

C:\Users\Plazma\Desktop\307\Borovicka_Vaclav_Pavel-Unosy_ktere_pobourily_svet.pdb

PDB Name: Václav Pavel Borovička-Únosy, k
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 16.8.1973
Modification Date: 16.8.1973
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

V.P. Borovička
Únosy, které pobourily svět

Pozvánka ke čtení

Ať se nám to líbí nebo ne, kriminalita je už od nepaměti součástí historie lidstva. Naši prapředci Adam a Eva se dopustili činu, označeného zákonodárcem za trestný, byli odsouzeni a na jeho výslovný příkaz eskortováni hlídkou cherubínů za plot rajské zahrady. Tak vlastně začal žít první manželský pár světa – s pošramocenou pověstí. Ale ani jejich děti se nechovaly, jak by zněly. Kain zabil svého bratra Abela a můj kolega Mojžíš vraždu zaznamenal v První knize starého zákona Genesis.

Od té doby spisovatelé píší o zločincích a čtenáři o nich rádi čtou. Únosy se však z této hromady zla jaksi vymykají. Nebývají tak krvavé, bývají však zato doprovázeny finančním či politickým vydíráním. Zejména na sklonku dvacátého století se staly frekventovanou kategorií zločinu. Čtenáři nebo televizní diváci je sledují s neobyčejným zájmem. Ony se totiž často týdně i měsíce odehrávají před našima očima a díky pohotovosti televizních štábů i na obrazovkách v našich domácnostech.

Proto jsem se rozhodl předložit svým čtenářům knížku „Únosy, které pobourily svět“. Záměrně titulem připomíná předešlé „Atentáty, které měly změnit svět“ a „Procesy, které vzrušily svět“. Víc než čtvrt století píší rekonstrukce skutečných kriminálních případů, mezi vraždami a loupežemi i o únosech. Pro tuto knížku jsem vybral podle mého soudu ty nejzajímavější a sloučil je, aby se i tentokrát staly okénkem pro pohled do zákulisí boje policejních centrál.

Mnohokrát jsem tvrdil, že nevěřím v mrtvé špionážní či kriminální případy. Proto jsem mnohé z nich aktualizoval a doplnil o nové poznatky. Typickým příkladem pro toto tvrzení je případ „Velkého šakala“ Carlose, únosec a vraha, který byl dopaden až po dvaceti letech a v roce 1994 odhalen, unesen a uvězněn.

Přeji Vám, milí čtenáři, hezké chvíle nad stránkami této knihy.

V. P. Borovička
Lindberghovo dítě

Ti dva kluci prostě kradli. Snad podle vtipu nebo dobrodružného románu si říkali Max a Morie. Chtěli se proslavit jako loupežníci. Museli krást, měli hlad. Jeden z nich sebral v hospodě z věšáku svrchník, utekl s ním na pánský záchodek a větracím okénkem jej hodil kamarádovi venku. Pak obnošený plášť prodali vetešníkovi a koupili si chleba na lístky, které dostávali na radnici.

Bylo po první světové válce a v poraženém Německu vládl chaos. Inflace roztáčela bankovky do nekončícího víru. Co bylo nedávno za marku, stálo dnes milion. Kluci neměli co jíst, neměli kde spát, byla jim zima. Neuměli nic, co by kdo potřeboval, a tak si začali hrát na hrdiny. Saské městečko Kamenz nebylo správným místem pro loupežníky. Téměř každý zde každého znal a obchodníci, kteří měli dost odvahy a otevřeli poloprázdné krámy, si dávali pozor.

Přesto si mladší z nich, Bruno Richard Hauptmann, nakradl při třech loupežích 950 marek, sbírku známek, pár zlatých řetízků, troje hodinky a kupony válečné půjčky. Neměl poněti co s nimi, tak je dal svému komplicovi Petzoldovi. Hauptmann si svůj podíl kořisti dobře zabalil do voskovaného plátna, původně si jej chtěl schovat na místním hřbitově, ale pak balíček s pokladem zahrabal dva kroky od smrku nedaleko ohrady s krávy.

V pravé poledne 21. března 1919 oba kluci číhali v zatáčce silnice z Wiesa do Kamenze. Konečně se objevily dvě ženy, služka Marie Kmetschová a vdova Agnes Opitzová z nedaleké vsi. Chlapci vyskočili doprostřed silnice a začali ženy strašit: Jestli nám okamžitě nedáte všechno, co máte, tak vás zastřelíme!

Byl to mizerný lup a ubohý výnos: tři marky v hotovosti, devět housek a osm ústřížků potravinových lístků. Kluci se dali na útěk.

Obě žehy však šly rovnou na policii, popsaly pachatele a ti už pět dní po přepadení seděli v budově místního soudu za mřížemi. Hauptmann tam čekal až do konce dubna a neměl se špatně. Strava sice nebyla bůhvíjaká, zato však pravidelná. Přesto se mu stýskalo po svobodě a po zakopaném pokladu. Když ho převáželi k soudu do Bautzenu, tak ze Zeleného Antona utekl. Našli ho hned druhého dne ráno. Sotva stál na nohách a byl rád, když zase mohl usednout do té zeleně natřené bedny.

Se soudem nespěchali, ale pak mu přišli všechny loupeže v širokém dalekém okolí. Měl pocit, že se už nikdy nedostane ven. Hauptmann byl však vzorným vězněm. Pracoval pilně, když se dostal ke starým novinám, tak si je přečetl od prvního po poslední řádek, půjčoval si knihy, do bytu vězeňského správce pravidelně nosil uhlí. Nebyly s ním žádné potíže, a tak ho po čtyřech letech věznění propustili.

Samozřejmě že jeho první cesta vedla ke stromu nedaleko ohrady pro krávy. Počkal na noc, pak poklad vyhrabal, nastrkal peníze do kapes a připadal si jako mistr světa. Když si druhého dne šel koupit půl kila nejlevnějšího salámu, zatočila se mu hlava. Reznice hodila buřt na váhu a řekla: Jedenáct tisíc šest set. Dlouho na ni civěl, pak se otočil a kráčel jak za rakví milované matky z krámu na ulici. Teprve tam hlasitě proklel všechny a všechno. A hlavně dolar, který stál toho ošklivého dne přesně jeden milion marek.

Vrátil se do Kamenze k matce. Konečně měl zas svou postel, střechu nad hlavou, ale v duši tmu. Neměl ponětí, co má chtít, jak se má chovat, kde si může vydělat peníze. Nenašel práci a vrátil se k loupežnickému řemeslu. Dal se dohromady s jakýmsi kumpánem, toho po vykradení krámu chytili, přiznal, že mu dělal zeď Hauptmann a četníci šli najisto.

Tak už zase spal na vězeňské pryčně, tentokrát s kolegou cikánem. Byl prý to hodný člověk, moudrý, vykládal mu celé večery o záhadných tajemstvích cikánského kmene. Ale hlavně policie neměla dost důkazů, za týden šel ven a Bruno Richard Hauptmann se rozhodl, že mu milý Arpád pomůže při útěku z vězení. Poslal ho do Kamenze k matce a vzkázal jí, kde a kdy má čekat s civilním oblekem.

Pak se odehrála neuvěřitelná scéna. Správce vězení pro vyšetřované Philipp byl hodný pán. Netrestal nikoho, když nemusel, s Hauptmannem si povídal jako se svým synem a ten se mu špatně odvděčil. Nejdřív si stěžoval na žaludeční potíže, nesnáší totiž mdlou vězeňskou stravu, a poníženež poprosil, jestli by mu v kuchyni nemohli dát trochu pepře, moc by mu to při trávení pomohlo. Správce byl opravdu dobrák, sám podal Hauptmannovi pepřenku, ten ji rozšrouboval, aby si odsypal na dlaň, pak se zhluboka nadechl a foukl pepř starému pánovi rovnou do očí.

Totéž opakoval se strážným, který stál za dveřmi, praštil jednoho i druhého vší silou do týla, že se oslepení pepřem skáceli na zem v bezvědomí. Pak mu vzal klíče, vyšel ven, dostal se za bránu a na smluveném místě, kde už na něj čekala matka, se převlékl do civilu. Bylo poledne a všichni prý v tu dobu seděli u oběda. Vězení pro vyšetřované v Kamenzi mělo jen čtyři cely.

Matka mu přinesla všechny peníze, které se jí podařilo sehnat. Na loď odplouvající do Ameriky se dostal prostým trikem. Nacpal velký pytel smetím a starým haraburdím, připojil se ke karavaně přístavních nosičů, kteří nakládali na loď zásoby pro 430 pasažérů. V podpalubí pytel ukryl, šel do kotelny a zahrabal se do haldy uhlí. Když už byla loď Hannover dva dni na širém moři, zavřel se na pánském záchodě, pečlivě se umyl a učesal a vyšel mezi ostatní na palubu třetí třídy.

Vzadu za kajutami leželi cestující na dřevěné podlaze jeden vedle druhého, aby se jich na malé plochu ve dvou patrech vešly čtyři stovky. O jejich pohodlí, pokud tak lze nazvat špinavý polštář a nikdy nepranou deku, se staral hlavní stevard. Byl to ukrutně hubený muž středního věku s úzkým plnovousem od ucha k uchu. Byl si vědom, v jak nedůstojných podmínkách žijí cestující třetí třídy, proto se zastavoval u rodin hnízdicích na palubě a utěšoval je. Oslovil také Hauptmanna. Jen tak mimochodem, aby řeč nestála, se zeptal, odkud je.

„Z Mnichova,“ řekl černý pasažér bez rozmyšlení.

„No to je báječné!“ zvolal stevard. „Tak to jsme možná sousedé. Já taky bydlím v Mnichově.“

Stevard pozval krajana na pivo. Sedli si do baru, podali si ruku, představili se a Hauptmann řekl bez rozmyšlení, že se jmenuje Karl Pellmeier. Stevard samozřejmě neznal jména víc než čtyř stovek pasažérů, ale Pellmeier, Pellmeier ... Nedalo mu to, šel, podíval se do seznamu a zjistil, že na něm žádný Pellmeier není.

„Mohl bych vás poprosit o vaše cestovní doklady, pane?“ řekl potom už méně vlídným tónem.

„Nemám žádné,“ odpověděl Hauptmann.

Pak už šlo všechno ráz na ráz. Vrchní stevard si domyslel, oč jde, popadl Hauptmanna za loket a odvedl ho nahoru na kapitánský můstek. Černý pasažér stál s hlavou svěšenou a nepodíval se kapitánovi do očí.

„Co tam, člověče, chcete dělat?“ zeptal se kapitán. „Myslíte si, že na vás v Americe čekají?“

„Chci pracovat.“

„A vloudil jste se na loď jako černý pasažér!“ řekl ještě vyčítavě.

„Neměl jsem peníze. O úspory mě připravila inflace.“

Rozsudek zněl tvrdě.

„Dostanete na lodi příležitost. Budete vykonávat pomocné práce, v New Yorku vás předáme zástupci Přistěhovaleckého úřadu, pak s náma pojedete zpět. Možná že byste mohl sehnat nějakou práci doma v přístavu.“

Hned ráno 12. července, den před přistáním parolodi Hannover, zavřeli Hauptmanna do jedné z kabin v podpalubí. Když vstoupili v newyorském přístavu na palubu úředníci Přistěhovaleckého úřadu, zeptal se jeden z nich: „Máte s sebou nějakého slepouše?“

„Jednoho, pane,“ odpověděl čtvrtý důstojník Alfred Luther.

„Předvést!“

Šli pro něj. Dveře kabiny byly pootevřeny. Hauptmannovi se podařilo utéci. Otvorem ve stropě chodby se dostal do lodní prádelny. Mlátil do zámku zřejmě tak dlouho, až povolil. Důstojník Luther zapískal na poplach, všichni v tuto chvíli volní námořníci začali uprchlíka hledat. Po několika minutách ho objevili zahrabaného v uhlí. Vypadal příšerně, zmázan mourem k nepoznání.

Na záchranu prestiže měli snad jen pět minut. Strčili Hauptmanna pod sprchu, když se utřel, tak mu někdo přinesl starou námořnickou uniformu. Předali ho Američanům. Ti si zapsali do protokolu, že přistihli na lodi Hannover slepého pasažéra německé národnosti Karla Pellmeiera, odevzdali ho pak kapitánovi, který se zaručil, že ho vezme zpět do Hamburku.

Nedalo se nic dělat. Zase byl tam, kde předtím, potloukal se kolem přístavu, vysedával na lavičkách pobřežní promenády, prohlížel si prodejné holky na proslavené Reeperbahn a náhodou se nachomýtl jen pár kroků od hloučku opilých amerických námořníků, kteří se začali prát s partou místních rváčů. Jeden z nich po chvíli kopání a boxování

vytáhl pistoli a namířil ji na jednoho z Američanů. Hauptmann nezaváhal, přiskočil zezadu a vykopl darebákovi zbraň z ruky.

Zachráněný byl topič z lodi George Washington. Stal se Hauptmannovým přítelem. Až do rána se nalévali hamburským kornem, když se kolem osmé před lodním můstkem loučili a Maxie se Richarda zeptal, jestli pojede domů drožkou, Hauptmann se přiznal, že nemá kam jet, nemá peníze, před několika dny se vrátil z Ameriky, protože ho na lodi chytili jako slepáka.

Maxie sundal nohu z prvního schodu lodního můstku. Vzal kamaráda pod paží, chodil s ním vrávoravým krokem chvíli sem tam, pak mu slavnostně oznámil:

„Seš kamarád, Richarde. Zachránils mi život. Já ti to do smrti nezapomenu. Vezmu tě s sebou a pomůžu ti, aby ses dostal na manhattanský molo. Pojď se mnou. Počkáme, až bude čistej vzduch!“

Maximilian Town nemluvil do větru. Propašoval kamaráda na palubu ve chvíli, kdy na pravoboku nikdo nehlídkoval, a odvedl ho do skladiště v nehlubším patře velkého parníku George Washington. Hauptmann si zase holýma rukama vyhrabal v uhlí mělký hrob, dospod si ustlal pár starých pytlů, pod hlavu složil boty, lehl si na záda, koukal do tmy a představoval si, že už je jednou nohou v ráji. Kamarád se staral o pití i o jídlo. Několikrát denně přinesl pod kabátem pytlíky se zbytky oběda či večeře, občas uprchlíka překvapil kávovou konvicí pivních slivků.

Poslední den před přistáním došlo k vážné krizi. Topič Town nevydržel mlčet, šel za kapitánem a přiznal se mu, co udělal. Nezapomněl však zdůraznit, že vděčí za svůj život právě onomu slepému pasažérovi. Kapitán byl jaksepatří rovný chlap. Dal si předvést uprchlíka zmazaného k nepoznání, řekl mu, že si cení jeho zásluhy při rvačce, když mu slíbí, že se vrátí s jeho lodí zpátky do Hamburku, nechá ho během pobytu v newyorském přístavu v jeho skrýši a vysadí ho na břeh zase až v Hamburku.

Není známo, jestli Hauptmann slíbil nebo ne. Jisté je, že využil zmatku při přesunech zavazadel cestujících, při celním odbavování v jídelně lodi, nepozorovaně skočil přes zábradlí a aniž si toho někdo všiml, mohutnými tempy plaval ke břehu. Nakonec ho prozradila útlocitná dáma, začala křičet: „Pomozte mu, spadl přes palubu,“ námořníci spustili záchranný člun a za chvíli stoupal Hauptmann po provazovém žebříku zpátky. Tentokrát ho kapitán dal zavít do lodní cely a propustil ho bez jediného slova výčitek až v Hamburku. Topič Maxie Town mu ještě na rozloučenou stačil vtisknout do jedné dlaně jeden dolar a do druhé pasažérskou kartu na cizí jméno, orazítkovanou pasovou kontrolou i celní správou. Bylo to sice lepší než nic, ale k cestovnímu pasu, který by mu umožnil legální odjezd, měla karta daleko.

„Já už jsem nevěděl, co si mám počít,“ přiznal se Hauptmann později vyšetřovateli. „Věděl jsem, že ani potřetí se nedostanu z lodi, a tak jsem se rozhodl pro jediné možné řešení. Musel jsem si sehnat americký pas a předstírat v New Yorku, že nepříjždím z Evropy do Ameriky, ale že se vracím domů.“

Začal se potloukat kolem skupinek amerických námořníků, kteří se celé noci bavili v hamburských putykách a bordelech. Vyhlédl si přibližně stejného blondáka s brýlemi, přidal se ve vhodné chvíli k jeho hloučku, potácel se stejně jako ostatní, vykřikoval sprostárný jako oni. Když se opilci objímali a začali zpívat, sáhl klukovi do kapsy a sebral mu jeho pas.

Okradený pochopil, co se stalo, až ráno. Hlásil ztrátu kapitánovi, ten pak podal hlášení americkému konzulátu. Neoznámili krádež, jen ztrátu, s čímž Hauptmann počítal. Sehnal si peníze, koupil si brýle se stejnou obroučkou a přibližně podobnou čepici, jakou měl původní majitel. V poslední chvíli před odjezdem parníku Porta z Brém si za poslední peníze koupil lodní lístek do čtvrté třídy. Ulehl do rohu nedaleko schodů, stáhl si čepici do čela a předstíral, že se chystá ke spánku. Vypadal unaveně a nevyspale. Richard Hauptmann se nemohl bavit s ostatními. Zahrál si tedy roli chudáka, který se snaží přežít věčné houpání lodi v osamocení.

Prošel pasovou kontrolou, aniž musel rozevřít cestovní pas. Celník mu prohlédl kabelu a zjistil, že je napůl prázdná. Tak vyšel před bránu přístavu a pomalu, jako by se bál, že zas v poslední chvíli dostane od zlého osudu ránu, se rozhlížel po Novém světě. Byl vskutku skoro ve všem docela nový a naprosto jiný.

Životní osudy dobrodruha Hauptmanna vypadají jako obligátní pohádka o chudém, ubohém a všemi opuštěném chlapi, který se ocitl v americké ráji a z ničeho se vyvíhl až bůhvíkam. Ve všech podobných případech zahrála značnou roli neuvěřitelná náhoda. V případě německého mladíka však měla jméno, tvář i adresu. Seděl prý tenkrát na lavičce v Central Parku, vyhublý, pobledlý, obličej šedivý nevyspaním. Byla mu zima. Jeho oči prozrazovaly, že si neví rady. Víla zachránkyně se objevila znenadání, jak to mívají nadpřirozené bytosti ve scénáři. Nebyla v průhledné hedvábné říze, měla na sobě teplý a bezesporu drahý kožich. Kdoví, jak si povídali, když každý mluvil jinou řečí, ale dohovořili se, protože víla vyjela s vyhladovělým mladíkem výtahem do šestého patra. Zřejmě ho nejdřív poslala pod sprchu, pak ho šetrně nakrmila a Bruno Richard Hauptmann už u ní zůstal.

Musel se naučit mnohému. Před ní neměl nikdy žádnou dívku, dobu prvních námluv strávil v kriminále a zbytek na útěku. Naučila ho aspoň pár slov anglicky, aby se mohl domluvit. Sehnala mu místo umývače nádobí, což je i dnes ještě klasický začátek života emigrantů všech barev. Když si už vydělával šestnáct dolarů týdně, to bylo tenkrát hodně, změnil zaměstnání a pracoval nejdřív jako barvíř, pak jako mechanik, nakonec jako truhlář, což bylo řemeslo, kterému se vyučil v saském Kamenzi. Pak už šlo všechno jako po másle.

Setkal se s jinou ženou a zamiloval se do ní. Byla to Němka, jmenovala se Anna Schoefflerová. Vzali se v druhém roce historické americké prosperity, 10. října 1925 se přestěhovali z podkroví do vlastního dřevěného domku, který si Hauptmann stloukl z prken za dva týdny. Žili šťastně, oba pracovali a šetřili, dávali dolar k dolaru a jednoho dne se Richard vrátil večer domů a překvapil manželku příjemnou zprávou.

„Tak si představ, darling, že jsem dneska koupil restauraci.“

Měli se dobře a v roce 1929 se Anna Hauptmannová dokonce vypravila do Evropy, navštívila v Německu příbuzné a nenápadně se vyptávala, jak by bylo možné docílit vymazání trestu Bruna Richarda Hauptmanna anebo jeho omilostnění. Také on totiž, jako úspěšný americký podnikatel a občan Spojených států amerických, by se byl rád

pochlubil svým úspěchem v Novém světě a navíc jeho matka měla v roce 1934 slavit sedmdesáté narozeniny. Nebyla naděje na rehabilitaci, aspoň zatím ne. Takže pracovali dál a pořád šetřili, i když už nemuseli, protože se měli dobře.

Amerika nemá mnoho národních hrdinů. Už proto, že nemá tisíciletou historii. V době celosvětové hospodářské krize nebylo mnoho příležitostí, jak se proslavit. V květnu 1927 však už bylo možné hovořit konkrétně o startu k velké prosperitě. Dvacátého května byl sice pátek, ale jak se později ukázalo, rozhodně ne nešťastný. Ještě před východem slunce vyjel z jednoho newyorského letiště k jinému nákladní automobil, na němž byl naložen jednoplošník pokřtěný jménem Spirit of St. Louis. Mechanici připevnili křídla, vysoký mladík s plavými kudrnatými vlasy byl oblečen do kožené kombinézy, na čele měl přes kuklu letecké brýle. Jmenoval se Charles Augustus Lindbergh, pracoval jako pilot poštovních letadel a chystal se stát nejznámějším mužem naší planety. Ve svém malém a technicky nijak zvlášť vybaveném letadle odstartoval v 740 k prvnímu přeletu přes oceán z New Yorku do Paříže.

Pokus se vydařil. Charles Lindbergh přistál po letu trvajícím 33 hodin, 29 minut a 30 vteřin na pařížském letišti Le Bourget a stal se hrdinou oslavovaným v celém světě.

„Paní Lindberghová, proboha, Charlie ...!“ zvolala chůva Betty Gowová, běžela z dětského pokoje k ložnicím v horním patře a zastavila se přede dveřmi koupelny.

„Paní Lindberghová, Charlie ...!“ křičela a klepala přitom na dveře.

„Co je, Betty?“

„Charlie tam není!“

„Tak si ho vzal plukovník,“ řekla klidně Annie Lindberghová. „Je v knihovně.“

Pětadvacetiletá Betty Gowová, slečna k dětem, vběhla do knihovny, ale už ze dveří viděla, že tam je Charlieho otec sám.

„Pane plukovníku, Charlie zmizel,“ řekla a zhroutila se v pláč.

Prohledali celý dům, plukovník Charles Augustus Lindbergh popadl pušku, odjístil ji a vyběhl před dům, jako by chtěl dohonit gangstery a utkat se s nimi. Když si uvědomil marnost svého počínání, vrátil se se svěřenou hlavou do velkého domu a řekl sluhovi Oliveru Whateleyovi:

„Zavolejte plukovníka Breckinridge, oznamte to policii v Trentonu. Nesmíte se ničeho dotknout, pokud nepřijedou. Poproste plukovníka, aby přijel se svou paní.“

Dvacet minut po desáté hodině večerní se objevili z nejbližšího městečka Hopewellu náčelník policie Wolfe a poručík Williamson. Přijeli okamžitě, jak se o neštěstí doslechli, navíc ještě stačili zatelefonovat do hlavního města státu New Jersey a sdělit policejnímu prezidentovi, že neznámý pachatel unesl Charlesi Lindberghovi dítě.

Z Trentonu letěla zpráva všemi komunikačními prostředky do celého světa. V policejních vozech se ozvalo z amplionů hlášení:

„Pozor, pozor! Bylo uneseno dítě plukovníka Lindbergha. Prohlízejte všechny automobily, v nichž vezou osmnáctiměsíční modrooké dítě. Únosci přijíždějí pravděpodobně z kraje Hunterdon a mají namířeno do New Yorku. Prohlízejte všechny automobily! Obsadte příjezdové silnice do Trentonu, kontrolujte přivozy a vjezd i výjezd od Holandského tunelu! Pozor, pozor! Dnes večer kolem desáté hodiny unesli plukovníkovi Lindberghovi dítě. Hlídejte všechny přechody, buďte ostrážiti, dítě musí být nalezeno. Haló, haló, tady policejní centrála. Unesli Lindberghovo dítě ...“

Úterý 1. března 1932, krátce před jedenáctou hodinou večerní. Venku bylo psí počasí, fičel mrazivý vítr. Od rána přšelo. Půda na zahradě byla rozmoklá. V záhonu pod otevřeným oknem našli stopy po žebříku a ocelové dláto, kterým únosce vypálil okenní křídlo. V nedalekém křoví ležel rozbitý žebřík, složený ze tří dílů, přenosný. Byla to přesná truhlářská práce, vyrobil ho dobrý řemeslník. Jenomže nebyl dost pevný. Při použití se na něm prolomila jedna příčka. Byla tak slabá, nebo muž, který lezl oknem pro Lindberghovo dítě, byl tak těžký?

Plukovník Charles Augustus Lindbergh byl čerstvým americkým národním hrdinou a v té době neměl konkurenta. Jako první na světě totiž přeletěl Atlantský oceán. Američané vždycky postrádali hrdiny a někdy si je vytvářeli za každou cenu. Tak se dostali na piedestal zabiják buvolů Buffalo Bill, desperát Jesse James či gangster Al Capone. Lindberghovo hrdinství však mělo jiné kvality. Za 33 hodin přeletěl z Ameriky do Paříže a přes noc se stal Američanem číslo jedna. Obchodní domy mu nabízely statisícové částky, dá-li se vyfotografovat s jejich výrobky, v rozhlase mu platili deset tisíc za desetiminutové povídání o čemkoliv, letecké společnosti se snažily koupit si jeho zkušenosti, věhlas i jméno pro chystané linky přes oceán. Pětadvacetiletý mladý muž byl na roztrhání. Vydělával velké peníze. Navíc se dobře oženil: Vzal si bohatou dceru senátora Morrowa, amerického velvyslance v Mexiku. Protože mladého hrdinu popularita zmáhala a toužil po klidu, nechal si postavit na svazích Sourland Mountains nedaleko Hopewellu ve státě New Jersey venkovské sídlo ve starofrancouzském slohu a odstěhoval se tam, aby měl pokoj. Z ložnice v prvním patře budovy o složitém půdorysu unesl neznámý pachatel Lindberghova syna, jenž byl neméně populární a byl často označován za „dítě amerického národa“. Snad proto také zločin vzbouřil veřejné mínění v celé Americe, ale i jinde ve světě, snad proto vešel případ do dějin kriminalistiky vůbec a do historie FBI zvlášť.

Ještě než přišla do domu policie, našel plukovník Lindbergh za asistence Betty Gowové na římse okna obálku. Neotevřel ji, počkal na policisty. Major Schoeffel pak přečetl sdělení únosce:

Vážený pane, připravte 50 000 dolarů. 25 000 ve dvacetidolarových bankovkách, 15 000 v desetidolarových a 10 000 v pětidolarových. Během dvou až čtyř dnů se dozvíte, kde máte částku předat. Varujeme vás, nic z toho nesmíte zveřejnit a sdělit policii. Dítě je v dobrých rukách. Poznávacím znamením pro naše sdělení je tento podpis.

Podpis vlastně nebyl podpis, ale jakési razítko nebo značka ze dvou modrých navzájem se protínajících kruhů s velkým červeným puntíkem v segmentu uprostřed. Navíc byl okrášlen ještě třemi čtyřhrannými otvory. Vypadalo to, že

autor podpisu neumí pořádně psát a přidává ornament jako malé dítě.

Ve Spojených státech znamenala i v roce 1932 publicita úspěch. Charles Lindbergh však pocházel z rodiny, která mu mohla zajistit start k úspěšné kariéře. Tak jako značná většina Američanů, i jeho rodina přijela z Evropy. Už dědeček se vypravil v roce 1860 do Nového světa, když zjistil, že se v rodném Švédsku nedokáže uživit. Ten první Charles Augustus se živil lovem. Byl to drsný muž v drsné divočině, jednoho ze svých mnoha synů pokřtil rovněž jmény Charles Augustus. I ten byl chlap jako ze švédské oceli, nadaný a chytrý. Stal se poslancem a měl možnost stát se guvernérem Minnesoty, kdyby nezačal koketovat s názory, které byly později označeny za socialistické. I on měl syna Charlese Augusta, pohledného, rozhodného, metr devadesát vysokého a celý život štíhlého snílka.

Rodina žila v dostatku, měla dům pro zimní pobyt ve Washingtonu a letní sídlo v Little Falls. Charles chodil do nejlepší školy, ale zdaleka nebyl dobrým studentem. Jeho fantazie od malička bloudila kdesi v oblacích. Dal se sice zapsat na univerzitu, ale věnoval se víc jízdě na motocyklu, protože k technice měl blíž. Ve dvaceti se dostal jako elév k letecké společnosti Nebraska Aircraft Corporation a teprve tam byl ve svém živlu. Byl báječným pilotem a vášnivým letcem, se štěstím přežil havárii svého malého letadla, jemuž se za letu ulomilo křídlo a on se zachránil pádákem.

Živil se jako pilot poštovních letadel, hledal a našel mecenáše, který umožnil postavit letadlo schopné přeletět Atlantik na trase z New Yorku do Paříže. Pojmenovali stroj Spirit of St. Louis.

Charles Lindbergh se přes noc stal z bezvýznamného muže symbolem americké možnosti vyšvihnout se až na nejvyšší příčku. Aby administrativa udělala oficiální tečku za legendou, dostal pětadvacetiletý pilot hodnost plukovníka americké armády. Ve třicátých letech nebyl ve Spojených státech populárnější muž.

Když se ve 2230 ozvala z přijímačů zpráva o únosu „amerického dítěte“, byli prostí Američané nanejvýš rozhořčeni. Někteří se chopili nabízené příležitosti a chtěli se přihrát na výsluní. Stát po boku plukovníka Lindbergha, spolupracovat s ním, pomáhat mu v nesnázích, zaručovalo nejen publicitu, ale i vděk celého národa. Pro vývoj případu byly právě tyto snahy příčinou neúspěchu policie.

Kolem páté hodiny ranní se do Lindberghova sídla dostavil ředitel státní policie z New Jersey plukovník Schwarzkopf a po něm detektiv kapitán Lamb. Schwarzkopf pocházel z Německa. Přestože absolvoval nejuznávanější vojenskou akademii ve West Pointu, choval se i myslel jako Prušák. Dobře věděl, že jeho počínání bude pozorovat a také kritizovat celá Amerika, a zařídil se podle toho. Jako vojevůdce připravující bitvu si zřídil v malém a do včerejšího dne ospalém městečku Hopewell hlavní stan a vydával rozkazy. Prohledat! Najít! Vyšetřit! Zajistit! Tušil šanci, která se mu naskýtá, když se v novinách a rozhlasových relacích, vracejících se každých třicet minut k vývoji případu, objeví vedle jména slavného plukovníka Lindbergha také jeho jméno.

Hned v prvních hodinách vyšetřování došlo ke kompetenčním sporům. Neustaly až do chvíle, kdy převzal případ Hooverův FBI, a snad ani potom ne docela. Major Schoeffel měl totiž pocit, že přišel první, má tedy ve smyslu zákona zlatokopů o vykolíkování dílců právo priority. Plukovník Schwarzkopf měl vyšší hodnost a snažil se své autority využít. Marně, major se nechtěl dát odstrčit ze scény, kterou už ráno sledovaly desítky a dopoledne stovky reportérů. Postavení zúčastněných bylo výhodné, nebývalá publicita zaručena, případ únosu byl totiž povýšen na celonárodní zájem, objevily se výzvy k občanské mobilizaci. Guvernér státu New Jersey vyhlásil, že „celý národ bude pátrat po únosci“. A podle toho také vyšetřování vypadalo.

Spor institucí z hlavního města státu New Jersey Trentonu a Hopewellu, který byl blíž místa činu, se táhl celé hodiny. Nakonec došlo k neuvěřitelnému kompromisu. Vedoucím vyšetřování bude plukovník Schwarzkopf, ostatní budou dál pátrat na vlastní pěst. Konečně proč ne, když guvernér požádal o spolupráci celý národ?

Jako by v Sourland Mountains vypukla zlatá horečka. Nejen reportéři a filmové štáby se sjížděli do blízkosti Lindberghova sídla, objevili se i senzacechtiví soukromníci, dobrodruzi, podvodníci a pobláznění amatéři, přesvědčení o tom, že právě oni budou mít to štěstí a odhalí pachatele. Počínání neukázněného davu se stalo osudným policejnímu vyšetřování. Ti, kdo se na vlastní pěst vydali do okolí a pročesávali lesy, zničili pravděpodobně všechny stopy. Když později zasáhla policie a systematicky prohlédla okolí, nenašla jedinou maličkost, která by ji přivedla blíž k pachateli.

Davová hysterie byla přiživována rozhlasovými zprávami. Lindberghovo dítě nebylo zcela zdrávo, lékař předepsal malému Charliemu dietu. V půlhodinových intervalech četl hlasatel výzvu únosci a snad i všem ostatním lidem na světě, aby chlapec dostával denně čtvrt litru mléka, ráno a večer tři polévkové lžíce vložkového odvaru, půl sklenice pomerančové šťávy po probuzení, půl skleničky švestkové šťávy po odpoledním spánku, jednu polévkovou lžici vařeného zeleniny, jeden žloutek a 14 kapek projímadla denně. Celá Amerika znala z paměti jídelní lístek malého Charlieho a mnozí se obávali, že se únosce nebude držet lékařského návodu a ohrozí tím život dítěte.

Při únosech mají trumfy v rukou zločinci. Jejich partneři, kteří mají zaplatit za rukojmí, jsou odkázáni na milost a nemilost. Také Lindberghovi museli čekat, až se znovu ozve neznámý, podepisující se podivným obrazcem, jehož smysl se nepodařilo odhalit. Jenže detektivové se o zločinci přece jen něco podstatného dozvěděli.

Neobvyklým způsobem za číslice a nikoliv před ně, psal zkratkou pro dolary, ono přeškrtnuté „S“. Z toho bylo možné usoudit, že je to cizinec. Místo anglického slova good – dobrý, napsal ve svém prvním dopise gut, což je sice totéž, ale německy; detektivové tedy usoudili, že jde o přistěhovalého Němce. Podle písma nešlo o vypsanou ruku, podle chyb v textu a formulaci bylo zřejmé, že nejde o intelektuála, ale o nepřilíhajícího člověka, kterému sestavení dopisu dalo dost práce. Pak tady byla ovšem ještě další možnost: pachatel je nadprůměrně chytrý i vzdělaný, chyby a kostrbatosti do textu vsadil úmyslně, aby svedl policisty na falešnou stopu.

Do městečka Hopewellu, kde už reportéři obsadili každý kout, kam nepršelo, svázeli podnikavci nemocniční postele, obchodníci vyložili své zboží, hospodští objednávali narychlo další proviant. Policisté si zde zřídili kasárna. Čtyři sta reportérů a další stovky zvědavců se potulovali po městě a okolí. Každý z nich věřil, že právě jemu se podaří přispět k nalezení uneseného dítěte a získat odměnu. Pak se policejní prefekt rozhodl uzavřít oblast pro veřejnost i novináře. Na dvě stě policistů začalo prohledávat okolí.

Příštího dne odpoledne přinesl pošťák Eddie Copnel do Lindberghova sídla dva pytle dopisů, telegramů a korespondenčních lístků. Projevy soustrasti, účasti, naděje a nabídky všeho druhu. Mezi nimi také tuto zprávu:

Charles A. Lindbergh v Princetonu, N. J.

Dítě je v pořádku, čekejte na příkazy a řiďte se podle nich.

Podivné sdělení. Únosce přece musel vědět, že plukovník už půl roku nebydlí v Princetonu, vždyť přece unesl dítě z Lindberghova nového venkovského sídla u Hopewellu. Policie však takovou úvahu nevzala na vědomí a pustila se do pátrání. Prohledávali kdeco, vyslýchali kdekoho, snažili se odhalit odesílatele podivné zprávy.

Plukovník Lindbergh mezitím prohlásil novinářům, že je ochoten vykoupit svého syna od únosců a netrvá na potrestání pachatele, ovšem jen tehdy, když se dítě živé a zdravé vrátí domů.

Faráři sloužili mše, z kazatelen se ozývaly výzvy, aby si únosce uvědomil svůj hřích, dal se na pokání a vrátil Lindberghovým syna. Všeobecně se později tvrdilo, že Amerika nezažila podobný masový šok od roku 1865, kdy poblázňený herec Booth zastřelil prezidenta Lincolna.

Nejlepší expert na otisky prstů Kelly se snažil zachytit stopu, ale marně, specialista na šlápoty Bormann prohlížel okolí domu a došel k názoru, že si pachatel natáhl přes boty ponožky, aby nezanechal zřetelné stopy. Dál od domu už nezjistili vůbec nic.

Únosce se ozval až po dvou dnech, 4. března. Poslal plukovníku Lindberghovi dopis, v němž ho varoval před dalšími styky s policií a oznámil, že zvyšuje výkupné na 70 000 dolarů. Text obsahoval podobné chyby jako předešlý, byl napsán stejnou rukou a místo podpisu opatřen onou podivnou kresbou. Co však bylo podstatné, co znervóznilo vyšetřovatele a vystrašilo manžele Lindberghovy, že dopis neobsahoval údaje o návratu uneseného dítěte nebo aspoň pokyny, kdy a kde mají odevzdat požadovanou částku.

Policejní akce zkrachovaly, na pokyn z Washingtonu převzali vyšetřování Hooverovi agenti. Ale ani oni neměli víc štěstí než jejich kolegové. K tomu, že se mohli agenti FBI zapojit do pátrání po únosci, pomohli Federálnímu vyšetřovacímu úřadu vlastně sami manželé Lindberghovi. Dali totiž tisku k dispozici prohlášení, které ve stejný den otisklo na čtyři tisíce listů:

Nepřejeme si nic jiného než okamžitý a zaručený návrat našeho syna. Náš zájem na jeho návratu je tak velký, a to nám mohou únosci věřit, že dodržíme všechny úmluvy. Nezahájíme proti nim trestní řízení, všechny podmínky splníme. Jejich důvěrníci se mohou sejít s našimi důvěrníky a dohodnout se na společném postupu.

Bylo to sice pochopitelné, ale neobvyklé prohlášení zoufalých rodičů. Samozřejmě že plukovník Lindbergh a jeho manželka nemohli zločincům zaručit beztrestnost, dokonce nesměli jednat proti platným zákonům státu New Jersey a nemohli nic slibovat jménem státu a práva. Oficiální zástupce administrativy státu New Jersey reagoval okamžitě, když prohlásil, že nemůže zaručit splnění slibu manželů Lindberghových.

Z odporného a podlého zločinu se pomalu ale jistě stávala světová aféra. To nebylo dobré ani pro vyšetřování, ani pro vyjednávání s únosci. Navíc případ přímo přitahoval extrémní situace. Snad právě proto se stal tak proslulým, snad proto se navždy zapsal do historie kriminalistiky.

V Trentonu se sešla konference, které se zúčastnili věhlasní kriminalisté Spojených států. Policejní prezident a experti z 10 států a 18 velkých měst přijeli a přiletěli, aby dali hlavy dohromady. Z Washingtonu poslal prezident Hoover svého jmenovce, ale ne příbuzného, ředitele FBI Edgara Hoovera, o němž se už tenkrát mezi kriminalisty říkalo, že je geniálním policistou. V souvislosti se zasedáním došlo k další kuriózní situaci, jaká se může zrodit jedině v Americe.

Chicagský policejní ředitel Rosner prohlásil, že únos je dílem dobře organizované gangsterské bandy, jednotlivce, a jak někteří tvrdili amatér, by sotva byl schopen tak dokonalého utajení. Není známo, kdo přišel na nápad postavit proto proti organizovaným gangsterům jejich stejně zdatné kolegy. Plukovník Lindbergh, národní hrdina, idol Spojených států a příklad píle a odvahy, se spojil s renomovanými gangstery. Doporučil je sám chicagský policejní ředitel Rosner. Jmenovali se Salvatore Spitala a Irving Bitz a jejich jména se objevila 6. března spolu s Lindberghovými na prvních stránkách všech novin.

Jestliže se únosci našeho dítěte nehodlají spojit přímo s námi, pověrujeme Salvatora Spitala a Irvinga Bitze, aby jednání zprostředkovali. Mimoto jsme však ochotni přijmout jakýkoliv jiný návrh únosců ...

Policie na celém světě by začala vyšetřováním domácího personálu. V Lindberghově případě tomu tak nebylo. Plukovník se zaručil za své zaměstnance, to muselo stačit. Mladičká Betty Gowová však měla podezřelého milence.

„Jak se jmenuje?“ zeptal se komisař.

„Henry Johnson.“

„Co dělá?“

„Je námořníkem.“

„Kde bydlí?“

„U bratra v Hartfordu. Henry je Nor,“ řekla Betty Gowová.

Dojeli si pro něj, vzbudili ho, vytáhli z postele a moc se s ním nemazlili. Hartford leží ve státě Connecticut a tam jsou na přivandrovalce přísní.

„Co nám můžete říci o únosu?“ zeptali se ho.

„Slyšel jsem o něm a taky četl.“

„Co jste si o tom povídal s Betty Gowovou?“

„Já jsem s ní ještě nemluvil.“

„Ale věděl jste, že dítě bylo v Hopewellu? Odkud?“

„Myslel jsem si to. Betty totiž nemohla přijít na schůzku, musela do Hopewellu.“

„Ukažte nám papíry,“ řekl komisař.

„Já žádné nemám!“ přiznal se zrzavý námořník a vypadal jako nevinnost sama.

Johnson byl už celý rok ve Spojených státech nelegálně. Za celou dobu na něm nikdo nechtěl doklady, a tak se o ně také nestaral. Jenže teď byl dvojnásob podezřelý.

„Kde jste byl v neděli večer, 28. února?“ zeptal se policista.

„S Betty Gowovou.“

„Co jste dělal následujícího večera?“

„Byl jsem s Betty Gowovou. Také v úterý jsme se měli sejít, ale já jsem nemohl, setkal jsem se s rodinou Jungových.“

„To jsou zaměstnanci matky paní Lindberghové?“

„Ano. Vedou domácnost paní Morrowové.“

„Jak jste se dostal 1. března do Hartfordu? Vlákem? Lodí?“

„Ne, přijel jsem ve voze mého bratra. V zeleném chysleru.“

Neuvěřitelný úlovek. Podezřelý cizinec bez dokumentů, stýkající se s chůvou uneseného dítěte, se projíždí v kritický den v zeleném chysleru! Přitom viděli svědci v inkriminované době v blízkosti Lindberghova domu zelený automobil.

„Kde je ten vůz?“

„Dole v garáži,“ řekl klidně.

Prohledali automobil. Našli v něm prázdnou láhev od mléka. Námořník a mléko? To snad ne. Mléko přece pijí malé děti!

„Jak vysvětlíte tu láhev od mléka ve voze?“ zeptali se ho škodolibě. Ani nemrkl a nevinně se díval modrýma očima.

„Já nepiju. Totiž, jsem abstinent. A strašně rád mám mléko.“

Znělo to nevěrohodně, ale norský námořník měl neotřesitelné alibi, ostatní údaje také souhlasily, s únosem neměl nic společného. Scházely mu však doklady, neměl povolení k přistěhování, tak ho alespoň vyhostili ze země. Tím však nepostoupilo pátrání po únosci ani o krůček dopředu.

Zatím se v poště plukovníka Lindbergha objevovaly obálky s pečlivě přelepenými rohy, zadní strany opatřeny pečeti, uvnitř s nabídkami všech kategorií. Velmi skromný podvodník z Jižní Dakoty požadoval za vrácení uneseného dítěte pouhých pět tisíc, v Chicagu chtěl někdo realizovat prý pro Lindbergha výhodný obchod za sto tisíc dolarů a darebáci z New Yorku oznamovali nekompromisně:

Rozhodli jsme se takto: pošlete svého zástupce s půl milionem dolarů ve dvacetidolarových bankovkách, zabalených do novinového papíru, do Mansfieldu ve státě Pennsylvania. Tam se setká s naším pověřencem v restauraci Crosstail. Tři hodiny po převzetí požadované částky dítě vrátíme, ovšem za předpokladu, že v lokále nebo před ním nespátíme žádné lidi, kteří by se nám nelíbili. Postarejte se o to, aby byli vaši prostředníci v restauraci 7. března v 730. Dítě právě začíná plakat.

Amerika je zemí selfmademanů, to jest mužů, kteří se dostali zezdola až docela nahoru vlastní pílí. Udělali to často nevybíravě a většinou tak, že vyzráli na jiné. Chytrý je ten, kdo je chytřejší než ostatní. Policie měla těžkou práci. Kolem únosu Lindberghova dítěte se podvodníci jen rojili. A také ušlápnutí človičkové, kteří se domnívali, že se jim naskytla příležitost dostat se do světla ramp, stáli frontu před policejní stanicí a vykládali vyšetřujícím ty nejnesmyslnější výmysly. Jediné seriózní sdělení pocházelo od studenta Princetonské univerzity Bena Lupici:

„To tmavé auto jsem viděl nedaleko Lindberghova pozemku v úterý pozdě odpoledne. Vzpomínám si dokonce na značku: sedan Dodge. Za volantem seděl muž se špičatou bradou a bledým obličejem. Dost divně se na mě podíval. Vzadu ve voze jsem spatřil díly žebříku.“

Vzhledem k tomu, že policie zamlčela před novináři nález žebříku a Lupica se o něm nemohl dozvědět z tisku, zdála se jeho výpověď hodnověrná. Jako jediná přinášející nové poznatky mezi dvěma tisíci protokolů.

S veřejnou nabídkou spolupráce při hledání Lindberghova dítěte se ozval z vězení Alcatraz také král gangsterů Al Capone, který si zde odpykával trest. Uvažoval asi takto: když může spolupracovat takový zločinecký břídil, jako je Spitalo, mohu své služby nabídnout také já. Samozřejmě že to byla spekulace a reklamní útok na veřejné mínění; pochopitelně že mnohonásobný vrah a vyhlášený boss mafie kalkuloval se zmírněním trestu nebo s milostí za zásluhy. Jako jistinu, že se po akci sám a dobrovolně vrátí do vězení, nabídl 200 000 dolarů a očekával návrhy americké vlády. „Moje manželka a já pocítíme soucit s plukovníkem a jeho ženou,“ psal. „Vždyť také máme dítě. Myslím, že bych mohl nejvíce ze všech přispět k navrácení ztraceného syna. Amatéri nedocílí nic. Já, jen já sáhnu do temnot a šup, Lindberghovo dítě bude zase tady.“

Al Caponova nabídka nebyla výplodem chorého mozku. Odpovídala amerického způsobu myšlení, byla výrazem svobody a zásad zákona o nabídce a poptávce. Amerika si odjakživa potrpěla na specialisty, proč by se tedy měla policie paktovat s takovými gangsterskými nulami, jako jsou Spitalo a Bitz, když je po ruce král zločinců Al Capone?

Průměrný Američan je sentimentální, citlivý a svým způsobem romantický. Je-li dostatečně dojat, dělí se o srdce s potřebnými. Proto se jako blesk rozšířila radostná zpráva, že Lindberghovo dítě je nalezeno. Je živé a zdravé a těší se na setkání s rodiči. Hrdina se jmenoval Buxter Swicegood, byl šerifem v Crosswillu ve státě Tennessee a zachoval se tak, jak se čeká od srdnatého ochránce zákona. Spatřil manželský pár se světlovlasým kudrnatým dítětem a všechny tři pohotově zatkl. Pak zatelefonoval přímo plukovníkovi Lindberghovi:

„Našel jsem vaše dítě, plukovníku!“

Charles Lindbergh zpočátku ani nemohl promluvit. Když se vzpomátoval, nechtělo se mu věřit, že se složitá záležitost tak snadno vyřídila. Po tolika zklamáních najednou lehký úspěch? Spojil se s lékařem v Crosswillu a požádal ho, aby dítě prohlédl. Charlie má totiž jistou deformaci na prstech nohy. Palec a ukazováček narostly přes sebe.

Nebylo to Lindberghovo dítě a snaživý šerif udělal ostudu nejen sobě, ale všem šerifům osmačtyřiceti amerických států. Když propouštěl Jungovy z cely a vracel jim jejich kudrnatého chlapečka, vtiskl otcí do dlaně pár dolarů a prosil

ho, aby mlčel, nemůže si dovolit skandál.

Pan Jung kývl a strčil dolary do kapsy. On a jeho manželka zahájili ještě téhož dne turné po Spojených státech a na náměstích, v tingltanglech a v poutových boudách ukazovali za vstupné 15 centů svého světlovlasého kudrnatého chlapečka. Nad vchodem visela obrovská cedule:

„Dítě, které se zcela podobá Lindberghovi!“

Lidé se hrnuli dovnitř, aby vlastníma očima civěli na nepodařeného dvojníka.

Nepřilíš čestný list Bronx Home News otiskl 8. března 1932 prohlášení Johna F. Condon:

Prosím únosce jménem matky i jménem Kristovým, aby dítě vrátili. Plukovníku Lindberghovi by se mělo dostat důkazu o vděčnosti amerického národa za čest, kterou mu prokázal svým odvážným činem. Nabízím proto ze svého dalších 1 000 dolarů mimo oněch 50 000 dolarů výkupného, které nabídli Lindberghovi za vrácení dítěte. Těch 1 000 dolarů jsou moje veškeré úspory.

Další část návrhu zněla docela rozumně. Ať se únosci obrátí na kteréhokoli čestného katolického kněze, který podle ustanovení církve musí respektovat zpovědní tajemství, ten by se pak stal spolehlivým prostředníkem. Vyrozuměl by pana Condon, kdy a kde se má setkat s únosci, aby už konečně mohl zprostředkovat výměnu dítěte za oněch 50 000 dolarů.

Doktor Condon byl svéráznou figurkou Bronxu. Víc než sedmdesát let, 190 cm vysoký, pedagog z Fordhamské univerzity, strojí se nenápadně a do všeho se pletl. Do politiky, do byznysu, do veřejných záležitostí a dobročinných akcí, obtěžoval redakce listů a vymýšlel si, a také o sobě vypravoval neuvěřitelné historky. Někdo o něm říkal, že je vtipný a zábavný, jiní, že je to protivný, nesnesitelný dědek, který strká nos do cizích záležitostí. Ať byl, jaký byl, v Lindberghově případu sehrál významnou, i když ne úspěšnou roli. Hned druhého dne večer mu totiž posel doručil dopis, který přišel do redakce.

Vážený pane, jestliže jste skutečně ochoten stát se prostředníkem v Lindberghově případě, sledujte pečlivě naše sdělení. Přiložený dopis odevzdejte osobně panu Lindberghovi. Vysvětluje mnohé. Neříkejte však nic policii, v tom případě bychom byli nuceni nabídku stáhnout a došlo by k dalším průtahům. Až dostanete od pana Lindbergha peníze, dáte inzerát do listu New York American: Peníze jsou připraveny. Až inzerát otisknou, dostanete od nás další instrukce. Nemusíte mít strach, o vašich 1 000 dolarů nemáme zájem. Buďte doma každý večer od 6 do 12 hodin. Brzy o nás uslyšíte.

Dopis byl psán stejným písmem jako předchozí, s germanismy a pravopisnými chybami. Přiložená zpráva, adresovaná plukovníku Lindberghovi, obsahovala přesné pokyny. Únosce už požadoval výkupné 70 000 dolarů. Měly být zabaleny do balíčku 40 krát 17 až 23 cm, délka měla být 30 cm. V dopise bylo neuměle nakresleno cosi nápadně připomínající cihlu s vepsanými rozměry.

Až převezmeme peníze, řekneme vám, kde je dítě. Musíte mít připraveno letadlo, je to od New Yorku 240 km. Vyžadujeme časový odstup osmi hodin mezi odevzdáním částky a odletem.

Podpis: ona bizarní kresba ze dvou modrých kruhů s červeným jádrem.

Doktor Condon zatelefonoval plukovníku Lindberghovi.

„Vezměte si honem vůz, pane doktore Condone,“ řekl plukovník Lindbergh do telefonu, „na můj účet a přijďte do Hopewellu. Pošlu pro vás do Princetonu policejní hlídku.“

Radili se do rána. Plukovník Lindbergh si prohlédl „podpis“ a zjistil, že se shoduje s předešlými. Doktor Condon byl zřejmě ve spojení se skutečnými únosci. Dohovořili se na další taktice a docent Fordhamské univerzity se vrátil do Bronxu.

Druhého dne zazvonil v Condonově bytě telefon a neznámý muž mu oznámil, aby čekal 12. března doma, během večera mu bude doručena důležitá zpráva. Snad si Condon myslel, že se objeví únosce, nebo chtěl mít svědky, pozval si proto známé a společně s nimi čekal, až se ozve domovní zvonek. Zazvonil ve 20.30.

Za dveřmi stál muž s obálkou v ruce. Krátce vysvětlil, že je taxikář, neznámý muž ho na ulici zastavil a požádal ho o doručení dopisu. Taxikář velice spěchal a odjel, jak nejrychleji mohl, zřejmě si nepřál, aby si doktor Condon mohl poznamenat číslo jeho vozu.

Roztrhl obálku. Objevil se dopis psaný známým roztrhaným písmem, podepsaný dvěma kruhy s červeným jádrem.

Pane Condone, věříme vám, ale nechceme chodit k vám do domu, bylo by to nebezpečné. Nemůžeme vědět, jestli vás nesleduje policie nebo tajná služba. Zachovejte se proto podle našich pokynů: sedněte do vozu a jeďte ke konečné metra na Jerome Avenue. Sto stop od stanice, na levé straně se nachází opuštěný stánek párkaře s velkou otevřenou terasou. Uprostřed verandy najdete pod kamenem zprávu. Dozvíte se, kde nás najdete. Zachovejte se podle toho a buďte za tři čtvrtě hodiny na místě i s penězi.

Doktor Condon se podíval na hodinky. Neměl mnoho času. Požádal přítele Al Reicha o doprovod a oba se vydali na cestu. Dojeli na konečnou. Uprostřed verandy našli kámen a pod ním zprávu:

Přejděte na druhou stranu ulice a jděte podle hřbitovní zdi směrem k 233. ulici. Tam se setkáme.

Al Reich si sedl za volant a z bezpečné vzdálenosti sledoval doktora Condon. Ten se nebojácně vydal k woodlawnskému hřbitovu. Slabé světlo plynových luceren na litinových kandelábrech, krajka mřížového plotu a za ním siluety náhrobků, romantická scéna ze strašidelného filmu. A přece se později prokázalo, že se vše do poslední podrobnosti událo přesně tak.

Na druhé straně plotu se objevila temná silueta. Neznámý muž chvíli starého pána sledoval, pak šeptl:

„Doktor Condon?“

„Ano, pane.“

„Vidím vás,“ řekl stín a pokynul rukou, aby doktor pokračoval v chůzi. Oba byli od sebe na dva metry. Condon se

ohlédl. Tmavý klobouk stažený hluboko do čela, límeček tmavého kabátu až na uši. Tak kráčeli vedle sebe.

„Máte peníze?“ zeptal se muž za plotem.

„Nemohu vám je zatím dát, musím napřed vidět dítě.“ V té chvíli se ozvaly kroky a muž za hřbitovním plotem zmizel ve tmě.

„Pozor, policie!“ sykl ještě předtím.

Byl to jen hlídač woodlawnského hřbitova, měl ale na sobě uniformu nápadně se podobající policejní. Když přešel, vydal se doktor Condon dál kolem plotu.

„Zavolal jste policii?“ ozvalo se po chvíli na druhé straně.

„Ne!“

„Čestné slovo?“

„Pojďte se někam posadit, ať se můžeme domluvit.“

„Oukej! Jděte dvacet kroků a pak doprava. Sejdeme se na první lavičce.“

Doktor Condon na ní už pár minut seděl, když se neznámý vynořil ze tmy, usedl a mlčel.

„Teď si můžeme o všem hezky v klidu popovídat,“ začal doktor Condon. „Jak vám mám říkat?“

„John.“

„Odkud pocházíte?“

„Z Bostonu.“

„Vy ale nejste, podle výslovnosti, Američan?“

„To ne.“

„Němec?“

„Ze Skandinávie.“

„Jste tady u příbuzných?“

„Nemám žádné.“

„Tak k té dohodě,“ začal doktor Condon.

„Podmínky znáte. Nemohu nic měnit. Jsem jen číslo dvě a ne šéf.“

„Dobře, John, ale jak mě chcete přesvědčit, že skutečně patříte k bandě, která unesla malého Charlieho? Víte, kolik podvodníků se už pokoušelo vytáhnout z Lindberghových peníze?“

Muž přemýšlel. Hleděl přitom do země. Zřejmě nepřišel na způsob, jak přesvědčit partnera, že jedná se skutečným únoscem.

„Vyznáte se v bytě Lindberghových?“ zeptal se po chvíli doktor Condon.

„Jistě.“

„Tak byste měl také vědět, odkud je tohle,“ řekl, vytáhl z kapsy dva velké zavírací špendlíky a podržel je muži před očima. Ten vůbec nezaváhal.

„Jsou stejné jako ty, co jimi byla sešpendlena deka toho dítěte.“

„Dobře, John, teď pozorně poslouchejte. Lindberghovi chtějí za své dítě zaplatit spoustu peněz. Proto se nejdřív musejí ujistit, že je jejich dítě v pořádku. Vezmete mě s sebou a ukážete mi dítě. Lindberghovi mi dali s sebou nějaké hračky, abych podle nich zjistil, zda jde skutečně o jejich chlapce.“

„To nejde. Šéf by mě oddělal. S nikým se nemazlí. A pak, ani vás nemůžu vzít s sebou. Je to daleko. Ale jestli chcete, jestli pořád ještě nevěříte, tak vám pošlu důkaz. Za pár dní ho máte v ruce.“

Muž se zvedl a zmizel ve tmě. Doktor Condon se vrátil k vozu.

„Tak co?“ zeptal se Al Reich. „Už jsem myslel, že tam budeš do rána!“

„Jak to, do rána? Těch pár minut ...“

„Hezkých pár minut. Byls tam přesně hodinu a čtvrt.“

„To bych nikdy neřekl.“

„Mluvil jsi s ním?“

„Ano.“

„A dohodli jste se?“

„Vlastně ani nevím.“

„Jak vypadal?“

„Asi tak 170 centimetrů vysoký, hubený, asi pětatřicetiletý. Mluví s německým přízvukem, ale tvrdí, že přijel ze Skandinávie.“

„Tak jsme se přece něco dozvěděli.“

„Jako co?“ zeptal se doktor Condon.

„Že pachatel nepochází ze Skandinávie, že nebydlí v Bostonu a že se nejmenuje John. Dohodli jste se o výkupném?“

„Trvá na sedmdesáti tisících. Je jich pět. Číslo jedna a dvě dostanou po dvaceti tisících a ostatní tři po deseti.“

„Tys souhlasil?“

„Řekl jsem mu, že budu jejich podmínky tlumočit Lindberghovým.“

„Co dítě?“

„Řekl, že se mu daří dobře. Dostává prý předepsanou dietu.“

„Dobře, ale jak nám chce zaručit, že je po zaplacení vydají?“

„Musíme jim věřit.“

„Odmítl dítě ukázat?“

„Řekl, že to nejde. Je prý na lodi, dobrých šest hodin cesty odtud, a oni prý nemohou riskovat, aby je přivezli. Mohlo by to vzbudit pozornost. Prý nám pošle důkaz, že je dítě v pořádku.“

Čekali celou neděli třináctého března. V pondělí dal nedočkavý doktor Condon inzerát, aby se únosci ozvali. V úterý večer přinesl poštovní doručovatel doktoru Condonovi balíček. Když jej rozbalili, zjistili, že obsahuje dětskou noční košilku. Okamžitě s ní jeli do Hopewellu a ukázali ji paní Lindberghové. Patřila malému Charliemu. Byla čerstvě vypraná, ale nebyla vyžehlená. V přiloženém dopise únosci znovu sdělovali, že není možné napřed dítě předvést a zdůraznili, že trvají na výkupném ve výši 70 000 dolarů. Na znamení souhlasu má doktor Condon uveřejnit inzerát: Přijímáme, peníze jsou připraveny.

Doktor Condon inzerát uveřejnila přidal ještě větu: „Balíček jsme v pořádku obdrželi.“ Pak čekali den za dnem a únosci se neozývali. Až 21. března dostal doktor Condon dopis. Jeho obsah napovídal, že únosci inzerát nečetli.

Vážený pane,

vy i pan Lindbergh znáte náš plán. Jestli teď nesouhlasíte, počkáme na váš souhlas. Jsme totiž přesvědčeni, že se umoudříte. Nemáte jinou možnost. Proč mají Lindberghovi trpět déle, než je nezbytně nutné? Nebudeme s vámi nebo s Lindberghovými dál vyjednávat, nesplní-li podmínky. Znovu zdůrazňujeme, únos jsme připravovali rok tak pečlivě, že policie nemá naději na úspěch. Pošlete noční košilku Lindberghovým. Dítěti se vede dobře.

Pak se třikrát za sebou objevil v novinách inzerát podepsaný jménem Jafsie, což bylo vymyšlené jméno doktora Condon. Na heslu se dohodl s únoscem na hřbitově.

Teprve 29. března přišla odpověď. Únosci trvají na podmínkách a jsou připraveni provést transakci.

Předpokládali, že se lupiči nakonec přece jen spokojí s padesáti tisíci a plukovník Lindbergh je podle jejich přání připravil v malých bankovkách. Bylo jich přes 5 150 kusů. Další dvacet tisíc však měli v rezervě pro případ, že by gangsteři nechtěli slevit. Dne 1. dubna přišly hned dva dopisy. Jeden byl adresován doktoru Condonovi, druhý plukovníku Lindberghovi. Oba obsahovaly souhlas a zároveň varování, že se policie nesmí nic dozvědět, a oznámení, že brzy pošlou zprávu, kdy a jak dojde k výměně. O den později se objevil jiný taxikář a doručil doktoru Condonovi sdělení:

Vážený pánové,

sedněte do vozu a jedte po Tremont Avenue východním směrem až k číslu 3225. Je tam květinářství a na chodníku před ním stolek. Na něm najdete pod kamenem dopis. Jedněte podle pokynů. S nikým nesmíte cestou promluvit. Jestli vyrozumíte policii, je po všem. Varujeme vás. Dáváme vám šedesát minut času.

Za půl hodiny vyjeli. Plukovník Lindbergh za volantem, vedle něho doktor Condon. Vezli 70 000 dolarů. V Morganově bance, kde si je plukovník Lindbergh vyzvedl, poznamenali všechna čísla bankovek, z nichž některé byly takzvané „zlaté poukázky“. V osm třicet dojeli před květinářství proti Woodlawnskému hřbitovu svatého Raymonda. Bylo zavřené. Na stolku našel doktor Condon kámen a pod ním lístek:

Přejděte ulici a jděte až k rohu. Půjďte sám. Vezmete s sebou peníze. Setkám se s vámi. Počkejte u křížku.

Vydal se kolem hřbitovní zdi. Přišel ke kříži. Zastavil a rozhlížel se po okolí.

„Je tady někdo?“ ptal se tiše. Byla sice jasná noc, ale v temném koutě bylo vidět sotva na dva kroky.

„Doktore?“ zvolal známý hlas. Objevil se temný stín a před Condonem stál známý neznámý v klobouku a s vyhrnutým límcem. „Máte peníze?“ zeptal se.

„Jsou ve voze,“ řekl doktor.

„Kdo je ve voze?“

„Plukovník Lindbergh.“

„Má zbraň?“

„Pokud vím, ne.“

„Tak je přineste.“

„Nejdřív mi musíte říci, kde je dítě. A potom, podívejte se, Lindbergh není tak bohatý, jak si myslíte. Konečně, nežijeme v blahobytu. Máme jen 50 000 dolarů, víc se plukovníkovi nepodařilo sehnat. Proč to zase protahujete? Řekněte mi, kde je dítě, a dostanete padesát tisíc.“

Chvilí přešlapoval. Nevěděl, co říci. Potom začal Condonovi vysvětlovat:

„Moji společníci mi neuvěří. Budou si myslet, že jsem dostal 70 000 dolarů a že jsem si dvacet nechal. Bude to velice nepříjemné, ale co můžu dělat?“

„Půjdu do vozu pro peníze. Kde máte adresu dítěte?“

„Mezitím ji přineste.“

Doktor Condon se vrátil k vozu, oznámil plukovníku Lindberghovi, že s únoscem usmlouval dvacet tisíc dolarů, a Lindbergh vyndal z dřevěné kazety balíček s dvaceti tisíci. Zbytek podal oknem doktoru Condonovi. Ten se znovu vrátil ke hřbitovu svatého Raymonda, kde konečně vyměnil 50 000 dolarů za obálku se sdělením, kde si mohou Lindberghovi vyzvednout syna.

„Nesmíte ji otevřít dřív než za tři hodiny,“ řekl únosce. „Je to nade podmínka!“

Otočil se a zmizel s penězi ve tmě.

Doktor Condon se vrátil k vozu jako vítěz.

„Tady to máte, plukovníku,“ řekl a s divadelním gestem podal Lindberghovi obálku.

Dodrželi slib. Otevřeli ji až za tři hodiny.

Chlapec je na lodi Nelly. Je to malý člun, necelých deset metrů dlouhý. Na lodi jsou dva lidé. Jsou nevinní. Člun najdete mezi Horsenecks Beach a Cay Head nedaleko ostrova Elizabeth Island.

Policie se o úmluvě mezi únoscem a Lindberghovým prostředníkem dozvěděla už několik hodin před setkáním u hřbitova. Detektivové prý dokonce z bezpečné vzdálenosti pozorovali oba muže, ale na přání plukovníka Lindbergha nezasáhli. Přitom bylo už téměř jisté, že malého Charlieho neunesla banda gangsterů, ale jediný muž, bylo by tedy stačilo obklíčit ho a zatknout. Centrála FBI ve Washingtonu dokonce získala jeho otisk prstů z okenního rámu

Charlieho ložnice. V kartotéce, která už tenkrát obsahovala asi 160 000 registrovaných otisků (dnes se počet odhaduje na 200 milionů), však otisky nebyly. Tímto konstatováním také skončila iniciativa agentů FBI a případ dál vyšetřovala policie. Proč se ředitel FBI, pověřený rozluštěním záhady samým prezidentem, stáhl do ústraní a přenechal případ policii?

Na tuto otázku je jediná odpověď. Vyšetřování únosu Lindberghova dítěte vyvolalo mnoho kompetenčních sporů mezi jednotlivými policejními složkami. Hoover čekal v ústraní, tahanice mu posloužily, aby rozšířil pravomoc své agentury, což se mu bezpochyby podařilo.

Plukovník Lindbergh mezitím telefonicky požádal vládu o hydroplán, hned ráno se v doprovodu zástupce vlády Iryho, doktora Condonu a plukovníka Berckinridge vydal do přístavu Bridgeportu, kde nasedli do člunu. Ten je převezl k hydroplánu. Právě svítalo. Doktor Condon držel na klíně balík pokrývek, které mu dala paní Lindberghová, aby do nich zabalili zachráněného chlapce.

Odstartovali. Také čluny vládní pobřežní hlídky zvedly kotvy. Posádky měly prohledat všechny zátoky členitého pobřeží. Plukovník Lindbergh prohlédl ze vzduchu každou loď. Nelly mezi nimi nebyla. Přistáli u ostrova; přestoupili na policejní kutr, ten je dovezl do víkendového hotelu Cuttybunk. Znovu se radili, znovu nasedli do letadla a do večera létali nad vodami kolem ostrova. Pak museli přiznat porážku. Naletěli gangsterovi a pro nic za nic zaplatili 50 000 dolarů. Jenomže proč celé to divadlo? Proč Charlieho noční košík? Kde skrývá únoscce malého Charlieho a proč ho nechce vydat rodičům, když splnili podmínky?

Akce doktora Condonu zkrachovala, na místo ochotného pedagoga už zřejmě čekali další kandidáti. Jedním z nich byl Gaston B. Means. Ten však, na rozdíl od Condonu, neměl čestné úmysly.

Plukovník Lindbergh se o akci Gastona Meanse dozvěděl hned na počátku jednání. Synovec žijící ve Washingtonu, kapitán Emory S. Land, mu důvěrně sdělil, že manželka vydavatele vlivného listu Washington Post Evelynu Walsh McLeanová se sama pustila do hledání uneseného dítěte. Proč právě ona? Prožila totiž podobnou tragédii. Před nedávnem jí začaly chodit poštou dopisy, v nichž neznámí lidé vyhrožovali, že jí unesou syna. Angažovala tedy ozbrojené strážce a dítě nepustila na krok. Pak došlo k tragédii. Chlapec si hrál na zahradě s jedním z ozbrojených mužů, kočkoval se s ním, pověšil se mu na opasek s ostře nabitou pistolí, ta spustila a chlapec padl mrtev k zemi. Paní McLeanová se od té doby stále ve vzpomínkách vracela k tragické události. Z domu téměř nevycházela.

Gaston B. Means zazvonil u branky její vily, po služebné poslal svou navštívenku s poznámkou, že přichází ve věci Lindberghova dítěte. Sedli si a Means začal povídat. Náhoda ho přivedla na stopu uneseného chlapce, má možnost dohovorit se s únosci, potřebuje však sto tisíc a nemá je, to je totiž výkupné, které je třeba v hotovosti zaplatit. Means byl dobrý vypravěč, vypadal velice důvěryhodně, paní McLeanovou zřejmě náležitě dojal. Řekla mu, že si to rozmyslí, aby přišel zítra.

Když Means odešel, zatelefonovala svému právnímu zástupci Albertu W. Foxovi, řekla mu, oč jde, a poprosila ho, aby získal o panu Meansovi informace. Nebyly špatné, i když byly ty nejhorší. Gaston B. Means byl darebák, podvodník a někdejší agent FBI, byl také už trestán, lze tedy předpokládat, že by mohl být ve styku s únosci Lindberghova dítěte, mohl by mít dokonce v únosu prsty.

Gaston Means byl za první světové války německým tajným agentem, a tedy zrádcem, později byl obžalován z vraždy, z padělání poslední vůle, za prezidenta Hardinga se dostal jako vůbec první zvláštní agent FBI do ministerstva spravedlnosti, kde působil jako mluvčí a měl možnost ovlivňovat dokonce i politiku administrativy Bílého domu. Pocházel z dobré rodiny ze Severní Karolíny. Jeho otec byl starostou, příbuzní senátory, policejními šéfy a poslanci. Přesto se dal Gaston Means po krivých chodnících a snažil se získat miliony po svém.

Za války získával informace od rezidenta německé tajné služby ve Spojených státech Boy-Eda a tehdejšího vojenského přidělence von Papena. Později si přivlastnil velké částky jistě velmi bohaté paní Kingové a byl podezřelý, že ji zavraždil. Osvobodili ho, podařilo se mu prokázat, že si dáma sama sáhla na život. Zapletl se do politiky, ocitl se mezi podezřelými z úplatkářské aféry, vydal knížku Podivná smrt prezidenta Hardinga, na níž vydělal hodně peněz, tím se očistil z podezření, pomluvil však jiné.

Později přišel k paní McLeanové a řekl, že do dvou týdnů může být Lindberghovo dítě doma. Dostal šek na sto tisíc dolarů a vybral si ho ve stodolarových bankovkách. Pak ještě požádal o další čtyři tisíce na reži, protože oněch sto tisíc dostanou únosci.

Předtím však barvitě vyprávěl paní McLeanové o partě únosců, řekl jí, že šéf má přezdívku Liška, jinak mají všichni čísla, a hned také přidělil paní McLeanové číslo devět. Byla to fraška a manželka vlivného vydavatele deníku Washington Post musela být velmi prostá žena, když všemu uvěřila, začala dokonce prodávat svoje šperky, aby podvodníkovi mohla vyplatit dalších 35 000 dolarů, které požadoval.

Přitom Means vodil paní McLeanovou za nos po celých Spojených státech. Nejdřív se měla setkat s únosci a dojednat s nimi převzetí dítěte v Jižní Karolině, ve známých lázních Aikon. V nejlepším hotelu se paní McLeanová setkala s šéfem bandy Liškou. Vyprávěl jí o dítěti, jsou s ním starosti, je nejvyšší čas zbavit se ho. A slíbil, že jí dá vědět. Potom se stala pro únoscce půda Jižní Karolíny údajně příliš horkou a paní McLeanová se svou společnicí Elisabeth Nelsonovou se musela obtěžovat do El Pasa v Texasu, které leží až u mexických hranic. Tam obě ženy čekaly na dítě, Nelsonová se o ně měla starat, ale marně. Gaston Means se stále vymlouval na další a další potíže. Když už cítil, že je jeho oběť netrpělivá, přiběhl a zvěstoval důvěřivé paní, že musí pro dítě do Washingtonu. Ale okamžitě ještě dnes, věc velice spěchá.

Ani ve Washingtonu dítě nedostala. Když nemohla sehnat pro Meanse další peníze, svěřila se advokátovi. Ten zavolal na policii a Gaston Means byl do večera za mřížemi. Soudili ho 15. června 1932 a bývalý agent FBI musel na patnáct let za mříže. Při líčení byl přítomen i někdejší Meansův přítel, ředitel Edgar Hoover. Z peněz se nenašel ani cent, tak dobře je Means ukryl. FBI pátrala také po Meansově komplici, který zahrál před důvěřivou paní Mc Leanovou

únosce a šéfa gangsterů. Jmenoval se Norman T. Whitaker a byl advokátem. Také jeho nakonec poslala porota na patnáct let za mříže.

Později se zjistilo, že Means přišel se stejnou pohádkou k plukovníku M. Robertu Guggenheimovi a ten mu dal k dispozici na cestu k únoscům pro dítě dokonce svůj vůz s livrejovaným řidičem rakouského velvyslanectví. Means totiž vyslovil přání, aby byli všichni ve voze chráněni diplomatickou imunitou. Dali mu dokonce i nejnovější zbraně, kterými měl ochránit bezbranné dítě při cestě zpět. Je to neuvěřitelné, ale i takoví lidé jako vzdělaný milionář Guggenheim Meansovi věřili.

Reverend H. Dobson-Peacock byl děkanem episkopálního kostela v Norfolku. Večer 10. března ho navštívil rozčilený majitel loděnice John Hughes Curtis a překotně vyprávěl:

„Včera večer, pane děkane ... Jel jsem pomalu ulicí a on mi vyskočil na stupačku. Řekl, že se jmenuje Sam a chtěl na mně ujištění, že dovedu mlčet.“

„Dobře, ale co chtěl ten Sam?“

„Řekl, že si mě vybrali jako prostředníka.“

„Kdo si vás vybral, pane Curtisi?“ zeptal se děkan. „No únoscí přece! Únoscí Lindberghova dítěte!“

„Co jste jim řekl? Vlastně jemu, Samovi?“

„Že to nebude tak lehké dostat se k plukovníku Lindberghovi. Jistě mu posílají tisíce podobných nabídek.“

„A on?“

„Že se mám o to pokusit. A tak jsem přišel za vámi, pane děkane.“

Děkan byl samá ochota, vzpomněl si, že jeho tchán se zná s Lindberghovým tchánem, tak zavolal do Hopewellu, ale hovořil s nepříliš ochotným tajemníkem. Druhého dne Curtis opět přiběhl a řekl, že mluvil se Samem. Všechno je na dobré cestě.

„Mohli bychom se obrátit na admirála Burrageho, ten býval Lindberghovým nadřízeným,“ navrhol. Vypravili se za ním. Burrage hned zatelefonoval Lindberghovi a ten všechny tři pozval do Hopewellu na 22. března. Plukovník Lindbergh nejevil příliš velký zájem, v té době ještě běžela akce doktora Condona, přesto však požádal Curtise, aby dál sledoval novou stopu.

Ti tři se vrátili do Norfolku a svěřili se novinářům. To bylo podezřelé. Plukovníku Lindberghovi se nechtělo věřit, že skutečně byli ve styku s únosci a roztrubovali to s jejich svolením do světa. Přesto však nepřerušil s Curtisem styky a požádal ho, aby řekl únosci o fotografii malého Charlieho nebo vůbec o nějaký důkaz, že jednají s těmi pravými. Celých dalších čtrnáct dní jezdili reverend Dobson-Peacock a Curtis po Státech a tvrdili, že jsou ve styku s únosci.

Když zkrachovala akce doktora Condona, věnoval plukovník Lindbergh Curtisi větší důvěru. Co jiného mu zbývalo? Curtis pak 18. dubna prohlásil novinářům, že měl v ruce nějaké bankovky z výkupného, které únoscí vyplatil doktor Condon.

„Byl jsem také na palubě lodi, pánové, na níž byli všichni únoscí. Je to dvoustěžňový rybářský gloucester s motorem Fairbanks Morse s kajutou na palubě. Může plout rychlostí 14 uzlů za hodinu. Má tak tmavě zelený nátěr, že vypadá skoro jako černý.“

„Hovořil jste s únosci, pane Curtisi?“

„Samozřejmě! Se všemi.“

„Mohli byste nám je popsat?“

„Jistě. Tak především je to pět mužů. Skandinávec John Olaf Larsen, Dynamit-Jim zvaný Din, Sam Truesdale a další dva, Eric a Niels. O dítě se starají dvě ženy; Hilda, to je Dinova manželka, a Inez.“

„Viděl jste dítě, pane Curtisi?“

„Ne. To ne.“

„Jak tedy víte, že je mají?“

„Hilda mi všechno řekla. Kdy plánovali únos, jak na to vůbec přišli. Jedna dívka, zaměstnaná v Lindberghově domácnosti, měla schůzku s Johnem, on jel s Erikem do Hopewellu v zelené limuzíně, nechali vůz asi 100 metrů od Lindberghova sídla, vlezli do dětské ložnice, přiložili dítěti chomáč vaty namočený v chloroformu na obličej a pak s ním rychle odjeli. Opozděl čekal Sam Truesdale ve svém buicku s ostatními.“

Zbytek příběhu vyprávěl Curtis dvěma důstojníkům newjerseyské policie. Neuvěřili mu ani slovo. Ale plukovník Lindbergh nechtěl promarnit žádnou příležitost, a tak se na jachtě Marcon vydal na širé vody, aby našel tmavě zelený rybářský gloucester se jménem Mary B. Moss. Marně. Pluli do rána a žádný podobný člun se neobjevil. Tak se zklamání vrátili. Curtis se pak údajně znovu pokusil spojit s únosci, sjednal novou schůzku na vodě nedaleko Cap Virginia, ale ani tam se zločinci neukázali.

Případ se táhl bez výsledku dál. Až 8. května přišel Curtis se zprávou, že znovu hovořil s únosci. Choval se jako vítěz, angažoval sekretářku a nabídl newyorské redakci svoje paměti. Stal se známým mužem, o němž se čtenáři revolverových plátků, ale i seriózních listů, mohli denně dočíst.

Hledání člunu s Lindberghovým dítětem přesáhlo únosné meze. Zoufalý plukovník prohledával pobřežní vody na jachtě Cachalot, kterou mu půjčil jistý brooklynský průmyslník, nakonec mu pomáhala i plavidla válečného námořnictva Spojených států, šest torpédoborců, tři hydroplány a padesát plavidel pobřežní hlídky. Námořní základna na Cap May dala k dispozici ještě 13 kutrů a vyzbrojila jejich posádky kulomety a pistolemi. Nenašli ani člun, ani únoscce, ani Lindberghovo dítě. Mezitím došlo k události, která zcela zpochybnila Curtisovo tvrzení. Loďaře si vzali do práce vyšetřovatelé FBI a inspektor Harry Walsh z něj 17. května ve čtyři hodiny ráno dostal přiznání.

Hughes Curtis si všechno vymyslel. Neznal a nikdy neviděl únoscce, o nichž hovořil. Lhal proto, že se chtěl stát slavným, známým, obdivovaným. A co reverend Dobson-Peacock? Nevěděl prý o ničem, ale rád se přidal. Také jemu

bylo milé, že se dostal na výsluní popularity, měl radost, když se jeho fotografie objevila na prvních stránkách novin.

Od počátku vyšetřování bylo zřejmé, že je Curtis psychicky narušený muž, ne zcela odpovědný za své činy. Přiznal se, že žádné peníze od nikoho nevytlákal, a tak ho nakonec propustili na kauci ve výši 10 000 dolarů. Zmizel a jeho jméno se už v novinách nikdy neobjevilo.

Večer 12. května jel po silnici, která ve státě New Jersey vede z univerzitního města Princetonu do Hopewellu, starý nákladní automobil se dřevem. Kodrcal se pomalu, klímal se ze strany na stranu. Silnice za vesnicí byla prázdná. Za volantem seděl černý William I. Allen v propoceném klobouku. Závozník byl běloch, jmenoval se Orville Wilson. Řidič zastavil, přiskočil příkop a chystal se vykonat svou potřebu.

„Proboha, Wilson!“ zvolal najednou, strnule hleděl do blízkého křoví a pomalu zvedal ruce nad hlavu. „Wilson, rychle!“

„Co se děje? Proč se plašíš? Šláplš na hada?“

V roští ležela mrtvola dítěte. Ohryzaná, napůl zetlelá.

„Mrtvé dítě,“ řekl Wilson. „To je strašné!“ zvolal a utekl zpět na silnici. Když se vzpamatovali, šli se ještě jednou podívat. Asi třicet metrů od silnice byla malá vyvýšenina a za ní proláklina. V ní ležela mrtvola dítěte, napůl zakrytá uschlými větvemi a chrastím. Oba muži nasedli a jeli do Hopewellu na policejní stanici.

Nebylo těžké domyslet si, že jde o Lindberghova chlapečka. Ležel na dohled sídla svých rodičů dobré dva měsíce. Přitom policie prohledala všechny okolní lesy, ale na nedbale zakrytou mrtvolu nepřišla. Dva prsty na pravé noze narostly malému Charliemu jeden přes druhý. Zdálo se, že bude snadné mrtvolu identifikovat. Podle prohlášení soudního znalce došlo k úmrtí krátce po únosu. Dítě mělo proraženou lebku, což mohlo vzniknout při pádu z žebříku, který se pod únoscem prolomil, tedy nešťastnou náhodou, anebo šlo o násilný čin. Další možnost? Automobilová havárie, dítě si mohlo rozbit hlavu nárazem o strom.

Místní policie se rozhodla pro jiné vysvětlení. Misto, kde byla nalezena mrtvolka dítěte, nebylo příliš vzdálené od silnice Hopewell-Princeton. Nalézala se blízko Lindberghova sídla, z malé vyvýšeniny bylo vidět bílé zdi budov, večer pak osvětlená okna. Únosce nebo únosci se zmocnili dítěte, utekli až k lesu, tam se zastavili a ohlédli. Všechna okna rozlehlého sídla byla osvětlena. To mohlo znamenat jediné: Lindberghovi únos objevili a zavolali policii, která teď slídí po místnostech. To pro pachatele signalizovalo nebezpečí. Proto se rozhodl zbavit se dítěte; zabil je a zahrabal do prolákliny.

Průběh případu byl naprostou prohrou policie států New Jersey a New York. Kriminalisté prokázali neschopnost doslova na mezinárodní scéně, Lindberghův případ totiž sledoval celý svět. Generální prokurátor si uvědomil, že hanba padá nejen na místní kriminalisty, ale na celý americký policejní aparát. Proto předložil výsledky dosavadního šetření prezidentu Herbertu Hooverovi, ten pak rozhodl, že případ bude nadále vyšetřovat FBI. Právní podklad pro takový kompetenční zásah? Nový zákon, který vešel do dějin americké kriminalistiky jako „Lindberghův“ a stanovil, že únosy budou nadále považovány za federální zločin, vyšetřovány podle federálních předpisů a trestány nejvyššími tresty. Ředitel FBI Edgar Hoover docílil, čeho chtěl, teď tedy měl volné obě ruce. Určil čtyřicet nejlepších detektivů, aby se věnovali výhradně případu Lindbergh. Vedením vyšetřování pověřil poručíky Jamese J. Finna a Franka McCartyho. Šestnáct nejlepších policistů z New Jersey jim mělo pomáhat. Nezačali dobře a v první fázi sklídili zase jen ostudu.

Celkem logicky se pustili do vyšetřování od začátku, v domě Lindberghových a v domácnosti tchyně, paní Morrowové. Malý Charlie se totiž té noci, kdy došlo ke zločinu, ocitl v domě rodičů zcela náhodou, a tak se naskýtal otázka, jak se o tom únosci dozvěděli.

Původně měl chlapec zůstat přes noc u babičky v Engelwoodu. Tamní sídlo někdejšího velvyslance a senátora Morrowa bylo velké panství s 29 zaměstnanci. Všichni, anebo aspoň velká většina z nich, se stýkali s kolegy z Lindberghovy domácnosti a služebné, slečny k dětem i komorníci se dobře znali. Violeta Sharpeová byla velmi hezká. Pocházela z Anglie, bylo jí 27 let, sloužila u Morrowů už druhý rok ke spokojenosti celé rodiny. Říkalo se, že se do ní zamiloval komorník Septimus Baks. Violeta měla sestru. Sloužila v rodině přátel Morrowových.

Detektivové probírali alibi jednoho zaměstnance po druhém a přitom narazili na podezřelou okolnost. Obě sestry Sharpeovy se v neděli před únosem seznámily s jakýmsi mladým mužem, o němž nevěděly nic víc, než že se jmenuje Ernie. Violeta si s ním smluvila na druhý den 1. března schůzku. Šly na ní obě sestry. Také Ernie nebyl sám, seznámil je se svými přáteli, mladým mužem a ženou. Všichni skončili v hospodě u piva.

„Jak se jmenoval ten váš Ernie, slečno Sharpeová?“ zeptal se inspektor.

„Nevím! Už jsem vám přece řekla, že nevím.“

„Jdete na rande, nevíte s kým, sedíte v hospodě u piva, a on se vám ani nepředstaví! Nezdá se vám to divné?“

„Sešli jsme se a bavili jsme se. Co je na tom podezřelého? Ti jeho dva přátelé se mi také nepředstavili.“

Violeta Sharpeová byla sice vyšetřováním překvapena, ale odpovídala ochotně. Když však inspektor Walsh začal s tvrdším výslechem, trvajícím několik hodin, odpovídala úsečně, podrážděně, dala mu najevo, jak velice ji všetečné otázky, týkající se jejího soukromého života, urážejí. Tím se stala ještě podezřelejší.

S nepřesným popisem Ernieho se vydali detektivové na lov podezřelého, který měl podle jejich názoru zřejmě důvod, proč tajil své jméno. Probrali kartotéky a alba zločinců a přinesli slečně Sharpeové Brinkertovu fotografii.

„Ano, to je on,“ řekla bez váhání.

Ernest Brinkert byl řidičem taxíku a měl za sebou několik krátkých trestů. Inspektor Walsh na něj vydal zatykač a chystal se na ostrý výslech Violety Sharpeové. Byl přesvědčen, že ví víc, než je ochotna přiznat.

„Zítra ji zmáčknu, to uvidíte!“ vychloubal se před podřízenými.

Přijeli na sídlo Morrowových v Englewoodu jako přepadové komando. Generálem byl inspektor Walsh, krok za ním poručíci, detektivové, seržanti. Všichni se chystali na Violetu Sharpeovou. Podle jedné verze vůbec nedošlo k výslechu, podle druhé začal inspektor Walsh tak zoztra, že domácí lékař rodiny Morrowových, který byl přítomen,

požádal o přerušení výslechu. Violeta Sharpeová odešla do vedlejší místnosti, kde ji za chvíli našli mrtvou. Ze skleničky na stole bylo cítit vůni hořkých mandlí – cyankáli.

Pro vyšetřovatele to byla jen další ostuda. Ale inspektor Walsh, který od počátku věřil, že je na správné stopě a brzo bude mít únosce za nřížemi, považoval sebevraždu za přiznání. Novináři i veřejnost byli jiného názoru a brzy se ukázalo, že inspektor Walsh nemá pravdu.

Našli Brinkerta a při výslechu došli k názoru, že je velice podezřelý. Všechno popřel: žádnou Violetu Sharpeovou nezná, nikdy ji neviděl, to jméno slyší poprvé. Trval na tom i poté, když mu řekli, že ho před smrtí podle fotografie identifikovala. Inspektor Walsh poslal vůz pro doktora Condon, ukázal na fotografii taxikáře a Condon přiznal, že se Brinkert velice podobá onomu Johnovi, kterému na hřbitově svatého Raymonda předal 50 000 dolarů. Pak došlo ke konfrontaci. Doktor Condon stál proti Brinkertovi a musel přiznat, že John byl vyšší, měl jiný hlas. Ne, není to on.

Podezřelému přitížila výpověď bývalého zaměstnavatele, který se sám přihlásil, když četl o Brinkertově zatčení, a vypověděl, že Ernie opustil 28. února pracoviště a utekl s jeho manželkou. Později prý zjistil, že v kůlně schází žebřík. Inspektor Walsh se radoval, byl přesvědčen, že už má jen krůček k úspěchu a všechny noviny o něm budou zítra psát. Psaly, ale ne o vítězství, nýbrž o další ostudě neschopné policie. Výpověď majitele taxíku se ukázala jako vylhaná, Ernie Brinkert prokázal naprosto nevyvratitelné alibi. Proč tedy označila Violeta Sharpeová předloženou fotografii za portrét muže, s nímž pila noc před zločinem pivo v baru v Orangeburgu? Na tuto otázku se dodnes nenašla odpověď.

Hned nazítří po uveřejnění posledních zpráv o případu smrti Violety Sharpeové se u inspektora Walshe objevil mladý muž. „Jmenuji se Ernest Miller,“ prohlásil. „Pocházím z Closteru ve státě New Jersey. Já jsem ten Ernie, který se seznámil se slečnou Sharpeovou. Já jsem s ní měl schůzku. Já jsem s ní a s přáteli šel na pivo do baru Orangeburg.“

„A s tím mi jdete až teď?“ vyjel na návštěvníka inspektor Walsh, kterému se definitivně hroutila jeho chabě vystavěný hypotéza.

„Kroťte se, pane,“ ohradil se mladík. „Jsem občanem Spojených států a přišel jsem dobrovolně. Tak se mnou podle toho jednejte. Nejsem odpovědný za hloupost policie. Kdybyste uveřejnili, že hledáte společníka Violety Sharpeové, byl bych se samozřejmě přihlásil dřív.“

Podřízení inspektora Walshe se brzy přesvědčili, že Miller mluví pravdu, našli si také onen mladý pár Millerových společníků, slečnu Minnersovou a jejího partnera Johnsona. Inspektor Walsh musel zmizet ze scény, Lindberghův případ už nebyl jen zločinem únosu, ale vraždou, poznamenanou ještě tragickou sebevraždou nevinné dívky, kterou brutální útok inspektora Walshe dohnal až k tomu nejhoršímu.

Všechna ostuda padla na hlavu policistů, ředitel FBI Hoover a jeho specialisté se pustili jinou cestou. Ostatně, nic jiného jim nezbyvalo. Nechali natisknout seznamy se všemi pěti tisíci čísly bankovek, které odnesl únosce. Poslali je všem bankám. Ve Federal Reserve Bank vzniklo zvláštní oddělení, kde kontrolovali čísla bankovek. Za dva roky jim prošlo rukama 40 milionů dolarů.

První poznamenané bankovky se objevily v jedné newyorské bance na Manhattanu už týden po zaplacení výkupného. Detektiv spěchal k pokladníkovi, ale ten si zákazníka nepamatoval. Pak se objevovaly vždy v malém množství a v malých obchodech, bylo zřejmé, že majitel jimi platí potřeby běžného živobytí. Vyšetřovatelé získali čas od času okrajové informace od obchodníků, ale nezískali víc než jen nedokonalý popis. Neznámý muž je asi 1,70 m vysoký, nosí klobouk stažený do čela, má široké lícní kosti a výraznou špičatou bradu. Kolik takových běhalo po New Yorku!

Na začátku třicátých let prožívaly Spojené státy velkou krizi, která ostatně zachvátila celý svět. V roce 1932, kdy se o přízeň voličů ucházeli kandidáti na prezidentský úřad Franklin Delano Roosevelt, měly Spojené státy 13 milionů nezaměstnaných a několikanásobně větší počet nespokojených. Případ Lindbergh, kterému v novinách věnovali dost místa, byl jedním z prostředků, jak odvrátit pozornost veřejného mínění od hospodářských problémů země. Když potom začátkem roku 1933 začal nový prezident Roosevelt, který vystřídal v Bílém domě Herberta Hoovera, s uskutečňováním reforem vyhlášeného programu New Deal, klesl počet nezaměstnaných na 9,5 milionů, ale i to bylo ještě až moc.

Jedním z nových zákonů, které prezident podepsal, byla změna krytí dolaru zlatem. Až dosud měl každý majitel bankovky možnost vyměnit ji v bance za zlato. Do 1. května 1933 měly být všechny „žluté“ dolary, obsahující doložku zaručující toto právo, vyměněny za „zelené“, na nichž doložka nebyla. Po tomto datu přijímaly žluté nebo zelené dolary k výměně už jen některé banky. Žlutých dolarů bylo v oběhu čím dál tím méně, každý, kdo jimi platil, byl nápadný. A únosce je dostal v deseti a dvacetidolarových hodnotách.

Na Stopěťadvacáté ulici v New Yorku měl benzínové čerpadlo Walter Lyle. V sobotu 15. září 1934 zastavil u pumpy tmavý vůz; muž, hovořící se zřetelně neamerickým akcentem, žádal o doplnění nádrže. Když platil, podal pumpaři „žlutý“ desetidolar.

„Těch už moc není,“ řekl Lyle a dal zákazníkovi zpátky drobné.

„Já už jich taky moc nemám,“ odpověděl stihlý řidič s výraznou bradou, nasedl a odjel.

Walter Lyle později ani nedovedl vysvětlit, co se mu na tuctovém zákazníkovi nelíbilo. Najednou dostal podezření a stačil ještě vytáhnout tužku a poznamenat si na bankovku číslo vozu N-Y-4U-13-41. Pak poslal pomocníka Johna Lyonse do nejbližší banky, protože přede dvěma dny zahodil seznam čísel hledaných Lindberghových peněz.

Miran Ozmec, pokladník Corn Exchange Bank, zjistil, že číslo bankovky je v seznamu hledaných a zatelefonoval na policii. Ta vyrozuměla vedoucího vyšetřovací skupiny FBI poručíka Finna. Podle čísla vozu snadno zjistili, že majitelem je jistý Bruno Richard Hauptmann, bytem v Bronxu na 222. ulici, truhlář německého původu, narozený 20. prosince 1899 v Saské Kamenici. Byl ženatý, měl syna.

V první světové válce bojoval jako kulometčík a utrpěl zranění nohy. Když přišla po válce krize, dostal se jako černý pasažér do podpalubí zaoceánského parníku George Washington. Ještě předtím, než loď přistála, ho hlídka objevila a Hauptmann musel zpět do Německa. Také druhý pokus dostat se ilegálně do Spojených států ztroskotal. Ale Hauptmann, který měl důvod k emigraci, se pokusil o štvrtý pokus. Tentokrát, koncem roku 1923, se s dvaceti centy v

kapse přece jen dostal do Nového světa, a dokonce zde brzy našel práci v truhlářské dílně. Oženil se s prodavačkou z pekařství, pronajal si malý byt a začal nový život.

Ve staré vlasti měl totiž na svědomí loupež a krádeže a odseděl si značný trest v německých kriminálech. Tady v Americe o tom nikdo nevěděl až do chvíle, kdy přišla z Německa na dotaz poručíka Finna úřední informace. Sledovali ho, chodili za ním krok za krokem, žasli, jak je klidný, jak se chová sebevědomě, jako by neměl na svědomí vraždu. Neutrácel, ale bez peněz také nebyl. FBI zatím došetřovala podrobnosti jeho dosavadního života ve Spojených státech, poručík Finn chtěl mít stoprocentní jistotu, že neopomene jediný detail, který by mohl podpořit důkazní řízení. A také čekal na kolegu z Washingtonu Thomase Siska.

Hauptmann vyjel 18. září 1934 z malého domku v Bronxu, kde jeho rodina obývala horní patro. Zabočil se svým malým vozem Dodge na White Plains Road. Finn a Sisk ho sledovali v civilním voze. Také několik policejních motocyklů bylo na silnici. Když dojezdili na Park Avenue, řekl poručík Finn řidiči:

„Tak na to šlápní, John. Tady se to docela hodí.“

Přitlačili vůz k chodníku. Vyskákali a namířili na Hauptmanna pistole. Spoutali ho, než se stačil zeptat proč. Poručík Keaton mu prohledal kapsy. Našel dvacetidolarovku z registrovaných peněz. Bruno Richard Hauptmann byl klidný, jako by se nic nedělo, ani se nebránil, ani nic nevysvětloval. Když mu řekli, že je zatčen a cokoliv od této chvíle řekne, může být před soudem použito proti němu, vůbec se nerozčilil. Posadili ho do vozu a jeli zpátky do malého domku v Bronxu. Patřil manželům Rauchovým, starým přistěhovalcům z Rakouska. V prvním patře bydleli manželé Hauptmannovi s desetiměsíčním synem Manfrédem.

Bylo krátce před desátou, když dorazili do bytu Hauptmannových, kde zadrželi také manželku zatčeného Annu.

„Odkud máte žluté dolary?“ zeptal se Hauptmanna Sisk.

„Ušetřil jsem si je. Člověk musí myslet na zadní kolečka,“ odpověděl klidně a ještě dodal: „Co když přijde inflace?“

„U benzínového čerpadla jste řekl pumpaři, že máte ještě nějaké doma.“

„Řekl.“

„Kde jsou?“

„V plechovce.“

„Kde je plechovka?“

„Vedle v pokoji.“

Přinesli ji, nemohli ji otevřít, měla patentní zámek. Hauptmann po ní ochotně sáhl a odklopil víčko. Pak vytáhl hrst zlatých mincí. Po jedné je pouštěl na stůl a usmíval se přitom. Poručík Finn se tvářil zklamaně.

„Nezajímají nás mince. Žluté bankovky. Papírové dolary se zlatým krytím.“

„Jó, ty jste myslel?“ divil se Hauptmann. „Měl jsem jen dvě. Už ani nevím, kdy a kde jsem je dostal.“

„Čím se živíte?“ zeptal se Finn.

„Spekulacemi.“

Bylo to neuvěřitelné, jaké měl Hauptmann nervy. Povídal si s důstojníky FBI, jako by se sesli v hospodě u whisky. Na každou otázku měl odpověď, někdy logickou, jindy překvapující, ale i když na první poslech zněla jako lež, mohl prokázat, že je pravdivá. Zeptali se, jestli se mohou porozhlédnout po bytě, a on kývl. Prohledali každý kout, pozotvírali zásuvky, vyházeli šaty ze skříní a nenašli nic. Na dvorku stála dřevěná garáž. Také tu prohlédli bez výsledku. Když však odtrhli dvě prkna podlahy, našli zkypřenou zem, jako by zde byl před nedávnem někdo kopal.

„Honem, lopatu!“ zvolal Finn.

Našli jen prázdnou zrezavělou plechovku s trochou shnilé vody na dně. Tak znovu nasedli a odvezli Hauptmanna na nejbližší revír do Greenwichské ulice. Poručík Finn zvolil tuto zapadlou strážnici úmyslně, nechtěl, aby se o zatčení dozvěděli novináři, čekal, že se mu podaří přistihnout Hauptmannovy komplice.

Celé dva dny vyslyšali podezřelého bez úspěchu. Tak se rozhodli znovu prohledat domek. Inspektor Bruckman měl za sebou třicetiletou praxi. Vydal se s týmem techniků FBI do Bronxu. Poručík Finn a inspektor Siks byli také u toho. Rozhodli se zbourat dřevěnou garáž. Prkno po prknu, hřebík po hřebíku demolovali chatrnou stavbu. První skryš našli hned u dveří. Svazky deseti a dvacetidolarových bankovek, všechny s čísly, které policie hledala. Další byly v plechovce v koutě, jiné pod podlahou. Když je spočítali, skočili do vozu a jeli na revír pro Hauptmanna.

„Teď se sesype a přizná,“ řekl poručík Finn.

„Ty peníze jsou důkaz nade všechny,“ souhlasil inspektor Siks.

Pak stáli proti sobě.

„Našli jsme ve vaší garáži 13 750 dolarů v bankovkách pocházejících z výkupného za Lindberghovo dítě. Přiznejte se, Hauptmann!“

„K čemu?“ řekl klidně a tvářil se nevinně.

Začal tiše, monotónním hlasem a špatnou angličtinou, zdálo se, že ho vyšetřování nudí, dokonce začínal být nedůtklivý. Přitom vyprávěl neuvěřitelně naivní příběh, znějící jako špatně vymyšlená pohádka:

„Ty peníze, které jste našli, pánové, si ke mně schoval můj přítel Fisch. Izidor Fisch, známý a přítel a také společník. Pracovali jsme v obchodě s kožešinami. Vydělali jsme peníze, ale on o ně zase přišel. Já jsem spekuloval na Wall Streetu a měl jsem štěstí. Půjčil jsem mu sedm tisíc dolarů. Izidor byl nemocný, moc těžce nemocný a koncem roku 1933 odjel zpátky do Německa.“

„Co nám to chcete namluvit, Hauptmann? Odjel a nechal u vás své peníze?“ řekl poručík Finn.

„Předtím než odjel, mi dal balíček. Krabici od bot. Tak jsem ji vzal a postavil do garáže na polici.“

„Podíval jste se, co je v ní?“

„Ne. Ani mě to nenapadlo. Až nedávno jsem si jí všiml. Byla provlhlá, a tak jsem se do ní podíval. Zjistil jsem, že je plná dolarů.“

„A vy jste si je přivlastnil.“

„Fisch mi dlužil sedm tisíc a úroky. Myslel jsem si, že mám právo ... Víte, bral jsem si z toho jen na domácnost. Zbytek jsem ukryl, zakopal, aby mi je někdo neukradl.“

Přestávka. Vyšetřovatelé vyšli ven a zapálili si cigarety. Nevěděli, co si mají myslet. Ten klidný chlap s modrýma očima je přece zřejmě tahal za nos. Poslali jednoho z detektivů k nejbližšímu telefonu. Vrátil se a jeho zjištění záhadu nerozřešilo, spíš ji ještě zauzilo.

„Izidor Fisch bydlel v podnájmu na 127. ulici,“ oznamoval. „Žil velice skromně. Dne 6. prosince odjel zpět do Německa, pravděpodobně do Lipska. Od 26. srpna měl americké státní občanství a někdy dostával státní podporu. Narodil se 26. července 1885 v Rusku.“

„Kde je Fisch nyní?“ zeptal se poručík Finn.

„Na hřbitově,“ řekl Hauptmann. „Zemřel v Německu 29. března 1934 na rakovinu.“

Všechno si ověřili a zjistili, že Hauptmann nelhal. Měl u sebe bankovky pocházející z výkupného, agenti FBI však zatím neměli jediný důkaz, že unesl malého Charlieho, zatím mu nemohli dokázat ani spoluúčast na zločinu. Konfrontovali ho s doktorem Condonem, musel si stáhnout do čela plstěný klobouk a vyhrnout límec, pak ho donutili, aby několikrát za sebou, tiše i hlasitě vyslovil: „Haló, doktore!“ Svědek Condon pak připustil, že by to mohl být muž, s kterým se setkal na hřbitově svatého Raymonda, s určitostí to však nemůže tvrdit, a rozhodně to nemůže odpřisáhnout.

Laboratoř FBI pracovala na expertize a identifikaci žebříku použitého při únosu. Byla to zdoluhavá, mravenčí práce, znalec Arthur Koehler nakonec oznámil, že žebřík byl vyroben ze stejného dřeva jako krov Hauptmannovy dřevěné garáže. Znovu prohledali byt, našli ještě 840 dolarů a na výplni dveří tužkou psané poznámky: „2974 Decatur, a „Seldwick 3-7145“. Obě se týkaly doktora Condona. První byla jeho adresa a druhé telefonní číslo. To už vypadalo jako důkaz. Když se na to Hauptmanna zeptali, řekl s klidem:

„Nevím, už si nepamatuji. Možná že jsem to psal já, možná že Fisch. A taky jsem ta čísla mohl poznamenat . pro něj.“

Dlouhá a složitá byla Hauptmannova cesta na elektrické křeslo. Soudcům scházely přímé důkazy, obhájci se snažili, a ne bez úspěchu, přivést před porotu svědky, kteří by dosvědčili obžalovanému alibi pro večer, kdy byl unesen Lindberghův syn. Nebylo přímých důkazů. Jedna výpověď stála proti druhé. Soudní znalci dopodrobna rozebírali písmo vyděračských dopisů a srovnávali je s Hauptmannovým. Zdá se, že přesvědčili porotce. Hauptmann se k činu nepřiznal. Od počátku tvrdil, že je nevinný, s únosem a vraždou Lindberghova dítěte nemá nic společného.

Odsoudili ho k trestu smrti. Měl být vykonán 18. března 1935. Nebyl. Celkem sedmkrát odložili výkon trestu, a jak je ve Spojených státech zvykem, pouhých pár minut před popravou. Celých třináct měsíců se Hauptmann potácel mezi životem a smrtí, ani potom se nepřiznal ke zločinu, za který byl odsouzen, naopak do poslední chvíle tvrdil, že je nevinný. Popravili ho 3. dubna 1936.

Nebyl však mrtev případ Lindberghova dítěte. Hauptmannova exekuce byla označována za justiční vraždu. Je pravda, že souzený Němec nemohl v těch letech počítat se sympatiemi Američanů. Navíc proti sobě stáli dva nerovní soupeři: miláček národa, jeden z typických amerických supermanů, který se přeletem oceánu zařadil do galérie velkých postav Spojených států, člověk, který uměl svého úspěchu i popularity náležitě využít a měl pohádkové příjmy, a zloděj ze saského městečka Kamenz, který se ilegálně vetřel do Nového světa.

V té době americká veřejnost samozřejmě netušila, jak brzy zhasne Lindberghova popularita. Záhy se ukázalo, že americký hrdina je nadšeným obdivovatelem Adolfa Hitlera. Stal se propagátorem úspěchu nacistického letectví, byl osobním přítelem válečného zločince Hermanna Göringa, jezdil po světě a všude propagoval nacismus.

Kdyby to všichni porotci tušili, byl by se poměr sil před soudem změnil. Ale i v době, kdy vyslovili rozsudek vinen, se ozvaly hlasy, které poukazovaly na neregulérnost procesu. Proběhl v ovzduší všeobecné hysterie, vyvolané a stále živěné senzacechtivým americkým tiskem. FBI i státní žalobce se neštíteli zastrašovat svědky obhajoby. Sám guvernér státu New Jersey Harold Hoffmann nebyl přesvědčen o Hauptmannově vině, veřejně vyjádřil svůj názor a tajně Hauptmanna navštívil ve vězení. Když mu však pohrozili, že přijde o úřad a společenské postavení, boj za spravedlnost vzdal.

V roce 1976 podal birminghamský právní zástupce dr. Robert Bryan jménem svého mandanta Kennetha Kerwina návrh na obnovení procesu, protože Lindberghovo dítě prý nebylo zavražděno, jen uneseno. Charlie Lindbergh, říká Bryan, je Kerwin Kenneth. Únosci chlapce zhypnotizovali, později, když poznali, do jak nebezpečné situace se dostali, ho vychovávali pod cizím jménem. Advokát Bryan nabízí jako důkaz svědectví svého mandanta, který prý si pamatuje všechny podrobnosti zařízení bytu svých rodičů i detaily únosu, přestože mu bylo teprve 20 měsíců.

Je to americká senzační story, nemusí však být zcela vymyšlená. Podle Hauptmannova dopisu, který soudce před veřejností zamlčel, dokument zmizel na dobrých čtyřicet let s ostatními Hauptmannovými spisy v archivu, lze o správnosti rozsudku nad Hauptmannem přinejmenším pochybovat. Když se dopis dostal nedávno na veřejnost, mnozí se ptali, proč zůstal tak dlouho utajen. Jeho obsah je odpovědí na otázku. Odsouzený Hauptmann napsal před popravou své matce mezi jiným:

... Jsem nevinný jako kdokoliv jiný, kdo čte tyto řádky. Nezavraždil jsem Lindberghova chlapečka, ani jsem se únosu nezúčastnil.

To je jednoznačné prohlášení a málokdo dokáže lhat těsně před smrtí. Lze ovšem také argumentovat tím, že chtěl matku utěšit. Jenže on v dopise uvádí věcné údaje, zpochybňující rozsudek.

Hlavními svědky, kteří mě identifikovali, byl Hochmuth a Whited. Podle jejich výpovědí jsem byl v době zločinu v New Jersey. Hochmuth tvrdí, že mě v inkriminované době viděl v automobilu. Dokonce prý poznal, že vezu žebřík. Tomuto svědku je 87 let a je o něm známo, že má šedý zákal a nepozná ani ty, s nimiž se denně stýká. O svědkovi Whitedovi zase vyšlo najevo, že mu za patřičnou výpověď slíbili třetinu z odměny 25 000 dolarů, která byla vypsána za

dopadení vraha. Během soudního líčení dostával tento svědek obžaloby 35 dolarů denně a policie mu slíbila, že ho ještě i jinak odmění, bude-li svědčit proti mně. To jen tak na okraj, porota jeho výpověď stejně neuznala za věrohodnou. Kromě těchto dvou svědčeli proti mně lidé, které jsem nikdy v životě neviděl. Například doktor Condon. Tento pán v lednu 1935 bezostyšně tvrdil, že mi na woodlawnském hřbitově předal výkupné. Doktor Condon to tvrdil před úředními osobami města New Yorku. Když ho můj obhájce dal předvolat na hlavní líčení ve státě New Jersey, nedostavil se. Báł se podrobit křížovému výslechu mého advokáta a jeho výpověď, na níž závisel můj život, jen přečetli ...

Pokud jde o bankovky, pocházejí z výkupného; vše, co jsem prohlásil, je pravda. Není divné, že z padesáti tisíc dolarů se jen dvě bankovky, pěti a desetidolarová, našly u mě a staly se důkazem proti mně? Není podezřelé, že 15 dolarů má větší váhu než 49 985? A ty dvě bankovky jsem dostal nazpět u benzínového čerpadla na dvacetidolar. V souvislosti s těmi bankovkami jakási Celia Barová (pokladní biografu, pozn. aut.) tvrdila, že jsem jí těmi bankovkami zaplatil. Toho dne, kdy se tak mělo stát, jsem měl narozeniny a byl jsem doma, dvacet mil od místa, kde se tak mělo stát.

Takové je moje alibi. Několikrát jsem dokázal, že v době kdy byl spáchán zločin, 1. března 1932, jsem nebyl a nemohl být na místě činu. Manželé Fredericsonovi (majitelé pekařství, v němž pracovala Hauptmannova manželka, pozn. aut.) dosvědčili, že to úterý, kdy bylo dítě uneseno, jsem byl u nich v obchodě. A svědek Louis Kiss vypověděl, že mě viděl toho večera daleko od místa činu. Výpovědi těchto svědků porota nevzala na vědomí.

Kerwinův advokát doktor Bryan se snažil prokázat, že jeho klient je uneseným Lindberghovým synem a jako prvorozený si dělá nárok na majetek, který zdědila vdova a pět dětí. Lindberghovi s ním z pochopitelných důvodů odmítli vyjednávat, ať už je Kerwin kdokoliv, nemá šance. I když se v poslední době stále častěji ozývají hlasy, že byl Hauptmann obětí justiční vraždy. Před několika lety vydal Anthony Scaduto knihu Scapegoat Obětní beránek. Dokládá v ní, že státní žalobce z New Jersey záměrně potlačoval svědectví ve prospěch obžalovaného Hauptmanna, ovlivňoval soudní znalce i Charlese Lindbergha a nabádal je k falešné výpovědi. On prý zatajil Hauptmannův dopis matce ...

Podle zpráv z konce roku 1981 podala tehdy už třiaosmdesátiletá vdova po popraveném Hauptmannovi žádost o obnovu procesu a rehabilitaci manžela. Přitom zažalovala státní správu o náhradu škody ve výši sto milionů dolarů. Žalobkyni zastupoval advokát Robert Bryan. Nikde se však už neobjevila zmínka o dalším průběhu dávno už promlčené kauzy.

Nebeský rytíř, jak Lindberghovi přezdívali, žil neklidným životem. Jeho manželka porodila pět dalších dětí, on se o ně staral, jak nejlépe mohl, kdoví však, jestli byl šťastný. Lindbergh byl tichý osamělý jezdec, spokojený jen v pilotní kabině pokud možno velmi rychlého letadla. Cestoval po světě, trochu se pletl do politiky, v roce 1938 se ocitl v hitlerovském Německu a v novinách celého světa se objevily fotografie amerického hrdiny ve společnosti nacistických generálů. V roce 1954 byl ještě stále poradcem amerického Air Force, ale pak se stále víc stranil veřejnosti, jezdil do Afriky a zabýval se problémy, jak zachránit před útokem civilizace jedinečné oblasti naší planety obývané divokou zvěří. Napsal knížku s titulem Spirit of St. Louis a dostal za ni Pulitzerovu cenu. Vypravil se do brazilských džunglí a snažil se pomoci Indiánům v povodí Amazonky. To však už nebyl onen bájný hrdina vzduchu, ale šedivý starý pán doprovázený bělovlasou manželkou.

Nakonec utekl před novináři a fotografy, kteří stále ještě na něm vyzvídali, jak to bylo s jeho prvorozeným synem, do samoty na havajském ostrově Maui. Žil na mořském břehu v malém domku bez elektřiny, kde také v roce 1974 tiše a v klidu zemřel.

Hračička Kelly

Běžela k telefonu a vytočila číslo Washington D. C. National 8 – 7117. Chvilíčku čekala na spojení. Zapálila si cigaretu. Tráslý se jí prsty a také hlas.

„Berenice Urschelová, Oklahoma City. Je to prosím přímá linka pro únosy?“ zeptala se.

„Povídejte, paní Urschelová,“ vybídl ji hluboký ospalý hlas.

„Unesli mi manžela!“

„Kdy, paní Urschelová?“

„Teď. Před chvílkou. A taky Waltera Jarretta.“

„Kdo je Walter Jarrett?“ zeptal se agent FBI,

„Přítel. Seděli jsme na verandě a hráli poker.“

„Nadiktujte mi adresu, paní Urschelová, s ničím nehýbejte, na nic nesahejte a vyčkejte, až k vám přijdou naši lidé.“

Třicet minut před půlnocí 22. července 1933 vzbudilo ředitele FBI zvonění telefonu.

„Jaký Urschel?“ zeptal se Hoover.

„Nevím, pane,“ odpověděl agent.

„Okamžitě zjistit, jestli to není ten milionář. Zavolejte do Oklahoma City, pošlete tam naše lidi a požádejte místní policii o spolupráci.“

Ti dva prostovlasí chlapi v košilích s krátkým rukávem zastavili o několik ulic dál. Pěšky obešli dva tři rohy vilové čtvrti, pohlédli na výstavný bungalov, zjistili napravo čistý vzduch a nalevo také, konečně, kdo by se před půlnocí potloukal v těchto opuštěných končinách mezi zahradami boháčů? Přehoupali se přes plot. Zahradou se plížili jako na frontě, ukryli se za rozkvetlými keři, schovali se za bílým zahradním nábytkem. Vždy, když se zastavili, pozorovali osvětlenou verandu, odkud se ozývaly útržky hovoru a stále častěji ženský smích. Okenice měli dokořán, okna také, byla totiž nádherná letní noc, kdy se málokomu chce jít spát.

Jeden z chlapů vytáhl pistoli, druhý si připravil samopal. Kývli na sebe a vyběhli po schodech. První kopl do dveří. Rozletěly se. Skočili dovnitř a zařvali:

„Ruce vzhůru a nehýbat se. Kdo z vás je Urschel?“ Dvě dámy ve večerních toaletách s kartami v dlani se pomalu zvedly a nechápavě zůstaly stát. Jejich partneři, jeden v bílém smokingu, druhý jen tak v košili, se nezmohli vůbec na nic. Položili karty na stůl a poslušně zvedli ruce nad hlavu.

„Řekl jsem ani hnout!“ zařval chlap se samopalem, když jedna z žen zavravorala a opřela se o stůl. „Nebo vám touhle věcičkou rozflákám palice! Ptal jsem se, kdo z vás je Urschel. Panstvo nedoslýchává?“

Nikdo se nepohnul, ani nepromluvil. Všichni jen civěli na oba pistolníky. V dálce šuměla voda North Canadian River, kdesi v zahradě pískala jedna cikáda. Obloha byla poseta hvězdami.

„Panstvo ztratilo řeč? Jak chcete, vážení. Tak půjdte oba. My už z vás dostaneme, který je Urschel. A pohyb!“

Odvedli je, svázali jim ruce, posadili je do vozu a odjeli do noci.

Berenice Urschelová se vzpamatovala, šla k telefonu a vyhledala číslo, které před nedávnem zřídila centrála FBI pro hlášení únosů.

Paní Urschelová se před několika lety jmenovala Slicková, byla manželkou „naftového krále“ Slicka, jehož majetek začátkem třicátých let odhadovali na třicet milionů dolarů. Když ovdověla, zůstala v branži. Provдалa se za jiného naftového milionáře Charlese F. Urschela. Druhý pár na verandě vily byli rodinní přátelé manželé Jarrettovi.

První přijel šerif, pár minut po něm agenti pobočky FBI v Oklahoma City. Také oni nechali své civilní vozy stát ve vedlejších ulicích. Dostali totiž z Washingtonu rozkaz vyšetřovat nenápadně, aby nikdo z náhodných chodců nebo sousedů nezpозoroval, že je vila pod policejním dozorem.

Walter Jarrett se vrátil už za svítání. Bílý smoking měl zmačkaný a špinavý, rozčuchané vlasy spleené potem, obličej strhaný. Klesl do křesla. Byl na pokraji sil.

„Zastavili někde na předměstí“, vypověděl. „Prohledali nás. Podle navštívenky, kterou jsem měl náhodou v kapse, poznali, že nejsem Urschel. Tak mi řekli, abych vystoupil, ale předtím mi sebrali šedesát dolarů a zařvali na mě, abych mazal. Urschelovi zavázali oči, spoutali mu i nohy a položili ho vzadu ve voze na podlahu. Pak s ním odjeli a mě nechali stát. Nikdo nejel, a tak jsem musel pěšky. Až sem!“

„Kterým směrem odjeli?“

„K jihu.“

Postup policie při únosu má svá neměnná pravidla. Chovat se nenápadně, únosce zbytečně neprovokovat, nezdržovat se v blízkosti rodiny oběti, neudělat nic, co by mohlo ohrozit život rukojmího. Když rodina zaplatí výkupné a unesený se vrátí, může policie naplno rozjet pátrání po zločincích.

Jenže první tah v rozehrané partii mají v každém případě únosci. Neohlásili se. Ani ráno, ani příštího dne. Přitom zvonil telefon v Urschelově vile nejméně čtyřikrát za hodinu a pokaždé se ozval jiný podvodník, který se snažil na případu přizivit. Nejnižší nabídka neznámého bídila byla pět set dolarů.

Skuteční pachatelé se nepřihlásili přímo jako jejich naivní kolegové. John Catlett, povoláním také naftový milionář, bydlel v Tulse, druhém největším oklahomském městě. O dva dny později mu přinesl rychlý posel soukromé poštovní společnosti Western Union spěšnou zásilku. Ve velké obálce byly tři menší. Všechny obsahovaly dopisy. Na jednom poznal Catlett písmo svého kolegy a přítele Urschela:

Milý Johne,

bezpochyby je ti známa moje situace. Až se vrátí švagr Arthur, dej mu, prosím, přiložený dopis. Jinak ho doruč Kirkpatrickovi. Udělej to všechno osobně a netelefonuj. O dopisu nikomu neříkej, ani své ženě a nepředávej mu ho v bytě. Úřady se nesmějí o ničem dozvědět, jinak by mě nepropustili. Stejně se nedá nic dělat. Jedině doslova a do písmene splnit tyto podmínky: Je to v mém zájmu a s nikým kromě těch, co jsou uvedeni v dopise, se o tom nebav. Toto je poslední dopis přátelům a rodině. Když nedojde ke kontaktu, je můj život v nebezpečí. Až budeš v Oklahoma City, drž se stranou. Spoléhám na tebe s přesvědčením, že uděláš vše, co je třeba, ale budeš přitom opatrný.

Srdečné pozdravy.

Tvůj přítel C. F. Urschel

P. S.

Až dojde ke kontaktu, chce partner moji legitimaci. Přiložený dopis pro Berenice dej, prosím, Arthurovi nebo Kirkovi. Kirk byl Urschelův přítel E. R. Kirkpatrick.

„Vlastnoruční dopis Charlese Urschela a jeho přiložené dokumenty,“ stálo ve třetí obálce, „jsou důkazy, že jste ve spojení s únosci. Po obdržení této zprávy se postarejte o to, abyste dali dohromady 200 000 dolarů ve dvacetidolarových použitých bankovkách. Nemá smysl, abyste si poznamenali jejich čísla, bankovky preparovali, anebo se pokoušeli o jinou fintu. Uvědomte si, že Charles Urschel zůstane naším zajatcem tak dlouho, dokud peníze neprohlédneme a nesměníme. Jinými slovy: je naším rukojmím, může se vykoupit, ale také ponese následky při sebemenším pokusu podvést nás.“

Až si dopis pečlivě přečtete a prostudujete, až se rozhodnete zprostředkovat dohodu, navštivte administraci novin Daily Oklahoman a dejte inzerát do rubriky Nemovitosti a farmy. S nikým však o tom nemluvte. Toto je náš první a poslední pokus o spojení s vámi poté, co Jarrett neposlechl, mluvil a vyrozuměl policii. Nemáme ani chuť, ani čas dopisovat si s vámi.

Celý příští týden dejte tisknout v Daily Oklahoman inzerát tohoto znění: Prodám polnosti o výměře 160 akrů, dům o pěti místnostech v dobrém stavu, hluboká studna, dále krávy, nářadí, traktor, obilí a seno za 3 750 dolarů v hotovosti. Možnost splátek. Nabídky posílejte na značku H-807.“

Urschelův přítel Kirkpatrick se ve vši tajnosti spojil s manželkou uneseného. Protože ve vile bylo ukryto několik agentů FBI, kteří v záloze číhali na únosce nebo alespoň na jejich zprávu, dozvěděli se o podmínkách gangsterů současně také v centrále FBI. V dané situaci nemohli však policisté dělat nic jiného než poradit Berenice Urschelové, aby dala k dispozici požadovanou částku, může-li. Když přišla na inzerát odpověď, bylo již výkupné připraveno. Dopis,

poslaný leteckou poštou, podal neznámý odesílatel daleko odtud v Joplinu ve státě Missouri.

„Částku uložte do cestovní tašky ze světlé kůže. Nasedněte do expresu, odjíždějícího 29. července v 10 hodin večer z Oklahoma City do Kansas City. Na každé stanici vyjděte s kabelou na plošinu. Vyhlížejte signální ohně po pravé straně trati. První z nich znamená přípravu. U druhého vyhodíte tašku z vlaku. Pan Urschel na ni bude čekat. Přebalí peníze do vaku. Když všechno proběhne podle plánu, ihned ho propustíme. Kdyby se přihodilo něco nepředvídaného, jedte do Kansas City a ubytujte se v hotelu Muehlebach. Tam počkejte na další instrukce. Znovu vás varujeme před triky a podfuky. Samozřejmě že nesmíte o akci uvědomit policii. Kdyby se na něco takového přišlo, pošleme vám jen pozůstatky pana Urschela.“

Vedení FBI se rozhodlo pro kamuflážní manévry. Šlo o to, ukořistit únosce, aby si mohl myslet, že je všechno v pořádku. Novináři obléhající vilu, aby za každou cenu ulovili aspoň nějakou informaci, se konečně dočkali. Berenice Urschelová je pozvala dál. Na pokyn FBI pro ně uspořádala tiskovou konferenci s malým pohoštěním a prohlásila, že se únosci dosud neozvali. Současně reportéry požádala, aby se rozešli a nečíhali kolem domu. Možná že právě oni jsou příčinou, proč si únosci netroufají zveřejnit své požadavky. E. R. Kirkpatrick se nevydal na cestu sám. Doprovázel ho John Catlett s druhou, o poznání tmavší kabelou, v níž byl místo bankovek nastříhaný novinový papír. Samozřejmě že si agenti pečlivě poznamenali čísla bankovek, uložených v Kirkpatrickově tašce. Proč se vedení FBI rozhodlo poslat na cestu ještě dvojníka? Ředitel Hoover znal americké poměry. Nebylo nepravděpodobné, že se konkurenční banda pokusí „vyfouknout“ únoscům kořist. Pro tento případ měli gangsteři Catlettovu kabelu. Kdyby vše proběhlo podle úmluvy, byl Kirkpatrick připraven vyhodit tašku s penězi hned za druhým signálním ohněm.

Nasedli do pulmanu a usadili se do prázdného oddílu k oknu. Na každé z jedenapadesáti stanic vyšel Kirkpatrick na plošinu. Sledovali pravou stranu trati. Dojeli až do Kansas City a nespatriili jediný oheň. Podle úmluvy tedy odešli do hotelu Muehlebach a čekali, co se bude dít.

V deset hodin přišel telegram odeslaný z Tulsy.

Nepředvídané události mi Znemožnili setkat se s vámi minulé noci. Ohlásím se v šest. E. W. Moore.

Dostali strach. Nesplnili podmínky. Měl jet Kirkpatrick, ale cestovali dva. Nenasedli do posledního vozu, jak měli, byl totiž zadán pro klienty jakési cestovní kanceláře. Místo jedné kabely byly dvě. Únosci je třeba sledovali a podezírají je z podvodu. Co když se najednou objeví v hotelu? Tenhle pokoj je přece dokonalá past.

Přesně v šest zazvonil telefon. Ohlásil se Moore. Zeptal se, jestli Kirkpatrick dostal telegram.

„Ano,“ odpověděl.

„Jste ochoten dokončit akci podle smluvených podmínek?“

„Jistě. Proto jsem tady. S jednou výhradou: musíte mi předložit důkazy, že jedná se správným člověkem. Musím mít jistotu.“

„To snad je jasné. Dávejte pozor. Vezměte si taxi, pojedete k hotelu La Salle. Tam vystoupíte. Ponesete kabelu v pravé ruce a půjdete západním směrem.“

„Dobře,“ řekl Kirkpatrick. „Můžu s sebou vzít přítele?“

„Jakého přítele?“

„Nepřijel jsem sám.“

„Víme. Viděli jsme ho včera večer ve vlaku. Žádného přítele! Přijďte sám a beze zbraně.“

Kirkpatrick se nerad vydal na cestu. Podle rozkazu přijel k hotelu La Salle, vystoupil a nesl kabelu v pravé ruce. Po několika krocích se zastavil, aby si zapálil cigaretu. Všiml si dvou velkých cestovních vozů. Parkovaly u chodníku. V každém z nich seděli mlčenliví muži. Najednou se vedle něj objevil velký silný chlap, oblečený podle poslední módy. Na hlavě měl slaměný panamák.

„Dejte sem ty peníze,“ šeptl.

Kirkpatrick vzhledl a zaváhal.

„Tak bude to?“

„Jak mám vědět, že právě vy jste ten správný partner?“ odvážil se Kirkpatrick oponovat.

„K čertu! Dobře víte, že jsem,“ řekl muž hrozivě a ohlédl se na obě strany.

„Dvě stě tisíc jsou velké peníze. Splnili jsme vaše podmínky. Jak nám zaručíte, že taky vy dodržíte slovo?“

„Držte hubu. Hoši čekají!“

„Kdy propustíte Urschela?“ zeptal se Kirkpatrick. „Vrátím se do hotelu a musím zavolat jeho ženě. Co jí mám říct?“

Velký muž v panamáku začal netrpělivě přešlapovat. Znovu se podíval na jednu i na druhou stranu. Kolem nevšímavě přecházeli lidé. Muž hleděl na kabelu s penězi.

„Co tedy mám říct paní Urschelové?“ osmělil se znovu Kirkpatrick.

„Její manžel se vrátí domů během dvanácti hodin. Dejte sem peníze, jděte zpátky do hotelu. A neotáčejte se. Rozumíte? Běda vám, jestli se ohlédnete!“

Kabela změnila majitele. Kirkpatrick se neohlédl a s hlavou mezi rameny spěchal odtud. Před hotelem La Salle skočil do prvního taxíku a vrátil se ke svému příteli. Z hotelu Muehlebach zavolaal paní Urschelové. Byla neděle 30. července 1933 krátce po osmé, když jí oznámil, že splnil úkol. Gangsteři se teď vrátí s penězi do úkrytu, kde drží Urschela, a propustí ho na svobodu.

Jednatřicátého ráno zavolaal Kirkpatrick znovu do Oklahoma City. Urschel se ještě nevrátil. Nepřišel ani v poledne. Všichni si mysleli, že naletěli podvodníkům. Teprve v osm večer se u vchodu Urschelovy vily objevila postava muže.

„Co tady pohledáváte?“ zeptal se seržant.

„Jsem Urschel,“ odpověděl a krátce poté padl své ženě kolem krku. Devět dní věznění a nervového vypětí na něm nechalo stopy.

Agenti FBI okamžitě vyrozuměli washingtonskou centrálu a ředitel Hoover poslal do Oklahomy jednoho ze svých

nejlepších pracovníků, Harolda Nathana. Přiletěl prvním letadlem. Zatím se začal Urschela vyptávat jiný agent FBI. Zachráněný milionář se únavou sotva držel na nohou, ale dokud mohl, vypovídal. Jak se později ukázalo, projevil se jako šikovný detektiv, sám se nejvíc zasloužil o další zdárný průběh případu. Urschel měl vynikající pozorovací talent, báječnou paměť a dokázal rozlišit podstatné od nepodstatného. V krajně vypjaté situaci, kdy mu šlo o život, myslel na pozdější stíhání zločinců a tím velice posloužil vyšetřování.

„Kde ho máte?“ zeptal se Harold Nathan, když přijel z letiště.

„Musel si na chvíli lehnout. Byl v hrozném stavu,“ řekl agent oklahomské pobočky.

„Tak ho vzbudte. V tomhle případě nám může být dobrá každá minuta. Mimochodem, hoši, mám pro vás novinku. Guvernér státu New Yorku Lehman předložil parlamentu návrh zákona o únosech. Navrhuje trest smrti ve všech případech, když se unesený nevrátí v pořádku zpět.“

„Já jsem pro,“ řekl agent FBI. „Nebo se ti gangsteři nakonec dostanou až do vlády.“

Přivedli Urschela. Vyspal se, byl oholen, stiskl Haroldu Nathanovi ruku a usmál se, jako by ho vítal na domácím večírku.

„Tak kdepak jste se nám toulal, pane Urschele?“ začal Nathan s výsledkem.

„Nemám ponětí,“ odpověděl Urschel.

„Já vím, že vám únosci neřekli adresu toho hotelu, ale nevzpomínáte si na nějaké maličkosti, které by nám pomohly ...“

„Zakázali mi mluvit. Pohrozili mi, jestli se policie dozví jediné slovo, přijdou si pro mě znovu, umučí mě k smrti a zničí celou moji rodinu. Kyselina do obličejů, zmračená žena a pomsta až za hrob.“

„Chápu. Máte strach,“ řekl Nathan.

„Nemám strach, pane Nathane,“ řekl Urschel. „Řeknu vám všechno, co vím. Je mi jasné, že je musíme dostat.“

„Tak vyprávějte, jak to bylo. Od začátku,“ řekl Nathan, posadil se proti Urschelovi a zapálil si doutník. „Když vůz zastavila oni vyhodili mého přítele Jarretta na silnici, zavázali mi oči.“

„Vůbec nic jste neviděl?“ zeptal se Nathan. „Myslím tím, jestli třeba ten šátek nebyl řídký?“

„Nevím sice, jaký to byl šátek, ale oni mi nejdřív dali na oči chomáčky vaty a ty pak přelepili náplastí. Neviděl jsem vůbec nic. A ještě mi masku čas od času kontrolovali.“

„Nikdy vám ji nesundali? Ani jednou?“

„Dvakrát. Když jsem psal dopis Catlettovi, a potom když mi dovolili, abych se oholil.“

„Při holení jste přece musel vidět, kde jste?“ ožil Nathan.

„K tomu dojdeme, pane Nathane. Chtěl bych vám vyprávět svůj příběh v časové posloupnosti. Uvidíte proč.“

„Zůstali jsme u automobilu,“ připomněl Nathan.

„Jarrett odešel a já jsem si musel lehnout na podlahu před zadním sedadlem. Jezdili jsme po strašných silnicích. Byly samá díra a samé bláto. Slyšel jsem, jak cáká do blatníků. Musely to být postranní cesty.“

„Mluvili s vámi? Řekli vám vůbec, proč vás unesli?“

„Nikdo se mnou nemluvil. Jen párkrát na mě houkli, že musím být zticha. Pak mi ještě jeden z nich pohrozil, že mi píchne injekci, po které budu dva dny spát, jestli se pokusím ...“

„Utéci?“

„Zastražovali mě. Neměl jsem šanci. Neviděl jsem a měl jsem svázané ruce i nohy. Konečně přišlo ráno.“

„Počkejte, pane Urschele, právě jste řekl, že jste nic neviděl. Jak víte, že se rozednilo?“

„Slyšel jsem kokrhát kohouty.“

„Výborně!“ zvolal Harold Nathan. „Pokračujte, prosím.“

„Zajeli jsme do nějakého dvora nebo do statku, mohla to být také prostorná kůlna, a já jsem zaslechl, že se chystají měnit vůz. Zřejmě tam byli nějakí cizí lidé.“

„Z čeho tak soudíte?“

„Nasadili mi přes ty přilepené chomáče vaty brýle proti slunci a na hlavu mi dali panamák.“

„Jak to víte? Nemohl jste přece vidět, že brýle mají tmavá skla a že klobouk je slaměný?“

„Mluvili spolu. Jeden hlas řekl: ‚Dej mu na hlavu ten svůj panamák, nebude tak nápadnej‘.“

„Pokud vím,“ podíval se Harold Nathan do poznámek, „měl panamák také muž, který převzal od pana Kirkpatricka před hotelem La Salle v Kansas City tašku s penězi.“

„Jestli ode mne chcete slyšet, že to byl týž muž a týž panamák, pak vás zklamu, inspektore Nathane,“ řekl Urschel s úsměvem. Byl to už zase sebejistý a sebevědomý muž. „Podle zvuků, které jsem slyšel, usuzuji, že odšroubovali plechovou tabulku s číslem vozu a namontovali ji na jiný. Když jsme pak jeli dál, byl to určitě jiný vůz. Možná byl silnější, určitě prostornější. Byli jsme na cestě až do půl druhé.“

„Jak víte, kolik bylo hodin?“

„Zeptal jsem se. Zastavili jsme, popojížděli, pak řidič vjel do nějaké velké garáže. Řekl bych, že jsme mohli ujet takových dvě stě padesát mil. Snažil jsem se odhadnout čas, myslím, že jsem byl v té garáži až do večera.“

„A potom?“ zeptal se inspektor nedočkavě.

„Pak mě odvedli do domu.“

„Říkal jste, že byl večer. Uložili vás do postele?“

„Do postele? Vy jste dobrý, inspektore! Opřeli mě v koutě o stěnu. Myslím, že byla dřevěná. Cihlová by studila. Byl jsem po dlouhé cestě jako rozlámaný. Bolely mě všechny klouby. A každá hodina byla dlouhá jako týden. Cítil jsem se moc mizerně.“

„Dobře, pane Urschele, to tedy byla neděle, co potom?“

„Hezká neděle! Nejdlejší mého života. Ráno mi přinesli snídani. Pak jsem slyšel, jak někdo šustí novinami, jeden z těch

chlapů předčítal titulky.“

„Jak na to reagovali ostatní?“ zeptal se Nathan.

„Chechtali se a jeden řekl, že to bude dost těžké, když moje manželka zavolala policii.“

„Slyšel jste, jak se bavili?“

„Slyšel. I z vedlejší místnosti. Musel to být malý dům a podle zvuků dřevěný.“

„Jak to myslíte, podle zvuků?“

„Podlahy vrzaly, kroky duněly, když praskly dveře, znělo to jako v kůlně.“

„Byly tam ještě jiné místnosti?“

„Zřejmě ano. Ale hned po snídani mě odvedli jinam.“

„Do jiného domu?“

„Domnívám se. Dva z nich mě podpírali. Šli jsme několik desítek metrů a pak jsme byli zase uvnitř. Připadalo mi to, jako bych jen přešel přes ulici. Nebylo to o moc dál.“

„A potom?“

„Potom mě zase spoutali, posadili na nějakou malou nízkou židličku, měl jsem dojem, že je to dětská sedačka, a ještě mě na ni přivázali.“

„Takhle jste spal?“

„Ne. Na noc mě odvazovali. Na zemi byla prošívaná deka, to byla moje postel.“

„Jak vás hlídali?“

„Pořád. Jeden z nich byl u mě ve dne v noci. Nevím, kdy a jak se střídali. Snažili se nemluvit přede mnou.“

„Vodili vás na záchod?“

„Vždycky, když jsem si řekl. Byl venku, na dvoře. Ale mýt jsem se nesměl. Také prádlo jsem si nemohl převléct. Ale jeden z, těch gangsterů mi na noc půjčil svoje pyžamo.“

„Co jste dostával k jídlu?“ zeptal se Nathan. „Chtěl bych to slyšet podrobně. Mohla by to třeba být stopa.“

„Jestli myslíte nějaké místní speciality, inspektore, tak vás musím zklamat. Strava byla mizerná. Většinou jen konzervy, rajčata, fazole.“

„Žádné čerstvé maso?“

„Ne. To jsem poznal zcela určitě. Ani čerstvá zelenina, ani ovoce, a káva z kostek pro armádu, prostě břečka.“

„Dobře, pane Urschele,“ začal Harold Nathan z jiného konce. „Museli přece s vámi hovořit o výkupném, o způsobu, jak se chtějí spojit s vaší rodinou.“

Nikdo se se mnou o ničem nebavil. Jen jednou ze začátku přišel Grobián.“

„Jaký grobián?“

„Víte, já jsem si je rozdělil podle hlasu. Jeden z nich byl přívětivý, nekřičel, a tak jsem mu v duchu začal říkat Jemňa, zdál se mi vsutku jiný, jemný. Ale tenkrát přišel Grobián a poručil mi, abych napsal dopis Johnu Catlettovi. Řekl mi také, co v něm má být uvedeno.“

„Takže vám rozvázali oči.“

„Ano, a nechali mě napsat dopis. Bylo v něm všechno, co chtěli, ale snad se jim nezdál styl. Také jsem jim při této příležitosti řekl, že ani moje žena, ani Catlett či někdo jiný nemohou na hotovosti sehnat tolik peněz, kolik požadují. To je rozzuřilo.“

„Takže jste je viděl?“

„Ne, pane inspektore.“

„Měl jste přece odkryté oči.“

„Měl. Ale jen když jsem psal. Jeden z nich mi je ze zadu odvázel a stál za mnou. Nesměl jsem se otočit. Pohrozili mi, že mě okamžitě odstřelí, když to udělám. Jakmile jsem dopsal, zas mi oči zavázali. Tenkrát sice jen šátkem, ale stejně jsem nic neviděl. Ten dopis, co jsem napsal, roztřhali. A Grobián se velice zlobil. Vyčítal tomu druhému, že mě neměl nechat psát, co chci, mohl prý jsem do textu propašovat nějaký tajný signál.“

„Takže jste napsal ještě jeden dopis. Ten, který dostal pak Catlett poštou.“

„Přinesli mi koncept. Jen jsem text opsal vlastní rukou.“

„Pak musel někdo z nich s dopisem na poštu,“ uvažoval Harold Nathan.

„Bylo to v pátek. Slyšel jsem, že dva muži odjíždějí. Bavili se o tom a říkali, že se vrátí v neděli.“

„Vrátili se?“

„Ne, inspektore. Přijeli až v pondělí. Řekl bych, že to bylo odpoledne. Totiž určitě, protože hned poté mi rozvázali oči.“

„Tak jste je přece jen viděl!“

„Zklam vás, inspektore, neviděl. Ten chlap, který mi přinesl vědro s vodou, holicí stojek a zrcátko, měl přes obličej starou vlněnou ponožku s dírami pro oči.“

„Proč chtěli, abyste se ohlířel?“

„Měli mě odvézt. Vyměnit. Tak abych nevypadal jako strašidlo. Ještě jsem si vzpomněl: to zrcátko mělo uražený pravý horní roh.“

„Vy jste vynikající detektiv, pane Urschele. Ani nevíte, jak cenné jsou vaše postřehy.“

„Řeknu vám ještě něco, inspektore, a myslím, že by to mohlo vést ke stopě po únoscích. Každý den ve tři čtvrti na deset dopoledne přeletělo nad místem, kde mě věznili, letadlo. Přímě nad námi.“

„Jak víte, že to bylo právě v devět čtyřicet pět?“

„Za chvíli poté jsem se zeptal svého strážce, kolik je hodin, a do té doby jsem v duchu počítal sekundy. Čekal jsem vždycky přesně pět minut, než jsem se zeptal.“

„Vy jste se ptal víckrát?“

„Pokaždé. Byla to pravidelná letecká linka. Zpátečním směrem letělo vždy v sedmáct čtyřicet pět. Považoval jsem to za významné zjištění, proto jsem se snažil být tak přesný.“

„Je to velice důležitý fakt, pane Urschele,“ řekl Nathan a přerušil výslech.

Hned nato se spojil s washingtonskou centrálou a požádal své kolegy, aby zjistili u leteckých společností, o který pravidelný spoj by mohlo jít. Když se vrátil po hodině do Urschelovy vily, pokračoval ve výslechu už s jistým plánem. Nejdůležitější bylo zjistit místo, kde únosci po celých devět dní svou oběť schovávali. Teď už věděl, že jeho partner je velmi bystrý pozorovatel, šlo pouze o to, připomenout si okolnosti, aby si vzpomněl na podrobnosti.

„Vraťme se ještě jednou k začátku vaší nedobrovolné pouti,“ začal. „Vzpomeňte si, co jste ještě slyšel, když vás únosci vezli na farmu.“

Urschel se usmál a zamyslel.

„Vidíte, inspektore, řekl jste na farmu. Zapomněl jsem vám říct, že jsem slyšel bučení dobytka, měli tam slepice, kachny, mám dojem, že jsem zaslechl i hýkání mezka. Máte pravdu, schovávali mě na farmě.“

„Jenomže nevíme kde. Jeli jste na sever nebo na jih? Myslím, kudy jste vyjeli z města? Neslyšel jste něco?“

Urschel se plácl do čela.

„Slyšel? Viděl! Ještě než mi zavázali oči! Hned na začátku cesty jsem viděl v dálce světla elektrárny v Harrachu.“

„To znamená asi třicet kilometrů od Oklahoma City,“ uvažoval inspektor Nathan, rozložil mapu a dlouho si ji pečlivě prohlížel. Zdálo se, že je s výsledkem spokojen.

„A voda měla takovou divnou příchut,“ vzpomněl si najednou naftový milionář. „Museli mít hodně hlubokou studnu. Pískal jim rumpál, když vodu vážili vědrem.“

„Jakou příchut měla ta voda?“ zeptal se inspektor Nathan.

„Jako minerálka, trochu železitou. Vůbec nebyla dobrá. Možná že také proto měli tak mizernou kávu.“

Harold Nathan si dělal poznámky. Teď se v nich probíral, hledal v příběhu úsek, kde bylo co nejvíc bílých míst. Nic ho nenapadlo, a tak řekl:

„Řekněte mi, jak to bylo s cestou zpátky?“

„Když jsem se oholil a umyl, nastoupili jsme do vozu. Jel se mnou jen jeden z těch dvou, co mě hlídali v posledních dnech. Byl to mladý a starý. Aha, vidíte, ještě něco předtím. Jednou jsem je slyšel, jak se spolu bavili, když si mysleli, že spím. Hovořili o tlupě bratří Barowových, kteří už pětadvacet let přepadají majitele benzinových čerpadel. S velkým despektem říkali, že se ti břídlíkové na nic víc nezmůžou. Oba se tomu potom smáli.“

Nebylo to málo informací, které Urschel poskytl inspektorovi FBI, ale nezdálo se, že by stačily k tomu, aby bylo možné najít farmu, na které únosci schovávali devět dní svou oběť. Potom si Urschel vzpomněl ještě na jednu podrobnost. Zpočátku se zdála málo zajímavá, později se ukázalo, jak každá maličkost může ve vyšetřování kriminálního případu sehrát podstatnou roli.

„V neděli 30. července se najednou spustil veliký liják. Slyšel jsem, jako voda stéká se střechy, jak vítr žene příval do oken, dvůr byl samá louže, když přicházeli ke dveřím, čvachtali v blátě. A to dopoledne jsem také neslyšel přeletět nad farmou letadlo.“

Ve washingtonském ústředí FBI už bylo šetření v plném proudu. Experti prostudovali všechna pravidelná letecká spojení v okruhu tisíce kilometrů od Oklahoma City a zjistili, že letadlo pravidelné linky společnosti American Airways, startující v 915 ve Fort Worthu a na zpáteční cestě v Amarillo v Texasu, přelétává mezi 940 a na zpáteční cestě v 1740 případně o pět minut později Paradise City v Texasu. Když pak ještě zjistili, že 30. července startovalo pro nepříznivé povětrnostní podmínky se značným zpožděním a pro velkou bouřku odbočilo před Paradise City k severu, neletělo tedy po své pravidelné trase, měl inspektor Nathan konkrétní stopu. A při dalším výslechu mu milionář Urschel znova podstatně pomohl.

„Cestou na farmu,“ řekl, „jsme zastavili u benzinového čerpadla. Řidič vystoupil, aby si dal doplnit nádrž. Přitom se bavil s nějakou ženou, mohla to být pumpařova manželka, o tom, že jsou v kraji strašná sucha. Ta žena si stěžovala, že je úroda spálená. Snad prý jen trochu prosa se urodí.“

Meteorologický ústav sdělil na dotaz FBI, že kromě jiných oblastí postihla toho roku velká sucha také okolí Paradise City a že v tom kraji poprvé po dlouhé době vydatně pršelo 30. července. Ředitel FBI odvelel do Paradise City desítky tajných agentů. Začali systematicky prohledávat okolí města.

Mezitím sdělil milionář Urschel inspektoru Nathanovi další zdánlivě nepodstatné podrobnosti.

„Někde uprostřed cesty jsme přejížděli most z dřevěných klád. Slyšel jsem, jak o sebe tloučou, když po nich jel vůz. A těsně před farmou musel řidič jet do prudkého kopce na jedničku. Všichni mimo mě vystoupili a zdálo se mi, že dokonce tlačí.“

„Při zpáteční cestě,“ zeptal se inspektor Nathan, „jste zase přejížděli po stejném mostě?“

„Ne. Tentokrát jsem neslyšel nic. Zřejmě jsme jeli po jiné silnici. Přijeli jsme však na severní hranici Oklahomy a řidič najednou zastavil a řekl mi, abych vystoupil, že jsem volný, a ten druhý mi poradil, abych došel pěšky k první benzinové pumpě a počkal tam na taxík. Můžu prý zaplatit až doma.“

Inspektor Harold Nathan si ze zjištěných údajů sestavil tabulku. Když zjistil, kde v danou dobu pršelo, kudy pravidelně přelétávalo letadlo American Airways, kde byl most, na němž při přejezdu tloukly klády, kde se pěstuje prosa a kde přišli o úrodu, protože dlouho nepršelo, došel k názoru, že farma, na níž gangsteři skrývali uneseného milionáře, musí být v blízkosti města Paradise.

Podle postřehů uneseného Urschela si policisté vytvořili obraz farmy. Když pak prošli krajem křížem krážem, zdálo se, že by mohlo jít o statek jakéhosi R. C. Shannona. Nevtrhli dovnitř s pistolemi v rukou, poslali k farmě jednoho ze svých kolegů. Vypadal jako starý venkovský dobrák, hovorný byl jako bába, ale oči měl modré a čisté jako studánka. Zdálo se, že je stále ospalý, byl však bystrý jako rys. Přišel na farmu jako obchodník realitami, vyptával se na ceny

pozemků v okolí, snažil se odhadnout hodnotu Shannonovy farmy, jen tak, aby se prý pocvičil, přitom si prohlížel dvůr i dům, studnu i kůlnu a zaregistroval také menší, ale zřejmě novější domek, stojící trochu stranou. Velký dům měl tři místnosti, průčelí k jihu, byl dřevěný, stavěný před mnoha lety s půdorysem do L a malíčkou verandou v rohu. Farma nevypadala nejlépe, dům nestál za nic.

„Mám šílenou žízeň, farmáři,“ řekl najednou obchodník realitami. „Nedal byste mi napít trochu vody?“

Navážil si ji ze studny sám. Slyšel vzrát rumpál, chrastit vědro, ochutnal a věděl, že je na místě. Ta voda měla výraznou příchut' železité kyselky.

„A copak támhleta vila?“ ukázal na barák stojící opodál.

„Tam bydlí můj syn Armon,“ řekl farmář, a obchodník s realitami začal barabiznu chválit, okukoval ji zvenčí, jako by ji chtěl koupit, pak otevřel dveře, pochvalně mumlal a přitakával, nedal na sobě znát radost, když spatřil na stěně zrcátko s uraženým pravým rohem. Když se rozloučil s rodinou farmáře Shannona a dostal se na polní cestu od farmy prudce klesající, byl by nejraději zpíval.

Krátce před rozbřeskem 12. srpna jely k Shannonově farmě tři těžké černé limuzíny. Všechny plně obsazené. Byly to neprůstřelné policejní vozy, v nich čtyři vybraní agenti FBI, prvotřídní střelci, vedení Haroldem Nathanem a osm texaských policistů z obvodu Paradise. Všichni byli po zuby ozbrojeni, připraveni na boj zblízka. Zní to neuvěřitelně, ale nepadla jediná rána. Když zastavila první limuzína na dvoře, vyšel ze dveří starý Shannon. Policisté v civilu vyskočili z vozu a namířili na farmáře pistole.

„Nemá smysl, abyste se snažil upozornit ostatní, šéfe,“ řekl inspektor Nathan. „Hezky se packama chyt'te nebe a ani slovo, nebo to do vás našiju.“

Robert Shannon měl už něco za sebou. Okamžitě pochopil, že nemá naději, a nebránil se, když mu nasadili želízka. Policisté se zatím rozběhli po domě a po farmě. Harold Nathan už věděl, že mohou píchnout do vosího hnízda, v kartotéce FBI ve Washingtonu mu kolegové zjistili, že Shannonova nevlastní dcera se provdala za Georga Kellyho zvaného Samopalník Kelly, zločince profesionála, několikanásobného vraha s pověstí čarostřelce. Dokázal prý samopalem sestřelit na vzdálenost pětadvaceti metrů lístkové oříšky narovnané na plotě. Byla to samozřejmě líbivá legenda, jakými se historie Spojených států jen hemží. Jisté však je, že se Kelly nerozmýšlel, kdy má či nemá střílet na živý cíl, několikrát byl odsouzen za zabití, několik trestů si odseděl. Měl, nebo neměl prsty také v únosu milionáře Urschela?

Starý Shannon nemohl varovat ostatní, a tak agenti FBI zatkli doslova v postelích farmářovu manželku Oru Shannonovou, její dceru a nevlastní dceru, manželku bájného pistolníka Kathryn Kellyovou. Probudily se, otevřely oči a hleděly do hlavní namířené pistole. Scéna se odehrála těsně po páté hodině ranní, klidně a tiše, jako by nešlo o drama. Další epizoda pak připomínala frašku.

Když policisté prohledávali stáje a dvůr farmy, dostali se až ke kůlně, před kterou měla farmářova žena malou zeleninovou zahradu, a zůstali stát jako zkamenělí. Uprostřed rajčat bylo umístěno staré kanape, na něm obutý a oblečený – spal chlap se dvěma pistolemi připravenými na bedýnce od mýdla. Připlížili se blíž, pak po něm skočili.

„A hergot, poldové!“ řekl, když se probudil. Na víc se nezmohl. Agentům FBI se povedl kapitální úlovek. Ozbrojený spáč byl Harvey J. Bailly, těžký zločinec, po němž marně pátrala policie několika států a také FBI už pár měsíců. Bailly utekl 30. května 1933 s deseti dalšími vězni ze špatně hlídané věznice, od té doby se úspěšně skrýval a nebyl neobjasněný zločin mu policisté připsali na vrub. Navlékli mu pouta a on byl tak překvapen, že nepřestával nechápatě kroutit hlavou.

Prohledali ho, a teď se zase divili policisté. Bailly měl po kapsách 1 200 dolarů ve dvacetidolarových bankovkách a nějaké stříbrné mince. Harold Nathan zalistoval v seznamu a brzo zjistil, že peníze pocházejí z výkupného a stříbrné dolary z nedávné loupeže v Kingově a Fischerově bance v Oklahoma City. Zajímavé bylo, že i v tomto případě pomohla agentům FBI náhoda. Bailly přijel na ranč den předtím a hned ráno chtěl zase odjet. Za kůlnou měl připravenou zbrusu novou fordku, kterou si koupil sotva před týdnem.

Když zatkli farmářova syna Armona Shannona, vzal si ho Harold Nathan stranou a začal s ním jako v rukavičkách. Hovořil jako trpělivý otec s nezbedným synem, který se z nevědomosti dopustil něčeho zlého, může se však vykoupit upřímným přiznáním a nic se mu nestane. Armon Shannon vyrostl sice ve zločinecké rodině, ale buď nebyl ještě tak zkažený, anebo nebyl dost tvrdý. Když mu inspektor Nathan slíbil, že ho povede v procesu jako svědka, nemůže tedy být obžalován a odsouzen, řekl vše, co věděl. Byla to překvapující fakta.

Hlavou bandy byla jeho sestra Kathryn Thorneová, provdaná Kellyová. Ona naplánovala únos milionáře Urschela, ona řídila akci, dělila peníze, ona dokonce chlapům navrhovala, aby Urschela odpráskli a navždy se tak zbavili nebezpečného svědka.

„A co Kelly?“ zeptal se inspektor Nathan.

„Ten byl proti. A všichni chlapi.“

„Ty taky, Armone?“

„Jo.“

„Kdo unesl Urschela, Armone?“

„Georg Kelly a Albert Bates. Pomáhali jim přitom Jim Clark a Bob Brandy.“

„Víš o nich něco?“

„Jako co?“

„Třeba kde jsou?“

„To nevím. Odjeli.“

Mezitím našli policisté ještě další peníze pocházející z výkupného. Ora J. Shannonová je měla ukryty v krabici na chleba, část pak byla na půdě v nepoužívaných kamnech. Byly to však jen malé částky a do dvou set tisíc scházelo

mnoho.

Bailey byl odsouzen na 50 let vězení, putoval tedy hned zase za mříže. Batese čirou náhodou zatkla místní policie v Denveru hned příštího dne pro dopravní přestupek a našla u něho 6 000 dolarů ve dvacetidolarových bankovkách, jejichž čísla byla v seznamu. V příštích dnech se objevovaly dvacetidolarovky na mnoha dalších místech, většinou v malém množství a vlastníkům bylo možné věřit, že jimi zaplatili neznámí lidé za zboží či za služby.

Agenti FBI přivezli Urschela, ten hned poznal farmu i své únosce, Batese a Kellyho. Lidé z FBI prohledali ještě pečlivě budovy, zjistili, že si zločinci vybudovali na půdě kulometné hnízdo, odkud mohli ovládat celou farmu, a policie by je mohla jen s obtížemi přemoci. Všechno tedy proběhlo úspěšně. Až na maličkost. Nikoho nenapadlo hlídat obě dívky, i když agenti FBI věděli, že jedna z nich je Kellyovou manželkou. Kathryn Thorneová-Kellyová nenápadně zmizela. A tak vlastně měla místní policie za mřížemi celou bandu mimo manžele Kellyovy. Agenti FBI zahájili po těchto dvou zločincích celostátní pátrání.

Kathryn byla mladá, měla však za sebou pohnutou minulost. Sám ředitel FBI ji označil za zločinecký typ rozené, chladnokrevné a bezcitné vraždkyně. Měla slušné vzdělání a byla nadprůměrně inteligentní. Jak už bývalo ve Spojených státech zvykem, brzy se vdala. V patnácti se stala paní Thorneovou, v sedmnácti se rozvedla. Její druhý muž byl zločinec. Zřejmě neúspěšný. Proto také se s ním dala rozvést a vzala si nadějněho gangstera Kellyho. Ten živil rodinu pašováním whisky a bankovními loupežemi. Nikdy se neostýchal střít. Tak si získal pověst nepřekonatelného střelce a jeho manželka se snažila jeho schopnosti plně využít.

Manželé Kellyovi nebyli k nalezení. S kapsami plnými peněz se pustili na sever, krátce se zastavili v Chicagu, v Minneapolisu se jim podařilo s velkou ztrátou vyměnit část peněz, pocházejících z výkupného, pak se vydali do Clevelandu, koupili si velký luxusní vůz, oblékli se v nejlepší módním salonu, jako bohatí soukromníci se vrátili do Chicaga a za pár dní jeli do Des Moines. Tam si 13. srpna koupili noviny a zjistili, že agenti FBI na farmě zatkli nejen Shannona, ale také všechny ostatní.

Kathryn Kellyová dostala hysterický záchvat. Litovala své rodiče. Přiměla dokonce svého povolného manžela, aby se dal zatknout výměnou za starého Shannona a jeho ženu. Prostředníkem se měl stát známý advokát. Samopalník Kelly odjel do blízkosti Oklahoma City, aby byl v případě potřeby po ruce, jeho manželka Kathryn se vydala za svým advokátem do Forth Worthu. Zřejmě se s ním nesetkala. Teď tato vypočítavá a chladnokrevná žena dostala strach. Uvědomila si, jak je nápadná s luxusním vozem a v toaletách z prvotřídního salonu. Prodala bílý kabriolet a koupila si starou omšelou fordku. Ve vetešnictví si vybrala obnošené nenápadné šaty. Změnila také taktiku. Na čas jí pomohla náhoda.

Na jedné z vedlejších cest míjela jednou autem úplně neznámé manžele s jedenáctiletou dcerou. Zastavila a zeptala se jich, jestli se nechtějí svázat. Samozřejmě chtěli. Kathryn Kellyová je tedy pozvala do vozu a cestou si připravila rafinovaný plán. Na první pohled pochopila, že otec a matka nemají peníze. V Texasu byly už v té době motoresty, ale také prázdninové tábory podobné dnešním kempinkovým. Kathryn zastavila nejdřív u hospody a pozvala všechny tři na oběd. Přitom se snažila vyzvědět, odkud jsou a kam mají namířeno, ale od nemluvného muže a jeho manželky se mnoho nedozvěděla. Tak hrála mecenáše dál. Zajela do kempinkového tábora, pronajala tam dřevěný bungalov a večer znovu všechny bohatě pohostila. Nevěděli, jak šlechetné mladé paní poděkovat. Příštího dne zajela s ženou a její dcerkou do blízkého městečka a oběma koupila hezké šaty. Přitom stále zdůrazňovala, jak se jí holčička líbí, ona má totiž doma zrovna takovou. Dokonce jsou si podobné. Večer dala upéci kuře a koupila láhev whisky. Když ji vypili a holčička se uložila ke spánku, začala manželům vyprávět o svých starostech.

„Chtěla bych se vám s něčím svěřit,“ začala důvěrně. „Ale nevím, jestli vám mohu důvěřovat.“

„Nám? Samozřejmě, paní,“ ujistil ji otec.

„Jela jsem 1 600 kilometrů, abych se domluvila se svým advokátem, ale on se mi vyhnul. Víte, kdo já jsem? Jsem Kathryn Kellyová, můžete si o mně přečíst v každých novinách. FBI mi zatkla matku i otce, proto se potřebuje spojit s právníkem. Nemohl byste za ním zajet, pane, a zeptat se ho, proč policie nepřistoupila na náš návrh vyměnit rodiče za mého manžela George Kellyho?“

Dostal peníze a jel. Vrátil se se špatnou zprávou: FBF nechce o výměně ani slyšet. Kathryn změnila taktiku. Koupila si zrzavou paruku a navrhla rodičům holčičky, že ji vezme na delší výlet. Souhlasili a ona jim dala 300 dolarů, což byla v té době značná částka. V převleku a s děvčátkem se vydala za manželem. Ten si dal mezitím odbarvit vlasy a obočí, a tak dva k nepoznání změně zločinci a nic netušící holčička odjeli do Chicaga. Na všech rozích sice visely zatykače s jejich popisem, kdo by ale ve spokojené rodině s dítětem poznal hledané gangstery?

Kathryn se cítila v bezpečí. Ne tak její manžel! Nechtěl zůstat v Chicagu, bál se bydlet v hotelu. Vynadala mu do zbabělců, prašivých psů a smrdutých skunků, vyčetla mu všechny hříchy, ale nakonec kapitulovala. Koupila mu lístek do kina a s holčičkou šla hledat byt. Ještě téhož večera se nastěhovali.

Mezitím skončilo vyšetřování a připravoval se proces. Kathryn donutila svého manžela k nepředloženým činům. Nadiktovala mu výhrůžné dopisy soudci, inspektoru Nathanovi a dokonce i řediteli FBI Hooverovi. Samopalník Kelly je musel nejen podepsat, ale otisknout pod podpis ještě i ukazovák, aby všichni věděli, že nejde o fintu. Sama psala srdcervoucí dopisy paní Urschelové, zapřísahala ji, aby se slitovala a přimluvila se na úřadech. Všechnu vinu sváděla na zlého manžela.

Agenti FBI stále po Kellyových pátrali a dozvěděli se, že k jejich advokátovi přišel neznámý muž jako prostředník. Muži inspektora Nathana sledovali jeho stopu a za několik dní ho dopadli. Když ho začali vyslýchat, přiznal se ke všemu. Tak se také dozvěděli, že mají hledat blondýna a ženu se zrzavými vlasy.

Mezitím jiní agenti FBI hledali zbytek výkupného. Podařilo se jim najít 75 000 dolarů, a přestože se dozvěděli, že Kelly a Bates dostali z celkové částky po 80 000 dolarech a zbytek rozdělili mezi ostatní gangstery, nevypátrali úkryt těch peněz. Až Batesova manželka jim prozradila skrýš. Bylo v ní však už jen 44 000 dolarů.

Na stopu manželů Kellyových přivedla policii dívka, kterou vydávali za svou dceru. Když Kathryn pochopila, že nezachrání své rodiče před soudem, poslala matce dívky telegram, aby si ji v daný den a určenou hodinu vyzvedla u expresu na nádraží jejich města. S ní tam čekali také agenti FBI a dozvěděli se, že nastoupila do vlaku v Memphisu v Tennessee. Netrvalo dlouho a agenti FBI znali adresu bytu Kellyových. Zatkli je 23. září v pět ráno.

Už předtím 4. září 1933 se uvězněnému Bailymu podařilo utéct z věznice v Dallasu. Šlo o podařený kousek, protože zločinec seděl v cele v osmém poschodí. Přesto se dostal na svobodu. Pilkou na železo přeřezal pruty své zamřížované klece, schoval se v sousední cele, počkal na dozorce, přepadl ho, namířil na něj jeho vlastní pistoli, sebral mu klíče a zavřel ho do prázdné cely. Pak přinutil jiného strážce, aby ho výtahem svezl dolů, namířil pistoli na účetního, nařídil mu, aby otevřel vrata, a ještě mu sebral klíčky od jeho vozu, kterým od vězení odjel.

Nejdřív prchal po okresních cestách. Pak se strhla bouřka, vůz nemohl projet hlubokým blátem a Baily musel na dálnici. Samozřejmě že po něm pátrali. Jedna z policejních hlídek ho objevila nedaleko Ardmoru. Pronásledovali ho. Nakonec se jim podařilo prostřelit mu pneumatiky. Ještě se bránil, ale přemohli ho.

Při vyšetřování se vysvětlilo, odkud měl pilku na železo a pistoli. Za slíbených 10 000 dolarů mu obojí propašoval do vězení jeden z dozorců, pomocný šerif Thomas Manion. Odsoudili ho na dva roky do vězení a k pokutě ve výši 10 000 dolarů. Bailyho dopravili do vězení v Oklahoma City a ke dveřím jeho cely posadili dva ozbrojené dozorce, kteří měli navíc po ruce bombičky se slzným plynem.

Proces s gangstery začal v Oklahoma City už 23. srpna 1933 čtením obžaloby. To ještě byli manželé Kellyovi na svobodě. Dne 18. září zahájil předseda soudu Vaught hlavní líčení. Než porota rozhodla o vině obžalovaných, byli už všichni pohromadě. Dne 7. října jim soudce přečetl rozsudek: manželé Shannonovi, Kathryn a George Kellyovi, Baily a Bates jsou odsouzeni na doživotí, tříadvacetiletý Armon Shannon dostává deset let podmíněčně. Před soudem se ocitli také úplatní advokáti a všichni, kdo zločincům pomáhali. Na dopadení gangsterů spolupracovali policisté šestnácti států Unie, ale novináři oslavovali především tajné agenty FBI a jejího ředitele Hoovera. Samopalník Kelly, kterému se nepodařilo při zatýkání ani vystřelit, se dožil v zločineckém podsvětí velké hanby. Od chvíle, kdy prohrál, mu nikdo neřekl jinak než Hračka Kelly. Zemřel ve vězení, právě tak jako jeho komplic Bates. Robertovi G. Shannonovi později snížili trest za vzorné chování na třicetiletý žalář.

Popularita FBI stoupla a sláva dokonce ohrozila existenci federální policejní ústředny. Newyorský senátor Royal S. Copeland navrhl, aby guvernéri jednotlivých států sami mohli jmenovat ve svých obvodech zvláštní agenty, podléhající generálním prokurátorům. Měli by stejná práva a povinnosti jako agenti FBI. Výškolila by je centrála FBI ve Washingtonu. Copelandův návrh vycházel z názoru širší veřejnosti, která se dožadovala, aby úřady už konečně rázně skoncovaly se stále stoupající zločinností. Hovořilo se dokonce o stanném právu a použití armády v tažení proti gangsterům. Kongresu došly návrhy na změnu ústavy USA. Edgar Hoover a ministr spravedlnosti Homer S. Cummings byli proti. Kongres dostal k projednání několik zákonů, které by dávaly výkonným orgánům jednotlivých států federace větší pravomoci při potírání kriminality. Prezident Roosevelt návrhy v červnu 1934 podepsal.

Kdo přepadl banku nebo federálního úředníka, provinil se proti spolkovému zákonu, kdo utekl z jednoho státu do druhého, aby se vyhnul obžalobě nebo svědectví, provinil se proti federálnímu zákonu. Kdo propašoval z jednoho státu do druhého kradené zboží v ceně přes 5 000 dolarů, porušil federální zákon. Kdo použil telegrafu či telefonu jako prostředku k vydírání, porušil federální zákon. Každý únos, ať už bylo požadováno či vyplaceno výkupné, nebo ne, byl stíhán podle federálního zákona. Kongres Spojených států přiznal agentům FBI právo nosit zbraň a v případě potřeby ji použít. Od této chvíle směli sami zatýkat a mohli se postavit zločincům na odpor se zbraní v ruce. FBI, vybavena rozsáhlými pravomocemi, mohla tedy vytáhnout do boje proti zločinu.

Muž s obličejem jako rajče

Kluci jim říkali Notrdamky, rodiče je oslovovali ctihodná sestro, u hlavního vchodu do solidní budovy z minulého století visela nablýskaná mosazná tabulka: Institute of Notre Dame de Sion. Je to exkluzivní soukromá škola pro malé chlapce z bohatých rodin. Řádové sestry jsou sice, jak samy prohlašují, nevěsty Kristovy a neslouží dobré věci za peníze, režie ale je velká, pro rodiče chovanců ovšem neznamená těch pár set dolarů nic. Institut leží v pěkném místě na kopci a na výsluní na okraji Kansas City, hlavního města amerického státu stejného jména.

V pondělí 28. září 1953, pět minut před jedenáctou hodinou dopoledne, zazvonil na chodbě zvonek. Nebyla doba návštěv, vyučování bylo v plném proudu, ctihodná sestra Sidonie, občanským jménem Morandová, šla otevřít.

Cizí, přítloustlá, asi čtyřicetiletá žena, poněkud křiklavě oblečená. Vzrušeně dýchá, jako by do kopce vyběhla, kapesníkem si otírá zpoceně čelo, zbytečně se několikrát za sebou podívá na hodinky, zapne si a zase rozepne knoflík u krku, a vůbec vypadá jako nervózní, roztržitá dáma, která si neví rady.

„Já jsem teta ... sestra Susie ... stala se strašná věc ...“

„Sestra jaké Susie?“ zeptala se jeptiška Morandová. „Promiňte, jsem tak strašně rozrušená. Jsem teta Bobbyho Greenlease. Sestra jeho matky. Leží v nemocnici. Srdeční záchvat. Prosila mě, abych ji přivedla Bobbyho.“

„Je to vážné, paní ... paní ...?“ zeptala se řádová sestra. Nedostala odpověď. Návštěvnice klesla na nejbližší židli a sklonila hlavu do dlaní.

„Přivedu vám ho,“ řekla sestra Morandová a dala se do běhu dlouhou chladnou chodbou.

Uplakaná teta si otřela oči hřbetem ruky, sáhla do kabelky a zapálila si cigaretu. Pohodlně se usadila a dala si nohu přes nohu. Asi za deset minut se objevila v chodbě sestra Morandová, vedla za ruku hezkého, asi šestiletého chlapce, omlouvala se, že to tak dlouho trvalo, Bobby se musel převléknout.

„Tak běž, chlapče,“ řekla neveselým hlasem a postrčila ho k tetě.

„Pojď, miláčku, maminka čeká,“ řekla tlustá paní, popadla chlapce za ruku a spěšně odcházela. Hoch šel vedle ní pokorně, jako by s ní chodil na procházku každý den.

„Pozdravujte paní Greenleasovou,“ volala za nimi ještě sestra Morandová. „V kterépak nemocnici vlastně leží?“

„St. Mary's Hospital,“ řekla Bobbyho teta ve dveřích.

„Budeme se za ni modlit,“ řekla sestra.

„Bůh vám to nezapomene.“

Spěchali. Rychle seběhli po několika schodech do zahrady, pěšinou k brance, kde čekal taxík.

Sestra Morandová referovala o neštěstí představené klášterní školy, pak vzala telefon a vytočila číslo nemocnice.

„Greenleasová?“ zeptala se telefonistka. „A kdy ji přivezli?“

„Dnes. Pravděpodobně hned ráno. Anebo už v noci,“ řekla sestra Morandová.

„Počkejte, zeptám se na příjmu.“

Chvilí to trvalo. Sestra si zatím malovala na desky telefonního seznamu panáčky. Ozvalo se cvaknutí a spojovatelka oznámila lhostejným tónem:

„Ne, paní, totiž ctihodná sestro, žádná paní Greenleasová u nás neleží.“

Sestra Morandová zavolala do Greenleasovy vily, dozvěděla se, že Bobbyho matka nemá sestru, a chlapec tedy nemůže mít tetu, o srdečním záchvatu nic neví, pro Bobbyho nikoho neposílala.

„Prokristapána!“ vykřikla ctihodná sestra a zarazila se, že vzala jméno boží nadarmo.

Bobbyho otec byl v kanceláři. Měl velkoobchod automobily. Věděl se o něm, že je milionář. Když se dozvěděl, co se stalo, okamžitě přijel domů, vyslechl manželku a zavolal na policejní stanici. Městská policie předala případ místní odbočce FBI. Vzniklo totiž podezření, že Bobby Greenlease byl unesen.

„Vezl jsem je do města,“ řekl později taxikář. „Řekla mi, abych zajel na Katzovo parkoviště na rohu Main Street a Čtyřicáté. Zaplatila a šla ke svému vozu.“

„Všiml jste si značky?“ zeptal se taxikáře agent FBI.

„Plymouth kombi. Za volantem seděl muž v čepici.“

„Jak vypadal?“

„Měl červený obličej. Mohlo mu být asi tak třicet čtyřicet.“

„Kam jeli?“

„Jo, to nevím. Otočil jsem vůz a vyjel na ulici. Oni byli ještě na parkovišti.“

Únosci jsou vždycky ve výhodě. Mají časový náskok a rodině i agentům FBI nezbývá než čekat, až se sami ozvou. V některých případech je to otázka několika hodin, jindy si záměrně dávají na čas. Manželé Greenleasovi nemuseli na zprávu dlouho čekat. Dopis vyděračů přišel poštou hned druhý den:

Unesli jsme vašeho syna. Připravte si 600 000 dolarů ve dvaceti a desetidolarových bankovkách federální rezervy ze všech dvanácti okresů. Víme, že vám to bude několik dní trvat, než dáte částku dohromady. O chlapce je dobře postaráno. Jakmile budete mít peníze připraveny, dejte do Kansas City Star inzerát tohoto znění: „M“ se s vámi setká příští neděli v Chicagu. Podpis: Mr. G.

Nesmíte vyrozumět policii, bankovky chemicky preparovat nebo si poznamenat jejich čísla. Nepokoušejte se dávat výzvy do rozhlasu, abyste nám přišli na stopu, jinak by hoch musel zemřít. Kdybyste nám chtěli nastražit past, zaplatíte to životem vy, vaše manželka a vaše druhé dítě. Jste nepřetržitě pozorováni. Později vám sdělíme, jak se s námi dostanete do styku. Sdělte nám, že jste v pořádku dostali tento dopis tímto způsobem: budete sem a tam jezdit vlastním vozem po dobu dvaceti minut po Main Street mezi domy číslo 39 a 29 s proužkem bílé látky na anténě. Když uděláte vše, co chceme, a nebudete dělat potíže, může být váš syn během čtyřiaadvaceti hodin zase s vámi, samozřejmě; až spočítáme peníze.

Peníze dejte do vojenské torny. Připravte se, že je předáte ihned, jakmile se sejdem, a sice 400 000 dolarů ve dvacetidolarových bankovkách a 200 000 dolarů v desetidolarových.

Byl to dlouhý a podrobný dopis s instrukcemi. Únosci se tím lišili od ostatních, kteří se vyjadřovali spíš telegraficky. Také další průběh vyjednávání proběhl jinak než u mnoha obdobných případů. Manželé Greenleasovi se spojili s policií a hned poté také se zvláštními agenty FBI, kteří případ převzali. Trvali však na tom, že vyhoví požadavkům zločinců, byli totiž přesvědčeni, že by vyšetřování mohlo mít za následek smrt jejich syna.

Záhadný „M“ poslal další dopisy a pokyny. V jednom sdělil Bobbyho rodičům místo, kde předají peníze. V dalším nařizoval jinou sestavu hodnot bankovek. Také způsob předání výkupného několikrát změnil. Na specialisty FBI působil dojmem roztěkaného, náladového, psychicky labilního člověka, který si sice hraje na rozhodného, v jádru si však není jist. Když se Greenleasovi konečně vydali s vojenskou tornou plnou dolarů na smlouvané místo, únosce na schůzku nepřišel. Další dopisy, telefonické vzkazy prostřednictvím rodinných známých, a stále žádný výsledek: Nakonec poslala únosci zprávu paní Greenleasová. Požádala ho, aby ji zavolal do bytu.

„Greenleasová,“ ohlásila se.

„Tady M,“ ozval se mužský hlas.

„Připravili jsme peníze, ale než vám je dáme, musíme vědět, že náš syn žije a je v pořádku. Můžete mi posloužit nějakým důkazem?“

„Jasný požadavek, a pochopitelný. Mám-li být upřímný, my se z toho kluka snad zblázníme. Nemůžeme riskovat a přivést ho k telefonu.“

„Dobře, tak to uděláme jinak. Byl byste tak laskav a zeptal se ho na dvě věci? Odpovědi mi můžete zatelefonovat.“

„Dobře, poslouchám.“

„Abyste rozuměl, když mi zatelefonujete odpovědi na obě otázky, budu vědět, že náš syn žije.“

„Dobře.“

„Tak ta první: Jak se jmenoval řidič vozu při naší letošní cestě po Evropě?“

„Dobře.“

„Druhá otázka: Nedávno sis ve svém pokojíku hrál s kostkami stavebnice. Co jsi z nich vystavěl?“

„Dobře, zeptám se ho.“

„Až uslyším odpovědi, budu klidná.“

„Je v pořádku, žije u nás, ale strašně zlobí. Už nám jde na nervy.“

„Tak zavoláte mi jeho odpovědi?“

„Dobře, zavolám.“

Byla to hra na schovávanou. Únosci dávali dopisy pod kameny, na nichž byly značky nakreslené tužkou, lepili je zvenčí páskou na dna poštovních schránek, v jedné zprávě byly směrnice, co mají Bobbyho rodiče dělat dál, kde najdou další instrukce, jednání však nevedlo ke konci.

Konečně zabalili podle pokynů únosců celých 600 000 dolarů, které vážily přes čtyřicet kilogramů, do vojenské torny; položili ji přesně na označené místo do příkopu polní cesty, ale únosce je nenašel. A vyjednávání pokračovalo. Prostředníci, vzkazy, telefonáty. V neděli 4. října 1953, podle protokolu FBI přesně ve 20 hodin 28 minut, zavolal záhadný „M“ rodinného přítele Greenleasových Roberta Ledtermana a snažil se znovu navázat spojení s Bobbyho rodiči.

„Tady Ledterman.“

„Jak se vám daří, pane Ledtermane?“

„Dobře. A co je u vás dnes večer nového?“

„Chtěl jsem volat dřív, ale nevyšlo to.“

„Říkal jste přece, že zavoláte v osm. Je všechno připraveno?“

„Všechno. Máme bezvadný plán. Už nemůže dojít ...“

„Haló, přeskočilo to, neslyšel jsem vás. Opakujte to prosím.“

„Že nemůže dojít k žádným nedorozuměním. Všechno jsme přesně promysleli. Jenomže to bude o něco později. Také mě to mrzí, to mi věřte, ale museli jsme to perfektně připravit, aby zase nedošlo ke zmatku.“

„Dobře,“ řekl Robert Ledterman. „Jak je to s těmi otázkami? Máte chlapcovy odpovědi?“

„Ne ... já jsem nemohl ... Nemohli jsme z něj dostat ani slovo.“

„Jak to, ani slovo?“

„Odmítl otevřít ústa. Chci vám říci, že ho dostanete zpět v Pittsburgu.“

„Co? V kalifornském Pittsburgu?“

„Ne, v Kansasu!“

„A nejsou to zase vytáčky?“ zeptal se nedůvěřivý Robert Ledterman.

„Čistá pravda. Spolehněte se.“

„Dobře. Kde se sejdem a kdy?“

„O půlnoci na mostě u křižovatky silnice číslo 40 a 10 E nedaleko Kansas City. Peníze dejte zase do torny.“

Silnice číslo 40 vede do Topeky. Nasedli tedy do vozu, na zadní sedadlo položili vojenskou tornu s penězi. S Robertem Ledtermanem, kterého si únosci vybrali za prostředníka, jel ještě další Greenleasův přítel Norbert S. O'Neil. Těsně před půlnocí byli na místě, podle pokynů položili výkupné na označené místo a neprodleně se vrátili do vily Greenleasových. Sotva dorazili a referovali Bobbyho rodičům, zazvonil telefon.

„Tady „M“.“

„V pořádku?“ zeptal se Ledterman, když mu Greenlease předal sluchátko.

„Jo. Klaplo to. Jenže zatím jsem ještě ani neměl čas přepočítat peníze.“

„Já vám za ně ručím. Čestné slovo.“

„Vím, vím. Jsem přesvědčen o tom, že jste nás nepodvedli. Vyřídíte prosím matce, že toho kluka má do čtyřiaadvaceti hodin doma. Ať je klidná. Co jsem slíbil, splním. A my budeme taky rádi, až se ho zbavíme.“

Zase naděje, ale znovu odklad a nejistota. Agenti FBI se také nedostali v pátrání ani o krůček vpřed. Policie sice prověřovala „staré firmy“ v oboru, byla v patách několika podezřelým, na skutečnou stopu vlak upozornil taxikář Lewis L. Hunt.

Přijel na Jedenáctý revír v St. Louis a vypověděl toto:

„Včera jsem vezl dva opilce. Muže a ženu. Byla asi čtyřicetiletá, ne moc pěkná a mluvila hrubě jako chlap. Ten její frajer měl obličej jako rajče.“

„Tak kulatý?“ zeptal se seržant.

„Tak kulatý a tak červený. Nejdřív jsem je vozil po městě. Každou chvíli jsem musel zastavit, oni vylezli a šli se napít do hospody. Divné bylo, že vždycky vzali s sebou dva docela nové kufrы z hliníkového plechu. Vláčeli se s nimi, i když jsem jim říkal, že se můžou spolehnout, v životě jsem nikomu nic neukradl. Asi tak na třetí zastávce mě vzali s sebou, a že se musím s nimi napít, protože jsme kamarádi. Já to znám, seržante, namazaní flamendři se buď perou, nebo líbají. Tihle dva byli hodní. A kecali, strašlivě kecali. Hned z nich byli milionáři, kterým nezáleží na dvacetidolarovce, protože jich mají plný kufr, hned se vytahovali, že pojedou do Palm Beach a zůstanou tam do smrti v nejlepším hotelu. A za chvíli se hádali, kdo komu bude dávat peníze na živobytí. Pak už jen blekotali, a tak jsem je dovezl domů. Nemyslete si, nebylo vůbec snadné vytáhnout z nich adresu, ale nakonec se mi to přeci jen podařilo.“

„Kam jste je vezl?“ zeptal se seržant Jedenáctého revíru.

„Arsenal Street. To číslo si nepamatuju, ale barák vám můžu ukázat. Víte, seržante, já jsem měl dojem, že ti dva něco ukradli a teď oslavují. Ty kufrы, rozumíte, seržante, ty kufrы ...! Copak se někdo vydá na flám s ženskou a potáhne s sebou dva těžké plechové kufrы?“

Muže s rajčatovým obličejem a jeho nepohlednou družku zatkli agenti FBI za asistence místní policie v St. Louis 6. října 1953 pro únos Bobbyho Greenlease a pro úkladnou vraždu dítěte. V bytě na Arsenal Street byla jen Bonnie Brownová-Headyová, přítulná jednačtyřicetiletá milenka muže s rajčatovým obličejem. Jmenoval se Carl Austin Hall a byl, právě jako ona, notorický alkoholik a renomovaný zločinec. Dokazuje to i fakt, že počkal, až jeho opilá milenka tvrdě usne, pak jí dal pod polštář dva tisíce dolarů a se zbytkem šesti set tisíc utekl. Nedostal se daleko. Milenci se brzy poté sešli ve vězení.

Carl Austin Hall byl profesionál. Když pochopil, že prohrál, přiznal se. Byla to otřesná zpověď zvrhlého vraha. Když se dostala na stránky novin, stoupla prestiž agentů FBI na nejvyšší možnou míru. Američané jim byli vděční, že dostali za mříže tak nebezpečného zločince.

Hallův otec byl váženým advokátem, ale syn se nepovedl. Od dětských let si s ním rodiče nevěděli rady. Když zemřeli a on zdědil značný majetek, dal se cestou bohatých budižkničímů. Dny trávil v posteli, noci u barových pultů. Najednou neměl nic. Alkoholici mají stejné problémy jako požívači drog. Za každou cenu musejí sehnat peníze, aby si mohli prodloužit pochybný požitek. Hall nastoupil v Kansas City do taxiku, dal se zavést na okraj města, tam taxikáře oloupil a vrátil se do svého lokálu, kde si dal hned celou láhev whisky. Domů však nedošel, kolem půlnoci už seděl ve vyšetřovací vazbě. Odsoudili ho k pěti rokům vězení. Choval se dobře, tak ho po šestnácti měsících, 24. dubna 1953, podmíněčně propustili.

O dost starší Bonnie-Headyová bydlela v rodinném domku ve St. Joseph ve státě Missouri. Hall se k ní nastěhoval. Měla úspory, a tak jim peníze po několik týdnů stačily na nákup whisky. Každý z nich totiž vypil denně nejméně litr. Hall byl velkorysý. Když pochopil, že úspory jeho milenky nejsou bezedné, naplánoval „velký tah“. Měl je jednou provždy zbavit starostí o peníze na whisky. Nebyla to špatně vymyšlená akce. Je vidět, že se ve vězení za oněch šestnáct měsíců přece jen něčemu přiučil.

Poslal Bonnie v roli tety do internátu sester Notre Dame, sám čekal s vozem na parkovišti. Když jeho milá přivedla malého Bobbyho Greenlease, vyjel co nejrychleji z města. Nejdřív zabočil na postranní silnici, pak zastavil uprostřed polí.

„Bonnie vystoupila a šla do polí,“ vypověděl bez zábran. „Já jsem se snažil kluka uškrtit. Zmáčkkl jsem mu krk, ale on se bránil. Strašně se zmítal, nemohl jsem si s ním poradit. Tak jsem sáhl do kapsy pro pistoli. Zblízka jsem namířil. Chtěl jsem trefit přímo do srdce. Nejsem si jist, že se to podařilo, kluk se pořád ještě hýbal. Tak jsem vystřelil ještě jednou a prohnal jsem mu kulku hlavou,“ referoval chladnokrevně, jako by mluvil o něčem docela přirozeném. Nelitoval svého činu, neměl soucit s šestiletým chlapcem, nic nedbal na zármutek jeho rodičů. „Pak jsem ho vytáhl z vozu, položil na zem a strčil ho do igelitového pytle. Vzpomínám si, že strašně krvácel.“

„Kde to bylo?“

„V Kansasu, nedaleko jedné opuštěné farmy. Asi tři kilometry jižně a tři kilometry západně od hranice. Pak se vrátila Bonnie a pomohla mi hodit pytel do vozu. No, a jeli jsme nejkratší cestou k ní. Do jejího domku v St. Joseph. Vůz jsme dali do garáže.“

Bylo to přece tak snadné, všechno proběhlo podle plánu. Ti dva už den předtím vykopali na zahradě pro Bobbyho mělký hrob. Teď do něj uložili pytel s mrtvolou, vydatně ji posypali nehašeným vápnem a zahrnuli hlínou. Druhý den ráno jeli do zahradnictví a nasázeli na hrob květiny. Vrátili se dovnitř, umyli si ruce, nalili si whisky a začali sestavovat dopis rodičům zavražděného chlapce.

Federální soud v Kansas City odsoudil 19. listopadu 1953 oba vrahy k trestu smrti. Soudce Albert L. Reeves zdůvodnil verdikt takto: „Jsem přesvědčen, že trest odpovídá předloženým důkazům. Jde totiž o brutální, chladnokrevnou vraždu, nejhnusnější zločin, s jakým jsem se za své praxe setkal.“

Popravili je 18. prosince 1953 v plynové komoře státního vězení v Jefferson City, ale celé výkupné Greenleasovým nevrátili. Agenti FBI prohledali domek Bonnie Headyové, našli jen nábojnici projektilu ráže 38 Hallova revolveru Smith-Wesson a stopy krve, z šesti set tisíc dolarů se jim však podařilo objevit jen 294 140. Celé výkupné sestávalo ze čtyřiceti tisíc bankovek ve čtyřiceti balíčcích. Necelá polovina byla v oněch dvou hliníkových kufrech, které agenti FBI přivezli na Jedenáctý revír. Po zbytku se dodnes marně pátrá. Kam mohli ti dva věčně opilí alkoholici během dvou dnů zašantročit tak obrovskou částku?

Ďábel z Garibaldiho ulice

V neděli 3. března 1957 zastavil v jedné z ulic vilové čtvrti Tel Avivu osobní vůz. Vystoupil z něho starší, dobře vyhlížející muž, kterého lidé znali jako Šuka Karmela. Kývnutím odpověděl řidiči na pozdrav, pak zamířil ke vchodu nového domu. Pomalu stoupal po schodišti, zastavil se, aby se vydýchal, pohlédl vzhůru. Kdesi totiž klaply dveře. Ozvaly se kroky. Seshora se blížil neznámý muž. Také zezdola bylo slyšet šramot. Šuk Karmel se držel zábradlí, udělal místo, aby mohl neznámý projít. Přitom si všiml, že má přes ruku přehozeny noviny. Ty najednou letěly přes zábradlí a na schodišti se ozvalo tlumené štěknutí automatické pistole. Vrah vyběhl se dvěma dalšími muži na ulici. Šuk Karmel se skácel k zemi. Zemřel v nemocnici 12. března.

Policie chytila vrahy ještě téhož dne. Až nápadně rychle je postavili před soud a odsoudili k doživotnímu žaláři.

Šuk Karmel se původně jmenoval Rudolf Kasztner. Byl doktorem práv a býval novinářem, pocházel z Budapešti a za války se stal jedním z hlavních vyjednávačů s nacistickými židobijci Eichmannem, Wisliczenym, Becherem, Krumeyem a dalšími esesáky o vykoupení maďarských Židů za dolary a o jejich vyvezení do Palestiny. A právě někdejší účast doktora Kasztnera na tomto neúspěšném jednání byla o dvanáct let později příčinou vraždy.

Už dva roky předtím se konal v Tel Avivu pro vládní stranu nepřijemný proces. Malkiel Grünwald totiž obvinil vysokého státního úředníka, poradce ministerského předsedy Ben Guriona, jednoho z vedoucích funkcionářů silné politické strany MAPAJ, Šuka Karmela-Kasztnera, z kolaborace s Němci.

Když byl doktor Kasztner zavražděn, uvažovali komentátoři telavivského tisku o logickém motivu zločinu. Vybrali ten

nejpravděpodobnější; našel se mstitel a po letech potrestal zrádce. Nebyli daleko od pravdy, i když souvislosti vyšly najevo o mnoho let později.

Kasztnerovým vrahem byl Zeev Eckstein. Při líčení se přiznal, že jednal z rozkazu tajné služby. Proč? Odmítl vypovídat. Ale novináři si poté byli už zcela jisti, že se Kasztner stal nepohodlným svědkem, po procesu zkompromitovaným a kompromitujícím vládnoucí stranu MAPAJ. Jeho osud připomínal jinou historickou epizodu, o níž sionisté raději nemluvili.

Horké léto 1938. Berlínské ulice jsou rozpáleny odpoledním sluncem. Kdo mohl, odjel na pláže jezera Wannese. Vrátníci sídla obávaného nacistického Sicherheitsdienstu prošel mladý muž. Zastavil se u okénka.

„Jak se jmenujete?“

„Pino Ginsburg. Chci mluvit s referentem pro židovské otázky.“

Vrátný zvedl telefon, chvíli se někoho vyptával, pak kývl na mladého muže a vedl ho do druhého poschodí. Tam se Ginsburg představil jako velvyslanec tajné sionistické organizace a domluvil se s nacistickým důstojníkem o spolupráci při organizování transportů Židů do Palestiny.

V nacistickém Německu totiž vznikla kuriózní situace. Hitlerovi pomahači, vyznávající zásady „čisté rasy“, se snažili zbavit Židů a připravili jejich vystěhování. Jenže němečtí občané židovského původu žili už příliš dlouho v Berlíně, Stuttgartu, Hamburku a považovali se za Němce. Nechtěli opustit svůj majetek a společenské svazky. Nehodlali ze země odejít. Teprve po neblaze proslulém pogromu Hitlerových SA, po „křišťálové noci“, uvěřili, že nacistický režim myslí své výhrůžky vážně. Ale ani potom se jim nechtělo do organizovaných transportů.

Sionistická organizace uvažovala jinak. Hitlerův teror vyvolá u německých Židů národní uvědomění, rozhodnou se vystěhovat, počet židovských obyvatel Palestiny vzroste, což se stane jedním z nejpádňějších důvodů k vytvoření samostatného státu.

Ginsburg dostal povolení k pobytu, nastěhoval se do budovy berlínské sionistické organizace v Meineckestrasse číslo 10, začal pracovat na svém úkolu a spojil se také s vídeňským rezidentem tajné služby Mošem Auerbachem. Říšské ústředí pro vystěhování Židů, které vzniklo z Heydrichovy iniciativy, mělo tedy nové spolupracovníky. Spojoval je stejný cíl. Dohodli se na podmínkách. Každý týden vypraví společně transport nejméně čtyř set Židů. Heydrich se domluvil i s řeckým rejdářem německého původu, ten dal k dispozici loď a esesáci zřídili tajné výcvikové tábory, v nichž se mladí Židé připravovali v celých tisícovkách na příští posláni v zaslíbené zemi. Byly dokonce vystěhovány jeptišky z jistého kláštera a v něm byl zřízen vystěhovalcecký štáb se školou pro obyvatele příštích kibuců.

První transport, jehož oficiálně uváděným cílem bylo Mexiko, odjel v březnu 1939 přes Vídeň do jugoslávského Sušaku, kde se čtyři sta padesát mužů a žen nalodilo na palubu parníku Colorado. Za temné noci, někde v pobřežních vodách ostrova Korfu pak vystěhovalci přestoupili na rychlejší loď Otrato a za dva dny se tajně vylodili na břehu země zaslíbené.

Britové, vládoucí v Palestině, se bránili přílivu nelegálních přistěhovalců. Nejenže posílali nóty vládám, pod jejichž vlajkami pluly lodě s emigranty, londýnský hlavní stan dokonce odvelel do Palestiny jednotky Royal Air Force a hydroplány typu Short Sunderland. Patrolovaly nad pobřežními vodami a pozorovatelé vyhlíželi lodě s „kontrabandem“ německých Židů. Tajní agenti Intelligence Service se rozjeli do přístavů jižní Evropy, aby vypátrali cesty transportů. Britové zadrželi v létě 1930 za pouhé dva měsíce na tři tisíce pět set vystěhovalců. Ale mnohem víc se jich šťastně vylodilo na pobřeží nové vlasti.

Už 17. května 1939 vydala britská vláda takzvanou Bílou knihu k otázkám nelegálního přistěhovalectví. Bylo nekompromisně postaveno mimo zákon právě v době, kdy se Hitler chystal vyhubit evropské „neárijce“. Úřady zakázaly zakládání nových osad, dokonce i v těch případech, kdy už byla půda v židovských rukou. Výhledově měli během dalších deseti let – tedy v roce 1949 – převzít výkonnou moc nad územím Palestiny Arabové.

To všechno nahrávalo plánům Hitlera, Heydricha a Himmlera. Ti měli radost, když mohli Angličanům působit potíže. A tak od léta 1939 začaly odjíždět židovské transporty dokonce přímo z hamburského přístavu. Potom však Hitler rozpoutal druhou světovou válku, židovské otázky se v nacistické říši ujal Adolf Eichmann a zorganizoval vraždu šesti milionů Židů.

V zimě roku 1942 došlo v Bosporské úžině k námořní tragédii. Rumunská nákladní loď Struma pod vedením kapitána Petreska se za záhadných okolností potopila s téměř osmi sty židovskými vystěhovalci. Měli namířeno do Palestiny. Struma byla sice stará a nespolehlivá loď a počasí toho dne také nebylo příznivé, ale později se ozvaly hlasy, které tvrdily, že ani počasí, ani technický stav lodi nebyly příčinou její záhuby. Kapitán Petrescu prý zahlédl v mlze rychlý člun, ten vypálil na loď dvě torpéda. Jaký člun? Neměl výsostné znaky.

Stará loď Struma měla na palubě osm set ubožáků. Nemohli zachovávat ani pravidla základní hygieny, neměli co jíst, protože parník stál proti původnímu předpokladu téměř osm týdnů v istanbulském přístavu. Dva dny po Štědrém večeru kapitán Petrescu zakotvil u tureckého mola a předáci vystěhovalců začali telegraficky vyjednávat o přistěhovalceckém povolení pro židovské rodiny zachráněné před nacistickými vyhlazovacími koncentračními tábory. Do 24. února 1942 nedošlo od britského guvernéra Palestiny McMichaela žádné vyřízení. A toho dne dali Turci kapitánu Petreskovi příkaz, aby loď opustila přístav. Když vyplul do úžiny, dostal ještě telegram, který rozkaz upřesnil. Obrátil loď a vrátil se do Konstance. Pak došlo ke katastrofě, při níž zahynulo ve vlnách rozbouřeného Bosporu 746 Židů.

V souvislosti s výpovědí Zeewa Ecksteina, jednoho z vrahů doktora Kasztnera, bylo později možné rekonstruovat pozadí námořní tragédie. Nacistická tajná služba ztratila začátkem války na Blízkém východě mnoho agentů a celá tato oblast tvořila bílé místo na mapě Canarisovy výzvědné sítě. Šlo o to, jak propašovat nové špióny do arabského

prostoru.

S nápadem přišel údajně jistý Feibel Polkes, jeden z vůdců polovojenské organizace Haganah, který už po několik let spolupracoval s nacistickým abwehrem. Ten měl být prostředníkem mezi sionistickým teroristou Abrahamem Sternem (podle něho dostala jméno teroristická skupina Stern) a náčelníkem příslušného oddělení nacistického abwehru Mondsteinem. Došlo k dohodě, že sionističtí prostředníci zorganizují transport evropských Židů do Palestiny a Němci mezi ně infiltruji své tajné agenty, kteří by se pak snadno dostali do arabských zemí Blízkého východu, kde by se pokusili obnovit zpravodajskou síť. V Rumunsku, připravoval transport jakýsi Jakov.

V podpalubí staré lodi Struma byli tedy mezi židovskými emigranty i nacističtí agenti. Mezi sionistickými teroristy (v té době jich bylo už víc než 200) došlo však k nesrovnalostem. Uvnitř skupiny Stern se vytvořily frakce. Britské úřady vypsalý na dopadení Abrahama Sterna odměnu. Našel se i zrádce a Sterna udal. Skupina britských vojenských policistů pod vedením kapitána Mortona ho 12. února 1942 objevila v jistém bytě schovaného za skříní.

Ale krátce předtím došlo k události, která ještě víc popudila Mortona proti teroristům skupiny Stern. Jeho jednotka, o níž se vědělo, že je pověřena zatčením Abrahama Sterna, dostala anonymní dopis, v němž neznámý pisatel oznamoval místo, kde se skrývají teroristé. Kapitán Morton byl opatrný. Jako předvoj poslal do uvedeného bytu dva židovské policisty. Když stiskli kliku na dveřích, došlo k výbuchu, který oba zabil. Proto při dopadení Sterna triumfoval kapitán Morton dvojnásob.

Nacisté se dověděli o zatčení velitele skupiny Stern a nevěřili, že dokáže mlčet a neprozradit společné tajemství. Aby měli jistotu, že se nikdo nic nedoví, dali příkaz loď potopit. Bylo to zbytečné. Komando britské policie, vedené kapitánem Mortonem, se nezachovalo takticky. Aniž Abrahama Sterna vyslechli, postavili ho ke skříní, v níž se předtím skrýval, a zastřelili ho. Obyvatelé domu viděli, jak táhnou po schodech jeho tělo zabalené do pokrývky. Přesto se příštího dne objevilo v novinách úřední sdělení, že byl sionistický terorista Abraham Steru zastřelen při pokusu o útěk.

Vůdce a zakladatel Sternu padl, ale organizace přežila. Teroristé se chystali na další akce. Pětkrát se začátkem roku 1944 pokusili o atentát na guvernéra McMichaela. V srpnu se jim dostal jeho automobil konečně na mušku. Prostříleli karosérii, ale vysoký komisař vyšel z útoku jen s lehčími zraněními.

Za druhé světové války byl Istanbul právě tak jako Ankara veletřhem zpravodajských organizací celého světa. Turecko bylo pohostinnou zemí, kde se mohli setkávat zástupci bojujících stran a pokračovat v bitvách na neviditelné frontě. Prostředí úzkých křivolakých uliček s kavárničkami, kde patron obsluhoval dva tři stolky a dokázal zamhouřit oko nad setkáním jakýchkoliv zákazníků, bylo scénou, na níž se odehrálo nejedno drama zákulisí světového konfliktu.

Jednoho sobotního večera na začátku podzimu 1943 seděli čtyři mladí muži, z nichž ani jednomu ještě nebylo přes třicet, u malého stolku s mramorovou deskou a nalévali si z džezvy tureckou kávou, o jaké se Evropanům za války už jen zdálo. Mezi kalíšky ležely poznámkové bloky. Patron přinesl ještě koňak, uklonil se a diskretně se vzdálil. Muži mohli bez obav pokračovat v rozhovoru. Nebavili se ani o pašovaném zboží, ani o zážitcích včerejší noci. Připravovali transakci, která mohla vejít do dějin. Kdyby se byla podařila.

Lewi Schwarz pocházel z Polska a prožil mládí ve varšavském ghettu. Už v roce 1934 organizoval transporty Židů do zaslíbené země. Bar Gilad působil pod krycím jménem Moše Auerbach jako vídeňský rezident židovské centrály. Spolupracoval na transportech Židů, mimo jiné také s Eichmannem, byl zkušeným členem sionistické tajné organizace. Ehud Avriel pobýval před válkou v Rakousku a Jugoslávii se stejným posláním. Čtvrtý, Teddy Kopek, byl nováček. Zaučoval se u zkušenějších kolegů. Později, když padl Hitler a jím vysněná tisíciletá říše, stal se starostou Jeruzaléma.

Tragédie staré lodi Struma v únoru 1942 přiměla britskou vládu, aby alespoň částečně změnila názor na ilegální přistěhovalectví do Palestiny. Lord Cranborne poslal britskému velvyslanectví v Ankaře siru Hughemu Knatchbullu Hugessonovi tajně memorandum, v němž vyjádřil tolerantnější postoj své vlády: jestliže se některým židům přes všechna opatření podaří dostat do Turecka, má jim být poskytnuto vstupní vízum do Palestiny.

Sionistická tajná služba se dověděla o obsahu směrnice a vyslala do Istanbulu ony čtyři mladé muže, kteří se nad šálkem turecké kávy radili, jak se postarat o organizaci transportů uprchlíků. V lednu 1943 se vytvořil v Budapešti židovský výbor Waadah. Měl pomoci Židům z Maďarska a Slovenska. Budapešť byla v té době místem, kde se soustřeďovali utečenci z evropských států obsazených německým wehrmachtem a připravovali se na „Operaci Tíjúl“, ilegální vystěhování do Palestiny. (Tíjúl znamená hebrejsky výlet.)

K financování takových tajných akcí bylo však zapotřebí značných částek. Pašeráci, ochotní převést pronásledované Židy přes hranice, nepracovali zadarmo a v mnoha případech zneužívali situace. A tak se čtyři muži z istanbulské kavárny museli pokusit o krkolomnou finanční transakci: dopravit do Budapešti dolary, za něž bylo možné pořídit pro utečence falešné doklady a uhradit jejich cestovní výlohy. Spojili se s agenty Canarisova abwehru. Bylo to logické, neboť ti se víceméně volně pohybovali po celé Evropě, ale také nebezpečné, protože se jim stěží dalo věřit.

Joel Brand a později také jeho přítel Samuel Springmann se postarali o dopravu dolarů z města na Bosporu do Budapešti. Byly to transakce, kde sehráli svou roli pašeráci diamantů, velkošmelináři na tehdejší černém trhu, ale také agenti abwehru a esesáci vysokých hodností, kteří si chtěli přivydělat. Částky, které se takto podařilo předisponovat, šly do milionů. Potom však došlo k debaklu.

Už od začátku roku 1943 se pokoušel šéf maďarské bezpečnostní služby István Ujszászy na pokyn fašistického diktátora Horthyho a ministerského předsedy maďarské fašistické vlády Kállayho navázat styky se západními Spojenci. Vůdce maďarského fašistického režimu dobře věděli, že je čeká kapitulace, proto chtěli umožnit západním Spojencům, aby jejich letadla mohla přistát na maďarských letištích dříve, než se k branám Budapešti probouje sovětská Rudá armáda. A první pokusy o dorozumění se západními Spojenci se měly realizovat právě prostřednictvím kurýrní sítě izraelské tajné služby. Návrhy maďarských fašistických vládních činitelů putovaly v taškách izraelských kurýrů nejdříve k rezidentovi americké tajné služby v Evropě Allenu W. Dullesovi do jeho sídla v Herrengasse ve

švýcarském Bernu. Později měla tajně přiletět do Budapešti delegace americké tajné služby Office of Strategic Services, aby připravila podmínky pro přistání amerických letadel na maďarské půdě.

Tříčlenná mise plukovníka Florimonda Dukeho, kapitána Guye Nunna a spojaře majora Alfreda Suareze seskočila kdesi mezi Dunajvárosem (tehdy Dunapentele) a Budapeští z americké Dakoty v noci 15. března 1944 a o několik dní později padla do rukou Němcům. Sít izraelské tajné služby měla totiž neutěšenou skulinu. Zpráva o akci se dostala do Berlína. Hitler si pospíšil a wehrmacht obsadil maďarské území. Na stůl agentů Canarisova abwehru a jednotek SS se dostaly nejen mnohé dokumenty, ale také značné částky v dolarech určené k realizaci židovských transportů. Navíc ještě archiv Waadahu. Do Budapešti se pak nastěhovalo zvláštní komando nacistického Sicherheitsdienstu, kterému velel SS-hauptsturmführer Otto Clages.

Ten objevil systém spojovacích cest izraelské tajné služby do Istanbulu a na Západ a přišel s návrhem využít je ve prospěch Hitlerovy nacistické říše. Devatenáctého března 1944, v den obsazení maďarského území wehrmachtem, přijeli do Budapešti dva vlivní příslušníci, SS-obersturmbannführer Hermann Krumey a hauptsturmführer Dieter Wisliczeny. Byli předvojem svého šéfa Adolfa Eichmanna a už druhý den po svém příjezdu si dali předvést zástupce izraelské tajné organizace Waadah. Měli s sebou dokonce doporučující dopis bratislavského rabína Weissmandela a začali vyjednávat pozoruhodný obchod.

Sešli se na tajné poradě 5. dubna 1944 v bytě Josziho Winningera a řekli si zástupcům židovské tajné organizace rovnou o částku dvou milionů dolarů.

Slibovali následující služby: zastaví deportaci maďarských Židů do koncentračních táborů a dohodnou se na akci, která by umožnila vystěhování nejméně sta tisíce Židů. Žádali také dvě stě tisíc dolarů, které tajná židovská organizace Waadah zaplatí jako závdavek. Částka je splatná do týdne. Němci dostanou jako provizi za zprostředkování deset procent, splatných v amerických dolarech.

Agenti Waadahu se tedy dali do shánění dolarů. Nebylo to snadné, navíc převaha jejich partnerů byla zjevná. Během týdne dali dohromady první splátku, pak další. Dvacátého pátého dubna v půl deváté ráno však přišel agent Canarisova abwehru Winner do kavárny Opera, kde snídal Joel Brand, a tiše mu sdělil:

„Chce s vámi mluvit Eichmann. Víte, kdo to je?“

„Vím,“ řekl Joel Brand a rozhodně nebyl nadšen změnou programu.

„Za chvíli sem pro vás přijede služební mercedes. Čeká vás v hotelu Majestic.“

Agent Winner odešel. Joel Brand zaplatil snídani. Objevil se muž v černé uniformě a zavedl ho k vozu. Zanedlouho stál v Eichmannově pracovně.

„Chci vám navrhnout výhodný obchod,“ řekl Eichmann a Joel Brand si oddychl.

„Prodám vám milion Židů. Můžete si je vybrat v Maďarsku, v Terezíně, v Osvětimi, nebo v Polsku. Muže, ženy, starce, děti. Tak co?“

Brand neodpovídal. Nemohl věřit nabídce, ale úsměv přítomného šéfa Sicherheitsdienstu Clagese ho povzbuzoval. Eichmann mezitím pokračoval. „Nechceme peníze. Máme zájem o zboží ze zahraničí. Zajedte ven za svými šéfy a referujte jim o naší nabídce. Domluvte se se zástupci Spojenců.“

Krátce poté odjel Eichmann do Berlína a přivezl podrobnější instrukce.

„Dodáte nám za každých sto Židů jeden nákladní automobil. To je přece výhodný obchod! Deset tisíc nákladáků, samozřejmě nových a vybavených, pro provoz v zimních podmínkách. Mohu vám dát čestné slovo, že je nenasadíme na západní frontě. Mimo to dvě stě tun čaje, osm set tun kávy a dva miliony kusů mýdla. Jeďte do Istanbulu, řekněte to svým šéfům. Když nabídku přijmou, zruším Osvětim a připravím vám deset procent zásilky na hranicích. Převzmete sto tisíc Židů a dodáte mi za to dodatečně tisíc nákladních vozů. A pak to půjde ráz na ráz. Jeden transport za druhým.“

Ten morbidní návrh nevzešel zřejmě jen z Eichmannovy hlavy. Možná že ho vymyslel, ale určitě schválil jeho šéf Himmler. Sledoval tím dvojí cíl. Chtěl prostřednictvím Joela Branda, o němž byl přesvědčen, že je zástupcem „světového židovstva“, navázat styky se západními Spojenci, protože ho už i ve snu strašily úspěchy sovětské Rudé armády a dovedl si spočítat, jak dopadne Hitlerova tisíciletá říše a její představitelé.

Jak plané to byly sliby a jaký „obchodní partner“ byl Eichmann, je zřejmé z tragické skutečnosti: ještě než byla připravena Brandova cesta do Istanbulu, odjely na Eichmannův osobní příkaz transporty do Osvětimi, od poloviny května do 6. června 1944 se vydalo na svou poslední cestu 410 223 maďarských Židů.

Brand se připravoval na odjezd. Dostal společníka krále šmelinářů a dobrodruha Bandiho Grosze, původním jménem André György. Oba odjeli v doprovodu SS-obersturmbannführera Hermann Krumeye do Vídně a ubytovali se v tamějším sídle gestapa v hotelu Metropol. Druhého dne dostali falešné německé cestovní pasy. Joel Brand se stal inženýrem Eugenem Bandem z Erfurtu. Ve Schwechatu nasedli do kurýrního letadla. Devatenáctého května 1944 přistálo v Istanbulu.

Joel Brand věřil ve své poslání. Jeho společník ho však brzy vyvedl z iluzí. Bandimu Groszovi bylo jasné, že Himmlerovi jde především o navázání styků se Spojenci. To byla jeho vlastní úloha ve hře. Měl se spojit s britskými či americkými představiteli a tlumočit jim Himmlerovu ochotu vyjednávat o separátním míru. Obchod s Židy byl jen pláštíkem.

Centrála izraelské tajné služby sídlila v Istanbulu v hotelu Pera Palace. Brand se spojil s vedoucím Jewish Agency. Dohodli se, že budou o návrhu informovat amerického velvyslance v Ankaře Steinhardta, který později sloužil ve stejné funkci v Praze. Je prý to dobrý Žid, jistě vyšle posla do Jeruzaléma. Steinhardt reagoval obratem a okamžitě povolal Joela Branda do Ankary.

Dodnes nelze říci, zda šlo o náhodu, nebo to byla připravená léčka.

Joel Brand byl zatčen. Ještě téhož dne s ním odjel jeden z britských důstojníků do Káhiry a předal ho dozorcům ve vojenské věznici.

Výsledky se táhly do nekonečna. Nikdo z těch, jimž vyprávěl o plánu na záchranu maďarských Židů, ho nebral vážně. Ne že by mu nevěřili, ale nepovažovali akci za realizovatelnou. Neměli k dispozici dostatečný lodní prostor, vůbec by nesehnali dopravní prostředky k přepravě. Rozhovory nevedly k ničemu a Brandovy prosby či vysvětlování také ne.

Ještě nějaký čas se vracel od výsledků do své cely, pak mu jednoho dne přinesli civilní oblek, vězeňský holič ho oholila ostříhal, naložili ho do vozu a odvezli do bytu jistého britského důstojníka. Tam se setkal se zvláštním pověřencem amerického prezidenta Roosevelta Irou Hirschmannem.

Znovu vyprávěl o svém poslání, opět se snažil přesvědčit Američana o šanci, která se maďarským Židům nabízí. Ani zástupce Spojených států amerických nebyl přesvědčen o realizovatelnosti projektu. A tak se Brand vrátil do vězení, kde v jiné cele seděl také Bandi Grosz. Teprve v září se Brandova situace změnila. Propustili ho a prohlásili, že ho dopraví do zotavovny americké zpravodajské služby Special Operations Executive.

„Zapomeňte na všechno,“ řekl mu důstojník. „Nemluvte o svém poslání. Tady máte nové osobní doklady, poručíku Jacobson.“

Z Joela Branda se stal britský poručík Jacobson, pobíral patřičný vojenský žold, mohl se volně pohybovat. Dočkal se konce války, na veřejnosti se objevil až po letech jako svědek v procesu proti Eichmannovi.

Mezitím pokračoval Brandův švagr Rudolf Kasztner ve vyjednávání s Eichmannem a jeho dvěma pomocníky – Becherem a Krumeyem. Později se objevila ve švýcarském tisku tato Kasztnerova charakteristika: „Je typem arogantního intelektuála. Schází mu schopnost komunikace s obyčejnými lidmi. Vyvolává odpor svých kolegů přehnanou ctižádostí. Je vyloženým oportunistou.“

Nejsou to líbivé soudy o charakterových vlastnostech. Snad právě pro ně se Kasztner dokázal dohodnout s Eichmannem a jeho kumpány. Docílil, že 1 368 maďarských Židů, mezi nimi všichni příslušníci Kasztnerovy rodiny, dostalo od německých okupantů povolení k vystěhování do Švýcarska. Čekali na ně pět měsíců v koncentračním táboře Bergen-Belsen, ale ve středu 6. prosince 1944 překročil transport švýcarské hranice.

Rudolf Kasztner se z Curychu vystěhoval do Izraele. Stal se váženým občanem nového státu, čelným představitelem vládní strany MAPAJ, důvěrníkem a hospodářským poradcem ministerského předsedy Ben Guriona. Také oba Kasztnerovi nacističtí partneři přežili konec války v klidu a pokoji.

SS-obersturmbannführer Kurt Alexander Becher, poslaný do Maďarska samotným Himmlerem, aby se snažil vytlouci z maďarských Židů, co se dá, byl po válce „denacifikován“. Jako puncovaný loajální antinacista se stal v Brémách milionářem. Je vlastníkem velké exportní a importní firmy obchodující s obilím, obývá ve čtvrti bohatých prominentů na Schwachhauser Heerstrasse 189 okázalou vilu.

Později se ukázalo, odkud pochází majetek tohoto antinacistického esesáka s vysokou hodnotou. Za vystěhování dvaatřicetileté rodiny židovského průmyslníka z Budapešti Manfreda Weisse dostal Becher, a smlouvou byla řádně notářsky ověřena, maličkost: průmyslový koncern Manfreda Weisse v Csepelu, vyrábějící letadla, nákladní automobily, jízdní kola, motocykly, užitkové předměty, potraviny, konzervy. Je těžké odhadnout cenu tak velkého podniku. Jenom pro představu: v době, kdy byl přepsán na SS-obersturmbannführera Kurta Alexandra Bechera, zaměstnával třicet tisíc dělníků.

Také SS-obersturmbannführer Hermann Krumey měl na svědomí mnoho životů nevinných lidí. Ale i on přečkal konec války až zázračně šťastně. Komise internačního tábora v Darmstadu mu dala potvrzení, že byl denacifikován. Odstěhoval se do Korbachu, od státu dostal dotaci ve výši 12 000 marek a koupil si drogerii.

Obchody šly dobře. Tak si zařídil ještě půjčovnu stanů a kempinkových potřeb, zúčastnil se politického života. Zástupci Německé demokratické republiky sice předali do Spolkové republiky Německo dokumenty o Krumeyově vině, jeho jméno bylo zapsáno na listině válečných zločinců, byl dokonce zatčen, ale krátce poté propuštěn. Vrátil se do svého obchodu.

Dr. Rudolf Kasztner se v Tel Avivu vyšplhal na jednu z nejvyšších příček politického i společenského žebříčku a do roku 1953 byl váženým mužem. Pak ho obvinil člen ortodoxní strany Malkiel Grünwald z kolaborantství s nacisty.

„Doktor Kasztner nevaroval většinu maďarských Židů před osudem, když byly denně odbavovány transporty dvanácti tisíc lidí do vyhlazovacího tábora Auschwitz. Kdyby je varoval, mohla se z půl milionu Židů zařazených od dubna do června 1944 do vyhlazovací akce alespoň část zachránit útekem nebo odporem. Boj Židů proti nacistům, zejména také proto, že se blížila sovětská Rudá armáda, mohl mít o to větší úspěch, že nacisté měli k dispozici stále méně strážních oddílů.“

Bylo to vážné obvinění, ale Malkiel Grünwald ještě pokračoval. Tvrdil, že Kasztner z osobních ziskových důvodů od počátku sabotoval akci připravovanou na záchranu maďarských Židů, „protože se mu dostalo od vraha maďarských Židů, zástupce gestapa v Maďarsku Eichmanna, ujištění, že šest set Židů, mezi nimi členové Kasztnerovy rodiny, dostane povolení k vystěhování do Švýcarska.“

Kasztner s návrhem souhlasil. Podařilo se mu dokonce rozšířit počet vystěhovaleckých povolení na víc než dvojnásobek. Ale Eichmann ani Krumey či Becher nepodepsali povolení z lásky k maďarským Židům, ale z vypočítavosti. Doktor Rudolf Kasztner jim slíbil protislužbu. Když skončila válka a oni měli být postaveni před soud jako váleční zločinci, jako občan státu Izrael jim pomohl k denacifikaci tím, že vypovídal v jejich prospěch.

Pochopitelně, že se doktor Kasztner bránil obvinění. Popřel je v celé šíři a svým politickým vlivem docílil, že státní žalobce podal na Malkiela Grünwalda žalobu pro urážku na cti. Proces se táhl déle než osm měsíců a doktor práv Kasztner udělal během líčení neodpustitelnou chybu: odpřisáhl, že nesvědčil před denacifikační komisí v západním Německu ve prospěch příslušníků SS Krumeye a Bechera.

Při líčení se však prokázalo, že přísahal křivě. Grünwaldův obhájce předložil soudu důkaz, že Kasztner svědčil v Norimberku i v Darmstadu ve prospěch Bechera a Krumeye a jeho nepravdivá výpověď byla hlavní příčinou, proč nebyli za své zločiny potrestáni.

Proces Grünwald-Kasztner byl zahájen v únoru 1954, žaloba se projednávala sedmdesát dnů, vypovídalo třiapadesát svědků. Dne 3. října skončil soudce Halevi z okresního soudu v Jeruzalému líčení a dalších osm měsíců se prokousával třemi tisíci stránkami protokolů, aby 26. června 1955, pět týdnů před volbami do izraelského parlamentu, přečetl rozsudek: soud došel k závěru, že doktor práv Rudolf Kasztner spolupracoval s nacisty. „Zaprodal duši ďáblu“, stálo v odůvodnění rozsudku, „když se dohodl s nepřítelem na záchraně malé skupiny lidí, a tím nepřímo napomohl k zavraždění 60 000 Židů.“

Izraelská veřejnost se tedy dozvěděla, že jeden z nejbližších spolupracovníků ministerského předsedy Ben Guriona je nacistickým kolaborantem a má vinu na smrti mnoha Židů. Vedoucí funkcionář vládní strany MAPAJ Kasztner je spoluviníkem genocidy. Politický skandál neuvěřitelného rozsahu se šířil z Izraele přes hranice a neobyčejně pobouřil židovskou světovou veřejnost. Ben Gurionova strana MAPAJ se dostala do defenzivního postavení. A tak si, jako později v případě Israela Beera, všichni oddychli, když 3. března 1957 Rudolfa Kasztnera zavraždili.

Hned po smrti nepohodlného kolaboranta začalo pracovat politické zákulisí izraelské vládnoucí strany MAPAJ. V únoru 1958 zrušil Nejvyšší soud rozsudek okresního soudu v Jeruzalému, Kasztner byl posmrtně osvobozen a Grünwald dostal rok trestu podmíněně za neoprávněné obvinění a urážku na cti. Reputace vedení izraelského státu však byla přesto vážně pošramocena a ministerský předseda hledal prostředky k uklidnění veřejného mínění. V této chvíli se objevil nápad uspořádat velký soudní proces s nacistickým židobijcem číslo jedna Adolfem Eichmannem a získat si tak u voličů nový politický kredit.

Zní to nezvykle: v Izraeli se v roce 1958 rozhodli uskutečnit proces s Eichmannem. Cožpak měli válečného zločince po ruce? Vždyť přece po válce zmizel a od té doby se po něm marně pátralo. Židé by přece nenechali mnohonásobného vraha na pokoji, kdyby znali jeho adresu. Židé jistě ne, někteří izraelští politici zřejmě ano. Je pravděpodobné, a pokusíme se o důkaz, že v Tel Avivu věděli již od roku 1953, že Eichmann žije v Buenos Aires.

Proč by však tak významnou skutečnost tajili? Jsou známy shovívavé postoje bonnské vlády k válečným zločincům. Tehdejší vedení Spolkové republiky Německo se snažilo kryt a ukryt přímo ve svých řadách mnohého z hledaných. Světová pokroková veřejnost na to poukazovala. V mnoha případech marně. Vědělo se také o těsném spojení izraelské vlády s Bonnem. Bylo známo, že se ministerský předseda Ben Gurion chystal podepsat smlouvu o dodávce izraelských zbraní Spolkové republice Německo, což vzbudilo u telavivské veřejnosti značné rozhořčení.

Eichmann byl jedním ze zločinců, kteří se zasloužili o smrt milionů Židů. Někteří další žili na svobodě, seděli v Bonnu na významných místech, zasedali ve správních radách západoněmeckých průmyslových podniků, měli značný vliv v tehdejší politické i ekonomické podsvětí. Neměli pochopitelně zájem na procesu se svým kumpánem Eichmannem. Věděli, že by při něm mohlo vyplout leccos nepříjemného z temných hlubin minulosti na hladinu přítomnosti.

Rezident izraelské tajné služby ve Vídni Simon Wiesenthal publikoval ve své knize „Ich jage Eichmann“, vydané v roce 1961 svědectví o tom, že se o Eichmannovi vědělo už v roce 1953. Na podzim tohoto roku mu známí v rakouském Innsbrucku ukázali dopis, v němž jeden z mnoha bývalých nacistů, kteří utekli před spravedlivým trestem do Argentiny, psal: „Setkal jsem se tady již se spoustou známých. Ale představ si, koho jsem viděl, dokonce dvakrát, a jeden můj známý s ním hovořil. Viděl jsem to prašivé prase Eichmanna, který komandoval Židy. Žije na předměstí Buenos Aires a pracuje ve vodárně.“

Hodně se sice hovořilo o válečných zločincích, ale o Eichmanna se přes tato fakta až do roku 1957 nikdo nezajímal. Známý právník, profesor F. K. Kaul z tehdejší Německé demokratické republiky, který se zúčastnil pozdějšího procesu s Eichmannem v Izraeli, píše v publikaci „Der Fall Eichmann“: „Teprve po rozsudku izraelského Nejvyššího soudu v případě Kasztner si v Izraeli vzpomněli na Eichmanna. Ted' bylo totiž z politických důvodů zajímavé zmocnit se ho a postavit ho před soud, i přes nebezpečí kontroverzí s argentinskou vládou. K těm muselo dojít, protože provedení záměru mělo za následek porušení výsostných práv argentinského státu. Současně bylo nutné podstoupit riziko, že západnímu Německu, s nímž Tel Aviv z několika důvodů udržoval dobré styky, vzniknou oživením vzpomínek na ohavné nacistické zločiny jisté nepříjemnosti.“

Podle svědectví samotného šéfa izraelské tajné služby Mossad Issexe Harela se o Eichmannově pobytu v Argentině dozvěděl už koncem roku 1957 od generálního ředitele ministerstva zahraničí Waltra Ejtana.

„Přijedu zítra do Tel Avivu,“ volal z Jeruzaléma. „Chtěl bych se s tebou okamžitě sejít. Mám důležitou zprávu ... Dobře, v pět v kavárně Ramat Gan.“

Oba přišli přesně a šéf tajné služby Mossad se dozvěděl, že Adolf Eichmann ještě žije, jeho adresa v Buenos Aires je známa. Tuto okolnost sdělil izraelskému ministerstvu prostřednictvím doktora Shinara vážený západoněmecký právník dr. Fritz Bauer, a sice proto, že neměl důvěru v domácí západoněmecké instituce. Šéf izraelského Mossadu Harel poslal 7. listopadu 1957 do Bonnu spolehlivého agenta Šaula Daroma.

„Ptáte se, proč to říkám právě vám. Protože se vás to týká. A pak, věřím, že okamžitě začnete jednat,“ řekl mu Fritz Bauer.

„Můžeme se na tu informaci spolehnout, pane doktore?“ „Mám ji od muže, který se narodil v Německu, je Žid a žije v Argentině. Neznám ho, ale jsem s ním v čilém písemném styku. Sdělil mi Eichmannovu adresu: Buenos Aires, čtvrt Olivos, ulice Chacabuco číslo 4261. Ale zapomněl napsat, pod jakým jménem tam žije.“

„Jaký motiv má váš informátor?“ zeptal se Šaul Darom.

„Stejný jako každý Žid. Ale máte-li pochybnosti, tak vás mohu ujistit, že podrobnosti souhlasí. O Eichmannově rodině, o jeho synech, o tom, že se jeho manželka Vera podruhé vdala.“

„Pokud je mi známo, není to první zpráva, že žije v Latinské Americe.“

„Máte pravdu. Podobně se čas od času objevují už od roku 1948.“

„Co jeho žena a děti?“

„Víme jen, že zmizela z Německa. Říkalo se dokonce, že se provdala za nějakého amerického důstojníka a odjela s ním. Není to pravděpodobné.“

„Co když si vzala jiného Němce a žije s ním v Olivos?“

Na předměstí Buenos Aires Olivos bydlel starší slepý muž, židovský přistěhovalec Lothar Hermann. Včas se mu podařilo utéci z Evropy, a tak se zachránil před nacisty. Žil s manželkou a dcerou Rosou, která se narodila v Argentině, v malém, skromně zařízeném domku. V roce 1957 bylo Rose sedmnáct. Byla hezká, a tak měla stále dost nápadníků. Jedním z nich byl Nick Eichmann, vysoký, hubený, tichý hoch. Přistěhoval se do Argentiny, když mu bylo čtrnáct. Chodil do města do školy, stýkal se s Rosou a jednou jí vyprávěl, že jeho otec byl důstojníkem německého wehrmachtu, a snad proto, že netušil nic o židovském původu hezké dívky, jejíž rodinu všichni sousedi považovali za německou, vyjádřil se, jaká je to škoda, že se Hitlerovi nepodařilo Židy vyhubit.

Pak se Hermannovi stěhovali do malého města Coronel Suarez, asi 150 km jihozápadně od Buenos Aires. Rosa s Nickem si slíbili, že si budou často psát. Jenže Nick nedal Rose adresu, požádal ji, aby mu dopisy posílala ke kamarádovi, ten mu je odevzdá.

Rosa Hermannová vyprávěla otcí o milém chlapci Nicku Eichmannovi. Otec dceru vyslechl a vzpomněl si na rozhovor ve chvíli, kdy mu manželka předčítala z novin inzerát západoněmeckého advokáta doktora Fritze Bauera, který hledal jakoukoliv stopu po Adolfu Eichmannovi.

Do starého pána jako by vjel nový život. Hned druhého dne se vydal s dcerou do Buenos Aires. Na adrese Nickova přítele, který předával Rosiny dopisy, se dozvěděl, že Eichmannovi bydlí v čísle 4261, ulice Chacabuco, v Olivos, ve stejné čtvrti, odkud se Hermannovi odstěhovali.

Byl to nepěkný, omšelý domek na předměstí s oloupanou omítkou a špinavým dvorkem. Na dveřích dva štítky se jmény Dagosto a Klement.

Rosa zazvonila. Dlouho nikdo nepřicházel. Po chvíli se objevil hubený, připešatělý starší muž s brýlemi. „Buenos días, señor, mohl bych mluvit s Nickem?“ zeptala se Rosa.

„Není doma,“ řekl muž s brýlemi. „Dělá přesčas.“

„Vy jste señor Eichmann, por favor?“ zeptala se Rosa.

Muž neodpověděl, proto se zeptala znovu.

„Myslím, jestli jste Nickův otec?“

„Ano,“ řekl po delší odmlce.

Ještě téhož dne poslal Lothar Hermann advokátu Bauerovi do Frankfurtu nad Mohanem telegram. Krátce poté Bauer telefonoval na izraelské velvyslanectví, protože západoněmeckým úřadům nedůvěřoval. Podle jeho dosavadních zkušeností by stačilo, aby se o objevu dozvěděl některý z Eichmannových kompliců, podřízených či nadřízených, a sdělení by zmizelo. Obavy advokáta Bauera, který byl sám Žid, měly své opodstatnění. Samo pozadí zmizení válečného zločince Eichmanna z Evropy do Buenos Aires je toho dokladem.

Pátého května 1945 se objevil v rakouském Bad Aussee, kam už předtím odstěhoval celou rodinu i část cenností. Městečko v rakouských Alpách bylo koncem války útočištěm prominentních nacistů, kteří si uvědomili, že je konec jejich tisícileté říše. Eichmann věděl, že nemůže zůstat s manželkou a se svými třemi syny, a tak se rozloučil, oblékl uniformu obyčejného vojáka a zmizel. V Bavorsku se vzdal americké jednotce. Řekl, že se jmenuje Adolf Barth, je svobodníkem wehrmachtu a podle rozkazu zničil vojenskou knížku. Proto je bez dokladů. Poslali ho s mnoha jinými do zajateckého tábora v Berndorfu, krátce poté ho odveleli do Rosennheimu.

První krok se mu podařil, ale Eichmann se necítil v uniformě obyčejného vojáka dobře. Měl totiž na těle kompromitující důkaz, že není tím, za něhož se vydává pod levou paží vytetovanou krevní skupinu, znamení příslušníků SS. Kdyby si na velitelství zajateckého tábora všimli této nesrovnalosti, vzbudilo by to podezření, a to mohl nejméně ze všeho potřebovat. Chtěl-li uspět, musel zmizet v šedivé mase válečných zajatců.

Utekl z tábora a pár dní poté se objevil jako SS-untersturmführer Otto Eckmann v zajateckém táboře pro příslušníky SS v Oberdachstettenu. Do přijímacího protokolu udal, že se narodil 19. března 1905 v Breslau. To už byl přesně promyšlený tah. Místo skutečného místa narození Solingenu jiné, datum narození posunuto o jeden rok. Ale proč Eckmann? Nepřipomínalo to příliš jeho původní jméno?

Prvním, kdo Eichmanna v Buenos Aires vyslýchal, byl agent Mossadu Kenet. Zeptal se ho, proč tvrdil zpočátku, když ho zajali, že se jmenuje Otto Henninger.

„Protože jsem pod tím jménem čtyři roky žil,“ odpověděl.

„Kdy?“

„U Kulmbachu, v Zelle v Německu. Než jsem odjel do Argentiny. Pracoval jsem tam jako dřevorubec.“

„Jak jste se tam dostal?“ zeptal se Kenet.

„Protloukl jsem se. Utekl jsem z amerického zajateckého tábora v Oberdachstettenu.“

„Američané vás propustili?“

„Ne.“

„Věděli Američané, kdo jste?“

„Ne. Nikdy se nedozvěděli, jak se skutečně jmenuji.“

„Říkal jste si už v tom táboře Otto Henninger?“

„Ne. Zapsal jsem se tam jako Eckmann.“

„Eckmann? To zní podobně jako Eichmann. Zvolil jste si sám toto jméno?“

„Ano. Úmyslně. Kdyby mě někdo poznal a oslovil mě pravým jménem, znělo by pro Američany stejně jako Eckmann.“

„Co jste jim namluvil o službě v armádě?“

„Že jsem sloužil jako SS-untersturmführer ve 22. jízdní divizi SS.“
„Nevyslyšali vás jako důstojníka SS o vaší činnosti?“
„Řekl jsem jim, že jsem sloužil v bojové jednotce SS. Američané se nijak zvlášť nezajímali o důstojníky SS. Hledali příslušníky gestapa.“
„A proč jste vůbec připustil, že jste byl důstojníkem SS?“
„Protože jsem měl, jako všichni, v podpaží vytetovanou značku krevní skupiny.“
„Teď už ji nemáte. Kdy jste se tetování zbavil?“
„Pokusil jsem se o to ještě dřív; než jsem utekl z tábora. Pomáhali mi při tom zajatci. Nepovedlo se nám to.“
„Jak dlouho jste byl v tom zajateckém táboře?“
„Skoro šest měsíců.“
„Byl tam ještě někdo z vaší divize?“
„Můj pobočník Janisch.“
„Dostali jste se spolu do zajetí?“
„Ano.“
„Kde?“
„Nedaleko Ulmu.“
„Odtud vás přeložili do Oberdachstettenu?“
„Ne. Nejdřív jsem se dostal do jiného tábora. Byli jsme tam však jen několik týdnů. Tam to pro nás nebylo výhodné.“
„Co tím myslíte? Nebyly tam dobré podmínky? Byly přeplněné ubikace?“
„Ne. Američané začali prohlížet zajatce, jestli nemají pod paží tetování.“
„Proč vás to znepokojilo? Řekl jste jim přece, že jste sloužil jako důstojník SS.“
„Ne. Tam jsem byl jako poddůstojník letectva.“
„Jako Eckmann?“
„Pod jiným jménem. Jako Adolf Karl Barth.“
„Kdy to bylo?“
„V květnu 1945.“
„Co jste dělal ve chvíli, kdy vás zajali?“
„Nic. Předtím jsem odvezl manželku a děti do Rakouska a odjel jsem do Altaussee. Byl tam také Kaltenbrunner, šéf Hlavního říšského bezpečnostního úřadu. Nikdo z nás nevěděl, co má dělat. Všude vládl chaos. Když jsem pak se svým pobočníkem Janischem odjel do Bad Oshlu, zajali nás američtí vojáci.“
„Kdy vás zajali podruhé?“
„Koncem července nebo začátkem srpna.“
„To už jste vystupoval jako důstojník SS Otto Eckmann?“
„Ano.“
„Proč jste se rozhodl utéci z tábora v Oberdachstettenu?“
„Kvůli norimberskému procesu. Několikrát tam padlo mé jméno. Báł jsem se, že by se při podrobnějším šetření mohlo přijít na to, kde jsem. Zvlášť mě znepokojila svědecká výpověď Dietera Wisliczenyho, v níž mě obvinil ze všeho možného.“
„Jak se vám podařilo utéci?“
„Zašel jsem za oberstleutnantem Offenbachem, který odpovídal za zajatce, a požádal jsem ho, aby mi povolil útěk. Svolal radu důstojníků. Projednala moji žádost a schválila ji. Pak mi pochopitelně pomáhali. Obstarali mi doklady na jméno Otto Henninger. Jeden z nich mi napsal doporučující dopis bratrovi v Kulmbachu. Žádal ho, aby mi obstaral práci u lesní správy. Začátkem března 1946 jsem přišel do Zelle a zůstal jsem tam čtyři roky.“
„Co pak?“
„Celá léta jsem žil bez rodiny. Chtěl jsem se sejit s manželkou a dětmi. Měl jsem až po krk schovávání. Věděl jsem, že musím počkat, až se utiší bouře a přestanu být středem pozornosti. Moje jméno se totiž stále objevovalo v tisku, rozhlase, ale také v knihách. Slyšel jsem, že existují organizace podporující ty, kdo chtějí opustit Německo. Začátkem roku 1950 jsem se s takovou organizací spojil.“
„Příslušníci podzemní organizace Odessa, zabývající se pašováním zločinců, ho převedli přes Švýcarsko do Itálie a ubytovali ve františkánském klášteře. Opat věděl, a také to později musel přiznat, o koho jde. Z Vatikánu poslali Eichmannovi cestovní pas na jméno Ricardo Klement, syn Anny Klementové z Bolzana, narozen 23. května 1913, svobodný, katolík, povoláním mechanik. S perfektním cestovním dokladem a lodním lístkem se hromadný vrah dostal v Janově na palubu lodi Giovanna-C a nastoupil cestu do Argentiny.“
„Tam začal žít novým životem. S podporou jiných nacistických pohlavárů dostal zakrátko argentinský osobní průkaz a pracovní povolení. Obstarali mu práci u stavební firmy Capri, jejímiž majiteli byli dva prominentní nacisté a mnozí ze zaměstnanců byli váleční zločinci. Eichmann odjel jako pomocník geometra do provincie Tucumán vyměřovat pozemky. Cítil se v bezpečí. Proto napsal manželce do Evropy, aby za ním přijela.“
„Vera Eichmannová žila pod dívčím jménem Lieblová se syny v rakouském Linci. Když na jaře roku 1951 požádala příslušné úřady o cestovní pas, nikdo se jí neptal na podrobnosti. Vystavili jí ho na jméno Veronika Lieblová a připsali nezletilé syny: šestnáctiletého Klause, dvanáctiletého Horsta a desetiletého Dietera. Argentinská vláda dala všem čtyřem přistěhovalecké povolení. Osmadvacátého července 1951 byli Eichmannovi pohromadě.“
„Válečný zločinec a hromadný vrah žil opět v kruhu své rodiny, přestěhoval se z Tucumánu do Buenos Aires, koupil si králíčí farmu, vzdálenou asi 80 kilometrů od hlavního města. Dojíždění mu však nevyhovovalo, a tak přešel jako vedoucí normovač do továrny Mercedes-Benz, která patřila jinému válečnému zločinci Flickovi. V roce 1956 se

Eichmannovým narodil čtvrtý syn – Ricardo Francisco Klement.

Je všeobecně známé, jak laxní byl postoj západoněmeckých, ale také některých amerických úřadů k válečným zločincům žijícím v poválečné Spolkové republice Německo. Jsou v dobré paměti tahanice o lhůty promlčení či nepromlčení válečných zločinů. Směšně nízké, nebo dokonce jen podmíněné tresty za účast na masových vraždách ve druhé světové válce dodnes pobuřují světovou veřejnost. Není tedy divu, že se Eichmann cítil v Buenos Aires v bezpečí. Svědčí o tom další burcující skutečnost: někdy kolem roku 1958, tedy v době, kdy už slepý Němec Hermann sdělil advokátu Bauerovi do Frankfurtu Eichmannovu adresu, se válečný zločinec spojil s jistým novinářem americko-holandského původu a diktoval mu své paměti. Oba chystali jejich vydání, jakmile budou válečné zločiny promlčeny. Dokončili je v březnu 1960. Novinář pochopitelně věděl, kdo je Eichmann, byl o jeho minulosti přesně informován. Přesto neoznámil jeho adresu, přesto s ním spolupracoval a těšil se na honorář, který mu senzační kniha vynese.

Když se slepý Lothar Hermann s dcerou Rosou dostali do styku s otcem Nicka, domnívali se, že jeden ze dvou mužů, jejichž jména jsou uvedena na vizitkách vedle zvonku, musí být Eichmann. Hermann se ještě dozvěděl, že domek v ulici Chacabuco postavil jakýsi rakouský vystěhovalec Francisco Schmidt, a usoudil, že Schmidt je Eichmann. Obě jména, Dagosto a Klement, jsou na zvonku jen jako kamufláž.

Když se o výsledku šetření dozvěděl v Tel Avivu šéf Mossadu Harel, nepovažoval zprávu slepého Hermanna za seriózní. Navíc ještě tajní agenti Mossadu, operující v oblasti Blízkého východu, zachytili zprávu, podle níž žije Eichmann v Damašku. Je zaměstnancem firmy Concordia, sesterského podniku německé akciové společnosti Erdöl A. G., obchodující v této oblasti se zbraněmi. Eichmann tedy prodává Arabům zbraně, spolupracuje v podniku se svým někdejší zástupcem SS-obersturmführerem Aloisem Brunnerem, který nyní vystupuje pod jménem dr. Georg Fischer a je majitelem výborně prosperující importní firmy Kathar Office v ulici Georga Háddáda 22. Agent hlásil také pramen informace z 26. března 1959. Na stopu válečného zločince se dostal západoněmecký novinář Hermann Schäfer.

Šéf Mossadu poslal do Damašku prvním letadlem dva tajné agenty. Do týdne dostal hlášení, že na zprávě západoněmeckého novináře není nic pravdy. Kromě jediného: na udané adrese vedle filiálky Kathar Office bydlí skutečně dr. Fischer. Pochází z českého pohraničí.

Když se o výsledku akce dozvěděl advokát Bauer, pro jistotu nasedl do letadla a objevil se v Tel Avivu osobně. Šéfovi Mossadu předložil tato zjištění: Eichmann žije pod jménem Ricardo Klement v Buenos Aires, kde měl nějaký čas prádelnu, musel ji však zavřít. Nevynášela. V letech 1952 a 1953 obchodoval s bankovním domem Fuldner y Compañía v Buenos Aires, Avenida Córdoba 374. Majitelem banky byl německý emigrant. Založil sesterskou firmu „Capri“, u níž byl zaměstnán. Na dotaz u firmy dostal informátor odpověď, že tam Klement stále ještě pracuje.

Po dvou promarněných letech přinutil advokát Bauer vedení izraelského Mossadu, aby se znovu věnovalo případu Eichmann. Po tak dlouhé době však bylo sporné, jestli se mezitím stopa neztratila. Issex Harel konstatoval ve zprávě o případu Eichmann (The House in the Garibaldi Street, New York 1975): „Teď bylo jasné, co musíme udělat: vyhledat v Argentině Eichmannovu rodinu a zjistit, jestli je Ricardo Klement Adolf Eichmann.“ Prohlášení šéfa Mossadu je šokující. Izraelské tajné službě trvalo dva roky, než se vůbec rozhodla zasáhnout.

Přesto si i teď dali v Tel Avivu načas. Tajní agenti Mossadu se objevili na letišti Ezeiza v Buenos Aires až o čtvrt roku později, 1. března 1960. Issex Harel jmenoval vedoucím akce elitního a osvědčeného agenta Josefa Keneta. Měl k ruce manželský pár Davida a Hedu Kornfeldovy a advokáta Lubinského. Ti se brzy po přiletu spojili s místním studentem. Jmenoval se Primo.

Když budeme akci posuzovat podle běžných hledisek a zkušeností, pracoval izraelský „hit-team“ velmi opatrně. První den po přiletu sedl Kenet se studentem Primem do taxíku a dali se zavést na údajnou Eichmannovu adresu.

Agent Mossadu nechtěl věřit svým vlastním očím. V Evropě, ale také v Izraeli převládal názor, že si nacističtí váleční zločinci, jimž se podařilo uprchnout do latinskoamerických zemí před spravedlností, vzali s sebou pohádkové poklady nakradeného zlata a šperků. Ve většině případů to byla pravda, Eichmann byl zřejmě výjimkou.

Domek v ulici Chacabuco byl ošklivý, nuzný, měl opadanou omítku a plesnivě zdivo. Stál na předměstí, kde se střídaly vily za půl milionu s domečky za tisíc dolarů. Šli blíž. Ověřili se číslo. Po několika dalších krocích pochopili, že se v domku něco děje. V bytě pracovali malíři, muž v zapatlané kombinéze natíral okno. Bylo zřejmé, že se majitelé či nájemníci odstěhovali. Ale kam? Snad se mohli rovnou zeptat malířů, ale Kenet se rozhodl pro velkou okliku.

V dobrém obchodě na hlavní třídě koupil luxusní zapalovač. Heda Kornfeldová se nastěhovala na dva tři dny do drahého hotelu. Zabalila zapalovač do krabičky, přidala kartičku s textem: „Mému milému příteli Nickimu, srdečně k narozeninám. Nepodepsala se, na obálku napsala adresu Nicolas Klement, 4261 Calle Chacabuco, Olivos. Pak si sedla do haly, zavolala hotelového poslíčka, předala mu obálku i balíček a požádala ho, aby je doručil. Odevzdat osobě!

Poslíček Pedro dojel do ulice Chacabuco autobusem. Vyhledal domek číslo 4261. Viděl, že uvnitř pracují malíři a natěrači. Vešel a dozvěděl se, že se Klementovi odstěhovali na předměstí San Fernando. Ne, adresu nemají, ale jede tam autobus číslo 60. Pak se objevila na dvorku žena a zeptala se:

„Hledáš toho Němce?“

„Sí, señora,“ řekl Pedro.

„Kde bydlí, nevím, ale jeho syn pracuje kousek odtud v dílně.“

Ukázali mu, kudy má jít, a hotelový poslíček hledal adresáta v autodílně. Zavolali mu hubeného, vysokého mladíka se světlými vlasy.

„Mám odevzdat tenhle balíček a v domku mi řekli, že tam señor Klement už nebydlí.“

„Přestěhovali jsme se.“

„Kam?“

„Do Don Torquata. Co to je?“

„Nevím, mám to odevzdat.“

„Od koho to je?“

„Tady je dopis. Můžete mi říct adresu?“

„V Don Torquatu nemají ulice ještě jména. Dej mi to, já to odevzdám.“

Detektivní práce tajného agenta Keneta a jeho pomocníků postupovala kupředu pomalu. San Fernando a Don Torquato byly rozsáhlé čtvrti Buenos Aires. Po několik dní zřejmě sledovali Eichmannova syna Dietra, který jezdil z práce domů na motorce, ale pokaždé se jim v rušném provozu ztratil. Lubinski se ještě vypravil do bývalého domku Eichmannových, kde ho lakýrník ujistil, že se bývalý majitel jmenoval Ricardo Klement. Bylo to sice o něco víc, ale přece jen ještě málo. A tak se rozhodli poslat na výzvědy do Calle Chacabuco ještě jednou hotelového poslíčka.

Pedro měl tentokrát úspěch. Lakýrník, s nímž mluvil posledně, byl sdílnější. Když mu Pedro vysvětlil, jaké měl s předáním dárku potíže, neřekl mu sice adresu, tu neznal, ale přesně mu popsal, jak nový domek Klementových najde:

„U nádraží San Fernando na autobus číslo 203, vystoupit na zastávce Avellaneda, u malého kiosku přejít na druhou stranu, je to neomítnutý domek s plochou střechou. Kenet se vydal na udanou adresu ještě téhož večera. Podle popisu objekt snadno našel. Stál na volném prostranství, dobrých sto metrů na všechny strany jen suchá tráva. Stavba nebyla dokončena, domek nebyl omítnut ani připojen na elektrickou síť. U vchodu na verandě seděla nepříliš pohledná, asi padesátiletá žena, na zemi si hrál asi pětiletý chlapec.

Ve středu 16. března 1960 okolo desáté hodiny odpoledne se objevil ve čtvrti San Fernando Kenet a postupně vešel do několika domů. Nakonec navštívil Klementovu novostavbu. Vydával se za zástupce továrny na šicí stroje, která hodlá koupit v okolí pozemky. Nepochodil, Klementovi si domek postavili před měsícem, proč by ho měli prodávat. Agent se otočil a odcházel. Kamerou, kterou měl ukrytou v aktovce, se mu však podařilo pořídit fotografie domku, Very Klementové a jejího malého synka.

Lubinski se zatím vrátil z katastrálního úřadu. Zjistil, že parcela číslo 14 na Garibaldiho ulici je zaregistrována na jméno Veronika Catarina Lieblová de Fichmann, 4261 Calle Chabuco, Olivos. Zkomolenina jména Eichmann na Fichmann mohla být úmyslná, nebo úředník napsal omylem místo E písmeno F, což je snadno možné.

Od tohoto dne nespustili agenti Mossadu dům v Garibaldiho ulici z očí. Teleobjektivy fotografovali každého, kdo se objevil přede dveřmi. V pondělí 21. března, v den pětadvacátého výročí Eichmannovy svatby, pozorovali vysokého, napůl plešatého muže s orlím nosem a brýlemi s černými obroučkami, jak vystoupil na nedaleké stanici z autobusu s kytíčkou v ruce. Později se jim ho podařilo vyfotografovat. Když poslali hlášení i fotografie do Tel Avivu, nemohl už Issex Harel pochybovat o tom, že objevili Eichmanna.

Plán akce byl prostý: zajmout válečného zločince a dopravit ho do Tel Avivu před soud. Jenže Buenos Aires je vzdáleno od Izraele asi patnáct tisíc kilometrů. Issex Harel uvažoval o dopravě lodí. Bylo to řešení technicky velmi svízelné. Jenže izraelská letecká společnost El Al, pomáhající Mossadu při tolika zahraničních akcích, do Buenos Aires nelétala. Vypravit do Argentiny nenápadně zvláštní letadlo nebylo možné.

Pak se objevila v tisku zpráva, že Argentina uspořádá rozsáhlé oslavy u příležitosti stého padesátého výročí vyhlášení nezávislosti. Přijedou na ně do Buenos Aires vládní delegace z celého světa, tedy i izraelská. Issex Harel se spojil s příslušným referentem ministerstva zahraničních věcí a překvapil ho návrhem, aby vládní delegace použila zvláštního letadla. Zástupci ministerstva souhlasili. Oslavy měly začít dvacátého, v Tel Avivu stanovili přilet na 11. května.

Velitelem „hit-teamu“ byl starý zkušený agent Mossadu Gabi Eldad. Vypracoval plán operace a vybral si spolupracovníky. Ehúd Revivi byl jeho přítelem. Měl za sebou pohnutý život, ale také potřebné zkušenosti. Eli Juval byl původem z Polska. Měl zvláštního koníčka: amatérské maskování. Během několika minut se prý dokázal převléci a namaskovat, že ho nepoznala ani vlastní matka. Zev Keren pocházel z Itálie, od dětství však žil v Izraeli. Měl „zlaté ručičky“, dokázal otevřít každý zámek. Hned po válce se stal členem židovského trestního komanda, které se pustilo po stopě uprchlých válečných zločinců a po dopadení se s nimi vyrovnávalo po svém.

Mimo to jmenoval Issex Harel ještě členy pomocné technické skupiny. Měli se postarat o věrohodně padělané cestovní pasy, na místě připravit techniku potřebnou k únosu, najít vhodné konspirační byty a najmout někde na okraji města prostornou, leč osamělou vilu, která by na nějaký čas mohla sloužit jako vězení.

Nikdo ze zúčastněných nesměl plout nebo letět do Argentiny rovnou. Každý musel zvolit jinou okliku. Nakonec se sjeli do Buenos Aires ze všech koutů světa. Ve městě už zatím pracoval Itzak Nešer, o němž Issex Harel prohlásil:

„Nešer nebyl tajný agent a také neměl technické nadání. Byl dokonce flegmatický a nereagoval moc rychle. Měl však neobyčejný dar od boha: u každého, s kým přišel do styku, dokázal vzbudit důvěru. Měl nevýrazný, nevinný obličej, každá lež, kterou vyslovil, zněla jako pravda. Nikdo se nedokázal objevit v tolika převlecích se stále novými doklady a působit přitom tak přirozeně.

Měl za úkol pronajmout byty, obstarat automobily, s Dinou Ronovou, která měla vystupovat v roli jeho manželky, koupit prostornou vilu, nastěhovat se do ní a vyčkat, až přijedou vzácní hosté. Dina Ronová měla pro všechny vařit a vést domácnost. Ovládala několik řečí. Lékař, kterého pro svůj záměr potřebovali, měl přijet do Buenos Aires až později.

Šéf předvoje Menaše Talmi se objevil v Buenos Aires už 22. dubna. Ubytoval se v laciném hotelu na předměstí. Dne 25. dubna se vrátil z Tel Avivu Kenet, který jel osobně referovat šéfovi Mossadu. Přivezl s sebou všechny dosažitelné údaje o Eichmannovi, velikostí postavy počínaje přes číslo bot a klobouku až po krevní skupinu. Znal čísla jeho nacistických dokumentů, registrační čísla SS a NSDAP a chystal se vystoupit v dalším průběhu v důležité roli: měl usvědčit zajatce Klementa, že je Eichmannem. Kdo mohl napřed vědět, že toho vůbec nebude zapotřebí?

Mezitím se Buenos Aires připravuje na oslavy. Izraelská delegace vedená ministrem zahraničních věcí Abbou Ebbanem má přistát na letišti Ezeiza 11. května. Devátého večer se šéf Mossadu Harel sešel se svými muži a dal jim

poslední pokyny. Ubytoval se v jednom z dobrých hotelů uprostřed města, scházel se s nimi v kavárnách nebo v některém z konspiračních bytů. Toho dne se dozvěděl, že zvláštní letadlo společnosti El Al Bristol Britannia přiletí až za deset dní, 19. května. Přesto však provedou připravenou operaci podle původního plánu 11. května. Do odletu budou muset Eichmanna hlídat v připravené vile.

Jedenáctého ráno zaplatil šéf Mossadu hotelový účet, dal si zavolat taxi a vystoupil na nádraží. Neodjel však. Uložil pouze kufry v úschovně. Pak se vrátil do města a poobědval se svými agenty. Nakonec připítek, stisky rukou a Mazel tov! – hodně štěstí.

Přesně podle připravovaného a mnohokrát nacvičovaného plánu přijely oba velké americké vozy v 19 hodin 25 minut na stanoviště. Autobus, kterým Eichmann pravidelně přijížděl z práce, se měl objevit na stanici Avellaneda asi za tři minuty.

První vůz s posádkou Zev Keren-Josef Kenet-Eli Juval-Gabi Eldad zastavil u chodníku Garibaldiho ulice, asi deset metrů od křižovatky, ve směru k Eichmannovu domku. Zev Keren vystoupil, zvedl kapotu, nahnul se nad motor a předstíral poruchu. Eli Juval chvíli postával na chodníku, pak také nahlížel do motoru. Ze směru, odkud čekali Eichmanna, byli kryti zvednutou kapotou. Kenet si nasadil tmavé brýle a zůstal sedět za volantem. Gabi Eldad ležel na zadním sedadle, takže ho vůbec nebylo vidět.

Druhý automobil stál mezi mostem a rohem Garibaldiho ulice, asi třicet metrů od prvního. Také zde vystoupila posádka z vozu, řidič otevřel kapotu a muži začali opravovat motor. Jen pár metrů dál stál nákladní kamion, za volantem seděl řidič a svačil. Měl dobrý výhled na oba vozy, byl vlastně očitým svědkem akce, zřejmě však nic nepochopil. Druhý vůz měl ve chvíli únosu sehrát významnou roli. Až se Eichmann přiblíží, zapne řidič dálková světla a chodec oslní.

Očekávaný muž se proti všem předpokladům neobjevil. Přijel druhý, třetí autobus, a nikdo nevystupoval. Muži u otevřených kapot automobilů začali být nervózní. Rozhodli se, že počkají do 2030 hodin, pak odjedou, aby nebyli nápadní.

Ve dvacet hodin nula pět minut zastavil na stanici Avellaneda další autobus. Vystoupil Ricardo Klement. Muži stojící kolem druhého vozu rychle zavřeli kapotu a řidič zapnul dálková světla. To se chodec právě objevil na rohu Garibaldiho ulice.

Tajní agenti v prvním voze už Eichmanna nečekali. Pak si ho Kenet všiml.

„Támhle jde,“ řekl.

„Myslíš, že je to on?“

„Je.“

Mezitím se Eichmann blížil. Šel, díval se do země a nic netušil. Pravou ruku měl v kapse.

„Co když má pistoli?“ řekl Kenet.

„Eli, dej pozor, možná že bude střílet,“ upozornil Gabi Eliho Juvala, stojícího na chodníku vedle vozu. Ten jenom kývl. Eichmann byl už u vozu.

„Momentito,“ udělal Eli krok doleva a vrhl se na muže v brýlích. Ten couvl. Eli byl profesionál. Nesčíslněkrát cvičil útok, a přece se mu nepodařil. Když Eichmann ustoupil o krok zpět, ocitli se oba na zemi. V té chvíli přiskočil na pomoc Zev Keren a popadl Eichmanna za nohy. Ten se nebránil. Překvapili ho, nebyl schopen pohybu. Ostatní agenti přispěchali na pomoc a naložili zajatce do vozu. Akce trvala jen několik desítek vteřin. Nikdo nic nezpozoroval. Řidič nákladního kamionu stále jedl a pil. Oba vozy odjízďely. Jeden z agentů přelepil Eichmannovi ústa páskou.

„Ani slovo,“ řekl německy, „nebo budu střílet.“

Svázali mu ruce a nohy a na oči mu nasadili neprůhledné tmavé brýle. Pak ho položili na podlahu a přikryli dekou. Deset minut museli čekat u spuštěných závor, jen pár kilometrů od vily ve čtvrti Tira řidič zastavil, agenti vytáhli tabulky s jinými státními poznávacími značkami a bleskově je vyměnili. Pak zajely oba osobní vozy do zahrady vily. Bránu jim otevřel sám nový majitel Jitzak.

Vynesli zajatce nahoru. Odstrojili ho a převlékli do pyžama. Položili ho na železnou postel. Připoutali mu ruce i nohy. Prohlédli mu ústní dutinu. Obávali se, že má kapsli s jedem. Pečlivě prohledali také jeho šaty a boty. Porovnali podrobný popis, který dostali z centrály Mossádu, se skutečností.

„Číslo klobouku?“ zeptal se Kenet.

Nejdřív nechápal, oč jde, teprve po chvíli odpověděl: „Šedesát jedna.“

„Velikost obleku?“

„Čtyřicet tři.“

„Číslo bot?“

„Devět.“

„Jaké číslo měla vaše legitimace nacionálně socialistické strany?“

„889895.“

Všechny údaje souhlasily. Klement byl identifikován jako Eichmann, ale Kenet se přece jen ještě chtěl přesvědčit.

„Kdy jste přijel do Argentiny?“

„Až roce 1950.“

„Jak se jmenujete?“

„Ricardo Klement.“

„Na prsou máte jizvy. Jsou z války?“

„Ano.“

„Jak se jmenujete ve skutečnosti?“

„Otto Henninger.“

Kenet se podíval do listiny, kterou držel v ruce, a přečetl z ní čísla:

„Byla vaše identifikační čísla SS 45326 a 63752?“

„Ano.“

„Tak řekněte své skutečné jméno.“

„Adolf Eichmann.“

Začal se třást. Po chvíli poprosil: „Jistě pochopíte, jsem hrozně rozrušen. Nemohl bych dostat napít? Trochu vína? Nejraději červené, abych se trochu sebral.“

„Hit-team“ izraelského Mossadu měl pocit dobře vykonané práce. Báł se jen jednoho – poplachu, který může způsobit Eichmannova rodina, případně protiakce nacistických podzemních organizací, které měly v Argentíně těch let značnou moc. Proto bylo zapotřebí přísně zachovávat pravidla konspirace, skrývat se pod cizími jmény a vykazovat se falešnými doklady. Issex Harel si vzal taxi a odjel na nádraží. Tam si vyzvedl z úschovny zavazadla, nasedl do jiného taxíku a dal se zavést do jiného hotelu. Předstíral, že právě přijel do Buenos Aires, předložil cestovní pas na jméno George Bernard a pronajal si pokoj.

Mezitím lékař, který přijel z Tel Avivu za „hit-teamem“, zjistil, že zajatec je naprosto zdravý. A tak ho jen krmili, umývali a holili. Eichmann viděl, že by odpor byl beznadějný, kapituloval a choval se dokonce přívětivě, vyloženě se podbízel. Agenti Mossadu mu však nevěřili. Podezírali ho, že si je až příliš jistý a věří, že ho nacistická podzemní organizace najde a vysvobodí. Dokud je na argentinském území, stačí zavolat policii, ohlásit zmizení, a to jeho rodina jistě udělá.

Všechno bylo jinak. Ukázalo se to až po letech, kdy vydal svědectví reportérovi západoněmeckého týdeníku Quick Eichmannův syn Klaus, zvaný Nick, někdejší nápadník Hermannovy dcery Rosy. Na otázku, zda rodina nebo Eichmann sám někdy předtím tušili, že by mu hrozilo nebezpečí, odpověděl:

„On ne, ale já ano. Moje manželka zaslechla někdy v roce 1959 v našem bytě v Olivos z rozhlasu, že Interpol pátrá po Adolfu Eichmannovi. Vyrázilo mi to dech. Věděl jsem, že Interpol stíhá jen těžké zločince. Proto jsem spěchal do San Fernanda, vzbudil jsem otce a řekl jsem mu: ‚Jde po tobě Interpol.‘ Zůstal klidný: ‚A kvůli tomu mě v noci taháš z postele?‘ řekl. ‚Taky jsi s tím mohl počkat do rána. Jdi domů a pořádně se vyspi.‘ Několik dalších dnů měl špatnou náladu. Referoval přátelům ve spolku a požádal je, aby zprávu ověřili. Za pár dní mu řekli, že může být klidný. Rozhlas žádnou takovou zprávu nevysílal. Je zřejmé, že ho obelhali. Chtěli se ho zbavit a ukolébat ho do pocitu bezpečí.“

Je možné, že válečný zločinec, který měl na svědomí tolik vražd, klidně žil a pracoval, vychovával děti a staral se o rodinu, manželce nosil k narozeninám květiny a o Silvestru si s kamarády připíjel na zdraví a dlouhý život? Neměl svědomí? Anebo věřil, že se mu v Argentíně, kde v blahobytu žily tisíce nacistů, nemůže nic stát?

„Myslím, že klid jen předstíral,“ řekl Eichmannův syn Klaus. „Jezdil každý den dvě hodiny do zaměstnání a dvě hodiny zpět. Pracoval tenkrát v Gonzales Catanu, asi 49 kilometrů od Buenos Aires. Den před únosem, 10. května, přišel a vykládal o černé limuzíně stojící nedaleko našeho domu. Řidič se ho ptal, jak se dostane do Buenos Aires. Přitom musel cestu znát, vůz měl poznávací značku Buenos Aires.“

Ale ani tato epizoda Eichmanna příliš nevzrušila. Jeho syn mu nabídl svou pistoli, ale otec ji odmítl. Nechtěl se dostat do nesnází s argentinskou policií, manželka mu radila, aby příštího dne raději nechodil do práce, co když ten vůz nestál na ulici před domem jen náhodou? Eichmann odmítl. Odjel do práce, vrátil se autobusem, ale domů již nedošel.

„Stál jsem 12. května v jedné novostavbě u výtahové šachty. V ruce jsem měl šroubovák. Pracoval jsem na spínací skříni. Najednou se objevil můj bratr Dieter a udýchaný volal: ‚Starý je pryč!‘ Šroubovák mi vypadl z ruky. První, co mě napadlo, že to byli Izraelci. Nasedli jsme na skútr a řítili jsme se ulicemi Buenos Aires do San Fernanda. Cestou jsme se zastavili u jistého velitele SS, jehož nebudu jmenovat. Byl to otcův nejlepší přítel. Začali jsme společně uvažovat. Existovaly tři možnosti. Bud otce zatkla policie pro nějaký přestupek, nebo došlo k nehodě a on leží v nemocnici nebo mrtvý v márnici, anebo ho dostali Izraelci. Celé dva dny jsme se vyptávali na policejních stanicích, v nemocnicích a márnicích. Bez výsledku. Zbyla tedy poslední možnost dostali ho. Zástupci perónistické mládeže nám nabídli pomoc. Někdy se v nedalekém okolí našeho domu shromáždilo až na tři sta mužů na motorkách. Prohledali jsme každý centimetr půdy kolem, snažili jsme se najít stopy boje. Nevedlo to k ničemu. Byli jsme zklamáni. Spřádali jsme nejrůznější plány. Vedoucí perónistické mládeže nám nakonec navrhl, že unesou izraelského velvyslance a ukryjí ho někde za městem. Budou ho mučit tak dlouho, dokud se náš otec nevrátí. Plán jsme zamítli. Navrhli, že vyhodí izraelské velvyslanectví do vzduchu. Ani s tím jsme nesouhlasili.“

V organizaci bývalých nacistů zatroubili na poplach. Pochopitelně se únos týkal všech. Dostali strach. Věděli, že se něco podobného může stát každému z nich, i když někteří měli osobní stráž. Na farmách bohatých nacistů byly početné oddíly ozbrojených mužů. Také Eichmannova rodina se snažila ukrýt.

Matka s nejmenším bratrem se přestěhovala do domu, který jí dal k dispozici jistý přítel z SS. Jiný esesman, přítel mého otce, zorganizoval hlídkovou službu v přístavech a na letištích. Nebylo jediného přístavu, letiště, nádraží ani křižovatky, kde by nebyl na stráž někdo z našich. Byla to pomoc těch méně významných. Ti mocní se stahovali do bezpečí, nastal hromadný útěk do Paraguaye.“

Nepodařilo se zjistit, kolik bývalých nacistů se narychlo odstěhovalo z Argentiny, ale opustili domy, rodiny, podniky. Dalo se čekat, že se podzemní organizace postará o Eichmannovu rodinu. Klaus Eichmann tvrdí, že je nechali na holičkách.

„Nepřišlo od nich nic. Vůbec nic. Předtím otcí vždycky slibovali, že se o nás v krajním případě postarají, prostředník si nás najde, obstarají vlivného advokáta. Otec znal dokonce jeho adresu. Býval velkým zvířetem u SS. Měl nám poukázat peníze. Žije v Miláně. Má tam továrnu. Ví moc dobře, že to měl udělat, ale neudělal. Nerad o tom mluvím, ale víc nám

pomohli argentinstí přátelé než Němci. Vůbec jsme měli od samého začátku víc spolupracovat s Argentinci než s nacisty. V tom případě by se otec nikdy nedostal do rukou Izraelců. Nevím, jestli existuje nějaký tajný fond, z něhož podporují rodiny postižených nacistů. My jsme nic nedostali. Když jsem si chtěl obstarat zbraně, musel jsem odnést do zastavárny hodinky a jiné věci. Koupil jsem si pistoli ráže 22, pak ještě osmatřicítku a pětáčtyřicítku.“

Mezitím hledali izraelští tajní agenti možnost, jak dostat Eichmanna nenápadně z Argentiny. Věděli, že nebude snadné dopravit ho do letadla. Proto připravili lest. Eichmann měl být naložen do letadla jako těžce nemocný na cizí papíry. Na scéně se objevil Rafael Arnon.

Inscenovali automobilovou nehodu, dali Arnona, předstírajícího bezvědomí, dopravit do nemocnice, lékař „hit-teamu“ mu přesně řekl, jaké symptomy má simulovat, a tajný agent zmátl lékaře. Mezitím, co se „léčil“, vyfotografovali v konspirační vile Eichmanna a v Arnonově cestovním pasu vyměnili fotografii. Nepraví příbuzní, kteří „nemocného“ navštěvovali, připravili lékaře na možnost, že si ho odvezou zvláštním letadlem El Al do Izraele.

Všechno nasvědčovalo tomu, že se lest podaří. Klinika vydá lékařské doporučení, Eichmann-Arnon dostane lékařské nálezy, rentgenové snímky, doprovod nemocného bude moci předložit pohraničnickům doklady, aby se nedivili, že je pacient v mátožném stavu. Eichmann měl dostat injekci uspávacího prostředku, aby nebyl schopen vnímat, co se s ním děje, aby se nemohl dovolávat pomoci:

Arnon utrpěl při havárii ztrátu paměti a stále ještě na klinice předstíral, že si nemůže na nic vzpomenout. Seděl na zadním sedadle automobilu, pak zabrzdění, náraz, víc neví.

Start letadla společnosti El Al, kterým přiletěla vládní delegace Izraele v čele s ministrem zahraničních věcí Ebannem, byl naplánován na 21. května v pět hodin ráno. V Recife mělo mít mezipřistání ve 1200, po hodinové technické přestávce pokračovat dál do Dakaru, přilet 1930 místního času, hodinu poté mělo letět do Říma, kde bylo plánované přistání 22. května v 445. Po hodinové přestávce a natankování se mělo objevit nad izraelským letištěm Lydda v 945. Posádku tvořili nejlepší piloti, které měli v Tel Avivu k dispozici.

Mezitím vystavili lékaři nemocnice v Buenos Aires Rafaelu Arnonovi toto lékařské potvrzení:

„Dne 17. května 1960 byl výše jmenovaný zraněn při automobilové nehodě. Seděl na zadním sedadle vozu, který musel prudce zabrzdit. Jmenovaný se uhodil o přední opěradlo. Hlava nevykazuje žádná viditelná zranění. Přesto byl pacient několik minut v bezvědomí. Následujících 24 hodin trpěl závratěmi, jinak se cítil dobře, nezvracel. Neurologický test provedený následujícího dne, 18., května, byl normální. Rentgenové snímky hlavy nevykázaly žádné fraktury nebo odchylky od normálního stavu. Pacient byl 20. května propuštěn. Neurologický test je normální. Podle našeho názoru nebrání pacientovi nic, aby nastoupil cestu letadlem. Považujeme za vhodné, aby byl pod dalším lékařským dozorem, aby mohly být okamžitě zjištěny případné komplikace, které mohou nastat po otřesu mozku.“

Večer Eichmanna vykoukali, oholili, amatérský maskér Eli Juval zapracoval na jeho vzhledu. Pak ho oblékli do uniformy stevarda letecké společnosti El Al. Neprotestoval, nebránil se, věděl, že ho vezou z Buenos Aires do Izraele, a smířil se s tím.

Lékař „hit-teamu“ si připravil injekční stříkačku se zvláštní jehlou. Může ji nechat po injekci vpíchnutou, když je zapotřebí přidat ještě dávku léku, připojí stříkačku, vpich nemusí opakovat. Eichmannovi vstříkli uspávací prostředek, jenž mu nedovolil žádnou akci. Pacient však přitom mohl, podpírán dvěma muži, kráčet. Vypadal jako v těžkém alkoholovém opojení. Nedělal potíže, naopak, dostal se do takového psychického stavu, kdy už mu na ničem nezáleželo. Některé jeho reakce jevíly dokonce známku snahy po spolupráci. Když mu lékař chtěl vpíchnout injekci, prohlásil, že to není zapotřebí, že se bude chovat klidně a nic nevyvede. Pochopitelně že mu nemohli věřit.

Posadili ho do jednoho ze tří připravených automobilů. Z obou stran si sedli muži v leteckých uniformách a lékař, připravený udržovat ho v mátožném stavu. Transport městem proběhl bez potíží. Eichmann seděl na zadním sedadle uprostřed a nepřítomně hleděl před sebe.

Tři vozy s izraelskou posádkou letadla Bristol Britannia přijely k bráně letiště, ke vchodu pro personál. Ve druhém voze seděl Eichmann. Jeho soused měl připraveno lékařské vysvědčení. Osádka prvního automobilu zřejmě oslavovala, muži se smáli, zpívali, mávali z oken na strážného. Na ulicích Buenos Aires bylo v době oslav stého padesátého výročí vůbec veselo. A tak se strážný ani nedivil. Jen poznamenal: „To bych rád věděl, jak chtějí řídit letadlo.“

„Tihle ne. To je druhá směna. Vyspí se, než budou střídat. To víte, señor, zapomněli, že už musí zpátky. Viva Argentina!“

Ve druhém voze byli na zadním sedadle tři ospalí. Strážný se na ně podíval a jen kývl. Pak pustil všechny tři vozy na letiště.

Jeli k letadlu oklikou. Vedli Eichmanna mezi sebou. Nikdo nic nezpovozoval. Odvedli ho do oddílu první třídy. Posadili ho do křesla. Kolem se usadila náhradní posádka. Eichmann spal, ti ostatní spánek předstírali. Zhasli, aby je světla nerušila. Kapitán se přišel podívat.

„Všechno je v pořádku,“ řekl Kenet. „Můžeme startovat.“

Šéf Mossadu Isse Harel, který řídil poslední přípravy k odletu z letištní restaurace a sám dohlížel na celní odbavení, seděl nyní v turistické třídě letadla a prožíval vteřiny posledního napětí. Motory naskočily, kapitán vyzkoušel plné obrátky. Bristol Britannia, čtyřmotorový, na tehdejší dobu velký dopravní kolos, se dal do pohybu. Když se podvozek odlepil od betonové startovací dráhy, bylo 21. května 1960, pět minut po půlnoci.

Obavy šéfa Mossadu nebyly plané. Izraelský „hit-team“ operoval na cizí půdě ilegálně. Kdyby argentinská policie agenti Mossadu dopadla, byli by skončili ve vězení jako gangsteři. A v Tel Avivu také dobře věděli, jak mocné nacistické organizace pracují v Buenos Aires. Proto nebyl výsledek akce předem jistý. Eichmannův syn Klaus později odhalil alespoň něco z pozadí tehdejších událostí.

„Počítali jsme s tím, že možná unesou ještě matku a nejmladšího bratra jako rukojmí. Chtěli jsme prodat svou kůži co

nejdráž. Přitom jsme stále hledali otce. Jeho starí přátelé z SS nás upozornili, že by mohl být ve sklepech jedné židovské synagogy v Buenos Aires.“

Tenkrát se ukázalo, že nacistická organizace nemá přesné zprávy, anebo hraje s Eichmannovou rodinou nečistou hru. Synové Dieter a Klaus se spolu s přáteli z perónistické mládežnické organizace snažili najít úkryt. Marně.

„Bratrovi bylo tenkrát osmnáct, mně čtyřicet. Málo jsme spali. Střídali jsme se na stráž ve dne v noci a vždy po čtyřech hodinách. Dlouho jsme také patrolovali sami. Pak se k nám přidali členové perónistické mládeže. Hlídkali náš dům a my jsme zatím hledali otce. Věděli jsme, že je ještě v Argentině. Měli jsme spolehlivé informace. Pokoušeli jsme se vyprovokovat druhou stranu k akci. Jednoho dne jsme rozhlásili, že otce uneslo zvláštní izraelské komando. Vznikl z toho velký poplach v argentinské armádě.“

Po letech lze vyslovit vážné pochybnosti o věrohodnosti některých prohlášení Eichmannova syna. Části jeho výpovědi byly vyloženy nepravdivě, jiné zkreslené nedostatečnými informacemi. Další vyzněly jako alibi. Líčení záchranné akce, kterou údajně Eichmannova rodina zahájila, neobsahuje žádné konkrétní údaje. Tak se nabízí, že bylo dodatečně a vyprovokované jen otázkami novinářů.

„Pomáhal nám onen přítel mého otce, bývalý příslušník SS. Měl automobil, černý chevrolet. projížděli jsme hlavními ulicemi Buenos Aires, stavěli jsme se v nemocnicích, v márnících, na velkých i malých letištích. Nikdo nám neřekl nic konkrétního. Ptali jsme se sousedů. Ani ti nic nevěděli. Jeden z nich se nabídl, že nám pomůže při hledání. Nejvíce nám však pomohli mladí perónisté. Někteří měli silné motocykly. Únosce se nám však nepodařilo zadržet. Možná proto, že Argentina tenkrát slavila 150. výročí vyhlášení nezávislosti. Přijely delegace ze všech zemí. Nejpočetnější byla izraelská. Přiletěla letadlem Bristol Britannia izraelské letecké společnosti El Al. Čtyřmotorové turbovrtulové letadlo přistálo na letišti Ezeiza. Posádka zůstala na palubě. Dva dny po přeletu byl do letadla dopraven můj otec. Byli jsme o tom informováni o půl hodiny později. Jinak bychom byli překazili start. Únosci měli jen asi pětadvacetiminutový náskok. Došlo ještě k další chybě. Letadlo mělo totiž mezipřistání v Brazílii. V Rio de Janeriu. Tankovali tam. I to jsme se bohužel dozvěděli pozdě. Naše spojení s brazilskou tajnou službou selhalo. Nicméně jsme únosu málem zabránili. V Rio vstoupila do letadla zdravotnická kosa. Lékař uviděl v křesle první třídy spícího a podivně schouleného muže. Byl to otec. Lékař ho samozřejmě neznal. Zeptal se, kdo to je. Odpověděli mu: nemocný člen posádky. Lékař nadzvedl pokrývku, která otci sahala až po opasek. Viděl, že má na rukou pouta. Nedal na sobě nic znát, vystoupil a dal letadlo zadržet.

Odlet museli odložit o několik hodin. Nakonec si Izraelci vymohli u brazilského ministra vnitra Texeiry Lota povolení ke startu.“

Celou epizodu s mezipřistáním v Rio de Janeiru si Klaus Eichmann vymyslel. Letadlo totiž vůbec v Brazílii nepřistálo. Proč tedy vyprávěl novinářům pohádky? Pro klid vlastního svědomí? Eichmannova rodina a snad také někteří argentínští nacisté se snažili zachránit Eichmanna všemi možnými způsoby, jen ne tím, který měl naději na úspěch. Kdyby únos ohlásili policii, sotva by se izraelskému komandu podařilo propašovat válečného zločince na palubu izraelského letadla.

Proč však nezvolili toto řešení? Zřejmě proto, že by se byl Eichmann dostal z bláta do louže. Kdyby ho argentinská policie zachránila před komandem Mossadu, nebyla by ho zachránila před soudem. Situace v Argentině nebyla totiž zdaleka tak pronacistická, jak se s oblibou tvrdilo. Dokládá to další část výpovědi Eichmannova syna. Tvrdil, že on ani jeho rodina neměli nic společného s protizidovskými výtržnostmi, k nimž došlo po únosu. Naopak nepříjemně pocítili reakci obyvatel:

„Vyhrožovali nám telefonem. Sledovali nás. Stříleli po nás. Vojenská policie prohledala bratrův dodávkový vůz. To byla ta neradostná část. Byla však ještě jiná, příjemnější. Všichni řidiči houkali a zdravili, když projížděli kolem našeho domu. Dostávali jsme stovky dopisů.“

Také toto tvrzení je třeba brát s rezervou. Kdoví, proč řidiči houkali, kdoví, kteří řidiči to byli. A potom: před kterým domem houkali, když se Eichmannovi skrývali u přátel? Klaus Eichmann hned v další větě přiznává:

„Pro mne to mělo jediný praktický důsledek. Ztratil jsem zaměstnání.“

Letadlo s Eichmannem na palubě přistálo v Izraeli 22. května 1960 v ranních hodinách. Argentinská vláda krátce poté protestovala proti porušení práv svrchovanosti svého území. Izraelská vláda vysvětlila své počínání:

„Když skončila druhá světová válka, zahájili židovští dobrovolníci pátrání po hlavním viníkovi vyhlazovací akce proti evropským Židům. Patnáct let bezvýsledně hledali Eichmanna v různých evropských, arabských a latinskoamerických zemích. Před několika měsíci dostala jedna ze skupin upozornění, že se Eichmann skrývá v Argentině pod falešným jménem, podporován nacisty žijícími v zemi a bez vědomí argentinských úřadů. Skupina nevěděla, zda jsou údaje pravdivé, bylo jí však známo, že v Argentině žijí početní bývalí nacisté. Bylo zahájeno intenzivní pátrání. Eichmann, žijící pod falešným jménem, byl odhalen. Skupina dobrovolníků se s ním spojila a zeptala se ho, zda je ochoten zodpovídat se za své zločiny před izraelským soudem. Když Eichmann pochopil, že byl odhalen, přiznal se, že žil v Argentině pod falešným jménem s falešnými doklady ... Příštího dne dobrovolně prohlásil, že se bude zodpovídat před izraelským soudem, a současně podepsal protokol, v němž ujišťoval, že bude vypovídat o skutečnostech svých posledních let služby v Německu ... Skupina dobrovolníků pak dopravila Eichmanna s jeho svolením z Argentiny a předala ho izraelské bezpečnosti. Dne 23. května 1960 informovala bezpečnost izraelskou vládu, že je Eichmann v jejich rukou, a vláda dala policii a státnímu žalobci příkaz k přípravě procesu.“

Následovalo zdůvodnění způsobu, jakým se tajní agenti zmocnili válečného zločince, a vyjádření, v němž izraelská vláda apeluje na vládu Republiky Argentina, která jistě uzná velký historický a morální význam události a projeví pochopení.

Argentinská vláda se s vysvětlením spokojila. Požádala o vydání Eichmanna do osmi dnů. Když se tak nestalo, podala stížnost na postup izraelského Mossadu Radě bezpečnosti Organizace spojených národů. Z předchozí

rekonstrukce víme, co bylo a co nebylo pravda. V sídle OSN v New Yorku se stížnost projednávala na zasedání Rady bezpečnosti 22. června 1960, jež skončilo odhlasováním rezoluce obsahující varování, aby se podobný případ již neopakoval. Začátkem srpna pak izraelský a argentinský zástupce prohlásili, že považují případ za uzavřený.

Adolf Eichmann byl souzen a 15. prosince 1961 odsouzen k trestu smrti. Dne 29. května 1962 zamítl Nejvyšší soud odvolání. Dne 31. května oznámil prezident Izraele, že nehodlá použít svého práva a odsouzeného omilostnit. Téhož dne ve 23 hodin 58 minut byl Eichmann oběšen. Tělo válečného zločince bylo spáleno. Druhého dne ráno vyjela z přístavu v Jaffě motorová loď. V pásmu mezinárodních vod vysypal kapitán popel popraveného do moře.

Slepý argentinský Němec Lothar Hermann, který upozornil na Eichmannův úkryt, měl nárok na vypsanou odměnu ve výši 30 000 západoněmeckých marek. Na vyplacení čekal třináct let. Částku mu poukázali teprve v dubnu 1973.

Případ australského školáka

V lednu 1788 připlula do Botanického zálivu flotila osmnácti britských lodí. V podpalubí bylo namačkáno 778 odsouzených zločinců s vojenským doprovodem. Dostali poslední šanci. Budou žít bez mříží na oknech a bez železných koulí na noze, když na pobřeží Austrálie vybudují trestanecký tábor se zemědělskými usedlostmi.

Vysadili je na břehu. Loď s vojáky odplula. Museli jíst, a tak začali pracovat, co jiného jim zbývalo. Země to byla sice krásná, ale neobydlená, kdo si chtěl postavit dům, musel nejdřív vykloučit prales.

V Evropě už v té době vytiskli panu radovi Goethovi Egmonta a psal Torquata Tassa, ve Spojených státech připravovali novou ústavu, která krátce poté vstoupila v platnost. V Anglii pracovalo už na jeden a půl stovky textilních továren a Wolfgang Amadeus Mozart vzpomínal na loňskou slávu pražské premiéry Dona Giovanniho.

Banda sedmi stovek vrahů, zlodějů, ale také buřičů, které chtěl mít král co nejdál od trůnu, se z donucení pustila do stavby prvních baráků budoucího Sydney. Dnes zde stojí nádherné město s budovou opery, jedinečnou na celém světě. Stavěli ji patnáct let. Vládní komise určila místo a vybrala je dobře: na špičce poloostrova, vyčnívajícího do zálivu. Budova je 183 metry dlouhá a 118 metrů široká, nejvyšší bod skořepiny je v šedesáti sedmi metrech. Uvnitř je koncertní hala s 2 690 sedadly, operní scéna s 1 547 křesly a hudební sál pro 419 posluchačů. Dvě restaurace, šedesát šaten pro účinkující, knihovna, respírarium s jídelnou a barem pro herce, šest denních barů pro návštěvníky a ještě činoherní divadlo s 544 křesly. Náklady: 102 miliony australských dolarů. Část pokryli z výnosu „Operní loterie“.

Bazil Thorne byl obchodní cestující se slušným příjmem, ale s touhou po rychlém a velkém bohatství. Každý týden kupoval los Opera House Lottery s přesvědčením, že jednou vyhraje a stane se samostatným podnikatelem. Dne 1. června 1960 se mu sen splnil. Jeho los vyhrál hlavní výhru, sto tisíc australských liber, což bylo hodně peněz. (Australské dolary byly zavedeny v poměru 1:1 až v únoru 1966.) O svém štěstí se dozvěděl na obchodní cestě v Gunnedahu, průmyslovém městě na soutoku řek Pionu a Peelu na Liverpoolské planině. Na sydneyjském letišti už čekali na šťastného výherce reportéři, aby se ho zeptali na životní plány. Bazil Thorne však především spěchal domů, ke své manželce Fredě a ke svým dvěma dětem.

Thorneovi obývali patrový rodinný domek v jedné z nejkrásnějších čtvrtí Sydney Bondi. Dnes je označována za čtvrt boháčů. Leží v zátocě s plážemi, vystlanými zlatým pískem, kolem jsou vily, zahrady, hřiště. Thorneovi nebydleli na Edward Street dlouho, nastěhovali se sem začátkem roku, ale měli zde už přátele. Jedna z nich, Phyllis Smithová, vozila každý den ráno syna Thorneových Graemeho do školy.

Manželé Thorneovi nepatřili ke včerejším Australanům. Už Bazil Thorne chodil kdysi do Scott College a zakládal si na tom. Byla to totiž škola s dobrou pověstí, a tak do ní nyní posílal i svého syna. Scott College je ve vedlejší čtvrti Bellevue Hill, která patří mezi nejlepší, kde jsou pozemky nejdražší a vily nejokázalejší. Procházel jsem cestou po stopách malého Graemeho v pozdním podzimu, tedy v době, kdy je v Sydney nejpříjemnější jaro. Na záhonech kvetly bouganvillie, trávníky za bílými ploty byly jako samet. Dole v zátocě šumělo moře.

Greame vyšel z domu v půl deváté. Měl na sobě šedivou školní uniformu a na zádech brašnu s učením. Pláže byly ještě prázdné, stánky s pečenými rybami, smaženými brambůrkami a mléčné bary otevíraly také později. Prošel Edward Street k Wellingtonově ulici, zahrnul za roh, namířil si to mezi vilami do O'Brien Street. Na rohu na něj čekala ve voze paní Smithová a její dvě děti, které chodily do stejné školy. Odvezla je do Bellevue Hill.

Ve čtvrtek 7. července 1960 přijela paní Smithová asi v devět ráno před Thorneových domek a zazvonila u branky.

„Co se děje, paní Smithová?“ zeptala se Freda Thorneová už ode dveří.

„Greame nečekal na rohu.“

„Tak šel do školy pěšky.“

„Právě že ne. Ptala jsem se na něj a učitel řekl, že ještě nepřišel.“

„Proboha, ne!“ zvolala Freda Thorneová.

„Je doma manžel?“ zeptala se paní Smithová. „Mělo by se to hlásit policii.“

„Bazil je na služební cestě v Kempsey. Zavolám tam sama. Jestli se mu něco stalo! Četla jsem, jak nedávno unesli ve Francii syna Eriku Peugeotovi, tomu majiteli továrny na automobily ...“

Na policejní stanici v Bondi měl službu policejní seržant O'Shean. Zapsal si hlášení, sedl do vozu a jel do Edward Street. Sotva si sedl, aby zapsal výpověď Fredy Thorneové, zazvonil telefon. .

„Prosím,“ řekla paní Thorneová.

„Je tam paní Thorneová?“ zeptal se neznámý mužský hlas.

„Ano.“

„Chtěl bych mluvit s vaším manželem.“

„Co mu chcete?“

„Mám vašeho syna.“

Usedla na židli a ruce se jí roztřáslly. Seržant pochopil, že něco není v pořádku, a přiskočil jí na pomoc. Pak dostal nápad. Vzal sluchátko a hlásil se:

„Prosím, tady Thorne, co si přejete?“

„Mám vašeho syna,“ řekl muž znovu. „Dostanete ho, když mi dnes odpoledne předáte pětadvacet tisíc liber. Dnes odpoledne. Do pěti hodin.“

„Prosím vás, kde bych vzal tolik peněz?“ řekl seržant O'Shean, netušil totiž, že Basil Thorne vyhrál první cenu v Opera House Lottery.

„Do pěti máte dost času. Myslím to vážně. Bud dostanu ty peníze do pěti, nebo kluka hodím žralokům.“

„Dobře, ale ...“ koktal seržant, „ale jak se s vámi setkám?“

„Zavolám ještě později,“ řekl neznámý a zavěsil. Seržant hlášení nedopsal. Okamžitě vytočil číslo policejní kriminální ústředny Criminal Investigation Branch. Sydney leží ve státě New South Wales. Criminal Investigation Branch patří k nejlepším kriminálním oddělením v zemi. Případ převzal detektiv seržant Freeman.

„Počkejte na mne,“ nařídil O'Sheanovi, vydal rozkazy podřízeným a sedl do vozu, aby byl co nejdřív v Edward Street.

Austrálii osídlili zpočátku zločinci z britských věznic, ale i později se na kontinent budoucnosti stěhovali dobrodruzi z celého světa. Přesto kriminalita nedosáhla ani evropského průměru. Přitom policisté často neodborně improvizovali. Únos dítěte byla pro seržanta Freemana velká neznámá. V australské kriminální historii byl zaznamenán jen jediný. Před osmadvaceti lety unesli zámožného dobytkaře Perrotta, zavěli ho do bytu na sydneyjské Roscoe Street a donutili ho, aby jim vystavil šek na sto tisíc liber. Policie únosce zatkla, když se snažil částku inkasovat v bance. Stalo se tak v únoru 1932 a seržant O'Shean nebyl ještě na světě.

Pro jednání s únosci platí na celém světě stejná pravidla. Neodporovat jim, všechno jim slíbit, případně i dát, a jakmile se unesený vrátí k rodině, zahájit pátrání. Kdykoli policie porušila tyto zásady, doplatil na to unesený. Seržant Freeman zbabral, co se dalo. Do Edward Street přijelo několik policejních vozů, detektivové i uniformovaní prohledávali zahrady vil, prolézali pláže, prohlíželi stánky na pobřeží i krámky v ulicích. Zbytečně na sebe upozorňovali, zbytečně únosce vyplašili. Měli čekat v záloze, aby nikdo ze sousedů ani netušil, že je ulice pod dohledem. Měli vyčkat dalších instrukcí zločince a podle toho se zařadit, měli mu dokonce umožnit, aby dostal výkupné a při předávání ho měli ze skrytu pozorovat, ale nezasahovat a neukazovat se dřív, dokud by malý Graeme Thorne nebyl v bezpečí doma.

Koho chtěl seržant Freeman ošidit, když tvrdil novinářům, kteří se do Edward Street sjeli z celého města, že jde jen o cvičení policejních jednotek? Únosce přece věděl, kde bydlí rodiče jeho oběti. Navíc nebyli novináři tak naivní, aby si ledacos nedomysleli, aby se na ostatní nedoptali. A tak se už v poledních vydáních objevily zprávy, že neznámý únosce se zmocnil školáka Graemeho Thornea a že ho rodičům vrátí jedině za tučné výkupné.

Další chyby se nedopustila jen policie, ale také novináři. Freda Thorneová poslala manželovi do Kempsey telegram, zdrcený otec sedl do prvního letadla a kolem poledne už byl na sydneyjském letišti. Čekal tam na něho nejen seržant Workman, aby ho informoval o tom, co se stalo, a dal mu instrukce, jak se má chovat, ale také reportéři. Ti si ubohého otce vyfotografovali a z několika slov či vět, které zaslechli, anebo si je dokonce domysleli, sestavili aktuální reportáž pro večerní vydání. Tak se všichni, kdo měli zájem, dozvěděli z novin, kdy a odkud se Basil Thorne vrátil, co měl na sobě a jak vypadal, a únosce získal informaci, kterou lze označit za „smrtnou“. S kým vlastně telefonoval, když se otec vrátil domů až po poledni? Na tuto otázku si mohl dát jedinou odpověď. Když telefonoval do domku Thorneových své podmínky, byla v bytě už policie a některý z detektivů si zahrál na Graemeho otce. To byla pro zločince špatná zpráva. Mohla být natolik alarmující, že se poleká a raději se uneseného dítěte co nejrychleji zbaví. V poledne převzal případ kriminální komisař Delaney. Pochopil, kolika chyb se policejní úředníci dopustili, nemohl však dělat nic jiného než čekat, až se únosce ozve.

Na telefonní linku 30-7113 napojili technici odposlechové zařízení, v bytě Thorneových se usadil seržant Paul a čekal na zavolání únosce.

„Bylo to jako stav obležení,“ řekl mi přítel, který bydlí ve čtvrti Bondi. „Rozhlas vysílal mezi hudbou výzvy komisaře Delaneyho, který žádal obyvatelstvo o pomoc při pátrání. Lidé měli hlásit každou sebemenší podezřelou maličkost. Na televizní obrazovce se snad ve čtvrtihodinových intervalech objevoval mluvčí policie, nabádal obyvatele Sydney a okolí k bdělosti a prosil je o spolupráci.“

Sydney je velké město, jeho satelitní, většinou vilové čtvrti se rozprostírají mnoho kilometrů od obchodního a administrativního středu, některé čtvrti jsou na ostrovech. Nebylo pravděpodobné, že prohledají v krátké době tak obrovské území.

„Bydlím v Sydney od třiatřicátého roku,“ řekl mi přítel Jan, „ale nepamatuji, že by vůbec nějaká událost tak kolektivně vzrušila všechny lidi. Snad jen, když vypukla v Evropě druhá světová válka. Dokonce i tehdejší ministerský předseda Nového Jižního Walesu Hefford vystoupil v televizi a prosil lidi o pomoc. Na policejní revír v Bondi přijel televizní štáb a v pravidelných vstupech do normálního programu přinášel novinky z vyšetřování. Byl to šílený nesmysl, zvyšovalo to jen davovou nervozitu. Oni tam dokonce přivezli otce uneseného Graemeho, posadili ho před kameru a ten vyplašený chudák prosil únosce, aby mu vrátil dítě, apeloval na jeho otcovské city, zapřísahal ho a volal boha na pomoc, nakonec plakal.“

„Výsledek?“ zeptal jsem se.

„Veliký zmatek. Policii se podařilo vyrobít atmosféru strachu.“

„A odradila únosce?“

„Právě že ne. Zatímco otec Thorne mluvil v televizi, zazvonil telefon v jeho bytě, kde zůstali policisté a paní Freda.“

Jürgen Thorwald, který případ zpracoval, uvádí tento rozhovor:

„Haló,“ ohlásil se detektiv seržant Paul.

„Mluvim s panem Thornem?“ zeptal se muž hovořící cizím přízvukem.

„Ano.“

„Připravil jste si peníze?“

„Ano.“

„Dejte je do dvou pytlíků.“

„Počkejte, prosím,“ řekl seržant, aby získal čas a technici mohli zjistit číslo, z kterého únosce volá. „Vezmu si něco ke psaní, poznamenám si to, nechťel bych se dopustit chyby ...“

Ve sluchátku se ozval praskot, pak cvaknutí. Muž na druhém konci drátu zavěsil. Dostal strach? Nebo se dozvěděl, že nemůže hovořit s Bazilem Thornem, když právě v té chvíli mluví z televizní obrazovky? Další zklamání. Pachatel znovu unikl. Matka uneseného omdlela. Policie se nedostala ani o sebemenší krůček dopředu.

Viděli jsme u jiných kriminálních případů, že veřejné mínění, kolektivní svědomí, společenský vnitřní tlak čas od času potřebuje ventil. Neexistují žádná pravidla, kdy k takovému vybití dojde, jaká událost je způsobí. Při únosech dětí jsou však předpoklady pro vznik jistého druhu davové hysterie největší. Příkladem byl únos Lindberghova syna ve Spojených státech. V Austrálii poprvé došlo k tak masovému společenskému pohoršení právě v případě uneseného školáka Graemeho.

Průvodním jevem rozjitřeného veřejného mínění bývají příživníci, parazitující na neštěstí rodičů. V Lindberghově případě se snad denně hlásili falešní únosci, snažili se vylákat výkupné. Objevili se amatérští detektivové, kteří si chtěli na případu vydobýt věhlas. Jasnovidci zkoušeli štěstí při hledání stop a věstili nesmysly, zavádějící policejní pátrání na scestí. Stejně tomu bylo i v Sydney.

Únosce zavěsil sluchátko uprostřed telefonického hovoru v 21 hodin 40 minut. Paní Freda Thorneová se nervově zhroutila patnáct minut před desátou. V deset se vrátil z policejní stanice Bazil Thorne a obvinil policii z neschopnosti. Je připraven zaplatit výkupné, dá mu třeba celých sto tisíc, jen když vrátí syna živého a zdravého.

„Nepřeji si, aby se policie do případu pletla,“ prohlásil komisař Delaneymu. „Děláte všechno, abyste únosce vyplašili. Jestli se mému synovi něco stane, bude to vaše vina.“

Příštího dne, 8. července ráno, opustili policisté rodinný domek a zanechali rodiče uneseného o samotě. Bazil a Freda se rozhodli, že počkají na další zavolání únosce a vyjednávají, si vrácení syna sami. Seržant Freeman sice odvolal své muže, Thorneovi se však policistů nezbavili.

Wakerhurst Parkway leží na severovýchody města. Jsou zde skládky, v chatrčích z bedýnek a plechu zde bydlí vandráci. Jakýsi starý muž 8. července ráno prohledával smetiště. Vybíral prázdné láhve. Našel školní tašku. Šel k telefonní budce a zavolal na číslo 2222, na policejní hotovost. Přijela hlídka, později také Graemeho rodiče. Poznali školní brašnu svého syna. Byla prázdná.

Komisař Delaney znovu zahájil policejní akci, jaká nemá v australské kriminální historii obdoby. Dvě stovky policistů prohledávaly okolí smetiště. Z jihu země přiletěly policejní vrtulníky se psy, kteří se měli vydat po stopě, ulicemi města projížděli desítky policejních vozů, bystrozrací detektivové prohlíželi krajinu z paluby vrtulníků. V pondělí 11. července našli téměř dva kilometry od smetiště Graemeho plášť do deště, čepici, pytlík se svačinou a učebnici matematiky.

Veřejnosti se zmocnila davová panika a rostla každou hodinu. Criminal Investigation Branch byl zavalen informacemi. Seržant Foley pohotově zorganizoval pomocné oddělení se čtyřiceti policisty. Přijímali a zpracovávali hlášení obyvatel. Nebyli schopni zvládnout nával. Došlo totiž opravdu k masovému ventilování potlačených lidských nectností. Nepřátelé si vyřizovali účty, navzájem se obviňovali z únosu Thorneova syna, hysterické ženy udávaly nevěrné manžely, a protože se v novinách objevila zpráva, že únosce mluvil v telefonu primitivní angličtinou s cizím přízvukem, obviňovali se přistěhovalci všech možných národností z nikdy nespáchaných zločinů. Pak zvolal na telefonní číslo 2222 „štábu Thorne“, Joseph Denmeade.

„Děkuji vám, pane Denmeade,“ řekl seržant Doyle, „bylo by nejlépe, kdybyste přišel, a to co možná nejdřív.“

Za třicet minut seděl v kanceláři. Předložil osobní doklady, prohrábl si plavou kšticí a začal:

„Chodím s jednou dívkou. Budeme se brát. Včera ráno, tedy ve chvíli, kdy unesli toho kluka, jsme byli na rohu Welingtonovy a Francisovy ulice, přesně tam, kde měl malý Thorne čekat na paní Phyllis Smithovou. Četl jsem to v novinách.“

„Kolik bylo hodin, pane Denmeade?“

„Osm třicet dva.“

„Víte to přesně?“

„Podíval jsem se na hodinky. Spěchali jsme, a ten podezřelý auták tam stál strašně nešikovně. Někdo ho zaparkoval víc na chodníku než u chodníku. Všichni ho museli obcházet.“

„Všiml jste si značky?“

„Jasně. Ford-Customline ročník pětapadesát.“

„Barva?“

„Modrá metalíza.“

„Proč si myslíte, že patřil únosci?“

„Neparkoval normálně. Takhle blbě postaví vůz jen někdo, kdo strašně spěchá. Neměl kde zastavit, tak vjel na chodník.“

„Mohl přece zajet dál.“

„Nemohl, když měl sebrat kluka právě tady na křižovatce. Myslel jsem, že vám to musím hlásit.“

Nevěřili nikomu. Stovky udání se ukázaly planými. Proto poslal seržant Doyle kolegu Batemana s ochotným mladíkem na ulici, aby ověřil, jestli se nespletl. Stáli u hlavní estakády a pozorovali proud vozů. Kdyby jel Ford-Customline, měl ho Joseph Denmeade poznat. Význal se ve vozech, nebylo pravděpodobné, že by se mýlil. A tak policii nezbylo nic jiného, než podniknout sysifovskou akci: prověřit pět tisíc vozů Ford-Customline ročník 1955, registrovaných v Novém Jižním Walesu, a prověřit, kudy jely, či kde stály v době únosu. Takovou práci nebylo možné zvládnout. A přesto se do ní pustili. V sobotu 16. srpna totiž domů přiběhli dva osmiletí kluci Philip Wall a Eric Coughin a zmateně

vysvětlovali, že na vedlejším pustém pozemku je balík, z něhož čouhá hlava. Hoši bydleli v Seafortu ve čtvrti Grandview Grove, asi 17 kilometrů do sydneyké čtvrti Bondi.

Otcové chlapců prohledávali roští, našli smotek kostkované příkrývky převázané obinadlem, a když ji rozbali, objevili dětskou mrtvolku se svázanými rukama i nohama. Zatelefonovali na policejní stanici v Manly. Mrtvý byl Graeme Thorne. Měl na sobě školní uniformu. Nebyla ani poskvrněná, ani příliš zmačkaná, všechno nasvědčovalo tomu, že vrah zabil chlapce krátce poté, co ho unesl. Na zátylku mělo dítě proraženou lebku, podle všech ostatních znaků bylo udušeno.

Seafort leží na druhém břehu široké zátoky Port Jacksonu, dost daleko od bydliště Thorneových, ale také hodně daleko od místa, kde pobuda našel na smetišti Greameho školní tašku. Jaká byla souvislost mezi těmi vzdálenými místy? Kde měl detektiv seržant Allan Clarke začít s vyšetřováním?

Samořejmě že začali zkoumat především místo, kde hoši našli mrtvolku. Clarkovi spolupracovníci Ross, Nixon, Sluckey, White, Snowden a Lindsey se podle vžitých pravidel ohledání místa činu pustili do mravenčí práce: prohlédli každý čtvereční decimetr půdy. Jejich kolegové, laboranti „Scientific Investigation Bureau“ v sydneyké Central Street, a vědecké výzkumné laboratoře zatím hledali stopy na obleku školáka. První objevili 17. srpna.

Mrtvola Graemeho byla zabalena do pokrývky. Na té našli lidské vlasy, ale také zvířecí chlupy, stejné jako na jeho kalhotách a bundě. Bylo pochopitelné, že se na pokrývce zachytily zbytky suchých rostlin, mrtvý hoch přece ležel pod stromy a v trávě. Mikroskopické zbytky hlíny, ale také jakýchsi narudlých suchých částíček rostlinného původu ulpěly nejen na vnitřní straně pokrývky, ale také na šatech. Našli je i na prsou a na zádech mrtvolky. A to byla stopa, s kterou už se dalo něco začít. Narudlé částíčky listů či květů se totiž mohly dostat na oblek i na tělo jedině předtím, než vrah zabalil mrtvého Graemeho do pokrývky, mohly tedy vést k nalezení místa vraždy.

Na Sydneyké univerzitě přednášel patologii rostlin profesor Neville Hewlet White. Vyšetřovatelé mu předali vzorky rostlinných částíček, ale také zbytků mikroskopických hub, které se zachytily na ponožkách mrtvého. Současně se pustili laboranti „Office of the Government Medical Officer“ pod vedením Camerona Olivera Crampa do analýzy nalezených vlasů. Detektiv Clarke požádal o spolupráci také Horace Francise Whitwortha z geologického muzea, aby prozkoumal částíčky půdy, a botaniky Johnsona a Joyce Winifreda Vickeryho ze sydneyké botanické zahrady, aby určili rostliny, jejichž zbytky se našly na Graemeho šatech. Výsledky šetření byly překvapující.

Doktor Cameron Oliver Cramp zjistil, že zvířecí chlupy pocházejí se vši pravděpodobností z pekingského pinče a detektiv Clarke si snadno domyslel, že byly na pokrývce už před zavražděním Graemeho, že tedy vrah je majitelem pekingského chrámového psa. Podařilo se určit jak mikroskopické spory hub, zachycené na botách oběti, tak rostlinné zbytky. Nejpoužitelnější stopa se vyskytovala nejhojněji. Na pokrývce i šatech zavražděného se našly částíčky dvou různých druhů cypřišů. Jeden z nich byl cypřiš pravý, *Chamaecyparis pisifera*, kultivar *squarrosa*, zvaný také cypřiš Sawara, a nepravý *Cupressus glabra*. Oba okrasné stromy se sice vyskytovaly v okolních zahradách, nikoliv však vedle sebe. Podle zbytků červené malty na obleku Graemeho Thornea mohl být místem činu dům omítnutý takovou maltou, v jehož zahradě se vyskytovaly oba druhy cypřišů.

Seafort, Clontarf a Manly jsou rozsáhlé městské čtvrtě Sydney. Nebylo snadné prohledat dům od domu, i když ony dva druhy cypřišů mohly složitou práci velice usnadnit. Dne 20. září se seržanti Coleman a Shiell pustili do práce, koncem měsíce se dostali na okraj Clontarfu, kde stály levné rodinné domky. Místní pošťák je upozornil na rodinný domek v Moore Street 28, kde v zahradě rostly oba druhy cypřišů. Navíc byl domek sotva půl míle od místa, kde děti našly Graemeho mrtvolu.

Vilka byla postavena z červených hlazených cihel, vyspárovaných červenou maltou, v zahradě rostly oba hledané stromy. Zavolali experty z výzkumných ústavů, kteří zjistili, že jak zbytky malty, tak i rostlinné částíčky jsou shodné s těmi, které se našly na šatech a botách oběti.

Obyvatelé domku se nastěhovali před několika týdny, v době únosu bydleli jinde, nebyli tedy podezřelí. Ale sousedi, manželé Telfordovi, řekli vyšetřovatelům, že v domku bydlel půl roku předtím přistěhovalec Stephan Leslie Bradley s rodinou. Pracoval jako galvanizér, přistěhoval se z Maďarska, vlastnil dva vozy, jeho manželka se jmenovala Magda.

„Měli tři děti,“ řekla Kathleen Telfordová seržantu Clarkovi.

„Jak to, že měli dva vozy?“ zeptal se seržant Clarke. „To měl tak velké příjmy?“

„Nevím, jaké měl příjmy,“ řekl William Telford, „chodil sice do práce, ale tolik zas vydělávat nemohl. I když ty autáky nebyly žádné rollsroyce.“

„Můžete mi říct značky?“

„Starší německý goggomobil, asi tak z roku 1958. Ty už se snad ani nevyrábějí.“

„A ten druhý?“

„To byl Ford. Přijel s ním někdy v červenci.“

„Nevšíml jste si něčeho zvláštního, někdy kolem sedmého července?“

„Přimo sedmého,“ řekla paní Telfordová, „přijeli stěhováci a odvezli všechnu nábytek. A těsně předtím odjela Magda Bradleyová s dětmi na letiště. To se mi zdálo divné.“

„Proč?“

„Protože mi řekla, že jede na dovolenou do Queenslandu. Ve stejný den se stěhovat a jet na dovolenou?!“

„Přitom nebyl Bradley vůbec doma. Objevil se vlastně až tehdy, když ti stěhováci odjeli,“ řekl William Telford. „A sedmnáctého ráno odvezl z domku obrazy. Viděl jsem, jak je nakládá do své fordky.“

„Řekl vám, kam se stěhuje?“

„Ne. Právě že ne.“

„A pošťákovi?“

„To nevím.“

„Nebylo vám to podezřelý?“

„Bylo. Proto jsem si poznamenal číslo vozu a pak jsme to hlásili policii.“

„Pamatujete si číslo vozu?“ zeptal se seržant Clarke.

„Napsal jsem si je. AYO-382. A policii jsme to hlásili 19. července.“

Bylo to neuvěřitelné, ale nebylo to v dějinách kriminalistiky ojedinělé, že na policii leželo hlášení, které mohlo vyšetřovatele přivést na stopu pachatele, ale nepřivedlo, protože skončilo v archivu. V případě zavražděného Graemeho Thornea měli policisté sice chabou, ale přece jen omluvu. Dne 21. července zastavili seržant Ettalong a Kelly modrý Ford s číslem AYO-382 a zapsali si do notesu adresu majitele. Bradley bydlel v Manly; Osborne Road 49. Vyšetřovatelé ho navštívili ještě 21. července v jeho zaměstnání a vyptávali se ho, co dělal 7. července. Odpověděl, že se stěhoval, a oni uvěřili, že by přitom sotva našel čas unést jedenáct mil odtud chlapce a ještě ho zavraždit. Tak ho vyškrtili ze seznamu podezřelých.

Když se zjistilo, jaké chyby se policisté dopustili, přišlo se ještě na další neodpustitelnou nedbalost. Neville Atkin Browne byl dalším sousedem přistěhovalce Bradleyho ve čtvrti Manly v Osborne Road. Před osmi dny, 26. září, telefonoval na policejní stanici v Manly.

„Chtěl bych vám říct,“ hlásil policistovi ve službě, „že se mi to vůbec nelíbí. Já neříkám, že je ten Bradley podezřelý. Ale četl jsem v novinách, že hledáte každou sebemenší stopu nebo podezření, a tak jsem si řekl, že vás zavolám. Nezdá se vám, že to není normální, odstěhovat nábytek, prodat forda? A teď všichni zmizeli.“

„Kdy zmizeli?“ zeptal se policista.

„Dneska.“

Až 4. října se policejní mašinérie rozběhla na plné obrátky. V rozhlasu i v televizi se objevily výzvy policejního ředitelství k obyvatelstvu, aby pomohlo vypátrat modrý ford AYO-382. Vzápětí se přihlásil vedoucí obchodu ojetými vozy „Christy's Auto Auctions“ z Grandville a hlásil, že koupil 20. září od jistého Bradleyho za 28 liber velice zadlužený vůz, musel s ním převzít i směnky na něj vystavené. Grandville je vzdáleno něco přes třicet kilometrů od Sydney. Nasedli do vozu a jeli si fordku prohlédnout. Všechno se našlo: zbytky červené malty, chlupy pekingského pinče i spory hub a uschlé částechy obou cypřišů.

„Existují jen dvě možnosti,“ prohlásil detektiv Clarke. „Vrah zabil malého Thornea v zavazadlovém prostoru vozu, anebo v garáži domku v Clontarf, zabalil tělo do pokrývky a odvezl je v kufru vozu. Pachatelem je Bradley,“ řekl, zamyslel se a dodal: „Anebo je přinejmenším jedním z pachatelů. Dojeďte si pro něj.“

Dům v Osborne Road 49 byl prázdný. Správce se jmenoval Harry Peachey. Prohlásil, že dostal od Bradleyho dopis, v němž mu sdělil, že musel náhle odjet, už se nevrátí, dům je tedy volný.

Celé dva měsíce je tahal za nos. Teď ho mohli zatknout. Jenomže museli vypátrat, kde se skrývá. Maďarský přistěhovalce Bradley, který se původně jmenoval István Barányi, si však pečlivě připravil ústupovou cestu. Magda Bradleyová si už 25. srpna objednala u Union Steamship Company v Sydney pro sebe a třináctiletého syna Petra dvě místa na lodi „Himalaya“, která odplouvala do Velké Británie. Za pár dní poté si na stejné lodi rezervoval tři místa Stephen Bradley pro sebe, pro syna Roberta a dceru Ellen. Vetešníkovi na Liverpool Street prodal za 260 liber nábytek, zbavil se obou automobilů, syna Roberta odhlásil ze školy a řediteli oznámil, že se stěhuje do Brisbane. Pro jistotu zmátl stopu ještě dalším kamuflážním manévrem. Navštívil v Lauře bývalého manžela své ženy George Whitmanna, řekl, že se s ním jde rozloučit, protože se stěhuje do Melbourne. Pekingského psíka předal veterinární nemocnici s příkazem, aby ho později poslali do Londýna, adresu jim sdělil dodatečně. Dne 26. září se nenápadně i s rodinou nalodil na loď „Himalaya“, směřující do Colomba na Srí Lance.

Policejní technici prohledali dům v Manly, našli další stopy, v domku v Clontarf pak objevili důkaz usvědčující Bradleyho: tříšeň, která scházela na pokrývce, do níž bylo zabaleno mrtvé – tělo Graemeho Thornea. Soudce vydal na podezřelého zatykač. Telegraficky požádali srilanskou policii o zadržení únosce a vraha, policisté Coleman a Bateman nasedli do letadla a 14. října vystoupili na letišti v Colombu. To už byl Bradley za mřížemi. Jednání o vydání vraha se však protáhlo až do 19. listopadu, pak teprve mohli všichni tři nastoupit cestu do Sydney.

Bradley byl malý, tlustý, měl černé mastné vlasy a olivově žlutou plet. Byl zdvořilý jako obchodní cestující, snažil se vmluvit do přízné zámožného zákazníka. Hned v letadle se přiznal ke zločinu.

„Udělal jsem to s tím Thorneovým klukem,“ řekl špatnou angličtinou.

„Musím vás upozornit, že cokoli řeknete, může být proti vám použito jako důkaz,“ vyslovil Coleman povinnou formuli. „Budete-li chtít, můžete po přistání napsat přiznání předepsanou formou.“

„Byl jsem v hrozně finanční situaci,“ napsal později Bradley. „Četl jsem v novinách, že Basil Thorne vyhrál v loterii hlavní cenu, a rozhodl jsem se, že unesu jeho syna, abych dostal výkupné. Po několik dní jsem pozoroval dům, zjistil jsem, kdy a jak chodí kluk do školy. Sedmého července ráno jsem zaparkoval vůz ve Wellington Street a krátce předtím, než přijela paní Phyllis Smithová, jsem malému Thorneovi řekl, že dnes nemůže, že mne poslala, abych ho odvezl do školy já. Vůbec se tomu nedivil a klidně nastoupil. Tak jsem jel kolem jednoho a ještě kolem druhého domovního bloku, zastavil jsem u telefonní budky a zavola jsem Thorneovým. Řekl jsem, že kluka vrátím, když mi přinesou dvacet pět tisíc. Pak jsem jel přes přístavní most domů. Manželka odjela s dětmi již předtím do Queenslandu, čekal jsem každou chvíli stěhováky. Tak jsem zajel s vozem do garáže, řekl jsem Graememu, aby vystoupil, že musíme chvíli počkat, popadl jsem ho, svázal, zacpal jsem mu ústa a položil ho do kufru. Ten jsem zacvakl. Báť jsem se, aby ho neobjevili stěhováci. Když naložili nábytek a odjeli, šel jsem do garáže a zjistil jsem, že se kluk v kufru udusil. Tak jsem ho zabalil do pokrývky a dovezl na místo, kde jste mrtvolu objevili.“

Obvinili ho z vraždy, 20. března 1961 ho postavili před soud.

„Cítíte se vinen,“ zeptal se ho soudce Úředního trestního soudu v Sydney Clancy.

„Ne,“ odpověděl rozhodně.

„Můžete mi tedy vysvětlit, proč jste sepsal a podepsal přiznání?“

„Udělal jsem ho pod tlakem, ve stavu panického strachu.“

„Z čeho jste měl strach?“

„Já nevím z čeho. Někdy mne přepadne stav nepřekonatelného strachu,“ vysvětloval špatnou angličtinou. „Já jsem Žid. Poloviční Žid. Když mi bylo třináct, odsoudili mne v Maďarsku Němci na smrt. Zachránil jsem si skokem do řeky Tisy holý život. Pak se mi jako zázrakem podařilo utéci do Itálie. Jenže hrůzy nacistického kriminálu mne tak moc poznamenaly, že mne přemůže panický strach, kdykoliv se setkám s policisty. Polekal jsem se a podepsal jsem to nepravdivé přiznání.“

Australští policisté neměli možnost ověřit si Bradleyho tvrzení, zda byl, či nebyl pronásledován nacisty. Zjistili však, co dělal poté, když se vylodil v Austrálii. Výpovědi svědků, kteří s ním přišli do styku, nebyly pro Bradleyho příznivé. Většina těch, kdo ho znali, ho označila za člověka bezohledně ziskuchtivého. Toužil po penězích a nikdy jich neměl dost, jeho život se skládal ze samých neúspěchů. Scházel mu talent židovských obchodníků, jeho podnikatelské pokusy vesměs zkrachovaly. Pak se dočetl o únosu syna francouzského automobilového magnáta a miliardáře Peugeota a rozhodl se, že se podobným způsobem dostane k penězům.

Bradley měl nejasnou minulost. Když se přistěhoval, oženil se v Melbourne. Jeho manželka Eva se však zabila za podezřelých a ne zcela vysvětlitelných okolností při autohavárii. Selhalo jí řízení vozu a Bradley po ní zdědil dům. Koupil v Katoombě malý hotel, dobře ho pojistil a hospodařil od desíti k pěti. V roce 1959 lehl podnik popelem. Pojišťovna zaplatila, ale Bradley v krátké době peníze rozházel a zase měl jen dluhy. Tak se rozhodl pro únos Graemeho Thornea.

Vytáčky před soudem mu nebyly nic platné. Porota ho uznala vinným a soudce Clancy ho 29. března 1961 odsoudil na doživotí k nuceným pracím. Případ australského školáka skončil, ale období rozkvětu soudní biologie a botanické analýzy teprve začínalo.

Únos profesora matematiky

Seděli spolu u skleničky pernodu na Rond Point des Champs Elysées, dopili, zaplatili a vyšli ven. Ten starší, klidný, usměvavý, také se snědou pletí a hnědýma očima, kývl na taxi.

„Brasserie Lipp,“ řekl řidiči Mahdi Ben Barka.

„Bulvár Saint-Germain?“ zeptal se taxikář.

„U Diderovota pomníku.“

Řidič kývl a zařadil se do proudu vozů.

„Jsem hrozně rád, že jste si pro scénář vybral právě mne,“ řekl Thamir El Azemmuri.

Pocházel rovněž z Maroka a studoval na pařížské Sorbonně historii. Byl menší než jeho čtyřiačtyřicetiletý krajan a někdejší profesor matematiky Mahdi Ben Barka, nosil brýle se zlatými obroučkami, měl kulatý obličej, plné rty a jemně kudrnaté vlasy.

„Má ho režírovat Franju.“

„Báječné!“ řekl student.

„Báječné je, že se takový film vůbec bude točit. Dekolonizace Afriky ... ! Čekají nás u Lippa. Fraju, Figon a Bernier.“

„Ten publicista? Nemá zrovna nejlepší jméno.“

„Nakladatel Figon a on mají film financovat. Vybírám si přátele, ale obchodní partnery ... ?“

Bulvárem Saint-Germain se od semaforu k semaforu sune nekonečný had automobilů. Je pátek 30. října 1965, 1230, dopravní špička před víkendem. Mahdi Ben Barka se dívá na hodinky. O sto metrů blíž ke katedrále St. Germain des Pres sleduje minutovou ručičku muž v plně obsazeném černém Peugeotu 403.

Když se taxi přiblížilo k Diderotovu pomníku a zastavilo na červenou na křižovatce de Rennes, Mahdi Ben Barka zaplatil. Oba muži vystoupili. Pár kroků po frekventovaném chodníku. Prohlíží si výlohu knihkupectví La Pochande. Černý Peugeot 403 mezitím zastavil. Vyskočili dva muži. Nedaleko vchodu do Lippovy restaurace stojí pán s nápadným orlím nosem. Dává znamení. Kdyby ho viděl některý z jeho podřízených, jistě by se divil, jakou roli hraje Antoine Lopez. Muž v klobouku je totiž ředitelem kanceláře Air France na pařížském letišti Orly. To o něm je známo. Ale on je také tajným agentem francouzské špiónážní služby SDECE, a to o něm ví jen několik zasvěcených.

Ještě jednou kývl. K Mahdimu Ben Barkovi přistoupili dva muži v civilu.

„Policie,“ řekl jeden z nich. „Máme příkaz pozvat vás na jistou schůzku. Pojdte, prosím, klidně. Ať zbytečně nevzbudíme pozornost.“

„Vaše průkazy, pánové?“ vyzval je Mahdi Ben Barka. Rozhlédli se, pak vešli do pasáže.

Tam se oba neznámí legitimovali průkazy pařížské policie. Jeden se jmenoval Louis Souchon a měl hodnost kriminálního komisaře, druhý byl policejní asistent Roger Voitot. Mahdi Ben Barka kývl na souhlas a odešel s nimi k černému peugeotu.

Vysokoškolák Azemmuri pozoroval scénu. Nevěděl, oč jde, držel se proto diskrétně stranou. Když pochopil, že vedou jeho přitele k vozu a chystají se s ním odjet, šel k peugeotu a chtěl také nastoupit. Jeden z policistů se postavil proti němu a nenápadně, ale velmi důrazně Azemmuriho odstrčil. Pak cvakla dvířka a vůz zmizel v proudu ostatních automobilů.

Každý jiný by se vyptával, o jakou schůzku jde, kam ho vezou a proč ho přišla tak nečekaně pozvat právě pařížská tajná policie. Mahdi Ben Barka byl klidný. Ani tak neobvyklé pozvání ho nepřekvapilo. Thamir Azemmuri by byl v jiném případě také asi okamžitě zalarmoval Ben Barkovo přibuzenstvo a pravděpodobně by spěchal na nejbližší policejní revír a nadiktoval by tam do protokolu oznámení o únosu. Nic takového se nestalo. Aspoň ne hned.

Mezitím proklíčkoval vůz s Ben Barkou pařížskými bulváry. Směřoval k letišti Orly. Lopez seděl vedle řidiče. Policisté

Voitot a Souchon na zadním sedadle mlčeli. Ben Barka, jak vyplynulo z pozdějších výpovědí, se domníval, že ho vezou na letiště, posadí do letadla a přinutí ho opustit Francii. A tak protestoval, že má v hotelu kufřík, přece ho tady nenechá. Dověděl se, že nejedou na letiště, jen tímhle směrem vyjíždějí na dálnici z Paříže.

„Sejdete se se šéfem,“ řekl Antoine Lopez.

Ben Barka chvíli mlčel. Pak začal s promyšlenou samomluvou. Hovořil o své nedávné audienci u prezidenta de Gaulla, nezapomněl připomenout, že se nijak neprovinil proti francouzským zákonům. Naopak ctí pořádek a organizaci, obdivuje zásady de Gaullovy politiky.

„Nikdo vám nic nevyčítá,“ řekl jeden z policistů.

„Setkáte se na venkově. Ve vile,“ řekl Lopez.

Vůz dojel do Fontenay-Vicomte a zastavil v zahradě velké usedlosti. Později se ukázalo, že jejím majitelem je mezinárodní gangster Georges Boucheseiche.

Mahdiho Ben Barku uvedli ho haly a poprosili o chvíli strpení. Tady jsou obrázkové magazíny, aby mu nebyla dlouhá chvíle, tamhle televizor, občerstvení přinesou hned. Pak dostává sklenici mátového čaje, na který je zvyklý. Asi po hodině opožděný oběd: marocký kuskus. Milá pozornost, že pamatují i na takové maličkosti.

Mezitím proběhlo několik telefonických rozhovorů. Antoine Lopez a oba policisté se ihned vrátili do Paříže. Lopez vytočil v 1619 číslo mezistátní centrály a volal Rabat 240-11. Bylo to číslo marockého ministerstva vnitra. Hovořil s vedoucím kabinetu šéfa marocké státní bezpečnosti. Později se zjistilo, že i majitel vily, gangster Boucheseiche, který se dosud svému hostovi Ben Barkovi neukázal, volal ihned po jeho příjezdu do Maroka. A nebyl to rozhovor s ředitelem jednoho ze dvou hotelů, které zde Boucheseiche vlastnil, volal na jiné číslo a řekl podivnou větu: „Řekněte generálovi, že mrkev je vařená.“

Antoine Lopez seděl ve své kanceláři na letišti v Orly a přesně za hodinu po prvním telefonním rozhovoru volal znovu Rabat. Na čísle 203-01 se ozval vedoucí kabinetu ministra vnitra Ufkira kapitán Ben Sliman. Obsah rozhovoru je pozoruhodný. Zaměstnanec společnosti Air France dává pokyn marockému ministrovi vnitra, aby všeho nechal, sedl do letadla a objevil se co nejdříve v Paříži. Povolení k přistání v Orly zařídí.

Generál Ufkir však nebyl v Rabatu, ale v jiném z pěti marockých královských měst, ve Fezu. Zpráva o telefonátu z Paříže ho zastihla těsně před odjezdem, a proto poslal vzkaz do Lopezovy vily do Ormoy, aby ho zavolal co nejdříve do Meknesu, kudy bude projíždět. Když se Lopez vrátil večer z kanceláře domů, mluvil přímo s generálem Ufkirem. A po půlnoci, tedy už 30. října ve dvě hodiny v noci, pak znovu zvonil ve vile v Ormoy telefon. Marocký ministr vnitra generál Ufkir oznamoval, že přiletí na letiště v Orly v sedmácti odpoledne. Antoine Lopez, tajný agent francouzské špiónážní služby SDECE, pak přijal ještě jeden telefonický vzkaz. Byl rovněž z Maroka, od zástupce náčelníka marocké státní bezpečnosti Ahmeda Dlimiho. I ten mu oznámil, že bude kolem sedmácté hodiny na letišti v Orly.

V sobotu 30. října přiletěl do Paříže nejdříve Ahmed Dlimi, krátce poté i generál Ufkir. Major Dlimi vypadal na první pohled jako Marokánec, generál Muhammad Ufkir se ztratil mezi Francouzi jako jeden z nich. Mimo Antoina Lopeze čekal na hosty ještě komisař marocké policie El Mahdi, Ufkirův synovec a důvěrník, který se na hotelových přihláškách vydával za studujícího.

Během cesty z letiště do města se generál Ufkir dověděl, že se Lopez s rodinou chystá na víkend. Protože byli dobří známí, požádal Ufkir Lopeze o klíče vily v Ormoy. Lopez rád vyhověl, považoval generálovu službu za vyznamenání. Zabalil si kufří a odjel s manželkou a s dětmi do Bellegardu v departementu Loire. Měl dobrou náladu. Akce probíhala podle plánu. Ale pak si cestou zapnul rádio a zjistil, že je všechno jinak. V Paříži zmizel minulého dne v poledne vůdce marocké opozice Mahdi Ben Barka.

Student historie Thamir El Azemmuri musel vědět, v jaké situaci je Ben Barka. Věděl, že žije v emigraci, že v Maroku byl odsouzen v nepřítomnosti k trestu smrti. A přesto ho všechny tyto souvislosti nenapadly hned. Jak jinak si lze vysvětlit, že oznámil Ben Barkovu bratrovi Abdelkadrovi až pozdě odpoledne, co se stalo.

Ale ani ten neběžel hned na policii. Abdelkadr Ben Barka totiž věděl, že se marocký král Hasan z jistých taktických důvodů pokouší o kontakt s opozicí v emigraci a že se taková jednání vedou v tajnosti. Tak dochází k hlášení případu opožděně. Úřady a veřejnost teprve v pondělí přijdou na to, že byl Ben Barka unesen za bílého dne uprostřed Paříže. Ve středu 3. listopadu 1965 pak dostává prezident Francouzské republiky generál Charles de Gaulle telegram Ben Barkovy matky, v němž ho stará paní prosí, aby udělal všechno, co je v jeho moci, a zachránil jejího syna.

Proč telegrafovala Ben Barkova matka přímo francouzskému prezidentovi? Protože Mahdi Ben Barka pobýval v Paříži s vědomím francouzských oficiálních míst, o jeho pobytu věděla policie. Měla ho chránit, a namísto toho pomáhala při únosu. Vědomě, či nevědomě? Věděl komisař Souchon a jeho asistent Voitot, oč skutečně jde? Zřejmě ne. Dostali pokyn od pracovníka tajné služby Lopeze, a ten je zároveň ujistil, že všechno je v nejlepším pořádku.

Aféra, která hrozila vypuknout po Ben Barkově zmizení, byla de Gaullovi nepříjemná. Telegram Ben Barkovy matky přišel totiž jen pár hodin předtím, než generál ohlásil svou novou kandidaturu na prezidentský úřad.

V textu marocké Bílé knihy, kterou zveřejnila Hasanova vláda o průběhu Ben Barkovy aféry, se tvrdí, že se marocký opoziční vůdce dohodl se zástupci francouzské vlády na plánu puče, který měl svrhnout Hasanovu absolutistickou, příliš proamerickou monarchii, odklánějící se stále víc od francouzského vlivu.

Francie měla hned několik důvodů pro taková tajná jednání. Jednak to byl stále slábnoucí vliv v Maroku, které Francouzi považovali odjakživa za své. Pak šlo, stále podle tvrzení marocké Bílé knihy, o prezidentovu prestiž. De Gaulle byl zásadně pro potlačování vlivu Američanů na evropskou politiku.

Podle tvrzení marockých míst chtěla francouzská tajná služba fingovat únos Ben Barky a organizovat akci tak, aby zapůsobila dojmem, že opozičního politika unesli sami Marokánci. V pozadí měl být zřetelný vliv ministra vnitra generála Ufkira. K únosu mělo navíc dojít v době, kdy bude generál Ufkir oficiálně v Paříži. Počítalo se se skandálem. Policie by vypátrala úkryt uneseného, odhalila by únoscce marockého původu, osvobozený Ben Barka by pořádal

tiskové konference a politické propagační tažení, Hasanova monarchie by se zachvěla v základech, dozrál by čas vyhlásit v Maroku republiku v čele s Ben Barkou, který vždy byl a je ochoten k nejužší spolupráci s Francií.

Zasvěcení nevěřili ani slovu z tohoto prohlášení. Světová veřejnost sledovala den ze dne průběh aféry. Pomalu dospěla ke stejnému názoru, který vládl od počátku v uličkách mediny Marrákeše, Rabatu, Casablanky či Fezu. Mahdi Ben Barka byl jediným marockým politikem, který měl tak vysoký kredit u veřejného mínění, že by byl mohl otrást Hasanovým trůnem. A tak se král a jeho generál dohodli ve společném zájmu na společné akci. O osvědčené tajné agenty neměli nouzi.

Nynější ředitel kanceláře letecké společnosti Air France na letišti v Orly Antoine Lopez sloužil kdysi v Tangeru jako letecký inspektor. Možná že tehdy ještě nespolupracoval s kriminální ústřednou, ale prokazatelně kolaboroval s francouzskou tajnou službou. Od něho totiž dostala tip, že z tangerského letiště právě odstartovalo letadlo s Ben Bellou a jeho spolupracovníky a směřuje do Tunisu. Tak došlo k zatčení bojovníků národně osvobozenického hnutí za asistence stíhaček francouzského letectva, které přinutily letadlo marocké společnosti Air Atlas přistát místo v Tunisu v Alžiru.

Kdo vlastně byl Mahdi Ben Barka, že se kolem jeho osoby roztočil kolotoč mezinárodních intrik a kolem jeho únosu vypukla aféra, která sahala až k francouzskému prezidentovi?

Měl symbolické jméno. El Mahdi znamená v arabštině posel boží, spasitel. Nechoval se však ani nevypadal jako svatý podle evropských představ. Byl energický, tvrdý, věděl, co chce. Byl silný, uměl promluvit a snad proto, že se narodil v rodině malého soudního úředníka, měl přístup ke vzdělání, ale ne k bohatství. Přidal se už v mládí na stranu marockého lidu a bojoval za samostatnost své vlasti.

Vystudoval v roce 1944. Když Ahmed Balafrédž, zakladatel strany ISTIKLAL, vyzval mladé intelektuály k podpisu Manifestu nezávislosti, byl Ben Barkův podpis vedle jmen Abderrahíma Buaibda a Abdelkebira Fassiho. V letech, kdy bylo hnutí za nezávislost Maroka potlačeno a sultán Muhammad žil ve svém paláci v domácím vězení, byl Mahdi Ben Barka jediným, komu nemohl generální rezident maršál Juin zakázat přístup do paláce. Profesor Mahdi Ben Barka totiž vyučoval matematice Muhammadova syna, korunního prince Mulaye Hasana, pozdějšího krále.

V roce 1952 se však přece jen neubráníl deportaci, ale nepobyl v nehostinné poušti ani celé dva roky. Dvacátého srpna 1955, v den druhého výročí sesazení Muhammada, zahájili maročí partyzánské bojovníky za osvobození a alžírští bojovníci Fronty národního osvobození ofenzívu. V bojích padlo na tisíce Francouzů. Francie kapitulovala. Muhammad V. byl znovu dosazen na trůn, Maroko se stalo nezávislým státem.

V kamenité poušti Středního Atlasu leží vesnice Imilšil, obklopená třítisícovými bezejmennými štíty hor. V zimě je zde třeskutý mráz, v létě nekonečná nuda. Je to vězení bez mříží, místo osnatého drátu je obklopena desítkami kilometrů pouště. Tady žil Ben Barka ve vyhnanství. A tady se seznámil v únoru 1954 s pozoruhodným mužem. Byl to přítel jeho vězňů, marocký důstojník výrazných rysů, hubený; bílé pleti. Brzy se jejich debaty schůzky staly každodenním pravidlem. Diskutovali o všem možném. Hlavně o politice a o budoucnosti Maroka. Onen marocký důstojník měl už za sebou bouřlivou kariéru, poznal kus světa. Sloužil ve francouzské armádě, byl nějaký čas v Itálii, dostal se s expedičními sbory francouzské armády do Vietnamu, před nedávnem se vrátil z Indočíny. A teď působil v marocké armádě. Jmenoval se Muhammad Ufkir. Později byl jmenován adjutantem nového generálního rezidenta v Maroku, francouzského generála Boyera de la Tour, pod jehož velením kdysi sloužil v Indočíně. Muhammad Ufkir byl tedy kolaborant.

Byl to však chytrý kolaborant. Udržoval styky s internovaným vůdcem opozice Ben Barkou. Když pochopil, že dny Francouzi dosazeného sultána Ben Arafy jsou sečteny, protože světové osvobozenické hnutí je ve všech koloniálních zemích na postupu a situace nutí Francouze ke změně politického kursu, začal hovořit s internovaným ještě otevřeněji, nakonec nabídl Ben Barkovi spolupráci. Tak dodával Muhammad Ufkir marockému hnutí odporu cenné informace, k nimž měl přístup z titulu svého postavení, ale také proto, že měl důvěrného a ke všemu ochotného přítele, francouzského kapitána Leroye.

Když došlo v roce 1956 k převratu, Maroko bylo prohlášeno svobodnou zemí a Muhammad V. se stal králem. Mahdi Ben Barka byl volný a kapitán marocké armády, pobočník představitele okupantů, přežil převrat s čistým štítem. Sám Mahdi Ben Barka mu dosvědčil, že spolupracoval s partyzány, že předával osvobozenickému hnutí cenné zprávy. Tak se „vlastenec“ Ufkir dostal rovnou do vojenského kabinetu Muhammada V. Jeho kariéra mohla začít.

Je třeba upozornit na jednu skutečnost. Onen Ufkirův přítel, francouzský kapitán, který se stěhoval do Francie, byl pozdější plukovník Leroy zvaný také Finville, důstojník francouzské tajné služby SDECE, který sehrál v pozdějších událostech značnou roli.

Někdy koncem roku 1955 svolala pokroková buržoazní strana ISTIKLAL svůj první sjezd. Zaznělo heslo „Půdu rolníkům“. Ben Barka se stal oblíbeným a vlivným vůdcem. Král Muhammad V., zřejmě na zásah chytrých rádců, se ho snažil odzbrojit tím, že ho jmenoval předsedou Poradního národního shromáždění. Ben Barkovi však nestoupala sláva do hlavy. Dal se zvolit organizačním tajemníkem ISTIKLALU, byl ve stálém spojení s odbory, se studenty, s rolníky na zuboženém venkově. Je pochopitelné, že se stále víc odkláněl doleva, až došel k rozchodu se stranou ISTIKLAL a v roce 1959 založil Národní svaz lidových sil (UNFP). Nová strana, kterou lze označit za pokrokovou a socialistickou, získala rychle voliče. V roce 1963 měla už v parlamentě devětadvacet poslanců.

Naděje Maroka na demokracii měla však krátké trvání. Generálové odhalili takzvaný Červencový puč, který byl záminkou k útoku proti progresivním silám. Mahdi Ben Barka odešel do exilu a byl v nepřítomnosti odsouzen k smrti. Král Muhammad V. v roce 1961 za dodnes nevyjasněných okolností zemřel. Na trůn nastoupil Ben Barkův žák Mulay Hasan jako Hasan II. Někdejší profesor matematiky veřejně kritizoval politiku svého někdejšího žáka. Králi Hasanovi II. se to samozřejmě nelíbilo. Mahdi Ben Barka byl odsouzen k trestu smrti v nepřítomnosti podruhé. Věděl, že bude žít tak

dlouho, dokud nepřekročí hranice Maroka.

V prvních dnech roku 1966 se v Havaně konala Konference tří kontinentů, na níž zástupci Asie, Afriky a Latinské Ameriky řešili aktuální otázky národně osvobozenického boje. Mahdi Ben Barka byl jedním z hlavních iniciátorů tohoto významného politického fóra, kterého se už nemohl zúčastnit.

Vraťme se ještě do dubna 1965. Situace v Maroku se přiosťila. Král Hasan II. se rozhodl vládnout tvrdou rukou, ale přesto nebo právě proto se dostal do politické izolace. Aby si udržel autoritu, musel se opřít hlavně o své plukovníky, zrušit ústavu a rozpustit parlament. Většina opozičních vůdců bojkotovala Hasanovu politiku a na ministra vnitra se také dívala skrz prsty. Hasan II. není politický diletant. Má dobrou školu. Dokáže si spočítat, že bude jednodušší podat ruku opozici než ji zastrašovat represáliemi. Proto uvažuje o tom, zda by neměl omilostnit vůdce lidového hnutí Ben Barku. Předloží svůj plán některým politickým poradcům, ale nekonzultuje ho se svým ministrem vnitra Ufkirem. Je to náhoda nebo záměr?

Generál Ufkir má ale své lidi všude a v královském paláci v rabatském Mešúáru mají i stěny uši. Ministr vnitra jde za králem a snaží se ho přesvědčit, aby se nepaktoval se zrádce. Král Hasan ví, že je Ben Barka Ufkirův nepřítel na život a na smrt. Snad právě proto nedbá ministrovy rady. A tak se generál Ufkir rozhodne jednat na vlastní pěst. Zvlášť poté, když v dubnu vyhlásil král Hasan amnestii týkající se výhradně obou rozsudků smrti nad Ben Barkou. Královský důvěrník a Ufkirův tajný agent pak přinesl svému generálovi zprávu, že marocký král se vyjádřil o vůdci národně osvobozenického hnutí: „Nemohu přece zapomenout, že byl Ben Barka mým profesorem matematiky a vychovával mě jako vlastence.“ Ale ani to ještě nebyla poslední kapka pověstného poháru, který má přetéci. Král Hasan II. dal pokyn svému velvyslanci v Paříži Mulay Alimu, aby se spojil s Ben Barkou, vysvětlil mu situaci a snažil se zjistit jeho názor. K jednání došlo v západoněmeckém Frankfurtu v květnu 1965 v bytě Ben Barkova bratra Abdelkadra. Ufkir se o setkání dověděl.

Městečko Buodenib je i dnes jen větší oázou na pokraji pouště. V roce 1924, kdy se zde narodil ve staré marocké rodině Muhammad Ufkir, sem nevedla ani pořádná silnice. Muhammadův otec, místní feudální statkář, byl člověk vyhraněně nacionalistický. Přesto poslal svého syna do francouzské vojenské školy v Meknesu. Mladý muž otce nezklamal. Absolvoval školu s vyznamenáním a jako osmnáctiletý se vrátil domů s distinkcemi podporučíka.

Kdo měl v tehdejších marockých poměrech takovou kvalifikaci, měl před sebou i kariéru. Ufkirova zastavení na cestě ke generálským výločkám jsme již jmenovali. Aby byl portrét plastický, přidejme ještě boje ve Vietnamu, v nichž se „vyznamenal“ jako tvrdý, neúprosný a krutý žoldnér.

Když se Muhammadu Ufkirovi podařila přeměna z francouzského kolaboranta na králova služebníka, proslavil se ještě několikrát jako bezohledný kat. Když v roce 1958 vypuklo povstání některých kmenů Kabylů z oblasti Rifu, byl jedním z těch, kdo se zasloužili o jeho krvavé potlačení.

Po tomto „hrdinském“ činu se Ufkir věnoval organizaci tajné služby. Vybral si dobré učitele a zkušené experty. Jedním byl někdejší osvědčený pracovník Hitlerova gestapa, druhým francouzský policejní důstojník. Šéfem tajné služby se pochopitelně stal Muhammad Ufkir a okamžitě mobilizoval své tajné agenty do boje proti Ben Barkovu Národnímu svazu lidových sil. Ben Barka byl označen za veřejného nepřítele číslo jedna právě těmi feudálními velmoži, s kterými spolupracoval šéf tajné služby Ufkir.

Snad největší skvrna na Ufkirově pověsti před případem Mahdiho Ben Barky je zásah v Casabance v roce 1964. V rámci politického diktátu, kterým se vyznačovala vláda krále Hasana II., došlo k omezení vyučování na vysokých školách. Studenti v Casabance vyšli do ulic a demonstrovali proti zvůli režimu. Generál Ufkir nasedl do vojenského vrtulníku, nařídil pilotovi, aby prolétl co nejniž nad ulicemi, jimiž procházeli mladí lidé. Posadil se k palubnímu kulometu a pálil do bezbranných. V ulicích zůstalo ležet téměř sto mrtvých. Nebyl postaven před soud jako vrah, byl jmenován ministrem vnitra.

Marocký ministr vnitra má pochopitelně v ruce všechny trumfy ve hře s politikem Ben Barkou. Je však už příliš vysoce postaveným a zkušeným intrikánem, aby si sám špinil prsty. Proto se v červenci 1965 objevuje na marockém velvyslanectví v Paříži nový diplomat s cestovním pasem, vystaveným na jméno Larbi Štuki. Je to Ufkirův tajný agent. Ve skutečnosti se jmenuje Naimi Mulud, je mu osmadvacet let, je policejním důstojníkem a pracovníkem marocké tajné služby. Vydal se na cesty, aby sestavil komando, které by provedlo Ben Barkův únos. Zatím se zdá, že chce Ufkir dostat svého nepřítele na marocké území, kde by měl jako ministr vnitra určité možnosti i přes královu amnestii.

Štuki je chytrý pán, vyzná se ve vztazích pařížského podsvětí. Hledá cestičky a najde je. Jeho prvním spolupracovníkem je odborník na otázky Maghrebu (arabský západ – historické označení Maroka, Tuniska, Alžírsko a Tripoliska), zato však novinář nevalné pověsti, Philippe Bernier. Má za sebou policejní, či dokonce soudní řízení a byl propuštěn na kauci, ale to vše „diplomat“ Štuki ví. Snad právě proto se obrátil na něho. A také proto, že mu je známo, že monsieur Bernier nikdy nemá peníze a že netouží po ničém jiném, než jak je snadno vydělat.

Ani dnes ještě nelze prokázat, zda se emisar Štuki setkal v Paříži se zástupci francouzské tajné služby SDECE nebo DST (Direction de la Surveillance du Territoire), což je velmi mocné protispionážní oddělení vnitřní bezpečnosti. Podle prohlášení plukovníka kontrašpionáže Leroye, zvaného Finville, který vypovídal později před soudcem Zolligerem, se konala 8. října 1965 důležitá porada. Plukovník Leroy-Finville se dostavil do ústředí francouzské tajné služby na bulváru Mortier nedaleko Porte Lilas a navštívil v prvním patře kancelář ředitele SDECE generála Paula Jacquiera. Protože šlo o jistou koordinaci spojení SDECE se zahraničními zpravodajskými službami, byl zřejmě přítomen i plukovník Mareuil, který měl tento resort na starosti. Výsledkem porady bylo rozhodnutí nenechat marockému tajnému agentovi Štukimu volnou ruku a spolupracovat s ním.

Tomu nasvědčují tyto okolnosti: Ben Barka žil v té době v Ženevě. Někdy v květnu se zde objevil novinář Philippe Bernier, jemuž, jak se později prokázalo, zaplatil letenku Štuki. Navštívil Ben Barku s lákavým návrhem. Jistá skupina pařížských umělců připravuje film o protikoloniální boji Afriky pod názvem BASTA! Režirovat ho bude známý režisér

Franju. Ben Barka by mohl spolupracovat jako politický poradce při psaní scénáře, který by měl vytvořit George Figon. Bude-li souhlasit, sejdou se všichni v Paříži, aby se poradili o dalším. Ben Barka byl nadšen. Slíbil spolupráci.

V době, kdy vyjednával Bernier s Ben Barkou v Ženevě, se v městečku na Lac Léman objevil také marocký tajný agent Štuki. Nesešel se s Ben Barkou, ale s jistým Francouzem, který sem přiletěl linkou Air France. Byl to osvědčený vyzvědač a spolupracovník francouzské tajné služby Antoine Lopez. Zde, v klidném prostředí hotelu na Quai du Mont Blanc probrali detaily plánovaného únosu. Agent Lopez se o podrobnosti měl postarat sám. Zkušeností má přece dost. Ihned po návratu prý Lopez zavolał svého dobrého známého policejního komisaře pařížské Sureté Souchona. Sešli se v Lopezově kanceláři na letišti v Orly. Nový muž na scéně se jmenuje Georges Figon. Je to seriózně vyhlížející pán v nejlepších letech. Pochází z počestné měšťácké rodiny, má však za sebou bohatou gangsterskou minulost. V podsvětí je znám jako Jo Střelec. Jako dítě trpěl nervovými poruchami, v jinošském věku pobyl dokonce celé tři roky v psychiatrickém ústavu pro mládež. V roce 1955 se dostal před soud za zločin a byl odsouzen k nuceným pracím na dvacet let. Opykal si však jen šest let a za dobré chování byl podmíněně propuštěn. Georges Figon je rozporná postava příběhu Ben Barky. I celý jeho život je podivný. Na jedné straně je Figon gangster neštítící se vraždy, člen polovojenských jednotek, kterým Francouzi říkali Les Barbouzes. Figon je však také literátem, anebo se jím snaží být. Píše takzvané fotoromány, brak z rodu komiksů. Dvakrát úspěšně vystupuje v televizi, je autorem scénáře celovečerního filmu Muž z podsvětí. Kromě toho pašuje valuty z Alžírsko do Švýcar, vydává časopis na ochranu zvířat. Teď by se měl stát producentem filmu. Počítá samozřejmě, co mu to vynesie. Hned v milionech starých franků, jakmile pochopí, že jde víc o nepohodlného Ben Barku než o protikolonialistický film.

Při posuzování Figonovy činnosti před únosem a podle některých skutečností, které dovolují rekonstrukci událostí předcházejících zločinu, se objevuje rozpor. Na jedné straně je snaha dopravit Ben Barku do Maroka živého a zdravého a snad se s ním vyrovnat teprve na domácím území, druhou alternativou je snaha zbavit se ho za každou cenu – třeba atentátem.

Marocký politik má za sebou už několik podobných nepříjemných zkušeností. Už mu vícekrát usilovali o život. Nedávno se v Ženevě zachránil před únosem jen duchapřítomností. Když zjistil, oč jde, vběhl do garáže a druhým východem zločincům utekl. Oba únosci byli Marokánci, členové Ufkirovy policie v civilu.

Před lety na silnici do Casablanky předjel Ben Barku policejní automobil a řidič ho naučeným manévrem vytlačil ze silnice. Vůz se převrátil, Ben Barka se vyprostil. Je zraněn, ale schopen akce. Rozhlédl se a spatřil, jak se vrah v policejním voze vrací. Začal mávat na feláhy, pracující na blízkém poli. Volal, že je Ben Barka a že ho chtějí zavraždit. Lidé zvedli motyky a spěchali zraněnému na pomoc. Policejní vůz plnou rychlostí odjel. Ben Barku později odvezla sanitka do nemocnice, kde ležel několik týdnů s pohmožděnou páteří.

V Alžíru se mu podařilo zachránit jen proto, že si ho atentátník spletl s někým jiným, a také v Tunisu mu pomohla šťastná náhoda. V Káhiře se situace opakovala.

Generál Ufkir se zřejmě nemohl dočkat, až se zbaví nebezpečného protivníka, proto poslal svým emisarům urgenci. Na pokyn francouzského tajného agenta Lopeze odjeli Georges Figon a novinář Bernier prvního září do Káhiry, aby tam údajně znovu jednali s Ben Barkou o projektu filmu. Už byli na letišti v Orly, když Bernier zjistil, že má neplatný pas. Pomohl jim dobrý známý, ředitel Air France Lopez. Na jeho zásah policie urychleně prodloužila platnost pasu, a tak oba stihli odlet do Káhiry.

Cesta za Ben Barkou začala s překážkami a také tak pokračovala. Sešli se s ním v nejlepším káhirském hotelu na břehu Nilu. Jenže Ben Barka byl ve střehu. Už den předtím ho egyptská policie upozornila, že na letišti v Heliopolisu přiletěl podezřelý marocký státní příslušník Štuki. Egyptané pomohli Ben Barkovi přestěhovat rodinu z hotelu do soukromého bytu. On sám se sice sešel s vyjednavací v hale hotelu Hilton Nile, kde se ubytovali, ale Figon ani Bernier neměli možnost umístit kufřík s časovanou bombou do Ben Barkova pokoje, jak původně plánovali. Když se pak za svitu měsíce setkali na nilském nábřeží pod vyhlídkovou věží se svým chleboďárcem Štukim, nezbylo jim nic jiného než kufřík s pekelným strojem hodit do kalných vod Nilu.

Generál Ufkir zuřil. Všechno štěstí je na Ben Barkově straně. Marocký ministr vnitra dobře ví, že se nemůže měřit se svým protivníkem. Ben Barka je silná osobnost, má za sebou veřejné mínění, docílil by politického zvratu v Maroku, stal by se ministerským předsedou a prvním mužem ve státě. Snažil by se totiž opravdu dát zemi, co sliboval – demokratický systém, reformované školství, kulturu na vesnici, moderní zemědělství, výstavbu průmyslu v chudých oblastech, svobodu, osvětu a rovnoprávnost kočovníků s boháči. Generál Ufkir to věděl. Proto se ho ze všech sil snažil odstranit.

Na scéně se objevují další postavy. Mezinárodní gangster Boucheseiche, který vlastní v Maroku dva hotely a také podniky pochybné pověsti. Jeho velkým snem je zaříditi si v Casablance obrovský, moderní a hygienický, přepychově zařízený nevěstinec, vedený s mistrovstvím arabských kuplířů a s diskrétní elegancí londýnského klubu. Generál Ufkir mu slíbil koncesi. Pak je zde advokát a poslanec Pierre Lemarchand. Objevuje se, prý zcela náhodně, také při akci v Ženevě. Ufkir posílá do hry svého dalšího důvěrníka, komisaře El Gholi El Mahdího. Vystupuje v Paříži jako student, ale říká se o něm, že je Ufkirovým příbuzným, dokonce snad adoptovaným synem. A protože hru hrají gangsteři a příslušníci pařížského podsvětí, přizvou si ještě pár profesionálních zločinců: Dubaia, zvaného Petříček, Le Nyho, zvaného André nebo Le grand Dédé, a jistého Monsieura Jeana, vlastním jménem Palissé. Dirigentem tohoto ansámblu je Antoine Lopez, muž totožný s informátorem plukovníka Leroye, u něhož je veden jako Don Pedro.

Když se Ben Barka vrátil z Káhiry do Ženevy, zpozoroval, že je sledován. Generál Ufkir požádal o spolupráci francouzskou tajnou službu. Je pravděpodobné, že mu SDECE vyhověla a poslala své místní agenty na Ben Barkovu stopu. Generál Ufkir však chtěl mít jistotu, že nepohodlný politik nezmizí, proto požádal koncem roku 1964 amerického velvyslance v Rabatu Henryho J. Taska, aby tlumočil jeho žádost o spolupráci při sledování Ben Barky americké CIA.

Ani tím však starostlivý Ufkir neskončil. Pro jistotu se ještě spojil s vedením izraelské špiónážní služby Mossad,

generálem Meir Amitem, vysvětlil mu, oč jde, a požádal ho, aby poslal do Ženevy pár elitních tajných agentů, kteří by Ben Barku hlídali. V té době zpravodajská služba generála Ufkira skutečně spolupracovala s izraelským Mossadem. V Rabatu i Casablance dokonce působili instruktoři z Tel Avivu a pomáhali budovat organizační schéma marocké tajné služby. Izraelští poradci cvičili tajné agenty a dodávali Maroku zbraně.

Memune – náčelník Mossadu Meir Amit poslal tedy do Ženevy několik svých mužů, ti začali hlídat Ben Barku, ale brzy zjistili, že se jim pletou pod nohy agenti francouzské i marocké tajné služby. Podali o tom zprávu do Tel Avivu a náčelník je odvolal. Generál Ufkir se však ani poté nevzdal. Požádal svého kolegu Amita o přátelskou službu: potřebuje velmi účinný jed, aby mohl nenápadně odstranit nejmenovaného politika: Vedení Mossadu pomoc odmítlo.

Ben Barka tedy chodí po ženevských ulicích, houf tajných agentů za ním. Pak dostává Lopez zprávu, že se chystá 29. října do Paříže. Vyrozumí tedy oba policisty Voitota a Souchona a požádá je o spolupráci. Komisař Souchon není žádný nováček, pracuje u policie už dobrých dvacet let. Nespokojí se proto s tvrzením, že jde o malou službu – dovést jistého Marokánce na schůzku. Žádá nejdřív záruky. A v této chvíli slyší z Lopezových úst okřídlenou větu, která později vzbudí tolik pozornosti. Lopez totiž řekne Souchonovi: „Foccart o tom ví.“ Je to jako švihnutí kouzelného proutku. Najednou je všechno jasné.

S šedou eminencí Elysejského paláce Jacquesem Foccartem jsme se setkali při vraždě kamerunského pokrokového politika doktora Moumiého. Je známo, že arénou Foccarta byla oblast severní Afriky. Je tedy nanejvýš pravděpodobné, že stál i v zákulisí případu Ben Barky. Aby snad komisař Souchon nepochyboval o pravdivosti Lopezova tvrzení, ještě dopoledne telefonoval na policejní ředitelství jistý Aubert z kabinetu francouzského ministra vnitra Freye a přesvědčil se dotazem u Souchona, že „přijde na plánovanou schůzku“. Když se při pozdějším vyšetřování Auberta ptali, prohlásil, že nikomu nevolal, o ničem neměl tušení, někdo třetí zřejmě zneužil jeho jména.

Pak došlo k únosu za bílého dne, Mahdi Ben Barka zmizel, policie zahájila pátrání, za mříže se dostali Antoine Lopez, Marokánec El Mahdí a oba policisté Souchon a Voitot. Byl vydán zatykač na Boucheseicha, Dubaila a ostatní gangstery. Ti však byli dávno v bezpečí za hranicemi.

Prezident Charles de Gaulle je uprostřed příprav na volby, aféra by zkomplikovala kampaň. Dá si referovat od svého ministra vnitra Freye i od svého poradce Foccarta a ihned nařizuje přísné vyšetření případu. Písemně ujišťuje Ben Barkovu matku, že příslušné úřady udělají vše, co je v jejich silách, aby bylo učiněno spravedlnosti zadost. Do Maroka je vyslán vysoký vládní úředník, pověřený zvláštním posláním u marockého krále Hasana II.

Někteří pachatelé jsou za mřížemi, jiní utekli za hranice. Jen jeden je výjimkou. Georges Figon. Chodí po pařížských ulicích, vyседává v Café des deux Magots, stýká se se svou milenkou, herečkou z divadla Théâtre Edouard VII, Anne-Marii Coffinetovou. Stačí tedy sledovat půvabnou mademoiselle, ta dříve nebo později přivede zájemce na stopu hledaného Figona.

Je zajímavé, že se po její stopě nevydala pařížská policie, ale reportér týdeníku L'Express. Ten zaručil skrývajícím se gangsterovi naprostou diskrétnost a natočil na magnetofonový pásek jeho výpověď. Zapůsobila jako bomba. Následovalo odvolání francouzského velvyslance z Maroka. Výpověď měla za následek značnou reorganizaci ve francouzských tajných službách a žádost francouzské vlády o vystavení mezinárodního zatykače na marockého ministra vnitra generála Muhammada Ufkira. Bylo už naprosto jasné, že Mahdi Ben Barka nebyl jen unesen, ale také zavražděn, a bylo víc než pravděpodobné, že jeho vrahem byl právě generál Ufkir. Aféra tolik znepokojila francouzského prezidenta Charlese de Gaulla, že jmenoval novým ředitelem francouzské špiónážní služby divizního generála Eugena Guibauda.

Marocký ministr vnitra generál Ufkir přistál na pařížském letišti Orly v sobotu 30. října 1965 kolem sedmácté hodiny. Mahdi Ben Barka byl v té době ještě živ a zdrav ve vile gangstera Boucheseiche. Gangster Dubai, který mezitím, co Ben Barka usnul, hovořil telefonicky s Rabatem, ujistil zajatce, že je všechno v nejlepším pořádku. Z nepředvídaných příčin se však schůzka o den odkládá.

Když přijel v sobotu zástupce náčelníka marocké státní bezpečnosti major Ahmed Dlimi v doprovodu jakéhosi Achachiho, začalo se mezi gangstery debatovat o osudu zajatce. Podle toho, jak reagoval, byl Dlimi zřejmě profesionální zabiják. S klidným svědomím prohlásil před svědky, že Ben Barku zlikvidují a zahrabou někde v lese. Ale gangsteři jsou profesionálové na výši. Než se do něčeho pustí, uvažují o následcích a nehodlají riskovat. Proto s Dlimiho primitivním plánem nesouhlasí. Aby se pojistili, navrhuji namočit do akce i Antoina Lopeze. Je přece jedna ruka s francouzskou špiónážní službou, kdyby se něco stalo, jeho šéfové ho nenechají potopit.

Další část Figonovy výpovědi je zmatená a nepravděpodobná. Některý z gangsterů prý dal Ben Barkovi do čaje uspávací prostředek, chvíli počkali, pak se blížili k oběti. Ben Barka odložil knihu a začal se bránit. Prášek (měl to být Phénergan) nezabral. Došlo k rvačce, ve které Ben Barka nakonec podlehl přesile. Svázali ho a posadili na židli.

V této chvíli se objevil ve dveřích muž v tmavých brýlích s černým širokým kloboukem na hlavě, generál Muhammad Ufkir. Chvilí zajatce pozoroval, pak prý vytáhl marockou dýku vykládanou drahými kameny a profesionálním švihem orientálních katů nařízal zajatci kůži na krku a na prsou. Ben Barka se přestal bránit.

Dostal roubík, zabalili ho do pokrývky, naložili do vozu a odstartovali. Svědci později vypověděli, že se v noci ze soboty na neděli 31. října asi dvacet minut po druhé hodině ranní objevila před vilou ředitele kanceláře Air France černá limuzína s diplomatickým číslem a několik mužů odneslo dovnitř podlouhlý, těžký balík.

V Ormoy (prozíravý Ufkir si přece řekl o klíče) pak přivázali Ben Barku ve sklepech k potrubí u kotle ústředního topení a umučili ho k smrti.

Epilog za tragédií je typický. Generál Ufkir slíbil gangsterům za únos víc než sto milionů starých franků. Když bylo po

všem, prohlásil, že musel odjet z Maroka narychlo, nestačil vyzvednout peníze, budou tedy muset počkat. A aby překlenul hrozné ticho, které nastalo, pateticky prohlásil, že „Ben Barka nebyl jen jeho nepřítelem, ale nepřítelem celé Francie a celého lidstva“.

Ben Barkova mrtvola se nenašla. I když se objevila ve francouzském i světovém tisku zpráva, že policie našla ve sklepě Lopezovy vily mrtvolu neznámého muže.

Arabský ramadán je snad nejdelší svátek na světě; trvá celý měsíc. Celodenní půsty jsou po západu slunce vystřídány hostinami a radovánkami. Pracuje se jen tolik, kolik je nezbytně nutné. Proto bylo neobvyklé, když král Hasan II. dal 19. ledna 1966 uprostřed ramadánu svolat členy vlády do své pracovny v rabatském paláci. Podnětem ke schůzce bylo hlášení šéfa královského kabinetu o komuniké francouzské vlády k případu Ben Barky. Mezi ministry, kteří odmítali jakékoli podezření, že má Maroko něco společného s případem Ben Barky, byl přítomen i vrah, ministr vnitra generál Ufkir.

Věděl, že potřebuje alibi, proto prohlásil, že v inkriminované době sice nebyl v Maroku, ale v Evropě. Paříží však jen projížděl a při předsedání z letadla do letadla zůstal nějaký čas na letišti v Orly. Letěl totiž do Ženevy navštívit své dvě děti, které tam studují.

Ministr vnitra měl pevně v rukou nejen policii, ale i marockou špiónážní službu, mohl tedy prohlásit, co chtěl. Zajímavá byla reakce krále Hasana II. Ten si teprve nyní uvědomil, s kým má tu čest. Okamžitě nařídil, že jeho vlastní cesty, ať povedou kamkoli, musí napříště zůstat pro všechny utajeny. Král Hasan II. už znal svého nepřítele.

Georges Figon promluvil a stal se tak jediným a dá se říci korunním svědkem proti vrahovi. Přesto se choval nepochopitelně naivně. Musel přece vědět, jaké mu hrozí nebezpečí. Ale Figon byl znám jako podivín, který při každé příležitosti na sebe upozorňoval. Posedával v literátských kavárničkách, známá spisovatelka M. Durasová s ním dokonce dvakrát uveřejnila interview a později o něm prohlásila, že usiloval o to dostat se do novin.

Své doznání nadiktoval reportérovi L'Expressu na magnetofonový pásek v pokojíku druhořadého hotelu Scribe. Pak si nasadil klobouk a tmavé brýle, začal si říkat Lenormand a přestěhoval se do čísla čtrnáct v ulici des Renaudes. Policie po něm stále pátrala. K večeru 10. ledna 1966 přišli dokonce dva policisté k domovníkovi a vyptávali se na jistého Figona. Správce domu zavrtěl hlavou: takový pán zde nebydlí.

Snad se o návštěvě policistů nedověděl, snad si z ní nic nedělal. Hned druhého dne šel totiž Figon na generální zkoušku představení Lisistraty do divadla, kde hrála jeho milénka Coffinetová. Ani tady ho nikdo nepoznal.

Policie pokračovala v pátrání a Figon znervózňel. Zoufale telefonoval svému advokátovi Lemarchandovi a žádal ho o radu. A právě přítel tohoto advokáta, komisař Caille, sekční šéf oddělení pro politické záležitosti pařížské policie, vedl pátrání po zmizelém Figonovi.

Dne 17. ledna po dvacáté hodině dostal komisař Caille telefonickou zprávu, že policie vypátrala Figonův úkryt. Komisař Caille předal případ kriminální brigádě a zanedlouho byl Figonův byt v ulici des Renaudes obklíčen. Právě když policisté žádali domovníka, aby jim otevřel, ozvala se shora dunivá rána. Policisté vyběhli do prvního patra. Figonova mrtvola ležela v koupelně na dlaždicích. Vedle nehybného těla byla pohozena pistole. Přivolaný soudní lékař konstatoval smrt. V pokoji stály dva napěchované kufrý. Figon měl v náprsní tašce celé jmění. Bylo jasné, že se chystal odjet. Proto znělo prohlášení policie, že Georges Figon spáchal sebevraždu, velmi nepřesvědčivě. A důkazy?

Figon byl zasažen kulkou, vystřelenou z pistole s tlumičem. Žádný sebevrah si nevybere pistoli s tlumičem. Konečně ta, kterou našli policisté u mrtvého, byla běžná policejní pistole, a přestože Figon neměl rukavice, nenašli se na ní v laboratoři policejního ředitelství žádné otisky prstů. Tak pečlivě byla ořena.

Vypovídali také svědkové. Především Figonova milénka Coffinetová. Podle jejího názoru neměl Figon v úmyslu odejít z tohoto světa, naopak, spřádal velmi přesné plány do budoucna. Měl strach ze zatčení nebo z pomsty svých kompliců za to, že mluvil. Ráno v den své smrti vyjednával se svým přítelem Christianem Monorym, majitelem kabaretu Sloopy, a z jeho lokálu si telefonicky objednal stěhovací vůz na zítřejší den. Seděl v podniku od rána, odešel domů až k deváté hodině večer. Byl plný elánu, celý den telefonem zařizoval své záležitosti, v jeho chování nebylo ani stopy po trudomyslných náladách sebevrahů.

Každý jen trochu zasvěcený si mohl vypočítat, že Figon musel zemřít, protože mluvil, a zemřel, aby už mluvit nemohl. Jeho vrah nebyl nikdy vypátrán. Objevily se úvahy, že to mohl být někdo, kdo měl velmi blízko k francouzské tajné službě nebo k pařížské SURETÉ. Komisař Caille z pařížské kriminální policie byl zatčen a pobyl několik dní ve vyšetřovací vazbě. Pro podezření z vraždy Georgese Figona? O obsahu protokolů se nikdo nedověděl. Jen jedno bylo jisté: komisař Caille vedl policejní přepadový oddíl, který vtrhl do Figonova bytu.

Právní odpovědnost za Ben Barkovu smrt padla na francouzské úřady, ale důvodné podezření z vraždy ukazovalo jiným směrem. Mezi Francií a Marokem došlo k velmi vážnému politickému napětí. Státní návštěva marockého krále Hasana II., plánovaná na 11. listopad, byla odložena právě tak jako návštěvy francouzských ministrů v Maroku. Gangster Boucheseiche se ukryl kdesi v Maroku a Francie marně žádala o jeho vydání. Objevily se dokonce spekulace, podle nichž doporučil generál de Gaulle králi Hasanovi, aby sesadil svého ministra vnitra Ufkira. Nic takového se nestalo.

Nikdo z informovaných nečekal od soudního procesu senzaci. V případech, kdy jsou partnery ve hře tajné služby, se nevykládají karty na stůl ani před porotou. A v Ben Barkově aféře se vedle francouzské zpravodajské centrály SDECE a marocké špiónáže objevil ještě další hráč. Byla jím americká centrála Central Intelligence Agency. Ukázalo se, a pozdější vývoj událostí to potvrdil, že marocký ministr vnitra spolupracoval také s touto špiónážní organizací.

Předseda soudu Perez zahájil proces v pařížském Justičním paláci v září 1966. Na lavici obžalovaných zasedli Louis Souchon a jeho kolega Roger Voitot, novinář pochybné pověsti Philippe Bernier, důstojník tajné služby Marcel Leroy

zvaný Finville a konfident přinejmenším dvou, možná dokonce tří tajných služeb Antoine Lopez. V nepřítomnosti byli souzeni Muhammad Ufkir, marocký ministr vnitra, a major Ahmed Dlimi; šéf marocké tajné policie.

Proces se táhl donekonečna, probíhal v podivné atmosféře. Každému bylo jasné, že pravda stejně nevyjde najevo. A v politickém zákulisí se odehrával další a zatím ještě neviditelný boj. Bez ohledu na to, jaké tresty vysloví porota v procesu, se mělo až po čase ukázat, kdo s kým a o čem zápasí. Rozsudkem totiž ještě Ben Barkův případ nekončil.

Při projednávání vyšlo najevo, že Ben Barkovi únosci jednali se souhlasem, a možná dokonce na podnět dodnes neznámých příslušníků francouzské zpravodajské služby SDECE. Čtyři francouzští tajní agenti byli odsouzeni na doživotí, dva k vysokým trestům odnětí svobody. To byla oficiální část procesu. Druhá se odehrála v zákulisí. Několik vedoucích SDECE bylo degradováno. Generál de Gaulle nařídil zevrubnou reorganizaci tajné služby. Téměř čtyřicet francouzských agentů záhadně zmizelo. A případ nebyl prakticky dodnes uzavřen.

Marocký král Hasan II. vlastnil několik okázalých paláců, v nichž střídavě bydlel. V Rabatu měl dva. V jednom z nich se v sobotu 10. července 1971, v den Hasanových dvaadvacátých narozenin, setkala téměř dvanáct set hostů. Marocký král pozval na oslavu diplomatické zástupce akreditované v Rabatu, místní honoraci, přátele a známé z celého světa.

Nešlo o oficiální recepci. Hasan II. uspořádal neformální přátelské setkání. V odpoledních hodinách byli někteří z hostů na pláži, jiní hráli golf. Hloučky návštěvníků posedávaly ve stínu palem rozlehlé zahrady, na terase byly stoly obloženy lahůdkami. Číšníci v pestrých marockých kabách roznášeli chlazené nápoje. Výstřely ze zálohy se ozvaly v 1745.

Každou sobotu a neděli se Casablanca a Rabat vyliční, všichni tráví volný čas na mořském pobřeží, kde je pak hlava na hlavě. Některé obyvatele zastihla zpráva na cestě domů, jiní již zasedali ke stolu. Marocký rozhlas hlásil v krátkých intervalech: „Král Hasan II. je mrtev. Armáda převzala jménem lidu moc ve státě! Král zemřel, ať žije republika!“

Nevznikla panika, dav se nevyhrnul do ulic. Lidé klidně vyčkávali. Pak se ozvalo z rádiových přijímačů dementi oficiální marocké tiskové kanceláře Maghreb Arabe Press: „Král atentát přežil a je zdrav.“

Lidé se ptali, co se vlastně stalo. Moc se nedověděli. Teprve později se podařilo sestavit sled tehdejších událostí. Když se ozvala střelba, nikdo z hostů si toho příliš nevšímal. Mnozí totiž mysleli, že jde o jedno z mnoha překvapení slavnosti. Předpokládali, že sluhové odpálili ohňostroj. Teprve když někteří hosté padli zasaženi výstřely ze samopalů, nastala panika. Později vydaná úřední zpráva uváděla sto mrtvých a sto třicet raněných. Palác obklíčili parašutisté. S odjištěnými zbraněmi vpadli do královských komnat, obsadili zahradu, vyzvali hosty k zachování klidu a oznámili jim, že mohou nastoupit na nákladní auta, která je odvezou do města. Nikomu se nic nestane. Toto ujištění znělo poněkud nevěrohodně, kolem už leželo několik desítek mrtvých.

Skupina parašutistů obklíčila krále Hasana. Dvaadvacetiletý monarcha si zachoval rozvahu. Předstíral, že se smířil s osudem, ale jako každý odsouzený k smrti vyslovil své poslední přání. Chtěl by se rozloučit s rodinou.

Překvapení vzbouřenci souhlasili. Král Hasan vykročil k místnostem, kde bydlela jeho rodina. Parašutisté ho sledovali. Král zmizel za prvními dveřmi. Pak se ozvaly výstřely. Došlo k přestřelce mezi povstalci a palácovou stráží. Velitel palácové stráže generál Medhub padl jako jeden z prvních. Později se říkalo, že on byl iniciátorem vzpoury. Na mrtvé lze svést všechno. Zvláště když král Hasan jmenoval hned po přestřelce generála Ufkira nejvyšším velitelem armády i policie.

Generál Ufkir, který stál pravděpodobně v pozadí atentátu, dokázal z nepodařeného puče těžit. Okamžitě se věnoval odvetným opatřením. Vyšetřovací komise za jeho předsednictví zjistila, že hlavou povstaleckého komanda byl generál Medbuh, který získal pro svůj záměr setninu parašutistů a čtrnáct set posluchačů vojenské akademie. Mezi povstalci byli i čtyři generálové, pět plukovníků a jeden nadporučík. Vyšetřovatelé nečekali na soud, nepředstírali hru na spravedlnost. Strhali pučistům výločky a postavili je před popravčí četu. Tisková kancelář Maghreb Arabe Press vydala po popravě zprávu, která přesně ilustruje marocké poměry. Říkalo se v ní, že veřejnost přijala popravu se zadostiučiněním. Exekuce se konala před nastoupenými jednotkami pěchoty, námořnictva a leteckých sil. Mnozí z přihlížejících vojáků hned po salvě spěchali, aby naplili mrtvým zrádcům do obličejů.

Ministr vnitra se tedy znovu po svém odvděčil. Ale král Hasan nemohl být spokojen s výsledkem. Reakce obyvatelstva byla totiž víc než chladná. To byla špatná legitimace pro krále, který je v Maroku navíc ještě nejvyšším představitelem muslimské církve.

Král Hasan zaregistroval chladnou odezvu veřejného mínění a snažil se zachránit, co se dá. Veřejně vystoupil proti korupci ve vládních úřadech, která pobuřovala obyvatelstvo. Nařídil snížit ceny některých základních potravin i spotřebního zboží. (Zlevnily televizory a jízdní kola.) Zahájil politický dialog se stranami sdruženými v národní frontě Kutla-al-Vatánija a diskutoval s Ben Barkovou stranou o participaci ve vládě. Byla to jen planá gesta a zástupci pokrokových sil to věděli. Předběžnou tečku za případem Ben Barky udělaly až události z léta 1972. Dne 15. srpna se vracel král Hasan II. zvláštním letadlem Boeing 727 ze soukromé návštěvy ve Francii. Zastavil se ještě v Barceloně, kde obědval se španělským ministrem zahraničních věcí. Když se letadlo odpoledne vracelo ples moře na letiště v Rabatu Salé, objevily se asi tři sta kilometrů severně od Rabatu vedle králova stroje tři reaktivní stíhačky marockého letectva. Šéfpilot králova letadla se domníval, že čestná eskadra přiletěla přivítat krále. Proto se snažil navázat rádiové spojení. Žádná ze stíhaček však neodpovídala. Naopak, jedna z nich zahájila na královský Boeing 727 palbu z palubního kulometu.

Střely pronikly hliníkovým krytem do kabiny a zranily některé členy králova doprovodu. Král Hasan pochopil, že jde o nový pokus o atentát. Duchapřítomně usedl na místo navigátora a začal mluvit do mikrofonu vysílačky monotónním hlasem profesionálního spojaře:

„Krále je mrtev, zastavte palbu. Nestřílejte, král Hasan je mrtev. Přistaneme na letišti v Rabatu Salé s královou mrtvolou

na palubě. Král Hasan je mrtev, zastavte palbu. Nestřílejte!“

Trik se povedl. Piloti stíhaček uvěřili, že hned první dávkou zabili krále a doprovázeli letadlo až na letiště. Při přistání v Rabatu už bylo jasné, že letiště není v rukách povstalců. Civilní provoz probíhal normálně, na trase čekali cestující. K přivítání krále Hasana a jeho doprovodu už vyšla z letištní budovy běžná delegace a členové rodiny.

Král Hasan dlouho neváhal a rychle se rozhodl. Vystoupil z letadla a přeběhl do salónku v nízké letištní budově. Několika větami referoval svému bratrovi a přítomným ministrům, co se stalo. Pak nařídil, aby armáda okamžitě obsadila ministerstva, ústřední úřady a strategické body města. Zatím nad letištěm stále přelétávaly ony tři oficiální vojenské stíhačky. Marocký král odmítl odjet v oficiálním konvoji do své rezidence a zvolil jinou taktiku.

Letiště v Rabatu Salé leží na písčité rovině, poseté řídkými tamaryškovými a eukalyptovými háji. Proti východu z letištní budovy je za silnicí malý parčík a za ním pár desítek metrů hluboký smíšený les. Silnice před letištěm je dvousměrná, rozdělená asi dva metry širokým záhonem, na němž rostou oranžovníky. Král Hasan vyběhl z budovy a v doprovodu svého bratra, prince Mulaje Abdalláha a několika ministrů, chráněn královskou civilní stráží, zmizel mezi stromy. V tu chvíli zaútočily stíhačky na budovu letiště.

Po útoku zůstaly ležet v salónku i na betonové ploše mrtví a ranění. Automobily krále a doprovodu hořely. Piloti stále nalétávali k novým útokům. Teprve po deseti minutách odlétli k severu, směrem k letecké základně Kenitra.

Král nasedl do pancéřového vozu vojenské kolony, která přijela narychlo z Rabatu, a chráněn četou vojska dorazil v pořádku do svého paláce. Asi v 18 hodin se v Hasanově pracovně sešli na tajné poradě členové vlády a královi poradci. Právě když s nimi Hasan II. projednával odvetná opatření, objevila se nad zelenými střechami královského sídla stíhačka F 5 Northrop a začala bombardovat královský palác. Protiletadloví střelci, umístění za vysokou palácovou zdí, ale také v parku mezi kvetoucími džakarandami, zahájili okamžitě palbu. Ale to už pumy zasáhly objekty královského paláce i rezidence prince Mulaje Abdalláha. Boj protiletadlových střelců se stíhačkou trval patnáct minut. Král Hasan II. ho přežil bez jediného škrábnutí.

Policie o vojenská zpravodajská služba zjistily brzy, že povstalci startovali z letecké základny v Kenitře (40 kilometrů severně od Rabatu). Atentátníkům velel sám velitel základny Kouer. Bylo mu pětadvacet let, studoval ve Španělsku a na vojenské akademii ve Spojených státech. Do funkce velitele letiště byl jmenován krátce předtím. Motorizovaná pěchota věrná králi Hasanovi obsadila vojenskou základnu Kenitra ještě téhož večera a pučisty zatkla.

Přitom se ukázala pozoruhodná souvislost: na letecké základně Kenitra působilo kolem sedmi set amerických poradců vojenského i civilního letectví a technického personálu. Toto zjištění bylo zajímavé zejména proto, že za těchto okolností nemohly odstartovat čtyři proudové letouny, aniž by si toho američtí experti všimli. Za náhodu až příliš nápadnou lze označit i skutečnost, že v den atentátu zakotvily v Casablance dva torpédoborce amerických námořních sil Stribling a Ingram a všichni američtí důstojníci na vojenské základně Kenitra dostali ještě téhož dne od svého zastupitelského úřadu v Rabatu přísný zákaz poskytnout novinářům, americké dopisovatele nevyjímaje, jakékoli informace. Za několik dní poté vydalo velvyslanectví Spojených států v Rabatu prohlášení, v němž ujišťuje veřejnost, že „CIA nemá žádný zájem na událostech v Maroku“. Toto prohlášení způsobilo rozruch. Proslýchalo se totiž, že v den atentátu byl na základně na návštěvě americký velvyslanec. Byla to náhoda?

Skutečnou tečku za atentátem na krále Hasana II., ale také za případem politické vraždy Mahdiho Ben Barky udělala až Ufkirova smrt. Ještě v den atentátu, krátce před půlnocí, se rozléla z Rabatu do celého světa zpráva, že marocký ministr vnitra generál Ufkir spáchal sebevraždu. Už dlouho před zavražděním Mahdiho Ben Barky byl ve spojení s americkou špiónážní službou Central Intelligence Agency. V pozadí událostí z 16. srpna 1972 stáli agenti cizí zpravodajské organizace. Generál Ufkir nebyl z těch, kdo se po neúspěchu vzdávají. Zvlášť když měl za sebou oporu oněch zahraničních „poradců“. Proto zněla zpráva o sebevraždě nepravděpodobně.

Okolnosti také svědčily proti tomuto prohlášení. Ministr vnitra údajně spáchal sebevraždu v královském paláci ihned po rozhovoru s králem Hasanem. V lékařské zprávě se uvádí, že mrtvý generál Ufkir měl lebku prostřelenou třemi kulkami. Je všeobecně známo, že i sebevrahů z řad naprostých diletantů stačí obvykle jedna.

Proto zbývá jediné vysvětlení: hlavou vzbouřenců byl sám ministr vnitra generál Ufkir. Král Hasan ho po atentátu odhalil, na místě ho odsoudil k smrti a pravděpodobně i vlastnoručně provedl exekuci. Bylo-li tomu tak, pak došlo k paradoxní situaci – král Hasan II. pomstil smrt svého někdejšího profesora matematiky.

Krvavá olympiáda

Jeden z nich přelezl plot, ostatní mu podali sportovní kabely, pak se také přehoupili přes 1,80 m vysoké drátěné pletivo ohrady olympijské vesnice. Bylo krátce po čtvrté hodině ranní 5. září 1972, poslední týden XX. letních olympijských her v Mnichově.

„Podívej se na ně,“ řekl telefonní opravář kolegovi. „Teď táhnou z hospody. A to si říkají sportovci.“

„Tak tihle asi odjedou bez medailí!“ smály se uklízečky nastupující do práce. „Živěj je, oblikaj, a oni lezou domů ráno přes plot.“

Bylo jich pět nebo šest, hlídač si později nemohl vzpomenout. Potkal je, zvedl dva prsty ke štítku čepice a myslel si své. Ale ti hoši v pestrých teplákových soupravách nebyli opilí, nehlákali a nepotáčeli se, tiše a spořádaně zamířili do Conollyho ulice k ubikaci uruguayského a izraelského mužstva. A tak se za nimi ani neohlédli. Proto neviděl, jak za rohem otevřeli kabely, z ručníků vybalili samopaly, ve vteřině je navyklými pohyby sestavili, tašky nechali na chodníku a zmizeli v domě s číslem 31.

Vyznali se zde. Jeden z nich totiž pracoval už několik měsíců v olympijské vesnici jako architekt, druhý obsluhoval hosty v místní restauraci, další dva umývali v kuchyni nádobí. Podrobně si zmapovali každý metr operačního prostoru. Byli nenápadní, snažili se být služebníci, nikdo nemohl tušit, co připravují. Dostali se na olympiádu oklikami, z Tripolisu do Osla a teprve z norského hlavního města do Mnichova.

Trenér Moše Weinberg se sotva před hodinou vrátil z večírku, a tak spal, jako když ho do vody hodí. Naléhavé klepání na dveře se však opakovalo. Posadil se, protřel si oči a zaslechl německy vyslovenou otázku:

„Bydlí tady izraelské mužstvo?“

Podíval se na hodinky. Půl páté ráno. Neobvyklá doba na podobné dotazy. Přesto šel ke dveřím a pootevřel je.

„Bydlí tady izraelské mužstvo?“ ozvalo se znovu německy s neobvyklým přízvukem.

Trenér zápasníků Moše Weinberg přirazil dveře, celou vahou se o ně opřel a zvolal: „Rychle pryč!“

S Weinbergem sdílel dvoulůžkový pokoj zápasník Gad Zavarj. Vyskočil z postele a namířil si to rovnou k oknu. Loktem rozbil sklo a ještě se ohlédl ke dveřím. V té chvíli práskla nočním tichem dávka ze samopalů a od zámku dveří litaly třísky. Mohutné tělo trenéra se pomalu svezlo k zemi. Na jeho bílém tričku se objevily rudé skvrny. Zavarj vyskočil. V poslední chvíli. Vetřelci proběhli pokojem a z okna po uprchlíkovi střídali. Měl štěstí, ani jedna z kulek ho nezasáhla.

Izraelský vzpěrač Joe Romano se pro zranění kolena nemohl zúčastnit olympijských soutěží. Spal ve vedlejším pokoji. Také zde se objevili ozbrojení muži. Romano se bránil holýma rukama. Proti samopalům neměl šanci. Padl na koberec. Výstřely a výkřiky vzbudily také ostatní. Dali se na útěk. Josef Gutfreund, mezinárodní rozhodčí vzpěračských disciplín, chvíli podržel dveře a umožnil tak spolunocležníkovi útěk do bezpečí. Sám padl do rukou vetřelcům. Vrhli se na něj a spoutali ho.

Přepadové komando v teplácích zajalo zakrátko devět izraelských závodníků. Osmahlí mladí muži je odborně svázali na rukou i na nohou a přinutili je vyskákat po schodech do třetího patra, kde je zavřeli. Zanedlouho sem ještě dopravili také mrtvolu vzpěrače Romana.

Akci, která pobouřila světové veřejné mínění a doslova šokovala sportovní svět, provedli příslušníci palestinské organizace Černé září. Další průběh, ale hlavně následky byly po dlouhá léta předmětem rozporných úvah. Vedení izraelské tajné služby Mossadu označilo za hlavního viníka, стратега a plánovače podobných akcí Alího Hasana Salámiho. Jak se ještě přesvědčíme, izraelští tajní agenti na něj uspořádali hon po celé Evropě. Dodnes je však sporné, kdo naplánoval teroristický přepad bezbranných sportovců, a není nakonec podstatné, zda to byl Salámi nebo Ijád. Důležité je, že se Abú Ijád, vlastním jménem Saláh Chalíf, po letech k tehdejšímu událostem vyjádřil. Jeho informace jsou cenné, protože jsou zasvěcené.

„Znal jsem je dobře,“ řekl. „Jejich krycí jména byla Musala a Che Guevara. Později jsem měl příležitost hovořit také s těmi atentátníky, kteří přežili.“

„Proč se Organizace pro osvobození Palestiny rozhodla k tak brutální akci?“

„Začátkem roku 1972 se OOP obrátila oficiálním dopisem na olympijský výbor se žádostí, aby byl na olympijských hrách umožněn start palestinským sportovcům. Na dopis nepřišla odpověď. Proto následoval další. Ale také ten zůstal bez odpovědi. Zřejmě jsme pro tuto ctihodnou instituci předstírající, že je apolitická, neexistovali, možná že jsme pro ni dokonce nesměli existovat.“

Pronásledování Palestinci sdružení ve frakci osvobozené organizace Černé září nechtěli nechat tuto urážku nepomstěnou. Rozhodli se, že upozorní světovou veřejnost na svou existenci, že donutí zástupce světového tisku, kteří se sjedou do Mnichova na olympijské hry, aby psali o zkoušeném palestinském národě, ač už v pozitivním, či negativním smyslu. Mimoto chtěli přinutit izraelskou vládu, aby propustila ze svých žalářů dvě stovky uvězněných bojovníků za svobodu. Oba velitelé komanda byli jmenováni už celých osm měsíců před zahájením olympiády. Byli to zkušební bojovníci, měli za sebou boje v Jordánsku, v roce 1970 v Ammánu a v červenci 1971 v Jeráši a Ajlúnu.

„Kolik jim bylo let?“

„Musalovi bylo sedmadvacet. Jeho rodiče byli chudí zemědělci, kteří museli utéci z rodné Haify. Byl mimořádným profesorem geologie a byl pozoruhodný nejen svou impozantní postavou, ale především vynikající inteligencí. Když vstoupil do řad Al-Fatahu, stal se politickým komisařem. Protože mimo jiné mluvil perfektně německy, byl mužem, který mohl velet této skupině.“

„A co jeho kolega?“

„Che Guevara? Ten byl vojenským velitelem skupiny. Bylo mu 25 let, vystudoval v Paříži práva a vyznal se v metodách partyzánského boje.“

Podle Abú Ijáda měli tito dva mladí muži volnou ruku při plánování akce, mohli si vybrat spolupracovníky, museli si obstarat zbraně a zařídit jejich dopravu do Mnichova. V průběhu akce se měli stát partnery západoněmecké vlády a vyjednat výměnu uvězněných kamarádů za rukojmí. Zdá se, že to bylo příliš mnoho starostí a velká dávka odpovědnosti pro oba.

Musala si obstaral paruku, změnil svůj zevnějšek a pochopitelně také jméno, a stal se číšníkem v jedné restauraci v olympijské vesnici. Žil tedy uvnitř a měl spolehlivou možnost zjistit všechno o ubytování izraelského národního mužstva, ale také podrobnosti o bezpečnostních opatřeních a pravidlech platných pro dočasné obyvatele městečka. Musala byl milý, vlídný a nenápadný. Brzy si získal dost známých, od nichž se dozvěděl, co potřeboval. Stýkal se s asijskou dívkou, která se do něj zamilovala, a použil ji jako zvěda. Jeho kolega Che Guevara zatím žil pod přijatým jménem v jedné z nedalekých evropských zemí, shromažďoval zprávy z Mnichova a připravoval plán přepadení.

Abú Ijád je prominentní osobností palestinského osvobozené hnutí, spoluzakladatelem organizace Al-Fatah a údajným velitelem zpravodajské služby Organizace pro osvobození Palestiny. Americká Ústřední zpravodajská služba CIA a izraelská špiónážní organizace Mossad ho shodně označily za šedou eminenci stojící sice v pozadí, řídící však přepadové oddíly Černé září. Jeho výpověď by tedy měla být přesná. V oblasti zpravodajských služeb a ve světě terorismu se však nelze spolehnout na objektivitu či pravdomluvnost. Vyšší zájmy vnucují někdy mluvčím organizací taktiku zdrženlivosti. A tak posuďme ještě jinou pravděpodobnou a také seriózní verzi přepadení izraelských sportovců na mnichovské olympiádě.

Vedoucí izraelské zpravodajské služby Mossad byli přesvědčeni, že plánovačem i stratégem palestinské odbojové organizace Černé září je Alí Hasan Salámí. Ten prý přišel už na jaře roku 1972 na nápad vyprovokovat světové veřejné mínění teroristickou akcí na mnichovské olympiádě a tím upozornit na neudržitelnou situaci Palestinců. Salámí nebyl nováčkem v oboru, lze tedy věřit informátorovi (David Tinnin: Hit-team, Boston 1976), že byl schopen vypracovat podrobný plán akce, vybrat si muže a určit jejich velitele.

Stal se jím Fakrí al Umáří, osvědčený a zkušený bojovník organizace Černé září. Ten si obstaral potřebné zbraně, propašoval je do Spolkové republiky a snažil se dostat do olympijské vesnice, aby zde získal potřebné informace. Nepodařilo se mu to. A tak on sám nebo Alí Hasan Salámí pověřil mladého libyjského architekta Muhammada Masalháda, aby se pokusil získat zaměstnání v olympijském areálu. Povedlo se mu to. Později tam dostali zaměstnání ještě další dva členové budoucího přepadového oddílu, pracovali zde a získávali informace, aniž věděli, co se chystá. Ostatní se zatím připravovali ve výcvikovém táboře kdesi daleko v poušti.

Podle Abú Ijáda měli Palestinci největší starosti s dopravou zbraní. Západoněmecké policejní orgány si byly vědomy nebezpečí provokací, proto se postaraly o maximální bezpečnostní opatření, a to už dlouho před zahájením XX. olympijských her. Na všech hraničních přechodech včetně letišť byly zavedeny přísné prohlídky. Ale zahájení se blížilo, organizátoři přepadení tedy museli vsadit všechno na jednu kartu.

V nejmenované arabské zemi byly zbraně zabaleny do tří velkých kufrů, kurýr organizace Černé září dostal falešný pas a dámský doprovod a vydal se „s manželkou“ na cestu do Evropy. Žena s sebou vezla další dva stejné kufry s osobními potřebami. Oba nasedli do letadla a přistáli v Bonnu. Arabský manželský pár s pěti velkými kufry vyprovokuje bezpochyby každého evropského celníka k aktivitě.

„Celní kontrola, vaše zavazadla, prosím,“ zasalutoval muž v šedomodré uniformě.

Arab ukázal na svých pět kufrů.

„Máte něco k proclení?“ zeptal se celník.

„Ne,“ odpověděl tázaný a jeho manželka také zavrtěla hlavou.

„Otevřte zavazadla, prosím!“

„Proč?“

„Žádám vás, abyste otevřel zavazadla,“ řekl celník důrazněji.

„Neotevřu,“ řekl Arab rozhodně.

„Můžete mi říci důvod?“ zeptal se celník.

„Pane,“ řekl Arab, „já nejedu do ciziny poprvé. Mám už něco za sebou, ale ještě nikdy se mi nestalo, že by někdo chtěl vidět obsah mých kufrů.“

„To je možné, pane,“ ovládal se stále ještě celník, „ale já vás teď žádám a ujišťuji vás, že se tak děje přesně podle platných předpisů Spolkové republiky Německo. Otevřte, prosím, zavazadla k celní prohlídce.“

„Ne.“

„Odmítáte tedy?“

„Ano.“

„V tomto případě vám nemůže být povolen vstup na území Spolkové republiky Německo a budete se muset vrátit nejbližším letadlem zpět.“

Arabský manželský pár odstoupil pár kroků od pultu, muž se s ženou chvíli tiše radil. Oba věděli, do jak riskantní situace se dostali, uvědomili si však současně, že připravená akce bude muset být odvolána, když členové komanda nedostanou včas zbraně. Arab přistoupil k celníkovi.

„Který kufr si chcete prohlédnout?“ řekl rozhodně. Chvíli trvalo, než našel patřičný klíček, pak otevřel víko. Kufr byl plný dámského prádla. Měli štěstí. Náhoda stála u kolébky pozdější tragédie.

„Prosím za prominutí,“ koktal celník. „Vítám vás na území Spolkové republiky Německo. Musíte pochopit, prosím, je to moje povinnost, předpisy ...“

Sotva deset dní před zahájením XX. letních olympijských her se zbraně dostaly do Mnichova, někdo je přeložil z kufrů do sportovních kabel, jiný je odvezl taxíkem na mnichovské hlavní nádraží, kde je uložil do automatických zavazadlových schránek. Jeden po druhém si pak chodili členové přepadové skupiny pro kabely, s nimiž se později objevili v Conollyho ulici.

„Nebylo to riskantní, lézt tak brzo ráno přes plot?“

„Akce byla připravena,“ řekl Abú Ijád. „Musala a Che byli už uvnitř. Musalova asijská přítelkyně jim totiž obstarala dvě propustky, a tak prošli do areálu jako normální obyvatelé hlavním vchodem. Jejich šest kolegů muselo přes plot. Čekal na ně jistý muž, který jim pomáhal. Krátce předtím se zde objevila velmi přitažlivá mladá dáma, začala se bavit s hlídkujícím policistou a odvedla jeho pozornost. Jen pár hodin po zahájení akce opustil onen muž a atraktivní žena letadlem Spolkovou republiku.“

„Pak tedy komando šest plus dva zahájilo akci?“

„Od plotu k ubikaci bylo asi padesát metrů.“

„Dostali ještě zvláštní instrukce?“

„Měli se za každou cenu vyvarovat krveprolití.“

„Tento rozkaz však nesplnili!“

„Stříleli v sebeobraně!“

Víme, že to bylo jinak, trenéři izraelských zápasníků a olympionici bojovali holýma rukama proti samopalům, je jasné, kdo měl jakou šanci a kdo zaútočil. Pro objektivnost rekonstrukce případu je však zapotřebí vyslechnout obě strany a svědectví Abú Ijáda má svou cenu. O tom se ještě přesvědčíme.

V jedné místnosti ubikace v Conollyho ulici se zabarikádovali únosci i s rukojmími. Izraelští sportovci, kterým se podařilo utéci, okamžitě zalarmovali policii. Krátce po sedmé hodině ranní už obsadilo místo činu a nejbližší okolí na pět set západoněmeckých policistů. Krátce po sedmé se také dostavil mnichovský policejní ředitel dr. Manfred Schreiber. Dlouho se nerozmýšlel a vykročil z kordónu policistů přímo ke vchodu ubikace sportovců. Jako by právě na něj čekal, vyšel ze dveří Muhammad Masalhád a sdělil šéfovi mnichovské policie podmínky únosců.

Spolkového kancléře Willyho Brandta vzbudil v Bonnu telefon ve čtvrt na osm. Okamžitě vydal patřičné rozkazy: ministr vnitra Hans-Dietrich Genscher neprodleně odletí do Mnichova, kde bude velet akci za záchranu rukojmích. Izraelskému velvyslanci Eliašivu Ben-Horinovi dát k dispozici zvláštní letadlo, aby se co nejrychleji dostal do Mnichova. Na půl dvanáctou svolal mimořádnou schůzi vlády. Mezitím se sešel ministr zahraničních věcí Walter Scheel se svými bývalými poradci a požádal je, aby informovali velvyslance arabských států v Bonnu a požádali je o pomoc při vyjednávání s únosci.

Ti požadovali propuštění dvou set vězňů izraelských věznic výměnou za zajaté sportovce. Na seznamu, který kolem deváté hodiny předal zástupcům policejního sboru Muhammad Masalhád, byli kromě nechvalně známých západoněmeckých teroristů Baadera a Meinhofové také jména dalších vrahů, mezi nimi také Japonce Kozo Okamoto.

Bylo mu teprve 24 let, když se zapsal do dějin terorismu ztřeštěnou vraždou nevinných. V pondělí 30. května 1972 nastoupil na římském letišti Fiumicino se svými přáteli, čtyřladvacetiletým Jiro Sugisakim a o rok mladším Kenem Toriem, do letadla Boeing 707 společnosti Air France směřujícího do Tel Avivu. Všichni tři spořádaně vyhlížející studenti v bílých košilích s vázankami prošli na letišti Lod izraelskou pasovou kontrolou, počkali, až na zavazadlový karusel vyjedou jejich kufry, z nich pak vybalili ostře nabitě samopaly a ruční granáty a zmáčkli v přeplněné odbavovací hale jejich spouště.

Bez rozmyslu a bez cíle pálili kolem sebe jako pominití. Torio byl zasažen dávkou ze samopalu svého kamaráda. Sugisaki byl smrtelně zraněn výbuchem vlastního granátu. Přezil pouze Kozo Okamoto. Zatkli ho mezi 25 mrtvolami, které zůstaly ležet v letištní hale. Dalších 78 raněných odvážely zatím sanitky do nemocnice. Okamoto prohlásil, že je členem japonské teroristické organizace Rengo Sekigun – frakce japonské Rudé armády. Za vraždu byl odsouzen, teď měl být propuštěn výměnou za izraelská rukojmí.

Podmínky únosců byly jasně formulovány a prozrazovaly, že plán byl promyšlen do poslední podrobnosti. Izraelská vláda měla dopravit dvě stě vězňů uvedených v seznamu do arabského města, které únosci určí na poslední chvíli, teprve tehdy, až budou mít záruky, že zástupci Izraele s podmínkami souhlasí. Vláda Spolkové republiky Německo musí zaručit, že dá únoscům k dispozici tři letadla, která použijí k přepravě do určeného místa.

Proč tři letadla? Plánovači akce chtěli předem vyloučit jakoukoli lest. Únosci se rozdělí na tři skupiny. Druhá odletí z Mnichova teprve tehdy, až dostane zprávu od kolegů, že v pořádku přistáli na určeném místě, a třetí počká s několika rukojmími, až druhá bude v bezpečí. Jakýkoli pokus o změnu podmínek bude mít za následek okamžitou smrt rukojmích. Akce musí proběhnout hladce a rychle, velitel Muhammad Masalhád stanovil lhůtu do dvanácti hodin.

V Tel Avivu se o přepadení ubikace izraelských sportovců a o jejich zajetí dozvěděli hned ráno. Ministerská předsedkyně Golda Meirová svolala ministry na poradě. Názory na postup proti únoscům se různily. Ministr obrany Moše Dajan navrhoval radikální řešení. Postaví se do čela vycvičených přepadových jednotek a parašutisté zaútočí na dům v Conollyho ulici v Mnichově a rukojmí osvobodí.

Jeho návrh neprošel. Ostatní přítomní si uvědomili, jaké pozdvižení na mezinárodní politické scéně by vyvolala vojenská akce izraelských jednotek na území Spolkové republiky Německo, a navíc během olympijských her, na které se sjeli návštěvníci, ale především novináři z celého světa. Šlo by přece o akt otevřené agrese na území suverénního státu, který udržoval s Izraelem prospěšné hospodářské, ale i politické styky.

Ministerská předsedkyně Golda Meirová navrhla izraelskému Knesetu (parlamentu) jiné řešení. Náčelník izraelské zpravodajské služby Mossad, generálmajor Zvi Zamir, odletí okamžitě zvláštním letadlem do Mnichova a na místě rozhodne o taktice. V žádném případě však izraelská vláda nehodlá před únosci ustupovat. U předchozích atentátů a únosů se totiž taktika vyjednávání s teroristy neosvědčila.

Izraelský velvyslanec Ben-Horin mohl tedy ještě před přiletem šéfa Mossadu informovat spolkovou vládu o zásadním stanovisku Tel Avivu: Izraelská vláda odmítá jakýkoli kompromis a není ochotna vyjednávat s únosci. Výměna rukojmích za vězně nepřichází v úvahu. Izraelská vláda zdůrazňuje, že plnou odpovědnost za nebezpečný incident nese vláda Spolkové republiky Německo, a nemá námitky proti tomu, když představitelé Spolkové republiky zaručí únoscům odlet do některé arabské země, v žádném případě vlak nesmějí odletět s rukojmími.

Golda Meirová se současně obrátila na olympijský výbor se žádostí, aby byly olympijské hry přerušeny až do chvíle, kdy bude zajištěna bezpečnost izraelských sportovců.

Tato jednání zabrala skoro celé odpoledne. Krátce před dvanáctou, kdy mělo vypršet ultimátum, odebrala se ke dveřím domu v Conollyho ulici skupinka mužů vedená policejním prezidentem Schreiberem. Ten vysvětlil Muhammadu Masalhádovi situaci, řekl, že během dopoledne nebylo možné dojít k dohodě, žádal o prodloužení ultimáta, a aby dokázal, že nepřisel s prázdnou, oznámil, že spolková vláda připravuje důležitý návrh. Velitel skupiny Černé září prodloužil ultimátum o hodinu, pohrozil však současně, že ihned po vypršení lhůty budou dva z rukojmích zastřeleni, jestliže mezitím nebudou splněny podmínky Palestinců.

Představitelé Spolkové republiky skutečně připravovali pro únosce překvapení a věřili, že natolik atraktivní, že zásadně ovlivní jejich postoj. Spolková vláda nabídla únoscům jako výkupné jakoukoli částku, teroristé sami mohou stanovit její výši, a zaručuje jim volný odlet do země, kterou si sami určí.

Co přimělo vládu Spolkové republiky k takovému rozhodnutí? Vlastně totéž, co strategie Černého září k akci na XX. letních olympijských hrách. V dějinách sportu není právě nejlépe zapsaná berlínská olympiáda z roku 1936, kterou Hitler zneužil k bezostyšné politické propagandě a k demonstraci síly fašismu. Proto se měly XX. letní olympijské hry

stát radostným a ničím nezkaleným setkáním mladých lidí z celého světa, také proto chtěla Spolková republika Německo demonstrovat před veřejností, že je pokrokovým článkem souručenství evropských států. Účast izraelského národního mužstva na mnichovské olympiádě měla ještě další význam. Měla ukázat přátelství mezi Izraelem a Spolkovou republikou Německo, a tím učinit symbolickou tečku za hrozným zločinem, jehož se nacisté dopustili na Židech. Bylo pochopitelné, že nic, co by mělo nebo mohlo připomínat neslavnou minulost nacistického Německa, se nemělo objevit na olympijské scéně. Co možná nejméně uniformovaných policistů, raději žádné ploty s ostatním drátem. Pořádkoví policisté dostali rozkaz usmívat se a řešit i přestupky vlídně.

Dvacet minut před uplynutím prodlouženého ultimáta se vydal ministr Genscher s doprovodem ke dveřím domu číslo 31 v Conollyho ulici, aby přednesl návrh spolkové vlády šefovi únosců.

„Zajistíme vám bezpečný a volný odlet ze země, kam si budete přát,“ přednášel slib. „Výši výkupného si určíte sami. Rukojmí však zůstanou zde a na důkaz, že to myslíme vážně, s vámi poletí právě tolik našich vládních úředníků.“

Muhammad Masaldáh jednoznačně odmítl. Příslušníkům Černého září nejde o peníze, bojují za budoucnost a svobodu palestinského národa, za návrat do své vlasti, za život v míru a pokoji.

Do konce ultimáta zbývalo dvacet minut a ministr Genscher byl v časové tísní. Změnil tedy taktiku a začal Masalhádovi vysvětlovat, že jednání s izraelskou vládou není snadné a je časově náročné. V tak krátké době se nepodařilo prověřit seznam dvou set vězňů a ještě to bude chvíli trvat. Izraelská vláda se přece nemůže zaručit, že propustí a vymění někoho, kdo se třeba vůbec nenachází v izraelské věznici. Takové jednání by bylo neseriózní.

Muhammad Masalhád nerad prodloužil ultimátum do 15 hodin. Když západoněmecký ministr odcházel, řekl velitel komanda ještě spiklenecky:

„Dobře víme, že Izraelci vězně nepropustí. Proto lze považovat rukojmí již nyní za mrtvé.“

Abú Ijád později přiznal, že Palestinci byli připraveni jednat o počtu propuštěných vězňů, byli by slevili na-padesát, dvacet a nakonec by přijali i výměnu jednoho za jednoho. Nikdo však s nimi nesmlouval a západoněmecká vláda s nimi jednala jako s bandity – revolucionářům nabídla peníze.

Vládní zmocněnci Spolkové republiky nebyli jediní, kdo vyjednával s únosci. Masalhád diskutoval také s diplomatickými zástupci arabských států, které západoněmecký kancléř požádal o zprostředkování. A právě ve chvíli, kdy jednání uvázlo na mrtvém bodě, dostavil se velvyslanec jisté arabské země (Abú Ijád diskrétně nejmenuje, které) s jiným návrhem. Je tajný, veřejnost se o ničem nedozví, šlo by o dohodu mezi čtyřma očima. Únosci propustí izraelská rukojmí, místo nich nastoupí místní dobrovolníci, ti pak s Masalhádovými muži odletí do některé arabské země, kde nějaký čas vyčkají. Za dva, za tři měsíce, až se veřejné mínění uklidní, propustí Izraelci padesát vězňů výměnou za tato náhradní rukojmí. Izraelská vláda nemůže z mezinárodněpolitických a také prestižních důvodů přistoupit na jiné podmínky. Vlády několika zemí jsou ochotny převzít záruku za splnění úmluvy.

To byla lákavá nabídka. Výsledek akce by bylo možné považovat za značný úspěch Palestinců. Masalhád uvažoval, než odpověděl:

„Nemohu rozhodnout sám. Musíme se poradit s nadřízenými.“

Samozřejmě že se západoněmecká policie napojila na telefonní linky, a tak věděla, že Masalhád nejdřív volal do Bejrútu. Číslo však patřilo kanceláři organizace palestinských uprchlíků a z rozhovoru nebylo jasné, o čem jde. Protože však v Mnichově věřili, že Masalhád, který řekl, že se musí poradit s nadřízenými, dovede mnichovskou policii až ke dveřím hlavního stanu Černého září, spojil se kancléř Brandt s libanonským ministerským předsedou Šaibem Salámem a požádal ho o vytipování osobnosti, která by se mohla při jednání s teroristy stát prostředníkem přijatelným pro obě strany. Šaib Salám povolal poté do své kanceláře představitele palestinských osvobozeneckých organizací a předložil jim Brandtovu žádost. Všichni shodně prohlásili, že neznají skupinu Černé září, nemohou proto sloužit.

Pak volal Masalhád do Tunisu. Hovor do Bejrútu byl jen kamufláž. Před akcí dostal telefonní číslo, kam se měl obrátit v případě nouze. Abú Ijád uvádí krycí jméno jakéhosi Talála, který se měl stát prostředníkem.

Jak se později podařilo vyšetřit, šlo o souhru nepříznivých náhod, které bezesporu ovlivnily další vývoj situace. Kdyby se Masalhád domluvil, mohlo vše dopadnout jinak. Dotyčný Talál si zapomněl obstarat tuniské vstupní vízum, a tak zůstal na letišti a nemohl dorazit včas do bytu svého přítele, jehož skutečné jméno použil jako krycí. Pravý Talál nevěděl nic o dohodě, a tak se mezi ním a rozhořčeným Masalhádem odehrál rozhovor jako z grotesky. Západoněmečtí odposlouchávači, kteří telefon nahráli, z obsahu také nebyli chytří. Skutečný Talál, považovaný Masalhádem za informovaného muže vystupujícího pod přijatým jménem Talál, myslel, že se baví s pomateným podivínem, a byl by zavěsil, kdyby nešlo o nákladný rozhovor na tak velkou vzdálenost.

Abú Ijád později prozradil, že telefonní číslo, na které Masalhád volal do Tunisu, patřilo někdejšímu jordánskému velvyslanci Šebeljátovi, který o úmluvě opravdu nic nevěděl. Masalhádovi pak nezbyvalo nic jiného, než návrh na tichou výměnu zajatců odmítnout.

Údlost měla ještě diplomatické dozvuky. Rozhovory byly nahrávány. Když západoněmecká policie zjistila, že telefonní číslo patří někdejšímu jordánskému velvyslanci Farhánu Šebeljátovi, který požádal v Tunisu o politický azyl a měl se tedy zdržet jakékoli činnosti, požádal západoněmecký velvyslanec v Tunisu tamější vládu o okamžité vydání rezidenta Černého září v Tunisu. Vládní mluvčí sdělil bonnskému velvyslanci, že místní úřady o žádné organizaci toho jména nevědí, žádného rezidenta neznají. Farhán Šebelját byl ale pro jistotu vypovězen ze země i s rodinou.

Akce Palestinců uvázla na mččině. Plánovači však počítali i s touto možností a vypracovali pro Masalháda alternativní řešení. Velitel komanda jim zanedlouho překvapil představitele „krizového štábu“.

Jen o pár ulic dál od čísla 31 v Conollyho ulici vytvořila západoněmecká vláda ve správné budově olympijské vesnice jakýsi hlavní stan. Ministři, významní politici představitelé, ale také izraelský velvyslanec v Bonnu Ben-Horin a pozdější šéf izraelské tajné služby generál Zvi Zamir se radili, co dál. Psychologové specializovaní na problém terorismu, policejní a vojenští taktici a strategové se snažili nalézt řešení. Situaci jim značně komplikovalo

nekompromisní stanovisko izraelské vlády. Protože bylo ultimátum znovu prodlouženo jen do 17 hodin, nezbývalo příliš času na diskuse, jak přelstít únosce. V 16 hodin 35 minut se policisté, dobrovolníci, kteří sami přišli s tímto návrhem, převlékli do pestrých teplákových souprav, aby vypadali jako sportovci, a se snajperskými puškami se plížili k budově v Conollyho ulici. Chystali se přepadnout Palestince. Někteří ostrostřelci však byli velice korpulentní a ještě měli pod bundami neprůstřelné vesty, takže jejich převlečení za sportovce vypadalo zcela nevěrohodně. K akci stejně nedošlo.

Když se v 16 hodin 50 minut, tedy deset minut před vypršením ultimáta, vydali ministr Genscher, Schreiber a bavorský ministr vnitra Bruno Merck znovu do budovy číslo 31, Muhammad Masalhád jako by už na jejich návštěvu čekal.

„Mám pro vás návrh,“ řekl. „Dáte nám letadlo a my odletíme s rukojmími do Káhiry.“

„Když nebudeme s vaším návrhem souhlasit?“

„Pak Židy zastřelíme a zajmeme další rukojmí,“ řekl Masalhád.

„Musel bych nejdřív hovořit s rukojmími,“ řekl ministr Genscher.

Abú Ijád později prohlásil, že to byla poslední možnost komanda Černé září. Jeho příslušníci totiž dostali rozkaz za každou cenu zajistit bezpečnost rukojmích, v žádném případě neriskovat jejich životy, ale současně vyjít ze svízelné situace se ctí. Počítali s tím, že by izraelští sportovci byli v Egyptě jako příslušníci nepřátelského národa zatčeni a propuštění teprve poté, až by izraelská vláda souhlasila s výměnou. V krajním případě by uvězněné izraelské sportovce čekal stejný osud jako Palestince v izraelských žalářích. Všechno však dopadlo jinak.

Ministr Genscher, doprovázený Muhammadem Masalhádem, vešel do místnosti, kde na postelích seděli zajatí izraelští sportovci.

„Jak se vám daří?“ zeptal se.

„Jde to.“

„Byli byste ochotni odletět spolu s vašimi únosci do Káhiry?“

„Ano,“ odpověděl jeden z nich. „Ale jen když s tím bude naše vláda souhlasit a když nás tam vymění za uvězněné Araby.“

Není zcela zřejmé, zda a jak došlo k dohodě. Podle některých informací dal údajně souhlas k akci a tím ke lstivému manévru generál Zamir, který už zasedal s ostatními v budově správy olympijské vesnice. V každém případě však byla připravovaná akce založena na klamně informaci a slibu, který nikdo nehodlal dodržet. Únosci měli být odstřeleni ze zálohy a další naaranžované okolnosti to měly umožnit.

Spolkový kancléř Willy Brandt se mezitím pokusil o vlastní řešení. Telefonicky se spojil s předsedou egyptské vlády Azízem Sidkím a požádal ho, aby byli zajatci a jejich únosci ihned po přistání propuštěni, ale současně vypovězeni ze země. Azíz Sidkí návrh odmítl. Tak praradné jednání si Egyptané vůči Palestincům nemohli a nechtěli dovolit. Z akce „Cairo“ sešlo, ale v Mnichově předstírali, že vše probíhá podle plánu, a chystali se na transport. Únosci s rukojmími měli odletět z vojenského letiště v nedalekém Fürstenfeldbrucku a podle první verze měli být Palestinci odstřeleni již cestou na letiště. Slíbili jim bezpečný odchod, budou-li se chovat k rukojmím korektně, ale připravovali zákeřnou smrt.

V deset hodin večer čekal před garážemi domu číslo 31 v Conollyho ulici autobus bundeswehru. Na pokyn vyšli ze dveří ozbrojení únosci, stále ještě v teplákových soupravách. Ve dvou skupinkách vedli spoutané izraelské sportovce. Nastupovali do autobusu. V garážích zalehli střelci a snažili se dostat únosce na mušku. Nepadl jediný výstřel. Policie později prohlásila, že střelci nemohli vystřelit, aniž by zasáhli rukojmí. První část plánu nevyšla, pět elitních střelců vylezlo z úkrytů.

Autobus nejel daleko. Na okraji olympijské vesnice čekaly tři vrtulníky pohraniční stráže. Do jednoho usedli: šéf izraelského Mossadu generál Zvi Zamir s pobočníkem, ministr Genscher, dr. Merk a policejní prezident dr. Schreiber. Do dvou dalších nastoupila vždy polovina únosců a polovina unesených. Také zde číhalo v úkrytech pět elitních střelců. Opět se jim nepodařilo vystřelit.

Kolem půl jedenácté přistál první vrtulník na vojenském letišti Fürstenfeldbruck, vzdáleném 24 kilometrů od olympijské vesnice. Zamir, Schreiber, Genscher a Merk spěchali ke kontrolní věži. Už o pět minut později přistály druhé dva vrtulníky s Palestinci a Izraelci. Masalhád vyskočil na letištní plochu. Jeden z jeho spolubojovníků jej následoval. Oba se rozhlíželi. Samopaly měli připraveny. Vrtulník přistál asi 40 metrů od letištní věže na místě jasně osvětleném reflektory. Opodál stálo letadlo společnosti Lufthansa, Boeing 727. Také z druhého vrtulníku vyskočili dva ozbrojení únosci. Po chvíli přinutili vystoupit také piloty a navigátory obou vrtulníků. Všichni zamířili k letadlu Lufthansy. Zdálo se, že je opuštěné. A podle příslibu západoněmeckých představitelů mělo být připraveno k okamžitému startu. Teprve později se ukázalo, že personál letecké společnosti odmítl za mimořádných okolností nastoupit do služby.

Policejní prezident slíbil únoscům bezpečný odlet. Přitom číhali ve tmě ostrostřelci, vyzbrojení speciálními snajperskými opakovacími G-3 firmy Heckler a Koch s infračervenými zaměřovači. Čekali na příležitost, připraveni vystřelit, jakmile by se únosci dostali do křížové palby. Ve 22 hodin 38 minut vykročil Masalhád s ostatními k letadlu. Šli pomalu, rozhlíželi se, jako by cítili nebezpečí. Ve 22 hodin 44 minut práskl tmou první výstřel. Jeden ze střelců dostal na kříž svého zaměřovače postavu Masalháda. Netrefil. Také ostatní ostřelovači zahájili palbu. Dva Palestinci padli. Masalhád začal kličkovat zpět k vrtulníkům. Ozvala se také střelba ze samopalů palestinského komanda. Někdo trefil rádiovou stanicí kontrolní věže, jiný rozstřílel pojistky elektrického osvětlení. Letiště se ponořilo do tmy. Přestřelka trvala dlouhých šest minut. Pak nastalo ticho.

„Vzdejte se, jste obklíčeni!“ ozvalo se potom ve třech řečech.

Nevzdali se, střelili dál. Ještě žili.

Krátce po půlnoci se ozvala detonace. Jeden z únosců hodil do vrtulníku odjištěný granát. Stroj vzápětí vybuchl a vzplál jasným plamenem, který osvětlil část letiště. Masalhád se skrýval pod druhým vrtulníkem. Ted' se dal na útěk do

tmy, následován jedním ze spolubojovníků. V záři planoucího vrtulníku byli snadným cílem pro ukryté střelce. Oba padli.

Do noci zavly sirény hasičských stříkaček. Vyjely na letištní plochu, doprovázeny obrněnými vozy mnichovské policie. Kolona mířila značnou rychlostí k hořícímu vrtulníku, v němž bylo ještě pět izraelských rukojmích. Přepadové vozy vytvořily půlkruh. Z nepoškozeného vrtulníku stříleli proti obrněným vozům zbylí únosci. Z posledních sil se snažili odrazit nápor. Neměli šanci. A tak jim zbýval poslední zoufalý pokus: vyskočili z vrtulníku a snažili se zmizet ve tmě. V té chvíli vybuchly, v hořícím vrtulníku nádrže s palivem. Všichni, kdo byli uvnitř, zahynuli. Členové izraelského národního mužstva však byli mrtví už předtím. Ukázala to pozdější pitva. Také v nepoškozeném vrtulníku se našly mrtvoly čtyř Izraelců. Je pravděpodobné, že všichni byli zastřeleni členy komanda Černé záři ve chvíli, kdy proti všem slibům západoněmeckých ministrů na ně střelci zahájili palbu ze zálohy.

Druhý den ráno překvapila světovou veřejnost otřesná balance: jedenáct členů izraelského národního mužstva, které přijelo reprezentovat svou zemi na mnichovskou olympiádu, zemřelo. Poprvé v historii olympijských her zavlály na stožárech vlajky na půl žerdi. Boje sportovců byly na čtyřadvacet hodin zastaveny, 80 000 diváků usedlo na tribuny při panychidě za mrtvé. Na stadiónu zahrál Mnichovský symfonický orchestr. smuteční pochod z Beethovenovy Eroiky. Před miliony televizních diváků z celého světa, před čtenáři novin a posluchači rozhlasu skončilo první dějství dramatu a aktérům se dostalo publicity, o jaké se ještě žádnému teroristovi ani nezdálo. Celý svět se dozvěděl o utrpení palestinského lidu, většina obyvatel naší planety odsoudila akt násilí, zaregistrovala však snahy palestinských fedajínů o osvobození, o samostatnost, o návrat do vlasti, z níž je vypudila izraelská vojska. Komando Černé záři krutým způsobem docílilo, čeho chtělo.

Abú Ijád prohlásil, že drama na mnichovské olympiádě nebyla zbytečná akce, světová veřejnost se dozvěděla o palestinském problému, před nímž často zavírala oči. „Za krvavou lázeň, kterou akce skončila, však nesou plnou odpovědnost vlády Spolkové republiky Německo a Izrael,“ řekl Abú Ijád.

Mrtvé Izraelce dopravili zvláštním letadlem společnosti El Al do Tel Avivu. Přistálo 7. září krátce po poledni na izraelském letišti Lod. O několik dní později dovezlo jiné letadlo do Tripolisu mrtvoly palestinských únosců. Tím však případ ještě neskončil.

Šéf izraelské tajné služby Mossad generál Zamir se vrátil do Tel Avivu s ostudou. Nezdařilo se mu zabránit masakru na letišti Fürstenfeldbruck, nepovedlo se mu zmobilizovat západoněmecké orgány k taktičtějšmu řešení, po přiletu musel přiznat, že akce na mnichovské olympiádě nebyla dokonce ojedinělou, že byla jen vyvrcholením jiných teroristických demonstrací, které měly upozornit lhostejnou evropskou veřejnost na situaci palestinského lidu.

Generál Zamir přestoupil na letišti Lod do vrtulníku, ten jej dopravil do areálu hlavního stanu izraelské armády, kde stojí tak zvaný „Červený dům“, sídlo ministerských předsedů izraelské vlády. Pro jistotu je uprostřed kasárenských budov, obehnaných ploty z ostaného drátu, strážných pohotovostními oddíly armády. Před budovou již parkovalo několik obrněných limuzín značky Dodge, kterými jezdí uprostřed své vlastní země ministr obrany a pár dalších vysokých vládních činitelů. V zasedací síni rokovali o nedávných událostech členové Výboru pro bezpečnost a zahraniční záležitosti. Generál Zamir musel předstoupit a před Výborem přiznat svou porážku.

Současně však doufal, že se mu podaří využít případu na podporu realizace jiného plánu. Šéf izraelské tajné služby Zamir už odedávna připravoval protipalestinské akce Mossadu za hranicemi Izraele. Podle letité hebrejské zásady oko za oko, zub za zub chystal se nemilosrdně trestat palestinské bojovníky za svobodu, kde jen to bude možné. Až do této chvíle nedostal od ministerské předsedkyně zelenou. Golda Meirová se bála hněvu světové veřejnosti.

Po nesmyslné přestřelce Japonců vedených Kozo Okamotou na izraelském letišti Lod dala totiž Golda Meirová pokyn k odvetné akci. Skončila fiaskem.

U libanonských břehů se za tmy objevila loď, z níž vyskákalo několik žabích mužů, doplávali na břeh, svlékli si neoprénové potápěčské obleky a zmizeli v ulicích Bejrútu. Pod rouškou noci umístili dálkově ovládanou bombu do osobního vozu zaparkovaného před jedním z bejrútských věžáků. Vůz patřil ideologovi, básníku a spisovateli, mluvčímu Lidové fronty pro osvobození Palestiny Hassanu Kanafánimu.

Druhého dne, 8. července 1972, nastoupil Kanafáni do vozu se svou mladičkou neteří. Takovou komplikaci plánovači Mossadu nepředvídali. Velitel žabích mužů, kteří situaci z úkrytu pozorovali, dal povel k odpálení nálože. Došlo k tragédii. Historie se ani tentokrát neopakovala.

Dne 14. října 1912 přijel do amerického Milwaukee v rámci předvolebního zápolení bývalý a také budoucí americký prezident Theodor Roosevelt. Když vyšel po banketu z hotelu Gilpatrick, ozvala se rána z pistole a Roosevelt se zapotácel. Atentátník se jmenoval Johan Nepomuk Schrank a neměl to v hlavě v pořádku. Přestože mířil dobře a kulka zasáhla Roosevelta v krajině srdeční, politik vyvázl jen s nepatrným zraněním. Měl totiž v náprsní kapse koncept svého padesátistránkového projevu a složené papíry převzaly funkci neprůstřelné vesty.

Kanafáni držel při výbuchu puny v náručí noviny a bulletiny zahraničních zastupitelských úřadů. Tvořily mohutný pancíř chránící hrudní koš i srdeční krajinu. Nálož však byla příliš silná, Kanafáni i jeho neteř zahynuli. Ministerská předsedkyně Meirová dala svolení k vraždě a po mnichovských událostech to udělala podruhé. Podle zpráv, které se dostaly na veřejnost všechna zasedání izraelského kabinetu jsou tajná a Výboru pro bezpečnost dvojnásob – dala ministerská předsedkyně Golda Meirová znovu pokyn k použití odvetných opatření, podle zásady oko za oko. Vývoj dalších událostí to potvrdil.

Osmačtyřicet hodin po mnichovských událostech, které světová veřejnost právem odsoudila, poslala izraelská vláda bojové letouny nad tábory palestinských utečenců v Sýrii a Libanonu. Bomby a kulky z palubních zbraní způsobily hroznou spoušť. Dvě stě mrtvých a těžce zraněných. Předním osobnostem palestinského hnutí za osvobození v Bejrútu, Alžíru, Tripolisu, Káhiře, Stockholmu, Bonnu a Kodani doručila pošta balíčky, které při rozbalování vybuchly a zmrzačily či těžce zranily většinu příjemců. Izraelci se mstili příslušníkům Černého záři, ale také ostatním dosažitelným

bojovníkům za osvobození Palestiny.

Vědělo se před olympiádou o palestinské organizaci s podivným jménem Černé září. Někteří oficiální mluvčí palestinského osvobozenického hnutí donedávna tvrdili, že žádný bojový útvar toho jména neznají. A přece existoval. Vznikl dokonce už v roce 1970, v době jordánské občanské války, když král Husajn popustil uzdu jednotkám beduinů a ti, vyzbrojeni těžkými zbraněmi, se vrhli na utečenecké tábory Palestinců. Bylo to v září 1970, a bylo to nejčernější září v historii lidu Palestiny. Abú Ijád odhaduje počet obětí na sedm až osm tisíc mrtvých a raněných.

Proto se sdružili rozhořčení mladí muži, kteří se museli dívat na smrt svých rodičů a sourozenců, do bojové skupiny, která měla pomstít nevinné mrtvé, proto si zvolil pro svoji organizaci nezvyklé jméno Černé září, proto její představitelé znovu a znovu zdůrazňovali, že nejsou bandity ani vrahy, ale bojovníky za potlačení práva svého porobeného národa. Ať byl jejich cíl jakýkoli, ať byli k rozhodnutí donuceni jakýmikoli okolnostmi, jejich násilné činy nelze omluvit.

Na mezinárodní scéně se Černé září objevilo 28. listopadu 1971. Jedním z osobních poradců jordánského krále Husajna byl ministerský předseda Wasfi Tal, známý nepřítel Palestinců. Říkalo se, že dal umučit palestinského revolucionáře Abú Ali Ijáda (nezaměňovat s Abú Ijádem), že on vlastně byl iniciátorem akce královských jednotek, které zaútočily na palestinské utečenecké tábory. Sestra umučeného Ijáda, několik nejbližších příbuzných a další přísahali jordánskému ministerskému předsedovi pomstu.

Káhírský hotel Sheraton je pompézní standardním mezinárodním přepychem, ale zvláštní pečlivě dávkovanou egyptskou exotikou. Vrátný má zelený sametový kaftan jak z pohádek tisíce a jedné noci, uklání se s rukama zkříženými na prsou, na turbanu se mu leskne velký drahokam ze skla. Také ostatní personál je krojovaný. Mimo šéfa recepce. Ten je oblečen do bezvadného žaketu.

Jako by najednou dostali pokyn: vrátný doširoka otevřel skleněné dveře; posílčci se seřadili. U schodiště zastavilo několik nablýskaných automobilů. Vystoupil jordánský předseda vlády Wasfi Tal a několik dalších ministrů. Vraceli se ze zasedání Ligy arabských států.

Portýr se hluboce klaní, premiér Tal mu odpovídá kývnutím a vchází do rozlehlé haly. V té chvíli se ozve prásknutí pěti výstřelů. Premiér Tal padá na koberec, ostatní ministři také. Jenomže Tal je smrtelně zraněn. Ještě se snaží sáhnout do kapsy pro pistoli, ale nemá už dost sil. Dva mladíci, kteří čekali na oběť celé dva dny, se proplétají mezi zděšenými hosty i personálem, a zatímco se ministři zvedají, utíkají z hotelu. Příslušníci organizace Černé září zavraždili nepřítele. Wasfi Tal byl zrádce a Palestinci mu jeho proradnost neodpustili.

„Pane Ijáde, můžete se vyjádřit k atentátu v Káhiře nebo jiným akcím organizace Černé září?“

„Svým založením i přesvědčením jsem zásadně proti politickým vraždám a naprosto odmítám teroristické akce. Nezaměňuji však – jako mnozí lidé ve světě – revoluční sílu s terorismem. Ta první je politickou záležitostí, druhý ne. Čin jednotlivce spáchaný bez jakékoli organizační přípravy a bez strategického záměru, vycházející jen z osobní motivace, pouze se tvářící, že je výsledkem společného rozhodnutí, a předstírající, že vyvěrá z vůle národa, odmítám. Naproti tomu revoluční násilí je součástí široce založeného hnutí, slouží mu jako další mocenský faktor a pomáhá hnutí novými podněty v dobách stagnace nebo porážek.

Černé září nebylo nikdy teroristickou organizací. Jednalo jen jako podpůrná složka hnutí odporu, když toto již nebylo schopno beze zbytku plnit vojenské i politické úkoly. Příslušníci Černého září mnohokrát opakovali, že organizačně nemají nic společného s Al-Fatahem či OOP.“

Druhým významným poradcem jordánského krále Husajna byl Zaid Rifáji. V prosinci 1972 byl jordánským velvyslancem v Londýně. Byl to vzdělaný muž z dobré rodiny s vynikajícími styky a politickým přehledem, proto dvojnásob nebezpečný. Jako každý den se vracel 15. prosince odpoledne vozem do svého bytu. Na refýži stál zmrzlý mladík v širokém plášti s kapucí. Když velvyslancův vůz projížděl kolem, vytáhl samopal a na vůz vystřelil. Velvyslanec Rifáji měl štěstí. Po prvních výstřelech si lehl na podlahu, proto vyšel z útoku jen s lehčím zraněním. Atentátníkovi se podařilo zmizet v davu.

Jmenoval se Frázi Šelfa, pocházel z Alžírsko, po akci vběhl do prvních otevřených dveří a ocitl se v bytě osamělé starší ženy. Ta přijala udýchaného chlapce jako vzácnou návštěvu. Uvařila čaj a několik hodin se s uprchlíkem bavila. Když pominulo bezprostřední nebezpečí, vyšel Šelfa za tmy na ulici a ještě téhož dne s jiným, ale také padělaným pasem odletěl z venkovského letiště z Británie. Scotland Yard se mu dostal na stopu, zjistil jeho francouzskou adresu a požádal prostřednictvím Interpolu o vydání. Francouzi se nepohodlného hosta zbavili po svém. Vyhostili jej do Alžírsko s odůvodněním, že je tam hledán místní policií.

Po krveprolití na mnichovském letišti Fürstenfeldbruck zůstali tři zranění Palestinci, příslušníci Černého září, v nemocničním ošetřování. Koncem října 1972 měli už to nejhorší za sebou a mohli být propuštěni do domácího ošetření, tedy odvezeni do věznice a postaveni před soud.

Do letadla Lufthansy Boeing 727 s poznávacími znaky D-ABIG nastoupila posádka na letišti v Damašku ještě za tmy. Deset minut před pátou hodinou ranní přijelo letadlo na startovací dráhu, krátce poté dostal pilot z kontrolní věže povolení ke startu. Damašek patří mezi nejkrásnější města světa, ale letušky; zvyklé na podívanou z ptačí perspektivy, usedly do křesel prázdného letadla a klímaly, už když pilot zvedl stroj nad horský hřeben Džebel Kasium.

Je neděle 29. října 1972, slunné ráno, let západoněmecké společnosti Lufthansa číslo LH 615 s mezipřistáním v Bejrútu a Ankaře míří do Frankfurtu nad Mohanem, kde by letadlo mělo přistát za 7 hodin 33 minut. Zatím však pojíždí po přistávací dráze bejrútského letiště směrem k odbavovací budově.

Nedělní spoje leteckých linek nebývají plně vytíženy. Také pro let Lufthansy LH 615 je připraveno jen 13 cestujících. Pět Libanonců, jednoho Turka, Jordánce, Angličana, Španěla, západního Němce a dva muže, kteří neudali svou národnost, pečlivě prohledala místní policie a zkontrolovala také jejich příruční zavazadla. Všechno bylo v pořádku, cestující nastoupili, letadlo odstartovalo jednu minutu po sedmé místního času z bejrútského letiště k další cestě do

turecké Ankary.

Dva muži bez udané národnosti, vyhlížející však jako typičtí Arabové, jediní měli letenky první třídy, seděli tedy v oddíle vpředu. Usedli na místa vyznačená na palubní vstupence, sáhli pod sedadla a nahmátli malé letecké kufříky, s nimiž však nenastoupili.

V 6 hodin 28 minut, když už boeing letěl nad mořem ve výšce 7 000 metrů, otevřeli kufříky, vytáhli pistole a granáty a vstoupili do pilotní kabiny.

„Jsme palestinské národní komando. Od této chvíle je letadlo pod naším velením!“

Kapitán a druhý pilot se otočili. Proti nim stáli dva mladí muži, každý s pistolí v jedné ruce a s odjištěným granátem v druhé. Palubní inženýr chtěl vstát. Jeden z únosců na něj namířil. Navigátor přestal vysílat.

„Ohlaste naváděcím stanicím: označení tohoto letu je od této chvíle Operace Mnichov.“

Navigátor váhal. Také on dostal možnost podívat se do ústí pistole. Pak požádal o spojení.

„Změňte kurz. Poletíte na Kypr, přistanete v Nikósii, natankujete a budete pokračovat přímo do Mnichova. Ohlaste změnu věži v Nikósii a požádejte o povolení k přistání. Řekněte jim také, že letadlo je pod velením palestinského komanda. Heslo: Operace Mnichov.“

Jedna z platných zásad při únosech letadel je neodporovat požadavkům únosců, nevydávat členy posádky v nebezpečí, zajistit bezpečné přistání a vyčkávat vývoje situace. Kdyby došlo za letu na palubě k přestřelce, mohlo by to znamenat tragédii. Tak se navigátor spojil s pozemní naváděcí stanicí, tlumočil rozkaz únosců a sdělil jim také důvod. Letadlo přistane v Mnichově s cestujícími, ti budou drženi jako rukojmí tak dlouho, než budou vyměněni za tři palestinské bojovníky, kteří přežili masakr na mnichovském letišti Fürstenfeldbruck v době olympiády, byli propuštěni z nemocnice a jsou nyní v některé bavorské věznici.

Zpráva letěla po všech linkách, objevila se v ranních vydáních rozhlasových zpráv a policejní prezident Merk si uvědomil, že jistý časopis v nedávné době uveřejnil prohlášení mluvčího Černé září, který řekl, že nebe je plné letadel západoněmeckých leteckých společností, nebude proto dlouho trvat, komando zasáhne a osvobodí spolubojovníky z vězení.

Krátce před sedmou hodinou přistáli v Nikósii. Služba na góniu nahrála všechny rozhovory a přijímal je také radista švédského letadla, kroužícího v té době nad letištěm s turisty na palubě a čekajícího na povolení k přistání. Unesený boeing Lufthansy stál už na stojánce deset až patnáct minut. Ve čtvrt na osm se hlásil kapitán:

„Tady Operace Mnichov, tady Operace Mnichov, kde je vůz s pohonnými hmotami?“

„Už je připraven,“ odpověděli z věže.

Čekali. Netrpělivě se dívali na hodinky a vyhlíželi z okének pilotní kabiny, přitom jeden mířil na posádku, druhý držel v šachu cestující. V sedm dvacet sáhl Arab po mikrofonu.

„Nezkoušejte na nás žádné triky, nebo ten krám poletí do povětří.“

Hned poté převzal mikrofon kapitán letadla a znovu se ptal, proč ještě nepřišel cisternový vůz.

„Tady věž, tady věž. Vůz už je na cestě,“ ohlásili konečně.

„Když vůz nepřijede do deseti minut, vyhodíme letadlo do povětří,“ vyhrožoval jeden z únosců, ale pak se zřejmě cisternový vůz firmy ESSO objevil, protože druhý Arab vystrčil z pootevřených dveří megafon a hlásil:

„Nepřibližujte se s cisternovým vozem víc než deset metrů. Natankujte a odjeďte!“

Stalo se. Cisternový vůz odjel, letištní věž dala souhlas ke startu a poloprázdný Boeing 727 deset minut před osmou odstartoval. Další komunikace únosců se zemí nepřinesla nic nového. Stále opakovali, že mají letadlo pod kontrolou, že je při sebemenším náznaku odporu vyhodí do povětří, že jim jde o jediné: o vysvobození kamarádů.

V 835 zaznamenaly pozemní stanice toto hlášení:

„Tady Operace Mnichov, tady Operace Mnichov.“

Vyřídte bonnské vládě, že všichni tři vězni musí být připraveni na mnichovském letišti už při našem přistání. Opakuji ...“

Ještě jedno sdělení stojí za zmínku. V 843 se ozval nesmělý hlas některého z cestujících, na něhož zřejmě mířil únosce:

„Mám něco říci. Drží nás v šachu pistolemi. Mají ruční granáty, nálože s elektrickými roznětkami a dynamitem. Nám se však nic nestane, když ...“

Deset minut před osmou odstartovalo letadlo Lufthansy z letiště v Nikósii a přesně dvě hodiny poté nastoupili tři vězňové do vrtulníků, které je dopravily do policejních kasáren v Mnichově. Přílet uneseného letadla očekávali kolem jedenácté hodiny. Akce se však opozdila. V 10 hodin 45 minut přistál Boeing 727 na letišti v Záhřebu a kapitán požádal o doplnění pohonných hmot. Správa letiště mu vyhověla a letadlo za hodinu znovu odstartovalo.

Mezitím byl ve Spolkové republice vytvořen „krizový štáb“ a na letiště v Riemu se sjeli vysocí vládní činitelé. Veškerý provoz byl zastaven, vše bylo připraveno k výměně zajatců. Unesené letadlo se skutečně objevilo nad letištěm, ale ještě v 1145 místního času kroužilo ve značné výšce a únosci se informovali o možnostech přistání v Norimberku a Salzburku. V půl jedné změnil pilot na příkaz únosců kurs a Boeing 727 se vracel do Záhřebu.

Technici společnosti Lufthansa vypočítali, že akční rádius letadla s plnými nádržemi, obsahujícími 27 150 litrů pohonných hmot, je 3 600 kilometrů, únosci by tedy mohli doletět do některé z arabských zemí. Neměli to v úmyslu. Letadlo kroužilo ve 13 hodin ve výšce 7 500 metrů nad Záhřebem a únosci vyslovili ultimátum: do 15 hodin dá bonnská vláda dopravit tři vězně do Záhřebu, kde budou na letišti vyměněni, jinak unesené letadlo vyhodí do vzduchu.

Mnichovský krizový štáb se musel okamžitě rozhodnout a zvolil výměnu, i když proti takovému postupu ostře protestovala izraelská vláda. Ve 1350 přijel na letištní plochu Riemu vězeňský vůz a zastavil u letadla sesterské společnosti Lufthansy Condor typu Hawker-Siddeley 25. Nastoupili tři vězňové, vysoký úředník Lufthansy, kapitán a druhý pilot, dva policejní úředníci a zástupce prokuratury.

Proč došlo ke změně programu a unesené letadlo se vrátilo do Záhřebu? Na letišti v Riemu prý byly příliš početné

policejní oddíly, únosci se polekali obrněných vozů, a hlavně, bonnské úřady se stále ještě nevyjádřily k výměně. K rozhodnutí došlo, až když už bylo letadlo společnosti Condor s vězni a doprovodem ve vzduchu. Podle některých zpráv dostali západoněmečtí policisté příkaz k propuštění vězňů až po přistání v Záhřebu. To bylo přesně v 1641, unesený Boeing 727 ale přistál až v 1708.

Pak už šlo všechno hladce. Vězňové přestoupili z jednoho letadla do druhého, nádrže uneseného boeingu byly znovu naplněny, v 1850 start, v 1955 přelet do Říma, ve 2105 přistání v libyjském Tripolisu. Konec nedobrovolné odyssey. Trvala celkem 33 hodin 55 minut, protože teprve z Tripolisu se letadlo vydalo ke svému původnímu cíli – do Frankfurtu nad Mohanem.

První otázka, kterou položila mnichovská policie posádce a letuškám, zůstala nezodpovězena. Jak se mohly dostat na palubu zbraně? Jediná možná odpověď: Někdo je dopravil do kabiny už v Damašku. Prohlídky cestujících nastupujících v Bejrútu byly tak přísné, že nikdo z nich zbraně nemohl pronést.

Izraelská ministerská předsedkyně Golda Meirová dala po událostech v Mnichově volnou ruku tajné službě Mossad a jejím výkonným složkám – teroristickým úderkám. Ale také izraelská armáda dostala zelenou. Osmačtyřicet hodin po masakru na vojenském letišti Fürstenfeldbruck bombardovalo izraelské letectvo deset palestinských táborů s utečenci v Sýrii a Libanonu. Na dvě stě bezbranných civilistů – žen, dětí a starců – bylo zabito nebo těžce zraněno. Tehdejší ministr zahraničí Abba Eban prohlásil, že izraelská vláda dá v budoucnosti přednost boji proti terorismu před snahou o mírové řešení. Nebyla to planá slova.

Masakr na olympijských hrách v Mnichově vzbouřil světovou veřejnost a otevřel oči také těm, kteří je dosud zavírali před stále rostoucí silou terorismu. Generální tajemník Organizace spojených národů Kurt Waldheim byl veřejným míněním i veřejným rozhořčením donucen předložit k projednání problém terorismu 27. zasedání Valného shromáždění OSN a navrhl delegátům, aby se poradili o prostředcích, které by zamezily rozšíření této války stínů a potlačily všechny formy násilí. Šlo o obranu a ochranu životů nevinných a nezúčastněných, a tak se všichni delegáti vyslovili pro takový návrh. To byl úspěch. Brzo se však proměnil ve fiasko.

Rozpravy Šestého výboru Valného shromáždění, které za účasti zástupců 35 států začaly už 18. prosince 1972 a trvaly do srpna příštího roku, uvízly na mělčině. Delegátům se nepodařilo objasnit ani to základní: co to je terorismus.

Také V. kongres Organizace spojených národů o potírání zločinnosti a o zacházení se zločinci, který zasedal v září 1975 v Ženevě, se vlastně jen „otřel“ o problém terorismu, nedošel k závěrům a pozorovatelům se zdálo, že se vědomě vyhýbá problému, opatrnicky označovanému nikoliv pravým jménem, ale jako „násilí s nadnárodním a mezinárodním významem“.

Válka bez front zatím pokračovala.

Vídeňská noc

Kapitán Slim se ve skutečnosti jmenoval Rosenbaum a byl jedním z pracovníků izraelské tajné služby Mossad ve Vídni. Byl vysoký, měl světlé vlasy a nazrzlý knír, vypadal jako anglický hráč košíkové nebo rakouský sjezdař. Hovořil klidně, zdálo se, jako by referoval velvyslanci Patishovi o zcela běžné události. A přece se toho teplého zářijového dne v roce 1973 odehrála na vídeňském letišti Schwechat významná kapitola z historie terorismu, pozoruhodná zejména z psychologického hlediska.

„Kolik jich je?“ zeptal se velvyslanec Patish.

„Dva. Mají libanonské cestovní pasy,“ řekl kapitán Slim.

„Jména?“

„Bezvýznamná. Dívali jsme se do seznamu. Navíc jistě falešná. Jeden se jmenuje Muhammad Chaldí a ten druhý Svejdní.“

„Jsou z Al Fatáhu?“

„Pochybují. Případá mi, že se do toho pustili na vlastní pěst. Říkají si „Orlové palestinské revoluce“. To je příliš filmové na seriózní organizaci.“

„Kolik je rukojmí?“ zeptal se velvyslanec.

„Původně pět a jeden rakouský celník,“ odpověděl kapitán Slim.

„Jak to původně?“

„Ženě s dítětem se na nádraží podařilo utéci.“

„Nestříleli po ní?“

„Ne. Bylo tam moc lidí.“

„Tu židovskou rodinu si vybrali?“ zeptal se velvyslanec.

„Nastoupili do vlaku někde u hranic ...“

„Dostali jsme informace, že na československém území,“ přerušil kapitána velvyslanec.

„Pochybují. Češi si hlídají každou myš. Sotva by jim prošli dva Arabové se samopaly pod kabáty. Také si myslím, že to není podstatné.“

„Z hlediska mezinárodně politických vztahů ...?“

„Myslím si, že jde o jiné problémy,“ řekl klidným hlasem kapitán Slim. „Je to útok na zámek Schönau, pane velvyslanče.“

„Jak to – na Schönau?“

„Jedna z podmínek teroristů: zrušit sběrný tábor v zámku Schönau.“

„Pak je to ovšem vážné,“ řekl velvyslanec Patish, vstal a začal přecházet za svým obrovským psacím stolem. Pak zazvonil, vešel velvyslanec rádce a izraelský titulář mu dal příkaz:

„Spojte mne nejdřív s ministrem vnitra, pak s doktorem Kreiským.“

Události toho zářijového dne začaly nenápadně. Do vlaku, v němž jela skupina židovských emigrantů ze Sovětského

svazu, nastoupili dva černovlasí, snědí, mladí muži, usedli do oddílu a nenápadně se začali spolucestujících vyptávat, odkud a kam jedou. Když rychlík zastavil v pohraniční stanici, vytáhli zpod pláště do deště samopaly a přinutili židovskou rodinu s dítětem a starší manželský pár, aby vystoupili. Cestou ještě přibrali rakouského celníka, který se proti jejich jednání ohradil. Na nádraží rozdávali cyklostylované letáky, v nichž se snažili vysvětlit motivy svého činu: „Nerozhodli jsme se pro tuto akci proto, že bychom byli vrazi, ale proto, že nás k tomu nutí zločiny páchané sionisty.“

„Zámek Schönau, zámek Schönau ...“ uvažoval nahlas velvyslanec Patish.

„Jinak zastřelí rukojmí,“ dodal kapitán Slim.

„V krajním případě by se jim to mohlo slíbit. Zrušit a likvidovat utečenecký tábor je záležitost na dlouhé měsíce.“

„Mají ještě jednu podmínku,“ poznamenal kapitán.

„A to?“

„Propustit palestinské vězně a osvobodit Palestinu od sionistů.“

„A nechťěji náhodou také vyhlásit válku Spojeným státům?“ řekl velvyslanec podrážděně a po chvíli se zeptal: „Jak se dostali na letiště?“

„Sebrali u nádraží mikrobus. Totiž nějaký ochotný Rakušák jim k němu pomohl. Dokonce si sedl za volant.“

„Věděl, co chtějí?“

„Sotva. Ale když nasedli, tak se podařilo utéci té mladé matce s dítětem. Pak jeli na Vídeň a odbočili na letiště.“

„Co policie?“ zeptal se velvyslanec Patish.

„Sledovalo je několik policejních vozů, v celé oblasti vyhlásili poplach, ale co mohli dělat? Nic. Únosci zajeli na letiště a dožadovali se letadla.“

„Dali jim ho?“

„Ne. Naštěstí nebylo žádné volné.“

„Takže zůstali na letišti v tom mikrobusu?“

„Ano, pane velvyslanče.“

„Jak jsou vyzbrojeni?“

„Moderními samopaly, třaskavinami v naolejovaném papíře, ručními granáty se speciálními zápalkami. Pojistku drží v zubech. Kdyby něco, tak prásk!“ mávl kapitán rukama.

„Tak pojedeme, kapitáne.“

„Kam, pane velvyslanče?“

„Na letiště Schwechat.“

Vůz stál na betonové letištní ploše, stranou provozu. Chaldí a Svejdaní rozhodli ještě pár dalších letáků, v nichž upřesnili své požadavky: Odletí s rukojmími do některé z arabských zemí, ještě určí, do které, tam dojde k výměně rukojmích za Palestince vězněné v izraelských žalářích, rukojmí propustí až poté, kdy se jim dostane oficiální záruky, že cesty židovských emigrantů přes Rakousko do Izraele budou zastaveny.

Teroristé přijeli na letiště v 130. Už třicet minut poté s nimi začal vyjednávat ředitel rakouské policie. To ještě trvali na okamžitém přistavení letadla, aby mohli rukojmí dopravit na spolehlivé místo. Později ultimátum prodloužili a byli okolnostmi donuceni učinit tak ještě několikrát.

Tak jako kdysi v Mnichově, sjeli se na letiště nejen ministři a vysocí policejní důstojníci, ale také mnozí členové arabských zastupitelských úřadů a dva prominentní psychologové specializovaní na problémy terorismu, americký psychiatri profesor doktor Frederick J. Hacker, a jeho neméně známý kolega doktor Sluga. Ti se měli pokusit přemluvit útočníky, aby se vzdali. Prozatím se s nimi pokoušeli navázat styk pracovníci bezpečnosti, protože „krizový štáb“ zvolil osvědčenou taktiku průtahů a odkládání. „Rečníci“ se snažili zaměstnat únosce stálým vyjednáváním, aby unavili jejich pozornost.

Rakouská policie věnovala akci tu největší péči. Nebyl to totiž první incident, motivovaný arabským odporem proti transportu židovských emigrantů přes Rakousko do Izraele. Už v lednu zatkli v jednom z hotelů v centru města tři po zuby ozbrojené Araby s falešnými izraelskými pasy. Ten, kdo jim doklady vystavil nebo je padělal, se dopustil hrubé chyby. Jako datum vydání pasu uvedl den největšího židovského svátku Yom Kippur, kdy jsou úřady zavřeny a žádný Žid nepracuje.

Později se zjistilo, že tři Arabové nebyli sami. Byli jen částí početnějšího komanda, které se chystalo zaútočit na někdejší lovecký zámek arcivévody Otty, který získala Židovská agentura (Jewish Agency) jako tranzitní stanici pro přistěhovalce do Izraele. Další tři Araby zatkli v Itálii a našli u nich nejen ilegálně držené zbraně, ale také podrobné plány zámku Schönau s plány útočné akce.

Na letišti ve Schwechatu, kam se okamžitě sjeli novináři, se vyskytly protichůdné názory na příslušnost teroristů. Později se ukázalo, že nemají nic společného s Organizací pro osvobození Palestiny, ani s Al Fatahem či jinými oficiálními organizacemi, že Orlové palestinské revoluce či Palestinci mučedníci jsou příslušníky některé z radikálních skupin, které vyrostly v posledních letech v mnoha arabských státech. Nebyli to však amatéři. Věděli, co chtějí, a domnívali se, že vědí, jak toho dosáhnout. Hned zpočátku varovali rakouské představitele, aby se nepokoušeli o podobnou taktiku, jakou použili jejich západoněmečtí kolegové při tragédii na mnichovské olympiádě, jsou totiž připraveni vyhodit sebe i rukojmí do povětří.

Rakouský ministr spravedlnosti a ministr vnitra však prohlásili, že vládní činitelé nebudou s únosci v žádném případě vyjednávat, že nepovolí, aby odletěli ze země s rukojmími. Teroristům své stanovisko pochopitelně nesdělili, naopak zdařile předstírali, že jednání o přijetí jejich podmínek je v plném proudu. Tak závažné rozhodnutí však vyžaduje souhlas mnoha vysokých státních činitelů, nelze tedy očekávat, že se tak stane v nejbližších hodinách.

Izraelský velvyslanec Patish pochopitelně rád souhlasil s rakouským stanoviskem, spojil se však ještě telefonicky se svými nadřízenými v Tel Avivu, dlouho hovořil s ministerskou předsedkyní Goldou Meirovou a náměstkem předsedy

vlády Jigalem Alonem. Kapitán Slim se vmísil mezi novináře.

Schwechatské letiště nepatří k největším v Evropě, má však čilý provoz. Toho dne nepřijímalo. Reportéři a televizní pracovníci museli tedy přijet automobily. Policie celý areál obklíčila a držela zvědavce v bezpečné vzdálenosti. Tak jako při událostech na mnichovské olympiádě, zaujali elitní střelci dobře kryté pozice. Kapitán Slim je pozoroval. Když se zeptal, proč je povolali, dostal vyhubou odpověď.

„Pro jistotu.“

Teroristé odmítli prostředníky. Nechtěli hovořit ani s velvyslanci arabských zemí, poslali zpět i arabského tlumočníka vídeňské policie. Stále zdůrazňovali, že nebudou vyjednávat. S nikým. O ničem.

Kapitán Slim našel svého šefa v letištním salónku. Vzal si ho stranou a referoval:

„Radili se o protiúderu.“

„Kdo?“

„Byli tam skoro všichni. Hovořili o nervovém plynu, který by vstříkli do vozu. Uvažovali o otrávených cigaretách, o kávě s drogou. Všechno padlo.“

„Ještě že mají rozum.“

„Udělal by to, kdyby mohli, ale teroristé si vzali nápoje a potraviny jediné od pracovníků iráckého velvyslanectví. Také jsou to všechno jen iluze.“

Teroristé jako by tušili, co se odehrává v zákulisí zdánlivě klidné scény. Zvedli granáty nad hlavu, aby je každý viděl, a při první příležitosti prohlásili, že jediný granát může vyhodit celý vůz do povětří. Totéž by se stalo, kdyby po nich střelci začali pálit. Granáty mají připevněny k opasku tak důmyslně, že při sebemenším nekoordinovaném pohybu vybuchnou.

V krizovém štábu se rozhodli pro jinou taktiku – pro přesvědčování. V pozdější oficiální zprávě, která byla schválena rakouským parlamentem a publikována Úřadem spolkového kancléře ve Vídni v roce 1973, zaznamenal dr. Hacker:

„Pozvali mne a mého kolegu, psychiatra dr. Willibalda Slugu, abychom doprovázeli na letiště dva ministry. Dr. Christian Broda, přesvědčený socialista a dlouholetý člen vlády, je brilantní teoretik a obratný praktický politik. Toho dne, 28. září 1973, se on a dr. Sluga zúčastnili právnické konference mimo Vídeň. Když se dozvěděli o únosu, okamžitě se vrátili vrtulníkem. Dr. Sluga byl pro danou situaci ideálním pracovníkem. Je to vynikající psychiatr, zběhlý v jednání se zločinci, dokáže si získat jejich důvěru. Byl znám jeho nedávný úspěch. Tři ozbrojení zločinci, kteří utekli z vězení a zmocnili se rukojmí, se dobrovolně vzdali, když jim dr. Sluga vysvětlil všechny okolnosti. Přitom nepadl jediný výstřel.“

Ministr vnitra Otto Röscher byl oficiální autoritou s ústavní odpovědností i pravomocí rozhodovat v oblasti bezpečnosti. Střízlivý, ale energický, s chladným rozumem a věcný, měl Röscher pověst politika, který neztrácí rozvahu a působí uklidňujícím dojmem už jen svou přítomností.

Během cesty jsme znovu uvažovali o možných řešeních. Věděli jsme samozřejmě, že v našem případě stojíme tváří v tvář zcela jiným lidem, než s jakými se dr. Sluga setkal po jejich útěku z vězení.

Přišli na letiště, seznámili se se situací, vyslechli názory i návrhy vysokých policejních důstojníků, pozorovatelů a vyjednávačů. Bylo zřejmé, že nelze použít ani lsti, ani násilí. Zbývalo tedy přesvědčování. Uklidnit je, zaměstnat je, rozptýlit jejich pozornost, podkopat jejich sebejistotu, otrástit sebevědomím, infikovat jejich myšlenky pochybnostmi. Zástupci rakouské vlády požádali velvyslance arabských zemí o spolupráci; teroristé nakonec dovolili několika z nich přiblížit se k obsazenému mikrobuse. S jedním arabským velvyslancem se dokonce dali do delšího rozhovoru. Další vyjednávači se potom snažili udržovat s nimi nepřetržitý kontakt.

Večer se konalo mimořádné zasedání vlády a ministr spravedlnosti se ještě během jednání spojil telefonicky s psychiatry Hackerem a Slugou a dotázal se jich, zda by byli ochotni pokusit se o přímý rozhovor s teroristy. Oba souhlasili. Policejní vůz je znovu dopravil na letiště.

Bylo už po desáté večer. Mikrobus stál na letištní ploše, oslněn reflektory. Doktor Sluga a doktor Hacker se pomalým krokem vydali za teroristy.

„Stůjte!“ zvolal Muhammad Chaldí. „Okamžitě se zastavte. Co chcete?“

„Chceme s vámi mluvit,“ řekl doktor Hacker.

„Ale já s vámi nechci mluvit,“ odsekl Chaldí. Zastavili se. Hleděli k vozu.

„Kdo vlastně jste?“ zeptal se Chaldí.

„Doktoři.“

„Jací doktoři?“

„Lékaři. Doktoři medicíny. Chceme si s vámi pohovořit.“

„O čem?“

„O lidech, kteří jsou ve voze, a také o vás.“

„Nevěřím. Nejste lékaři. Proč by poslali doktory? Jste od policie,“ řekl nedůvěřivě, pak se otočil ke dvěma rakouským vyjednávačům, s nimiž před chvílí hovořil a kteří stáli opodál.

„Kdo jsou ti dva?“ zeptal se jich.

„Nevíme. Neznáme je,“ řekl jeden z nich.

„Policijní to jsou!“ trval na svém Chaldí.

„To nejsou,“ řekl jeden z Rakušanů.

„Kdyby byli od policie, znali bychom je.“

„Já vím, musíte už být unaveni rozhovory se všemi těmi lidmi,“ dodal druhý Rakušan.

„Jak mi dokážete, že jste lékaři?“ zeptal se Chaldí.

„To vám nemůžeme dokázat,“ odpověděl doktor Hacker. „Musíte nám prostě věřit. Podívejte se, hovořil jste už s tolika lidmi, dejte nám také šanci.“

Terorista váhal. Ošival se na předním sedadle, pak ještě víc spustil okno a řekl: „Dobře. Když jste opravdu lékaři, tak mi řekněte, jestli jsem v pořádku. Jestli jsem zdrav.“

„Měl byste mi umožnit, abych vás prohlédl. Pak vám to s radostí řeknu. Svlékněte se.“

„To nemohu. Ale podívejte se mi do očí. Třeba to poznáte.“

„Dobře, ale musím blíž,“ řekl doktor Hacker.

„Tak pojdte,“ souhlasil najednou terorista.

Pomalou kráčí vpřed. Chaldí se vyklonil z okénka, mezi zuby si vložil pojistku ručního granátu a doširoka otevřel oči. Jeho druh Svejdání se pobaveně usmíval a sledoval scénu se samopalem připraveným ke střelbě. Také Chaldí nedal svou zbraň z ruky. Doktor Hacker postoupil ještě o krok blíž. Podíval se teroristovi do očí. Hleděl klidně, zblízka, dlouho.

„Blýskají se sice, ale myslím, že jste v pořádku,“ vyslovil doktor Hacker podivnou diagnózu.

„Jasně že je mi dobře,“ řekl Chaldí. „Jsem v naprostém pořádku. Můžete to jako doktor jedinečně potvrdit.“

„Mnoho lidí vypadá zdravě. Podíváte se na ně a myslíte si, že jsou v pořádku. Ale pak, když je dopodrobna vyšetříte, když s nimi třeba jen delší dobu hovoříte, zjistíte, že tomu tak není. Napoprvé to prostě není vidět,“ taktizoval doktor Hacker.

„Nepřichází v úvahu. Já jsem v pořádku. Nebo si myslíte, že ne?“

„Nevím. Dosud jsme spolu nehovořili.“

„O čem si chcete povídat? Proč se o mě vůbec zajímáte?“

„Protože se zajímám o problémy lidských bytostí a také o ochranu lidských životů. Váš život je totiž v nebezpečí, a sice proto, že jste přivedli do nebezpečí jiné lidi, které držíte ve voze jako rukojmí. Chceme pomoci vám i jim a chtěli bychom se s vámi poradit, jak najít cestu k řešení.“

„Nepotřebuji vaši pomoc,“ řekl Chaldí rozhodně. „Nestojím o žádnou. Nic nechci. Jenom spravedlnost.“

„Dobrá,“ připustil doktor Hacker. „Spravedlnost. Je spravedlivé zabít nevinné?“

„Je!“ vybuchl Chaldí. „Sionističtí bandité nám uloupili naši zemi. Z tábora, v němž jsem od malička vyrůstal, jsem mohl zahlédnout vesnici, kde dříve žila moje rodina. Museli ji opustit. A teď jsou všichni mrtví. Sionisté je zavraždili. Jsou to zloději a vrazi. Imperialističtí bandité. Chtějí stále víc. Zabíjejí bez výčitek svědomí ženy i děti. A svět nedělá nic, aby jim v tom zabránil. Všichni posílají Izraelcům zbraně, aby mohli střílet do neozbrojených civilistů. Sionisté jsou zlí, špatní. Velice zlí a velice špatní! Jsou to bandité a vrazi.“

„Řekněte mi něco o sobě,“ vyzval ho doktor Hacker, když se uklidnil.

„O sobě? Proč? Já nejsem důležitá osobnost. Jsem voják. Člen komanda. Existují tisíce takových, jako jsem já. Dostáváme rozkazy, jsme připraveni zemřít. Nevadí nám, když zemřeme pro Palestinu. Můj přítel a já dobře víme, že tohle je pravděpodobně poslední den našeho života. Jsme připraveni položit život a náš velitel to ví.“

„Kdo je vaším velitelem?“ zeptal se doktor Hacker. „Velitel. Prostě velitel. Mnoho měsíců jsme cvičili. Celé léta jsme se připravovali. Na všechno jsme přichystáni. Dobře víme, že s námi chcete diskutovat, abyste nás unavili, jenže nás neunavíte. Nikdy. Máme pilulky. Budeme vzhůru, třeba devadesát čtyři hodiny. Viděl jste mé oči, tak to musíte vědět. Teď už dost. Nebudu se s vámi bavit.“

Odvrátil se. Začal vytahovat okénko. Doktor Hacker se postavil na špičky, dlaněmi se opřel o vůz.

„Co jste si vzali za prášky?“ zeptal se.

„Jestli jste opravdu lékaři, tak musíte vědět, co jsme si vzali. Stovky pilulek. Další máme v zásobě. Budeme vzhůru devadesát čtyři hodiny. Možná ještě déle.“

„Jakou barvu mají ty prášky?“ zeptal se doktor Sluga a přistoupil také k okénku. „Kolik jste jich vzali?“

„Nedělejte, že to nevíte. Velice mnoho. Všechno jsme naplánovali, nacvičili. Máme za sebou přednášky, kursy, školení. Velitel nám přesně řekl, co máme dělat. Máme zkušenosti. Jen si vzpomeňte, jak nás Izraelci obelstili a doběhli naše lidi v letadle Sabeny v Mnichově a v mnoha dalších případech.“

Doktor Hacker si vzpomněl na případ únosu belgického letadla společnosti Sabena. Izraelští policisté se tenkrát převlékli do montérek pozemního personálu, jako mechanici se dostali do letadla, postříleli únosce a zabili také jednoho cestujícího. Pochopil, že arabští teroristé, s nimiž vyjednával, jsou dobře informováni, a další průběh rozhovoru jeho přesvědčení jen utvrdil. Chaldí totiž pokračoval:

„Víme, čeho chcete dosáhnout. Čekáte, že v nás vzbudíte důvěru. Chcete nás ukonejšit, unavit. Myslíte si, že vám začneme důvěřovat. Nikdy. Neusneme, neunavíme se. Budeme stále ve střehu. Jsme sice připraveni zemřít, ale všichni, kdo jsou s námi v tomto voze, zemřou také. Uvidíte. Máme své rozkazy a my je splníme.“

„Je vám jasné, v jaké jste zemi?“ zeptal se doktor Hacker.

„Samozřejmě. V Rakousku. Nemáme nic proti Rakousku, ale proč úřady dovolují průjezd zemí sionistům, kteří mají namířeno do Izraele, aby tam vstoupili do armády a zabíjeli pak naše ženy a děti?!“

„Proč chcete bojovat právě zde za svobodu své země?“

„To jsem vám právě vysvětlil. Židé lžou. Neříkají světu pravdu. Nemáme proti nim nic, v naší zemi by každý mohl žít v míru a pokoji. Jenže by nesměli loupit, okupovat naši vlast a pak o nás světu vykládat lži. Svět na nás nezapomněl. Zabíjejí nás a nikdo o tom neví.“

„Nyní už to ví každý,“ řekl doktor Hacker. „Každý ví, že jste úspěšně provedli akci. To přece stačí. O to vám jde. Prokázali byste své věci velkou službu, kdybyste propustili rukojmí. Víte, že vám zdejší vláda zajistila bezpečný odchod ze země. Mohu vám slíbit, že svou úmluvu dodrží.“

„Sliby. Ty nám nestačí. Vy si nedovedete představit, jak se na nás provinili.“

„Kdo?“

„Sionisté! Všechny zabili. Při prvním nájezdu zavraždili mou matku a o dva týdny později obě mé sestry. My přece

proti tomu musíme něco dělat! Musíme tomu zamezit. Máme své rozkazy. Nemyslete si, že nás doběhnete. Když jeden z nás ztratí síly, je tady druhý, a ten všechny vyhodí do povětří.“

„Jaký by to mělo smysl?“ namítl doktor Hacker. „Řekl jsem vám přece, že jste cíle už dosáhli. Teď už všichni vědí o úspěchu vaší akce i o utrpení vašeho národa. Celý svět se dozví, co jste udělali. Mohli byste být velkorysi.“

„My? Proč? Chová se někdo šlechetně k nám? Po celá dlouhá léta jsme prosili, aby nás aspoň někdo vyslyšel. Vy nemáte ponětí, co to je vyrůstat v utečeneckém táboře, v bídě. Každý čeká jen na chvíli, kdy se dostane ven, aby mohl bojovat proti zlodějům, kteří nám uloupili naši zem.“

„Mohu se vás zeptat, proč jste provedli akci právě teď?“ zapojil se do rozhovoru doktor Sluga.

„Všechno je naplánováno. Každý je připraven. Mnozí byli před námi a mnozí přijdou po nás. Zkuste nás obelstít. Stovky a tisíce našich soudruhů nás pomstí. Jsme vojáky silné revoluční armády. Zemřeme dobrovolně pro naši věc. Jsme připraveni zemřít. Patrně zemřeme dnes.“

„Vy ale nemusíte umřít!“ namítl doktor Sluga. „Měli jste úspěch. Počínali jste si dobře. Dosáhli jste všeho, co jste chtěli.“

„Musíme splnit rozkazy. Nepodvedete nás. Neoklamete. Jednali jsme a také jsme s vámi hovořili. Nejsme netvoři. Ale nepředpokládejte, že nás unavíte. Vydržíme všechno: Ale dost řečí. Už s vámi nechci mluvit.“

Doktor Hacker později uvedl ve své zprávě, že Chaldí během rozhovoru držel v levé ruce granát a v pravé samopal. Položil si granát do klína, sáhl do kapsy pro cigaretu a zapálil si.

„Také si zapálím,“ řekl doktor Hacker a sáhl do kapsy. „Jenže já kouřím dýmku.“

„Nesahejte po pistoli,“ vykřikl Chaldí.

„Tohle není pistole,“ řekl klidně doktor Hacker a ukázal Chaldímu dýmku. „Vidíte, ne? Řekl jsem vám přece, že jsem lékař. Nepodvedu vás. Nemám pistoli a nikdy jsem žádnou neměl. Ani bych nevěděl, co s ní. Jsem lékař a zachraňuji lidské životy, neničím je. Vy sice nejste lékař, přesto byste měl dělat totéž.“

„Nejsem lékař, ale miluji lidi, miluji mír. Sionisté nás však nenechají žít v míru. Proto je nejdřív musíme pobít, aby svět mohl žít v míru.“

„Vyprávějte mi něco o sobě,“ navrhl znovu doktor Hacker. „Co chcete vědět?“

„Něco o vás, o vaší rodině,“ řekl doktor Hacker.

„O mně? Jsem Palestinec a už jsem vám řekl, že zavraždili celou moji rodinu. Všichni zemřeli. Nikdo nepřežil. Nyní je mou rodinou má země. Armáda je také moje rodina.“

„Co jste dělal, než jste vstoupil do armády?“

„Vyrůstal jsem v palestinském utečeneckém táboře v Libanonu, nedaleko Bejrútu.“

„Minulý rok jsem byl v Bejrútu,“ řekl doktor Hacker. „Viděl jsem některé tábory. V kterém jste žil?“

„Na tom nezáleží,“ odsekl Chaldí nevrle. „Všechny jsou stejné. A my také. Všichni jsme stejní. Jsme však bojovníci za svobodu, žádní teroristé. Nezáleží na tom, odkud jsme přišli. Také na jménech nezáleží. Ostatně dost často je měníme. Jediné, na čem záleží, je osvobození naší země.“

„Jste velice inteligentní,“ konstatoval doktor Hacker. „Kde jste získal vzdělání?“

„Chodil jsem do školy. Do mnoha škol. Absolvoval jsem univerzitu. Jsem právník. Ještě však nemám právníckou praxi. Ale promoval jsem na právnícké fakultě.“

„Máte přátele?“

„Mám tisíce přátel. V naší organizaci. V hnutí. Všichni jsme vojáci, všichni bojujeme za společnou věc.“

„Zajímáte se o dívky?“ změnil doktor Hacker téma rozhovoru.

„Samozřejmě že se zajímám. Miluji je,“ řekl nadšeně a pak trochu nostalgicky dodal: „Míval jsem hodně děvčat.“

„A nyní? Nyní už ne?“

„Na to teď není čas. Chci, mít děvče, chci se oženit a mít děti jako každý. Ale až přijde čas. Až bude naše země svobodná. My všichni teď musíme ze všech sil bojovat za osvobození. To je prvořadý úkol. Zasnoubili jsme se a oženili s Palestinou.“

Chaldí seděl vedle řidiče. Za ním bylo zavřeným okénkem vidět starou ženu. Nebylo jí dobře. Hlava jí padala únavou, těžce dýchala, chvílemi tiše sténala. Svejdání se ji snažil uklidnit, ale ona začala kolem sebe tlouci pěstmi. Doktor Hacker ji během rozhovoru pozoroval a pochopil, že je na pokraji psychické krize.

„Podívejte se na ni!“ řekl Chaldímu. „Stará bezmocná paní. Mohla by být vaší matkou. Zřejmě vůbec neví, co se děje. Proč ji to děláte? Je přece nevinná. Proč ji a ostatní nenecháte jít?“

„Osobně proti nim nic nemáme, ale jsou to Židé. Vstoupí do sionistické armády a budou zabíjet naše bratry, naše rodiny,“ řekl nenávisně.

„Nebudte pošetilý. Jak by tihle mohli vstoupit do armády? Jedou do Izraele, aby tam v klidu zemřeli.“

„Nic proti nim nemáme,“ řekl Chaldí smířlivým tónem, „ale teď je potřebujeme. Musíme splnit svůj úkol.“

„Není vám jich líto?“

„Ne. Jejich soukmenovci také neznali lítost, když zabíjeli naše lidi.“

„Ale tihle? Vždyť ještě ani nebyli v Izraeli?“ namítl doktor Hacker. „Jak jim můžete dávat vinu? Proč je nenecháte jít? Poslání jste přece již splnili.“

Chaldí se zamyslel. Doktor Hacker ho pozoroval. Měl pocit, že se mu přece jen podařilo zvíkat teroristovu neústupnost. Odmlčel se, chtěl partnerovi poskytnout dost času k úvahám, a záhy se přesvědčil, že se v diagnóze nezmýlil. Znovu mu položil stejnou a mnohokrát opakovanou otázku:

„Proč je nenecháte jít?“

„Možná že nechám,“ řekl Chaldí a sklopil oči. Doktor Hacker okamžitě pokračoval v přesvědčování.

„Proč je nepropustíte? Teď. Hned. Slibuji vám, že se vám nic nestane. Nikdo vám neublíží, ani vás neobelstí. Ještě

dnes v noci budete moci odletět, úkol jste splnili. Nechte je jít!“

„Ještě nemohu,“ řekl tiše Chaldí, jako by nechtěl, aby ho Svejdaní slyšel, jako by se styděl za to, co říká. „Možná později. Čekám na zprávu od egyptského velvyslance.“

To bylo zajímavé sdělení. Teroristé zpočátku odmítali rozhovory, po určitém čase však nechali přijít k zadrženému automobilu diplomatické zástupce některých arabských zemí. Delší dobu diskutovali s iráckým velvyslancem. Když je navštívil podruhé a ještě jednou, bylo jasné, že si ho vybrali za prostředníka. Egyptský zástupce se tak dostal do privilegovaného postavení. Teroristé hovořili arabsky beze svědků.

Kapitán izraelského Mossadu Slim pozoroval všechna setkání dalekohledem a po setmění nočním dalekohledem, o obsahu rozhovorů se však nedozvěděl nic. Techniku nemohl použít, i když by „štěnice“, miniaturní přísavná vysílačka vystřelená na karosérii, zreprodukovala každé slovo. Riziko, že by teroristé mohli úder přísavky o plech zaslechnout a vysvětlit si jej jako útok, bylo příliš velké a možnost neslyšného provedení minimální. Rakouská policie hermeticky uzavřela prostor, aby se někdo nepovoláný nepokusil torpédovat jednání psychiatrů s teroristy. A tak kapitán Slim a izraelský velvyslanec Patish jen nečinně přihlíželi, a vůbec nebyli spokojeni s vývojem situace. Do Tel Avivu posílali už po dlouhé hodiny stejnou a nepřilíš radostnou zprávu: stav nezměněn.

„Řekl jste před chvílí, že byste mohl propustit rukojmí,“ pokračoval v psychické ofenzivě doktor Hacker.

„Ano. Řekl jsem to. Také jsem to tak myslel. Zatím však ještě ne. Promluvíme si o tom později. Nemyslete si, že se vám podaří ukolébat nás. My neusneme. Dokážeme bdít ještě spoustu dalších hodin. Přijďte později, pohovoříme si.“

„O propuštění rukojmí?“ zeptal se doktor Hacker.

„Přijďte, pohovoříme si.“

Doktor Hacker zvedl paži do okénka, snad chtěl Chaldímu stisknout ruku, nakonec ho poplácal po rameni a s úsměvem řekl: „Dobrá, vrátíme se. Myslím, že to nebylo zbytečné povídání. Na shledanou.“

„Bylo dobré hovořit s vámi,“ připustil Chaldí. „Na shledanou.“

Odešli z osvětlené scény do tmy. V salóнку letiště se pak setkali s vládními představiteli, ředitelem vídeňské policie, ale také s izraelským velvyslancem a jeho doprovodem.

„Musíte být řádně unaveni,“ řekl kapitán Slim a podával doktoru Slugovi a jeho kolegovi Hackerovi skleničku whisky, v níž zvonily kostky ledu. „Víte, že jste s nimi vyjednávali celých osmatřicet minut?“

„Mně to připadalo delší,“ smál se doktor Sluga. „Přitom jsem byl vlastně jen ve funkci pozorovatele. Jednání vedl můj vážený kolega.“

„A výsledek?“ zeptal se kapitán Slim.

„Vysoká inteligence, perfektní kázeň. Zřejmě mají za sebou tvrdý vojenský výcvik. Jsou připraveni pokračovat.“

„Pokračovat v čem?“ zeptal se kapitán Slim nedočkavě.

„To je snad jasné, v čem,“ odpověděl doktor Sluga, kterému se nelíbil vyzývavý tón. „Emocionální stav teroristů je v souladu s reálnou situací, kterou způsobili. Mají pro to přesně formulované důvody. Heroický čin s ideologickou motivací, úspěšná vojenská operace, kterou nacvičovali, připravili a provedli. Výsledek: pocit uspokojení.“

„Jeich názory jsou silně nadsazené, z jejich hlediska však pochopitelné. Považují se za vlajkonosce vznešené myšlenky, byli vybráni, chtějí se proto stát hrdiny, bez rozmyšlení jsou ochotni riskovat životy rukojmí i své vlastní.“

„Jednají z přesvědčení?“ zeptal se kapitán Slim.

„Jistě. Mají k tomu důvody. Propaganda samozřejmě také sehrála svou roli.“

„Zdá se mi, jako byste je omlouval, doktore Hackere!“ poznamenal kapitán Slim.

„Snažím se objektivně posoudit situaci. Rukojmí považují za reprezentanty skupiny, které přičítají kolektivní odpovědnost za své vlastní ponižující postavení, osobně i všeobecně, ačkoliv k nim nepocítí'ují osobní zášť. Navíc jednají zřejmě pod vlivem drog.“

„Heroin, marihuana?“ zeptal se kapitán Slim.

„Zřejmě amfetaminy. Vede je to k přeceňování vlastních možností.“

„Přiznali se, že berou drogy?“

„Netají se tím. Navíc je to zřejmé z jejich chování. Motorický neklid, přehnané pohyby, permanentní stav vzrušení. Stále opakují své krédo, aby sami sebe ujistili, že jednají správně.“

„To ovšem zvyšuje nebezpečí. Ti lidé jsou přece ozbrojeni, mohou udělat pohyb ...“ namítl kapitán Slim.

„Všichni ozbrojení lidé jsou nebezpeční. V jejich případě je to umocněno ještě fyzickou situací. Jsou už třináct hodin uzavřeni v malém prostoru ve společnosti lidí, s nimiž nemohou komunikovat, protože se nedorozumějí. To také zvyšuje napětí.“

„Je tedy, podle vašeho názoru, pravděpodobné, že by použili zbraní?“

„Ani to nelze vyloučit. Pochybují o tom, že by se vzdali, aniž by docílili ústupků.“

Stanovisko obou lékařů tlumočil policejní ředitel vládním činitelům, ti pak informovali kancléře dr. Bruna Kreiského. K okupovanému vozu přišli diplomatictí zástupci několika arabských států a hovořili s teroristy. Izraelský velvyslanec znovu odešel k telefonu, aby informoval své nadřízené v Tel Avivu. Krátce po půlnoci oznámil rakouský rozhlas, že lze v krátké době očekávat oficiální vládní prohlášení. Mezi novináři se rozšířila zpráva, že na základě „klinického rozhovoru“ a pozorování psychiatrů došli k závěru, že oba teroristé představují vážné a dokonce s pokračujícím časem vzrůstající nebezpečí a vláda na základě posudku uvažuje o jistém kompromisním návrhu. Šlo o záchranu lidských životů, bylo tedy třeba jednat neprodleně.

Krátce po půlnoci došlo ke kuriózní akci. Na letiště se spěšně vrátil vídeňský policejní ředitel, vystoupil z vozu a šel k mikrobuse, u něhož ještě stáli zástupci arabských ambasad. V ruce měl přenosný rádiový přijímač. Oznámil teroristům, že rakouský kancléř Bruno Kreisky přednese oficiální prohlášení. Rozhlas je bude vysílat v původním znění a v

anglickém překladu. Teroristé nevěřili. Podezírali rakouskou policii. Vyslovili domněnku, že jde o podvrh natočený na magnetofonový pásek. A tak začal policejní ředitel otáčet tranzistorovým rádiem, aby byl patrný vlnový únik. Také arabští představitelé potvrdili teroristům, že skutečně hovoří Bruno Kreisky.

Bylo to krátké a věcné prohlášení. Rakouská vláda se rozhodla, že teroristé nesmějí opustit letiště s rukojmími, protože rakouské úřady nehodlají riskovat životy tří občanů, kteří jsou na cestě ze Sovětského svazu do Izraele. Současně však prohlásil, že Rakousko nadále nehodlá poskytovat emigrantům přechodný pobyt v táboře umístěném v zámku Schönau. Za těchto podmínek budou rukojmí neprodleně propuštěna a oba teroristé mohou v nejbližších hodinách letadlem opustit rakouské státní území.

Na první pohled se zdálo, že drama skončilo. Rakouská vláda kapitulovala, přijala podmínky teroristů, životy nevinných Židů budou zachráněny. To však byl jen scénář, bylo zapotřebí realizovat jej. Arabští velvyslanci, kteří byli ve chvíli, kdy rozhlas vysílal kancelářovo prohlášení, těsně vedle vozu s teroristy, považovali svou misi za skončenou. Teroristé však projeví nedůvěru a žádali záruky. A tak policejní ředitel dr. Oswald Peterlunger znovu požádal psychiatry o spolupráci. Doktor Sluga a Hacker se podruhé vydali k mikrobusu. Tentokrát nebyli u okénka sami. Irácký velvyslanec ještě hovořil s Chaldím.

„Podívejme se, doktore!“ přivítal terorista staré známé.

„Žádní doktoři,“ řekl irácký velvyslanec. „Neznám je sice, nevím, jak se jmenují, ale poslali je sem, aby zjistili, jestli nejste blázni.“

„Vaše Excellence,“ řekl doktor Hacker, „jsme lékaři a můžeme vám to dokázat. Můžeme vám předložit doklady, nechte si je ověřit, chcete-li.“

„Dobrá, to je možné,“ kapituloval velvyslanec a obrátil se k Chaldímu. „Možná že mají jen zjistit, jestli berete nějaké drogy. Slyšel jsem něco takového v rozhlase.“

Rozhovor mohl pokračovat, nebyl však už ani přátelský, ani bezprostřední jako předtím. Oba lékaři ještě jednou vysvětlili teroristům situaci, ujistili je, že nebudou podvedeni, pak odešli v doprovodu iráckého velvyslance k letištní budově. Tam se setkali s ministrem spravedlnosti a ministrem vnitra, jimž egyptský velvyslanec už referoval, že teroristé návrh přijímají. Jsou ochotni odletět z Rakouska malým sportovním letadlem, pilotovaným dobrovolníky. Trvají však na tom, že rukojmí musí vstoupit do letadla s nimi.

Měli pro to svůj důvod. Dobře znali případ z mnichovské olympiády, kdy úřady teroristy vylákaly do prázdného letadla, které vůbec nebylo připraveno odletět, a ostrostřelci pak na ně ze zálohy zahájili palbu.

„Jak si to vlastně představují?“ zeptal se izraelský velvyslanec kapitána Slima.

„Žádají speciální opatření.“

„Neslýchané. Tak ponižující podmínky a ještě další požadavky. Budu protestovat! Dám se ohlásit u ministra zahraničních věcí!“

„Propustí prý rukojmí hned poté, když se přesvědčí, že je letadlo připraveno ke startu.“

„Reči! Diskutovat se zločinci!“ rozčiloval se velvyslanec Patish. „Dal bych je odprásknout. Zavolejte mi Tel Aviv, Slime.“

V salónku letiště se zatím hovořilo o technickém provedení odletu. Egyptský velvyslanec dělal teroristům advokáta. „Nedivte se, že nevěří. Vzpomeňte si, co se stalo v jiných případech. Doporučoval bych, aby se o podmínkách rozhodlo co nejrychleji.“

Oba psychiatři diskutovali s ministry spravedlnosti a vnitra. Ti si vyžádali jejich dobrozdání.

„Nedoporučuji přijmout jejich podmínky,“ řekl doktor Hacker. „Bylo by škoda pokazit akci právě v této fázi. Když je necháte nastoupit s rukojmími do letadla, je po dialogu. Není vyloučeno, že by mohli podlehnout touze po ještě větším triumfu a snažit se odletět s rukojmími.“

Znovu porada krizového štábu. Rozhodnutí, tlumočené arabským prostředníkům. Cesta k unesenému mikrobusu. Nejdřív se rozevřel policejní kordón. Pak se objevilo malé sportovní letadlo. Pojíždělo na betonovou plochu. Za ním jelo několik policejních vozů, dva automobily s arabskými velvyslanci a dva s představiteli rakouské vlády. Akce probíhala v klidu, na obou stranách došlo k uvolnění. Letadlo zůstalo stát, policejní automobily se přiblížily k unesenému mikrobusu, ten se připojil ke koloně a všechny vozy pokračovaly v cestě k letadlu.

V té chvíli se objevil na letištní ploše další policejní vůz. Směřoval k pojíždějícímu mikrobusu. Doktor Hacker se zhroutil. Kapitán Slim bezděčně sáhl do podpaží. Velvyslanec Patish ustoupil pár kroků dozadu.

„Zastavte!“ zvolal ministr Otto Rösch na řidiče. Otevřel dveře, vyběhl ven a mával pažemi proti jedoucímu policejnímu vozu. Bylo zřejmé, že posádka špatně pochopila radiové instrukce, ale teroristé si nájezd na letištní plochu mohli vysvětlit po svém. Vůz mířil ke konvoji. Mohlo dojít k incidentu. Ministru Röschovi se podařilo policejní vůz zastavit. Všichni pak pokračovali v cestě k připravenému letadlu.

Přijeli ke schůdkům. Arabští velvyslanci se dohovořili s teroristy, že prohlédnou letadlo. Vrátili se a ujistili Chaldího, že je vše v pořádku. Ten stále nevěřil a vyslovil další podmínku. Do letadla nastoupí také vídeňský policejní ředitel Peterlunger a některý z přítomných vládních úředníků.

„Pro jistotu,“ řekl Chaldí. „Nevěřím vám. Budou moci odejít, jakmile prohledáme letadlo.“

Dva piloti, dva rakouští představitelé a dva arabští teroristé nastoupili do letadla. Na letištní ploše postával hlouček mužů očekávajících výsledek. Pak se otevřely dveře, na schůdkách se objevil ministr vnitra a jeho průvodce, Chaldí ještě vystrčil hlavu, usmál se a zvolal:

„Na shledanou!“

Prudce přirazil dveře letadla a dal pilotům znamení ke startu. Letoun se zvedl, automobily odjížděly k letištní budově. Ti, kdo prožili na letišti hodiny krajního napětí, si oddechli. Akce skončila úspěšně, obešla se bez obětí na lidských životech. Rukojmí byla na svobodě, ale v zajetí zvědavých reportérů.

„Nikdy nezapomenu na uspokojivý pocit, že se nám podařilo zachránit rukojmí od téměř jisté smrti,“ prohlásil doktor Hacker.

Bylo časně ráno, ke čtvrté hodině, když se chystali odjet z letiště. V tu chvíli se v rádiu ozvala zpráva: Izraelský velvyslanec Patish oznámil ministerstvu vnitra rozhořčení své vlády nad průběhem jednání s teroristy, odsoudil rozhodnutí rakouské vlády a chystal se na protest opustit Vídeň. Chce osobně referovat o průběhu událostí i o rakouském stanovisku v Tel Avivu.

Ministr spravedlnosti doktor Broda požádal tajemníka, aby ho spojil s izraelským velvyslancem. Došlo k rozhořčené výměně názorů. Kapitán Slim stál za velvyslancem Patishem a poslouchal výtky i obvinění.

„Cožpak nestojí záchrana tří lidských životů za opatření, ke kterému se vláda rozhodla? Bude uzavřeno zařízení představující neustálé nebezpečí, opakované riziko! Může být nahrazeno jiným. Rakousko se rozhodlo jako téměř jediné mezi evropskými státy pomáhat emigrantům,“ řekl doktor Broda. „Nemůžete nás obviňovat proto, že v tom nehodláme pokračovat. Nemyslíte, Vaše Excellence, že bychom si zasloužili když ne poděkování, tak přinejmenším uznání za to, že se nám podařilo zachránit životy tří Židů, kteří se mají stát izraelskými občany?“

Kapitán Slim si šel lehnout až po páté hodině ranní. Měl pocit, že se akce nezdařila. Současně byl přesvědčen, že z Tel Avivu může čekat cokoliv, jen ne uznání.

Pozoruhodná, leč typická byla reakce západního tisku. Komentátoři se vesměs postavili proti rozhodnutí rakouské vlády. Životy tří Židů neměly zřejmě žádnou váhu a jejich soukmenovci v New Yorku, Los Angeles, Washingtonu, Chicagu, Londýně, Paříži i v Amsterdamu okamžitě uspořádali protestní akce. Izraelská vláda poslala do Vídně protestní notu, americká se přidala. Židovské organizace v mnoha zemích světa prohlásily Rakousko za baštu antisemitismu a rakouského kancléře Kreiského, který je rovněž židovského původu, označily za antisemitu. Došlo k paradoxní situaci. Uvnitř země se veřejné mínění postavilo za kancléře a jeho popularita vzrostla. Začaly se ozývat hlasy, zda je vhodné starat se o cizí uprchlíky a dávat tak v sázku bezpečnost vlastních občanů, v jistém smyslu dokonce ohrožovat vlastní nezávislost kvůli Židům, které jiné země, a především Izrael, jsou ochotny bez váhání obětovat.

Vídeňská epizoda skončila rozporuplným výsledkem a nestalo se tak náhodou. Znovu se objevil dodnes nevyřešený problém, jak se má státní moc stavět k útokům teroristů ohrožujících životy nevinných. Je či není povinna za každou cenu chránit rukojmí, jsou či nejsou omluvitelné případné oběti, má se státní administrativa dát cestou vyjednávání, nebo stát tvrdě na stanovisku, že s teroristy je třeba zacházet jako s nebezpečnými zločinci? Jak změřit, jak zvážit tíhu okolností, jak předvídat cenu výsledku?

Operace Hrom a blesky

Přiletěli v neděli 27. června 1976 po šesté hodině ráno linkou 763 Singapurských aerolinií z Bahrajnu v Perském zálivu. Usedli v tranzitní hale athénskému letiště Hellinikon a chovali se jako všichni ostatní. Paní Ortegové bylo asi dvacet, její společník García nebyl o mnoho starší. Pokuřovali, četli noviny, zastavili se u denního baru na šálek kávy, prohlédli si zboží v bezcelní prodejně a trpělivě čekali na polední letadlo, kterým měli pokračovat do Paříže.

Podle údajů v letenkách měli zaknihován let společnosti Air France číslo 139 jedním z nových velkokapacitních letadel typu airbus. Startovalo z Tel Avivu, v Athénách přistávalo na letišti Hellinikon po jedenácté hodině, v poledne mělo letět dál.

Počasí bylo stále, lety probíhaly podle plánu. Snad až na maličkost. Na athénském letišti stávkoval pozemní personál. Osobní prohlídky před vstupem do letadla a kontrola příručních zavazadel odpadly. Neměl je kdo provést. A tak bylo toho dne odbavení rychlejší.

Cestující nastoupili, letadlo odstartovalo. Airbus byl jen několik minut ve vzduchu, když se ozval v kabině turistické třídy výkřik. V uličce se objevili dva mladí muži. Běželi mezi sedadly dopředu k oddílu první třídy. Bylo dvanáct hodin deset minut. Jeden z nich měl dlouhé vlasy a červenou košili, druhý mohutný tmavý knír a žlutou rozhalenku. V letenkách měli zapsána jména Hosni Albu Waiki a Fatim Al Sattí.

O dvě minuty později se cestující dozvěděli, že skupina teroristů obsadila letadlo a přinutila posádku, aby se podrobila jejich rozkazům. Z palubního rozhlasu se ozval ženský hlas. Lámanou angličtinou s výrazným německým přízvukem rozkazoval:

„Ruce vzhůru! Všichni zůstanou na svých místech. Nikdo se ani nehne.“

Paní Ortegová skončila hlášení, položila mikrofon, z příruční kabelky vytáhla ruční granát a odjistila jej. Pak se objevila ve vchodu kabiny turistické třídy a mířila na cestující pistolí. Jeden z mladíků jistil vystrašené cestující zezadu.

Pan García a muž v červené košili začali jednoho po druhém prohlížet. Hledali zbraně. Konfiskovali i kapesní nože. Na palubě bylo víc než dvě stě padesát cestujících, prohlídka trvala do patnácti hodin. A málokdo za této situace upozoroval, že letadlo změnilo směr a že neleťte do Paříže. Pak začal airbus klesat, pilot dlouho kroužil nad neznámým letištěm, aby nakonec přistál. Ti, kteří už měli být v tuto dobu na pařížském letišti Charlese de Gaulla, se ocitli v libyjském Bengházi.

Dlouhé hodiny nejistoty. Únosci vyjednávají s věží letiště, ale v kabině nikdo neví o ničem. Nezakázali debaty, a tak se poznenáhlu, nejdřív šepem, pak nahlas, ozývají úvahy o příštím osudu posádky a cestujících. Přinutí je letět do Afriky? Podle vzhledu a akcentu mohli být muž a žena Němci. Ti druzí dva vypadali jako Arabové. Přitom tvořili jednu bandu. Co je to za podivné spojení?

Rádiové vyjednávání se správou letiště pokračuje. Únosci položili k východům z letadla nálože v plechovkách od datlí. Od nich vedou zápalné šňůry. Neúnavně se střídají na stráž. Alespoň jeden stále míří na cestující. Paní Ortegová prochází od sedadla k sedadlu s nylonovou nákupní taškou a vybírá cestovní pasy. Zastaví se u ženy, která je viditelně v jiném stavu. Chvilé tlumeného vyjednávání. Pak jde paní Ortegová dopředu k oddílu první třídy a radí se se

svými společníky. Znovu rádiové vyjednávání s letištní věží. Přivázejí schody. Mladá žena opouští letadlo. Je propuštěna. Odchází sama, teprve ve vzdálenosti asi sto, sto padesáti metrů na ni čekají místní policisté.

V devatenáct patnáct servírovaly letušky studenou večeři. Jeden z cestujících, student medicíny Moše Peres, si poznamenal do improvizovaného deníku, že jídlo bylo ucházející. Asi o půl desáté zahučely motory. Letadlo začalo pojíždět na startovací dráhu. Nikdo neznal cíl cesty.

Uganda leží ve východní Africe. Proslula romantickou scenérií, přírodními rezervacemi, kam jezdí turisté z celého světa na safari, „měsíčním pohořím“ Ruwenzori a Murchinsonovými vodopády na Viktoriině Nilu. Stáda divokých slonů, hrochů, zebí, ale také lvi, to je přitažlivá podívaná, která sem láká bohaté cizince. Hlavním městem je Kampala. Rozrostla se na zelených pahorcích nedaleko Viktoriina jezera, na jehož březích leží další významné ugandské město – Entebbe. Je křižovatkou afrických vzdušných cest, proto zde před několika lety vybudovali vedle starého letiště nové, mezinárodní, s přistávacími dráhami pro největší letadla. Postavili je odborníci z Tel Avivu. Izraelsko-ugandské vztahy byly v té době přátelské a hospodářská spolupráce oboustranně prospěšná. Letiště v Entebbe, podobající se ostatním ve světě, se v červenci 1976 stalo jevištěm dramatu.

Na zasedání Rady bezpečnosti Organizace spojených národů v New Yorku vypověděl podle oficiálního protokolu 9. července 1976 ministr zahraničních věcí Republiky Uganda plukovník Juma Oris Abdall:

„Dvacátého osmého června 1976 asi ve čtyři hodiny ráno východoafrického, tedy v deset hodin středoevropského času byl Jeho Excelence al hadži polní maršál doktor Idi Amin Dada, nositel britských řádů Victoria Cross, Distinguished Service Order a Military Cross, prezident Republiky Uganda, telefonicky informován z kontrolní věže letiště Entebbe, že nad městem krouží unesené letadlo francouzské společnosti s dvěma sty padesáti cestujícími na palubě, má pohonné hmoty na nejvyšší patnáct minut letu, a proto žádá o povolení k přistání.

Prezident stál před rozhodnutím. Mohl je odepřít, riskovat katastrofu letadla a smrt cestujících. Nebo mohl udělit povolení k přistání a vystavit se tak důsledkům akce vzdušných pirátů.

Prezident Amin posoudil všechny okolnosti a vedení lidskými pohnutkami se rozhodl povolit letadlu bezpečné přistání na letišti v Entebbe. Byly zmobilizovány policejní složky, aby se předešlo případným nebezpečným situacím. Aby nedošlo k ohrožení běžného mezinárodního leteckého provozu a aby ugandské úřady měly možnost zjistit totožnost a státní příslušnost únosců, byla letadlu uvolněna přistávací dráha na starém letišti, vzdáleném od nového necelou jednu míli.

Těhotná žena, kterou únosci propustili na letišti v libyjském Benghází, se jmenovala Patricie Heymanová, měla britský cestovní pas a bydlela v Izraeli v Petah Tikva. Když se jí libyjští policisté vyptávali na podrobnosti, odmítla vypovídat. Nasedla do prvního letadla směřujícího do Londýna a teprve na letišti Heathrow řekla úředníkům Scotland Yardu vše, co věděla. Popsala také pachatele. Později se ukázalo, že měla dobrý pozorovací talent.

Paní Ortegová byla německá teroristka Gabriela Kröcherová-Tiedemannová, jedna ze známé bandy Baader – Meinhoffová, která měla na svědomí už nejednu vraždu, z nichž se později zodpovídal její členové před soudem. Přestože jí bylo teprve čtyřicet let, absolvovala již hezkou řádku teroristických akcí. Jen půl roku předtím se zúčastnila přepadení ministrů států produkujících ropu ve Vídni (OPEC) a zastřelila přítomného policistu.

Pan García, rovněž člen teroristické skupiny Baader Meinhoffová, byl zapsán v seznamu osob hledaných Interpolem. Jmenoval se Winfried Böse, byl státním příslušníkem Spolkové republiky Německo a neslavně se proslavil s Tiedemannovou únosem berlínského politika Petera Lorenze. Tento pár, známý policii všech evropských států, unesl letadlo Air France a velel dvěma zbývajícím únoscům. O jejich příslušnosti k západoněmecké teroristické bandě nebylo nic známo. Později se ani nepodařilo zjistit jejich skutečná jména. Rovněž se neprokázalo spojení únosců s palestinským osvobozeneckým hnutím, i když se toto tvrzení objevilo ve všech západních novinách. Jisté pouze je, že Tiedemannová a Böse byli příslušníky skupiny Baader – Meinhoffová, a to byla banda mezinárodních teroristů.

Je-li tomu tak, proč prohlašoval i ugandský ministr zahraničních věcí před Radou bezpečnosti něco jiného? Interpretoval jen to, co prohlásili sami únosci. A ti se mohli vydávat, a je logické, že z kamuflážních důvodů se také vydávali za všechno možné.

Plukovník Abdall referoval, že trvalo několik hodin, než se ugandským úřadům podařilo navázat spojení s únosci. Ti se prohlásili za příslušníky Lidové fronty pro osvobození Palestiny (PFLP) a přiznali, že mají na palubě letadla dvě stě padesát rukojmích mnoha národností a různého věku. Upozornili také, že se nikdo nesmí beztretně přiblížit k letadlu. Ať se bezpečnostní složky podle toho zařídí. Kdo vkročí do zóny padesáti metrů, bude zastřelen.

Vyjednávání s únosci nebylo snadné. Na opětovné naléhání dovolili, aby bylo cestujícím do letadla podáno občerstvení, protože zásoby na palubě byly již vyčerpány. Jako protislužbu žádali teroristé o uveřejnění prohlášení, které předali ugandským zástupcům. Místní rozhlas je vysílal ve zvláštní relaci. Oba západoněmečtí teroristé se v něm znovu hlásili k Lidové frontě pro osvobození Palestiny a kladli si požadavky: propustí rukojmí, když z izraelských a jiných věznic budou propuštěni jejich kolegové uvedení v seznamu.

Ve chvíli, kdy se v Tel Avivu dověděli o únosu letadla, začala pracovat tajná služba Mossad na plné obrátky. Politikové vyžadovali čerstvé zprávy o situaci, ale také analýzy a prognózy. Zdaleka totiž nebylo jasné, kdo a proč unesl tolik rukojmí. A tak přišli brzy po přistání francouzského letadla v Entebbe šéfové Mossadu s hlášením: je nejvyšší pravděpodobné, že „Operace Entebbe“ probíhá pod vedením a podle plánu šestačtyřicetiletého doktora Wadiho Haddáda, který byl jedním z bývalých členů Organizace pro osvobození Palestiny a jedná na vlastní pěst.

Cíl teroristů byl tedy znám. Unesli letadlo a zajali cestující, aby je vyměnili za své kolegy vězněné v Izraeli, ale také v jiných zemích. Byli to političtí vězni, nebo jen členové mezinárodních teroristických skupin? Byli odsouzeni a věznění právem? Šlo o gangstery?

Jedním z nejznámějších byl arcibiskup Hilarion Capucci, hlava řeckokatolické církve z východního Jeruzaléma. Zatkli ho 18. srpna 1974 na udání izraelské policie. Ta údajně našla v jeho voze, mimochodem arcibiskup požíval práva

imunity a jeho vůz měl diplomatické číslo, zbraně, munici a třaskaviny, které prý dodával jisté palestinské národně osvobozené organizaci na území okupovaného Jeruzaléma.

Capucci se narodil v roce 1922 v syrském Aleppu a už v roce 1947 ho v Jeruzalémě vysvětili na kněze. Stal se profesorem teologie a v roce 1965 generálním vikářem jeruzalémského patriarchátu. Když Izraelci obsadili arabskou část města, bojoval Capucci ze všech sil proti okupantům, beztrestně páchajícím zločiny na palestinském národě. Byl křesťan, ale přesto se zastával muslimů, bojoval proti zatýkání a deportacím arabských církevních hodnostářů a proti ničení jeruzalémských mešit.

Postavili ho před soud a odsoudili k trestu vězení na dvanáct let. Odvezli ho do neblaze proslulé věznice Ramla nedaleko Tel Avivu. Začátkem roku 1977 Capucci vážně onemocněl. Vedení věznice mu odmítlo poskytnout lékařskou pomoc. Po první hladovce, kterou absolvoval v březnu 1977, zahájil v září druhou. Zavřeli ho do samoty, nesměl vycházet ani na vězeňský dvůr mezi ostatní. Izrael odmítl žádost církevních míst, aby ho propustili do domácího vězení v klášteře. To vyvolalo u světové veřejnosti značné rozhořčení. Mnohé pokrokové organizace žádaly po „Operaci Entebbe“ jeho propuštění. Tlak světové veřejnosti byl tak důrazný, že nakonec izraelské úřady kapitulovaly. Arcibiskup Hilarion Capucci byl koncem roku 1977 propuštěn.

Kozo Okamoto byl Japonec a příslušník tokijské teroristické organizace, která si přivlastnila jméno „Rudá armáda“. Byl jedním z těch, kteří zorganizovali masakr na izraelském letišti Ben Guriona v Lodu, při němž bylo zastřeleno 24 osob a další cestující byli zraněni. Za tuto nesmyslnou teroristickou akci byl odsouzen v červenci 1972 k doživotnímu žaláři.

Fatma Barnawiová byla černoška a žila ve východním Jeruzalémě. V roce 1968 položila během promítání filmu třaskavou nálož v kině Sión, byla přistižena a odsouzena.

William George Násir byl také odsouzen izraelským soudem k doživotnímu vězení za sabotážní akce a vraždu hlídače. Zdravotní sestra Muzna Kamel Nikolaová se z Londýna, kde žila už mnoho let, vrátila do Izraele, byla dopadena při špionáži a odsouzena do vězení. Inženýr Kamel Namrí se dostal v roce 1968 do vězení na doživotí za sabotáže organizované národně osvobozenou organizací Al Fatah. Samir Darwish pocházel z Akkry a byl odsouzen ještě před izraelsko-arabskou šestidenní válkou za plánování útoku dvou prominentních vězňů, kteří si odpykávali trest v izraelském vězení Ramla. Byl členem ugandské teroristické skupiny vedené Vedanonem Džabirem.

Podle zprávy ugandského rozhlasu, který několikrát za sebou opakoval požadavky únosců, žádali propuštění 53 odsouzených, z toho čtyřicet z izraelských vězení, šesti z německých, pěti z keňských, jednoho z francouzského a jednoho ze švýcarského. Teroristé vyhrožovali, že zastřelí rukojmí a vyhodí airbus do povětří, když jejich podmínky nebudou splněny.

Rodinní příslušníci těch, kteří byli v zajetí dvou Němců a dvou Arabů, se snažili přimět izraelskou vládu i vlády ostatních zemí k akci na záchranu životů svých bližních. Izraelská vláda se měla k návrhu teroristů vyjádřit nejpozději do čtrnácti hodin ve čtvrtek 1. července 1976.

„Zpočátku se ugandské úřady snažily poskytnout unesenému letadlu pohonné hmoty a požádat únoscce, aby odletěli jinam,“ řekl ministr zahraničních věcí ve svém projevu před Radou bezpečnosti v New Yorku. „Návrh odmítl. Nebyli ochotni odletět jinam, dokud se nespojí se svým vedením a dokud nebudou publikovány jejich podmínky a motivy jejich činu. Rozhovory se táhly celý den. Mezitím vedl prezident Amin osobně svízelná jednání s únosci, s výsledkem, že rukojmí budou převedeni pod ozbrojeným dozorem únosců z letadla do odbavovací budovy. Nebylo to jednoduché vyjednávání, probíhalo ve chvíli, kdy byli únosci velice podrážděni a nedůvěřiví. Domnívali se totiž, že jde jen o záminku, aby je mohli příslušníci ugandských jednotek odzbrojit. Navíc to znamenalo, že letadlo muselo být otaženo co nejbliž k odbavovací budově. Mimo to únosci chtěli napřed prohledat odletovou halu a všechny ostatní místnosti, aby se přesvědčili, že jim ani jejich rukojmím nehrozí nebezpečí.“

Prohledali místnost po místnosti, pak se vrátili do letadla, kde umístili několik náloží, které se chystali odpálit, kdyby ugandská policie nesplnila jejich podmínky. Nakonec dali signál, že jsou připraveni začít s přemísťováním rukojmí, ale ještě vyslovili podmínku, že policisté musí ustoupit na vzdálenost dvou set metrů od letištní budovy.

Je třeba ještě citovat sdělení ugandského ministra zahraničních věcí o výzbroji teroristů, neboť právě tato okolnost byla později předmětem mnoha spekulací. Podplukovník Abdall oznámil členům Rady bezpečnosti:

„Únosci byli kromě vysoce explozivních třaskavin a ručních granátů vybaveni také automatickými střelnými zbraněmi.“

Odkud je měli? Izraelský tisk tvrdil, že je dostali od svých kompliců, kteří na ně čekali na letišti v Entebbe. Jenže únosci je měli v letadle už ve chvíli, kdy probíhala jednání jen prostřednictvím vysílaček, a doposud se s nikým nesetkali. Je možné, že je pronesli do letadla už v Athénách? Nebo měli v Tel Avivu, odkud letadlo Air France startovalo, svého spolupracovníka? Ten je ukryl a oni je ze skrýše vyzvedli, anebo byl dokonce mezi cestujícími a později se nenápadně ztratil mezi propuštěnými rukojmími?

Na jednom z předměstí Tel Avivu má svůj obchod Baruch Bar-Lev, zvaný Borka. Kdysi, dokud byli Izraelci v Ugandě vítanými hosty, byl vedoucím obchodního zastoupení. Znal se, dokonce by se dalo říci, že se přátelil s prezidentem Idi Aminem. Proto se v jeho obchodě objevil pracovník Mossadu a požádal ho, aby s ním jel do „Institutu“. Tam dostal někdejší plukovník příkaz, aby zavolal svého přítele Amina a pokusil se přemluvit ho, aby zasáhl ve prospěch zajatých rukojmí.

Telefonický rozhovor z 30. června 1976 ve dvě hodiny odpoledne proběhl podle přepisu magnetofonového záznamu takto:

„To je prezident?“ zeptal se Bar-Lev. „Kdo volá?“

„Plukovník Bar-Lev.“

„Jak se vám daří, příteli?“ zeptal se prezident Idi Amin.

„Jak se vám daří, sire?“

„Jsem rád, že zase slyším váš hlas. Právě dnes.“

„Volám z bytu. Slyšel jsem, co se stalo. Mohu se vás na něco zeptat?“

„Jistě, jsme přece přátelé.“

„Já vím, sire ... Můj příteli, teď máte v ruce jedinečnou příležitost zapsat se do dějin jako velký mírotvorce. Ať si v zahraničí, v Británii, v Americe, v Evropě píšou o vás buďto negativního – teď se vám naskytla příležitost ukázat jim, jak velkým jste mužem. Když se vám podaří osvobodit ty lidi, vejdete do dějin jako velká osobnost. Sám tento fakt bude trumfem proti vašim soupeřům. Hodně jsem o tom uvažoval od chvíle, kdy jsem slyšel z rozhlasu tu zprávu.“

„Mé jednání s Lidovou frontou pro osvobození Palestiny proběhlo uspokojivě. Propustili sedmačtyřicet rukojmí. Teď drží už jen 145 Izraelců, k tomu ostatní, celkem je jich 250. (Cituji doslova i s nesrovnalostmi, jichž se dopustil Amin při výpočtu – pozn. aut.) Právě jsem osvobodil sedmačtyřicet rukojmí,“ zdůraznil prezident Amin pyšně, „a dal jsem je dopravit k francouzskému velvyslanci. Poslouchejte v sedmnáct hodin hlášení Rádía Uganda.“

„Co je s izraelskými rukojmími?“ zeptal se Bar-Lev.

„Mají je zcela v moci ... Říkají, že když izraelská vláda nevyhoví jejich požadavkům, vyhodí do povětří letadlo se všemi rukojmími zítra v poledne středoevropského času. A tak vás prosím, příteli, referujte Rabinovi, generálu Rabinovi, předsedovi vlády. Znáám ho, je to můj přítel. A generálu Dajanovi, to je také můj přítel, i když není ve vládě. Vaše země musí okamžitě udělat vše, co je možné, a propustit ty vězně, je to palestinská podmínka.“

Dělal jsem, co jsem mohl. Dal jsem jim matrace, přikrývky, lékařskou péči. Jeden z nich potřeboval ošetření v nemocnici, tak jsme mu je poskytli, a na doporučení lékařů poletí do Paříže, když to uznají za vhodné. Prosím vás, udělejte všechno, co je ve vašich silách. Mluvil jsem s Izraelci, jsou velice spokojeni. Všechno, co říkali, jsme vysílali v televizi. Prosili mě, abych předal jejich poselství vaší vládě. Okamžitě.“

„Pane prezidente,“ řekl Bar-Lev, „jste vladařem ve své zemi. Myslím, že máte takovou moc, abyste mohl osvobodit ty lidi. Vešel byste do dějin jako velký muž.“

„Chtěl bych, abyste věděl, že jste mým přítelem na věčné časy. Vyprávěl jsem americkým novinářům, že plukovník Bar-Lev je mým přítelem. Byl bych rád, kdybychom se mohli setkat, protože se dobře známe. Jsem připraven zprostředkovat mír mezi Izraelci a Araby. Chtěl bych, abyste to řekl vaší vládě. Řekněte mi všechno, co ode mne požadujete. Řekněte vaší vládě, aby laskavě předala toto prohlášení Francouzům, že chci přijmout podmínky Palestinců a zachránit tím životy Izraelců.“

„Můžete něco podniknout a znemožnit jim zabíjení?“

„Mohu něco udělat jedině v případě, že vaše vláda okamžitě přijme jejich podmínky. Teď mě budou volat. V patnáct hodin uveřejní své konečné rozhodnutí. Proto se musíte rozhodovat rychle. Nejpozději zítra v poledne. Když ne, vyhodí letadlo do povětří, zabijou všechna rukojmí. Vaše vláda musí proto udělat všechno, co je v lidských silách.“

„Pane prezidente,“ řekl po chvíli mlčení Bar-Lev. „Vzpomínáte si, že vaše matka vám před smrtí řekla, že máte pomáhat Izraelcům ve Svaté zemi? Chcete-li se stát velkým a svatým mužem, chcete-li vejít do dějin a možná dostat Nobelovu cenu, tak musíte ty lidi osvobodit ... Je to vaše velká příležitost. Bůh vám ji nabízí, abyste mohl celému světu ukázat, jak jste dobrý a velkorysý.“

„Jak se vám daří, milý příteli? A vaši manželce?“ zeptal se prezident Idi Amin.

„Dobře. Chcete, abych vás navštívil?“

„Rád bych se s vámi setkal.“

„Můžete je zadržet, aby nevraždili, než přijedou?“

„Můžete se rychle obrátit na vaši vládu, aby mi okamžitě dala odpověď?“

„Dobře, sire. Zavolám později.“

„Můžete mi zavolat kdykoliv. Budu čekat. Mluvíím z letiště. Nespál jsem už tři dny. Chci zachránit ty lidi.“

V Tel Avivu se zatím na nejvyšší úrovni uvažovalo o možnostech, jak zachránit rukojmí. Zdá se, že vláda nebyla od počátku nakloněna kapitulovat před teroristy skupiny Baader – Meinhoffové, ať už jednali na vlastní pěst, nebo ve spolupráci s frakcí palestinského odbojového hnutí. Zpravodajská služba Mossad zahájila akci ihned po prvních zprávách z Entebbe.

Na Ben Gurionově letišti se objevilo několik seriózně vyhlížejících starších pánů s diplomatickými kufíky. Nasedli do prvního letadla, které mířilo do keňského Nairobi. Měli falešné cestovní pasy a tajné poslání. Letadlem izraelské společnosti El Al, které končilo let v Johannesburgu, se dostali za čtyři a půl hodiny do Nairobi. Tam si u firmy Hertz pronajali silné osobní automobily a projeli silnicí vinoucí se nádherným Rift Valley, kde se volně pasou stáda zeber, antilop a pakoní a u silnice postávají Masajové s kopím v ruce. Za dalších pět hodin překročili hranice Ugandy, aniž vzbudili pozornost pohraničních hlídek. Konečně, pohraničníci zde byli zvyklí na turisty z celého světa a věděli, že si mnohý zahraniční obchodník zpřijemní pobyt ve východní Africe prohlídkou známých národních parků, někdy i na účet firmy.

Jak slíbil, zatelefonoval Bar-Lev z Tel Avivu prezidentu Aminovi do Entebbe ještě téhož večera ve třináct hodin pět minut.

„Předal jsem zprávu naší vládě,“ řekl. „Ujistili mě, že přijímají váš návrh a budou podle něho jednat prostřednictvím francouzské vlády, jak jste to navrhoval. Já se teď pokusím nějak se k vám dostat.“

„Když přijedete, budete se u nás cítit jako doma,“ řekl prezident Amin. „Jste mým dobrým přítelem. Nic se vám nestane.“

„Věřím vám a Bohu, jinak nikomu,“ ujistil ho Bar-Lev.

„Moje dcera Sharon vás pozdravuje,“ řekl Idi Amin. (Zde pravděpodobně došlo k chybě při přepisu pásky. Prezident Amin měl syna, který se jmenoval Sharon, podle Sharon hotelu, v němž kdysi Amin bydlel. S ním také přijel na letiště v Entebbe. Chlapec měl stejnou uniformu jako jeho otec, dokonce s veškerými zmenšenými řády a medailonem.)

„Děkuji, Excellence,“ řekl Bar-Lev. „Než se mi podaří najít možnost, jak se k vám dostat, prosím, abyste učinil všechny možné kroky a zajistil, aby se rukojmím nic nestalo.“

„Jsem ve spojení s vedoucím. Právě přišel. Muž, s nímž jsem jednal předtím, byl až na druhém místě. Teď je tady ten pravý. Před čtyřiceti minutami mi řekl, že nezmění své stanovisko, když nedostane do zítřka do desíti hodin odpověď.“

„Excellence, udělám všechno, co je v mých silách, abych k vám přijel. Možná že vám budu moci být prospěšný ... Když jsem slyšel zprávu v rozhlase, řekl jsem si: teď má můj přítel Idi Amin Dada velkou příležitost udělat něco opravdu velikého. Všichni o něm budou mluvit. Zabraňte, prosím, krveprolití. Pokusím se přijet a najít jiné řešení.“

„Jenže oni shromáždili 145 Židů a říkají, že kolem nich položí kruh z vysoce výbušných třaskavin. Proto je třeba odpovědět ihned.“

„Já jsem jen soukromník ... Vzpomeňte si, že jsem vám vždycky radil dobře. Nikdy špatně. Je to vaše země, vy jste jejím prezidentem a máte v rukou moc. Když se něco stane, ponese te vinu. Když je však zachráníte, prohlásí vás za svatého. Jak vypadá situace, Excellence?“

„Odmítli. Obklíčili je a říkají, že mohou všechny rukojmí i naše ugandské oddíly, které jsou u nich, vyhodit do vzduchu.“

„Rozumím,“ řekl Bar-Lev. „Ale nevěřím, že mají dost výbušnin. Jak by dostali do letadla tolik třaskavin? Excellence, rozumějte, žádají, abychom propustili z vězení vrahy, kteří spáchali mnoho zločinů. Zabili ženy a děti. Já nevěřím, že byste nechal běžet někoho, kdo se vás pokusil zavraždit. A u nás, věřte mi to, není snadné přemluvit lidi, aby propustili na svobodu vrahy. Mluvím k vám jako voják. Vy byste přece také nikdy nepustil na svobodu vrahy. Není to snadné. Jsem však přesvědčen, že vy, prezident státu, si nenecháte od někoho diktovat, co se má dít ve vaší zemi.“

„Máte pravdu. Ale situace je v tomto okamžiku velice složitá, protože ti lidé skutečně mají nálože. Přinesli je, dokonce na svém vlastním těle. Je to opravdu složité.“

„Sire, budu potřebovat ještě den nebo dva, než se k vám dostanu, abych vám mohl pomoci. Udržíte je ještě několik dní?“

„Odmítli a prohlásili, že zítra v poledne je poslední lhůta. Nebudou čekat, řekli, že zemřou spolu s rukojmími, že spáchají sebevraždu. Všechno si už připravili. Stačí zmáchnout knoflík a všechno vyletí do povětří s nimi.“

„Kde jsou ti lidé? V hotelu nebo v letadle? Kde spí?“

„V budově starého letiště v Entebbe. Postavili jsme nové. Na starém je už jen bývalá odbavovací hala. Tam drží rukojmí. Nejsou tam žádná letadla. Museli jsme všechna odtáhnout. Není zde také žádný pozemní personál. Všude nakladli nálože třaskavin. Dvě řady, jednu uvnitř, jednu venku. Měli třaskaviny v letadle v bednách. Myslím, že jistí lidé, snad v Athénách, byli podplaceni. Nekontrolovali obsah beden.“

„A kde je francouzské letadlo?“

„Kousek ode mne. Tam dali také třaskaviny a připravili všechno, aby je mohli vyhodit do vzduchu. Kdybyste mohl přemluvit svou vládu, aby propustila ty lidi, o nichž říkáte, že jsou zločinci ... Je přece lépe zachránit životy dvou set lidí ... Říkají, že všechny zabijí. Začnou letadlem a pak vyhodí do vzduchu všechno ostatní. Když přiletí do Ugandy nějaké letadlo, automaticky všechno vyhodí do vzduchu. To řekli. Chtějí vyjednávat prostřednictvím Francie. Řekl jsem jim, že mám v Izraeli několik dobrých známých, jako například vás, generála Dajana, a dokonce ministerského předsedu, že bych s nimi mohl jednat, ale oni řekli, že budou jednat s francouzskou vládou.“

„Uvědomte si, že máte jedinečnou příležitost, kterou vám seslal sám Bůh,“ řekl Bar-Lev. Už nevěděl, jak na ugandského prezidenta zapůsobit.

„Řekněte své vládě, že musí použít tlaku na keňskou vládu, aby propustila vězně, kteří jsou v tamějších věznicích. Nebo se Keni přihodí něco strašného. Vůdce Palestinců mě požádal, abych vám řekl, až s vámi budu zase mluvit, o Keni. Když Keňa neposlechne, bude strašlivě potrestána.“

„Dobře, sire. Udělám všechno, co mohu, ale jsem jen soukromník. Viděl jsem vaši ohromnou příležitost, můžete vejít do dějin jako velký muž, jako světec ... Pokusím se udělat, o čem žádáte.“

„Řekněte své vládě, že bych vás rád viděl ve významné funkci.“

„Děkuji, a dobrou noc, sire.“

Uvádím oba telefonické rozhovory doslova z dvojího důvodu. Jednak je z nich zřejmé, že Tel Avivu šlo především o získání času. Ale také reakce prezidenta Amína, jeho odpovědi, argumenty a stále znovu opakované lichotky z Tel Avivu dokreslují situaci.

Výslech generálporučíka Godwina Suleho:

„Kdy jste se dozvěděl o únosu letadla?“

„Jeho Excellence pan prezident mi v noci telefonoval a řekl mi, že na letišti v Entebbe přistane unesené letadlo. Jeho Excellence mi nařídila, abych jel na letiště, kde se setkám se zástupcem OOP šejkem Chálidem. Jeho Excellence nařídila, abychom my dva jednali s únosci.“

„Jeho Excellence vás pak ještě volala před přistáním. Znamená to, že jste věděli o přistání již dříve?“

„Nevím. To je státní tajemství.“

„Jednal jste s únosci?“

„Jeho Excellence mi nařídila, že nemám pustit naše vojáky do bezprostřední blízkosti letadla. Jen pár jich mělo držet stráž kolem letadla asi tak v dvacetimetrové vzdálenosti. Pak jsme jeli vozem šejka Chálída k letištní věži. Tam jsme požádali službu, aby nás vysílačkou spojila s únosci letadla. Chálíd s nimi hovořil arabsky. Nerozuměl jsem ani slovo. Nakonec nám ale dovolili přijít k letadlu. Řekl jsem policistům, aby nám sehnali schůdky. Jeden z únosců vyšel z letadla a přivítal mě jako zástupce vlády. Chálíd se jich zeptal, proč přiletěli s uneseným letadlem právě do Entebbe. Vůdce skupiny, byl to Němec, řekl, že proto, že je známo, že Uganda podporuje palestinský boj za nezávislost. Řekl také, že chtějí docílit, aby byli palestínští bojovníci propuštěni z izraelských věznic. Řekl také, že mají od svého šéfa vzkaz pro

prezidenta Amina. Všechny další informace dostaneme od jejich velitele, který přiletí do Ugandy.“

„Objevil se jejich velitel na ugandském území?“

„Ano. Přespříští noc mi zatelefonoval Jeho Excelence pan prezident a řekl mi, že si přeje, aby bylo jeho prezidentské letadlo ve čtyři hodiny ráno připraveno ke startu s plnými nádržemi. Měli v něm letět poručík Kizza a kapitán Babina ze somálského velvyslanectví v Entebbe. Později jsem vybral ještě poručíka Sebbiho a dva ozbrojené vojáky námořní pěchoty jako doprovod. Letěli do Somálska, odkud měli přivést představitele PFLP (lidové fronty) Wádiho Haddáda. Pozdě večer skutečně přiletěl, já jsem ho přivítal a doprovodil jsem ho k Jeho Excelenci.“

„Ten palestinský představitel zůstal v Entebbe až do izraelského přepadení?“

„Pokud vím, ano.“

„Dostal jste se ve své funkci náčelníka letiště do styku s palestinským představitelem, šéfem PFLP Wádim Haddádem?“ zeptal se vyšetřovatel.

„Ve čtvrtek večer asi v devět hodin mi palestinský představitel telefonoval z prezidentova sídla a požádal mě o rozhovor.“

„Palestinec bydlel v prezidentově sídle?“

„Ano. Bydlel tam od chvíle, kdy ho prezidentovo letadlo přivezlo ze Somálska.“

„Co od vás chtěl?“

„Měl velkou starost. Říkal, že Izraelci jsou špatní lidé, upozorňoval, že musíme být připraveni na nejhorší. Říkal, že by to nebylo poprvé, co by Izraelci podnikli odvetnou akci. Stalo se to už při některých minulých únosech letadel. Ptal se mě také, jestli jsme zesílili bezpečnostní ochranu letiště. Propuštění odlétli do Paříže, kde jistě budou referovat izraelské zpravodajské službě o situaci zbylých rukojmích. Představitel PFLP navrhoval, že by bylo vhodné, aby byli všichni rukojmí dopraveni na jiné místo. Řekl jsem mu, že o tom sám nemohu rozhodnout, musel bych se nejdříve poradit s ministrem obrany.“

„Co na to řekl?“

„Ani on nechtěl sám rozhodnout. Chtěl počkat, až bude moci hovořit s Jeho Excelencí. Navrhl jsem mu, abychom převezli všechny rukojmí do budovy nacházející se asi v polovině cesty do města. Byl to objekt, v němž jsme skladovali majetek vypovězených Asijců. V pátek, asi tak kolem sedmnácté hodiny, jsem onu budovu ukázal v přítomnosti ministra obrany jednomu palestinskému únosci. Byla ve špatném stavu, musela by se narychlo opravit. Navíc tam nebylo světlo. Únosce odmítl přemístit sem rukojmí, a tak jsme od plánu upustili.“

Podepsán generálporučík Godwin Sule, velitel ugandských leteckých sil, dne 10. 10. 1976.

Tak jako každá zpravodajská služba má i telavivský Mossad oddělení shromažďující informace o osobnostech politického života. Nejen jedna, ale hned několik skupin dostalo příkaz vypracovat psychologický profil ugandského prezidenta. Jiní měli sestavit jeho obvyklý denní program, další se zabývali jeho zálibami, měli zjistit, jakými vozy nejraději jezdí, jakými letadly létá.

Nebyl to těžký úkol. Mossad měl dost materiálu o ugandském politikovi, který se stal doživotním prezidentem východoafrického státu. Vždyť ještě před nedávnem pocházeli jeho obchodní poradci z Tel Avivu, jeho vojenští poradci byli Izraelci, důstojníci izraelské armády působili v Ugandě jako letečtí instruktoři. Teď se situace obrátila. Uganda a Izrael stály na opačných pozicích.

A přesto se ozval ugandský rozhlas s podivným doporučením. Hlasatel oznámil, že Jeho Výsost prezident Idi Amin vyjednával s izraelským plukovníkem Bar-Levem, pochvalně se o něm vyjádřil a doporučuje izraelskému ministerskému předsedovi Rabimu, aby ho jmenoval generálem. Bar-Lev totiž udělal pro rukojmí víc než sám izraelský ministerský předseda.

Bylo to naivní, netaktické a Izrael mohl udělat jediné: tiskový mluvčí vlády prohlásil, že o žádných telefonátech plukovníka Bar-Leva neví. Konečně, nejde o aktivního, ale bývalého plukovníka na odpočinku, který má nyní obchod na telavivském předměstí.

Zatím vyráběli v dílnách Mossadu figurínu ugandského prezidenta. Černá tvář, zlatem dekorovaná uniforma, brigádýrka se štítkem do očí. K čemu má sloužit panák z hadrů a pěnové gumy? To se agenti nedověděli. Neměli také ponětí o akci probíhající mnoho kilometrů od Tel Avivu. V opuštěné krajině v polopoušti stavěli vojáci narychlo model ugandského letiště. Měli přesné plány, vždyť přece stavbu kdysi prováděla izraelská firma a telavivští experti vykonávali odborný dohled. Modelové letiště mělo posloužit taktikům Mossadu k prověření záměru a velitelům parajednotek k instruktáži a tréninku. Mossad spolu s jednotkami izraelské armády připravoval akci ukrývanou pod heslem „Operace Hrom a blesky“, která na světové veřejné mínění opravdu zapůsobila jako blesk z čistého nebe. Jenže ne tak, jak si to v Tel Avivu představovali.

Na zasedání Rady bezpečnosti v New Yorku pokračoval ugandský ministr zahraničních věcí Juma Oris Abdall ve výkladu a vývoji tehdejších událostí:

„Po celý den 29. června 1976 jsme se pokoušeli najít způsob vyjednávání. Současně jsme čekali na podrobné podmínky únosců. Někdy k večeru navrhli somálského velvyslance v Ugandě jako doyenů Ligy arabských států a mluvčího.“

Během dne dali kolovat mezi rukojmími formulář, do něhož musel každý zapsat svou národnost, povolání a stáří. Požadavky únosců jsme neznali ještě ani večer. Během dne však přistoupili na návrh ugandských úřadů, že bude rukojmím poskytnuta strava, a těm, kdo ji potřebují, lékařská péče.“

Téhož dne publikovali únosci podmínky, vydali seznam vězňů, kteří mají být propuštěni z vězení v Izraeli. Spolkové republiky Německo, Francie, Švýcarsko, Keni a vyhlásili ultimátum. Všechny osoby uvedené na seznamu musí být dopraveny do Entebbe, aby mohly být vyměněny za rukojmí, nejpozději 1. července do čtrnácti hodin

východoafrického času, tedy do jedenácti středoevropského. Podle sdělení ugandského zástupce na konferenci Rady bezpečnosti se téhož dne podařilo prezidentu Aminovi přemluvit únosce, aby posunuli lhůtu až na 4. červenec 1976. Docílil také, že propustili sto rukojmí, prakticky všechny, kteří neměli izraelské státní občanství nebo měli dvojí občanství. „Jak vidíte, vážení pánové,“ řekl podplukovník Abdall, „udělal prezident Amin osobně až do této chvíle, co bylo v jeho silách, přemluvit únosce, aby propustili rukojmí. Celé dny vůbec nespál. Za jeho úsilí se mu také dostalo slov uznání od významných osobností z různých zemí světa, mezi jinými od prezidenta Francouzské republiky. Během dvou dní poslal dvě depeše, v nichž vyjádřil prezidentu Aminovi hluboké uznání za pomoc při osvobození rukojmí a žádal ho, aby pokračoval v jednání o osvobození všech.

Dne 2. července 1976 musel prezident Amin odcestovat na Mauritius, aby zde zahájil třinácté zasedání představitelů vlád Organizace africké jednoty. Předsednickou funkci musel předat svému zástupci. Během pobytu na Mauritiu využil prezident Amin každou příležitost, aby informoval své kolegy o snaze vysvobodit všechna rukojmí. Vyzval všechny zúčastněné vlády, aby podnikly vše, co je v jejich silách, k záchraně zajatců. Velmi podrobně informoval generálního tajemníka Organizace spojených národů dr. Kurta Waldheima a současně ho požádal, aby využil svých dobrých vztahů k oněm vládním činitelům, jichž se ultimátum týkalo, a vysvětlil jim nebezpečí. Protože považoval situaci za vážnou, přerušil prezident Amin svůj pobyt na Mauritiu a předčasně se vrátil pozdě odpoledne 3. července 1976 zpět.

Izraelská tajná služba sledovala už několik dní každý krok ugandského prezidenta za pomoci příslušníků vojenského letectva a námořnictva. Když letěl v soukromém letadle na konferenci na ostrov Mauritius, sledovali ho izraelští stíhači na Phantomech. Když vešel do sálu, kde se konala konference, pozorovali tajní agenti každý jeho pohyb a nahrávali každé slovo. Okamžitě posílali zprávy po lince Kampala – Nairobi – Tel Aviv svému „Institutu“. Aby snad vojenští stíhači na reaktivních strojích nebyli při hlídání afrického politika osamoceni, poslali jim z Tel Avivu na pomoc raketovou válečnou loď třídy Reshef, která zakotvila nedaleko východoafrických břehů už v úterý. Byla vybavena elektronickým zařízením umožňujícím odposlouchávání vysílaných zpráv a také je mohla okamžitě předávat rozšiřované nebo zase podle izraelského kódu zašifrované centrále Mossadu do Tel Avivu.

Proč však Mossad nevěřil ugandskému prezidentovi, proč ho Izraelci nenáviděli? Ať byl jaký byl, kdysi s ním spolupracovali. Podle verze telavivského Mossadu došlo prý později k rozporům z podivných důvodů. V informaci se objevila výpověď důstojníka izraelské armády Zeeva Šahama z roku 1965. Tehdy byl mladý schopný izraelský důstojník, známý pod přezdívkou „Zonik“, vedoucím izraelské vojenské mise v Kampale. Idi Amin byl v té době vrchním velitelem ugandských vojsk.

Aby si udržel sympatie vojáků a také se přesvědčil, zda důstojníci plní rozkazy, vydávající mužstvu stravu podle předpisů a neodcházejí z předepsaných pozic, musel Idi Amin vojenské oddíly kontrolovat. Měl proto k dispozici starou dakotu. Poskytla mu ji i s pilotem izraelská armáda. Jednoho dne odletěl k hraničním útvarům v oblasti pohoří Ruwenzori a Viktoriina Nilu. Izraelská tajná služba se dozvěděla od svého důvěrníka, že se důstojníci tamějších jednotek chystají přivítat svého vrchního velitele střelbou. Na Idi Amina byl připraven atentát, mělo dojít ke vzpouře, k vojenskému puči. Zonik předal zprávu pilotovi dakoty, ten obrátil stroj k cestě zpět a vzbouřenci čekali marně.

Zonik tehdy doslova zachránil Aminovi život, a tím si ho zavázal. Izraelci se ovšem od počátku starali o udržení svého vlivu v novém africkém státě. Jedním z prvních tajných agentů, který se začal zajímat o styky s ugandskými politiky, byl Ašer Naim, oficiálně pracovník izraelského ministerstva zahraničních věcí, delegovaný do Nairobi v sousední Keni. Navázal kontakt s dr. Miltonem Obotem, který se později stal ugandským prezidentem.

Krátce po vyhlášení nezávislosti východoafrického státu se objevil v Kampale Šimon Peres, pověřený vedením izraelského ministerstva obrany. Přislíbil pomoc při vybudování ugandské armády, která v té době čítala asi sedm set mužů a byla spíš operetním útvarem, statujícím na přehlídkách a při vítání zahraničních státníků. Izrael pozval ugandské důstojníky do svých vojenských škol, vycvičil ugandské piloty a dodal nové armádě šest reaktivních letounů typu Fuga-Magista.

Brzy však došlo k rozčarování. Idi Amin, který si velice vážil izraelských expertů pomáhajících jeho zemi, požádal plukovníka Šahama, tehdejšího izraelského vojenského atašé v Kampale, aby mu Izrael pomohl při prodeji značného množství zlata na světovém trhu. Izraelská vláda však odmítla spoluúčast na obchodu, který o něco později realizovaly některé světové banky.

Odmítnutí bylo první skvrnou na vztazích Izraele a Ugandy. V roce 1972 museli izraelští poradci opustit zemi. Styky byly přerušeny.

Telavivská centrála Mossadu nenechávala nic náhodě. Stálí rezidenti dostali pokyny, do Ugandy, ale především do sousední Keni se všemi cestami rozjeli zkušení vyzvědači. Nairobi je dnes moderní město s výstavným středem, několika velmi dobrými hotely, kde dvě tři noci bydlí turisté z celého světa, kteří se vypravili na safari do východoafrických rezervací. Protože v Nairobi postavili reprezentativní a architektonicky pozoruhodnou kongresovou halu, bydlivají v hotelích také vědci a politici z mnoha zemí. Dvacet, možná třicet vyzvědačů vydávajících se za obchodníky se mezi nimi bezpečně ztratilo.

Bydleli uprostřed města v luxusním hotelu New Stanley, ale také v lacinějším hotelu Mayflower ve vilové čtvrti. Specialisté, kteří přiletěli linkou izraelské letecké společnosti El Al LY 535, byli hosty jistého izraelského obchodníka, který měl ve čtvrti nad městem prostornou vilu, obehnanou vysokou zdí a hlídanou dvěma německými ovčáky, a navíc soukromými strážci vyzbrojenými holemi.

Právě tato vila se stala hlavním stanem velitelství „Operace Hrom a blesky“. Odtud navázali tajní agenti Mossadu první kontakty s nairobským policejním ředitelem Lionelem Brynem Daviesem a s někdejší britským velitelem speciálního leteckého oddílu Brucem McKenziem. Původně byl farmářem, přežil na venkově povstání a boje kmene Mau-Mau, byl přítelem keňského prezidenta Jomo Kenyatty a dobrých dvacet pět let hrál v pozadí keňské politiky významnou roli. Vysoký, osmahlý, s plnovousem, vypadal jako profesionální stopař zvěře. Jistý čas zastával funkci

ministra zemědělství, ale i v době, kdy na jeho místo přišel domorodý odborník z kmene Kikujů, byl stále váženým prezidentovým poradcem. Teď se stal jedním z těch, kteří měli být zasvěceni do plánu tajné služby Mossad.

Ministr obrany Šimon Peres a jeho odborní poradci zatím uvážili zprávy, které jim poskytl agent Mossadu, pročtli informace z archívu, uvědomili si pozici prezidenta Idiho Amina v jeho zemi. Je nadmíru ctižádostivý, ješitný, vůbec mu nevádí, že stojí v popředí zájmu světové veřejnosti. Naopak, každý den si nechává předložit všechny světové listy a spokojeně se dívá na své jméno na prvních stránkách. Jeho prestiž roste a on sotva bude mít zájem na urychleném vyjednávání s teroristy. Musel by odejít z jeviště zpět do zákulisí.

Tajná služba Mossad poslala do Tel Avivu mimo jiné zprávu, že se druhý či třetí den po přistání uneseného airbusu objevili na letišti v Entebbe další teroristé. Pomocníci Němců přijeli prý vozem ze Somálska. Jak uvidíme později, ugandský mluvčí tuto okolnost jednoznačně popřel. Přesto však posílali tajní agenti z Nairobi či Kampaly do Tel Avivu stále zprávy na toto téma s úvahami, kdo je šéfem teroristů. Zřejmě proto, že jim scházely důkazy, uchylovali se ke spekulacím.

Přání se stalo otcem myšlenky a ve zprávách izraelských tajných agentů se objevilo jméno doktora Haddáda. Mossad s ním měl nevyrovnaný účet. Ať dělali, co dělali, nemohli si s ním poradit. Haddád totiž přežil svou vlastní smrt a nutno říci, že i vraždu přesně připravenou a naplánovanou na slovo vzatými odborníky. Skutečnost, že vyvázl z rukou vrahů, zapůsobila v celém palestinském národně osvobozeneckém hnutí jako povzbuzující injekce. Útok tedy měl opačný účinek, než agenti Mossadu zamýšleli.

Jedenáctého července 1970 ve čtrnáct hodin čtrnáct minut došlo v bytě doktora Wádiho Haddáda ve třetím patře budovy nazvané Katarji na Muhi Aldin Alhayat Street v bejrútské čtvrti Almala k obrovské explozi. Apartmá bylo zasaženo několika malými raketami odpálenými z protějšího obytného domu, vzdáleného necelých sto metrů. Tři zasáhly ložnici a obývací pokoj, dvě selhaly. Výbuch zničil zařízení, vyvrátil okna a dveře, poškodil automobily zaparkované před domem, v bytě vypukl požár, ale doktor Haddád vyvázl jen s nepatrným zraněním. Jeho manželka Samia a osmiletý syn Hagi byli dopraveni do Americké univerzitní nemocnice s popáleninami.

Policie prohledala byt, z něhož byly rakety odpáleny. Byl skromně zařízen: postel, skříň, židle a chirurgické rukavice. Atentátník nechtěl zanechat otisky prstů. Jako v mnoha jiných případech, kdy v pozadí politických vražd stáli agenti Mossadu, nevedla rovnou do Tel Avivu. Byt si pronajal Ahmad Batzrat. Přiletěl už před několika měsíci do Bejrútu s íránským cestovním pasem. Koupil si pár kusů laciného nábytku a ojetý volkswagen.

Bylo mu asi třicet, měl černý knír, nosil brýle proti slunci a odmítl vypovídat. Tvrdil, že nerozumí arabsky. Policie se marně snažila zjistit, odkud měl Haddádovu adresu a jak se dozvěděl, že ho má toho večera navštívit Leila Khaledová, jedna z legendárních postav palestinské odbojové organizace Al Fatáh. Nejistilo se také, od koho získal zprávy, že se doktor Haddád vrátí z Francie, kde pobýval delší dobu. Nebylo však nesnadné domyslet si, že atentátník byl v žoldu izraelského Mossadu a tato organizace mu bez potíží včas poskytla potřebné informace. Doktor Haddád později sám prohlásil, že atentát spáchali sionisté za podpory amerických špiónážních organizací.

V bytě Ahmada Batzrata se našly kufrы s dvojitým dnem a to pomohlo vysvětlit, jak propašoval třaskaviny přes celnici na bejrútském letišti. Na zavazadlech ještě visely visačky leteckých společností, z nichž bylo zřejmé, že přiletěl z Evropy. Stopy byly pravděpodobně zfalšovány. Školený tajný agent je tak zkušený, že nezanechává náhodné a nápadné stopy, jako kufrы s dvojitým dnem a visačkami leteckých společností. Mossad chtěl, aby se veřejnost domnívala, že izraelská tajná služba nemá s atentátem nic společného. Kdo tomu uvěřil? Ti alespoň trochu informovaní určitě ne.

V případě Entebbe se jméno doktora Haddáda znovu objevilo ve zprávách izraelských tajných agentů. Ale jen tam. Jinak se nenašel jediný důkaz, že byl v té době v Entebbe nebo vůbec v Ugandě.

Ve čtvrtek 1. července 1976 asi v deset hodin dopoledne se Bar-Lev znovu spojil s ugandským prezidentem Idi Aminem. Bylo to krátce před uplynutím termínu ultimáta únosců.

„Informujte, prosím, vaši vládu, že asi v 11 hodin, to jest ve dvě hodiny východoafrického času, učiní OOP prohlášení,“ řekl prezident Idi Amin. „To je jediné, co vám mohu odpovědět. Instrukce jsem dostal od Lidové fronty O. K. Až do této chvíle bylo jednání velice svízelné. Nejlépe bude, když vyčkáte na prohlášení.“

„Můžete mi říci, co se vlastně děje?“ zeptal se Bar-Lev. „Jaké jsou hlavní body tohoto prohlášení?“

„Není žádné tajemství, co říkám. Každé slovo natáčí Hlas Ameriky.“

„Můžete je zadržet, aby nedělali nic, dokud nepřiletím? Přinesu totiž velice zajímavé návrhy,“ řekl Bar-Lev.

„Zatelefonujte mi, až budete znát text prohlášení.“

„Sire, jak se mohlo stát, že přijeli dodatečně lidé palestinské organizace do Ugandy? V letadle bylo přece jen šest teroristů. Teď jich je víc než šest ... Dvacet nebo ještě víc. Jak se dostali přes hranice?“

„Byli v letadle,“ řekl prezident Amin. „Nebylo jich tam jenom šest, ale asi třicet. Z celého světa. Nikdo nepřiletěl žádným jiným letadlem do Ugandy. A pro vaši informaci: pokusil jsem se posadit rukojmí do autobusu a odvézt je do bezpečí, jinak, ale únosci trvali na tom, že všichni musí zůstat v odbavovací budově na starém letišti. Je to pro mne velice těžké, dělám, co mohu, ale myslím si, že za osud izraelských občanů odpovídá vaše vláda a za bezpečnost cestujících s dvojitým státním občanstvím a těch ostatních také.“

„Moje vláda se vám pokusí pomoci. Proto mám přijet s novými návrhy. Opakuji ještě jednou: Bůh vám dal možnost realizovat velký čin, který by vešel do dějin ... nedejte se ovlivnit lidmi z palestinské organizace jen proto, že jsou náhodou u vás a vyprávějí vám všechny možné historky.“

„Mne neovlivní,“ řekl prezident Amin. „Rozhoduji se sám. Dělán všechno, abych zachránil životy Izraelců i ostatních cestujících. A k vašemu záměru. Chcete přijet do Ugandy. Není to potřeba. Jestliže mi máte sdělit něco mimořádně důležitého, poslechněte si prohlášení, pak mi zavolejte a já vám řeknu, co máte dělat. Zdůrazňuji ještě jednou: kdybych neudělal všechno, co je v lidských silách, nežili by teď už ani rukojmí, ani posádka letadla. Musíte si uvědomit, v jaké

jsem situaci. A nesmíte mě urážet, jak jste to udělal, když jste prohlásil, že spolupracuji se vzdušnými piráty, kteří nejsou žádnými nevinňáky. Moje situace je nesmírně svízelná, to si musíte uvědomit. Celý svět to musí uznat.“

„Vím o vás tři věci,“ řekl Bar-Lev. „Jste dobrý voják, Ugandán a člověk, který věří v Boha. Proto si myslím, že můžete zabránit masakru a krveprolití. Nikdo vám nemůže radit. Musíte dělat to, co je pro vaši zemi potřebné a co si přeje Bůh. Lidé z palestinské organizace nemají právo dělat něco takového na půdě vaší země.“

„Naskládali kolem rukojmích třaskaviny a mé vojáky poslali pryč,“ řekl prezident Idi Amin. „Život rukojmích je v jejich rukou. Co mohu dělat?“

„Můžete jim vysvětlit, že jsou vašimi hosty a že přivedli vaši zemi do složité situace. Kdyby se něco takového přihodilo v Izraeli, a také už se to stalo, my bychom rukojmí osvobodili. Lidová fronta nikdy neměla úspěch s tím, co plánovala, ani s vysoce explozivními třaskavinami, protože jsme jim nedovolili, aby si dělali, co chtějí. Svět vám nikdy neuzná výmluvu, že jste s vaší vynikající armádou nebyl schopen přemoci šest nebo deset lidí. Jak lze uvěřit, že si palestinská organizace může dělat v Ugandě, co se jí zlíbí, a celá ugandská armáda si s ní nedokáže poradit?“

„Já vím, že ve vaší zemi neměli nikdy úspěch a že já bych je mohl dát zabít.“

„Poskytujete jim ochranu. Žijí v Ugandě jako v hotelu. Jste dobrými přáteli Palestinců a Arabů. Proto by vám neměli ztěžovat pozici a přidělovat starosti. Neměli by si myslet, že mohou operovat v Ugandě a nestarat se o následky. Musí přece chápat vaši situaci. Jste jejich dobrým přítelem, ale oni musí brát také ohled na vás. Myslím, že by skutečně nepodnikli nic, kdyby je polní maršál Idi Amin požádal, aby nic nedělali a odložili svůj plán o jediný den, až budu moci být u toho.“

„Není pravda, že zde žijí jako v hotelu. Jsou s rukojmími. Kdybychom se o něco pokusili, riskujeme životy všech. Nejsou mými hosty. Je pravda, že Arabové jsou mými přáteli. Jsem pro mír v Palestině. Vaše vláda je za ně odpovědná. Nesmíte pokračovat v sionistické politice a sionistické aktivitě.“

Z pozdějších zpráv, prohlášení a protokolů ze zasedání izraelské vlády je zřejmé, že se v Tel Avivu od počátku zabývali plánem na útok ze vzduchu na ugandské svrchované území, a to dokonce i v těch fázích vývoje situace, kdy prezident Amin docílil od únosců značných ústupků, kdy víc než polovinu rukojmích propustili. Zachránění odletěli do Paříže. Za nimi se okamžitě vydal tým tajných agentů Mossadu, aby získal další informace. A jiní tajní agenti připravovali příští akci v blízkosti místa činu – v sousední Keni.

Když v Tel Avivu uvažovali o útoku na letiště v Entebbe, věděli, že největší překážkou je obrovská vzdálenost. Transportní bojová letadla, i když byla později pro jistotu vybavena přídavnými nádržemi paliva, musela cestou tankovat. Nejvhodnějším místem bylo mezinárodní civilní letiště Embakasi v keňském hlavním městě Nairobi. Je to velké a moderně vybavené letiště, kde přistávají stroje mnoha společností světa. Turisté, a není jich málo, kteří se rozhodli prožít východoafrické safari, tady začínají svou pouť za divokými zvířaty. Je zde dostatečně čilý provoz, aby se v něm ztratilo několik velkých letadel, která nejsou uvedena v žádném letovém řádu. Navíc měli Izraelci ještě další výhodu: v Nairobi sídlil zástupce letecké společnosti El Al a měl mezi vysokými vládními úředníky dobré známosti.

Tajní agenti vydávající se za obchodníky nezaháleli. Hned druhého či třetího dne po únosu letadla se sešli v salóncu hotelu New Stanley s velitelem keňských jednotek GSU (General Service Union) Geoffreyem Karithiim a dovědli se, co chtěli slyšet: prezident Jomo Kenyatta nemá nic proto tomu, aby na letišti Embakasi přistála a natankovala izraelská civilní letadla, pokud budou splněny všechny náležitosti zvláštního letu izraelské společnosti El Al. To bylo pochoptitelné stanovisko, nevybočovalo z mezí právních předpisů. Jenže vycházelo z nesprávného předpokladu. Řekli snad izraelští tajní agenti keňským zástupcům, že půjde o vojenský transport po zuby ozbrojených vojáků, převlečených do civilu, o bojová letadla, jejichž vojenské znaky budou přelepeny a v nichž budou místo civilních zavazadel obrněná vozidla a celý arzenál zbraní a munice? Zdá se, že zástupci státu Izrael podvedli keňské úřady a od samého počátku je klamali.

Je však pravděpodobné, že by Keňané netušili, o čem jde? Je možné, že by nikdo z nich nebyl informován? Není to pravděpodobné. Od počátku bylo připraveno místo pro izraelské letouny, a to stranou běžného provozu, a rovněž byly po ruce jednotky GSU a letištní policie, které se postaraly o separaci izraelských letadel i o to, aby se k nim nikdo nepovolaný nemohl přiblížit. Keňský generální prokurátor Charles Njojo vyjádřil své přesvědčení, že při projednávání akce nejde o nic nezákonného, pokud nebudou porušeny mezinárodní předpisy, platné pro civilní leteckou přepravu. Netušil snad ani on, že izraelští tajní agenti připravují půdu pro vojenskou ozbrojenou akci?

Jako v mnoha jiných případech použilo vedení Mossadu také při plánování útoku na letiště v Entebbe civilistů jako tajných agentů. Je to běžný zvyk a zvyk praktický. Izraelská vláda předpokládá, že všichni muži či ženy židovského původu kdekoli na světě musí být připraveni pomoci Izraeli, kdykoliv o to budou požádáni.

Později se objevily spekulace, kdo byl šedou eminencí v pozadí případu Entebbe, kdo umožnil dohodu s keňskými úřady. Mohl to být George Githii, šéfredaktor nairobského listu Daily Nation a prezidentův poradce. Byl v těch dnech v Tel Avivu a 3. července 1976 se letadlem El Al vrátil do Nairobi. V Tel Avivu se zúčastnil porad na nejvyšší úrovni.

Krátko po jeho návratu do keňského hlavního města dostal místní zástupce letecké společnosti El Al příkaz, aby vybral z bankovního konta větší částku a měl ji po ruce. Později vyšlo najevo, že byla určena na letištní poplatky a úhradu za pohonné hmoty.

Dalším civilistou ve hře byl sportovní letec Abie Nathan. Byl známou, i když podivnou figurkou. Čas od času se pod reklamním heslem „mírový pilot“ objevoval ve svém sportovním letadle v různých částech světa a pokaždé s tajným posláním. Když přistál na letišti v Entebbe, nevěděli si s ním Aminovi vojáci rady. Proč přiletěl? Co vlastně chtěl? Prezident byl právě na Mauritiu, museli rozhodovat bez něho a izraelský sportovní letec Nathan se dožadoval rozhovorů s vůdcem únosců. Mluvil s ním, ale nevěděl ho, každý z nich seděl na jedné straně paravánu. Přestože později široce vyprávěl o svém posláním, neřekl, co bylo výsledkem rozhovoru. Odletěl do 380 mil vzdáleného Nairobi, odkud se spojil s Tel Avivem a jeho právní zástupce Ariel Marinski mu nařídil, aby se už do ničeho nepletl a okamžitě

se vrátil domů.

V Paříži pracoval zatím štáb agentů specialistů. Střípek po střípku skládali z výpovědí zachráněných rukojmí zprávu o situaci na letišti v Entebbe. Šetření probíhalo na nejvyšší odborné úrovni. Speciálně vyškolení psychiatři vyslýchali rukojmí v hypnotickém spánku, což je účinnější než neblaze známé detektory lži nebo injekce scopolaminu. Vyslýchání řečnické bez zábran všechno, co ví. Agenti Mossadu byli v přímém spojení s izraelským velvyslanectvím v Paříži, kde byly jednotlivé zprávy okamžitě dešifrovány a bezdrátově vyslány do Tel Avivu.

Izraelský Mossad udržuje přátelské profesionální vztahy s americkou CIA. Také v případě útoku v Entebbe poskytli pracovníci americké centrály CIA v Langley potřebné plány ugandského letiště a fotografie celé oblasti, pořízené americkou špiónážní družicí. Aby se neřeklo, že vedoucí telavivské tajné služby neinformovali své partnery, o čem jde, udělali to svérázným způsobem: sdělili jim jen to, co zatím nedávalo žádný smysl, ale později, když došlo k útoku, to vypadalo jako informace o plánu, zahalená do diplomatických frází.

V té době byl totiž na návštěvě v Izraeli zahraničněpolitický poradce amerického kandidáta na prezidentskou funkci Jimmyho Cartera profesor Zbigniew Brzeziński. V pátek večer ho pozval izraelský ministr obrany Šimon Peres na večeři. Byl přítomen rovněž ředitel izraelské tajné služby Mossad. Peres i Brzeziński jsou původem Poláci, takže spolu hovořili polsky. Izraelský ministr zahraničních věcí měl dobrý pocit jistoty, že má zatím jen pravděpodobného nástupce Henryho Kissingera pod osobním dohledem. Toho večera se totiž v poušti, desítky kilometrů od Tel Avivu, odehrávala generální zkouška na „Operaci Hrom a blesky“.

Samozřejmě že se osmačtyřicetiletý profesor mezinárodní politiky na Kolumbijské univerzitě Brzeziński nevyhnul debatě o problémech mezinárodního terorismu a že se rovněž hovořilo o možnostech záchrany rukojmích v Entebbe. Ale v jádru to byla teoretická debata. I když oba státníci probrali obě možnosti: povolit, nebo zaútočit? Ale Zbigniew Brzeziński pochopil slova izraelského ministra obrany Perese až v neděli, když se telefonicky spojil se svou rodinou v New Yorku. Dozvěděl se, co se stalo té noci v Entebbe. Dodatečně si uvědomil, jak záměrně, a aniž to vůbec vyslovil, ho Šimon Peres na řešení připravil.

Téhož dne byl na návštěvě v Izraeli vedoucí stálé americké delegace u Organizace spojených národů Patrick Moynihan. Večeřel s ministrem zahraničních věcí Allonem. Později prohlásil:

„Zahrál přede mnou fantastické divadlo. Mluvil a mluvil ještě při kávě docela bezstarostně, jako by se nic nedělo. Jestliže to dělal s úmyslem, aby neprozradil nic z toho, co se ten večer chystalo, pak se mu to, co se mě týče, podařilo.“

Koho chtěli zrást? Únosce? Rukojmí? Idi Amina? Pro koho hráli izraelští ministři divadlo, když přece museli počítat s tím, že se světová veřejnost za několik hodin stejně všechno dozví?

„Měli jiný důvod,“ řekl Patrick Moynihan. „Bylo to nebezpečí z prodlení. Vzdušná armáda již odstartovala a její velitelé, už na cestě k cíli, stále čekali na rozkaz k provedení „Operace Hrom a blesky“. Možná že v Tel Avivu ještě kalkulovali s možností, že by se incident dal vyřešit vyjednáváním. Ale každá minuta ve vzduchu stála tuny drahocenných pohonných hmot. Riziko nepředvídaných okolností se s ubíhajícím časem zvyšovalo.“

V pátek 2. července 1976 si zapsal jeden z unesených, izraelský student medicíny Moše Peres, do svého deníku: „V půl deváté večer jsme předali Palestincům dopis, v němž jsme vyslovili dík Idimu Aminovi za jeho stanovisko a v němž jsme prosili izraelskou vládu, aby únoscům vydala vězně. Znění dopisu připravilo několik izraelských občanů a teroristé byli s jeho obsahem spokojeni.“

Čtyřmotorový turbomotorový letoun Lockheed C 130 Herkules je obr mezi vojenskými transportními letadly a má při nasazení ještě jiné potřebné vlastnosti než jen velkou nosnost a dlouhý dolet. Váží sedmdesát tun, má rozpětí přes čtyřicet metrů, jeho směrovka dosahuje výšky několikapatrového domu. Může startovat i přistávat na méně kvalitní rozjezdové ploše, pro rychlý start na krátké dráze je vybaven raketami, tvrdí se, že jde k nebi skoro jako vrtulník. Přitom lze do něj naložit vojenská operační vozidla, obrněné či pásové transportéry a třeba i velký osobní mercedes.

Když skončila v Africe koloniální éra a jednotlivé státy získávaly samostatnost, snažili se představitelé evropských, ale také amerických státních či hospodářských institucí získat u nových vládců sympatie. Říká se, že i malý dárek může utužit velké přátelství, a pozornosti politikům byly odjakživa zakalkulovány do státních rozpočtů. U Idiho Amina to měli s volbou snadné. Miloval rychlá letadla a kvalitní vozy. Od Izraele dostal reaktivní stíhačky Fouga-Magista, ze Spolkové republiky Německo přepychový mercedes. Byl to jeho oblíbený vůz. Tajní agenti Mossadu zjistili, že s ním jezdil i na letiště v Entebbe, když chtěl promluvit s únosci či jejich rukojmími.

Speciální oddělení Mossadu zabývající se kamuflážními manévry přišlo na nápad naložit do jednoho z herkulesů stejný mercedes a posadit do něho vojáka maskovaného jako Idi Amin. Měl jet v čele přepadových vozidel izraelské armády, dopravených herkulesy na letištní plochu v Entebbe. Až uvidí teroristé i ugandští vojáci známý černý vůz, ani je nenapadne, že jde o izraelské přepadové komando.

Okamžitě začali po celém státě hledat stejný velký mercedes. Našli ho. Byl však bílý. Majitel se sice bránil, ale agenti Mossadu vůz zabavili, dali ho přestříkat na černou, vybrali vysokého, silného parašutistu a povolali ze zálohy příslušníci izraelských vzdušných sil. Nástup na cvičení okamžitě. Jmenovala se Rauma a byla zaměstnána jako maskérka v telavivské televizi. Dostala fotografie Idiho Amina a pracovala s parukami a šminkami tak dlouho, až zamaskovala izraelského parašutistu na ugandského prezidenta. Posadil se do přestříkaného mercedesu, za volant usedl rovněž na černou nalíčený řidič v ugandské uniformě. Při sporém osvětlení, s nímž počítali, mohli zahrát neobvyklou roli. Při pohledu zblízka by pochopitelně neobstáli.

Pro přepad vybrali nejschopnější muže z paraoddílů, kteří měli už za sebou nejeden vpád na arabské území, kde vyhazovali v noci do povětří budovy, zásobníky nafty, tiše pod rouškou tmy přepadávali strážce vojenských objektů, vplížili se na letiště a připevňovali magnetické miny pod kryty motorů. Byla to sehraná parta, ale přece jen je vyvedlo z míry, když šest z nich vybrali, převlékli a přemaskovali na ugandské vojáky.

Ti ostatní, a bylo jich na pět set, na sobě vojenské uniformy neměli. Dostali rozkaz, aby přišli v civilu, a tak nastoupili

v džínsech a pruhovaných košilích, v teniskách a v krátkých kalhotách. Když usedli, aby vyslechli instruktáž velitele, vypadali jako parta turistů, kteří se chystají na výlet. Když jim doručili rozkaz, aby nastoupili do služby, přečetli si poznámku, že cestou na místo nesmí nikdo z nich použít ani služební, ani vojenský dopravní prostředek, měli přijet jako civilisté vlastními vozy, tramvají nebo pěšky. Když jim velitel nadporučík Jehonatan Netanyahu řekl, oč jde, byli překvapeni. O Ugandě nevěděli skoro nic, operace daleko od domova, v noci, ve zcela neznámém prostředí jim naháněla strach.

Zástupce izraelské letecké společnosti El Al v Nairobi dostal také instrukce. Až na další má čekat na letišti s větší hotovostí v místní měně. Přiletí několik mimořádných strojů, bude třeba natankovat, zaplatit pohonné hmoty a letecký servis.

Ale pro jistotu ještě naložili do jednoho z herkulesů kanystry s leteckým benzínem a přidali speciální pumpu v hodnotě jeden milion dolarů, která mohla pohonné látky v krátké době přečerpat do nádrží letadel. Herkulesům přimontovali ještě pod křídla přídavné nádrže. Co kdyby akce na letišti v Nairobi nedopadla podle předpokladu?

Pilot, jehož krycí jméno pro „Operaci Hrom a blesky“ bylo Ariel, řekl později novinářům, že se bavil na jachtě s větší společností, když ho dostihl rozkaz k nástupu do služby. Dozvěděl se, kam a za jakých okolností má letět, až bude mít za zády dvacet tun leteckého paliva. Trochu ho zamrazilo. Potom si řekl, že v tom nebude sám. Má přece druhého pilota a za nimi sedí palubní inženýr a navigátor. Konečně s herkulesem, kterému piloti říkali hroch, je možné přepravit téměř všechno.

Obrovské transportéry stály stranou startovací dráhy. Nedaleko byly připraveny nadzvukové stíhačky Phantom a pár Skyhawků. Přistály vrtulníky. Vyskákali z nich parašutisté v civilu, popadli bedničky s granáty, bazuky, rychlopalné zbraně a vysílačky a uložili je do velkého herkulesu. Přidali ještě dva bojové džipy vybavené stošestimilimetrovými bezzákluzovými děly. Bedničky se samopaly. Polopásové bojové vozidlo.

Všechno probíhalo jako na drátku. Nikdo nepromluvil, každý věděl, co je jeho povinností, a bez řečí plnil úkol. Prostor kolem letiště hlídala vojenská policie, aby se náhodou nepřiblížil někdo nepovolaný, byť by byl třeba v uniformě. Nikdo nevěděl, co se zde chystá.

V této chvíli byli o detailech „Operace Hrom a blesky“ informováni prakticky jen čtyři muži: velitel základny a jeho operační důstojník, brigádní generál Dan Šomron a nadporučík Jehonatan Netanyahu. I když byl plán projednáván na nejvyšších vládních místech, v izraelském parlamentu, i když souhlas dával ministerský předseda po poradě s příslušnými resortními ministry, byla akce přísně utajena a na přípravě se podílelo jen několik tajných agentů Mossadu. Ti také předali před operací parašutistům –pravděpodobné portréty únosců a některých rukojmích, sestavené systémem identi-kil podle popisu propuštěných cestujících.

Vojenská příprava akce státu proběhla jako ve válce. Zasedal generální štáb izraelských branných sil, byl přizván vrchní velitel IAF (izraelského vojenského letectva) generál Benny Peled a vedoucí operačního oddělení generálmajor Jekutiel Adam. Schválili operační plán, časové limity pro jednotlivé fáze útoku a velitel „Operace Hrom a blesky“ generál Dan Šomron rozdělil úkoly. Útočná jednotka pod velením nadporučíka Netanyahu se měla postarat o rukojmí. Úderná skupina „Force 629“ měla zlikvidovat ugandské hlídky. Komando speciálně vyškolených záškodníků mělo za úkol vyhodit do povětří reaktivní stíhačky ugandských leteckých sil zaparkované na stojánkách na okraji civilního letiště.

Dvě stě osmdesát zkušených parašutistů v civilu a s načerněnými tvářemi, aby alespoň zdálky a potmě vypadali jako černoši, se připravilo k útoku. Protože vybrané bojiště bylo daleko od izraelských vojenských základen, poslal generální štáb jedno velké transportní vojenské letadlo, kamuflované jako civilní, na letiště nedaleko Mombasy a další měla patrolovat nad letištěm Entebbe, kroužit ve výšce přes deset kilometrů a tvořit vzdušnou zálohu, kdyby se pozemní operace nezdařila. Velitelské letadlo mělo udržovat rádiové spojení s Tel Avivem. Jinak měla celá „Operace Hrom a blesky“ z bezpečnostních důvodů proběhnout za rádiového klidu.

Během letu eskadry se podařilo splnit příkaz o bezdrátovém mlčení. Při útoku však zachytily citlivé přístroje telekomunikačních zvěď americké Central Intelligence Agency (umístěné pravděpodobně na některé z mnohých špionážních družic) povely pozemním jednotkám, hovory velitelů s družstvem. Elektronické ucho americké tajné služby, naslouchající po celém světě, upozornilo pracovníky CIA, že se v Ugandě děje něco mimořádného. Po několika větách přeložených z hebrejštiny bylo zřejmé, že jde o bojovou akci a o rádiové rozhovory mezi izraelskými pozemními jednotkami, ale také navíc ještě o souhrnná hlášení velitelského letounu generálnímu štábu v Tel Avivu.

Snad jen o několik minut později dostal ministr zahraničních věcí Spojených států amerických Henry Kissinger na stůl zprávu, že izraelská letadla s dlouhým doletem, s přibližně pěti sty vojáky na palubách a příslušným leteckým personálem proletěla nad Rudým mořem a přistála na letišti v Entebbe. Kdo je za akci odpovědný? Izraelský ministerský předseda Jicak Rabin, ministr obrany Šimon Peres, vrchní velitel a šéf generálního štábu generál Mordechai Gur.

V sobotu 3. července 1976 v 1530 dostali velitelé herkulesů rozkaz k provedení akce. Parašutisté v civilu, někteří z nich v bílých kombinézách s nápisem East African Airlines, zatím klidně klímbali na lavicích transportérů. Nedělali si starosti. Proti asi deseti únoscům, kteří v Entebbe hlídali rukojmí, a proti nejvyšším osmdesáti ugandským vojákům, kteří se střídali na stráž na letišti, se chystala perfektně vybavená útočná jednotka s vysokou početní i technickou převahou.

Před útvarem herkulesů letěl velitelský stroj typu Boeing 707, přemalovaný na civilní letadlo společnosti El Al s civilním registračním číslem a výsostnými znaky izraelského státu. Seděli v něm štáb vysokých izraelských důstojníků a vrchní velitel štábu izraelské armády Jekutiel Adam. Byli v civilním oblečení, měli aktovky a kufíky, vypadali jako skupina obchodníků chystajících se vyřídít běžné záležitosti se svými partnery.

Let probíhal bez obtíží. Vždyť letadlo bylo maskováno jako civilní, letělo po běžné mezinárodní trase podél Rudého

moře, pak odbočilo k jihu přes Etiopii, spustilo se západně od jezera Naivaša níž a zamířilo na nairobské letiště Emnakasi. Peled měl falešné cestovní doklady na jméno Sidney Cohen a podle nich byl obchodníkem s kožešinami z JAR. On a jeho kolegové měli sice víc zavazadel, než je obvyklé, protože v nich byly technické a komunikační pomůcky potřebné k řízení operace, ale toho si nikdo nevšímal. Konečně, tajní agenti Mossadu, kteří pro „Operaci Hrom a blesky“ připravovali v Nairobi půdu, už předem informovali velitele letištní policie Lionela Daviese, on pak byl jedním z mála keňských úředníků, kteří věděli, oč jde.

Letadlo Boeing 707, v civilní verzi určeno k přepravě 123 cestujících, bylo v roce 1977 jedním z nejužívanějších. Na mezinárodních linkách jich létalo přes deset. Za prvním kamuflovaným boeingem letěl druhý. Také ten měl přelepeny znaky izraelské Air Force zkratkou civilní společnosti El Al. Ale vnitřek byl upraven jinak než u prvního. Byl to vlastně polní lazaret s operačním sálem a se vším, co k tomu patří, včetně štábu zkušených lékařů a příslušného počtu ošetřovatelek.

Oba stroje přistály a natankovaly. O hladký průběh technického servisu se postaral nairobský rezident Mossadu a současně zástupce letecké společnosti El Al Mordechai Ben-Ari. Záloha byla na místě, operace mohla začít. Herkulesy letěly rovněž pod civilními značkami izraelské letecké společnosti El Al. Byly už ve vzduchu, někde nad jižním cípem Izraele.

Letět nad cizím územím bez rádiového vedení, to není ani pro zkušeného pilota maličkovit. Zejména když se ocitne nad clonou mraků a let navíc probíhá v noci. Civilně maskované vojenské herkulesy ovšem nemohly být vedeny rádiem, to by je prozradilo. Izraelský štáb proto zvolil taktiku vedoucího letounu ve funkci stopaře. Byl vybaven plexitovou kopulí s výkonným radarem. Jeden radarový paprsek kroužil v pravidelných intervalech a odrážel se od vrcholků kopců pod letadlem, od lodí, případně jiných letadel a přenášel informace o jejich poloze na obrazovku. Druhý měl větší akční rádius. Označoval polohu vzdálenějších překážek. Elektronický dekodér pak označil posádce letadla velká seskupení mračen, clony deště, bouřkové oblasti.

Nad skupinou herkulesů letěly stíhačky izraelských leteckých sil typu Phantom, jejich radary s kratším dosahem sledovaly let formace. Byly vybaveny rušičkami, které byly schopny vyřadit radary nepřátelských letadel, kdyby se formace objevila na jejich obrazovkách, případně mohly změnit směr dráhy nepřátelských raket typu vzduch-vzduch řízených radarem.

Každé letadlo bylo samostatnou jednotkou a letělo na vlastní pěst. Letadla přiletěla nad známé Rift Valley a dostala se pomocí radarové navigace nad Viktoriino jezero. Setmělo se. Pak se v dálce objevila světla na pobřeží a osvětlené Entebbe. Pilot prvního letounu David ubral plyn a letadlo snížilo rychlost až na 75 mil za hodinu. Pak začalo prudce klesat. Když podvozek dosedl s nárazem na zem a podhuštěné gumy zakvičely, posunul se i velký mercedes připevněný vzadu v trupu letadla. Ale to už pilot pojížděl s velkým letounem ke staré budově letiště, jako by zde přistával už bůhví pokolikáté. Pak letadlo zastavilo a vzadu se vyklopila výstupní plošina. Teď byli na řadě parašutisté a ozbrojené džipy. Sjížděly na letištní plochu. V čele na černo přestříkaný mercedes, s černým řidičem a černým pasažérem na zadním sedadle.

Operaci řídil osobně brigádní generál Dan Šomron. Podle pozdější výpovědi zúčastněných, kterou zapsal izraelský novinář Uri Dan, proběhla akce jako selanka. Izraelští vojáci s načerněnými obličejí v uniformách ugandské armády se přiblížili k odbavovací budově starého letiště, kde se svítilo, zcela nepozorovaní. Už tato okolnost ve zprávě budí nedůvěru. Těsně po setmění přistane na tichém letišti několik neohlášených obřích transportních letadel, vyjedou z nich džipy a obrněná útočná vozidla, na letištní plochu se vyrojí stovky po zuby ozbrojených vojáků, ale strážé nebo místní letištní personál nic netuší. V izraelské zprávě se tvrdí, že „umění válečných pilotů, kteří měli za sebou již ne jeden podobný přepad, při němž museli přistávat za temné noci beze světla na letišti nepřítele, bylo tak fantastické, že čtyřmotorové turbovtulové herkulesy sedaly na zem jako vážky a v tiché tropické noci je nebylo vůbec slyšet“. Kdo někdy slyšel přistávat sedmdesátitunové čtyřmotorové letadlo s výkonem mnoha tisíc koňských sil, udělá si úsudek sám.

Prísne tajný zápis vyšetřující komise. Výslech důstojníka zpravodajské služby ugandské armády plukovníka Maliyumungua GSO I Ops/TRG (General Staff Officer, první třídy):

„Jaké rozkazy jste dostal od Jeho Excelence, prezidenta Idiho Amina po přepadení?“ zeptal se náčelník vyšetřující komise.

„Jeho Excelence mě volala zpět vysílačkou v šest hodin ráno, víc než pět hodin po přepadení. Prezident se mě ptal, kde zůstal generálporučík Sule. Neměl jsem ponětí, a tak jsem odpověděl, že pravděpodobně padl během boje. Jeho Excelence mi nařídila, abych po něm pátral.“

„Jakou funkci měl generál Sule na letišti?“

„Generálporučík Sule je velitelem letectva. Jeho Excelence pan prezident ho jmenoval po únosu letadla velitelem letiště. Jenomže na letišti nebyl.“

„Našel jste ho?“

„Ano. Řekli mi, že si generálporučík Sule zvolil za hlavní stan letištní hotel. Ale v recepci nikdo nebyl. Tak jsem vytáhl zapalovač a podíval se do papírů, které se tam povalovaly. V knize hostů jsem našel, že bydlí na pokoji číslo 14. Šel jsem nahoru a zaklepal jsem na dveře. Nic se nedělo. Tak jsem zaklepal ještě jednou. Generálporučík mi otevřel a zeptal se mě, co se děje. Měl místo spodků kolem boků jenom ručník. Řekl jsem mu, že nás přepadli, dvacet našich mužů padlo, rukojmí jsou pryč. Zpočátku tomu nechtěl věřit, ale pak se oblékl a šel se mnou.“

„Chcete snad říci, že generálporučík celou akci izraelského komanda zaspal?“

„Řekl mi to. V jedenáct si šel lehnout do postele.“

„Jak daleko je nový letištní hotel od letiště?“

„Asi dva kilometry.“
„Copak tam nebylo nic slyšet?“
„Zaměstnanci hotelu slyšeli střelbu. Všichni. Většina z nich utekla do bezpečí.“
„Byl snad velitel letiště opilý, anebo fetoval? Jak si vysvětlujete tak tvrdý spánek?“
„Nevím. Těžko to mohu posoudit.“
„Kdyby nebyl generálporučík opilý, musel by přece slyšet střelbu. Ano, nebo ne?“
„Muset by ji slyšet.“
„Nedostali jste varování, že hrozí izraelský útok?“
„Dostali jsme zprávu od plukovníka Lumaga, že hrozí izraelský útok. Poslal ji styčný důstojník z Nairobi.“
„Věděl o tom generálporučík Sule?“
„Předpokládám, že věděl. Postoupili jsme mu tuto informaci.“
Podepsán plukovník Maliyumungu GSO I OPs/TRG (zpravodajský důstojník ugandské armády, 7.9.1976.

Prísne tajný protokol o výslechu střelce ugandské armády Yacoba Wapokuruwy:
„Kde stála izraelská letadla?“ zeptal se vyšetřovatel. „U nového terminálu.“
„Kolik času uplynulo od přistání izraelských letadel k prvním výstřelům?“
„Nejvýš pět minut. Izraelci měli džipy.“
„Uvědomili jste si hned, že přistáli Izraelci?“
„Ne. Ale poručík Bakata nás po přistání upozornil, že to může být nepřátelské letadlo.“
„Co jste udělali?“
„Na rozkaz poručíka Bakaty jsem nabil stošestimilimetrová děla.“
„Kolik jich bylo?“
„Šest.“
„Kde jste byl, ale přesně, když začali Izraelci střílet?“
„ryli jsme se za jedním džípem.“
„V jaké vzdálenosti od nepřítele?“
„Ani ne pětadvacet metrů. Izraelci stříleli ze tří různých zbraní. Rozeznal jsem všeho všudy sedm mužů.“ „Proč jste na ně nestříleli?“
„Navrhl jsem to, poručíku Bakatovi, ale on řekl, že by pak začali střílet vojáci za námi a my bychom se dostali do dvojí palby.“
„Jste přece zkušený voják, věděl jste vůbec, že vás napadl nepřítel? Proč jste nestřílel? Proč jste se vyptával poručíka Bakaty?“
„Zeptal jsem se a on to zakázal. Střelci nesmí začít pálit bez rozkazů. Tak jsme nestříleli.“
„Tím chcete říct, že až do konce žádná z těch stošestek ani jednou nevystřelila?“
„Ne. A druhého dne jsme z nich náboje zase vyndali.“! Podepsán Yakobo Wapokuruwa UA/15265, střelec ugandské armády.

Další událost také zpochybňuje zprávu izraelského Mossadu o průběhu nočního přepadení. Jakýsi Ilan, což byl jeden ze speciálně vycvičených parašutistů, jimž velel Jehonatan Netanyahu, se přiblížil k budově, kde se rukojmí ukládali ke spánku. Později vypověděl, že spatřil hned u vchodu do budovy Němku, která držela v jedné ruce granát, v druhé pistoli. Namířil samopal a z krátké vzdálenosti na ni vystřelil celý zásobník. Byla to údajně teroristka Gabriela Kröcherová-Tiedemannová. Také jejího partnera se snadno a rychle zbavili. Winfried Böse stál, podle svědectví jiného izraelského vojáka, zády k letišti.

Pro parašutistu obutého do speciálních bot s gumovou podrážkou nebylo prý problémem připlížit se k němu co nejbliž a ze zálohy na něho vypálit z automatu. Podle údajů, které dal tisku k dispozici izraelský Mossad, si izraelští vojáci poradili také se dvěma dalšími teroristy, kteří strážili rukojmí. Zpráva Uriho Dana uvádí jejich jména. Fayez Abdul Rahun Jaber a Abdel Lafit stáli na stráž v hale, chvíli se bránili, pak podlehl přesile.

Co nás opravňuje k tvrzení, že izraelská zpráva o průběhu „Operace Hrom a blesky“ není pravdivá? Prostá skutečnost. V úterý 20. prosince 1977 zatkla švýcarská policie poblíž hranice Švýcarska s Francií a SRN dva západoněmecké teroristy, kteří při zatýkání vážně postřelili dva policisty. Zatčení vlastnili tři západoněmecké, tři rakouské cestovní pasy a jeden kyperský, byli ozbrojeni a měli u sebe dvacet tisíc amerických dolarů.

Zatčený se jmenoval Christian Möller, žena Gabriela Kröcherová-Tiedemannová. Známa teroristka, náležející ke skupině Baader-Meinhoffová, byla tedy zatčena půldruhého roku po své údajné smrti.

Svědectví Bennyho Davidsona:

„Nevěděl jsem, že jsou to izraelští vojáci. Najednou se začalo střílet. Běželi jsme k toaletám. Všichni utíkali tím směrem. Lehli jsme si na zem, přitiskli obličje na podlahu. Můj otec si lehl na mého bratra, matka chránila mne. Modlil jsem se. Už ani nevím co. Takovou svou improvizovanou soukromou modlitbičku. Pane Bože, ochraňuj nás. A pak jsem ještě přidal: Šma Izrael.“

Odbavovací hala starého letiště se naplnila kouřem, kdosi vykřikl: „tiskavu“, což hebrejsky znamená k zemi, do místnosti vtrhli izraelští parašutisté a zachránili rukojmí.

Ugandští vojáci se však podle všeho přece jen vzpamatovali, začali izraelské útočníky ostřelovat z letištní kontrolní věže. A tak izraelští vojáci zaútočili. Bazukami a palbou z těžkých automatických zbraní napadli věž.

Boj, pokud tak lze nazvat přepadení pod ochranou noci, trval sto pět sekund. Začal jednu minutu po půlnoci místního, východoafrického času. Celá akce od přistání prvního do odletu posledního stroje trvala přibližně devadesát minut. Specialisté zničili ugandské stíhačky umístěné na stojance nového letiště. Podle izraelského tvrzení bylo z desíti

teroristů zabito sedm. Mrtvé vyfotografovali, odebrali jim otisky prstů k identifikaci. Podle prohlášení pracovníků Mossadu zajali několik únosců. Dopravili je do Tel Avivu, kde je později vyslýchali. Mossad však nepublikoval jejich jména, vznikly dokonce pochybnosti o jejich počtu a také o jejich totožnosti, zejména pak na sklonku roku 1977, když se ukázalo, že Gabriela Kröcherová-Tiedemannová žije.

Výsledky šetření komise: Souhrn chyb, které umožnily úspěch izraelského komanda.

1. Varování o izraelském přepadení, která tlumočili plukovník Lumago a vedoucí PFL,P, nebyla brána vážně a nebyla předána příslušným místům.

2. Radar instalovaný na letišti v Entebbe není pro parádu, ale proto, aby odhalil blížící se nepřátelská letadla. Kdyby byl v provozu celých 24 hodin, pak musela být odhalena izraelská letadla ještě před jejich přistáním.

3 Reakce ugandských vojenských jednotek nebyla adekvátní. Některé ze zbraní, které mohly účinně zasáhnout, byly uzamčeny ve skladu. Nikdo totiž nebral možnost nepřátelského přepadení vážně. Palba ze 106 mm děl nebyla vůbec zahájena, přitom mohla způsobit nepříteli značné ztráty.

Doporučení komise:

Velitel operace na letišti generálporučík Sule nese za neúspěch odpovědnost. Přestože se mu z několika stran dostalo varování, nezůstal na letišti a šel si lehnout. Přestože do svého hotelu musel slyšet střelbu, neobjevil se u své jednotky. Je nepravděpodobné, že mohl spát. Buď byl opilý, anebo měl strach cokoli podniknout. Poručík Samuel Bakata se musí také zodpovídat. Měl službu strážného na kontrolní věži. Přestože dal děla nabít, nedal rozkaz k palbě.

Podepsán plukovník Jorokanu Tizihwajo, předseda vyšetřující komise, a generál Mustafa Adrisi D. S. O. (nositel řádu Za statečnost – Distinguished Service Order), ministr obrany, Kampala, Uganda, 11. listopadu 1976.

Přepadové oddíly izraelské armády splnily úkol na jedničku. První letadlo s rukojmími startovalo k cestě zpátky za palby ugandských zbraní už třiatřicet minut po přistání. Velitel přepadu generál Šomron zvolil jednu z připravených alternativ a rozhodl, že letadla poletí do Nairobi a natankují na letišti Embakasi. Piloti měli totiž v nádržích pohonné hmoty na pouhých devadesát minut letu a přečerpání, byť speciální pumpou, by bylo časově náročné, a tím riskantní. Svaz letadel izraelské armády tedy zamířil do Nairobi, vzdáleného sotva padesát minut letu.

Kdoví proč volal Bar-Lev po přepadu ugandského letiště izraelskou armádou ještě jednou prezidenta Amina. Telefon zazvonil v Entebbe asi v jednu hodinu po půlnoci. Zřejmě krátce poté, když došla do Tel Avivu zpráva, že se „Operace Hrom a blesky“ vydařila.

„Chtěl jsem vám poděkovat za spolupráci,“ řekl Bar-Lev.

„Víte přece, že se mi nic nepodařilo,“ řekl Idi Amin, kterého vzbudil pobočník.

„Že nevyšla spolupráce? Proč ne?“

„Udělal jsem vůbec něco?“ pochyboval Idi Amin.

„Ale já jsem udělal přesně to, co jste si přál.“

„Sta-sta-stalo se něco?“

„Co se stalo?“

„Ano.“

„Nevím o ničem,“ lhal Bar-Lev.

Neřekli mu pravdu. Ani teď ne, když už bylo po všem. Idi Amin se o přepadu dověděl až později a z jiného pramene. Od vlastních důstojníků.

Ugandský ministr zahraničních věcí popsal události té noci před členy zasedání Rady bezpečnosti Spojených národů:

„Sotva se můj prezident odebral na lůžko, přistála izraelská letadla v Entebbe. O událostech vás informoval, pane prezidente (předseda Rady bezpečnosti OSN, pozn. aut.), můj prezident v poselství ze dne 4. července, odevzdaném vám ve 2120 středoevropského času. Zcela překvapivě a bez svolení vlády Ugandy přistály tři izraelské transportní letouny na mezinárodním letišti v Entebbe. Hned po přistání přijely až ke staré odbavovací budově, kde byla rukojmí z francouzského airbusu. Z letadel vyjely vojenské džípy. Vetřelci měli ruční granáty, samopaly, bazuky a výbušniny. Napadli letištní budovu a ugandské vojáky, kteří ji ze vzdálenosti dvou set metrů hlídali. Podle podmínek únosců byly ozbrojeni jen lehkými zbraněmi. Následky přepadení: sedm únosců a několik ugandských vojáků bylo zabito, mnozí zraněni. Izraelští vetřelci vyhodili do povětří starou letištní budovu, poškodili startovací dráhu, zničili řadu ugandských letadel a drahých zařízení.

Chtěl bych upozornit na některé aspekty izraelského přepadení, z nichž je zřejmé, že Izrael nepřipravoval agresí bez vědomí spolupráce a podpory některých afrických zemí. Afrika by neměla dovolit žádnému státu tohoto kontinentu, aby sveden sionistickými Izraelci a jejich imperialistickými vůdci či kolaboranty pomáhal při napadení bratrské země. Podle informace, kterou máme k dispozici a jejíž pravdivost byla potvrzena mezinárodním tiskem, rozhodl se sionistický Izrael v Tel Avivu pro invazi do Entebbe už prvního dne tohoto měsíce. Právě onoho dne, kdy se prezident Amin snažil přesvědčit únosce, aby odložili ultimátum pro splnění svých požadavků. Mimo jiné se mu podařilo docílit propuštění dalších rukojmí.

Ugandská delegace ví o skutečnosti, že byl plán k přepadení Entebbe vypracován ještě předtím, než přistálo unesené letadlo na ugandské půdě. Je zajímavé, že Hlas Ameriky ohlásil pouhou hodinu a čtyřicet minut poté, co izraelské ozbrojené síly přistály v Entebbe, zprávu o úspěchu akce. Stalo se tak v rozhlasové relaci ve dvě hodiny ráno východoafrického, tedy ve třináct hodin středoevropského času. Všechny britské nedělní noviny, které se běžně už od půlnoci prodávají na ulicích, přinesly, dokonce s mnoha podrobnostmi, příběh o takzvané úspěšné operaci v Entebbe. Sunday Express píše například ve vydání z 230 hodin téhož dne s nadšením:

„Jak prohlásil izraelský mluvčí v Tel Avivu, osvobodily izraelské jednotky dnes ráno všechna rukojmí, která byla držena v zajetí na ugandském letišti v Entebbe. Také posádka letounu Air France je svobodná. Potom, co izraelská letadla přistála v Entebbe, otřásl letištěm exploze.“

Chtěl bych upozornit, že Uganda nikdy neschvalovala prostředky mezinárodního pirátství a nikdy s nimi nebude souhlasit. Proto není, prostě řečeno, pravdivé prohlášení vedoucích kruhů Izraele, že Uganda spolupracovala s únosci. Ugandská vláda byla zcela náhodně a z humanitních důvodů zatažena do tohoto případu. Možná že by bylo vhodné vyslechnout posádku letounu o okolnostech, proč let skončil právě v Ugandě. Žádost o přistání v Chartúmu byla totiž zamítnuta. Možná že letadlo zamířilo do Entebbe, protože mělo pohonné hmoty na pouhých patnáct minut letu. Únosci chtěli původně přistát v Chartúmu.“

Hlavní město Keni Nairobi leží na náhorní rovině, obklopené několika pahorky. Mezi městem a letištěm Embakasi se rozprostírá národní park se stády africké zvěře a cestující, který se ocitne třeba jen v tranzitu na letišti Embakasi, může využít několikahodinového pobytu k safari v nájemném voze nebo mikrobusu se stopařem. Letiště má živý provoz, zájem turistů o safari ve východní Africe stoupá, Nairobi je místem přistání mnoha mezinárodních leteckých linek. Snad proto nevzbudilo velkou pozornost několik mimořádných letadel nezvyklého typu s narychlo nalepenými čísly a iniciálami izraelské letecké společnosti El Al.

Prvním strojem, jehož přilet byl uveden v letovém řádu, byl podle hlášení místního rozhlasu speciál společnosti El Al Boeing 707, číslo LY 167. Přistál ve třiaadvacet hodin místního času na dráze číslo čtyři, rezervované pro ohrožená letadla. Za spolupráce keňských úřadů, pozemního personálu a místního zástupce společnosti El Al byl letoun okamžitě odstaven stranou. Registrační číslo 4 XBY 8 neodpovídá číslu uvedenému v palubní knize. Také v pojistné smlouvě byl let uveden jako číslo 169.

Necelé dvě hodiny poté se ohlásilo letištní věži v Nairobi jiné letadlo z Tel Avivu. Byl to rovněž Boeing 707 s číslem 167. Vedení letiště přijalo letoun s jistým překvapením, dostalo však od izraelského kapitána odpověď, že má poruchu na motorech a potřebuje přistát. Ve dvě hodiny nula šest se objevil další Boeing 707 a současně první herkules vracející se z Entebbe. Během následujících třiceti minut se věži ohlásily další tři herkulesy. Všechny byly podle pokynů navedeny na dráhu číslo čtyři.

Do Boeingu 707, který byl zařízen jako nemocnice s operačním sálem, přenesli okamžitě raněné. Ale deset postižených převezly sanitky do Kenyattovy státní nemocnice, kde měla noční službu kanadská zdravotní sestra. Byla velice překvapena, když na ambulanci spatřila několik silných mladých mužů, podle všeho vojáků, kteří potřebovali po nadměrné ztrátě krve transfúzi. Všichni znali svou krevní skupinu.

Zatímco lékaři bojovali o životy izraelských vojáků, plnily cisternové vozy nádrže obrovských herkulesů. Dalo se čekat, že technické přistání bude trvat déle než hodinu, tak se někteří z osvobozených zajatců vydali k letištnímu bufetu pro občerstvení. Proti všem zvyklým bylo v tuto ranní hodinu otevřeno, proti všem předpokladům zde cestující dostali tak časně nejen čaj, kávu a vychlazenou coca-colu, ale také čerstvé sendviče. Později se podařilo zjistit, že obsluha bufetu dostala příkaz naplnit chladicí pult obloženými chlebičky a držet noční nepřetržitou službu. Říká se rovněž, že později došlo v Keni k několika nevysvětlitelným smrtelným nehodám. Postižení byli právě zaměstnanci letiště v Embakasi, kteří v noci tak ochotně pomohli vybavit izraelská letadla k dalšímu letu. Stali se snad nepohodlnými svědky?

Poslední herkules odstartoval z dráhy číslo čtyři asi dvě hodiny před příchodem nového dne. Těsně za ním odlétl Boeing 707 zařízený jako lazaret. Dva těžce ranění izraelští vojáci a jedna žena z uneseného airbusu zůstali v nairobské státní nemocnici. Všechna izraelská letadla za podpory místního pozemního personálu v pořádku natankovala a v klidu odstartovala kletu do Tel Avivu. „Operace Hrom a blesky“ proběhla úspěšně. V Tel Avivu to již věděli a připravovali slavnostní přivítání hrdinů.

Šlo však výhradně o samostatnou izraelskou akci? Téže noci a téhož rána, kdy herkulesy izraelských leteckých sil tankovaly na letišti v Embakasi, stál stranou startovacích drah v pohotovosti dálkový průzkumný stroj leteckých sil Spojených států amerických P3 Orion, jedna z posledních technických novinek v oboru. Nepodařilo se odhalit, proč a odkdy byl na nairobském letišti, ale protože krátce poté zase odlétl, novináři usoudili, že jeho pobyt je jen přechodný. Byla to náhoda, že zde stál s běžícími motory ve chvíli, kdy probíhala izraelská akce?

Tisk se ještě dlouho vracel k „Operaci Hrom a blesky“, novináři se dívali na útok ze všech možných úhlů. Tak se také objevil rozhovor Uzi Davidsona s šéfem únosců, údajně Němcem Ernestem Winfriedem Bösem. Ten zahynul při zahájení útoku. Uzi Davidson byl jedním z unesených.

„Proč jste vlastně zde?“ zeptal se Davidson únosce. Ten chvíli váhal, pak obšírně vysvětloval, že věří v práva nešťastného palestinského národa, který přišel o svou vlast. Rozhodl se pomáhat pronásledovaným, proto je tady.

„Dobře,“ namítl Davidson, „připusťme, že Lidové frontě a ostatním nepřítelům v arabských státech se podaří zničit Izrael a Židé, kteří to přežijí, se opět rozprchnou po celém světě. Co uděláte pak? Budete unášet letadla, aby se mohl židovský národ vrátit do své vlasti? Nebo se exponujete jenom pro Palestince?“

„Souhlasím s vámi; židovský národ musí mít vlastní stát.“

„Takže jste pro existenci izraelského státu?“

„Pochopitelně. Ale s podmínkou, že bude vedle Izraele existovat samostatný palestinský stát. Anebo že vy budete žít ve vašem státě společně s Palestinci.“

„To ale odporuje názoru lidí, pro něž pracujete a pro něž riskujete život. Ti totiž nejsou ochotni přiznat státu Izrael nárok na existenci.“

„Nejsem mluvčí Lidové fronty. Mám své vlastní názory. Viděl jste někdy, v jakých podmínkách žijí lidé v palestinských uprchlických táborech? Viděl jste jejich děti?“

„Jednou to skončí. Jednou se najde řešení problémů Blízkého východu. Válka nemůže trvat do nekonečna. Co budete dělat potom? Kam půjdete?“

„Jsem Němec. Mám rád svoji vlast. Ale ne takovou, jaká je dnes. Toužím po jiném Německu. Žiji v podzemí, jsem stále na útěku. Německá policie mě hledá. Dobře vím, co mě čeká: buď skončím s kulkou v hlavě, nebo budu sedět léta za mřížemi.“

Vraťme se ještě k mezinárodněpolitickému posouzení „Operace Hrom a blesky“, k otázce pomoci izraelským přepadovým jednotkám. V této oblasti byly následky nejvýraznější. Vztahy obou sousedů, Ugandy a Keni, které nebyly ani předtím nejlepší, se výrazně zhoršily. Ugandský ministr zahraničních věcí Abdall prohlásil na zasedání Rady bezpečnosti Organizace spojených národů v New Yorku:

„Snažil jsem se nemluvit o Keni, protože je to bratrský národ a sousední stát. Naneštěstí jmenoval její zástupce Ugandu ve svém prohlášení. Proto bych nyní chtěl, aby členové Rady bezpečnosti sledovali můj referát. Jakou roli zahrála Keňa při této invazi? Prvního července byla vyslána do Nairobi zvláštní izraelská mise. Projednala a odsouhlasila s keňskými úřady rozhodnutí o invazi a údajně docílila souhlasu a příslibu pomoci. Máme usvědčující důkazy o tom, že této prosbě bylo vyhověno. Máme své vlastní informační prameny, ale přesto bych chtěl poukázat na článek pana Jamese MacManuse v londýnském The Guardian z pondělí 5. července 1976. Píše v něm: „Přestože se keňská vláda nevyjádřila k přepadení a není pravděpodobné, že tak někdy učiní, pokouší se v oficiálních kruzích bagatelizovat svou spoluúčast. Podle prohlášení z Nairobi došlo k těmto událostem: v jedenadvacet hodin místního času (devatenáct hodin britského) v sobotu večer zpozorovali někteří očití svědkové, jak na keňském civilním letišti přistály tři vojenské transportní letouny, údajně izraelská vojenská letadla typu C-131.“

Krátce poté byla jedna z letištních hal doslova přeměněna v polní lazaret s kompletním operačním stolem, zařízeným pro narkózu a kyslíkovými bombami. Už předtím přijely na letiště oddíly keňské armády a speciální parajednotky General Service Unit (GSU) obsadily objekt.

Kolem půlnoci odsud startovaly tři letouny k hodinovému letu do Entebbe. Na palubě se nacházely izraelské vojenské oddíly a příslušníci protiteroristické skupiny.

Z těchto svědeckých výpovědí vyplývá, že izraelská letadla, která provedla invazi, měla nejen povolení přeletět keňské výsostné území, ale směla také přistát a mohla použít zařízení letištního servisu, a to jak cestou k přepadení Ugandy, tak i cestou zpět do Izraele.“

S další verzí případu přišel britský list Financial Times v pondělním vydání z 5. července 1976: „Podle zpráv z Nairobi přibyl do města minulý týden značný počet izraelských bezpečnostních úředníků. Společně se zástupci policejních složek Keni se intenzivně podíleli na akci na letišti Embakasi, když zde izraelská letadla tankovala pohonně hmoty, a ve chvíli, kdy byla osazenstvu poskytnuta lékařská pomoc.“

„Operace Hrom a blesky“ byla agresí podle všech mezinárodních norem, vstupem ozbrojených sil Izraele na území suverénního státu Republika Uganda, ale byla rovněž, z pohledu izraelského veřejného mínění, úspěšnou akcí tajné služby Mossad. A ten si po překvapení, které připravily izraelské armádě egyptské a syrské jednotky ve válce zvané Jom Kippur, potřeboval spravit reputaci.

Izraelský Mossad se nevypořádal s teroristy, jak to telavivští generálové naplánovali. Únosci, většinou členové západoněmecké organizace Baader – Meinhoffová, také nedocílili ničeho. Měli chybné informace a při únosu letadla i při sestavování požadavků zřejmě improvizovali. V Tel Avivu věděli, jak moc se únosci mylí, když požadují vydání odsouzených na keňských úřadech, zatímco jsou v izraelských věznicích. Pracovníci Mossadu si snadno spočítali, že letadlo unesla druhá nebo dokonce třetí garnitura, ale v žádném případě ne „první mužstvo“.

Vůdce teroristické skupiny Baader – Meinhoffová Andreas Baader a další tři členové takzvané „první garnitury“, Gudrun Ensslinová, Jan-Carl Raspe a Irmgard Möllerová, byli 28. dubna 1977 odsouzeni k doživotnímu vězení. Po nezdařeném únosu západoněmeckého letadla společnosti Lufthansa na somálské letiště v Mogadišu, při němž měli být vyměněni za rukojmí, spáchali v noci 18. října 1977 ve stammheimské věznici ve Stuttgartu sebevraždu. Mimo Möllerové všichni zemřeli.

Ernst Winfried Böse, kterého agenti Mossadu identifikovali jako šéfa únosců v Entebbe, byl původně šéfredaktorem vydavatelství ve Frankfurtu nad Mohanem. Ukrýval teroristy, spolupracoval s Ulrikou Meinhoffovou, obstarával falešné cestovní pasy, ale také zbraně a munici, kterou získal přepadením zbrojnice americké armády na území Spolkové republiky Německo už v roce 1974. Agenti Mossadu byli přesvědčeni o tom, že spolupracoval také s příslušníky palestinské organizace Černé září při přepadení izraelské olympijské výpravy v Mnichově.

Členové jeho skupiny vyhodili do povětří v lednu 1975 dvě letadla izraelské společnosti El Al na pařížském Orly a připravovali podobnou akci proti jinému izraelskému letadlu v Nairobi. Jenže izraelská tajná služba Mossad měla na letišti Embakasi už tenkrát své agenty. Dozvěděli se o úmyslu a uvědomili o záměru teroristů keňskou policii. Byli to čtyři západoněmečtí občané a jeden Arab. Keňské úřady je vydaly agentům izraelské tajné služby. Teroristé skončili ve vězení Ramla. Mezi nimi Brigitta Schulzová a Thomas Reuter. Byli dlouho pohřešováni. Teprve v březnu 1977 dostali jejich rodiče zprávu, že jsou v izraelském vězení. V některé ze sousedních cel seděla už řádka měsíců Monika Haasová, rovněž členka západoněmecké teroristické skupiny Baader – Meinhoffová. Jména dalších se nepodařilo zjistit.

Pozoruhodné jsou okolnosti zatčení. Keňská policie dostala od neznámé osoby přesné informace o teroristech, číslo linky, kterou přiletí na letiště v Nairobi, dokonce i čísla sedadel v letadle. Kdo měl zájem na tom, aby evropští teroristé, kteří se pohybovali v mnoha státech světa, byli zatčeni právě v Nairobi?

Je zřejmé, že tajná služba Mossad spolupracuje s evropskými, ale také americkými zpravodajskými organizacemi. Kolegiální tip mohla dostat od kterékoli z nich. Nezodpovězená však zůstala otázka, jak to, že teroristé nevěděli, kde jsou vězněni jejich kolegové, a žádali jejich propuštění na keňských úřadech. Neměli přesné informace, což přisvědčuje názoru, že únos letadla provedla nedokonale organizovaná skupina, a nikoli palestinská odbojová organizace vedená

doktorem Haddádem.

K potvrzení této domněnky došlo asi o půl roku později. Někdy v lednu 1977 zatkli izraelští policisté na telavivském letišti Ben Guriona čtyřladvacetiletou nizozemskou státní příslušnici Ludvinnu Janssenovou. Agenti Mossadu ji vyslýchali, předali soudu, byla odsouzena jeruzalémským tribunálem na šest let do vězení. Tak tvrdý trest dívku zlomil a ona přiznala, že byla průzkumníkem pro akci „Pomsta za Entebbe“. Plánovala ji teroristická organizace, která si říkala „Rudá pomoc“. Spolupracovala se západoněmeckou skupinou Baader – Meinhoffová. Ludvinna Janssenová měla splnit na izraelském letišti prostý úkol: projít s malou ocelovou krabičkou letištními detektory, signalizujícími kovové předměty v kapsách cestujících, aby ověřila jejich citlivost.

Ludvinna nakonec řekla vše, co věděla, což umožnilo nizozemské policii zátah proti teroristům. V Amsterdamu zatkli šest anarchistů „Rudé pomoci“. Byli nejen ve spojení se skupinou Baader – Meinhoffová ze Spolkové republiky Německo, ale spolupracovali dokonce i s dublinskou IRA. Dalšího člena skupiny Maria Niewburga dostihli dokonce až v indickém Dillí. Agenti izraelské tajné služby Mossad opět poznali, že se jejich nepřátelé objevují ve stále více zemích světa. Skutečné iniciátory či prokazatelného velitele, šedou eminenci v pozadí únosu letadla do Entebbe, se však ani poté nepodařilo vypátrat.

Pistole v kytici růží

Rote Armee Fraktion byla sice vrcholovou, ale ne jedinou teroristickou organizací v Německé spolkové republice. Když se většina vedoucích dostala za mříže, činnost skupiny skomírala. Jiné menší skupiny dostaly příležitost ukázat se na scéně. Dodnes se nepodařilo spravedlivě posoudit, zda šlo o odnože Baaderova gangu nebo o konkurenční organizace. Že nebyly jejich cíle platonické, dokázala smrt dvou mužů. Prvním byl dvacetiletý student Wolfgang Quante, který sám sebe vyhodil do povětří, když v bytě v Brémách neopatrně zacházel s amatérsky vyrobenou pumou. V jeho záznamech se našly plány na několik teroristických akcí, při nichž mělo být použito násilí.

Druhým byl Holger Meins. Zemřel ve věznici na následky dvouměsíční hladovky 9. listopadu 1974. Jeho dobrovolná smrt zapůsobila mezi teroristy jako bomba. Bandita se přes noc stal mučedníkem. Hned příštího dne se pár jeho přátel rozhodlo pomstít jej. U dveří vily nejvyššího soudního představitele Západního Berlína Günthera von Drenkmanna zazvonil neznámý mladý muž. Drenkmann šel otevřít.

„Co si přejete?“ zeptal se.

„Nesu vám květiny,“ řekl mladík a postoupil s kyticí v náručí o krok vpřed. Neznámý měl za růžemi pistoli. Vystřelil a nejvyšší soudce padl mrtev k zemi. Nikdy se nepodařilo zjistit, kdo byl vrahem, ale nikdo z policejních či novinářských kruhů nepochyboval o tom, že patřil k Baaderově bandě. Vražda přece byla jasným aktem pomsty.

Všichni se mylili. Vraždu zorganizovala konkurenční skupina, která si začala říkat Hnutí 2. června, podle data smrti studenta Ohnesorga. Právě tak jako zpočátku banda Baadera a Meinhofových, tak i tyto teroristé měli vysoké cíle. Plánovali politické reformy, údajně bojovali za sociální spravedlnost a – vraždili. I když se po Drenkmannově smrti objevila prohlášení, že šlo o nehodu, že chtěli soudce unést, ale poslíček s kyticí ztratil nervy a vystřelil.

V mnohém se však nová teroristická organizace přece jen lišila. Nebyli to zločinci z povolání, provozovali své nájezdy po pracovní době, ve svém volném čase. Byli opatrnější, přísně zachovávali zákony konspirace, nepaktovali se s jinými skupinami a chystali se vstoupit na pódium s petardou i ohňostrojem. Pár dní před volbami v Západním Berlíně unesli jednoho ze špičkových kandidátů Křesťansko-demokratické unie, Petera Lorenze.

Tehdy dvaapadesátiletý advokát a politik nastoupil u své vily na Krumme Lanke do mercedesu a řidič vyjel po stejné trase jako každý jiný den. Tohoto dne, 27. února 1975, však nedejel. Něco málo přes kilometr od vily blokoval ulici nákladní vůz. Řidič včas přibrzdl, přesto se však ozvala rána. Do Lorenzova mercedesu zezadu narazil osobní vůz. Pak už šlo všechno jako v gangsterském filmu. Kdosi praštil řidiče přes hlavu tak, že omdlel, někdo jiný vtáhl ochromeného Lorenze do limuzíny, která se ztratila za nejbližším rohem. Policie neměla jedinou stopu po únoscích, svědkové neviděli dohromady nic. Většina z nich měla za to, že šlo o běžnou dopravní nehodu, jakých už viděli desítky. A tak se ani nezastavili a nezajímali se o nic.

Nejistota trvala celých 24 hodin. Teprve druhého dne se v kanceláři tiskové agentury DPA (Deutsche Presse Agentur) objevila obálka a v ní Lorenzova fotografie. Na krku měl pověšený kartón a na něm text: Zajatec Hnutí 2. června. Lorenz byl unesen jako rukojmí a Hnutí 2. června brzy publikovalo své požadavky: spolkové úřady zajistí pět jmenovaných teroristům, vesměs odsouzeným za zločiny od bankovní loupeže až po pumové atentáty na budovy i osoby, propuštění i volný odchod ze země. Vláda se postará o to, aby byli co nejrychleji dopraveni přímým letadlem do Jižního Jemenu. Teprve potom bude politik Peter Lorenz propuštěn na svobodu.

Debaty, polemiky, rozporná stanoviska politiků, úvahy novinářů, zda ustoupit či neustoupit nátlaku. Po čtyřech dnech nastoupilo všech pět vězňů do letadla. Někdejší starosta Západního Berlína, pastor Heinrich Albertz, je doprovázel, aby dohlédl na splnění podmínek. Únosci pak v noci dopravili Lorenze do jednoho z berlínských parků a propustili ho.

Státní zřízení kapitulovalo před násilím. Lidé se ptali: je to dobře, nebo špatně? a měli později ještě několik možností položit si stejnou otázku, na niž neexistuje jednoznačná odpověď. Ti, kdo se profesionálně zabývali problémem terorismu, se ještě ptali: proč banditi nežádali propuštění Andree Baadera, Gudrun Ensslinové, Ulriky Meinhofové a ostatních vězňů?

Chtěli se distancovat od RAF? Zřejmě ano. Krátce poté se v jednom prohlášení, která čas od času posílali redakcím, objevilo odsouzení metod Rote Armee Fraktion. Nová banda nechtěla jít od jednoho přepadení banky k druhému, aby pak mohla svým členům umožnit nákup luxusních automobilů, přepychových bytů či dovolené u moře, chtěla pracovat pro politické ozdravení společnosti a tomuto cíli věnovat všechny své síly. Stejně ideály jako kdysi Baader a spol., ale z reformátorů se stejně stali bandité. Budoucnost Hnutí 2. června měla později ukázat, že i tato nová generace mesiášů se nakonec změnila v partu zločinců, kteří kradli automobily a zbraně, padělali dokumenty a cestovní pasy, přepadávali

banky a realizovali atentáty podomácku vyrobenými bombami. Nezastavili se ani před vraždami.

Ti dva mladí muži budovu západoněmeckého velvyslanectví ve Stockholmu znali. Byli zde před několika dny pod záminkou, že potřebují nějaké podklady pro svou disertační práci. Samozřejmě že je na ambasádě nemohli dostat. Ale oni je také nechtěli. Měli jen prozkoumat jeviště příští akce. A teď, 24. dubna 1974 asi v 1130, se právě proto, že věděli jak, dostali do budovy. Další dva, muž a žena, čekali zatím venku. Pak vyšel ze dveří, které neměly zvenčí kliku, jakýsi zaměstnanec velvyslanectví, oni řekli zdvořile a německy: dovolíte, prosím, a protáhli se dovnitř, jako by byli zdejší.

„My bychom chtěli na konzulární oddělení,“ řekla mladá žena před okénkem příjímacího úředníka.

„Co potřebujete, prosím?“ zeptal se s úsměvem muž v tmavém obleku:

„Stala se nám taková nemilá věc. Jsme na svatební cestě a ztratily se nám cestovní pasy,“ nakrčila čelo mladá žena.

„Vůbec nevíme kde a jak,“ řekl novomanžel.

„Když to není nic horšího,“ usmál se úředník a ukázal do chodby. „Číslo dvacet osm.“

Všichni se dostali dovnitř: Siegfried Hausner, Karl Heinz Dellwo, Bernhard Rössner, Manfred Lutz Taufer a „novomanželé“ Ulrich Wessel a Hanna Elisa Krabbeová.

Pracovna velvyslance Dietricha Stoeckera a některých velvyslaneckých radů byla ve třetím patře. Manželský pár se objevil ve velvyslancově předpokoji a sekretářka žasla:

„Jak jste se sem dostali? Konzulární oddělení je dole.“

Oba mladí lidé se však nehýbali z místa. Muž najednou vytáhl z kapsy pistoli a vykřikl:

„Ruce na stůl a ani hnout!“

Příjímací úředník si všiml, že oba návštěvníci, kteří prošli kolem jeho okénka, když vyřizoval jinou stranu, nezabočili ke konzulárnímu oddělení, kývl na pracovníka bezpečnosti, který měl službu, a ten se za nimi vydal. Když přišel do prvního patra a chtěl neukázněné návštěvníky oslovit, všiml si, že shora na něj míří neznámý muž.

Hned poté vznikla panika. Teroristé střelili do zdi i do stropu, snažili se způsobit co největší chaos. V přízemí otevřeli někteří úředníci okna, vyskočili do zahrady a dali se na útěk. Ty ostatní zahnali teroristé do třetího patra, kde už drželi v šachu velvyslance Stoeckera, vojenského přidělence von Mirbacha a obchodního radu Hillegarta. Se dvanácti rukojmími se pak zabarikádovali v nejvyšším poschodí.

Po prvních výstřelech zalarmoval někdo policii, za několik minut obklíčil zvláštní oddíl střelců v ocelových přilbách a neprůstřelných vestách budovu velvyslanectví a obsadili obě dolní patra. Teroristé je vyzvali, aby okamžitě opustili budovu. Policie nemínila vzdát se bez boje, naopak, chystala se k útoku.

„Hovoří mluvčí Bojové skupiny Holgera Meinse, hovoří mluvčí ... Jestliže všichni policisté okamžitě neopustí budovu, budeme nuceni zastřelit pro výstrahu vojenského přidělence von Mirbacha,“ ozval se hlas shora.

Policisté zůstali na svých místech. Krátce po jedné hodině se ozvaly čtyři výstřely. Zanedlouho se pootevřely dveře a na odpočívadle schodiště se objevilo tělo Andrease von Mirbacha. Ještě žil, ale krvácel, a teroristé dovolili až za hodinu dvěma neozbrojeným zdravotníkům, aby postřeleného odnesli. Pozdě, von Mirbach ztratil příliš mnoho krve a do rána v nemocnici zemřel.

Policie po prvních výstřelech kapitulovala. Protiteroristická jednotka opustila budovu. Západoněmecká tisková agentury DPA má ve Stockholmu svou pobočku. Ke druhé hodině odpolední zde zazvonil telefon a neznámý hlas oznámil:

„Tady je mluvčí Bojové skupiny Holgera Meinse, запиšte si prosím vzkaz,“ řekl telefonistce a pak diktoval požadavky únosců: 28 vězňů včetně Baadera, Meinhofové a ostatních, kteří jsou v západoněmeckých věznicích, musí být okamžitě propuštěno výměnou za rukojmí. Stane se tak do devíti večer na frankfurtském letišti, kam budou vězňové dopraveni. Kdyby úřady nepřistoupily na podmínky, zastřelí teroristé každou hodinu jedno rukojmí.

Chtěli opakovat, co se jejich kolegům podařilo v případě únosu Petera Lorenze? Tehdy akce proběhla bez problémů. Státní moc se podrobila požadavkům gangsterů a všechno bylo zdánlivě v pořádku. Jenomže vznikl precedenční případ. Vládní úřady pootevřely hledí, daly najevo, že západoněmecká veřejnost a její výkonná moc mají ze zločinců strach a netroufají si postavit se jim tváří v tvář, byť za cenu možných obětí.

Politici se znovu ocitli ve svízelné situaci. Navíc se tragédie odehrávala před zraky lidí z celého světa, televize využila příležitosti a vysílala z obleženého velvyslanectví živý přenos. Přímý představený zadržovaných rukojmí, ministr zahraničních věcí Genscher, měl také přispět k rozhodnutí, jak postupovat proti takovému násilí. S teroristy již měl své zkušenosti. Před dvěma lety, v době olympiády, řídil ve funkci ministra vnitra akci na letišti Fürstenfeldbruck, která dopadla katastrofálně.

Jedna porada stíhala druhou, „krizový štáb“ zasedal, v Bonnu se snažili získat čas. Protahování jednání s teroristy měl v některých případech úspěch. Ve Stockholmu ne. Přesně ve 22 hodin, jak předtím oznámili, zastřelili teroristé v budově stockholmského velvyslanectví dalšího německého diplomata, obchodního radu Heinze Hillegarta. Byla to chladnokrevná vražda. V Bonnu způsobila poplach. Přesto západoněmecká vláda nekapitulovala. Její mluvčí telefonicky oznámil teroristům, že jejich podmínky nepřijímá.

Bylo to nečekané rozhodnutí. Otráslo sebevědomím vrahů. Za necelých patnáct minut poté propustili tři ze zadržovaných žen a dali jim s sebou písemné ultimátum, v němž opakovali výhrůžku: nebudou-li podmínky v celém rozsahu splněny, zastřelí každou další hodinu jednoho ze zadržovaných. Nedošlo k tomu.

Krátce před půlnocí se v budově velvyslanectví ozvalo několik detonací. Ve třetím patře vznikl požár. Policisté zaútočili. Ozývala se střelba. Z hořících místností prchali rukojmí i teroristé. Ulrich Wessel byl v boji zblízka zastřelen. Bernhard Rössner, Hanna Elisa Krabbeová a Siegfried Hausner těžce zraněni. Švédští policisté násilníky zatkli a neprodleně je dopravili letadlem do Spolkové republiky. Hausner, který už v roce 1972 pomáhal Meinhofové umístit pumy do kanceláří Springerova tiskového koncernu v Hamburku, zemřel asi o měsíc později v nemocnici vězení Stammheimu. Teroristé tedy prohráli. Pro gangstery bandy Baadera a Meinhofové na čas zhasla naděje na

vysvobození.

Před velikonočními svátky, 7. dubna 1977, došlo k další, dokonce trojnásobné vraždě uprostřed města Karlsruhe. V 915 na Zelený čtvrtek ráno, kdy byl v ulicích ještě minimální provoz, vyjel po každodenní trase osobní mercedes řízený šoférem z povolání Wolfgangem Göbelem. Vedle něj se usadil generální prokurátor Siegfried Buback, vzadu vedoucí dopravní skupiny Generální prokuratury Georg Wurster.

Už někdy koncem března se v düsseldorfském obchodě s motocykly objevil mladík, představil se jako Günter Sonnenberg a zajímal se o poslední model Yamahy 750. Prodáváč odříkal naučené technické informace, ale zjistil, že na rozdíl od mnoha jiných se tento mladý muž o vlastnosti špičkového stroje moc nezajímá. Přeshlapoval kolem naleštěného motocyklu a nakonec řekl:

„Víte, já bych si vlastně takový motocykl mohl vypůjčit.“

„V tom případě se laskavě obraťte na tuto firmu,“ podával prodáváč Sonnenbergovi vizitku s adresou.

Mladý muž nešel do půjčovny hned, ale za několik dní poté si zde najal silný motocykl Suzuki 750 GS se státní poznávací značkou D-AT 792. Byl to poslední model, měl najeto 3 315 kilometrů a Sonnenberg byl zřejmě spokojen. Ještě než odjel, koupil si koženou motocyklovou bundu a zaplatil za ni 479 marek.

„Jmenuji se Hans-Dieter Götz,“ řekl jiný mladý muž v Germersheimu. „Chtěl bych nějaký pěkný auták.“

Prodáváč mu ukázal několik ojetých vozů, mladý muž si vybral alfu romeo, podepsal smlouvu, a jak se později ukázalo, udal vymyšlenou frankfurtskou adresu. Už pár dní před tím kupoval na inzerát jiný ojetý vůz a vyplatil dokonce majiteli BMW 2 500 marek zálohy. Když chtěl s vozem odjet, zjistil, že prodávající odmontoval číslo a trvá na tom, aby si nový majitel vůz sám policejně přihlásil. Mladý muž, který se také zde představil jako Götz, za několik dní smlouvu zrušil a zálohu si vzal zpět. Pak koupil onu alfu romeo, na níž zůstala poznávací značka GER-AM 25.

Když se policie později snažila zjistit, kde údajný Sonnenberg najel 802 kilometrů, které přibýly na tachometru, vzpomněl si jeden ze svědků, že motocykl stál 3. dubna v Sachsenheimu před místní spořitelnou. Další svědek vypověděl, že v Karlsruhe pozoroval dva mladé muže, kteří přijeli na parkoviště v centru města na dámských bicyklech, přivázali je řetízem k tyči dopravní značky, zamkli visacím zámkem, nasedli na silný japonský motocykl, který stál na parkovišti, a odjeli. Jeden ze svědků si dokonce zapamatoval číslo motocyklu, i když ne docela přesně.

Nedaleko Sachsenheimu jsou krásné lesy. Jednomu kopci se zde říká Burgberg. Hajný, který zde byl ve dnech 4. a 5. dubna na pravidelné obchůzce, zaslechl výstřely, ale jak se později vyjádřil, předpokládal, že jsou v okolí manévry, a tak tomu nevěnoval pozornost. Později se zde našly nábojnice vystřelené z vražedné zbraně a hajný pochopil, jak se mýlil. V blátě byly zřetelné otisky pneumatik vypůjčeného motocyklu, obyvatelé Sachsenheimu viděli v těchto dnech v městečku i okolí vůz značky Alfa Romeo.

Ve Spolkové republice si majitelé motorových vozidel mohou objednat poznávací značky v luxusním provedení z reflexního materiálu. Je to běžné, mnohé firmy, nebo spíš dílny, se takovou výrobou zabývají. Zaměstnankyně firmy v Ludwigshafenu přijala dne 5. dubna telefonickou objednávku na reflexní značku na motocykl LU-N L8. Téhož dne si ji vyzvedl mladý muž, zaplatil 17,50 marek a odjel.

Na Zelený čtvrtek ráno zastavila Bubackova modrá služební limuzína na červenou na křižovatce ulic Landstrasse a Moltkestrasse. Ve vedlejší pruhu dojeli k mercedesu dva mladí muži v olivově zelených přilbách na motocyklu Suzuki. Spolujezdec na tandemu měl na krku pověšenou brašnu. Když se služební mercedes rozjížděl na zelenou, vytáhl spolujezdec z brašny stříelnou zbraň a bočními okénky pálil na osazenstvo mercedesu. Potom řidič motocyklu přešel na druhou stranu a nahlédl do vozu, který stále ještě pomalu sjížděl dolů od křižovatky. Řidič motocyklu přidal plyn a z místa činu ujel.

Generální prokurátor Buback byl mrtev, jeho řidič také. Göbel byl těžce zraněn. a zemřel v nemocnici o šest dní později. Atentátník vypálil 15 ran ze samopalu Heckler-Koch se zkrácenou pažbou i hlavní.

K trojnásobné vraždě se přihlásilo komando Ulriky Meinhofové, odnož či nástupce Rote Armee Fraktion. Prohlášení skupiny dostaly redakce významných deníků a tiskové agentury a byla ve většině případů publikována. Jedno však bylo na proklamacích podezřelé: stylizačně velice připomínaly výzvy koncipované Andreasem Baaderem, který však seděl „v nejlépe hlídaném vězení Spolkové republiky“. Později se ukázalo, jak špatně byli vězni sřezeni, jak čilý styk měli se svými kumpány či následníky na svobodě, že vlastně Baader z vězení plánoval a řídil teroristické akce.

„Buback byl přímo odpovědný za zavraždění Holgera Meinse, Siegfrieda Hausnera a Ulriky Meinhofové,“ snažili se teroristé zdůvodnit trojnásobnou vraždu. „Ve funkci generálního prokurátora, jako ústřední koordinační prostředník justičních orgánů a západoněmecké zpravodajské služby v úzké spolupráci s CIA a Bezpečnostním výborem NATO, připravil jejich zavraždění a také akci řídil.“

Krátce poté byly po nekonečných průtazích vysloveny rozsudky v takzvaném stammheimském procesu. Andreas Baader, Gudrun Ensslimová a Jan Carl Jaspe byli pro čtyřnásobnou vraždu a čtyřicetinasobný pokus vraždy a pro další zločiny odsouzeni na doživotí.

Vražda generálního prokurátora byla aktem pomsty a současně výzvou policii i vládě. Teroristé chtěli dokázat, že se nesmí vzdát, že převzali zbraně od svých odsouzených kompliců. Brzy dokázali, že se neštítí použít žádných prostředků, aby zastrašili veřejné mínění, aby otráslí politikou své vlády.

Jürgen Ponto byl bankéř, ředitel a předseda správní rady Dresdner Bank, což je, přes údaj na firmě, západoněmecký peněžní ústav. Susanna Albrechtová byla dcerou jednoho z vážených a také zámožných hamburských advokátů. Od malička vyrůstala v dostatku, vždy měla to, co si přála. Její rodina se přátelila s rodinou bankéře Ponta a Susanna byla jeho kmotřenkou. Narodila se v březnu 1951 a nebyla spokojena s blahobytem, v němž vyrůstala. Už v roce 1974 se stala členkou hamburského Výboru proti mučení politických vězňů v Německé spolkové republice, utekla z rodinné vily a žila „na divoko“ s teroristou Karl Heinzem Dellwo, jedním z těch, kteří se zúčastnili přepadení stockholmského velvyslanectví.

Případ Susanny Albrechtové má zvláštní místo v historii terorismu. Je totiž názorným příkladem, že zločinecké bandy, které se sice pyšní politickými motivy pro své činy, se v ničem neliší od gangsterů. Albrechtová zahrála v případu Ponto smutnou roli.

Ředitel Jürgen Ponto obýval velkou vilu v Oberurselu. Asi v pět hodin odpoledne 30. července se ozval v hale bzučák, později divčí hlas.

„To jsem já, strýčku, Susanna, Susanna Albrechtová. Jsem u zahradní branky. Jedeme náhodou kolem, a tak jsem se na vás chtěla podívat.“

Bankéř dal pokyn a řidič otevřel. Susanna nebyla sama, do zahrady vešli tři mladí lidé. Ti se pak také objevili v hale. Všichni tři se zastavili. Hala byla prázdná.

Jürgen Ponto telefonoval ve své pracovně a řidič odvedl návštěvníky do přijímacího salonu. Bankéř nedal na sebe dlouho čekat, vešel a ...

Nepodařilo se zjistit, jak proběhla akce končící výstřely. Teroristé chtěli údajně Ponta unést, ten se bránil, praskly rány z pistole, přiběhla paní Pontová a služebnictvo, teroristé utíkali a utekli. Někde za rohem nasedli do rychlého vozu a byli pryč. Jürgen Ponto zemřel za necelé dvě hodiny po převozu na frankfurtskou chirurgickou kliniku.

Aby snad teroristé nasadili korunu svému cynismu, vydali krátce poté prohlášení, v němž se přiznávají k vraždě, a scestnými argumentacemi bez hlavy a paty se ji snaží zdůvodnit. Mezi podpisy se objevilo také jméno Susanny Albrechtové, členky komanda Rote Armee Fraktion.

Susanna Albrechtová, které odmalička říkali Sanna, se stala obětí prostředí, v němž se narodila. Vyrůstala ve stínu úspěšného otce, zpočátku se mu chtěla přiblížit, stát se také tak úspěšnou, známou, vždy sebejistou. Později se dožila zklamání. Zjistila totiž, že otec není tím neomylným idolem z pomníku, ale obyčejným člověkem s chybami a zápornými povahovými vlastnostmi. Stále častěji docházelo mezi otcem a dcerou k rozporům, Susanna se necítila volná, měla pocit, že je svazována konvencemi horních deseti tisíc, k nimž její rodina bezpochyby patřila. Od poznání, že je mnohé jinak, než si představovala, k revoltě proti systému a společnosti, které jí svazují nohy, byl jen krůček. Susanna začala demonstrovat odpor proti způsobu života, který dostala do vínku. Psycholog Salewski cituje prohlášení Susanny Albrechtové: „Už mám až po krk těch věčných žranic s kaviárem a uzeným lososem.“

Přestala se učit. To je zřejmě první projev vzpoury proti rodičovské autoritě, který napadne snad každého mladého člověka. Měla maturovat, a tak se rodiče postarali o donucovací vyučování. Poslali dceru do internátu. Oblékli ji do šedivé uniformy, zbavili ji identity. Tady už nebyla dcerou všemocného boháče, ale jednou z houfu. Byla nováčkem, stala se dokonce jednou z těch na chvostě ústavní hierarchie. Musela posluhovat starším, musela se podrobit, dokonce ponižít.

Pobyt v internátě splnil účel, alespoň si to mysleli Susannini rodiče. V roce 1971 maturovala a zjistila, že život nemá smysl. Scházel jí cíl, neměla proč se namáhat, neměla o co usilovat, přitom toužila udělat něco velkého, něco pro všechny. Stala se opatrovnící v mateřské škole. Poprvé byla spokojená. Už nebyla dcerou známého boháče, byla Albrechtová, nic víc. To jí vyhovovalo. I když to byla laciná póza. Kdykoli potřebovala, podepsala šek a vybrala si peníze. Jinak se však rozloučila s okázalou domácností rodičovského domu, našla si kamarády mezi socialisticky smýšlejícími studenty, nastěhovala se do společného bytu jedné z pochybných skupin, které byly v těch letech v módě, a přestože se zapsala na univerzitu, přestala studovat.

Prostředí, do něhož se dostala, se jí stalo osudným. Poprvé ji zatkl s mnoha jinými, když násilně obsadili prázdné byty na protest proti spekulantům s pozemky. Seznámila se s Margit Schillerovou a Ilse Stachowiakovou, příslušnicemi Rote Armee Fraktion, a začala vykonávat pro tuto teroristickou organizaci méně významné služby. Renomovaný terorista Karl Heinz Dellwo se stal jejím milencem. Nastěhovala se s ním do dvoupokojového bytu. Když se později její druh tak smutně proslavil při masakru na stockholmském velvyslanectví, najednou byla teroristkou. Pak už šlo všechno ráz naráz. Odmalička toužila po velkém činu. Teď jí poskytli příležitost. Zazvonila u dveří vily svého kmotra a zavraždila ho.

Policie odstartovala obrovskou akci, aby se dostala pachatelům na stopu. Zatím marně. Veřejné mínění bylo vrcholně pobouřeno, vládní představitelé cítili, že se jim chvěje půda pod nohama. V boji proti teroristům prohrávali. A v létě 1977 se objevil další strašák.

V Karlsruhe je Blumenstrasse – Květinová ulice. Mimo jiné zde stojí také budova státní prokuratury. Naproti, v domě číslo 9, bydlí a má ateliér jistý malíř. Pětadvacátého srpna se ozval v bytě telefon a malířova žena uslyšela melodický ženský hlas:

„Tady Ellwangerová, dobrý den. Chtěla bych ... tedy chtěli bychom, já s manželem, chtěli bychom navštívit vašeho manžela. Postavili jsme si nový bungalov a potřebovali bychom nějaký pěkný obraz.“

Manželky domluvily návštěvu na zítřek v deset hodin dopoledne. Posadili se do ateliéru, popíjeli kávu, jedli bábovku, bavili se o umění a také o víkendových vilkách. Debata trvala už dvě a půl hodiny, když najednou pan Ellwanger vstal, sáhl pod sako a vytáhl pistoli. Vzápětí učinila totéž jeho „manželka“.

„Akce Rote Armee Fraktion,“ řekla překvapeným hostitelům. „Nic se vám nestane, když se budete chovat klidně a podle našich pokynů. Nemusíte se bát.“

Nezbývalo než kývnout, i když nevěděli, oč jde. Pan a paní Ellwangerovi je pak odvedli do vedlejšího pokoje a připoutali je šňůrou na prádlo k židlím. Zanedlouho se znovu ozval zvonek. Tentokrát šel otevřít pan Ellwanger. Podíval se špehyrkou a odemkl. Do bytu vstoupili dva muži. Nesli velký karton.

Všichni společně pak vybalili z krabice raketomet a namířili nebezpečnou zbraň na protější budovu státní prokuratury. Časový spínač nařídili na 16 hodin, přerušili telefonní dráty a zmizeli. Ve čtyři odpoledne se naštěstí nic nestalo. Časový spínač selhal. Malíř a jeho manželka se dlouho snažili zbavit pout. V sedm večer se jim to podařilo, ze sousedního bytu pak zavolali policii. Teroristé nebyli dopadeni, i když vyšlo najevo, že manželský pár sehráli Silke Maierová-Wittová,

přítelkyně Susanny Albrechtové, a Christian Klar, někdejší posluchač univerzity v Heidelbergu.

Už 30. listopadu 1976 byli dopravní hlídkou na dálnici nedaleko Butzbachu zadrženi dva podezřelí muži v ukradeném automobilu, bývalý advokát a nyní bandita Siegfried Haag a Roland Meyer. Ve voze našli policisté samopal a dvě pistole. Oba hledaní teroristé měli falešné dokumenty vystavené na cizí jména. Haag měl u sebe ještě další kompromitující písemnosti včetně diáře s „pracovním plánem“ teroristického komanda. Policejním úředníkům, kteří podrobili poznámky analýze, nebylo všechno jasné. Bandita užíval zkratk, kryptonymů a různých značek, akce byly zaneseny do tabulky s časovými údaji a rozpisem úkolů pro jednotlivé členy bandy: dopodrobna rozpracovaný akční plán. Mezi jinými i připravovaný atentát označený heslem Margarín.

Prezident Spolkové kriminální ústředny dr. Horst Herold a generální prokurátor si spolu s policejními experty marně lámali hlavu, když se snažili rozluštit, na koho je akce Margarín namířena. Když na to přišli, bylo pozdě. Siegfried Buback byl už mrtev. Ve Spolkové republice je jedním z nejrozšířenějších umělých tuků margarín SB, a to přece byly iniciály Siegfrieda Bubacka.

Další akce byla označena jako Big Money, velké peníze, a podle všeho to byl pečlivě rozpracovaný plán neuskutečněného únosu bankéře Ponta. Nasvědčovaly tomu některé okolnosti. Začátkem července přišel do archivu hamburského Ústavu světového hospodářství mladý muž v brýlích se zlatými obroučkami, předložil studentský průkaz a požádal o životopisné materiály pánů Ponta a Schleyera.

„Chystám doktorskou práci o vedoucích osobnostech našeho hospodářství,“ řekl na vysvětlenou.

Pracovníci ústavu mu připravili materiály na příští den a student v brýlích se zlatou obroučkou seděl celé dopoledne ve studovně a pilně si dělal výpisky. Pak poděkoval a odešel. Jmenoval se Willy Peter Stoly bylo mu 27 let a jeho role tím neskončila.

V pátek 25. července přišel do obchodu s ojetými vozy v Hürtu u Kolína nad Rýnem mladý muž a prohlížel si mikrobuse volkswagen se značkou K-C 3849.

„Tak co, jak se vám líbí?“ zeptal se prodavač.

„Ujde. A bílá barva je taky dobrá,“ odpověděl mladý muž.

„Takže berete?“

„Beru.“

„Pojďte dovnitř, pane, sepišeme kupní smlouvu. Papíry mám v kanceláři.“

Když usedli ke konferenčnímu stolu a kupující si spokojeně zapálil cigaretu, zeptal se prodavač:

„Vaše jméno, prosím?“

„Tady máte všechno,“ řekl kupující a podal obchodníkovi identifikační kartu. Bylo na ní jméno Peter Borge a adresa Kolín nad Rýnem 1, Luxenburger Strasse 121. Borge zaplatila odjel. Obchodník si mnul ruce, prodal rychle a bez smlouvání. Měl dojem, jako by ten mladík někam spěchal.

V Kolíně v ulici Weiner Weg 1b nechal před nedávnem jakýsi arabský šejk, který mimochodem investoval své petrodolary do více než 60 západoněmeckých nemovitostí, postavit věžový dům s nájemními byty. Byly komfortně vybaveny. Ke každému patřila garáž v suterénu. Dne 27. července si zde pronajala dost drahé apartmá číslo 2065 Lisa Riesová a dostala k němu v garáži místo číslo 127. Zaplatila předem.

Na policejní stanici v Kolíně-Porzu se 30. července 1977 dostavil rozčilený muž a oznámil krádež vozu. „Docela nový, pane komisaři, včera jsem ho koupil,“ vykřikoval.

„Uklidněte se, pane ... Vezmeme to popořádku. Vaše jméno?“

„Arno Last.“

„Zaměstnání?“

„Elektrikář. Tedy mistr v městských dílnách.“

„Jaký to byl vůz?“

„Docela nový, pane komisaři ...“

„Značka?“

„Mercedes 300, žlutý.“

„Číslo?“

„Počkejte,“ sáhl Last do kapsy a podíval se do dokladů. „Já... já jsem si to ještě ani nestačil zapamatovat. KAA 6584.“

„Dáme vám vědět, pane Laste,“ řekl komisař a vstal.

„A ještě něco,“ vzpomněl si zpocení muž. „Má vzadu kloub na přívěs. Chtěl jsem koupit karavan. Jedeme s rodinou do Itálie ... Teda, jedeme ... Chtěli jsme.“

„Neházejte flintu do žita, třeba se brzo najde.“

„To se taky stává, pane komisaři?“

„Někdy.“

V podzemní garáži věžového domu na Weiner Weg 1B se objevil cizí vůz. Garážmistr Friedrich Wilk si jej prohlédl a uznale pokýval hlavou. Zbrusu nový mercedes byl totiž poslední model. Wilk nevěděl, komu patří, poznamenal si značku K-LZ 589 a pro jistotu svým vozem mercedesu zablokoval výjezd.

Hned večer se objevil v jeho bytě majitel, mladý muž v brýlích se zlatou obroučkou, a omlouval se.

„To se nedá svítit, mladý pane. Jednou vás neznám a v mé garáži nikdo cizí parkovat nebude. Od toho jsem tady.“

„Já vím, pane Wilku, ale já nejsem cizí. Jsem snoubenec slečny Riesové, co tady bydlí. Tak jsem vás chtěl poprosit . . .“

Wilk dostal dvacet marek a dohodli se. Mercedes může garážovat na místě číslo 127. Slečna Riesová je příjemná blondýnka, garážmistr se s ní mohl seznámit, když ho požádala o klíček od schránky na dopisy. Jen mu bylo divné, že bydlí v apartmá, kde není žádný nábytek. Snad jí ho teprve přivezou.

Předseda Spolkového svazu německého průmyslu a svazu západoněmeckých zaměstnavatelů, dr. Hanns Martin Schleyer, byl velmi vlivný a bohatý pán. V neděli večer 14. srpna se vrátil opálený a odpočatý ze svého víkendového sídla u Bodamského jezera a příštího dne zasedl do kanceláře v budově firmy Daimler Benz ve Stuttgartu, kde zastával jedno z vedoucích míst. Tam se dozvěděl, že ho policie zařadila mezi osoby ohrožené, tedy i hlídané. V zápisniku zatčených banditů Haaga a Meyera se totiž našla u plánované akce Big Raushole zkratka „hm“. Policejní úředníci sestavili seznam všech hospodářských magnátů, jichž by se mohla týkat. Schleyer se jmenoval Hanns Martin, „hm“ mohlo znamenat jeho jméno.

Tato epizoda by nebyla ani důležitá, ani zajímavá, kdyby policie nezařadila Schleyera do první bezpečnostní skupiny. Od té chvíle ho hlídali jako ministra, do jeho vily zavedli bezpečnostní poplašný signál, vyměnili zámky a postarali se o montáž dalších, sejmuli Schleyerovi otisky prstů a natočili na magnetofonový pásek jeho hlas, přidělili mu osobní stráž. Udělali všechno nebo skoro všechno, aby Schleyera ochránili před nenadálým útokem.

Domovník a garážmistr Wilk se šel 5. září, jako ostatně každý den, podívat do domovní garáže a zjistil, že nový žlutý mercedes snoubence slečny Riesové stojí na svém místě. Pohoršil se však nad jiným, neznámým vozem. Ten zde včera ještě negarážoval. Byl to bílý mikrobuse volkswagen se žlutými záclonkami na oknech. Wilk byl zvědavý, jak už to u domovníckého povolání bývá, a nahlédl do vozu. Uvnitř byl modrý dětský kočárek. Wilk si zapsal poznávací značku cizího vozu a řekl si, že se pozeptá nájemníků, komu patří. Bydlel v domě vůbec mladý pár s malým dítětem? Domovník si nevzpomínal.

Hanns Martin Schleyer se vracel 5. září 1977 domů asi kolem čtvrt na šest. Za volantem jeho Mercedesu 450 SEL seděl zkušený jedenačtyřicetiletý řidič Heinz Marzisz, další vůz s policejní ochranou jel za nimi. Policisté v civilu Reinhold Brändle, 41 let, Roland Pieler, 20 let a Helmut Ulmer, 24 let, zajišťovali Schleyerovu bezpečnost. V 1725 přijely oba vozy k müngersdorfskému stadionu a zahrnuly do ulice Vincenze Statze. Sotva řidič nahlédl za roh, prudce šlápl na brzdu. Šikmo přes ulici stál nový žlutý mercedes s kolínskou poznávací značkou, vlevo před ním pomalu jel přes vozovku modrý dětský kočárek. Řidič doprovodného vozu policistů nestačil tak rychle zareagovat a zezadu na Schleyerův vůz najel.

Současně se ozvaly výstřely. Několik mladých mužů zahájilo na oba vozy palbu ze samopalů a pistolí. Jeden z teroristů otevřel zadní dvířka služebního mercedesu a vytáhl Schleyera. Další dva pomáhali zajatce naložit do bílého mikrobuse značky Volkswagen. Řidič Marzisz vyskočil rychle od volantu na ulici a snažil se pomoci šéfovi. Ozvala se salva a Marzisz padl s prostřelenou tepnou na zem. Krátce poté vykrvácel.

Teroristé naskákali do mikrobuse a na plný plyn odjeli i se zajatcem z místa činu. Jeden z automobilistů, kteří se ocitli v blízkosti přepadení, se okamžitě pustil za prchajícím mikrobusem, ale jak už to bývá, zločincům nahrála náhoda. O několik ulic dál se právě otáčel belgický vojenský nákladní automobil. Řidič nic netušil a bílý mikrobuse s prchajícími vrahy ještě projel, ale osobní vůz BMW, který jej pronásledoval, už ne. A tak ochotný automobilista ztratil prchající z dohledu. Když potkal policejní hlídkový vůz, oznámil, že mikrobuse jel směrem k nájezdu na dálnici. Policista hlášení převzal, neověřil si je a vyhlásil pátrání po bílém mikrobuse s touto nepřesnou informací. Jak se později ukázalo, byla to hrubá chyba. Mikrobuse jel jiným směrem.

Policista se dopustil ještě jedné chyby. Když referoval o pátrání ve zpravodajské televizní relaci v sedm hodin večer a žádal obyvatelstvo o spolupráci, řekl, že ujeli v bílém VW-Bully. V policejním žargonu „bully“ znamená mikrobuse, jenže nikdo z posluchačů to nevěděl, a tak vlastně netušili, po jakém voze se mají ohlížet. Případná prospěšná pomoc obyvatelstva byla tak touto chybou znemožněna.

Na místo činu se mezitím sjížděly hlídkové vozy z okolí, ale pro kolegy ze Schleyerovy ostrahy už policisté nemohli nic udělat. Všichni tři byli mrtví. Kriminalisté jen zjistili, že modrý dětský kočárek a žlutý mercedes sloužily jako past. Kočárek byl přivázaný na šňůře a některý z banditů jej zdálky vtáhl do vozovky. Žlutý mercedes byl ukradený vůz, o němž už byla řeč. Elektrikář Last jej dostal později zpátky a mohl se vydat s rodinou a přívěsem do Itálie.

Domovník Wilk si předtím poznamenal na papírek číslo bílého mikrobuse s modrým dětským kočárkem uvnitř a chtěl se zeptat nájemníků, komu patří. Když uslyšel zprávu, že policie takový vůz hledá, podíval se na poznámku a zjistil, že je totožný s tím, který garážoval v podzemí domu číslo 1b na Wiener Weg.

Asi v půl desáté večer přijeli kriminalisté do garáže. Mikrobuse byl zase na původním místě. Nerozběhli se k němu, mohla v něm být nálož, ale zavolali pyrotechnika. Ten otevřel dveře lankem z úkrytu za rohem. Nic se nestalo. Dali se do prohlídky. Uvnitř našli obálku s dopisem adresovaným bonnské vládě. Nebyl to originál, ale fotokopie. Bandité zřejmě věděli, že takto nelze určit původ papíru ani identifikovat psací stroj.

Spolkové vláde

Postaráte se o to, aby bylo okamžitě zastaveno veřejné pátrání, nebo Schleyera zastřelíme a nebudeme vyjednávat o jeho propuštění na svobodu!

RA F

Pátrání po pachatelích atentátu se přesto rozběhlo na plné obrátky. Od domovníka Wilka se kriminalisté dozvěděli o slečně Riesové a zazvonili u dveří jejího apartmá. Nikdo neotvíral. Protože měli co dělat s teroristy, kteří se neštíteli žádných prostředků a s oblibou pracovali s traskavými náložemi, netroufali si policisté vyrazit dveře. Dali přivést speciální pancéřový vozík, tak malý, že vypadal skoro jako hračka. Byl to dokonalý a vyzkoušený stroj, importovaný ze Severního Irska. Byl řízen na dálku rádiem, měl 7 reflektorů, videokameru, účinný samopal, pohyboval se na pásech a byl přesně ovladatelný. Jeho „řidič“ seděl v bezpečí v televizní obrazovce, na níž sledoval terén a „boj“ obrněného robota. Když vozík projel bytem Riesové, na obrazovce bylo vidět, že je apartmá prázdné.

Po prohlídce se potom zjistilo, že Riesová je vlastně Friederika Krabbeová, sestra Hanny Elisy Krabbeové, která se

zúčastnila přepadení velvyslanectví ve Stockholmu. Teroristka nežila v přepychu. V bytě měla nafukovací matraci, noční lampičku, jednu židli a citlivý radiopřijímač.

Přepadení za bílého dne, uprostřed Kolína nad Rýnem, vzbudilo zděšení. Zvláště proto, že nebylo první a bylo ze všech předešlých nejdrastičtější. Tři mrtví policisté, zavražděný řidič a unesený Schleyer, to byla truchlivá bilance. Spolková vláda dobře věděla, jak bude na události reagovat veřejnost. Policie, neschopná ochránit osobu, o níž se předpokládalo, že by se mohla stát obětí teroristů, nečekala chválu. Bylo také všeobecně známo, že se v teroristickým bandám podařilo jen za první pololetí roku 1977 ukrást z úředních místností, často z uzamčených trezorů, 322 nevyplněných identifikačních karet, 255 už vyplněných, ale také použitelných, 226 bílých cestovních pasů, 456 řidičských průkazů, 34 úředních razítek, 3 zvláštní psací stroje, jimiž se vypisují jména do cestovních pasů. Zločinci získali 2 040 pistolí, 1 463 pušek, 197 samopalů, 6 kilogramů třaskavin, 55 granátů a 15 ručních granátů, měli tedy kompletní arzenál potřebný pro teroristickou činnost. Bandy vlastnily stejné rádiové aparáty, jaké používala policie, teroristé odcizili 1 260 vysílaček a měli dokonce i takzvaný INVENTR, policejní šifrační a dešifrační přístroj. Policie neměla čisté svědomí, když nedokázala zabránit takovému „předzásobení“ gangsterů.

Snad právě proto se funkce velitele pátrací akce ujal sám spolkový kancléř Helmut Schmidt. Už v 2130 se objevil na televizní obrazovce a referoval o tragické události. Potom promluvil k teroristům:

„Můj projev dozajista někde poslouchají také pachatelé. Možná se oddávají pocitům triumfu z moci, nechť se však nemýlí. Terorismus nemá šanci, protože proti němu nestojí jen vůle státních orgánů, proti terorismu stojí celý národ.“

Je třeba říci, že došlo k paradoxu, který má sotva obdoby. Jeden z nejvyšších představitelů národa a státu jednal na úrovni, jako by šlo o politického partnera. Do funkce byl dokonce schválen zástupci vládních stran a ministry a celých šest týdnů se s bandity doslova handrkoval o život uneseného. Nedá se říci, že by měl ve dvou třetinách tohoto zápasu převahu.

V Bonnu sestavili „krizový štáb“ a dohodli se na postupu. Cílem je osvobodit Schleyera, dopadnout pachatele a postavit je před soud, obnovit důvěru občanů, kteří už přestali věřit, že policie a jiné státní orgány jsou schopny zajistit jejich bezpečnost. Taktika, kterou si kriminalisté vybrali, byla prostá a vyzkoušená. Protahovat jednání; hrát na nervy, počítat s tím, že teroristé nevydrží. A tak se čekalo, až se bandité ozvou.

Druhý den, asi ve tři odpoledne, zazvonil v budově farního úřadu evangelické církve ve Wiesbadenu, Leherstrasse 8, telefon.

„Tady Neuschäferová,“ ohlásila se dvanáctiletá farářova dcera.

Nikdo se nehlásil.

„Tatínek není doma, připravuje se na bohoslužby,“ řekla ještě, ale po chvíli zavěsila, protože se nikdo neozval. Tak se zase posadila k učení. Později, když šla za kamarádkou, objevila ve schránce na dopisy bílou obálku. Neměla adresu. Položila ji otcí na stůl. Když se farář vrátil domů a obálku rozřízl, zjistil, že obsahuje další. V levém horním rohu byl nakreslen emblém s hvězdou a samopalem s iniciálami RAF. Uvnitř byla barevná fotografie z aparátu s okamžitou reprodukcí obrázků (Polaroid) se záběrem Hannse Martina Schleyera. Měl na sobě tmavočervenou teplákovou bundu s modrým proužkem, v ruce držel karton s textem: 6.9.1977 zajatec RAF. Obálka obsahovala dva dopisy. Jeden od únosců, druhý od uneseného. Překvapený farář ji ještě držel v ruce, když znovu zazvonil telefon a ve sluchátku se ozval ženský hlas:

„Ve vaší schránce je dopis pro spolkovou vládu. Předějte ho.“

Únosci diktovali podmínky:

V pondělí 5.9.1977 zajalo komando Siegfrieda Hausnera předsedu svazu zaměstnavatelů a Spolkového svazu německého průmyslu Hannse Martina Schleyera. Opakujeme znovu podmínky jeho propuštění z našeho prvního sdělení spolkové vlády, které, jak jsme se mezitím dozvěděli, jsou od včerejška bezpečnostními orgány zatajovány. Okamžitě Zastavte pátrání, jinak bude Schleyer zastřelen.

Jakmile bude pátrání zastaveno, proběhne Schleyerovo propuštění za těchto podmínek:

1. Zajatci RAF Andreas Baader, Gudrun Ensslinová, Jan Carl Jaspe, Verena Beckerová, Werner Hoppe, Karl Heinz Dellwo, Hanna Krabbeová, Bernhard Rössner, Ingrid Schubertová a Irmgard Möllerová budou propuštěni výměnou za Schleyera a odcestují do země, kterou si zvolí. Günter Sonnenberg, od zatčení pro své zranění neschopný vazby, bude okamžitě propuštěn. Zatykač na něj bude zrušen. Günter vycestuje společně s ostatními deseti vězni, k nimž bude neprodleně dopraven, aby se s nimi mohl domluvit.

2. Zajatci budou dopraveni do středy osmé hodiny ráno na letiště ve Frankfurtu. Bude jim až do odletu ve 12 hodin zajištěna možnost vzájemně se domluvit. V deset hodin dopoledne bude jeden z vězňů v přímém přenosu německé televize informovat veřejnost o korektním průběhu příprav odletu.

3. Ve funkci veřejných kontrolorů a jako ručitelé za životy vězňů během transportu až do přistání a jejich přijetí v cíli cesty budou na náš návrh doprovázeni Payotem, generálním tajemníkem Mezinárodní federace pro lidská práva u Organizace spojených národů, a farářem Niemoellerem. Žádáme je, aby se z titulu své funkce postarali o to, aby se vězňové v pořádku dostali tam, kam si budou přát.

Souhlasíme pochopitelně také s jinými návrhy vězňů.

4. Každý vězeň dostane 100 000 marek.

5. Toto sdělení, které je, jak vyplývá z přiložené Schleyerovy fotografie a jeho dopisu, prokazatelně autentické, bude dnes večer ve 20 hodin vysíláno v denních zprávách, a to v plném znění a v nezměněné podobě.

Dopis obsahoval ještě některá méně podstatná, leč stejně arogantní sdělení a končil podpisem: komando Siegfrieda Hausnera RAF. Na přiloženém listu psal Schleyer vlastnoručně:

Vysvětlili mi, že pokračování v pátrání ohrožuje můj život. Totéž platí, nebudou-li splněny požadavky a nedodrženo ultimátum.

Jinak se mi daří dobře, nejsem zraněn a věřím, že budu propuštěn, když budou splněny podmínky.

Nicméně to není moje rozhodnutí.

Členové „krizového štábu“ zvážili všechny okolnosti, probrali možné následky, ale rozhodli se, že nebudou souhlasit s navrhovanou výměnou. Jednání se zúčastnil také ředitel akciové společnosti Daimler Benz a informoval přítomné, že jeho firma je ochotna zaplatit výkupné v jakékoli výši. Byla to obvyklá praxe. Už v roce 1975 zaplatila firma výkupné ve výši 7,5 milionu dolarů za uneseného vedoucího pracovníka Daimler Benz v Argentině. Tenkrát však byla situace jiná. Skupina Montoneros, která ředitele Metzeho unesla, byli partyzáni, revolucionáři bojující proti nesnesitelným sociálním poměrům v Argentině, a na jejich straně stála většina obyvatelstva. Ti, kdo unesli Schleyera, byli gangsteři. Helmut Smidt návrh nepřijal. Měl pravdu. Když teroristé dosáhli toho, co chtěli, když inkasovali milionové částky, rostlo jejich sebevědomí a troufali si stále víc. Lehce získané peníze udělaly z idealistů vrahy a bandity.

Teroristé potřebují publicitu. Bez ní by jejich činy nevyvolaly všeobecnou hrůzu. Policie proto vyhlásila zákaz publikování jakýchkoli zpráv o průběhu vyšetřování. Novináři se kupodivu podřídili. Na poradách „krizového štábu“ se stále častěji objevovala otázka, proč policie při vyšetřování zločinů teroristů vrší jednu chybu na druhou.

Spolkový kancléř se ptal odpovědných pracovníků kriminální policie, zpravodajské služby i policejního aparátu, kam se poděje oněch 90 milionů marek, které dostávají bezpečnostní složky každý rok ze státního rozpočtu. Státní moc se ocitla v nesnázích, ozývali se kritici z opozičních stran, někteří politici se snažili využít vypjaté situace ve svůj prospěch, anebo aspoň k očernění konkurence. Celý národ však měl pocit, že se systém dostal do krize a že jistým druhem „státního smutku“, to jest rušením podzimních slavností a zahradních pitek, se problém nevyřeší.

Ti, kdo převzali odpovědnost za další průběh akce, však už měli svůj plán. Čekali jen na další tah protivníka. Dočkali se brzy. Druhý den po únosu, 7. září v šest hodin večer, se objevila ve schránce na dopisy faráře Friedricha Schustera v Mainzu další zásilka. Obsahovala tentokrát nejen dopis únosců a rukou psané sdělení Schleyera, ale také videokazetu s obrazem uneseného.

Jen o pár hodin později dostal balíček určený vládě také biskup Wolfgang Rolly. I v této zásilce byla nahrávka, na níž Schleyer odpovídal na některé otázky. Další dopis poslali teroristé redakci Frankfurter Rundschau s tím, aby se postarala o jeho doručení „krizovému štábu“. Sdělení obsahovalo prodloužení ultimáta na 9. září do 1200. Do té doby má být připraven odlet vězňů.

Teroristé jsou v nevýhodě. O vyšetřování se nic nepublikuje, oni nevědí, na čem jsou, a policie začíná mít převahu, protože získává čas. Pro teroristy není snadné domluvit se mezi sebou, nanejvýš riskantní je komunikovat s vládními místy prostřednictvím dopisů či zásilek, které musí někdo někam doručit. Bandité vědí, že je celý národ na nohou, stačí sebemenší podezření a občané volají policii. Proto navrhuji spojení přes prostředníka. Vybrali si ženevského advokáta Denise Payota z pochopitelných důvodů. Jak uvádějí v dopise, je Payot „generálním tajemníkem Mezinárodní federace pro lidská práva u Organizace spojených národů.“

Teroristé neměli přesné informace. Advokát Payot, který funkci prostředníka na návrh západoněmecké vlády přijal, nebyl funkcionářem OSN. Byl jen předsedou Švýcarské ligy pro lidská práva, až do té chvíle bezvýznamným právním zástupcem. Jak přišli teroristé právě na tohoto švýcarského advokáta? Zastupoval některé palestinské organizace a také rodiče zatčené Gudruny Ensslinové jej požádali, aby vypracoval text prohlášení o nelidském zacházení s vězni v západoněmeckých věznicích a podal je jako protest Výboru OSN pro lidská práva.

Funkce advokáta Payota není snadno definovatelná. Měl být prostředníkem, ale byl také v některých fázích obhájcem teroristů, snažil se přesvědčit vládu, že by měla přistoupit na kompromis a nechat odletět členy bandy za hranice. Dokazoval také, proti mínění široké veřejnosti, že by se našly státy, které by je přijaly. Použil dokonce i nátlaku na vládu a „krizový štáb“. Prostřednictvím svého kolegy advokáta Pretiho upozornil na vážnou okolnost: po únosu dostal Schleyer injekce, které způsobily ztrátu volných zábran, a on hodně povídal. Všechno je nahráno na páscích. Schleyerovy výpovědi obsahují tak závažná sdělení z politického a hospodářského zákulisí, že by Schmidtova vláda musela odstoupit, kdyby byla tato obvinění zveřejněna.

Vedoucí Spolkového kriminálního úřadu Horst Herold požádal advokáta Payota, aby převzal funkci 9. září. Payot uspořádal tiskovou konferenci, na níž oznámil, že funkci přijímá. Veškeré další zprávy a vzkazy měly jít jediné přes jeho kancelář.

V prvních dnech se pátrání po teroristech zúčastnilo 800 policistů, 150 mužů tvořilo stálý pátrací štáb. Pomáhala také odposlechová služba západoněmecké armády a specialisté ze zpravodajské služby. Protože se po ustanovení advokáta Payota prostředníkem čekalo, že rozhovory nebo alespoň vzkazy teroristů přivedou kriminalisty na stopu, která by mohla vést až k úkrytu uneseného Schleyera, uskutečnili technici odposlechovou akci doslova gigantického rozsahu. Všechny 36 telefonních kabelů spojujících Spolkovou republiku se Švýcarskem, tedy 18 000 vedení, bylo zapojeno na odposlouchávací zařízení. Protože policie předpokládala, že se teroristé s uneseným Schleyerem stále ještě zdržují v oblasti Kolína nad Rýnem, zapojili technici také 497 telefonních budek na odposlechové zařízení.

Během celé akce, již se pochopitelně zúčastnila i veřejnost, policie občany ke spolupráci vyzývala, vyřídili policejní úředníci 3 826 udání nebo upozornění, z nichž drtivá většina neměla vůbec žádnou cenu. Ale celý národ žil ve strachu, kam až povede troufalost teroristů, a strach má velké oči.

Je třeba znovu zdůraznit, že policejní agenti a jejich pomocníci z tajné služby nepracovali na jedničku. Vršili chybu na chybu a stali se terčem oprávněné kritiky veřejnosti. Několikrát se dostali na slibnou stopu, šanci však nerozumně promarnili. V noci z 24. na 25. září se ozval z telefonního automatu v budce nedaleko kolínského domu ženský hlas. Neznámá žena volala do Ženevy a chtěla hovořit s advokátem Payotem. Odposlouchávači měli konečně naději. Přístroje ukázaly, o kterou telefonní budku jde, služba vyhlásila poplach, přepadový vůz okamžitě vyjel. A v té chvíli se stalo to, co se technikovi specializovanému na odposlech cizích telefonních hovorů nesmí stát: při přepínání to ve sluchátku cvaklo. Žena okamžitě pochopila a hovor přerušila. Jen 25 sekund poté, co položila sluchátko, dojel k

telefonní budce policejní vůz. Pozdě. V širokém dalekém okolí nebylo ani živé duše.

Teroristé nebyli nováčky, měli dobrou školu a zkušené učitele. Způsob boje v ulicích, jak se někdy říká guerille, byl teoreticky promyšlen a prověřen zkušenostmi. Existuje dokonce několik příruček z oboru a mnohé, zejména palestinské výcvikové tábory, jsou na výši. V dubnu 1977 zatkli ve Švédsku západoněmeckého teroristu Norberta Kröchera, když se chystal unést švédskou ministerskou předsedkyní Leijonovou. Kröcher měl u sebe jakýsi návod k upotřebení, osmdesátistránkovou příručku. Obsahovala mnoho rad a pokynů. Některé lze označit dokonce za groteskní. Když chce terorista zjistit, jestli policie čte jeho korespondenci, stačí, když sám sobě pošle dopis tohoto znění:

Milý příteli,

v příloze Ti posílám nádherný exemplář blechy. Srdečně Tě zdraví Tvůj ...

Žádná blecha se do obálky nepřiloží. Když pošta dopis doručí a blecha v něm je, je jasné, že zapracovala cenzura.

Příručka obsahuje návody, jak si opatřit konspirační byt, jak kupovat automobil, jak připravit atentát nebo únos.

Nejprve je třeba znát denní program vyhlédnutého rukojmí, seznámit se s jeho zvyky, rodinnými poměry, kdy chodí na zdravotní procházky a kam, kdy navštěvuje divadla či kina, kde hraje tenis či golf, kdo a jak se stará o jeho bezpečnost, kudy jezdí do práce a kdo ho vozí, všechny pokyny, které se nápadně shodovaly s okolnostmi přípravy a provedením únosu Hannse Martina Schleyera.

Uprostřed Kolína nad Rýnem stojí moderní, 140 metrů vysoká budova o 43 patrech, s 951 byty, v nichž bydlí na dva tisíce nájemníků. Říká se jí Uni-Center. Policie provedla už na tisíc domovních prohlídek, ale žádná z nich nevedla na stopu teroristů. Když došlo na výškovou budovu Uni-Center, do akce se pustilo 300 policistů najednou. Objevíli konspirační byt pronajatý na jméno jakési, jak se později zjistilo, neexistující Barbary Markvartové. Ačkoli zaplatila poměrně vysoké nájemné předem, poslala dopisem z 23. září správě domu výpověď a oba klíče od bytu. Pozoruhodné a současně podezřelé bylo, že nežádala vrácení kauce. Podrobným šetřením se zjistilo, že dopis byl napsán na stejném psacím stroji, na němž teroristé psali první dopisy spolkové vládě. Nájemnice se ve skutečnosti jmenovala Aldeheid Schulzová a patřila k teroristům. Potvrdilo se to, když policie začala prohledávat podzemní garáže věžového domu. Zde totiž stála hledaná Alfa Romeo, obsah 1600 cm³, se značkou K-XY 847. Konečně tedy nález hodný pozornosti. Když policista prohledal vnitřek vozu, mohl být spokojen. Objevil doklady o tom, že automobil koupil 23. července jakýsi Binder od inženýra Leiera.

Samozřejmě že se za inženýrem Leierem okamžitě vydali a on jim popsal kupujícího jako seriózně vyhlížejícího mladého muže s diplomatickou aktovkou. Přijel taxikem, chvíli vůz zkoušel, vůbec nesmlouval, v hotovosti zaplatil požadovaných 2 900 marek a odjel. Kriminalisté se vydali po stopě, vyslechli taxikáře a brzy zjistili, že Binder je ve skutečnosti Rolf Gerhard Heissler, důvodně podezřelý z účasti na vraždách Bubacka a Ponta.

Nebylo to sice mnoho, ale i málo bylo v této fázi vyšetřování dost. Pak došlo k další neodpuštělné chybě. Spolkové úřady požádaly o pátrání po teroristech také na mezinárodní úrovni. Bylo logické, že mají pomahače i strategické zázemí v cizině, jejich úniková cesta povede přes hranice. Objevíly se dokonce dedukce, že se únosci přestěhovali za hranice i s rukojmím.

První signál se ozval z holandského Utrechtu. Tam si pronajala v půjčovně automobil jakási Astrid Winterová a udala jako stálé bydliště Hamburk, Waldorfstrasse 234. Když chtěla smlouvu o pronájem vozu prodloužit, všiml si zaměstnanec půjčovny, že její průkaz je nedokonalý padělek. Okamžitě zatelefonoval policii. Místo slečny Winterové se pak dostavil brýlatý muž s knírem. Policie však už byla na místě.

„Ruce vzhůru! Vzdejte se!“ zavolal holandský policista a dopustil se tím chyby. Pěťadvacetiletý terorista Knut Folkers, řidič bílého mikrobuse, kterým teroristé odjeli z místa činu s uneseným Schleyerem, okamžitě sáhl po pistoli a zastřelil jednoho z policistů. Pak teprve ho přemohli a zatkli. Slečna Winterová čekala na ulici. Když viděla, co se děje, okamžitě se dala na útěk. Pustili se za ní, ale zmizela beze stopy. Na ulici čekali nejméně další tři teroristé. Také oni utekli. Podle otisků prstů policie zjistila, jaký úlovek jí proklouzl sítí. Slečna Winterová byla známá teroristka Brigitta Mohnhauptová. Zúčastnila se vraždy policistů z doprovodu a únosu Hannse Martina Schleyera. Jenomže byla pryč, její kumpáni také, akce pochopitelně vyplašila ostatní, ti budou ještě opatrnější a policie může začít od začátku.

V dějinách kriminalistiky se vyskytuje několik případů, kdy policisté přizvali k pátrání jasnovidece. Nechvalně známý Hitlerův jasnovidec Hanussen, podvodník příslušný do Prostějova, uváděl několik svých jasnovideckých úspěchů při pátrání po zločincích. Wolfgang S. Salewski, jeden z mála psychologů specializovaných na problém terorismu, byl přizván k pátrání jako poradce „krizového štábu“ a pomocník policie. Je to mladý teoretik i praktik v oboru, publikoval výsledky svého studia, a ty byly dobře přijaty. Právě proto byl jeho návrh přinejmenším překvapující. Když se pátrání po Schleyerově úkrytu dostalo na mělčinu a policie neměla jedinou stopu, která by vedla k cíli, navrhl Salewski, aby byl požádán o pomoc světoznámý, nebo přinejmenším na Západě velmi známý jasnovidec Gérard Croiset.

Tento téměř sedmdesátiletý muž se schopnostmi, kterým sám říkal „psychoskopická diagnostika“, je stálým poradcem holandské královské rodiny a bydlí v též Utrechtu, kde policie mohla zatknout a nezatkat teroristku Mohnhauptovou a její kolegy. Jasnovidec se zpočátku zdráhal. Tvrdil, že ví o případu příliv mnoho z novin. Ty znalosti ho budou rušit. Nakonec se však přece pustil do práce a po několika dnech ukázal na plánu města Kolín nad Rýnem, kde by měl být úkryt.

Policie šla po stopě a měla úspěch. V činžovním věžovém domě v kolínské čtvrti Meschenich se 1 750 byty objevili detektivové v podzemní garáži mercedes se značkou BM-A 812. Tabulka se značkou byla falešná, ve výfuku našli klíček od zapalování. Kriminalisté nechtěli majitele vyplašit, proto vůz z dobrého úkrytu několik dní pozorovali. Když se majitel neobjevil, pustili se do prohlídky. Pod rohožkou našli nábojnici ze samopalu Heckler-Koch. Balistická laboratoř zakrátko potvrdila, že byla vystřelena ze stejné zbraně, které použili teroristé při přepadení Schleyera a jeho doprovodu. Ještě zajímavější nález čekal kriminalisty v kufru vozu. Ležel tam utržený manžetový knoflík s polodrahokamem „lapiz lazuli“ a Schleyerova manželka potvrdila, že patří jejímu muži. Do přepážky mezi kufrem vozu a zadními sedadly byla

vyřezána dost velká díra, zřejmě ventilace pro zajatce, kterého převáželi v kufru.

Vůz koupil v Benbergu nedaleko Kolína jakýsi Martin Klas, ve skutečnosti terorista Willy Peter Stoll. Přijel taxíkem, dlouho se nerozmýšlel, zaplatil a odjel. Z několika dalších maličkostí mohli kriminalisté usoudit, že ukradený žlutý mercedes, kterým zatarasili spolu s dětským kočárkem cestu vozům Schleyerovy kolony, řídila Angelika Speitelová nebo Silke Maierová-Wittová. Stříleli Willy Peter Stoll, Christian Klar, Friederika Krabbeová, Clemens Wagner, Rolf Gerhard Heissler. Za volantem mikrobusu, kterým vražové odjeli z místa činu, seděl Knut Folkers.

Schleyerova rodina byla pochopitelně pro výměnu. Oficiální místa byla opačného mínění. Západoněmecká policie měla totiž své zkušenosti. Když spolkové úřady přistoupily po únosu Petera Lorenze na výměnu, objevili se propuštění teroristé brzo znovu na mezinárodní scéně a s ještě větším sebevědomím a drzostí se pouštěli do dalších akcí. Veřejné mínění bylo také proti kompromisům, stálo o klid, osud milionáře Schleyera byl většinou lhostejný.

Schleyer nebyl západoněmecké veřejnosti sympatický. Lidé ho znali z arogantních projevů v televizi, z veřejných vystoupení, při nichž hrál roli ekonomického vševěda. Mnozí se později shodli v názoru, že byl prototypem vykořisťovatele. Snad proto si jej teroristé také vybrali za obět. Především však proto, že byl prezidentem Spolkového sdružení německých svazů zaměstnavatelů, zasedal v 15 správních radách významných průmyslových podniků, navíc zastával funkci prezidenta Spolkového svazu průmyslu, sdružujícího 95 000 průmyslových podniků s osmi miliony zaměstnanců, byl brazilským honorárním konzulem a v roce 1963 organizoval potrestání 400 000 dělníků kovoprůmyslu v Bádensku-Württembersku za stávkou. Tedy žádná sympatická osobnost.

Navíc byl Schleyer bývalým nacistou, neblaze proslulým zejména v Praze. V době okupace přijel SS-Untersturmführer Hanns Martin Schleyer do Prahy ve funkci vedoucího Ústředního svazu průmyslu protektorátu Čechy a Morava a postaral se o zapojení českého a moravského průmyslu do válečného potenciálu Hitlerovy třetí říše, o vykradení továren a zásob. Do této doby lze zřejmě také zařadit původ Schleyerova pozdějšího bohatství. Rodina totiž nabídla teroristům bez vědomí policie výkupné ve výši 15 milionů marek.

Schleyer byl dobře zapsán mezi bývalými nacisty. Jedním z odsouzených válečných zločinců byl také Friedrich Flick. Později se vrátil do vedení firmy Daimler Benz. Jistě není náhodou, že si vybral za spolupracovníka osvědčeného nacistu a kumpána z válečné doby Schleyera a obdařil ho významnými funkcemi. Západoněmecké veřejnosti byly známy sice jen některé okolnosti Schleyerovy kariéry, přesto však nestála o výměnu kapitalistického naboba za tlupu nebezpečných banditů, kteří v minulých letech terorizovali německou veřejnost.

Měli už na svědomí více než padesát vražd a pokusů o vraždu. Kdyby je propustili, sotva by se změnili. Vítězství by jim dodalo nové sebevědomí a oni by bezesporu pokračovali v násilnostech. Navíc by se vytvořil precedenční případ pro následující trestné činy.

Taktika vyčkávání, zdržování a prodlužování současného stavu, pro kterou se na návrh psychologa Salewského rozhodl západoněmecký „krizový štáb“, měla své opodstatnění. Další pobyt uneseného s únosci, vzájemný denní styk stíral rozdíly mezi obětí a zločinci. Všichni totiž byli, v jistém smyslu, na jedné lodi a nepřáli si nic jiného, než aby jejich riskantní plavba skončila v klidném přístavu. Salewski měl pro tuto taktiku zdůvodnění z praxe.

Ve středu Stockholmu je budova Sveriges Kreditbank. Jednoho dne přišel do dvorany ozbrojený lupič, namířil na zaměstnance samopal, zabil čtyři bankovní zaměstnance a zavřel se s nimi do podzemního trezoru. Výměnou za rukojmí žádal několikamilionovou částku a propuštění svého kolegy lupiče z vězení. Gangster byl nebezpečný, hned na začátku předpadení vážně postřelil policistu. Teď byl uvnitř se třemi ženami od jedenadvaceti do jedenatřiceti let a pětadvacetiletým bankovním úředníkem. Budovu obkličily na tři stovky policistů. Vyjednávání se táhlo a v jisté fázi se jako prostředník zapojil do akce i ministerský předseda Olof Palme. Během dlouhého telefonického vyjednávání předal lupič telefon jedné z unesených dívek, Kristině. Na magnetofonový záznam nahráli tento rozhovor:

„Velice jste mě zklamal,“ vyčítala Kristina ministerskému předsedovi.

„Jak to?“

„Celý život jsem sociální demokratka a teď se musím dívat, jak tam sedíte a čachrujete s našimi životy.“

„Jak to?“ zeptal se Olof Palme.

„Z lupičů nemám nejmenší strach. Ti mi nic zlého neudělali, chovali se velice dobře,“ řekla Kristina a mluvila o lupičích v množném čísle, protože policie vyhověla přání gangster a dopravila jeho kamaráda z vězení do banky.

„Seděli jsme tady a vyprávěli si,“ pokračovala Kristina. „Víte, z čeho mám strach? Že nás přepadnou policisté. Když sem vtrhnou a začnou střílet, půjdeme do toho. Všichni.“

„Policie to neudělá,“ uklidňoval Kristinu ministerský předseda.

„Dobře, ale nemůžete mě a Elizabeth a lupiče nechat prostě odejet?“

„Vžijte se do naší situace,“ řekl Palme. „Přepadli banku a chtějí loupit peníze. Postřelili policistu.“

„Tak já vám teď něco řeknu. Policisté stříleli první!“

„V každém případě ale lupiči stříleli na policisty, nebo ne?“

„Ale jen proto, že policisté vytáhli zbraň.“

„Ten postřelený policista je hezký hoch. Jmenuje se Warpenfeld. Dobře ho znám. Jistě to pro něj není nic příjemného, když má prostřelenou paži.“

„Považoval byste za lepší, kdybychom my tady, nás šest, museli zemřít?“

„Viníky jsou ti, kdo vytáhnou zbraň nebo první vystřelí.“

„On nezačal se střílením!“ zvolala rozčilená Kristina. „Bude střílet teprve tenkrát, až si policie něco začne.“

„Ale?“ řekl Palme. „Proč tedy nesloží zbraň?“

„Složit zbraň? Copak nerozumíte, chce se odtud dostat! Ale nevzdá se. Copak to nechápete?“

„Švédský národ říká: zastřelte je! Ale my říkáme: ne. Řekněte mu, ať odhodí bouchačku a nechá vás jít.“

„To přece neudělá!“ zvolala Kristina. „Copak nerozumíte, že bojuje o svůj život?“

„Chápu to. Samozřejmě.“

„Vy jste nejvyšší pán v této zemi, s jakým mohu hovořit! Jen vy mi můžete zachránit život. Milý, sladký, nejlepší, vy moje zlato, nechte mě s Elizabeth odejít s ním ... kdybyste byl tady, líbala bych vám za to nohy, kdybyste nám dovolil ...“

„Mohou odejít, jedině až vás propustí,“ řekl Olof Palme.

„Ale oni vám nevěří. Copak to nechápete?“

„Přesto mohou zmizet. To mohou.“

„Vždyť přece je všude kolem plno ostrostřelců.“

„Mohou zmizet,“ opakoval ministerský předseda Olof Palme.

„Jak? Všude kolem je plno zvědavců.“

„Když nevěří, tak vás budou muset tahat s sebou celý život. To konečně není moje záležitost, to je věc policie.“

„A policie zase říká, že je to vaše věc.“

„Ne.“

„Ale říká to. Vy rozhodujete o všem.“

„Kam bychom přišli, kdyby všichni, kdo sedí ve vězení ...“ (V tomto úseku je porucha v nahrávce.)

„Mně je přece jasné, že nemůžete propustit všechny vězně. Ale prosím vás (opět porucha). Oni souhlasí s tím, že nás vymění, když se sem místo nás posadíte vy.“

„Tak? To řekli?“

„To řekli. Když sem přijdete vy, můžeme jít.“

„To by jistě bylo zajímavé,“ řekl ministerský předseda.

„Taky si myslím. Bylo by to zajímavé. Ale vy sem nepřijdete.“

„Ale ano, jen počkejte.“

„Milý, nejlepší, na kolenou vás prosím. Ještě nikdy jsem nikoho takhle neprosila.“

„Mluvte, jako by vás přemluvili. Musíme se vyvarovat“ (porucha).

„Chci, abyste řekl policii: nechte je běžet a dejte jim dvě pistole!“

„Ne, takovým desperátům dát dvě zbraně a pustit je na ulici ... ? To nemůžeme riskovat.“

„Ale oni by nás potom propustili.“

„Nevěřím.“

„Důležitější přece je, že já tomu věřím. Já jsem s nimi přece už půldruhého dne.“

„Jenže odpovědnost máme my,“ řekl Olof Palme.

„A nemohl byste mě pro jeden večer jmenovat ministrem?“

„Ne, to opravdu nejde,“ smál se ministerský předseda. „No jo, můj milý, já mám také odpovědnost, prosím vás, prosím! Mám snad vám nebo policii napsat dopis a zprostit vás vší odpovědnosti?“

„Policie vám přece nechce udělat nic zlého. Snad tomu vážně nevěříte?“

„Musíte mi odpustit, ale já tomu v této situaci věřím.“

„Cožpak opravdu považujete policii za nepřátelskou instituci?“

„Ano. Považuji. Když tady budeme muset zůstat, bude to můj konec.“

„Prosím vás, copak si neuvědomujete, co by to znamenalo dát těm dvěma lupičům do ruky pistole?“

„Ale tohle, co se stalo, se přece neděje každý den, Olofiku, vy nás třeba nechcete pustit ven, protože budou brzo volby.“

„Ty s tím nemají nic společného.“

„Milý, dobrý, zlatý, milý, anděličku – já už nevím, co bych vám řekla ...“

Rozhovor se dál točil kolem stejného problému, chování Kristiny se zdálo nepochopitelné, když se později přepis z magnetofonového pásku objevil v západoněmeckém týdeníku Stern, čtenáři nechtěli uvěřit, že vlastně oběť dělá advokáta únosci. Kristina totiž skončila rozhovor s ministerským předsedou uražená:

„Ted budu nepříjemná,“ řekla. „Někam prostě zatelefonojte, ať už konečně máme jasno. Nechte nás, dívky, odjet s bankovním lupičem. A jim dejte jeden a půl milionu v zahraniční měně a dvě pistole. Anebo sem přijďte a posadte se sem místo nás!“

Není to jistě pravidlem, ale v mnoha případech vzniká mezi rukojmím a únoscem, tedy mezi zločincem a jeho obětí, po určité době kladný vztah, počáteční nepřátelství na život a na smrt se mění v jistý druh porozumění. Čím déle jsou spolu, odříznuti od normálního života, tím víc se názorově sbližují. Důvod je zřejmý. Pachatel i jeho oběť se po celou dobu izolace, případně obklíčení, cítí být ohroženi zvenčí, i když každý z jiného důvodu. Rukojmí má mimo to ještě strach, aby nějaká nepředvídaná okolnost nevypovokovala únosce, přeje si, aby zůstal klidný, pak má naději krizi přežít.

Dvě mladičké úřednice ze stockholmské banky se zastávaly vězňů, i když už byly na svobodě. Lupiči vydrželi obklíčení policie jen čtyři dni a vzdali se.

Psycholog Salewski zvolil ve Schleyerově případě vyčkávací taktiku a věřil, že společensky tak zkušený muž, jakým Schleyer bezpochyby byl, dokáže navázat s únosci kontakt, že se mu případně podaří ovlivnit jejich chování. Schleyerova rodina s tím rovněž počítala. Navíc se nejstarší syn, povoláním právní zástupce, pustil do tajného vyjednávání s únosci. Nabídl jim vysoké výkupné. Podle telefonické dohody odnesl zahraniční bankovky v hodnotě 15 milionů marek v kufrech do haly frankfurtského hotelu Intercontinental. Zde se měl setkat s prostředníkem a po výměně hesel mu předat výkupné. Transakce ztroskotala. Novináři se o ní dozvěděli a v hotelu čekaly dva televizní štáby s kompletní technikou, připraveny pořídit přímý přenos, a asi stovka reportérů.

Schleyerův syn se vrátil domů s nepořízenou, nabízel pak ještě únoscům další možnosti, jak realizovat vykoupení

svého otce, chtěl jim peníze předat v Paříži nebo na některém jiném letišti, k realizaci už nedošlo. Zatím se v „krizovém štábu“ rozhodli pro další kamuflážní tah. Budou předstírat, že uvažují o splnění podmínek únosců, tím získají čas a navíc si ověří, jaké spojení mají uvěznění teroristé s kolegy venku. Baader a jeho spoluvězni dostali cyklostylovaný oběžník, v němž je policie žádala, aby uvedli země, kam by chtěli odletět, kdyby došlo k výměně. Baader uvedl Alžírsko, Libyi, Vietnam, Irák, Jižní Jemen. Jan Carl Raspe měl zřejmě možnost domluvit se s kolegou a přidal ještě Angolu, Mosambik a Etiopii.

Hovořili jsme již o paradoxu, kdy představitelé státní moci na nejvyšší úrovni vyjednávají se zločinci, a uvedli jsme příklady, kdy vláda nebo vládní úřady považovaly takové jednání za vhodné. Jedinečná v historii terorismu je však role, kterou měl na mezinárodní scéně sehrát západoněmecký ministr Hans-Jürgen Wischnewski. Dostal od spolkového kancléře příkaz nasednout do letadla, obletět půl zeměkoule a před zraky světové veřejnosti sehrát divadélko pro únosce. Vládní letadlo odstartovalo, cesta ministra do ciziny neušla sice pozornosti novinářů, o cíli cesty se však dozvěděli až po přistání letadla v Alžíru.

Ministr Wischnewski skutečně sondoval možnosti přijetí únosců alžírskými úřady, ale uslyšel odmítavou odpověď. Alžírsko mělo špatnou zkušenost. Při přepadení vídeňské budovy organizace OPEC požádal rakouský spolkový kancléř Bruno Kreisky alžírskou vládu, aby vyhověla požadavkům únosců a přijala je. Později litovala. Vznikl totiž dojem, že Alžírsko má s teroristy něco společného, že je snad podporuje. A tak se ochota vyhovět rakouské vládě a pomoci jí ve svízelné situaci obrátila proti alžírským úřadům. Proto zpočátku Wischnewského otázku zodpověděli negativně. Později však dostalo odmítnutí ještě zmírňující doušku: Jestliže západoněmecká vláda z humanitních důvodů požádá o tuto službu, je Alžírsko ochotno o přijetí teroristů uvažovat, nechce totiž mít vinu na případné Schleyerově smrti.

V Tripolisu uslyšel ministr Wischnewski rovněž rozhodné odmítnutí, navíc s výtkou prezidenta Kaddáfího. Nechtěl mít nic společného s teroristy už z toho důvodu, že západoněmecký tisk nevynechal jedinou příležitost, aby netvrdil, že Libye financuje teroristické akce v Evropě i na Středním východě.

Když Wischnewského vládní letadlo přistálo v Lidově demokratické republice Jemenu, kde už měli své zkušenosti, na letišti v Adenu došlo k výměně propuštěných vězňů v případě Lorenz, nesetkal se ministr se srdečným přijetím. Německá spolková republika měla v Jižním Jemenu nesplacený dluh: Jemenští vládní činitelé souhlasili v případě Lorenz s přijetím propuštěných vězňů za předem smluvených podmínek: po přiletu budou internováni. Spolková republika požádá do čtrnácti dnů o jejich vydání a oni budou dopraveni zpět. Žádost o vydání nedošla a Jižní Jemen měl se zločinci nepříjemnosti.

Další zastávkou byl Bagdád. Irácké úřady odmítly a Wischnewski zase odletěl. Cestou mělo jeho letadlo přistát na americké základně na ostrově Guam, kam mylně ohlásila letová služba z Anchorage, že Wischnewski veze jedenáct teroristů. A tak bylo letadlo hned po přistání na Guamu obklíčeno vojáky se samopaly, letištní útvar měl pohotovost a velitel letiště nemohl pochopit, kam se během letu podělo oněch jedenáct vězňů.

V Hanoji opravovali letiště, a tak musel Wischnewského velký Boeing 707 přistát v Ho Či Minově Městě. V tamějším hotelu Continental se ministr setkal s představitelem vietnamské vlády a uslyšel sice velmi zdvořilou, ale zápornou odpověď. Konec posledního dějství. Děj sebraného kusu měl teroristům ukázat, a oni se to pochopitelně dozvěděli z rozhlasu, televize a tisku, že je žádná země na světě nepřijme s otevřenou náručí. Splnila tak nákladná přesvědčovací akce účel? Sotva. Právě tak jako některé jiné návrhy.

V dnešní době existují způsoby, jak přimět tvrdohlavé vězně, aby mluvili, psychofarmaka uvolní zábrany. Vyskytl se návrh, aby byla taková metoda použita u zatčeného teroristy Knuta Folkerse, který by mohl prozradit Schleyerův úkryt. Také se uvažovalo o skutečné výměně vězňů za Schleyera. Dopravili by je do určené země, tam by se jim hned po přiletu pověsili na paty agenti americké CIA a izraelské tajné služby Mossad, ti by je buď znovu přivedli za mříže, nebo zlikvidovali.

Izrael přišel také s návrhem na řešení. Tajná služba Mossad by dala vystavět někde v poušti přesnou kopii letiště z papíru a juty, obsadila by je převlečenými agenty, ti by po přiletu nic netušících teroristů zločince zneškodnili. Žádný z nápadů nebyl realizován. Příští tah v této partii totiž neudělala západoněmecká policie ani psychologové „krizového štábu“, ale teroristé.

Případ LH 181

„Jmenuje se Akaša, komisaři,“ řekl inspektor Scotland Yardu svému nadřízenému.

„No a?“

„Sebrali jsme ho v Hyde Parku a je to známá firma.“

„Co dělal?“

„Demonstroval za svobodnou Palestinu, pane.“

„No a co?“ řekl podrážděně komisař.

„Porval se s policistou, pane.“

„Kdo začal?“

„To nevím, pane.“

„Tak se to snažte zjistit a dejte ho za katr nebo před soud a dejte mi už pokoj, inspektore. Nemí mi dnes dobře. Zase jsem něco snědl.“

„Ano. Jistě, pane. Ale my ho tady nemáme poprvé. Už před rokem se rval na Trafalgar Square s bobíky. Byla to taková klidná demonstrace, ale on řádl, jako kdyby se utrhł z řetězu.“

„Byl před soudem?“ zeptal se nerudný komisař.

„Ne, pane. Tenkrát ho naši sebrali, nechali si ho tady přes noc a zase ho pustili. Chtěli ho vypovědět, ale nakonec tady zůstal.“

„Co dělá?“

„Tenkrát studoval na nějaké vysoké škole, pane.“

„A teď?“

„Teď nevím, pane.“

„Tak ho osolte. Najděte si paragraf ...“

Zohajra Akašu postavili ve stanovené lhůtě před soudce, dostal šest měsíců vězení, odvezli ho do Pentonvillu, kde ihned zahájil protestní hladovku. Za dva týdny už ležel v nemocnici St. Olaves-Hospital a koncem měsíce, přesně 26.3.1976, ho odvezli dva policisté v civilu na londýnské letiště Heathrow a posadili do letadla směřujícího do Bejrútu. Začátkem roku 1977 se už zase procházel po londýnském náměstí Piccadilly. Tentokrát s kuvajtským cestovním pasem jako kuvajtský státní příslušník Ahmed Badr. Usadil se v předměstském penzionu pro nepříteli zámožné přistěhovalce z Indie Queens Hotel, ráno odcházel a pozdě v noci se vracel. Za měsíc odjel a už se neobjevil.

Akaša se narodil 15.7.1954 v táboře palestinských utečenců Burj el-Brajné nedaleko Bejrútu. Jeho rodiče uprchli před izraelskými jednotkami z Palestiny. Akaša byl chytrý hoch, inteligentní a snaživý. Podařilo se mu dostat z utečeneckého tábora a vychodit školu. Už jako kluk se připojil k osvobozeneckému hnutí a stal se členem Lidové fronty pro osvobození Palestiny.

Snad mu opatřili stipendium, možná že mu rovnou dali peníze. Akaša se objevil poprvé v Londýně už začátkem roku 1973 jako student Chelsea College of Aeronautical and Automobile Engineering, tedy jakési letecké průmyslovky. Po dvou letech studium ukončil a dostal diplom leteckého inženýra. Naučil se také pilotovat malá letadla.

Navenek to byl londýnský student jako všichni ostatní. Občas se opil pivem, jindy lacinou kořalkou, pak chodil po ulicích a vykřikoval propalestinská hesla a fixem psal na zdi. Bydlel v pokojíku za pět liber týdně a vystřihoval si články o malém „Velkém šakalovi“, velké postavě těch let, teroristovi Carlosovi. Pak se dostal do rukou Scotland Yardu, ale vyšel z konfliktu se štěstím.

Potřetí se do Londýna vrátil zase jako kuvajtský státní příslušník. Tentokrát se jmenoval Abdul Hasan. Dne 5. dubna 1977 se nastěhoval do hotelu Robert House na Westbourne Street, přímo proti hotelu Royal Lancaster, kde bydlel někdejší jihojemenský ministerský předseda Abdulah Ahmed Hadžirí s manželkou Fatimou, odpovědný za vraždy levicově smýšlejících vlastenců.

Na Květnou neděli dopoledne předjel před vchod mercedes a Hadžirí s manželkou nastoupili. Za volantem seděl pracovník jemenského velvyslanectví. Akaša je tentokrát nepozoroval z okna svého pokoje jako několik dní předtím. Stál těsně za vozem. Když nasedli, šel k pravým zadním dvířkám, prudce je otevřel a vystřelil. Všichni tři byli okamžitě mrtvi. Byla to tichá vražda. Akaša měl dobrou pistolí s výkonným tlumičem, a tak ani nevznikla panika. Vrahovi se podařilo zmizet v davu.

Pracovníci Scotland Yardu Akašu sledovali, protože ho znali, a přece ho z neznámých důvodů po atentátu nezatkli. Atentátník se bez potíží dostal na letiště Heathrow, v 16.30 nasedl do letadla irácké společnosti a téhož večera vystoupil v Bagdádu. Nepodařilo se zjistit, proč byla londýnská policie v tomto případě tak velkorysá. Rovněž není jasné, proč tiskové středisko Scotland Yardu neuvolnilo žádné materiály o zavraždění bývalého ministerského předsedy. Případ byl prohlášen za neveřejný.

Palma de Mallorca je křižovatkou turistů. Zdejší letiště patří v sezóně, která zde trvá skoro celý rok, k nejfrekventovanějším v Evropě. Stálé počasí, čisté a teplé moře, stovky dobře vedených hotelů od lidových, v nichž přezimují západoněmečtí důchodci, až po luxusní pro snoby všeho druhu.

Hotel Saratoga nepatří k jednomu, ani k druhému. Je označen třemi hvězdičkami, stojí na jedné z hlavních tříd nedaleko Paseo Generalissimo Franco a Avenida Jaime III., a platí za slušný průměr. V plné sezóně, 10. října 1977, se asi v jedenáct večer objevil v hotelové hale malý, snědý, tmavovlasý mladý muž s cestovní kabelou a červeným kufrem. Šel rovnou k pultu a požádal recepčního Cardonu:

„Dobrý večer, chtěl bych pokoj.“

„Máte zde objednávku, señor?“ zeptal se úředník v modré uniformě.

„Nemám.“

„Pak je mi líto, señor,“ řekl Cardona.

„Opravdu byste ...“

„Jsme plně obsazeni, je mi líto ...“

Pak se zamyslel, podíval se do knihy, ještě jednou na přihrádky s klíči stovky hotelových pokojů. Pak se na cizince usmál: „Jediná možnost, pane. Čtyřlůžkový pokoj. A jen na jednu noc. To je vše, co vám mohu nabídnout. Jestli by to pro vás nebylo drahé?“

„Nemám na vybranou. Beru ten pokoj. Možná že se vám zítra uvolní něco jiného a mohl bych se přestěhovat.“ Vyplnil přihlašovací formulář a podal ho recepčnímu Cardonovi.

Ali Hyderi z Iránu, četl recepční a řekl si, že mladíka špatně odhadl, myslel si, že je Arab. Host si vzal klíče od pokoje 201 a sám si vynesl zavazadla. Druhého dne se přestěhoval do dvoulůžkového, protože jednolůžkový se neuvolnil. Než zaplatil 1 000 peset, ještě se zeptal:

„Opravdu se nic neuvolnilo? Já bych totiž potřeboval ještě jeden pokoj. Dnes večer čekám známé.“

„Kolik?“

„Jednoho.“

„Máte přece dvoulůžkový pokoj, tak by mohl tu noc přespát s vámi.“

„Jenže ona je to žena.“

Recepční se na mladíka podíval a usmál se.

„Prosím vás, to je snad vaše věc!“

Přijela kolem půlnoci. Čekal na ni v hale. Zapsala se jako Surája Ansárióvá, narozená v roce 1954 v Teheránu. Měla krásné tmavé oči, nesla kufřík na kosmetiku značky Samsonite, jinak měla jen cestovní kabelu. Oba odešli do dvoulůžkového pokoje číslo 419. Nebydleli zde dlouho, cestovní kancelář poslala další hosty, a oni se museli stěhovat. Recepční Cardona jim opatřil dvoulůžkový pokoj v nedalekém hotelu Jaime IH. Tam už se nechovali tak upjatě, bavili se jako všichni turisté na Mallorce a chovali se jako milenci.

Nebyli jedinými Íránci v hotelu. Již před týdnem se zde objevil párek mladých lidí, kteří vzbudili svým vzhledem značnou pozornost. Hind Alámiová byla orientální kráska a za jejím partnerem Rizou Abbásím se ohlédla snad každá žena. Nechodili na pláž, zato navštěvovali cestovní kanceláře.

Na jedné z hlavních tříd Palmy, Avenida Jaime III., má své kanceláře cestovní agentura Euromar. Nápadný Abbási v bezvadném světle zeleném obleku se naklonil k úřednici:

„Chtěl bych letenku do Frankfurtu.“

„Frankurt, Frankfurt ...“ opakovala si a listovala v letovém řádu.

„Lufthansou, slečno,“ dodal ještě atraktivní mladý muž. „A na všední den.“

„Ani v sobotu?“ zeptala se úřednice.

„Ne, ani v sobotu.“

„Pak přichází v úvahu jediná linka LH 181 ve čtvrtek 6. října.“

„Nevím, jestli to není brzo. Musím se domluvit s přáteli.“

Druhého dne se objevil znovu, řekl, že tak brzo nechce odletět, a začal vyjednávat pozdější termín. Slečna za pultem mu navrhovala jiné společnosti, španělská Iberia měla volná místa, ale on trval na tom, že chce letět se západoněmeckou Lufthansou. Úřednice se spojila s centrálou, ale odpověď byla negativní. Všechna místa byla obsazena. Zákazník odešel.

Příštího rána přišel znovu a koupil si dvě letenky první třídy na přímý let z Palmy de Mallorca do Frankfurtu nad Mohanem. Nebyl jediným cizincem, který si toho dne koupil letenky do Frankfurtu. Krátce před polednem se v cestovní kanceláři Viajes Iberia na Paseo Generalissimo Franco objevil Ali Hyderi a koupil si dvě letenky na přímý let Lufthansy LH 181 na 13. října. Zaplatil v dolarech, poděkoval a odešel.

Obě exotické dvojice jako by si oddychly. Mladí pohlední Peršané, kterým zřejmě nescházely prostředky, se od této chvíle chovali nenuceně, bavili se jako ostatní turisté na Mallorce a očividně užívali posledních dnů dovolené.

Ali Hyderi se svou milenkou Surájou se přestěhovali do drahého hotelu Bellver, pojmenovaného podle středověké pevnosti stojící nad městem, najali si stylově zařízené apartmá s balkónem, z něhož byl nádherný pohled na celou zátoku Palmy. Také Abbási a Hind Alámiová si vybrali okázalejší hotel, Costa Azul, jeden z nejdražších na Paseo Marítimo, a tam se v přepychové hale večer 10. října obě dvojice sešly. Surája Ansárióvá požádala úřednici v recepci, aby jim obstarala čtyři vstupenky do Flamenca.

Některá španělská města postavila pro turisty atrakci nazvanou Pueblo español, což je několik uliček s původní španělskou architekturou, s původními dílnami řemeslníků, s prodejem suvenýrů a typickými vinárnami. V místním Pueblo español byl jediným z nejoblíbenějších nočních lokálů Tablao Flamenco. Právě zde měli Peršané rezervovaná místa. Usedli a objednali si šampaňské. Bavili se dobře, nenuceně, jako by měli před sebou ještě celý bezstarostný život. Přitom to byla poslední noc, kdy se smáli a milovali.

Letiště na Mallorce je po celý rok plné turistů. Miliony průhledně bleďých přilétají a miliony opálených odlétají. Bezpečnostní opatření byla stejná jako na každém jiném evropském letišti těch let. Celníci nahlédnou do příručních zavazadel, spíš formálně přejedou cestující dlaněmi, nemají-li pod košilí zbraně. Surája Ansárióvá pronesla kontrolou malý kufříček s kosmetickými potřebami. Ali Hyderi měl s sebou tranzistorové rádio značky Melba-Solid-State. Na upozornění, že je během letu nesmí v kabině pouštět, souhlasně kývl.

Letadlo Boeing 737 Landshut odstartovalo téměř podle časového programu ve 13 hodin s 86 cestujícími na palubě a se dvěma mrtvými turisty v zinkových rakvích, naložených v zavazadlovém prostoru. Počasí bylo dobré, byly všechny předpoklady pro normální průběh letu. Za necelých třicet minut se dostalo letadlo na dohled k Marseille.

Kapitánem letadla byl zkušený sedmatřicetiletý někdejší vojenský pilot Jürgen Schumann, druhým pilotem byl Jürgen Vitor, vedoucí letuškou Rakušanka Hannelore Pieglerová, Norka Anna-Maria Staringerová pracovala v první třídě a Gaby Dillmannová z Frankfurtu v turistické.

Krátce po půl druhé, když letadlo přeletělo Marseille, se v pilotní kabině rozletěly dveře, kapitán Schumann se ohlédl a spatřil neznámého muže s pistolí. Druhému pilotovi Vitorovi uštědřil vetřelec pár kopanců a hlavní pistolí ukázal na dveře.

„Ven! Okamžitě ven! Dozadu!“ rozkázal.

Druhý pilot se vypoτάcel do kabiny pro cestující, které už držely v šachu dvě dívky s odjištěnými granáty v ruce. Další terorista se zmocnil palubního mikrofonu a začal do něj křičet, že nebylo rozumět jediné slovo. Pak zavolal na letušku Gaby Dillmannovou a poručil jí, aby překládala.

„Hovoří kapitán Martyr Mahmud,“ uslyšeli cestující. „Letadlo je od této chvíle pod mým velením. Kdo neposlechne, bude zastřelen!“ tlumočila letuška a ještě dodala, podle pokynů psychologa, který nedávno přednášel zaměstnancům Lufthansy o chování personálu při únosech letadla. „Udělejte, prosím, co od vás kapitán Mahmud požaduje.“

Na oknech museli stáhnout roletky, přístroje od oběda, který letušky před chvílí naservirovaly, museli hodit do uličky, museli zvednout ruce nad hlavu.

Kapitán Mahmud byl terorista Zohajr Júsuf Akaša, který na Mallorce vystupoval jako Ali Hyderi. Ve styku s ostatními únosci byl jen číslem 31. Číslem 32 byla Hind Alámiová, ve skutečnosti Šanaz Ghulúnová. Pocházela z Libanonu a bylo jí 22 let.

Surája Ansárióvá, číslo 33, se narodila v Izraeli také před dvaadvaceti lety, jmenovala se Suhajla Saijáhová, před lety emigrovala s rodiči do Kuvajtu, na univerzitě v Bagdádu studovala anglickou literaturu. Za Libanonsko občanské války přežila masakr v táboře palestinských uprchlíků Tal al-Sátar. Konečně Riza Abbási s číslem 18 se narodil v Bejrútu, bylo mu třiaadvacet let a jmenoval se Wabíl Harb. Zbraně a třaskaviny pronesli do letadla v kosmetickém kufříku značky Samsonite s dvojitým dnem a v tranzistorovém rádiu ukryli granáty. Akaša zvolil krycí jméno teroristické akce podle „bojového jména“ západoněmecké teroristky Brigitty Kuhlmannové, která přišla o život při únosu francouzského letadla na letišti v Entebbe. Říkali jí Martyr Halima. Komando Martyr Halima se pak během několika příštích hodin stalo díky světovému tisku pojmem, ale také symbolem násilí.

Cestující se museli podrobit osobní prohlídce. Jeden po druhém vystoupili do uličky, kde je teroristé prohledali. Osobní doklady, cestovní pasy, legitimace a veškeré věci izraelského původu naházeli na hromadu. Pak posbírali příruční zavazadla. Kapitán Mahmud při tom hrozil pistolí, stále vykřikoval, rozdával nepříliš silné rány, aby zajatce zastrašil. Také obě dívky, zejména Suhajla Saijáhová, stále pokřikovaly a hrozily odjištěnými granáty.

Kapitán Mahmud nařídil pilotu Schumannovi, aby změnil kurs a zamířil na Kypr. Schumann se podíval na ciferníky přístrojů a řekl:

„Nestačí nám pohonné hmoty.“

„Jak to víte?“ zeptal se kapitán Mahmud.

„Odhadem.“

„Přesně!“ rozkázal únosce.

„To musíme vypočítat. Zavolejte sem druhého pilota.“ Jürgen Vietor se vrátil do pilotní kabiny, chvíli počítal, pak prohlásil:

„Na Kypr nedoletíme. Musíme přistát v Římě.“ Krátce po půl druhé, ve chvíli, kdy Boeing 737 Landshut přeletěl Marseille, zazvonil na stole západoněmeckého kancléře Helmuta Schmidta telefon a spolkový ministr vnitra Maihofer podal toto hlášení:

„Letecká navigační služba z Aix-en-Provence v jižní Francii ohlásila změnu kurzu letadla Lufthansy, letové číslo LH 181, původně směřujícího z Palmy na Mallorce do Frankfurtu. Letadlo míří na Elbu. Vypadá to na únos.“

Kapitán Mahmud zřejmě věděl dost o provozu letadla Boeing 737, konečně studoval v Londýně leteckou průmyslovku, a tak mu muselo být známo, že tento stroj může řídit jen jediný pilot. Vietora poslal zase do kabiny k cestujícím.

Ve 1350 SEČ letadlo změnilo kurs, v 1545 přistál kapitán Schumann na římském letišti Fiumicino a pojížděl na vyhrazenou stojánku, vzdálenou dobrý kilometr od odbavovací budovy. Kolem letadla vytvořily okamžitě kruh obrněné vozy letištní pohotovosti a namířily na ně palubní zbraně. Italové měli totiž s únosi letadel špatné zkušenosti: V prosinci 1973 se právě na zdejším letišti odehrála jedna z největších tragédií historie terorismu a v té době dozajista nejdramatičtější.

V pondělí 17. prosince 1973 v 11.46 se v odbavovací hale letiště Fiumicino objevilo několik ozbrojených arabských teroristů. Mířili k odbavovacím kójím na severozápadní části letiště. Přepadli bezpečnostní zaměstnance a celníky a některé vzali s sebou jako rukojmí. Výstupními dveřmi A 14 vyběhli i se zajatci na betonovou plochu, kde stálo letadlo společnosti Air France. Jiní teroristé prošli tranzitní částí letištní budovy a mířili ke stejnému cíli.

Ve dveřích stálo několik členů posádky etiopského letadla. Čekali na nástup do služby. Když viděli, co se děje, okamžitě se dali na útěk. Palubní inženýr se však opozdil a padl do rukou teroristům. Vzali ho s sebou jako další rukojmí. Akce proběhla tiše, nenápadně, bez jediného výstřelu. Kdo by byl mohl pozorovat hladkou cestu banditů odbavovací halou a celníky i bezpečnostními kontrolami, byl by si pomyslel, že se dívá na hranou scénu nepravděpodobného dobrodružného filmu.

V 1151 se oddělili tři po zuby ozbrojení teroristé od svých druhů, zamířili k východu A 15, kde stálo letadlo americké společnosti Pan American se schůdky u obou otevřených dveří. Jedni vyběhli po předních, druzí po zadních a skoro najednou vhodili do letadla ruční granáty. Obrovský výbuch měl strašné následky.

Toho nepěkného podzimního dne vál snad po celé Evropě silný nárazový vítr. Proto měla pravidelná linka Lufthansy LH 290 celých čtyřicet minut zpoždění. Kapitán van Haan požádal věž o povolení k přistání a velký Boeing 737 dosedl na betonovou plochu. Vyhradili mu místo na severozápadním výběžku letiště. Kapitán van Haan měl natankovat a vrátit se na pravidelné lince LH 303 do Mnichova. Odstavil tedy letadlo na stojánku A 13, vedle letadla Air France, které čekalo na pozici A 14 na odbavení k letu do Damašku. Na vedlejší stojánce A 15 stál Boeing 707 společnosti Pan American.

Také toto letadlo přistálo se značným zpožděním, protože na cestě z Madridu do Říma bojovalo se silným větrem. Jako pravidelná linka PA 110 mělo z Říma pokračovat do Bejrútu a Teheránu. Mělo už plné nádrže, protože jako většina jiných tankovalo v Římě, kde byl v té době nejlevnější letecký benzín.

Kapitánem amerického letadla byl Andrew Erdeck. Vzal s sebou manželku, měl totiž být i o vánočních svátcích na Blízkém východě a manželé chtěli strávit Štědrý den a Silvestra společně. V kabině první třídy, kde seděla kapitánova manželka, byli už jen dva cestující, maroťtí ministři. Boeing 707 je velké letadlo pro dálkové lety s kapacitou 199 cestujících. Ten den před vánočními svátky však bylo poloprázdňé.

Když teroristé vhodili do amerického letadla ruční granáty, došlo nejdřív k detonaci, okamžitě vypukl také požár. Kabina první třídy je na přidi. Manželka kapitána Erdecka a oba maroťtí ministři byli okamžitě mrtví. V turistické třídě zemřelo při výbuchu a následujícím požáru dalších 28 cestujících. Všichni ostatní, včetně členů posádky, vyvázli s těžšími či lehčími zraněními.

Když viděl kapitán letadla společnosti Air France, co se stalo na vedlejší stojánce, dal ihned příkaz k odpojení

schůdků a zavření dveří a chystal se nastartovat a odjet se strojem do bezpečné vzdálenosti. Dva ze tří teroristů, kteří zničili americké letadlo a zabili na tři desítky nevinných lidí, běželi nyní kolem východu z budovy A 10 a zběsile kolem sebe stříleli. Třetí se při útoku zranil a později se dobelhal za nimi. U východu A 10 stáli ostatní teroristé a hlídali rukojmí. Ti dva se k nim přidali. Všichni pak v 1153 zamířili k západoněmeckému Boeingu 737 kapitána van Haana. Na palubě byli tři muži, kapitán, druhý pilot, pracovník západoněmecké bezpečnosti a tři letušky. Cestující připravení k odletu zůstali zatím v bezpečí v odbavovací hale. Teroristé hnali do prázdného letadla Lufthansy svá rukojmí: čtyři celníky, dva policisty a onoho palubního inženýra v uniformě Ethiopian Airlines. Šéf teroristů, kterému jeho podřízení říkali Tony, dal kapitánovi rozkaz, aby odstartoval. Van Haan poslechl, co jiného mu zbývalo. Jenomže jedny ze dveří měly poruchu mechanismu, nešly zevnitř zavřít. Šéf Tony nejdřív řádil a vyhrožoval, pak se rychle rozhodl. Namířil pistoli na kapitána van Haana, ukázal na nejbližšího ze zajatých celníků a všichni tři sestoupili na betonovou plochu, aby se pokusili odstranit závalu.

Všichni tři, terorista Tony pochopitelně jako poslední a s připravenou pistolí, sestupovali ze schodů. Italský celník viděl před sebou prázdnou letištní plochu s hořícím letadlem. Nerozmýšlel se a dal se do běhu. Vtom praskla rána. Tony mířil dobře, celník padl mrtev jen pár kroků do schůdků uneseného letadla.

Tuto hroznou kapitolu z historie terorismu si Italové pamatovali. Proto bylo římské Fiumicino dobře hlídaným letištěm. Proto se postavily kolem uneseného letadla linky LH 181 jako val obrněné vozy bezpečnostních jednotek. Tenkrát před lety, 17. prosince 1973, skončil únos letadla po víc než třiceti hodinách bloudění po letištích poloviny světa. Ten dnešní měl trvat déle. Jenomže to ještě nikdo netušil.

Zatím nebylo jasné, co mají teroristé za lubem, a západoněmecký ministr vnitra Maihofer se velice unáhlil, když žádal své italské kolegy, aby dali rozkaz ke střelbě do pneumatik letadla. Byl to nerozvázný a neuvážený požadavek a italscí ministři nehodlali přání vyhovět. Dobře věděli, že by pak rukojmí neměla šanci. Jediné východisko bylo vyjednávat s únosci o propuštění zadržených.

Kapitán Schumann udělal jediné, co mohl udělat. Poslechl svého nynějšího šéfa a požádal o natankování. Pak si vyžádal zprávu o meteorologických podmínkách trasy na Kypr a chystal se vyhovět požadavkům únosců. Snad právě ve chvíli, kdy italský ministr vnitra Cossiga sdělil zástupcům tiskových agentur, že Italové nedají unesenému letadlu povolení ke startu, přijel k Landshutu cisternový vůz a začal plnit nádrže.

Kapitán požádal o povolení ke startu. Ve sluchátkách však uslyšel vyhýbavou odpověď, která jen potvrzovala stanovisko italských oficiálních míst.

„Musíte čekat. Ve vzduchu máme nějaká letadla, nejdřív pro vás musíme uvolnit koridory. Chvilí to bude trvat.“

„Co říkají?“ zeptal se kapitán Mahmud.

„Musíme chvíli čekat. Musí odklonit některé linky.“

„Odstartujte. A hned!“ zařval rozčilený šéf únosců a šermoval oběma pilotům pistolí před nosem. Domluvili se pohledem. Na kapitánovo místo si sedl Jürgen Vietor. Byl to zkušený pilot a na Boeingu 737 létal dokonce o tři roky déle než kapitán Schumann. Ten se ujal role parlamentáře a sdělil věži požadavek kapitána Mahmuda. Letadlo pak najelo na startovní dráhu, v 1742 se znovu vzneslo do vzduchu a zamířilo na Kypr.

Kapitán Mahmud vyhlásil hned po přistání na římském letišti své požadavky:

„Hovoří kapitán Mahmud,“ řekl do mikrofonu a na věži hovor natáčeli. „Ovládáme letadlo německé společnosti. Skupina, která je pod mým velením, požaduje okamžité propuštění našich soudruhů, kteří se nacházejí v německých věznicích. Bojujeme proti imperialistické organizaci světa.“

Byla to sice neobratná formulace, ale srozumitelná. Teď tedy směřovalo unesené letadlo na Kypr a v Bonnu se museli rychle rozhodnout pro postup proti teroristům. Jedno bylo od počátku jasné. Západoněmecké úřady vězně nevydají. Kdyby se tak stalo, vznikl by jen další příklad a povzbuzení pro nové násilné činy. Teroristé by mohli agresivní akce opakovat s nadějí na úspěch. Jenomže teď už nebyl ve hře jen život jediného, i když vlivného a bohatého muže Hannse Martina Schleyera, teď už byly v sázce životy 86 rukojmích, důchodců, žen a dětí, vracejících se z dovolené na Mallorce.

Kancléř Helmut Schmidt nechtěl nést sám odpovědnost za tak závažné rozhodnutí, týkající se nejen příslušníků Spolkové republiky, ale také rukojmích jiných národností. Proto se telefonicky poradil s francouzským prezidentem Giscardem d'Estaing a britským premiérem Callaghanem. Oba partneři neoficiálně a sami za sebe s jeho rozhodnutím souhlasili. A právě této noci se v Bonnu rozhodli nasadit proti teroristům speciální jednotku GSG 9 (Bundesgrenzschutzgruppe 9), vycvičenou a vyzbrojenou v boji proti teroristům. Ministr vnitra Maihofer dostal příkaz poslat tento speciální útvar za uneseným letadlem.

To právě přelétávalo kontrolu na řecké Krétě. V protisměru se vracelo jiné letadlo Lufthansy a spojilo se s kolegy. Kapitán Mahmud vzal pilotovi sluchátko z ruky a hlásil se poprvé celým svým titulem:

„Tady je kapitán Martyr Mahmud, velitel operace Kofre-Kaddum, jednotky Martyr Halim, organizace Boj proti světovému imperialismu.“

„Nerozumím,“ ozvalo se ve sluchátku.

Mahmud se ještě několikrát snažil vysvětlit, kdo je a co chce, ale spojení bylo přerušeno, a tak se letadlo bez dalších komplikací blížilo svému cíli. Ve 2028 SEČ přistálo na letišti v Larnace a navigační služba přikázala pilotovi přistát na nejvzdálenějším okraji letiště.

„Žádám o cisternový vůz, žádám o cisternový vůz ... Opakuji ...“

„To nebude snadné,“ řekl hlas ve sluchátku.

„Co nebude snadné?“ řekl výhrůžným tónem Mahmud, který rozhovor poslouchal.

„Posádka tankovacího vozu má po pracovní době. Odjeli domů, do Nikósie. Musíme pro ně poslat.“ Čekali. Všichni netrpělivě čekali, co bude dál, únosci, rukojmí a lidé na celém světě. Zpráva o únosu se už dostala do všech

rozhlasových i televizních zpráv. Asi za hodinu se rozsvítila kontrolka vysílačky. Ozval se zástupce Organizace pro osvobození Palestiny z místní kyperské pobočky. Nejdřív anglicky, poté arabsky, snažil se přemluvit šéfa únosců, aby propustili rukojmí.

Mahmud zuřil, choval se jako nepřítel, výzvu považoval za osobní urážku a podle toho se choval. Oba piloti pochopili, s jak nebezpečným člověkem mají co dělat.

Skoro dvě a půl hodiny trvala zastávka na letišti v Larnace. Když byly nádrže naplněny až po okraj a cisternové vozy dojely k depu, rozkázal Mahmud Schumannovi:

„Letíme do Bejrútu.“

„Volám věž, volám věž, žádám o povolení startu. Letíme do Bejrútu.“

Chvilé ticha. Praskot ve sluchátkách. Vzdálený, nesrozumitelný hovor. Vedoucí směny se zřejmě domlouval se vzdáleným kolegou. Pak se ozval hlas ve sluchátku Landshutu.

„Bejrút je uzavřen.“

„Letíme do Bejrútu,“ opakoval kapitán Schumann na Mahmudův rozkaz.

„Letiště Bejrút nepřijímá.“

„Letíme do Bejrútu,“ opakoval automaticky kapitán Landshutu a letištní kontrola stále oznamovala totéž: „Letiště v Bejrútu je uzavřeno. Nedostanete povolení k přistání.“

Mahmud stiskl rty. Bylo jasné, že si neví rady. Okolnosti ho nutily improvizovat. Byl stále nejistější, nervóznější, zakrýval to výbuchy zlosti, uvědomoval si, že piloti z jeho chování nesmějí vypožarovat bezradnost. On však byl bezradný. Organizace únosu se mu dávno vymkla z ruky, prakticky nic neprobíhalo podle plánu, řešení nebylo na dohled. Přitom musel dál hrát roli tvrdého šéfa, předstírat, že ho žádná nečekaná překážka nevyvede z míry.

„Poletíme do Damašku,“ rozhodl, jako by to dávno měl v plánu.

Bylo padesát minut po desáté, když se Landshut zvedl do tmy. Piloti naletěli na běžnou trasu, letové vedení bejrútského letiště bylo vypnuto, jen na středních vlnách se v pravidelných intervalech stále ozývalo oznámení:

„Letiště Bejrút je uzavřeno ... Letiště Bejrút je uzavřeno ...“

Přesně ve 2301 přeletěli nad kontrolní věží a zamířili k Damašku. Není to daleko, a tak za deset dvanáct minut uslyšeli v letadle sdělení kontrolní věže letiště v Damašku: „Letiště je uzavřeno. Přistání není možné.“

Samozřejmě že letový personál měl v celé oblasti přesné informace o bloudění letadla Landshut dirigovaného teroristy. Zatím se však nevědělo, kdo jsou únosci a kolik jich je. Jejich požadavky byly známy a v době informovaných kruzích vešlo také ve známost, že nebudou splněny. To samozřejmě nevěděli ani únosci v letadle, ani jejich rukojmí a rovněž ne letové služby.

„Leťte na Bagdád,“ rozhodl Mahmud.

Kapitán Schumann po chvíli požádal o povolení přistání a opět dostal odmítavou odpověď. Žádné letiště nechtělo přijmout unesené letadlo. Bylo 23 minut po půlnoci, když Landshut přeletěl bagdádské letiště a Mahmud rozhodl:

„Do Kuvajtu!“

„Letiště Kuvajt je uzavřeno. Za žádných okolností nemůžete přistát!“ ozvalo se ve sluchátkách asi v jednu hodinu po půlnoci.

Velká dopravní letadla jsou vybavena automatickým radarovým systémem nazvaným Transponder. Nepřetržitě vysílá signály pro pozemní navigační službu. Když se na automatu nastaví číslo 75, vysílá přístroj v pravidelných intervalech šifru „unesené letadlo“. Mahmud sice studoval leteckou techniku a jistě se ve spolupráci s odborníky na únos připravil. Transponder však dozajista neznal a nastaveného signálu si tedy nemohl všimnout. Kapitánu Schumannovi se podařilo zařadit šifru 75, ale navíc se ještě snažil informovat letadla na trase. A tak letecká kontrolní stanoviště věděla, o čem jde.

Když šlo do tuhého a ukazatele zásoby paliva signalizovaly, že bude nutné pomýšlet na přistání, snažil se Schumann využít kapitána australské společnosti Qantas jako prostředníka. Měl se přimluvit na letišti v Kuvajtu, aby Landshutu dovolili přistát.

„Je mi líto,“ oznamoval australský pilot. „Nechtějí o tom slyšet. Proč to nezkusíte v Bahrajnu nebo Dahránu?“

„Můžu vás ještě požádat o laskavost?“ zeptal se kapitán Schumann. „Zkuste to pro nás vyjednat. Nemůžu se jich dovolat.“

„Bahrajn je uzavřen,“ oznámil za chvíli radista společnosti Qantas. „Je mi líto.“

Schumann se nevzdal, stále se pokoušel o spojení. Čas letěl a paliva ubývalo. Konečně se mu podařilo spojit se s kontrolní věží. Službu měl navigátor hovořící dobrou angličtinou. To byla pro Schumanna také výhoda. Snažil se mu vysvětlit situaci, ujišťoval ho, že jim dochází palivo, že tak či tak bude muset jít dolů. Navigátor stále opakoval stejnou větu, ale nakonec oznámil Vietorovi, který seděl za řídicími pákami, frekvence navigačního systému pro přistání. Ve 325 místního času se podvozek Landshutu dotkl pevné země. Všichni si oddechli. I Mahmud, který chraplavým hlasem automaticky oznamoval do mikrofónu:

„Hovoří kapitán Martyr Mahmud, velitel operace Kofre-Kaddum jednotky Martyr Halina organizace Boj proto světovému imperialismu ...“

CSG 9 byla vojenská jednotka mladých mužů se zvláštním výcvikem. Každý z nich se udržoval v kondici jako atlet před olympiádou, každý se vyznal nejen v nejmodernější bojové technice, byl také vycvičen jako zdatný zápasník karate a džuda, uměl se postavit nepříteli v boji zblízka, věděl, jak na cvičené psy, uměl střílet z každé pozice, skákal padákem a spouštěl se z vrtulníku, ovládal zařízení jakéhokoli bojového vozidla. Všichni byli vycvičeni pro akce proti uneseným letadlům, věděli, jak zvenčí otevřít dveře, jak se dostat dovnitř pomocí zařízení, kterému se říká „otvírák na konzervy“. Jsou to výkonné mechanické nůžky na plech používané k vyprošťování také při automobilových haváriích. Skupina byla vyzbrojena nejlepšími a nejdražšími zbraněmi a technickými pomůckami k boji proti teroristům.

Hlavní stan GSG 9 byl v Hangelaru, velitelem byl šestačtyřicetiletý Ulrich Wegener s hodností policejního ředitele. Jeho zástupcem byl policejní rada Klaus Blätte. Právě on zvedl telefon, když volali z ministerstva vnitra, aby se jednotka připravila k zásahu proti unesenému letadlu Boeing 737.

Vybrali třicet lidí, naložili potřebnou techniku a čekali v pohotovosti. Pět let výcviku a první velká akce. Ti, co nebyli vybráni, záviděli těm šťastným. V džínsech a svetrech, v atletických adidaskách se ve tři čtvrti na devět objevili na letišti v Kolíně nad Rýnem. Vypadali jako sportovci a také se tak chovali. Krátce po příjezdu nastoupili do Boeingu 737, který odstartoval k cestě na Kypr. Tam v té době tankovalo Schumannovo unesené letadlo.

Velitel Wegener dostal od svého nadřízeného ministra požehnání na cestu a ujištění, že se na Kypru určitě s místními představiteli snadno domluví. Nebylo tomu tak. V Larnace měli již také obavy z letadel, ohlášených na poslední chvíli, a tak se naváděcí služba vyptávala, kdo je na palubě Boeingu. Vždyť sotva před dvěma hodinami odtud odlétalo stejné letadlo téže západoněmecké společnosti s únosci a rukojmími na palubě a Kypřané byli rádi, že se nezvaných hostů zbavili.

„Na palubě jsou experti z Německé spolkové republiky,“ odpověděl goniu pilot a upozornil velitele Wegenera, aby zmizely všechny zbraně a technické pomůcky v přihrádkách pod sedadly a pod pokrývkami. Na letišti v Larnace může na palubu přijít návštěva.

Přistáli a dostavil se sám policejní ředitel. Mlčky prošel kabinami, prohlédl si cestující, odešel a vzápětí tlumočil západoněmeckému zástupci v Larnace prosbu, aby letadlo Lufthansy co nejdříve zase odletělo.

Velitel GSG 9 se domlouval se svými muži, co dál. Věděli, že unesené letadlo zamířilo do arabské oblasti, proto bylo vhodné vyčkat, kde se objeví. Protože jednotka GSG 9 měla přátelské styky s podobnou zvláštní skupinou izraelských specialistů, která se „proslavila“ přepadovou akcí v Entebbe, uvažovali, jestli by neměli letět do Tel Avivu a vyčkat tam. Nemuseli se sami rozhodovat, pár minut po startu dostali z Bonnu rozkaz: okamžitě se vrátit na letiště do Kolína nad Rýnem.

Ve čtyři hodiny ráno byl však rozkaz náhle změněn:

„Leťte do Turecka. Přistání v Ankaře.“

Změnili směr a přistáli. Tady jim nikdo nedělal potíže, ani západoněmecké experty z ničeho nepodezřival.

Unesené letadlo přistálo zatím na letišti v Bahrajnu a únosci i osádka zažili nepříjemné překvapení. Na přistávací plochu vjely vojenské vozy a jednotky vojska obkličily letadlo. Mahmud se zděsil, pak začal běsnit. Do jedné ruky vzal mikrofon, druhou mířil na Vietora.

„Jestli do pěti minut nezmizí, zastřelím pilota.“

V pilotní kabině se odehrálo pětiminutové drama, v němž šlo o život. Byla noc. Jako stíny ve zlém snu pohybovali se kolem letadla vojáci. Mahmudovi se objevily na čele krůpěje potu. Byl nervózní, nevyspalý, vyčerpaný, nevěděl si rady. Mířil pistolí pilotovi na spánek. Podíval se na hodinky a oznámil do mikrofonu:

„Ještě mu zbývají čtyři minuty života. Když do té doby vojáci nezmizí, bude po něm.“

„Vzpamatujte se,“ řekl kapitán Schumann. „Tohle nemůžete udělat. Sám dobře víte, že bez něho nemůžu letět. A vůbec je to nesmysl. Třeba nemají z věže vůbec s vojáky bezdrátové spojení.“

„Ještě tři minuty,“ řekl Mahmud.

Vietor si vzal mikrofon a přemlouval službu na věži, aby se postarala o odvolání vojska. Nedostal odpověď.

„Ještě dvě minuty,“ oznámil Mahmud.

Vietor ztratil nervy. Prosil, nařikal, volal o pomoc.

„Posledních třicet sekund.“

„Odcházejí,“ zvolal kapitán Schumann.

„Podívejte se, odcházejí.“

„Nestřílet! Odcházejí!“ volal Vietor.

Vojáci zmizeli ve tmě tak tiše, jak se objevili. K Landshutu přijely cisternové vozy. Ve 334 SEČ letadlo řízené pilotem Vietorem odstartovalo směrem na Dubaj. Když se pilot ohlásil pozemní kontrole, uslyšel známou větu:

„Letiště nepřijímá. Je nám líto, ale letiště nepřijímá.“

Ještě mají čas. Ještě byli dost daleko. Kapitán Schumann zasedl k řídícím pákám a Vietor si na chvíli lehl a přikryl se dekou. Vzrušení a napětí u něho teprve teď začalo odeznívat. Naletěli do čekací zóny a kroužili. Přitom stále vyjednávali o povolení k přistání. Mahmud jako by už všechno vzdal. Zhroucen seděl v křesle a nejevil známky života. Civěl do nicoty. Čas od času; jako by znovu nabral sílu, vytrhl pilotovi mikrofon z ruky a chraplavým hlasem do něj řval arabské výhrůžky. Nikdo mu nerozuměl, ani Arabové na kontrolní věži. Hlasivky únosce vypovídaly službu.

Nalétli nad letiště. Na přistávací dráze stály hasičské vozy a blokovaly přistání. Správa letiště se rozhodla nepřijmout letadlo s únosci za žádnou cenu. Byl to rozkaz nejvyššího státního představitele, šejka Rašída bin Sajda al-Maktúma. Kroužili ve výšce 2 600 metrů a hledali možnost přistání. Museli dolů, se zbytkem pohonných hmot by se nedostali na žádné jiné letiště.

„Přistaneš!“ rozkázal Mahmud, který se probral z letargie. „Okamžitě přistaneš!“ řekl a nasadil Vietorovi, který seděl za řídícími pákami, pistolí na spánek.

Vietor se podrobil. Technicky to nebyla snadná operace. Nejdřív začal klesat, udělal jeden a ještě další okruh, aby si prohlédl přistávací dráhu, už si ani nevšímal stálého opakování:

„Přistaneš! Teď tady přistaneš!“

„Musím si prohlédnout terén,“ odsekl, „nebo to odneseme všichni, jak tu jsme.“

Mahmud se uklidnil, anebo ztratil poslední síly. Vietor dal pokyn letuškám, aby připravily cestující na nouzové přistání. Letištní věži pouze oznámil:

„Musíme přistát. Klesám.“

Snad právě nekompromisní oznamovací tón přiměl ministra šejka Muhamada, že dal uvolnit přistávací dráhu. Hasičské vozy začaly odjíždět k hangárům.

Muhamad bin Rašid byl devěťadvacetiletý ministr obrany Spojených arabských emirátů. Jakmile se objevilo unesené letadlo v dubajském vzdušném prostoru, zavolal mu velitel letiště do paláce, kde se Rašid právě bavil prohlídkou vlastní zoologické zahrady a vybíral si sokola, protože se chystal na lov podle starých tradic. Byl třetím synem dubajského vládce, měl rád hezké ženy a drahé rychlé vozy, vystudoval britskou vojenskou akademii Sandhurst, snad nejlepší školu v oboru, a měl s únosci a unesenými letadly jistě zkušenosti. Šlo totiž už o čtvrtý únos, který se pokusil úspěšně vyřešit. Sedl do vozu a jel pryč až dvouseťkilometrovou rychlostí na letiště. Vedle navigátorů v letištní věži setrval tři dny a dvě noci téměř beze spánku.

Pilot přistál jako starý rutinér. Vypnul motory a oddychl si. Šejk Muhamad se dal okamžitě spojit s šéfem únosců. Mluvili spolu arabsky a dubajský ministr se snažil unaveného Mahmuda přemluvit, aby propustil nemocné, ženy a děti. Když rozhovor skončil, vyjádřil se šejk o jeho výsledku:

„Tady se momentálně asi nedá nic dělat. Ten člověk je velice nervózní. Řekl bych, že není zdrav.“

Rukojmí v turistické kabině netušila, kde jsou. Všechny roletky na oknech zůstávaly stále zataženy. Jedno však bylo jisté hned po přistání. Venku je hrozné horko a to může být pro všechny uvnitř osudným. Nejdřív rozdělili zbytky vody, pak Mahmud objednal jídlo a pití jako pro normální leteckou linku. Když letušky později roznesly podnosy, dozvěděli se také zajatci, kde jsou. Na miskách z umělé hmoty bylo vytištěno: Airport Dubai.

Mezitím se stále vyjednávalo. Mahmud objednal ještě cigarety a pro sebe léčiva, už opravdu jen sípal, a oba piloti se snažili nenápadnou cestou předat letištní kontrole informace o únoscích. A tak stále, při objednávání časopisů nebo cigaret, zdůrazňovali číslo čtyři. Kapitán Schumann dokonce svázal čtyři cigarety a odhodil je do koše na odpadky, protože se blížila uklízející četa. Zdálo se, že se i únosci uklidnili. I když Mahmud hrozil zastřelením údajným Židovkám, i když bylo zřejmé, že výbuchy hněvu a brutality se snaží kompenzovat vlastní bezradnost. Byl sám a musel rozhodovat za nepředvídaně svízelných okolností o osudu mnoha nevinných lidí, s nimiž už nějaký čas žil na jedné palubě, nebyli mu tedy zcela cizí.

Psychologové se později shodli na tom, že jeho reakce byly nekontrolované a nevyzpytatelné. Najednou označil někoho za Žida a chtěl ho zastřelit, pak zase považoval firemní znak na plnicím peru za židovskou hvězdu a chtěl majitelku potrestat smrtí. Přitom nebyl ani nevzdělaný, ani primitivní. Když zjistil, že má pilot Vietor hodinky značky Junghans s malým ozubeným kolečkem jako firemní značkou, chtěl pilota nejdřív zastřelit, že nosí izraelský výrobek, pak se dal přemluvit a hodinky pouze rozbil sekerou ze záchranného náčiní.

Pak si sedl k mikrofonu a víc než hodinu kázal vylekaným rukojmím o historii palestinského národa a o jeho boji za svobodu.

„Co byste dělali vy, Němci,“ hřímá z ampliónů jeho chraplavý hlas, „kdyby najednou přišli do vaší vlasti cizinci z celého světa a tvrdili, že mají knihu, v níž stojí, že vaše země náleží jim? Němci by bojovali. Sionistický režim v Izraeli je pokračováním nacionálního socialismu. Sionismus je špička kopí imperialismu v arabském světě. Bonnský neonacismus je, kromě Spojených států, jeho věrný spojenec. A Schleyer je jeden z těch, kdo nejdřív sloužili Hitlerovu nacismu a dnes obchodují s neonacisty v Bonnu a Tel Avivu. Proto bojujeme společně s německými kamarády proti světovému imperialismu, proto osvobodíme německé vězně z vězeňských mučireň. Anebo zemřeme pro německou věc tak, jako zemřeli v Entebbe Němci za naši.“

Dokud běželo klimatizační zařízení, dalo se v letadle dýchat. Agregáty chladící vzduch však potřebovaly kerosin a nádrže byly skoro prázdné. Když dojdou pohonné hmoty, nebude ani světlo, ani vzduch, přestanou fungovat i vysílačky. Bez klimatizace nikdo v letadle nepřežije příští den.

„Musíme natankovat,“ řekl Mahmud.

„Dobře víte, že nám šejk dá šťávu, jen když propustíte ženy a děti.“

Kapitán Schumann tušil, že je terorista v koncích. Aby ho přesvědčil, co všechny čeká, vypnul na chvíli klimatizaci. V letadle nastala tma a za chvíli se nedalo dýchat. To byla ukázka, výstraha, ale dvě hodiny poté skutečně došla zásoba paliva, zhasla světla, utichly větráky.

Vznikla situace, jíž bylo možné využít proti teroristům. Byla tma, oni nemohli kontrolovat rukojmí. Cestující měli velkou početní převahu. Později se psychologové zabývali úvahou, proč se mezi muži nenašel ani jeden, který by se pokusil o útok nebo únik. Nebylo to možné? Neměl naději na úspěch? Zřejmě ne, i když se na první pohled zdá, že je tomu jinak. Mahmud byl v takovém duševním rozpoložení, že by při nejmenším pohybu střílel, bez ohledu na to, koho ve tmě zasáhne. Konečně v dalším pokračování tragédie se to potvrdilo.

Krátce před tím, než došel kerosin a zhasla světla, přistálo na dubajském letišti letadlo Lufthansy z Bejrútu. Hlavní kapitán společnosti Martin Göbel a jeho kolega Peter Heldt se nejdřív spojili s šejkem na kontrolní věži, pak s britským majorem Templem, vojenským poradcem Spojených emirátů. A všichni tři se ve tmě připlížili až pod trup uneseného letadla.

Co vlastně chtěli? Sami nevěděli. Rozhodovali se, jestli mají odpojit generátor, vyřadit z provozu podvozky, nebo jiným způsobem letadlu znemožnit start. Nakonec se odplížili, chráněni písečnými dunami, a neudělali nic. Přišli na to, že by takový zásah rukojmím nepomohl.

Vyšlo slunce a teplota uvnitř letadla stoupla na 50 stupňů Celsia. První ženy omdlely, dostavily se první srdeční a dýchací potíže. Mahmud dovolil, aby byly zotvírány dveře letadla a postižení přeneseni co možná nejbliž čerstvému vzduchu. Cestující se zbavovali oděvu, snažili se zmírnit útrapy žáru, sálajícího z pouště i z modré oblohy. Situace byla kritická a šejk Rašid na goniu to věděl, i když spojení s letadlem bylo přerušeno. Baterie už vysílačku neutáhla.

Mahmud byl v koncích. Pochodoval sem a tam, v ruce pistoli. „Já asi dnes někoho zastřelím!“ mumlal sám pro sebe. Pak vstrčil hlavu do kabiny turistické třídy, kde byla většina rukojmích, a řekl:

„Uslyšíte výstřel. Ale nebojte se, nic se neděje.“ Šel k otevřeným dveřím letadla a vystřelil do tmy.

Netrvalo dlouho a od letištní budovy vyjel vůz. Schumann pozoroval světla: Zatím nevěděl, oč jde, vysílačka nefungovala, a tak se také nemohl zeptat. Ale ještě během dne žádal opakovaně, aby mu poslali pojízdný energetický agregát, kterým je vybaveno každé letiště.

Mahmud sledoval světla vozu. Zastavil necelých sto metrů od letadla. Táhl agregát. Přijeli s ním oba piloti Lufthansy Gäbel a Heldt, další technik společnosti a domorodý řidič. Seskočili na betonovou plochu. Kapitán Heldt vzal megafon a udělal obrovskou taktickou chybu:

„Jsme vaši přátelé,“ volal. „Přivezli jsme agregát a chceme ho zapojit.“

Mohli si domyslet, že Mahmud bude podezírat každého, kdo se přiblíží k unesenému letadlu. Mohli předpokládat, že únosci nejsou primitivové. Mohli si domyslet, že podle špatné angličtiny a přízvuku poznají, že přišli Němci. Zbytek byl jasný. A ke všemu ještě nesmyslné tvrzení, že přicházejí přátelé únosců. Kde by se zde na letišti v rozžhavené poušti vzali? Logické by bylo, kdyby přijeli ustrašení, ale lhostejní domorodí technici, kteří co nejrychleji splní úkol a budou koukat, aby byli z nebezpečné zóny pryč. Sotva by se začali vybavovat s únosci. V tak vypjatých situacích je zřejmě obtížné logicky přemýšlet. Jednání pilotů Schumanna a Vietora je toho dokladem. Také oni se dopustili taktické chyby.

„Zajedeme na pravou stranu,“ volal Heldt megafonem.

„Zajedete sem, nalevo!“ rozkázal Mahmud.

„To nemá smysl,“ volal Heldt, „agregát můžeme zapojit jen na pravé straně.“

„Řekl jsem nalevo!“

Muži u agregátu si svítili baterkami. Když Heldt na chvíli osvětlil svůj obličej, kapitán Schumann jej poznal a bez rozmýšlení zvolal:

„To je Němec!“

„Jak to víte?“ zeptal se Mahmud.

„Je to jasné. Přízvuk. Jak mluví anglicky,“ řekl kapitán Schumann.

Mahmud se zděsil. Snad nechtěl věřit tomu, co právě slyšel, utíkal do kabiny a zeptal se Vietora.

„Co je to za lidi? Jaký mají přízvuk?“

„Mohli by to být Němci,“ odpověděl pilot.

„Agenti! Chtějí zaútočit na letadlo!“ křičel Mahmud, běžel k otevřeným dveřím a vypálil do tmy celý zásobník. Všichni čtyři utekli. Běžící agregát stál nedaleko letadla.

Dnes nepochopitelné jednání obou zajatých pilotů je příkladem psychózy, řekněme atmosféry záchranného voru, na němž se únosci a unesení, za nebezpečí hrozícího jim zvenčí, stávají kolektivem s podobnými zájmy. I když to vůbec není pravda, jejich zájmy jsou rozdílné, jen vnějškově se shodují: chtějí, aby pominulo nebezpečí, aby už měli všechno za sebou, aby vyvázli se zdravou kůží.

Vztahy mezi únosci a unesenými se změnily. Zpočátku se nikdo nesměl ani hnout. Teď rukojmí chodila volně ke dveřím, lidé se stěhovali blíž ke zdroji vzduchu, matky si konečně sedly vedle svých dětí a Vietor směl z letadla ven. Nic jiného totiž nezbyvalo. Na dosah ruky stál běžící agregát, který tak nezbytně potřebovali.

Nebylo snadné dostat se ven z letadla, dveře jsou ve výšce několika metrů. Zadní schody je možné spustit bez proudu, mají pro podobné případy mechanické zařízení. Jenže Mahmud dostal strach, že by pak třeba nešly vytáhnout. Tak spustil Vietora do tmy na svázaných pokrývkách.

„Nepokoušejte se utéct! Mám vás stále na mušce!“ vyhrožoval Mahmud.

Byl by mohl prchnout, ale neudělal to. Agregát se mu také nepodařilo zapojit. Nakonec se s nepořízenou vrátil do letadla. Někteří z rukojmích ho pomáhali vytáhnout nahoru. Bylo jasné, že bez klimatizačního zařízení nepřežijí příští den, a Schumann vzal aspoň baterku a morseovkou vysílal signály SOS směrem ke kontrolní věži. Když se rozednívalo, přijel od hangáru vůz a mechanici s novou baterií, začalo fungovat relé, mohli zapojit agregát, světla v uneseném letadle se znovu rozsvítila, ventilátory už také pracovaly a rukojmí se začala oblékat.

Zatímco se v noci pokoušeli připojit agregát, přistálo na opačné straně letiště další letadlo Lufthansy. Boeing 707 měl na palubě prominentního cestujícího, západoněmeckého ministra Hanse-Jürgena Wischnewského s doprovodem. Odešel do kontrolní věže, aby zde vyjednal s šejkem Rašidem povolení pro zásah speciální protiteroristické jednotky GSG9.

„Všechno, co bude zapotřebí, uděláme sami,“ řekl šejk.

„Otec mne pověřil jednáním. Když uznám za vhodné, že použijeme vojenské síly, udělají to naši vojáci. Ujišťuji vás, pane ministře, že podnikneme vše, co je v našich silách, abychom osvobodili rukojmí.“

S ministrem přiletěl také psycholog Salewski. Brzo zjistil, že jednání z pozice síly, tento způsob totiž zvolil šejk, nemá naději na úspěch. Ze zkušenosti věděl, že je zapotřebí únosce ukolébat v přesvědčení, že pro ně akce skončí úspěšně, vyjednávat s nimi, čekat, až budou psychicky unavení, tedy povolnější, a stále jim něco slibovat. Kdyby došli k názoru, že je jejich situace beznadějná, mohlo by u nich dojít k myšlenkovému zkratu, od něhož je k tragédii jen krůček.

Salewski požádal šejka, aby mu dovolil hovořit s únosci prostřednictvím vysílačky. Šejk nesouhlasil. „Mluvím stejnou řečí jako oni,“ řekl. „Také jsem přesvědčen, že se jako Arab spíš dovedu vžít do jejich mentality než Evropan.“

Ten den začal na palubě letadla v jisté pohodě. Všichni si oddechli, když bylo zažehnáno nebezpečí, že se udusí horkem. Únosci se už nechovali tak agresivně jako dřív, nevyhrožovali odjištěnými granáty. Když se Mahmud dozvěděl, že letuška Staringerová má osmadvacáté narozeniny, objednal dort a šampaňské. Vznikla nevysvětlitelná atmosféra. Mahmud jako by se docela změnil. Letištní služba přivezla dort s osmadvaceti svíčkami a on přišel do kabiny pro cestující a oznámil:

„Naše letuška Anna-Maria Staringerová dnes slaví své osmadvacáté narozeniny. Všechno nejlepší!“ Zapálili svíčky, rozkrájeli dort, šampaňské nalili do plastických kelímků a chvíli se cítili jako na školním výletě.

„Na zdraví naší milé Anny-Marie!“ zvedl Mahmud kelímek se šampaňským. Byla to neskutečná oslava narozenin.

Venku zatím přistálo další letadlo, dvumotorový proudový Hawker Siddeley s velitelem zvláštního protiteroristického oddílu GSG 9 Ulrichem Wegenerem a bezpečnostními poradci. Své tvrdé hochy musel zatím nechat v Ankaře. V neprospěch věci totiž mezitím zapracovali novináři. Tiskové agentury a hned poté vysíláčky oznámily, že za únosci a rukojmními odletěl zvláštní, v boji proti teroristům vycvičený oddíl ke všemu odhodlaných mladých mužů se speciální výstrojí. Protože všichni měli ještě v paměti izraelskou akci v Entebbe v roce 1976, čekala světová veřejnost, ale hlavně senzacechtiví novináři, velkou a dramatickou událost. Nedočkali se.

První hovořil s Wegenerem ministr Wischnewski a poradil mu, aby se před šejkem ani slovem nezmínil o své skutečné funkci. Bylo to zbytečné upozornění, Wegener se totiž k šejkovi vůbec nedostal. Odvezli ho do hotelu Interconti a dali mu dost času, aby se mohl pořádně osprchovat. Pak se vrátil na letiště, kde se setkal se starými známými z Británie, majorem Morrisonem a seržantem Daviesem. Oba byli příslušníci zvláštního pluku britských leteckých sil, vycvičeného pro akce v týlu. Specialitou mladých parašutistů byly sabotáže na cizím území a boj proti teroristům. Značnou praxi získali za služby v Severním Irsku. Britové přiletěli jako posila po rozhovoru západoněmeckého kancléře Schmidta s britským ministerským předsedou Callaghanem.

Pomoc nebyla ani žádoucí, ani potřebná, ale zatím také nemožná. Šejk Rašid stále trval na svém: když bude zapotřebí, vyřídí si to s teroristy jeho vojáci. Zcela ignoroval námitku, že nejsou k takovému boji vycvičeni, že nevědí, jak se dostat do letadla, a šejk pohotově namítl, že se to naučí, když bude třeba. Setkání s majorem Allistaiem Morrisonem a seržantem Barriem Daviesem bylo však důležité z jiného hlediska. Wegener si totiž vzpomněl, jak mu za nedávno návštěvy v kasárnách oddílu GSG 9 v Hangelaru nedaleko Bonnu předvedli rozhodující novinku v boji proti teroristům, zejména pak proti únosům letadel. Byly to slepé ruční granáty naplněné magnéziem, jež po dopadu explodovaly za oslňujícího záblesku a obrovského výbuchu a nikdo v okolí nebyl nejméně po dobu šesti sekund schopen jakékoli akce.

Když se šejk Rašid dozvěděl, jací experti se do Dubaje sjeli, rozhodl se, že musí vycvičit své vojáky v přepadání unesených letadel. Instruktorem měl být především Wegener. Odjeli na blízké vojenské letiště, na betonovou plochu postavili stejné letadlo Boeing 737 a Wegener mohl zahájit vyučování. Šejkovi beduíni byli učenliví, netrvalo dlouho a pochopili, co se od nich chce, naučili se zvenčí otvírat nouzové východy letadla, dokázali se vyhoupnout na křídlo, uměli se tiše připlížit pod trup a pak opřít o boky letadla žebřík.

Noc proběhla poměrně klidně. Nejdůležitější událost s dalekosáhlými následky se odehrála tiše. Mahmud opět nespál. Sedět v pilotní kabině na sedadle druhého pilota, měl pootevřené okno a vystrčenou paži s malým tranzistorovým rádiem. Poslouchal arabské zprávy. Mezi jiným se dozvěděl, jak chytrý a nebojácný kapitán letadla Schumann několikrát propašoval z obsazeného letadla údaje o teroristech. Pak vysílala arabská stanice rozhovor s ministrem obrany Spojených emirátů šejkem Rašidem a Mahmud slyšel z úst vysokého arabského hodnostáře samou chválu na kapitána Schumanna. Vstal a zuřil. Celou noc nezamhouřil oka. Ráno se rozhodl.

„Do devíti hodin natankovat,“ oznámil letištní věži. Kdyby se tak nestalo, začne po uplynutí ultimáta s popravami rukojmních. První bude zastřelen devatenáctiletý mladík, potom třidvacetiletý, v pětiminutových intervalech budou následovat další. Pak znovu opakoval podmínky, za jakých je ochoten vyměnit rukojmní.

Rázem bylo po klidu. Deset minut před devátou vybral Mahmud první oběť, Holanďana a německou dívku. Odvedl je do chodby mezi kabinou první a turistické třídy, kde si museli kleknout na koberec. Pak začal do mikrofonu odpočítávat minuty: ještě zbývá devět minut ... ještě zbývá osm ...

Byli ti, kdo měli být „popraveni“ všem rozhodujícím činitelům v Bonnu pro výstrahu, jen zcela náhodně vybrané oběti, nebo postupoval Mahmud podle nějakého racionálního klíče?

Západoněmecký psycholog Wolfgang Salewski a jeho spoluautor Lanz (Die neue Gewalt, und wie man ihr begegnet) vylíčil případ, kterým dne 17. prosince 1973 pokračovalo drama masakru na římském letišti Fiumicino únosem letadla Lufthansy Boeing 737 Worms. Únosci nařídili kapitánovi, aby letěl do Athén, kde chtěli přinutit řecké úřady, aby propustily z vězení některé jejich odsouzené kolegy.

Letadlo přistálo na letišti Hellinikon ve 1448 a únosci začali vyjednávat. Partnerem jim byl zaměstnanec místní společnosti Olympic Airways, patřící miliardáři Onassisovi, protože politici i vládní úředníci s únosci odmítli vyjednávat. To je popudilo a oni se rozhodli k demonstraci síly. Jeden z nich, vysoký silný zabiják s tupým výrazem, si začal vybírat oběť. Bylo asi 17 hodin, když se dal na pochod mezi sedadly. Každému z rukojmních se díval do obličeje.

Jak již víme, byli tam italscí celníci, příslušník západoněmecké zpravodajské služby, italský policista, člen etiopské posádky, který už nestačil před únosci utéci, tři letušky a tmavovlasý tichý muž. V šesté řadě seděl italský letištní dělník. Měl nakrátko ostříhané vlasy, bílé montérky pod pažemi velice propocené. Byl úzkostlivý, bál se s někým promluvit, na nikoho se nepodíval, chtěl být za každou cenu nenápadný, proto se svezl hluboko do sedadla. Muž v bílé kombiněze byl tak rozrušen, že si nehty rozškrábal tvář až do krve. Když šel kolem Araba a vybíral si oběť, díval se drobný Ital jinam.

„Ty!“ vyslovil únosce rozsudek smrti. „Půjdeš se mnou!“

Nemohl strachy vstát. Nebyl schopen kráčet. Jako ve snu se potácel k přípravně letušek, padl na kolena a prosil o milost. Volal, že má doma malé děti, aby se nad ním ustrnuli, nikomu nic neudělal, za nic nemůže.

„Otevřte dveře!“ zařval zabiják a hnal maličkého Itala na zád. Pak práskly rány ze samopalů, mužík v bílém padl na zem a vrah se dvěma kolegy vyhodil mrtvolu na betonovou plochu.

Byla to náhoda, že si terorista vybral ustrašeného malého muže? Salewski říká, že ne. Dnes už existují studie o podobných situacích a snad i jakási pravidla, podle nichž teroristé vědomě postupují. Právě podobné typy ustrašených, osaměle sedících rukojmních se násilníkům přímo nabízejí k výběru. Ital se usadil sám, dost daleko od ostatních, jeho panický strach byl znatelný. Byl to bezbranný, nesympatický člověk, jakého je snazší zabít.

Zatím odpočítával Mahmud minuty a mladík a dívka klečeli na koberci a třáslí se strachy. Byly to dramatické chvíle, vždyť šlo o životy nevinných, a tak všichni jako vysvobození pochovali, když se ozvalo zvolání:

„Cisterna jede!“

Snad čtyři nebo dokonce jen tři minuty před vypršením ultimáta poslali z kontrolní věže vůz s kerosinem. Nálada se ještě víc zlepšila, když přijel vůz zásobovacího střediska se snídaní. Letadlo se připravovalo ke startu a šejk Rašíd podnikl poslední pokus:

„Jménem prezidenta Spojených arabských emirátů šejka Sajída a jménem všech obyvatel Spojených arabských emirátů vás prosím o propuštění rukojmích, anebo alespoň žen, dětí a nemocných.“

„Děkujeme zástupcům vlády Spojených arabských emirátů za spolupráci,“ odpověděl Mahmud. „Velice litujeme, že musíme vaši prosbu odmítnout. Lhůta je známa. Po uplynutí ultimáta budeme jednat.“

„Ve jménu milosrdného boha a jménem lidstva, propust' te aspoň děti,“ prosil šejk Rašíd.

„Nejdříve musí německé a turecké úřady propustit na svobodu naše přátele.“

„To my nemůžeme ovlivnit,“ řekl šejk.

„Jak tedy můžete chtít na mně, abych propustil rukojmí?“

Jednotka beduinů byla připravena k útoku, dostala od britských odborníků i od Ulricha Wegenera patřičné instrukce, šejk Rašíd však najednou změnil názor. Dostal totiž telefonický příkaz od svého otce, aby se do záležitosti nemíchal. Na palubě uneseného letadla jsou samí cizinci, kdyby se jim něco stalo, světová veřejnost bude svalovat odpovědnost na vládu Spojených emirátů.

Bylo po akci proti únoscům. Ti se mezitím chystali k odletu. Mahmud ještě požádal kontrolní věž, aby zavolali západoněmeckého velvyslance, chce s ním před startem mluvit. Hans Joachim Neumann přijel a nasadil si sluchátka.

„Německá spolková republika měla 60 hodin času. Teď je lhůta téměř u konce. Upozorňuji, že já ani moji přátelé neodpovídáme za oběti. Helmut Schmidt je bude mít na svědomí. On ponese odpovědnost za všechno, co se stane. Zatím se neozval. Teď už mu nezbývá ani sekunda času, vy jste však nereagovali ... Vyhodíme letadlo do vzduchu, než doletí na příští letiště. Hovoří kapitán Mahmud.“

Únosci byli zklamáni. Letěli do arabské oblasti, čekali zde vřelé přijetí a podporu místních orgánů. Rozhodli se pro poslední pokus s nadějí, že budou kladně přijati. Přepočítali se. Žádná vláda s nimi nechtěla mít nic společného.

Mahmud byl unaven. Dlouhé noci bděla pilotům i letuškám nedůvěřoval. Dal jim příkaz, aby připravili Landshut k odletu, odmítl jim však sdělit, kam má namířeno.

„Dobře, kapitáne, já ale potřebuju technické informace pro start. Přinejmenším počasí.“

„Vyžádejte si předpověď pro okruh dvou tisíc mil kolem Dubaje.“

Odstartovali v 1519 místního času (1219 SEČ) a zamířili k Ománu. Když se dostali na doslech letištní kontroly, požádali o povolení k přistání. Situace se opakovala. Také zde se distancovali od únosců.

„Letiště nepřijímá, přistávací dráhy jsou zablokovány!“

„Do Adenu!“ rozhodl se Mahmud okamžitě.

Piloti začali počítat. Boeing 737 není letadlo pro dálkové trasy, ale kdyby zvolili výšku 11 000 metrů, kde je nejmenší spotřeba, mohli by se zásobou paliva doletět.

Už ve vzduchu se teroristé začali připravovat. Ke dveřím, ale také ke stěnám kabiny připevnili nálože, všechny ženy si musely svléci punčochy a punčochové kalhoty a letušky jimi musely rukojmím svázat ruce za zády. Nikdo nevěděl, co teroristé připravují. Ti zase netušili, co je čeká.

Letiště odmítlo přijmout unesený Landshut. Kapitán Schumann marně zdůvodňoval, že musí dolů, na další let nemá pohonné hmoty, tak jako tak musí přistát. Sestoupili na dohled a přesvědčili se, že všechny přistávací dráhy jsou blokovány vojenskými obrněnými vozy, další stále přijíždějí, pochopili, že je přistání na betonové ploše nemožné.

„Připravte cestující k nouzovému přistání,“ řekl kapitán Schumann letuškám.

Rozvázaly nebo přerežaly cestujícím pouta, posbíraly do plastických sáčků hřebeny, propisovačky, brýle, brože, prostě všechny předměty, z nichž by se při prudkém nárazu mohly stát projektily, starším cestujícím sebraly zubní protézy. Všichni se připoutali, sklonili hlavy na kolena a čekali na náraz.

Za řidičím pákami seděl Vietor. Naletěl jednou dvakrát nad letiště, uviděl písečný pruh podél hlavní přistávací dráhy a rozhodl se přistát. Nic jiného mu nezbývalo. Všichni byli připraveni, jen Mahmud seděl v křesle pilota nepřipoután a netečně hleděl dopředu.

„Proboha, pásy!“ vykřikl Vietor, když si toho všiml, a strhl klesající stroj do zatáčky. Byl to nebezpečný manévr, letadlo už bylo nízko a Vietor později nedovedl vysvětlit, co ho přimělo k tak riskantnímu rozhodnutí. Proč chtěl zachránit únosci život a vsadil za to do hry bezpečnost ostatních? Na některé otázky týkající se reakcí lidské psychiky v krajně vypjatých situacích není odpověď. Bandita se připoutal, Vietor dokončil okruh a předvedl bravurní kousek: perfektní přistání do písku. Když letadlo zůstalo stát, cestující i únosci pilotovi tleskali.

Stmívalo se. Velké letadlo stálo v rozžhaveném písku. Sotva si piloti i cestující stačili vydechnout, došlo k další vzrušující události. K letadlu vyběhla snad stovka vojáků. Vytvořili kolem Landshutu kruh, zbraně připraveny ke střelbě. Mahmud viděl, že za první řadou se vytváří ještě druhá a třetí, přijížděly pancéřové vozy, aby podpořily pěchotu.

„Nestřílejte, jsme přátelé!“ volal pilot megafonem z okénka kabiny, pak otevřel všechny dveře, běhal od jedné k druhé a volal do soumraku: „Toto je německé letadlo. Byli jsme nuceni nouzově přistát. Chtěli bychom mluvit s německým diplomatickým zástupcem!“

Ticho. Vojáci stáli rozkročení a mířili na letadlo. Slunce pomalu zapadalo.

„Pošlete sem někoho odpovědného. Musíme s někým jednat!“ snažil se vojáky přesvědčit Schumann.

Nebylo to nic platné. Tak vzal mikrofon do ruky Mahmud a dlouho je přesvědčoval arabsky. Nikdo se neozval.

Dobrou půlhodinu se nic nedělo. Nakonec se ze tmy ozval hlas z megafonu. Mahmud vyslechl arabské sdělení. Pak se obrátil k pilotům a rezignovaně konstatoval: „Není to nic platné. Musíme odtud.“

Ani jeden z pilotů nepovažoval start po takovém přistání za možný. Byli přesvědčeni o tom, že podvozek nemůže být v pořádku, turbíny také musely nasát písek. Mahmud tlumočil námitky do tmy. Krátce poté se u letadla objevilo pár mužů v kombinézách. Prohlédli podvozek a oznámili nahoru:

„Všechno je v pořádku, můžete startovat!“

Mahmud vypadal zkroutěně, a tak ani neprotestoval, když kapitán Jürgen Schumann řekl:

„Na ty se tak zrovna můžeme spolehnout! Musím se na to podívat sám.“

Šéf únosců unaveně kývl, kapitán Schumann se podíval na Vietora. Použili nouzového skluzu a Schumann zmizel ve tmě. Vietor a Mahmud seděli v otevřených dveřích a čekali na jeho zprávy. Světlo baterky se objevilo na jedné, pak na druhé straně, za chvíli volal kapitán nahoru:

„Ono je to skutečně v pořádku. Žádné deformace. Zdá se, že se nic nestalo.“

Baterka zhasla, Schumann se odmlčel. Pár minut čekali.

„Jürgene!“ zavolal Vietor.

Žádná odpověď.

„Jürgene, kde jsi?“

Zase nic.

„Vrať se. Jemenci tě zastřelí!“

Mahmud pochopil se zpožděním, že kapitán Schumann utekl. Zvedl megafon a dlouho něco arabsky oznamoval do tmy. Žádná odpověď. Vstal, vešel do kabiny a oznámil rukojmím:

„Když se nevrátí, vyhodíme letadlo do povětří. Když se vrátí, bude popraven. Jiná možnost není.“

Mahmud byl rozčilený, neovládal se. Nervózně přecházel sem a tam, pak se zase postavil do dveří. Najednou se rozhodl, vstal, šel do pilotní kabiny, vzal do ruky mikrofon a dlouho vzrušeně arabsky mluvil. Vrátil se do otevřených dveří, v nichž seděl na podlaze druhý pilot Vietor, a suše oznámil:

„Řekl jsem Jemencům, že vyhodím letadlo do vzduchu, když se pilot nevrátí. Slíbili mi, že ho zastřelí, když ho najdou a on se odmítne vrátit do letadla.“

Drama trvalo třicet minut, ale ty připadaly všem v letadle jako věčnost. Vietor a letušky nevěřili, že by Schumann utekl a nechal je v rukou teroristů. Mysleli si, že se snaží získat spojení se západoněmeckými úřady, aby je přiměl k činnosti. Nikdy už se nepodařilo zjistit, co vlastně dělal Schumann tu dlouhou půlhodinu. On sám už neměl příležitost, aby podal o svém jednání zprávu, od Jemenců se nikdo nic nedozvěděl. Jisté je, že to byla dramatická chvíle ve vývoji událostí a pravděpodobně rozhodující, zřejmě vyburcovala záchrance.

Mahmud byl na pokraji psychických sil, bylo to logické, vždyť tolik dní za sebou nespál. Jeho nedobrá nervová stav však zvyšoval nebezpečí nepředložených činů. Ted seděl v pilotní kabině se sluchátky na uších a toporně poslouchal.

„Už ho mají,“ řekl potom Vietorovi. „Chytili ho a předají nám ho. Popravíme ho. Zradil. Riskoval životy vás všech za svůj prašivý. Proto zemře.“

Podle výpovědí rukojmích a letušek se krátce poté odehrál závěr tragické epizody. Mahmud uslyšel kroky a hlasy zvenčí. Vstal:

„Už ho vedou!“ oznámil a zavolal na letušku Dillmannovou: „Spusťte zadní schody.“

Venku stál kapitán Schumann, paže podél těla, ve vzdálenosti dobrých sto metrů za ním řada vojáků. Zadní schody se dotkly letištní plochy. Schumann pomalu vystupoval. Pak prošel uličkou mezi sedadly ke kabině první třídy, kde na něj čekal Mahmud.

„Na kolena!“ zavelel.

Kapitán Schumann poslechl. Klečel před teroristou s pažemi nad hlavou. Mahmud se rozkročil. Ostatní únosci se postavili za něj se zbraněmi v rukou.

„Toto je revoluční tribunál,“ oznámil Mahmud. „Všechny jsi vystavil nebezpečí, že je vyhodíme i s letadlem do vzduchu. Již jednou jsi mě zradil. Tentokrát ti to již neodpustím. Jsi nebo nejsi vinen?“

„Kapitáne,“ řekl Schumann tiše a klidně. „Měl jsem potíže. Nemohl jsem se hned vrátit k letadlu.“

„Vinen nebo nevinen?“ křičel Mahmud a mířil na Schumanna pistolí.

„Promiňte, pane,“ řekl Schumann, „chtěl bych vysvětlit, měl jsem potíže ...“

Mahmud uhodil kapitána Schumanna do obličeje. „Jsi vinen?“

„Pane, nechte mě to vysvětlit, nemohl jsem se vrátit k letadlu.“

Mahmud ho znovu uhodil. Pak vystřelil. Kapitán Schumann padl. Nastalo ticho, jen venku bylo slyšet kroky vojáků. Pak se ozval přeskakující hlas Suhajly Sajjáhové, zněl však nepřesvědčivě:

„Kdo se pohne, bude zastřelen! Kdo bude plakat, bude zastřelen! Kdo promluví, bude zastřelen!“

Mahmud si zapálil cigaretu. Třásl se mu ruce. Zhasla světla. Všechna, i nouzová. V nádrži agregátu už nebyla ani kapka kerosinu. Schumannovo tělo leželo v uličce první třídy přikryto pokrývkou. Vietor si sedl do otevřených dveří a snažil se na nic nemyslet. Ve tmě se ozvaly kroky. Objevil se důstojník a oznamoval:

„Musíte odletět! Okamžitě! Poskytneme vám technickou pomoc. Ale musíte pryč, hned jak budete připraveni!“

Mahmud se podrobil. Měl z Jemenců strach. Doufal, že zde nalezne zastání, nebo alespoň porozumění, ale zažil jen zklamání.

„Připravte letadlo ke startu!“ řekl Vietorovi, kel k otevřeným dveřím a zeptal se důstojníka: „Můžeme z letadla vyhodit mrtvolu?“

„V žádném případě!“

Chvilí váhal. Vrátil se do kabiny. Křikl na své kolegy a na letušky:

„Zabalte ho do deky a postavte ho do skříně. Tamhle do té uprostřed!“

Nikdo nespěchal a Mahmudovi se také nechtělo pomáhat. Nakonec však za zavražděným kapitánem zavřeli dveře. K letadlu přijeli technici pozemní služby s agregátem a pomohli Vietorovi nastartovat. Reflektory na křídlech se při přistání rozbily, proto museli zavolat osobní automobil, ten se postavil před příď a svítil pilotovi na cestu. Byl to odvážný manévra a nebezpečný, nikdo netušil, co mohl způsobit písek v turbínách. Vietor však neměl na vybranou, a tak se nakonec ocitlo letadlo na betonové ploše.

Zavedli je až na konec startovací dráhy, tam teprve naplnili nádrže. Kolem stála hradba obrněných vozů a řady vojáků s namířenými samopaly. Mechanici pracovali jako o závod, a tak byl stroj zakrátko připraven. Jenomže Vietor si netroufal startovat bez světel a do svítání chyběly ještě dvě hodiny.

„Nemohu startovat potmě. Nemám světla. I kdybych se nakonec nějak dostal nahoru, bez reflektorů nemohu přistávat. Nemám navigační podklady. Turbíny jsou plné písku. A hlavně nevím, kam mám letět,“ bránil se Vietor rozkazu.

„Nařizujeme vám okamžitý start,“ ozval se hlas letovoda z věže.

„Kam poletíme?“ zeptal se pilot Mahmuda. Ten mlčel.

„Nahlaste mi počasí v okruhu tisíc mil,“ požádal Vietor kontrolní věž.

„Můžeme vám dát počasí jen pro určitou trasu.“

„Tak mi dejte předpověď pro trasu na jih, na jihozápad a na sever.“

„Všechny informace dostanete ve vzduchu. Startujte!“

Poslechl. Nic jiného mu nezbyvalo. Letadlo se odlepilo od betonové dráhy adenského letiště Chormaksar ve tři ráno místního času v pondělí 17. října 1977.

Když byli ve vzduchu a překonali nebezpečí přeletu nad horami obklopujícími Aden, zeptal se Vietor: „Kam to bude?“

„Do Mogadiša,“ řekl Mahmud.

„Cože?“ zeptal se Vietor. „Kde to je?“

„Somálská republika.“

„V životě jsem tam nebyl.“

Podíval se na mapu. Našel Džibuti, které museli přelétnout. Vyžádal si počasí v Mogadišu a nalétával na naváděcí systém Belet Uen. Chvilí poté zachytil rádiové signály Mogadiša. Vyšlo slunce. Vietor zakroužil nad mořem, pak spatřil přistávací dráhy. Rozhodl se, že se nebude hlásit. Báł se, že by zase uslyšel známou větu o uzavřeném letišti. Z výšky viděl, že jsou přistávací dráhy volné, tak brzo ráno nebyl na letišti ještě žádný provoz, a proto se rozhodl přistát bez povolení a bez ohlášení. Podařilo se. Letadlo pomalu pojíždělo k letištní budově. Mahmud zatím křičel do mikrofónu:

„Jsem kapitán Martyr Mahmud, operace Kofre-Kaddum...“

Zřejmě mu nikdo nerozuměl, a tak se Vietor rozhodl vysvětlit neohlášené přistání:

„Mluví druhý pilot západoněmeckého letadla. Neměl jsem v úmyslu přistát na zdejší letišti. Jsem však donucen plnit rozkazy kapitána Martyra Mahmuda.“

„Tady věž, tady věž, vyčkejte, prosím, musím si vyžádat instrukce.“

Na letištní ploše se objevilo několik vojáků. Zvědavě si prohlíželi letadlo. Pak se v okruhu deseti patnácti metrů rozestavili kolem letadla.

Kapitán Mahmud položil Vietorovi ruku na rameno a řekl: „Dokázal jste nemožné. Řekl jsem, že vás nezastřelím. Můžete odejít. Jste volný.“

Nevyskočil a nezačal Mahmudovi děkovat. Mlčel a hleděl do podlahy. Ve vteřině mu prolétl myšlenkami celý život. Vzpomněl si na svou manželku Renatu a představil si ji v pohřebním průvodu za rakví. Jako na projekčním plátně se před ním objevily dávné obrazy: Jürgen jako učeň elektromechanik, jako radista v bundeswehru, poddůstojník válečného námořnictva, posluchač leteckého učiliště, tři tisíce letových hodin na vojenských strojích, pak rozloučení s vojenskou kariérou a dobré místo u Lufthansy. Jednou bude kapitánem, jednou si postaví domek na venkově se sametovým trávníkem před okny. A přece řekl:

„Ne. Zůstanu.“

Vietor i letušky měli pocit, že vládní činitelé v Bonnu nejsou informováni o skutečném stavu věcí, jinak by přece už dávno museli něco podniknout na záchranu osádky a cestujících. Když se naskytla příležitost, pokusili se sami informovat západoněmeckého zástupce v Somálské demokratické republice dr. Michaela Libala. Ten se na vyzvání místních úřadů dostavil na letiště a posadil se k přijímačce.

„Nebudeme už vyjednávat,“ oznámil mu Mahmud. „Podmínky jsou vám známy. Vyhodím letadlo do povětří se všemi, kdo jsou na palubě, ve 14 hodin SEČ, to je v 17 hodin místního času, nebudou-li do této doby vězňové na palubě.“

Pak dovolil letušce Gabi Dillmannové, aby sama promluvila s velvyslancem. Snažila se vysvětlit mu situaci. Na palubě jsou děti, nemocní, všichni jsou na konci svých sil. Mrtvola kapitána Schumanna se již v obrovském vedru začíná rozkládat. Nebudou-li zachráněni, nepřežijí příštích čtyřicet hodin.

Přivezli snídani, dovolili přenést mrtvolu kapitána Jürгена Schumanna do sanitky, vyhradili letadlu místo na okraji stojánky. Za asistence požárních vozů pak Landshut přemístili.

Druhý boeing Lufthansy se západoněmeckým státním ministrem Hansem Jürgenem Wischnewským, velitelem jednotky GSG 9 Ulrichem Wegenerem a psychologem-specialistou Salewským odstartoval z letiště v Dubaji s cílem Aden-Chormaksar. Adenské letiště však odmítlo vydat povolení k přistání.

Radista udržoval stále spojení s ústředím Lufthansy ve Frankfurtu nad Mohanem.

„Tady ústředí, tady ústředí, jak mě slyšíte?“ ozvalo se ze sluchátek.

„Přijím.“

„Důležitá zpráva spolkového kancléře státnímu ministru Wischnewskému. Státní ministr Wischnewski je

zplnomocněn vést v neomezeném rozsahu jednání s jemenskou vládou. Tato plná moc se vztahuje také na rozhovory týkající se rozvojové pomoci Jižnímu Jemenu.“

Státní ministr Wischnewski dal tedy kontrolní věži na letišti Aden-Chormaksar tlumočit zprávu, že jde o prospěšné jednání, aby vyrozuměli ministra zahraničních věcí. Ani potom neuspěl. Aden nechtěl mít s akcí nic společného. A tak boeing s prominentními cestujícími na palubě kroužil nad pouští tak dlouho, dokud nedostal povolení k přistání v Džiddě.

Ministr vystoupil, ostatní zůstali v letadle. Ani zde nemělo jednání úspěch.

Ráno se dozvěděli, že letadlo s rukojmími přistálo v somálském Mogadišu. Okamžitě se rozhodli ke startu. Příslušné orgány v Mogadišu jim ochotně povolily přistání. A Wegener se ještě ve vzduchu dozvěděl, že jednotka jeho elitních bojovníků, která musela krátce předtím opustit turecké území, už zase sedí v letadle někde nad Středozemním mořem.

Mogadišo je hlavní město Somálské demokratické republiky s mezinárodním letištěm vzdáleným 6 kilometrů od středu města. Spolkový kancléř Schmidt se spojil s prezidentem republiky Muhammadem Siadem Barrem a vysvětlil mu situaci. Proto dostalo letadlo povolení k přistání, proto na letišti čekal vůz, který ministra dopravil do prezidentského paláce, ostatní pak do hotelu Curuba.

Všichni se později setkali v letištní budově s generálem somálského policejního sboru Abdullahem.

„V pět hodin chtějí vyhodit letadlo do vzduchu,“ řekl generál. „Co můžeme proti tomu dělat?“

„V žádném případě nesmíme dovolit, aby stroj vzlétl,“ řekl šéf GSG 9 Wegener. „Musíme zaútočit.“ Vzal list papíru a vysvětloval generálovi plán.

„Budete to muset vysvětlit našim vojákům.“ Wegener se snažil dokonce se somálskými jednotkami nacvičovat přepadení letadla, ale po hodině kapituloval. Věděl, že tihle snaživí mladí muži úkol nezvládnou. Tak nezbývalo nic jiného, než se znovu pustit do jednání se zdejšími vládními představiteli a přesvědčit je o nutnosti nasazení speciálního oddílu GSG 9. Dohodli se na společné německo-somálské akci, ale účast místních vojáků byla jen formální.

Teroristé v uneseném letadle si všimli, že před letištní budovou přistálo letadlo Lufthansy. Když se kapitán Mahmud z kontrolní věže dozvěděl, že přiletěli zástupci německé spolkové vlády, odmítl s nimi jednat. Požadavky jsou známy, ultimátum také, není o čem diskutovat. Jenomže Mahmud musel od této chvíle bojovat proti přesile zkušených politiků, vojenských a policejních specialistů a psychologa, který o teroristech a terorismu věděl víc než kdo jiný. A tak se mezi kontrolní věží a pilotní kabinou uneseného letadla odehrálo jednání, jehož průběh nahráli na magnetofonový pásek. Záznam je protokolem akce a současně okénkem, kterým lze ještě dnes pozorovat klikaté zázemí pozdějších událostí a nahlédnout do tajemství myšlení a jednání teroristů.

„Hovoří policejní prezident, generál Abdullahi. Pozorně poslouchajte,“ ozvalo se ve sluchátku pilotní kabiny Landshutu.

„Mluvte, generále,“ řekl Mahmud.

„Německá vláda nehodlá přistoupit na vaše podmínky. Až do této chvíle nemáme žádnou zprávu o tom, že by je přijala. Proto vás somálská vláda prosí, abyste propustili cestující a osádku. Zaručujeme vám bezpečný odchod. Chceme zabránit tomu, aby nevinní cestující trpěli kvůli něčemu, co se jich netýká. Přepínám.“

„Hovoří kapitán Martyr Mahmud. Rozuměl jsem vašemu požadavku, generále, a také sdělení, že německá vláda odmítá splnit naše podmínky. Nic se tedy nezměnilo. Po uplynutí ultimáta vyhodíme letadlo do povětří. Opakují: vyhodíme letadlo do povětří ve tři hodiny středoevropského času, to jest za hodinu a 34 minuty. Děkujeme vám za vaši dosavadní námahu. Somálské vládě děkujeme za její návrh. Nebudeme však váhat a vyhodíme letadlo do vzduchu, jakmile vyprší ultimátum...“

„Dovolili jsme vám přistát, jste na našem území,“ nevzdával se ještě generál. „Měli byste myslet na pohostinství, které vám poskytujeme. Proto vás ještě jednou vyzýváme z lidských důvodů: propust'te cestující a osádku. Ti lidé se neprovinili...“ [1]

„Hovoří kapitán Martyr Mahmud. Moje jednotka a já si ceníme pohostinství, kterého se nám dostalo, a myslíme na povolení k přistání. Děkujeme prezidentovi a somálské vládě. Posíláme prezidentovi Siadovi Barremu pozdrav od kapitána Martyra Mahmuda a jeho jednotky a chceme mu ještě jednou poděkovat za to, co pro nás udělal. Jenže teď už nelze nic změnit na rozhodnutí, že za půldruhé hodiny vyhodíme letadlo do vzduchu.“

„Přesto uvažujte o mojí nabídce,“ řekl generál. „Později se s vámi ještě spojím.“

Na palubě letadla se chystali teroristé k poslednímu zásahu. Na dveře a vnitřní přičky připevnili plastické nálože. Z palubního skladu bezcelního prodeje dali přinést kartony s whisky a koňakem a všechny parfémů a kolínských vod. Letušky dostaly rozkaz znovu sebrat všechny punčochy a punčochové kalhoty a nastříhat je na pruhy. Jeden po druhém přistupovali cestující do středu uličky a Wabil Harb jim svazoval ruce. Tentokrát pevně, pevněji než poprvé, až se jim improvizovaná pouta zařezávala do zápěstí.

„Ministr dopravy Somálské republiky volá kapitána Martyra Mahmuda. Chci s vámi mluvit. Poslouchajte prosím,“ ozvala se vysílačka z letištní věže.

Opakoval, co Mahmud už věděl. Spolková vláda nebude jednat, somálská vláda se odvolává na přátelství. Mahmud zřejmě z rozhovoru nevycítil, že jde o předstírané vyjednávání, které má sloužit jen k získání času. To byla Salewského metoda. Psycholog byl v pozadí rozhovorů, přinejmenším bylo znát jeho režii.

Vyjednavači trvali na svém, únosci také a konec ultimáta se kvapem blížil. Zbývalo něco málo přes hodinu. Do té doby museli na letištní věži připravit plán na osvobození rukojmí. Šedesát šest minut, další zpráva o minutu později, somálští ministři dopravy a informací se znovu pokoušeli přemluvit šéfa teroristického komanda.

„Pane ministře informací,“ řekl Mahmud. „Bohužel neexistuje žádná jiná možnost: za 23 minut vyhodím letadlo do vzduchu.“

Přípravy na hromadnou smrt únosců i rukojmích pokračovaly. Letušky otvíraly láhve s lihovinami a teroristé polévali

koberce a sedadla alkoholem, aby vše lépe a rychleji hořelo. Pak přišly na řadu i francouzské parfémy a kolínské vody. Skotská whisky a chanely vytvořily dohromady nesnesitelný pach. Obě dívky, už zase třímající v dlaních odjištěné granáty, byly velmi neklidné.

Patnáct minut před uplynutím ultimáta se opět ozvala vysílačka.

„Hovoří kontrolní věž Mogadišo. Rozumíte? Přepínám.“

„Hovoří kapitán Martyr Mahmud.“

„Zbývá nám už jen 15 minut. Proto vás chceme zdvořile požádat o prodloužení lhůty o dalších 30 minut. Musíme vyklidit prostor za letadlem, je třeba odstranit zařízení, odvést lidi, prodlužte prosím lhůtu. Přepínám.“

„Je mi jasné, že nemůžete prostor vyklidit za patnáct minut. přijímám kvůli panu prezidentovi Siadovi Barremu, kvůli somálské vládě a somálskému lidu prodloužení a dalších třicet minut. Děkuji vám, pane na věži. Kdyby vám snad ani tento čas nestačil, dejte mi vědět. Poradím se s příslušníky své skupiny, jestli bychom vám případně nemohli povolit ještě dalších 30 minut.“

„Děkuji vám, Martyre Mahmude. A teď s vámi chtěl hovořit zástupce spolkové vlády.“

„Jsem ochoten vyslechnout ho jen kvůli somálské vládě a kvůli prezidentovi Siadovi Barremu. Jsem ochoten promluvit se zástupcem západoněmeckého imperialistického režimu. Mluvte, zástupce!“

Přípravy na společnou smrt končily. Letušky, teroristé i cestující počítali minuty, které jim ještě zbývají. Kdyby nebyla situace tak vypjatá, dalo by se říci, že v letadle zavládlo přátelské ovzduší, společný osud smířil únosce i unesené. Byla to sice paradoxní situace, ale přesvědčili jsme se na jiných případech, že nebyla ojedinělá. Letuška vyprávěla teroristce o své lásce a ta zase litovala, že Gabi Dillmannová už nikdy neuvidí svého snoubence. Na oplátku zase Suhajla Saijáhová, známá cestujícím jako číslo 33, vyprávěla o svých milostných zážitcích. Škoda, teď je všemu konec. Když se vzpomínala a začala přednášet o boji proti bezpráví a o sebeobětování pro společnou věc, znělo to násilně. Bylo jí dvaadvacet let.

„Hovoří zástupce Spolkové republiky doktor Libal. Mám pro vás důležité sdělení. Budu mluvit velice pomalu. Přepínám.“

„Slyším vás, zástupce fašistického imperialistického západního Německa,“ odpověděl Mahmud. „Mluvte a přečtete váš vzkaz.“

„Jak jistě víte, je zde delegace vysokých zástupců spolkové vlády. Je vedena státním ministrem, důvěrníkem našeho spolkového kancléře Helmuta Schmidta. Tento státní ministr průběžně diskutoval o současné situaci s prezidentem Siadem Barrem. Rozuměl jste mi dobře? Přepínám.“

„Všechno je jasné,“ řekl Mahmud a doktor Libal po chvíli odmlky pokračoval. Jeho řeč byla záměrně zdloouvavá, hovořil pomalu ne proto, aby mu Mahmud dobře rozuměl, ale aby získal čas. Krizový štáb na kontrolní věži letiště v Mogadišu se totiž rozhodl pro taktiku průtahů a vše, co se dál odehrálo, směřovalo ke stejnému cíli.

„Na základě těchto rozhovorů je nutné spojit se telefonicky přímo se spolkovým kancléřem Německé spolkové republiky. Rozuměl jste mi? Přepínám.“

„Rozumím vám dobře,“ řekl Mahmud, ale z jeho hlasu už nezněla nedočkavost.

„Nyní jsme vytvořili technické podmínky pro takový rozhovor. Musíte však pochopit, že pro technickou složitost jej nelze uskutečnit okamžitě. Rozuměl jste? Přepínám.“

„Rozuměl.“

„Jakmile se rozhovor státního ministra a spolkového kancléře uskuteční, budeme pro vás mít jistě novou a důležitou zprávu. Rozuměl jste? Přepínám.“

„Rozuměl,“ odpověděl Mahmud, ale už povídání nedůvěřoval. „Na všechno jste měli dost času. V posledních deseti minutách chcete najednou vyjednávat. Jak mám takovému zvratu v postoji fašistického imperialistického západoněmecké vlády rozumět?“

„Dobře víte,“ klidným hlasem vysvětloval doktor Libal, „že naše vláda musí setrvat v úzkém kontaktu s Jeho Excelencí prezidentem Siadem Barrem, současně musí být zdejší zástupce mé země v úzkém styku se svou vládou doma. Pochopte tedy, prosím, že takové spojení teprve musí být po technické stránce zajištěno. Spojíme se s vámi, jakmile dojde k rozhovoru. Přepínám.“

„Kdy myslíte, že by se mohlo spojení uskutečnit?“ zeptal se Mahmud.

„To vám zatím nemohu říci. Doufám, že co nejdříve.“

„Bylo by politováníhodné, kdyby se uskutečnilo až po uplynutí ultimáta,“ řekl Mahmud.

„To je vše, co vám zatím mohu sdělit,“ ukončil doktor Libal rozhovor. „Čekejte, prosím. Konec.“

Mahmud se rozhlédl po letišti a pozoroval ruch. Objevily se nákladní vozy, sem a tam přejížděly vojenské džípy, četa vojáků pochodovala jedním směrem a jiná zase zpět. Dozadu neviděl. Proto se zeptal: „Volám kontrolní věž letiště Mogadišo. Volám kontrolní věž Mogadišo. Vyklidili už vojáci prostor? Odstranili jste letadla a všechno, co patří somálské vládě a somálskému lidu?“

„Tady věž. Záporná odpověď, pane. Snažíme se vyklidit prostor. Jak jste již předtím naznačil, chtěli bychom vás poprosit o prodloužení lhůty o dalších třicet minut. Přepínám.“

„Udělejte to co nejrychleji,“ řekl Mahmud. „Opakuji, nechceme somálskému lidu nebo somálské vládě způsobit žádné škody.“

„Tady věž, tady věž! Prosíme vás uctivě, pane, povolte nám k vyklizení prostoru ještě půlhodinovou lhůtu navíc.“

„Poradím se s příslušníky své jednotky,“ řekl Mahmud.

„Udělejte to, pane.“

Není známo, že by se Mahmud s někým radil. Jeho odpověď přišla tak rychle, že to ani nemohl stačit.

„Od konce ultimáta uplynulo pět minut,“ oznámil. „Zbývá vám tedy ještě 25 minut. Děkuji.“

„Martyre Mahmude“ odpovídal mluvčí z kontrolní věže, „přijali jsme vaše sdělení a vyrozumíme o něm nadřízená místa. Děkujeme vám za vaši spolupráci, Martyre Mahmude.“

Dosáhli toho, co chtěli. Zvuklali jeho rozhodnutí. Jakmile povolil jednou, musel i podruhé. Už nerespektovali novou lhůtu a Mahmud přestal hrozit, že vyhodí letadlo do povětří, spíš vyzvídal, byl ochoten vyjednávat. Když uplynul čas prodlouženého ultimáta, znovu se ozval:

„Hovoří Mahmud. Nové ultimátum uplynulo před dvanácti minutami. Uzavřeli jste všechny přistávací dráhy?“

„Ještě ne,“ odpovídal z kontrolní věže. „Vyklidíme je. Čekejte, pane.“

„Zkuste to udělat co nejdřív,“ řekl Mahmud mírně.

„Ano, pane. Děkujeme za pochopení.“

Minuty ubíhaly a Mahmud netušil, že se mezitím mnohé událo. Především se nad letištěm objevilo západoněmecké letadlo se dvěma jednotkami GSG 9. Startovalo v pondělí z NSR a piloti nevěděli, kam letí. Pak dostali příkaz letět do Džibuti, kroužit u somálských hranic a čekat na povolení k přistání. Když už se tenčila zásoba pohonných hmot a piloti se rozhodli sestoupit na letiště Džibuti a natankovat, přišel z Bonnu rozkaz k letu do Mogadiša. Kapitán se podíval na měříce paliva, zvedl letadlo a kolem dvacáté hodiny místního času přistál beze světla na letišti v Mogadišu. Objevil se automobil s tabulkou „Follow me“ a odvezl letadlo na vojenskou část letiště. Únosci se o přistání nedozvěděli.

Velitel Wegener přivítal své mužstvo a dal rozkaz k vyložení technických pomůcek a zbraní. Na betonové ploše se objevilo několik desítek mladých mužů ve svetrech a džínsech, v teniskách a sportovních košilích. Vykládali nezvyklá zavazadla.

Velitel Wegener se zatím vydal na výzvědy. Byla už tma, mohl tedy obejít letadlo v náležité vzdálenosti a potom se připlížit na dohled od písečných dun, obklopujících jednu stranu letiště. Po bříse se soukal blíž, byl by se nepozorovaně dostal až pod trup uneseného letadla, ale nebylo to třeba. Vrátil se hlásit ministru Wischnewskému:

„Akce má naději na úspěch. Zatím ode mne, prosím, nechtějte žádné podrobnosti.“

V pilotní kabině Landshutu se ozval signál. Volala letištní věž.

„Zástupce Německé spolkové republiky si s vámi přeje mluvit. Nejnovější zprávy.“

„Udělám to jen kvůli vám, kvůli somálskému lidu, somálské vládě a panu Siadovi Barremu. Mluvte, zástupce západoněmecké fašistické vlády,“ řekl Mahmud.

„Slyšíte nás, pane Martyre Mahmude? Hovoří německý pověřenec.“

„Slyším vás dobře, mám totiž dobrý sluch, zástupce západoněmecké fašistické vlády.“

„Mám pro vás důležité sdělení. Právě jsme dostali zprávu, že odsouzení z německých věznic, o jejichž propuštění jste žádali, budou letecky dopraveni do Mogadiša. Nemohou zde však být, pro velkou vzdálenost mezi Německou spolkovou republikou a Mogadišem, dřív než ráno. Mimo to čekáme na návrhy, jak se spojit s tureckou vládou. Odsud to není proveditelné. Mimochodem, přejete-li si nápoje nebo potraviny, dejte nám to, prosím, vědět. Přepínám.“

„Hovoří kapitán Martyr Mahmud. Hovoří k vám, zástupce fašistické imperialistické západoněmecké vlády. Odvážil jste se požádat mne o prodloužení ultimáta do zítřejšího rána, souhlasí to, pane zástupce německé vlády?“

„V zásadě ano. Vězni, které sem máme dopravit, zde nemohou být dříve pro velkou vzdálenost mezi Německou spolkovou republikou a Mogadišem.“

„Jaká je vzdálenost mezi Spolkovou republikou a Mogadišem, pane zástupce západoněmecké vlády?“

„Nevím to přesně. Několik tisíc mil, nebo víc.“

„Odpovězte přesně. Znáš totiž přesnou vzdálenost.“

„Opakujte to ještě jednou, prosím.“

„Žádám přesnou odpověď ...“

„V pořádku. Zjistíme to a dáme vám vědět. Přepínám.“

Martyr Mahmud sdělil kolegům, že zvítězili. Němci vyhověli podmínkám a osvobodí zajatce. Hind Alámiová začala okamžitě rozvazovat letušským pouta. Wabíl Harb a Suhajla Saijáhová pomáhali. Nejdřív uvolnili pouta druhému pilotovi Vietorovi, pak všem rukojmím. Mahmud chodil uličkou a s úsměvem oznamoval:

„No tak, konečně pochopili! Ale trvalo jim to!“ Požádal Vietora, aby s ním šel do pilotní kabiny. Tam se ho zeptal:

„Jak daleko je odsud do Frankfurtu?“

Druhý pilot vzal mapu a začal měřit. Po chvíli počítání prohlásil:

„Přibližně 7 000 kilometrů.“

„Za jak dlouho se to dá přeletět?“

„Když poletí sedmsetsedmičkou,“ mumlal Vietor sám pro sebe a z paměti počítal, „to je 400 uzlů ... Řekněme osm hodin plus minus vítr.“

Mahmud se spojil s letištní věží.

„Chci hovořit se zástupcem imperialistické západoněmecké vlády.“

„Čekejte, pane. Pošlu pro něj. Už přichází.“

„Chtěl bych vám předat poselství, abychom se já a moje jednotka mohli rozhodnout. Do vypršení ultimáta zbývá jen sedm a půl minuty. Oukey, zástupce západoněmecké vlády,“ řekl Mahmud zmateně. Na druhé straně nerozuměli, a tak se doktor Libal musel ještě jednou zeptat.

„Opakujte, prosím, nerozuměl jsem vám.“

„Umyjte si uši a poslouchajte pozorně. Hovoří kapitán Martyr Mahmud. Musíte nám dát zprávu během příštích sedmi a půl minut, abych mohl rozhodnout, jestli budeme čekat, než sem vězně dopravíte, nebo jestli budeme trvat na původním ultimátu. Oukey, máte na to ještě sedm minut,“ řekl Mahmud a druhé straně nebylo o nic víc jasné, co vlastně chce. Ministr Wischnewski, doktor Libal a psycholog Salewski však hráli partii dál. A Wegenerovi specialisté se připravovali. Byla temná, dusná noc.

„V pořádku, pane Martyre Mahmude, počkejte, prosím. Slyšíte mě?“

„Nejsem žádný pan Martyr Mahmud, jsem kapitán Martyr Mahmud,“ křičel do mikrofonu a z druhé strany se ozval tichý, klidný hlas západoněmeckého diplomata.

„Prosím. Budu opakovat zprávu, kterou jsem vám sdělil před deseti minutami. Odsouzení z německých věznic, o jejichž propuštění jste žádal, jsou už na palubě. Probíhají poslední technické přípravy k odletu do Mogadiša. Technická příprava a vlastní let jistý čas potrvají. Snažíme se právě, jak jste nás žádal, zjistit přesnou vzdálenost mezi Německou spolkovou republikou a Mogadišem. Počítáme s tím, že se sem vězňové nedostanou dříve než zítra ráno.“

„Rozumím vám,“ řekl Mahmud, „ale nevěřím, že cesta může trvat tak dlouho. Určíte lhůtu podle místního času. Kolik je teď?“

„Podle místního času 1725.“

„Souhlasí, zástupce fašistické imperialistické západoněmecké vlády. A vy ode mne chcete prodloužení ultimáta až do zítřka šesti hodin ráno! Domníváte se, že let ze západního Německa sem trvá třináct hodin? Takhle dlouho se letí z New Yorku! Pokoušíte se mě podvést.“

„Neřekl jsem, že máte prodloužit lhůtu ultimáta do šesti hodin ráno,“ odpověděl klidně doktor Libal. „Řekl jsem jen, že všechny přípravy kolem dopravy vězňů na jedno místo, naložení letadla a doprava sem, to všechno může trvat do zítřejšího dne. Když se to podaří rychleji, tím lépe. Nemůžeme však přesně říct, jak dlouho to bude trvat. Přepínám.“

„Oukej!“ řekl Mahmud.

„Do konce ultimáta zbývají ještě čtyři minuty. Jestli nás chcete podvést, nebo si s námi hrát, pak zvolím raději hru s třaskavinami. Jestli to však myslíte vážně a děláte si starosti o osud lidí na palubě tohoto letadla, pak jsme ochotni vyjednávat.“

„Pochopitelně že máme starost o osud lidí v našem letadle. Jak jste se ode mne dozvěděl, musíme ... jsme ochotni dopravit vězně do Mogadiša. Přepínám.“

„Možná že vy se staráte, ne však vaše vláda. Víte proč? Měla na to spoustu času a nestarala se o situaci zajatců. A teď se najednou stará! Ví o našem rozhodnutí, že něco uděláme. Také to uděláme. Jestli si snad západoněmecká vláda myslí, že tady bude druhé Entebbe, tak se mýlí. Víte přece, co se odehrálo v Entebbe?“

„Pochopitelně že vím, co se stalo v Entebbe. Podle informace, kterou jsem vám měl možnost předat, můžete usoudit, že vás bereme vážně, velmi vážně.“

„Oukej, oukej. Jakou lhůtu navrhuje?“ zeptal se Mahmud.

„Sám jste mluvil o šesté hodině ranní. To by nám vyhovovalo.“

„Dobrá! Hovoří kapitán Martyr Mahmud, oukej, šest hodin ráno. Nepočítejte však, že lhůtu prodloužím přes šest hodin. Počkejte ... Předějte tuto zprávu okamžitě zástupci imperialistické západoněmecké vlády, protože současné ultimátum vyprší za minutu. Novou lhůtu vám sdělím později. Nejdříve se musím poradit se svou jednotkou.“

Zřejmě si to rozmyslel, za chvíli volal zpět a sděloval službě na kontrolní věži, že má zprávu pro západoněmeckého zplnomocněnce. Když zavolali doktora Libala, Mahmud řekl:

„Počkejte, prosím, právě jednáme. Nyní už známe vzdálenost do Frankfurtu, je to 3 200 námořních mil. Pokud je nám známo, trvá se let z Frankfurtu asi sedm hodin, proto vám dáváme ještě jednou deset hodin času. Počítáno od 230 středoevropského času. Rozuměl jste mému rozhodnutí, zástupce fašistické imperialistické německé vlády?“

„Podle toho, jak jsem vám rozuměl, dáváte nám všeho všudy sedm, a ne deset hodin času,“ řekl doktor Libal. „Můžete mi říci, v kolik hodin ultimátum vyprší?“

„Po deseti hodinách, v 030.“

„Rozumím, co říkáte, a rozumím, co máte na mysli. Máte starosti o cestující a osádku tohoto letadla, a proto se vás znovu táži, jestli můžeme pro vás něco udělat. Potraviny, nápoje, léky, úklid nebo podobně, řekněte mi, prosím, jakou pomoc potřebujete. Přepínám.“

„Všude v letadle jsou připevněny nálože a sedadla a koberce jsou polity alkoholem. Nepotřebujeme nic. Kdyby si někdo v letadle chtěl zapálit cigaretu, je po všem, rozlétně se na tisíc kousků.“

„Rozuměl jsem, ve 330 místního času.“

„Pro časový rozdíl tří hodin je to přesně ve 3.30.“

„Kapitáne Martyre Mahmude, dovolu, abych vám jménem Německé spolkové republiky sdělil, že prodloužení ultimáta s vděčností přijímáme. Končím.“

Pak se ozval hlas radisty.

„Jménem letecké správy a jménem zaměstnanců kontrolní věže vám velice děkujeme, že jste prodloužil ultimátum. Poskytneme vám jakoukoli službu a pomoc.“

„Děkujeme somálské vládě Saida Barreho a chováme ve svých srdcích nejhlubší pochopení,“ pokračoval v mnohomluvném rozhovoru Mahmud, aniž tušil záměr druhé strany. „Prodloužili jsme ultimátum ze dvou důvodů. Pro dobro lidí, kteří jsou na palubě, a kvůli vašemu lidu, vládě a prezidentovi. Děkujeme věži v Mogadišu, děkuji.“

Ještě několikrát opakoval poděkování, prakticky všechno mnohokrát opakoval. Z věže mu přizvukovali, udržovali jeho pozornost dalšími otázkami, snažili se za každou cenu pokračovat v konverzaci. Hovořilo se o ucpaných záchodech a mluvčí letištní správy slíbil, že k letadlu pošlou úklidovou četku ještě dnes nebo časně ráno. Pak se do akce znovu zapojil doktor Michael Libal.

„Hovoří zplnomocněnec Michael Libal. Jak mě slyšíte? Přepínám.“

„Slyším vás dobře.“

„Mám pro vás sdělení, kapitáne. Týká se vězňů v tureckých věznicích. Vláda Německé spolkové republiky nemůže rozhodovat o osvobození vězňů z věznic jiných států. Ultimátum do 030 SEČ je příliš krátké, aby umožnilo absolvovat let s oklikou přes Istanbul. Nemůžete činit zodpovědnými spolkovou vládu a nevinné cestující na palubě vašeho

letadla za problém propuštěných vězňů, kteří se nenacházejí v německých věznicích. Konec. Rozuměl jste? To je vše, co jsem vám chtěl sdělit. Německá spolková republika nemůže rozhodovat o propuštění odsouzených z věznic jiných zemí.“

„Rozumím, ale nelíbí se mi tón, jakým se mnou hovoříte,“ bránil se Mahmud.

„Opakujte, prosím, nerozuměl jsem vám.“

„Položil jsem vám otázku. Odpovězte na ni a neptejte se na nic jiného.“

„Jak zněla, prosím, vaše otázka?“

„Je možné sehnat někde tureckého velvyslance?“ zeptal se Mahmud a z jeho hlasu zaznívalo rozčilení i nedočkavost.

„Chtěl bych mluvit s tureckým velvyslancem v Mogadišu.“

„Počkejte, prosím,“ řekl radista, který hovory spojoval. „Zůstaňte u aparátu. Chtěl byste hovořit se západoněmeckým zplnomocněncem?“

Mahmud ani nestačil odpovědět. Ve sluchátku se opět ozval doktor Libal.

„Sdělili jsme vám poslední rozhodnutí naší vlády, že vězňové budou dopraveni do Mogadiša. Technické přípravy akce jsou téměř u konce. V krátké době dostaneme letový plán, který vám později, budete-li mít zájem, sdělíme.“

„Pochopitelně, že máme zájem.“

„V pořádku. Mohu vám sdělit něco k tureckému problému. Chcete to vyslechnout?“

„Jistě. Mluvte.“

„Jak jsem již řekl, Turecko nemá v Mogadišu oficiálního zástupce. Zplnomocněnec Turecka akreditovaný v Somálské republice má své sídlo v Džiddě. Pokoušíme se s ním spojit. Končím.“

Zplnomocněný zástupce Německé spolkové republiky v Mogadišu a všichni ostatní na kontrolní věži samozřejmě věděli, že v Somálské demokratické republice není turecké zastoupení, neřekli to však Mahmudovi hned, chtěli získat čas. Předstírali, že zjišťují okolnosti a Mahmud byl dost naivní, že lest neprohlédl. Džidda je v Saudské Arábii, tedy daleko, spojení v těchto oblastech není na takové výši, jak jsme v Evropě zvyklí. Šlo o výmluvu. Ostatní sdělení byla sice ze stejného pytle, zněla však pravděpodobně.

„Ano, kapitáne Mahmude,“ řekl o několik hodin později doktor Michael Libal do mikrofonu. „Právě jsem se spojil s vládou Německé spolkové republiky a mohu vám tlumočit tuto zprávu: podle našich informací odstartovalo letadlo Lufthansy z Německa v 1920 hodin SEČ. Podle našich výpočtů by mělo přistát v Mogadišu ve 408 SEČ. Očekáváme od vás konkrétní návrhy na způsob výměny rukojmí. Přepínám.“

„To je ale po uplynutí ultimáta!“ zvolal Mahmud. „Máte pravdu, ale sám víte, že jsme měli potíže technického rázu, museli jsme nejdřív svést na jedno místo vězně z několika věznic. Tlumočil jsem vám poslední zprávu. Opakuji: 408 SEČ. Teď bychom vás rádi slyšeli, jak si představujete výměnu vězňů za rukojmí. Přepínám.“

„K tomu musíme něco říci; zástupce imperialistické vlády. První informace, kterou jsem od vás dostal, byla falešná! Rozuměl jste mi?“

„Nevím, co myslíte. Co bylo na mých informacích falešné?“

„Komuniké, které jste nám dal dnes odpoledne, přibližně za deset minut dvě hodiny SEČ, nebylo pravdivé. Řekl jste mi, že vězňové, naši soudruzi, jsou svázeni, aby odletěli do Mogadiša. Bylo to klamné, nebo ne?“

„Neřekl jsem, že vězňové byli svezeni; řekl jsem, že budou svezeni, aby odlétli do Mogadiša. Můžeme vám odsud sdělit pouze to, co se dozvíme od své vlády z Německa. Nemáme ani ponětí o těžkostech a potížích vznikajících v Německu s problémem transportu vězňů. Přepínám.“

„S tím jsme počítali. Opakujte, v kolik přistane letadlo v Mogadišu. Přepínám.“

„Opakuji: očekáváme letadlo zde v Mogadišu ve 408 SEČ. Přepínám.“

„V pořádku, slyšel jsem vaše hlášení, zástupce imperialistické fašistické německé vlády. Počkejte ještě. Zavolám vás ve věci výměny rukojmí. Chci, aby u toho byl somálský úředník.“

Kapitán Mahmud nečekal. Dohodl se s kolegy, ti začali rozdělovat rukojmí na jedenáct skupinek po sedmi osobách. Když se pak Mahmud opět ohlásil kontrolní věži, ozval se somálský generál, šéf policie Mahmud Hasan Abdullahi. Kapitán nedočkavě začal:

„Hovoří velitel operace, kapitán Martyr Mahmud. Čekám na váš návrh výměny rukojmí za naše soudruhy, protože nevěřím imperialistické vládě. Vám však věříme, protože jste somálská vláda Somálské demokratické republiky. Západoněmecký zástupce říká, že všechny vězně ze západoněmeckých věznic shromáždili, že přiletí v 014 zdejšího času, tedy ve 420 greenwichského. Chtěl bych vědět, jestli to můžete vy a somálská vláda slíbit.“

„Velvyslanec nám řekl, že letadlo odstartovalo ze západního Německa v 1920 SEČ, přiletí tedy do Mogadiša ve 408,“ odpověděl generál policie a po dlouhé přestávce ještě dodal: „Může se ovšem stát, že do toho něco přijde, co nemůžeme ovlivnit. Říkáme tomu vyšší moc. Myslím proto, že by bylo rozumné počítat ještě s takovou hodinou navíc. Přepínám.“

„V pořádku,“ řekl Mahmud. „Souhlasím, jestli vy, generále, a somálská vláda můžete zaručit to, co mi řekl představitel imperialistické fašistické západoněmecké vlády.“

„Velvyslanec mi sdělil, že není důvod, proč pochybovat o jeho tvrzení,“ odpověděl generál okamžitě. „Nevěříme imperialistické vládě, máme s ní své špatné zkušenosti,“ řekl Mahmud.

Jako by tušil, že něco není v pořádku, jako by cítil, že se kdesi ve tmě připravují příslušníci speciálního oddílu k útoku na letadlo. Průzkumníci, vedení zástupcem velitele Klausem Blättem, se dostali k letadlu až na vzdálenost 30 metrů. Zalehli za písečnou dunu a nočními dalekohledy pozorovali okénka pilotní kabiny. Vysílačkou hlásili, kde jsou únosci.

Krátko po jedné hodině se kolem letadla rozmístili muži se speciálními granátometry, vedení příslušníky britské SAS majorem Allistairem Morrisonem a seržantem Barriem Daviesem. Oba přiletěli s Wegenerem z Dubaje. U vysílačky na kontrolní věži zatím pokračovali v klamném manévru, který měl především odpoutat pozornost teroristů a ukolébat je v

domnění, že je všechno v nejlepším pořádku, jejich požadavky budou splněny a oni zvítězí.

„Je tam ještě německý zástupce?“ zeptal se nedočkavě Mahmud.

„Teď právě zde není,“ odpověděl radista. „Ale zavoláme ho, počkejte, pane ...“ Chvilé ticha, jen praskání ve sluchátkách, pak šustění papíru a pípání vzdálené vysílačky.

„Tady je Michael Libal,“ ozvalo se v kabině Landshutu. „Máte pro mne novou zprávu, kapitáne Mahmude?“

„Chtěl bych se ještě jednou ujistit o stanovisku tureckého velvyslanectví v Džiddě, o němž jsme hovořili. Mohl byste mě informovat?“

„Kapitáne Mahmude, pokoušeli jsme se spojit s velvyslanectvím v Džiddě, ale z technických důvodů se nám to dosud nepodařilo. Přepínám.“

„Oukej,“ řekl Mahmud. „Ještě to zkoušejte. Já zatím připravím všechno pro výměnu a jak jsem se domluvil s generálem somálské vlády, dám vám, po startu letadla z Káhiry, další instrukce. rozuměl jste mi?“

I když Mahmudovo sdělení nebylo právě nejsrozumitelnější, doktor Libal přisvědčil: „Rozuměl jsem vám. Po startu z Káhiry se poradíme o vašich návrzích.“

Mahmud ztrácel trpělivost. Stále znovu opakoval totéž a čekal, že ho z kontrolní věže budou stále ujišťovat o tom, že operace probíhá podle plánu, že nenastaly žádné komplikace, že jeho svízelná akce skončí vítězstvím. Když už se po několikáté ptal na novinky, poradili se příslušníci „krizového štábu“ v kontrolní věži a zahráli další tah na šachovnici.

„Kapitáne Mahmude, kapitáne Mahmude, tady je Michael Libal, zástupce Německé spolkové republiky. Jak mě slyšíte? Kapitáne Mahmude, mám pro vás zprávu. Letadlo odstartuje z káhirského letiště ve 2315 SEČ. Máte už konkrétní návrhy pro výměnu rukojmí, jak jsme o ní hovořili? Přepínám.“

„Oukej,“ řekl Mahmud. „Musíte počkat. Chtěl bych, aby byl vedle vás také somálský úředník.“

„Počkejte,“ řekl doktor Libal. „Právě přichází somálský generál ...“

„Zaprvé,“ diktoval Mahmud. „Nepřeji si, aby byli při výměně novináři a televize. Zadruhé: co je se soudruhy, kteří mají přiletět z Německa? Zatřetí: přejeme si, aby somálští zástupci prohledali letadlo, které stojí na betonové ploše v Mogadišu, a přesvědčili se, že není nikdo na palubě.“

„Které letadlo, prosím?“

„To, kterým včera přiletěla delegace. Dále požadujeme, aby somálské vojenské oddíly obkličily letadlo Lufthansy na stojance.“

„To letadlo, o němž jste právě hovořil?“ zeptal se pracovník kontrolní věže.

„Ne,“ řekl Mahmud. „Mluvím o letadle, které má přistát. A začtvrté: nikdo nesmí obě letadla Lufthansy opustit.“

„Rozumím,“ řekl operátor.

„Zapáté: musíte nás předem informovat, než Němci přistanou s našimi kamarády.“

„Rozumím.“

Tmou se plížila skupina podivně vyhlížejících civilistů. Měli začerněné obličejy, postupovali od ocasu uneseného letadla, nesli žebříky, citlivé odposlechové zařízení, byli vyzbrojeni. Když se dostali k letadlu, zmizeli pod jeho trupem. Asi třicet minut před půlnocí byli u podvozku. Na trup letadla připevnili speciální odposlechové mikrofony, takže mohli zaregistrovat každý pohyb uvnitř, uslyšeli každé slovo. Kdesi daleko před nosem uneseného boeingu vzplál oheň. Teroristé se nahnuli do pilotní kabiny. Nevěděli, co se děje. V té chvíli se ozvala ohlušující detonace a současně silný záblesk všechny oslepil. Mimo ty, kdo hodili magnéziové granáty a měli brýle, mimo příslušníky speciální protiteroristické jednotky, kteří si na znamení na chvíli přikryli oči. Rychle postavili ke dveřím žebříky a vnikli dovnitř. Jiní vypáchili dveře nouzového východu na křídle a začali vyvádět překvapená rukojmí.

Mahmudovi se ještě podařilo hodit do uličky dva granáty, pak padl mrtev mezi sedadla. Wabíl Harb byl těžce zraněn. V bezvědomí ho dopravili do nemocnice, kde za několik hodin zemřel. Saijáhová byla těžce zraněna. Sanitka ji odvezla do nemocnice. Hind Alámiová byla okamžitě mrtva. Celá akce trvala sedm minut a zvláštní jednotka GSG 9 se svým vynikajícím výkonem zapsala do dějin boje proti terorismu. Její vítězství bylo příčinou změn na západoněmecké teroristické scéně a současně, jak ještě uvidíme, předešlo velké tragédii. Bylo však také pádným důkazem, že společnost se může účinně bránit násilí, že teroristé bojující ze zálohy nejsou nepřemožitelní.

Státní ministr Wischnewski podal okamžitě zprávu do Bonnu. Druhý pilot Jürgen Vietor se stal hrdinou dne. Tisícový dav přivítal 18. října 1977 osvobozená rukojmí na letišti ve Frankfurtu nad Mohanem. Jejich vzdušná odyssea trvala celých pět dní. Pak už jen samá sláva, slzy dojetí, radost z vítězství. Velitel oddílu GSG 9 Ulrich Wegener mohl, v polní uniformě, doprovázen svými úspěšnými muži, podat kancléři Schmidtovi hlášení o splnění úkolu. Přítomni byli někteří z rukojmích, pilot Vietor a letušky. Gabriela Dillmannová, která si při pádu z letadla zranila nohu, jako jediná při slavnostním aktu seděla v křesle. Kancléř Schmidt podával ruce a rozdával vyznamenání za statečnost. Pak se všichni dali vyfotografovat a obrazové reportáže se rozléty světem.

Bůh nás nevslyšel

Krátce před devátou hodinou ranní dne 16. března 1978 opustil předseda Národní rady Křesťanskodemokratické strany Itálie Aldo Moro dům číslo 79 na římské ulici via Forte Trionfale a nasedl do modrého služebního Fiatu 130. Vůz sledovala jeho osobní stráž v bílé alfettě. Jako ostatně každodenně, i dnes chtěl začít svůj pracovní den modlitbou v kostele, pak se měl zastavit ve studijním středisku strany. V deset chtěl být v budově parlamentu, kde měl Giulio Andreotti představit novou vládu a vyhlásit vládní program. Aldo Moro byl jedním z těch, kdo stáli u zrodu první křesťanskodemokratické vlády, zvolené také hlasy komunistů. Aldo Moro se nespojil s komunisty z nadšení, byl to za dané politické situace sňatek z rozumu. Toho dne začínalo jednání o důvěře nové vládě.

Události osudného březnového čtvrtku začaly už hodně brzo ráno. Pětadvacet minut po šesté zaregistrovala policejní hlídka, že asi dvě stě metrů od střeženého sídla Alda Mora na via Forte Trionfale stojí bílý Fiat 128 s diplomatickou poznávací značkou. Vůz zřejmě nevbudil podezření policistů, nikdo z nich se ani nešel podívat, jestli je prázdný. Krátce

před sedmou se objevili na křižovatce via Stresa a via Fani dva mladí lidé, muž a žena. Svědek si všiml, že muž nesl reklamní kabelu letecké společnosti Alitalia. Pak se dlouho nedělo nic podezřelého ani důležitého. Až v půl deváté zastavil na via Fani Fiat 132. Vystoupili tři mladí muži v uniformách letecké společnosti Alitalia. Čtvrtý za volantem byl zřejmě také pilot. Ti tři se dali směrem k via Stresa a kupodivu před nimi kráčeli další dva letci v uniformách. Jakási žena spěchající ulicí je dokonce zastavila a vyptávala se na přilet linky z Caracasu. Nevěděli, vyhnuli se odpovědi, ale to by ještě nebylo podezřelé, žádný zaměstnanec přece nezná zpměti letový řád.

Velitel osobní stráže se jmenoval Oreste Leonardi a byl to zkušený policista, i když dostal příkaz měnit co nejčastěji trasu Morova konvoje, moc možností neměl. Vozy jely i ve čtvrté ráno stejnými ulicemi jako včera, předevčírem i minulý týden. Museli se dostat do kostela na náměstí dei Giochi Delfici, kde předseda Křesťanskodemokratické strany začínal svůj pracovní den mší. Odtud vedla trasa do sídla poslanecké sněmovny do Montecitoria.

Na via Fani byl bar. Před ním se krátce před devátou objevil silný motocykl Honda s dvěma muži v přilbách. Letci v uniformě Alitalia se vraceli zpět ke křižovatce. Modrý Fiat 130 a bílá alfetta se objevily na via Fani v devět hodin. Fiat s diplomatickou značkou nebyl prázdný. Najednou začal couvat. Zatarasil konvoji Alda Mora průjezd. Odstartoval od chodníku tak náhle a nečekaně, že Morův řidič, policista Domenico Ricci, nestačil zabrzdit a s couvajícím vozem se srazil. Alfetta s doprovodem pak narazila zezadu do Morova vozu, ten zůstal vklíněn mezi oba automobily a bezmocný řidič nemohl dopředu, ani nemohl vycouvat z pastí. Byla to perfektní lůčka, kterou teroristé nastražili před křižovatkou na via Stresa.

Z vozu s diplomatickou poznávací značkou vyskočili dva muži, jak se později ukázalo Valerio Morucci a Prospero Gallinari, a zastřelili strážce, kteří doprovázeli Alda Mora v jeho voze. Před barem bylo pár. metrů živého plotu. Za ním se skrývali tři muži v leteckých uniformách. Začali pálit ze samopalů na osazenstvo alfetty. Strážce Raffaello Lozzini z vozu vyskočil a spustil na útočníky palbu. Vystřelil však pouze dvakrát, trefil sice jednoho z teroristů, ale vzápětí klesl mrtev k zemi. Také Giulio Rivera a Francesco Zizzi byli smrtelně zraněni.

Rafael Fiore byl šéfem Brigate rosse v Turínu. Zřejmě proto, že byl na slovo vzatým odborníkem, přijel do Říma pomoci. Spolu s dalším teroristou vytáhl z vozu vylekaného Alda Mora a posadil ho na zadní sedadlo modrého Fiatu 132. Teroristé se ještě zmocnili dvou ze tří aktovek, které měl Aldo Moro s sebou, a jak se později ukázalo, vybrali dobře. Vypadá to, že byli přesně informováni. Vzali totiž aktovku s léky Alda Mora a druhou, obsahující tajné dokumenty. Tu třetí s nepodstatným obsahem nechali ve voze. Zřejmě nešlo o náhodu, právě tento detail svědčí o tom, že italští teroristé z Brigate rosse měli dobré informátory na nejvyšších místech.

Drama trvalo pouze tři minuty.

Přitom měli teroristé namále. Čirou náhodou se na místě v době únosu a vraždy objevil příslušník římského přepadového policejního oddílu Giovanni Intrevado na motocyklu. Zastavil, sáhl po pistoli a namířil. Měl smůlu, pistole nevystřelila, zasekl se úderník.

„Jel jsem na šedivé pětistovce po via Stresa,“ vypověděl Intrevado před soudem. „Když jsem dojel na křižovátku s via Fani, už se tam nestřílelo. Spatřil jsem dva muže v uniformách, jak přetahují někoho z Fiatu 130 do Fiatu 132. Na křižovatce stála asi dvaadvacetiletá štíhlá dívka s vlasy až na ramena. V ruce měla automatickou pistoli M 12. Když jsem se přiblížil, namířila ji na mne a zvolala: „Zastav! Ani o krok dál. Okamžitě zpátky!“ Uvolnil jsem křižovátku. Fiat 132 s Aldem Morem pak unikl po via Stresa. Napravo, proti směru, kde leželi mrtví, stál ještě prázdný Fiat 128. V té chvíli do něj naskočili dva muži v leteckých stejnokrojích a žena. Oni dopředu, ona na zadní sedadlo. Zatímco jsem utíkal k místu činu, projel kolem mne silný motocykl se dvěma muži.

Aldo Moro byl jedním z těch italských politiků, kteří měli čisté svědomí a neposkvrněnou pověst. Narodil se 23. září 1916 v Maglii na jihu Itálie. Vystudoval práva, stal se docentem, později profesorem univerzity v Bari. Několikrát byl ministrem, třikrát ministerským předsedou, říkalo se, že by se mohl stát příštím prezidentem. Když ho teroristé unesli, psalo se, že „veřejné mínění ztratilo dech“. Teroristé z Brigate rosse totiž tentokrát sáhli ve své volbě opravdu hodně vysoko, Morův únos byl kvalifikován jak výzva vládě a italské politice vůbec. Itálie se v té době nacházela v nehlubší krizi, a to nejen hospodářské, ale především politické. Nikdo už nevěřil v „hospodářské zázraky“, dokonce ani ne v ekonomickou stabilitu, počet nezaměstnaných rostl ze dne na den, počet nespokojených dosáhl maxima. Mladí lidé, absolventi vysokých škol, kteří neměli naději na práci ani na uplatnění, se v zoufalství vydávali za revolucionáře, mnozí se domnívali, že teroristická revolta povede k obrodě.

Teroristickou organizaci Brigate rosse (Rudé brigády, pozn. aut.) založil v roce 1969 osmadvacetiletý student sociologie Renato Curcio a jeho ještě mladší žena Margherita Cagotová po studentských nepokojích v Miláně, Římě a Turínu. Skupina rychle rostla, už 16. září 1970 se Brigate rosse představily veřejnosti. Teroristé zapálili v Římě garáže Giuseppa Leoniho, známého ředitele továrny SIT-Siemens, smutně proslulého tvrdým postojem k dělnické třídě a nenáviděného vykořisťovatele. O pár týdnů později unesli členové Brigate rosse jednoho z vedoucích úředníků firmy Fiat Pirelliho, zbili ho a poslali domů. To byly dvě vizitky, které tato teroristická skupina poslala veřejnosti a strážcům zákona jako výzvu. Pak už byly výbuchy, únosy a vraždy na denním pořádku.

V roce 1974 unesli příslušníci Brigate rosse prokurátora Maria Sossiho, 35 dní ho s úspěchem ukrývali, když dostati vysoké výkupné, poslali ho domů. Jeho výpověď otřásla veřejným míněním. Nemučili ho, jen ho denně vyslýchali, žil v komoře o půdorysu dvakrát dva metry, jen metr osmdesát vysoké. Psychický nátlak, kterému byl prokurátor Sossi vystaven, byl nesnesitelný. To všechno vyprávěl novinářům, to všechno odpovídalo záměrům Brigate rosse, které chtěly šířit paniku a strach podle hesla čím hůř, tím lépe.

Sossi dostával medikamenty, které mu podlomily vůli. Prozradil vše, co věděl o plánech policie, o připravovaném tažení proti teroristům, o spolupráci všech složek včetně tajných služeb a vojenské policie proti rozrůstajícímu se násilí. Pak se v roce 1976 podařilo policii zatknout Renata Curcia a jeho žena Margherita přišla při přestřelce o život. Teroristé se začali mstít.

Nastalo období, které už nikdo nevymaže z novodobých dějin Itálie. Morální krize vládnoucích kruhů, které sice pevně držely v ruce mocenský monopol, ale nebyly schopny řešit společenské problémy, to byly hlavní příčiny italského terorismu. Sobectví a ziskuchtivost majetných vrstev stále víc prohlubovaly propast mezi bohatými a chudými. V Itálii byly skandály a korupční aféry na denním pořádku.

Podívejme se na bouřlivou eskalaci teroristických činů. Odhaduje se, že v době od roku 1975 do roku 1979 řádilo v Itálii na 800 teroristů, podporovaných asi sto tisíci sympatizujícími. V roce 1975 provedli 702 násilné činy, ale rok poté už 1353, v následujících dvou letech po dvou tisících akcích. V roce 1976 zaznamenala italská policie 59 únosů, poté osmdesát a v roce 1978 přes sto. Jen v roce 1977 si útoky teroristů vyžádaly 26 obětí na životech, později toto číslo prudce stoupl.

Vedení Brigate rosse se ozvalo dva dny po únosu 18. března. V prohlášení se teroristé přiznali k únosu i k zavraždění pěti strážců osobní ochrany. Současně oznámili, že bude Moro postaven před „lidový tribunál“. Na důkaz, že nejde o podvrh, připojili fotografii předsedy Křesťanskodemokratické strany z „lidového vězení“. Na prvních stránkách novin obletěla celý svět: portrét smutného politika s unaveným a odevzdaným pohledem, v pozadí prapor s nápisem Brigate rosse.

Ve stejný den našla policejní hlídka na via Licinio Valvo třetí vůz, který teroristé použili při únosu. Museli ho tam nepozorovaně přivést, protože den předtím tam ještě nestál. To nebyla dobrá známka pro policii ve stavu nejvyšší pohotovosti. Druhá možnost byla snad ještě ostudnější. Automobil tam stál už dva dni a nikdo si ho nevšiml. Nešlo o jediný neúspěch, který si v počátku vyšetřování musela policie připsat na své konto. Podle výpovědi svědků vytipovali podezřelé. Jejich fotografie uveřejnily všechny noviny, v krátkých intervalech se objevovaly na televizních obrazovkách. Pak se zjistilo, že dva z nich sedí už delší dobu ve vězení, zatímco třetí žije už delší dobu v Paříži a před nikým se neskrývá. Byla to diletantská práce.

Teroristé se naproti tomu představili jako profesionálové na výši. Komando pracovalo podle plánu, který vyšel do posledního detailu. Však také únos pečlivě připravili. Jeden z hlavních vůdců Brigate rosse Alfredo Bonavita totiž prohlásil ve vězení, že už nechce mít s terorismem nic společného, odsoudil násilí jako nástroj politického boje, ale současně prozradil, že se vedení Brigate rosse zabývalo plánem na únos některého z významných politiků už v roce 1977. Dozvěděl se to podivným způsobem. Když se ocitl ve vězení, počítal s tím, že mu kolegové pomohou ven. Odmítl to. A řekli mu také proč. Připravují velkou akci, po které se dostanou na svobodu všichni uvěznění teroristé. Ať tedy počká.

Tak jako při únosu Hanse Martina Schleyera v Německé spolkové republice, tak jako při atentátu na ministerského předsedu Carera Blanka v Madridu, i v jiných případech teroristé akci pečlivě naplánovali. Sedm měsíců prý trvala příprava na únos Alda Mora. Sledovali ho každý den, zjistili, jaké má zvyklosti, s ulehčením se dozvěděli, že ho sice střeží pětičlenná osobní ochrana, že však jeho vůz nemá pancéřové pláty ani neprůstřelná skla. Teroristé věděli, že se pravidelně zúčastňuje ranních bohoslužeb, jeho denní plán jim byl znám do podrobností. Vedoucí osobnosti Brigate rosse, Moretti, Micalotto, Morucci, Fiore a další, plán únosu schválily s odůvodněním, že Křesťanskodemokratická strana Itálie musí být postavena před „lidový soud“.

Mezitím se ministerská rada rozhodla předložit návrh zákona, kterým by se sice značně omezily občanské svobody, zato však rozšířila pravomoc policie. V tisku se diskutovalo nejen o předloze zákona, ale také o tom, zda mají noviny přetiskovat prohlášení či dopisy Brigate rosse. Teroristům šlo o publicitu. Násilný čin, ať únos či vražda, o němž by se veřejnost nedozvěděla, by se minul účinkem. Teroristé potřebují reklamu a novináři pachtíci se za senzacími jsou vlastně jejich pomocníky.

Dne 24. března podnikli teroristé Brigate rosse atentát na někdejšího vrchního starostu Turína, křesťanského demokrata Giovanniho Picca, a den poté poslali tisku jejich kolegové v Římě prohlášení číslo 2, obsahující jednotlivé body „obžaloby“ vznesené proti Morovi. Dne 29. března došlo ke kurióznímu návrhu. Šéfredaktor turínského deníku La Stampa Arrigo Levi navrhl, aby dosavadní prezident Leone odstoupil, aby parlament na jeho místo zvolil Alda Mora. Co tím chtěl Levi docílit? Myslel si, že by se teroristé zastavili před prezidentskou autoritou, že by respektovali Mora jako prezidenta? Jistě se mýlil. Nic takového by se nestalo. Následné události tomu nasvědčují.

Vraťme se ještě jednou k příčinám terorismu v Itálii, podívejme se aspoň na některé z vedoucích osobností Brigate rosse. Snad nám to pomůže pochopit jejich zoufalé odhodlání a bezohlednou krutost. Mezi dvěma miliony nezaměstnaných bylo v roce 1978 na osm set tisíc zcela mladých lidí. Byli to dělníci, ale také málo vzdělaní hoši ze zaostalých oblastí italského jihu, středoškoláci, vysokoškoláci, zklamaní a dezorientovaní, protože si nevěděli rady. Mezi nimi se objevili „spasitelé“, agitující pro řešení sociálních a politických problémů násilím. Snadno je získali na svou stranu. Málodko z těch, kterým dali do rukou zbraně, si uvědomil, že nebude bojovat za novou a lepší společnost, to by bylo třeba změnit politické ovzduší, ne zabíjet soudce a politiky. Druhým motivem zklamaných mladíků byla možnost seberealizace v teroristické skupině. Každý mladý muž se chce stát slavným, rád by byl hrdinou, anebo alespoň „chlapem“. Pokud není třeba výkonným sportovcem či populárním zpěvákem, sotva k tomu najde příležitost. Najednou třmíná v ruce pistoli a domnívá se, že bude střílet za lepší budoucnost.

Podívejme se na kariéru jednoho z významných brigadistů – Patricia Peciho. Žil v malém městečku San Benedetto del Tronto až do roku 1977 velice nudný život. Postával na náměstí, kouřil a čekal na kamarády, aby si zanádal na poměry, na holky a na nedostatek peněz. Živil se totiž jako piccolo, číšník na výpomoc, a odmalička měl hluboko do kapsy. Nebyl ani vzdělaný, nebo spíš byl dost nevzdělaný, nedokázal se ani vyjadřovat, ani nedovedl nic kloudného napsat, a přece se dostal pomocí jakéhosi agitátora mezi teroristy Brigate rosse. Venkovský jelimánek ze San Benedetto del Tronto se přestěhoval do víc než milionového Turína, nevěděl, kam se dřív podívat, čemu se dřív divit. Podle tvrzení jeho matky neměl schopnosti, aby se mohl stát vedoucí osobností teroristické organizace. A přece ho zakrátko jmenovali šéfem turínského pobočky, v celostátním měřítku se stal členem „strategické rady“. Fantastická kariéra pro

ušlápnutého venkovského kluka. Životopisy některých dalších Peciho kolegů se tomu jeho podobají jako vejce vejci. Jak tedy mohli vybudovat organizaci, s kterou si policie nedokázala poradit?

Právě Patricio Peci poskytl později vyšetřovatelům informace o organizační struktuře Brigade rosse. V čele prý stál tříčlenný výbor řízený Velkým starcem, Il Grande Vecchio, což nemusela být ani jedna, ani stará osoba. Tento výkonný výbor předával rozkazy strategickému vedení, jehož členy byli i regionální vedoucí. Mimo to vytvořili logistický útvar, který se staral o materiální stránku, obstarával zbraně, ale také peníze na ně, najímal byty, měl k dispozici tiskárny a dílny, kde se vyráběly falešné dokumenty. Tato skupina se také starala o peníze, aby profesionální teroristé základního kádru dostávali pravidelně svůj plat ve výši 250 000 lir. Není to mnoho, jde prý pouze o kapesné, ostatní výlohy platí organizace. Patricio Peci prohlásil, že v době, kdy byl členem Brigade rosse, pracovalo v organizaci asi 150 profesionálních teroristů, kteří byli na výplatní listině.

„Únosu Alda Mora 16. března 1978 se zúčastnilo osm mužů a jedna žena,“ prohlásil Patricio Peci vyšetřovatel. „Akci řídili na místě činu Mario Moretti a Valerio Morucci. Dál tam byli Prospero Gallinari, Lauro Azzolini, Franco Bonisoli, Raffaele Fiore a Adriana Farandová. Operace se zúčastnili ještě další členové římské skupiny Brigade rosse. Materiálně ji jistilo devět automobilů, z toho dva nákladní.“

Také další terorista Antonio Savasta, který se údajně únosu nezúčastnil, prohlásil, že šéfem byl Mario Moretti. Jeho životopis se podobá Peciovu, Moretti má však organizační schopnosti a navíc neomezenou drzost. Podle protokolu, podepsaného vyšetřujícím soudcem Cudillou, přišel do Říma ze severní části Itálie až v roce 1976, ale zakrátko vybudoval v Římě síť úkrytů a konspiračních bytů. Už v lednu 1976 si najal byt na via Grandoli, kde sídlil po pětapadesát dní Operace Moro hlavní štáb Brigade rosse. Další byty získali teroristé na via Polombini, via Albormoz a via Camillo Moltancini číslo osm, kde věznili Alda Mora.

Po únosu ho do bytu dopravili nákladním autem v bedně. Dostal injekci uklidňujícího prostředku, takže o ničem nevěděl. Dům s číslem 8 byla honosná vila na jižním předměstí Říma, kterou obývali klidní, tiší manželé Altobelliovi, ve skutečnosti teroristé Laura Braghetiová a Prospero Gallinari. Byt měl halu, obývací pokoj a dvě ložnice, kuchyň, příslušenství a pokojík pro služku. Zdá se, že právě v něm zřídili Morovo vězení. Pokojík měl dobrou zvukovou izolaci. Gallinari a Braghetiová zastávali roli žalávníků, ale také vyšetřovatelů. Hlavním vyšetřujícím byl však Mario Moretti. Ten do bytu docházel. Všechny výsledky Alda Mora, který údajně neprozradil žádná státní tajemství, hovořil o vnitřních poměrech v křesťanskodemokratické straně velmi zdrženlivě, odhalil však pozadí některých skandálů, byly nahrány na magnetofonové pásky. Žádné se však nenašly. Mezi 1 300 stránkami soudního spisu se objevilo jen několik přepisů, které našla policie v konspiračním bytě na via Montenevoso.

V období, kdy Brigade rosse ovládly teroristickou scénu a jejich členové si vytvořili pověst nepolapitelných, se hovořilo o koordinačním středisku teroristických skupin, dokonce o mezinárodním. Průběh případu Alda Mora však takové propojení vyvrací. Teroristé si zřejmě vybrali příliš velké sousto a opojení úspěchem akce si troufli příliš daleko. Hned od počátku mu únosci dovolili psát dopisy rodině, ale také kolegům ze stranického aparátu, ministrům. Moro napsal celkem sedmatřicet dopisů, teroristé jich předali dvaadvacet. Zprávy, které se dostaly do tisku, udržovaly napětí veřejného mínění, byly však rovněž předmětem zkoumání policejních expertů. Ti se zabývali především otázkou, zda Moro dopisy psal svobodně a sám, jestli mu nebyly texty nadiktovány. Ani tato okolnost však nebyla podstatná. Jednou z hlavních příčin neúspěchu teroristů a počátkem jejich konce bylo odmítnutí kolegiální pomoci paralelní teroristické organizaci Prima linea.

Italská policie samozřejmě dělala, co bylo v její moci, aby se dostala únoscům na stopu. Policisté navštívili desetitísíce bytů, perlustrovali statisíce lidí, prohledali nespočet automobilů. Všechny tyto akce znamenaly pro teroristy velké nebezpečí. Proto se rozhodli pro kamuflážní podnik, jímž by odvedli pozornost policejních jednotek jiným směrem. Sešli se v Miláně s představiteli teroristické skupiny Prima linea. Byl mezi nimi také syn křesťanskodemokratického ministra Marco Donato Cattini, který se později, po varování svého otce, zachránil před zatčením útekem za hranice. Zástupci Brigade rosse požádali své kolegy z Prima linea, aby realizovali několik pumových útoků v Boloni, Miláně, Turínu a Florencii, aby se tím rozměnila síla policejního aparátu. V této fázi došlo k roztržce, která nespěšně o jednotném teroristickém vrchním velení či koordinační centrále. Zástupci Prima linea pomoc odmítli. Naopak odsoudili únos Alda Mora a Brigade rosse zůstaly osamoceny. Snad i tato okolnost sehrála roli, když se teroristé rozhodovali o vraždě Alda Mora.

Ale ani pak teroristé neměli na vraždu jednotný názor. Aspoň to později prohlásil při výsledku Antonio Savasta:

„Valerio Morucci a Adriana Farandová, kteří se podíleli na přípravě i na realizaci únosu, stále prosazovali názor, že by Brigade rosse politicky získaly víc, kdyby Aldo Moro zůstal naživu. Morucci tvrdil, že by pak mohli očekávat podporu jiných skupin ofenzivního odboje, čímž by se vytvořily politické i vojenské podmínky pro komplexní akci.“

Slo o promyšlenou taktiku, nebo o strach z následků tak strašného zločinu? I oni si přece dovedli spočítat, že budou mít v patách všechny příslušníky obrovského policejního aparátu, jestliže vyzvou státní moc na souboj. Rozhodli se pro vraždu. Možná uváženě, možná právě proto, že chtěli vyprovokovat veřejnost i vládu.

„Seznámili Alda Mora s rozsudkem,“ vypověděl o průběhu tragické události zatčený Patricio Peci, „a vyzvali ho, aby napsal poslední vůli. Když to udělal a odevzdal dopisy s příslušnými pokyny, oznámili mu, že z ‚humánních důvodů‘ neprovedou rozsudek a za dva za tři dny ho propustí na svobodu. Pak ho vyvedli do garáže a řekli mu, že za chvíli bude volný. Aldo Moro tomu uvěřil, dokonce ještě své žalávníky požádal, aby vyřídili jeho pozdrav Morettimu. Podle příkazu se pak položil do zavazadlového prostoru vozu Renault 4. Tam ho zastřelili: Aldo Moro zemřel pětapadesát dní po únosu, 9. května 1978 za úsvitu. Zavraždili ho Prospero Gallinari a Anna Laura Braghetiová, právě ti dva, kteří s ním strávili dlouhé dny a noci, věznili ho, ale také se o něho starali. Především s ním však hovořili. Museli přece poznat, že jde o čestného muže, museli pochopit, že jeho smrt nic nevyřeší. A přesto to udělali.“

Gallinari nařídil Aldu Morovi, aby si lehl v automobilu na dno kufru. Přikryl ho pokrývkou. Vytáhl revolver a vystřelil.

Trefil sice do prsou, nezasáhl však srdce. Raněný se bránil, začal se zmítat. Vrah vytrhl své družce Braghettiové z ruky automatickou pistoli a dávkou zblízka obět zavraždil.

Profesor Franco Tritto byl přítelem Morovy rodiny: Proto si ho vybrali teroristé za prostředníka. Několikrát mu volali a policie hovory nahrávala. Také 9. května zazvonil telefon.

„Haló,“ ohlásil se profesor Tritto.

„Haló,“ ozval se neznámý hlas. „Je tam profesor Tritto?“

„Kdo je tam?“

„Doktor Nicolai.“

„Jaký Nicolai?“

„Mluvím s profesorem Frankem Trittou?“

„Ano. U aparátu.“

„No tak přece! Měl jsem dojem, že vás poznávám po hlase. Poslyšte, bez ohledu na to, že nás odposlouchávají, musíte sdělit rodině poslední zprávu.“

„Dobře, ale chtěl bych vědět, s kým mluvím.“

„Brigate rosse. Jasně?“

„Ano.“

„Dobře,“ řekl neznámý. „Nemohu dlouho mluvit. Musíte rodině něco vyřídít. Musíte tam jít osobně. Nezáleží na tom, že váš telefon odposlouchávají, musíte tam jít a říct: Chceme splnit poslední přání předsedy, proto oznamujeme rodině, kde najde tělo ctihodného Alda Mora.“

„Cože to mám udělat?“ zeptal se profesor Tritto.

„Slyšíte mne?“

„Ne. Opakujte prosím.“

„Podívejte se, máte oznámit rodině, že najde tělo ctihodného Alda Mora v ulici Gaetani, to je druhá příčná vpravo od via Botteghe Oscure. Jasně?“

„Ano.“

„Tam stojí červený Renault 4. Počáteční číslo poznávací značky je pětka.“

„Číslo pět? Mám zavolat ...?“ vzlykal profesor Tritto.

„Ne. Zajděte tam osobně.“

„Nemohu.“

„Co, nemůžete? Musíte! Bezpodmínečně!“

„Ano. Jistě.“

„Je mi líto. Totiž, kdybyste telefonoval, tak by to ... nesplnili bychom poslední přání předsedy. Výslovně nám řekl ...“

V této fázi rozhovoru nebyl profesor Tritto schopn dalšího slova, proto ještě vykoktal: „Dám vám svého otce.“

Řekněte mu to, prosím.“

„Dobře.“

„Haló!“ ohlásil se Tritto starší.

„Co jste mi chtěl?“

„Musíte jít za rodinou ctihodného Mora, anebo tam poslat vašeho syna ... anebo, v nejhorším případě, jim zatelefonovat.“

„Dobře,“ řekl otec Tritto.

„Stačí, když to uděláte vy. Zprávu jsem řekl vašemu synovi. V pořádku?“

„Mohu tam dojít sám?“

„Ale ano, můžete.“

„Jen proto, že mému synovi není dobře.“

„Můžete tam zajít, samozřejmě, ale pospěšte si, je to jeho poslední přání, poslední přání ctihodného. Totiž vyrozumět jeho rodinu, protože jeho rodina má dostat zpátky jeho tělo. Rozumíte? Na shledanou.“

Neznámý terorista, který se představil jako doktor Nicolai, zavolal profesora Tritta v pravé poledne. Oba účastníci rozhovoru věděli, že Trittův telefon je zapojen na nahrávací aparaturu, že policie sleduje hovory i Trittův dům. Přesto, a proto jsme uvedli telefonický rozhovor v plném znění, terorista potřeboval tři minuty na sdělení, na něž by stačilo třicet sekund. Proč? Vystavoval se přece nebezpečí, že policie zjistí, z které telefonní budky volá. Profesor Tritto věděl, oč jde. Hrál tedy dojetí? Předával sluchátko otcí, aby získal čas pro policejní techniky? Jestliže tomu tak bylo, pak to byla zcela zbytečná námaha. Policejní hlídka dorazila k telefonní budce na via Gaetani až ve 1320, a to už bylo pozdě. Nemohli přece očekávat, že tam na ně bude terorista přes hodinu čekat.

Pro okolnosti kolem telefonátu se nepodařilo nalézt vysvětlení. Neobjevily se však také důkazy o mezinárodní účasti na únosu Alda Mora a na jeho zavraždění. Nebylo možné, a každý pochopí proč, prokázat spolupráci či pomoc zpravodajských služeb. Přesto, anebo právě proto, je třeba zmínit se o úvahách, které se po Morově zavraždění objevily v tisku a jimž, jak se zdá, do dnešních dnů ještě není konec.

Podle tvrzení svědků se únosu na via Fani zúčastnilo devět teroristů, osm mužů a jedna žena. Později se ve všech protokolech objevilo jen sedm podezřelých, dokonce bylo souzeno jen sedm únosců. Kdo jsou ti dva další? Odkud se vzali a kam se poděli? Několik svědků shodně vypovědělo, že zaslechli, jak ha sebe únosci v uniformách letecké společnosti Alitalia pokřikovali neznámou řečí. Byla to prý němčina nebo angličtina, rozhodně ne však italština. Římský deník Repubblica uveřejnil 9. března 1982 tvrzení, že se únosu Alda Mora zúčastnili také cizí státní příslušníci, nebyl tedy zločinem jenom ultralevičáckých Brigate rosse. V článku jsou uvedena i jména údajných agentů americké Ústřední zpravodajské služby CIA. Ronald Stark a jeho přítel „David“ prý byli placenými vrahy nebo agenty CIA v roli

instruktorů. Ať už při únosu byli nebo ne, není po nich ani stopy.

Tvrzení bez důkazů je spekulace, která nemá v seriózní rekonstrukci případu místo. Jenomže nejde jen o pouhou spekulaci. Mnozí z italských politiků nezavrhují možnost, že byly ve hře mezinárodní síly, protože se některým mocnostem nehodila do plánu Morova politika sblížení s levicí, nevymáhá italskou komunistickou stranu, politickou moc s takovou vahou, že ji rozumný politik nemůže přehlížet. Vdova Eleonora Morová prohlásila, že jejímu manželovi vyhrožovali kvůli politice sblížení s levicí. Podivná je i okolnost s výběrem aktovek z Morova vozu. Teroristé poučeně odnesli jen aktovku s léky, které Aldo Moro potřeboval, a druhou přísně s přísně tajnými spisy. Tu s disertačními pracemi studentů teroristé nechali nepovšimnutou. Kdo jim řekl, co je ve které? Kam se poděly ony přísně tajné spisy?

Víme, že Morova dcera Agnese vypověděla, že jejího otce nutili ke změně politické linie za jeho oficiálního pobytu ve Spojených státech. Při procesu s únosci vyšlo najevo, že to byl tehdejší ministr zahraničních věcí Henry Kissinger, kdo naléhal na Alda Mora, aby změnil svůj politický kurs. Italské soudní orgány se koncem dubna 1983 snažily získat svědectví Henryho Kissingera o této záležitosti. Někdejší ministr zahraničí byl totiž v Itálii jako soukromá osoba. Odmítl vypovídat a na tiskové konferenci v Miláně odpověděl na otázky novinářů, týkající se případu Aldo Moro, ničím neodůvodněnými útoky na Italskou komunistickou stranu. Zbytek pobytu strávil za zavřenými dveřmi amerického velvyslanectví v Římě, kde dávno před jeho odletem novinářům odpovídali, že pan Kissinger již odletěl.

V souvislosti se zavražděním Alda Mora vznikla ještě jedna aféra. Víme, že požádali o spolupráci teroristu z organizace Prima linea Marka Donata Cattiniho, kterému se včas podařilo utéci do Francie. Zmizel v Paříži. Před Vánocemi roku 1980 ho francouzská policie zatkla. Cattini senior byl sice významným křesťanskodemokratickým politikem, avšak jeho syn vraždil s teroristy. Na jaře 1980 vypukl v Římě politický skandál, protože se ukázalo, že sám předseda tehdejší italské vlády Francesco Cossiga prozradil Cattiniho, že policie hledá jeho syna Marka, že ho chce zatknout. Otec syna varoval a ten utekl do Francie.

Těsně před objevením mrtvoly v kufru automobilu prohlásila Morova rodina, že si Aldo Moro přál jen nenápadný civilní pohřeb, bez státního smutku, bez účasti oficiálních osobností. Hned druhého dne pochovali zavražděného na hřbitově vesničky Torrita Tiberina nedaleko Říma.

Zádušní mši v bazilice San Giovanni in Laterano sloužil kardinál Poletti. Tam se sešly všechny osobnosti politického a veřejného života. Scházela vdova a Morovy děti. Byl přítomen papež Pavel VI. „Tys nevyslyšel naše prosby, ó pane!“ prohlásil Svatý otec s lítostí. Netušil ještě, že se v roce 1983 odhalí aspoň část zákulisních intrik, které vedly k politické vraždě.

V roce 1981 padla zas jedna italská vláda. Jedním z důvodů bylo odhalení nezákonných činů členů zednářské lóže P 2. Do aféry bylo zapleteno několik politiků na významných místech. Zvláštní vyšetřovací komise italského parlamentu se na nátlak veřejného mínění znovu zabývala přešetřením únosu a vraždy Alda Mora a vydala o výsledcích závěrečnou zprávu. Potvrdila podezření, že vražda italského politika byla dílem spiklenců.

Únosci věznili Alda Mora skoro dva měsíce. V protokolu komise se objevilo ostudné obvinění: vysocí policejní důstojníci a vedoucí italských tajných služeb, kteří byli členy zednářské lóže P 2, záměrně nevyužili mnoha možností zabránit Morově vraždě. V zákulisí spiknutí se znovu objevila americká zpravodajská ústředna CIA, která byla ve spojení jak se členy lóže svobodných zednářů P 2, tak s vedením teroristické skupiny Brigate rosse. Případ Moro je tedy důkazem, že teroristé v mnoha případech nejsou osamoceni, že je paradoxně podporuje státní moc a některé síly využívají jejich služeb pro své záměry.

Únos nepohodlného svědka

V neděli 21. prosince 1986 byl v Jeruzalémě, jako konečně každou jinou neděli, pracovní den. Už od rána přijížděly k budově oblastního soudu automobily s reportéry. Všichni čekali na senzaci, nikdo z nich netušil, že se dočkají tak velkého překvapení. Toho dne měl být zahájen proces s vyloučením veřejnosti s Mordechajem Vanunuem, někdejší technikem v Dimoně, izraelském vědeckovýzkumném středisku pro atomovou energii. Ten pár měsíců předtím prozradil novinářům londýnských The Sunday Times, co se vlastně děje za dobře strážnou zdí továrny ukryté hluboko pod povrchem Negevské pouště, kde téměř deset let pracoval jako nukleární technik. Už 28. listopadu obvinili Vanunu z velezrady, špionáže a prozrazení státního tajemství, nikdo však zatím nezodpověděl otázku, jak se Mossadu podařilo unést delikventa do Izraele.

Únosci byli profesionálové. Dokázali zamést po sobě všechny stopy. Krátce po únosu se v novinách objevilo snad až příliš pohotové oficiální prohlášení, že nikdo, kdo by se jmenoval Mordechaj Vanunu, neopustil obvyklou cestou Spojené království Velké Británie a Severního Irska. Bylo zřejmé, že izraelský Mossad má spolehlivé spojení. Společně se snažili aféru co nejdůkladněji zamlžit. Izraelské vládě nebylo příjemné, co prohlásil reportérům The Sunday Times sedmatřicetiletý izraelský občan Vanunu: Izrael vyrábí termonukleární zbraně! Byla to informace z první ruky a dostatečně obsírná. Její pravděpodobnost ověřil Theodore Taylor, žák otce atomové bomby Roberta Oppenheimera, někdejší vedoucí zkušebních laboratoří jaderných zbraní v Pentagonu. Prohlásil: „Je nanejvýš pravděpodobné, že Izrael může vyrobit ročně deset jaderných pum, lehčích, menších, ale účinnějších, než vyrábějí jaderné velmoci USA, SSSR, Francie, Velká Británie a Čína.“

K obsahu publikovaného prohlášení se vyjádřil ještě další expert, dr. Frank Barnaby, jaderný fyzik z britského výzkumného střediska jaderných zbraní v Aldermastonu. Označil Vanunuovy informace za přesné a průkazné. Je zřejmé, že pracoval v oboru a poznal technické postupy. Konečně Vanunuovi se dokonce podařilo pronést do přísně střeženého objektu fotoaparát a pořídit uvnitř na šedesát snímků. Některé z nich se dokonce objevily v tisku.

Proč se však jaderný technik rozhodl k tak riskantnímu kroku? Proč trval na tom, aby jeho prohlášení bylo uveřejněno? Musel si přece spočítat, že mu to značně zkomplikuje život. Objevily se dvě verze hledající jeho pohnutky. Vanunu byl v listopadu 1985 z výzkumného střediska propuštěn v rámci restrikce počtu zaměstnanců, to se ho velice

dotklo, tak se mstí. Další verze uvádí politické důvody. Vanunu studoval v Bereševě, kde navštěvoval kursy filozofie, koketoval prý se socialismem. Stýkal se s arabskými studenty pocházejícími z okupované části západního břehu Jordánu. Jedno či druhé anebo případně obojí stačilo, aby se rozhodl, že bude vyprávět, co viděl.

Tak důležité objekty jsou přirozeně přísně střežené.

„Každý den ráno vyjíždí na dálnici v Negevské poušti kolona čtyřiceti modrobílých autobusů značky Volvo. Projedou městem Dimona a asi třináct kilometrů dál odbočí doprava. Po pěti stech metrech pak zastavují u první vojenské kontroly. Všichni předkládají hlídce propustky. Po třech kilometrech je čeká další povinná zastávka a ještě důkladnější kontrola,“ prohlásil Vanunu.

„Jak je objekt chráněn?“ zeptal se jeden z reportérů.

„Jako všechny podobné: plot z ostnatého drátu nabitý elektrickým proudem ohraničuje obrovskou plochu v Negevské poušti. Hlídky pravidelně obcházejí celý objekt. Písek kolem ohrady pečlivě uhrabávají, aby v něm byly vidět případné šlápoty.“

„Jsou hlídky ozbrojeny?“

„Jistě. A na nepřítelích vzdálených vrcholech kopců jsou baterie řízených střel země-vzduch. Mají rozkaz střílet na jakýkoli letoun, který by se objevil nad střeženou oblastí. Konečně, je znám případ, že sestřelily vlastní letoun, když se pilot zmýlil v kursu.“

„Jaké je oficiální označení objektu?“

„KMG. Zkratka z názvu v hebrejštině – Negevské jaderné výzkumné středisko.“

„Vyrábí se zde atomové zbraně?“

„Jedině tam.“

„Kde přesně leží?“

„Mezi Bereševou a Sodomou.“

„Tudy přece vede dálnice.“

„Ano.“

„Je veřejně přístupná?“

„Dálnice ano. Jenže všude je zákaz zastavení. V tisku se kdysi objevilo pár nejasných fotografií pořízených zřejmě z auta za jízdy. Ani jedna nestála za moc.“

„Kolik má středisko Dimona zaměstnanců?“

„Dva tisíce osm set.“

„Techniků?“

„Všech dohromady. I administrativních, i vědců. Pracuje se na tři směny. Všichni musí mlčet. Je to snad nejpřísněji utajované pracoviště světa. Za porušení zákazu je patnáct let vězení.“

„Také jste pracoval na směny?“

„Všichni bez výjimky. Je to nepřetržitý provoz. Autobus vás přiveze a odveze. Jezdíte denně se stejnými lidmi a nevíte o nich vůbec nic. Jsou to jediné autobusy na světě, kde se nemluví. Není to sice zakázáno, ale kdo by riskoval, že se případně prokeřne? A tak se na konečné všichni rozcházejí do svých machonů.“

„Co je to machon?“

„Oddělení, samostatná provozní jednotka.“

„Kolik jich je v podniku?“

„Deset.“

„Například jednička?“

„První machon je jaderný reaktor. To je podivná budova, známá z několika nepříliš ostrých fotografií. Hliníková kupole o průměru nejméně dvaceti metrů.“

„A ostatní machony?“

„Neznám všechny. Nemůžete procházet z jednoho do druhého. Do každého platí jiné propustky. Ve čtyřce zpracovávají radioaktivní odpad, ponořují tyče do asfaltu a ukládají je do sudů. Ty pak zakopávají kdesi v poušti.“

„Co dvojka?“

„Trefil jste do černého. Dvojka je asi ze všech nejdůležitější. Taky největší. Má šest pater pod zemí a dvě nahoře. Když se na tu budovu podíváte zvenčí, nevidíte nic zvláštního. Betonová hrobka bez oken. Jako skladiště, ale obří skladiště! Sedmdesát krát pětadvacet metrů. Má tak silné stěny, že s nimi nehne žádná bomba. Prostě je to moderní protiletectvý kryt. A na střeše má nástavbu, vyhlížející jako obrovská výtahová strojovna. Taky je to strojovna. Zajišťuje dopravu mezi všemi podzemními patry. V tom nejspodnějším je výroba bomb.“

„Co je v těch ostatních?“

„Například v přízemí je reaktor. Ten mohou ukazovat třeba exkurzím.“

„Dělají to?“

„Když je to nutné. Přijedou s nimi kolem kancelářské budovy, ta stojí u vjezdu do areálu, a zastaví před knihovnou v parku. Pak jim ukáží kanceláře, sprchy a koupelny, závodní jídelnu a filtry nad reaktorem. Ale nikdo se nedostane níž, kde jsou v několika patrech nad sebou zpracovatelské jednotky a kontrolní laboratoře. Mnohé etáže mají dvojité stěny. Mezi nimi jezdí výtahy. Nepřijdete na ně, ani když je budete hledat. Jsou pečlivě zakamuflovány.“

„Vysvětlíte mi ale, jak je možné utajit továrnu na atomové pumy před dnešní elektronickou technikou. Nad Dimonou přece létají špiónážní družice, do Izraele přijíždějí inspekční týmy mezinárodních atomových organizací. A novináři. Tajné služby arabských států také nezahálejí. Nikdo nic konkrétního nezjistil?“

„Všichni ztroskotali na jediném. Nedokázali objevit, kde jsou nebo kde by mohla být technická zařízení, která by mohla změnit experimentální vědecké pracoviště v továrnu na bomby.“

„Vy jste Žid, pane Vanunu?“

„Jsem. Narodil jsem se 13. října 1954 v marockém Marákeši. Moji rodiče tam měli malý krámk. Po roce 1963 jsme se přestěhovali do Izraele. Jistě víte proč. V Maroku měli v té době Židé těžký život. Otec nechtěl riskovat, a tak jsme se přestěhovali do Bereševy.“

„To vám nebylo ještě ani deset.“

„Chodil jsem do izraelské školy, pak jsem narukoval do izraelské armády, sloužil jsem na Golanských výšinách.“

„Jakou jste měl šarži?“

„Dotáhl jsem to na seržanta. Nic moc, vidíte? Ale já nejsem rozený voják. Dril mi šel na nervy. Byl jsem rád, když jsem mohl do civilu.“

„No a pak?“

„Zapsal jsem se na univerzitu Ramat Aviv v Tel Avivu, ale nešlo mi to, nejsem studijní typ. Propadl jsem u dvou zkoušek, a tak jsem to vzdal a vrátil se domů.“

„Kdy jste nastoupil v Dimoně?“

„V roce 1977, a rovnou do machonu 2. Náhodou jsem si v létě 1976 přečetl v novinách inzerát jaderného střediska. Taky jsem se setkal se spolužákem, který tam pracoval. Zeptal jsem se ho, jak to tam chodí, a zjistil jsem, že platí víc než jinde. Tak jsem šel do jejich náborového střediska v Bereševě a vyzvedl jsem si tam formulář.“

„Vzali vás bez prověřování?“

„Zavolali mě na pohovor.“

„Co se vás ptali?“

„Jestli jsem nebyl v base, jestli neberu drogy, jestli se neopíjím“

„Politické smýšlení?“

„To taky. Jenomže věděli, že jsem utekl z Maroka, kde Židy pronásledovali. Za měsíc mě přijali.“

„Kdy jste nastoupil?“

„V listopadu. Ale nešel jsem rovnou do provozu. Musel jsem nejdřív do školy. Absolvoval jsem několik kursů: fyziku, chemii, angličtinu a matematiku. Měl jsem dobrý prospěch, tak jsem začátkem února 1977 nastoupil do provozu.“

„Podepisoval jste závazek o mlčení?“

„Ze všeho nejdřív. Musel jsem slíbit, že budu zachovávat všechna tajemství. Dali mi propustku číslo 96578, poslali mě do místní ordinace, aby zjistili, jestli jsem docela fit, a pak mě přidělili do týmu muže, který mě měl zaškolit v elementární jaderné fyzice a chemii. Vysvětlil mi všechno, co jsem potřeboval vědět o zpracování uranu a plutonia.“

„Nevzpomínáte si, jak se ten člověk jmenoval?“

„Ale jistě. Byl to sympaták. Jmenoval se Parahi. Jednou mi přinesl další propustku, měla číslo 320, a v šatně mi přidělil skříňku 3. Teď jsem byl uvnitř machonu 2 a začal jsem jezdit na směnu od půl jedenácté večer do osmi ráno.“

„Jakou vám dali práci?“

„Dohromady žádnou. Pořád jsem ještě nebyl hotov. Nastoupil jsem do dalšího kursu, kde jsme se učili zacházet s radioaktivními materiály. Ale to už byla specializace v rámci programu machonu 2. Tady taky mi zkoušky dopadly dobře, 7. srpna 1977 jsem začal pracovat jako kontrolor.“

„To znamená, že jste se pohyboval po celé budově a měl jste možnost seznámit se s celou výrobou?“

„S celou ne, každý z nás měl možnost dozvědět se jen to, co potřeboval pro svou práci. Ale po nějakém čase jsem si prohlédl prakticky všechno.“

Víme, že u kolébky projektu atomového střediska v poušti stáli Francouzi. Nějaký čas se dařilo ukrývat právě posláni továrny, Izraelci totiž zpočátku tvrdili, že stavějí v Negevské poušti textilní kombinát, což znělo dost neuvěřitelně. Později, když výzvědné letouny pořídily snímky tajemné Dimony, vzniklo podezření, že se v Negevské poušti děje cosi nekalého. Americký prezident J. F. Kennedy, který v té době nastoupil do funkce, si vymohl od tehdejšího ministerského předsedy Davida Ben Guriona dozor nad továrnou Dimona. Američtí technici a vědci měli právo kontroly v závodě. V té době se už nemluvalo o textilní továrně v poušti, ale o atomovém reaktoru sloužícímu výzkumu jaderné reakce k mírovým účelům. To byla oficiální verze. Po zavraždění J. F. Kennedyho jeho nástupce Lyndon Johnson toto izraelské tvrzení dokonce veřejně podpořil a snad byl doopravdy přesvědčen o tom, že izraelští vědci se pustili do mírového výzkumu využití atomové energie.

Bylo však dost zasvěcených, kteří věděli, oč jde. Například Francouzi. Těm zase nešlo na rozum, kde v Tel Avivu berou výchozí suroviny pro výrobu jaderných zbraní. Není snadné opatřit si uran 235 ani plutonium a vyrobit si je obohacením je složitý, nákladný proces, který se nedá snadno zakamuflovat. Zařízení vyžaduje velký prostor a obrovské investiční náklady. Američané skončili s kontrolními prohlídkami závodu v roce 1969, ale ani do té doby neodhalili tajemství šesti utajovaných podzemních pater. Francouzi si však mohli domyslet, co se chystá v Negevské poušti. Oni sem instalovali první reaktor, oni stavěli betonový bunkr, zasahující do hloubky šesti pater. Proč mlčeli? Prezident Charles de Gaulle přece nebyl přítelem izraelských „jestřábů“.

Zpravodajské organizace se pochopitelně zajímaly o záhadu Negevské pouště. Americká Ústřední zpravodajská služba (CIA), ale také někteří zástupci Organizace spojených národů si dokázali z dostupných údajů vypočítat, že Izrael vyrobil nejméně deset, ale možná i dvacet atomových pum, každou o síle 20 kilotun TNT, což ničivou silou odpovídá té, která byla v roce 1945 svržena na Nagasaki.

Po vyhodnocení údajů Mordechaje Vanunu se expertům podařilo sestavit ještě další ohromující bilanci. Izrael vlastní nejméně stovku jaderných pum, je schopen vyrábět další a ničivější, telavivští obchodníci se smrtí je dodávají jiným zemím. Mohou disponovat, nebo možná už disponují, rozsáhlým sortimentem atomových, vodíkových a neutronových pum.

„Šest podzemních pater machonu 2 je rozděleno do různých oddělení,“ pokračoval Mordechaj Vanunu. „Ve všech se

pracuje na tři směny. Výrobní plán má tajné označení „Operace Hrb“.

„Prošel jste některá další oddělení?“

„Při nočních směnách. Ve dne je všude přísný dozor, ale v noci se skoro nepracuje. Chlapi třeba několik hodin hráli někde ve skrytu karty. Viděl jsem třiatdacet oddělení, v některých jsem pracoval, jinými jsem pouze prošel.“

„Mohl byste některá z nich popsat?“

„Tak třeba oddělení číslo 10 je v přízemí, má rampu, ke které přijíždějí nákladní vozy s tyčemi paliva z reaktoru. Jsou kratší a delší. Jeřáby je dopraví přes dvě patra až do jedenáctky, do kontrolního oddělení ve třetí etáži.“

„Ještě je zpracovávají? Je to přece odpad.“

„Vyhořelé uranové tyče obsahují plutonium. Proto jsou zbavovány hliníkového obalu. Uran se pak po třicet hodin rozpouští v zahřáté kyselině dusité.“

„Jak velké jsou ty tyče?“

„V průměru váží kolem šesti set kilogramů.“

„To znamená, že manipulaci obstarávají jeřáby?“

„Jen v první fázi. Pak už se zpracovává jen roztok a ten se převádí z patra do patra, zvyšuje se v něm koncentrace plutonia, na konci procesu se získává kovové plutonium.“

„Kolik se ho vyrobí ročně?“

„Čtyřicet kilo.“

„To je přece obrovské množství.“

„Proto vám to povídám.“

„Vyrábějí se v Dimoně atomové pumpy?“

„Nikdy jsem žádnou neviděl.“

„Odvážejí snad materiál jinam?“

„Pravidelně.“

„Dozvěděl jste se kam?“

„Přesně nevím, ale někam blízko Haify.“

Mordechaj Vanunu dal odpověď na dosud nezodpovězenou otázku, proč izraelský Mossad podnikl dobrodružnou akci, při níž zmizelo dvě stě tun uranu, proč se agenti této zpravodajské služby pustili do krkolomných podniků na cizím státním území, když šlo o získání štěpných materiálů nebo součástí pro atomové reaktory. Francie dodala Izraeli reaktor o výkonu 26 megawattů, izraelští technici zvýšili jeho výkon na 150 megawattů. Prý je to možné. Právě tak pravděpodobné je však také, že francouzská firma postavila v Dimoně daleko větší reaktor, než o jakém se oficiálně psalo.

Odhalení bývalého pracovníka továrny na atomové pumpy v Negevské poušti způsobila senzaci. Pět týdnů vyprávěl Vanunu novinářům ze The Sunday Times o tajemné Dimoně. Pak ale začal utíkat, uvědomil si, že mu jde o život. Je třeba říci, že ho agenti Mossadu unesli pár dní předtím, než v Londýně publikovali sérii článků. Samozřejmě že i oni, a není vyloučeno, že i pracovníci Scotland Yardu, se postarali o maximum utajení. Vanunu se stěhoval z hotelu do hotelu, z bytu do bytu.

Zpravodajská služba Mossad měla v Londýně své lidi. Ti atomového technika už hezkých pár týdnů nespouštěli z očí. Pak prý, aby se neprohřešili proti britským předpisům, vylákali Vanunu za přičinění jakési přitažlivé blondýny jménem Cindy na výlet jachtou, mimo pásmo výsostných vod, tam přeložili uneseného na izraelskou loď. V oblasti, kde došlo k přemístění, se v té době zdržovala tři izraelská plavidla. Cindy byla agentkou Mossadu, svou roli zahrála bez chyby, protizákonná akce nevzbudila nežádoucí pozornost, odehrála se beze svědků. Později se podařilo nahlédnout ještě hlouběji do zákulisí akce.

Mordechaj Vanunu se z Izraele totiž vypravil nejdříve do Austrálie. V Sydney se sešel s latinskoamerickým novinářem Oscarem Herrerou. Začal mu vyprávět o Dimoně, ukázal mu některé z šedesáti snímků, které měl s sebou. Herrera řekl o Vanunuovi svému příteli a ten se setkal s atomovým technikem na letišti v Sydney a poradil mu, aby se s dokumenty a fotografiemi vydal rovnou do Londýna. Na letišti však byl ještě další novinář, kterému Herrera řekl o senzaci. Jeho jméno není známo, ví se však, že spolupracoval s australskou zpravodajskou službou. Té pak zatelefonoval, že Mordechaj Vanunu, odletěl do Londýna s důkazy o Dimoně, včetně cenných fotografií. Pracovníci australské zpravodajské služby vyrozuměli britskou tajnou službu MI-6, odtud se cenná informace dostala do centrály Mossadu.

Podle jiné verze prý o Vanunuově záměru v Tel Avivu už věděli. Proto prý mohli akci připravit pečlivě a beze spěchu: poslali za Vanunuem zkušenou agentku. Ta se s ním setkala pár dní po přiletu a informovala své šéfy o každém jeho kroku. V neděli 14. září šel Vanunu, doprovázen jedním z redaktorů The Sunday Times, po londýnském Regent Street kde „náhodou“ potkal svého starého přítele Jorama Bazaka. Vanunuovi se prý nechtělo, ale nezbývalo mu nic jiného, než strávit s ním a jeho přítelkyní Dorit celý večer. Ve středu spolu obědvali a údajně se pohádali. Je pravděpodobné, že se Bazak zúčastnil sledování Vanunu, i když po návratu do Izraele prohlásil v Tel Avivu reportérovi The Sunday Times, že vůbec v Londýně nebyl. Reportér neprotestoval, ale zeptal se ještě téhož dne jeho přítelkyně Dorit. Ta se proklela a potvrdila, že v Londýně byli, že se tam s Vanunuem setkali.

Jeden z redaktorů The Sunday Times se vydal 23. září na izraelské velvyslanectví v Londýně, aby zjistil, jak bude Izrael reagovat na uveřejnění Vanunuových údajů. Vanunu čekal na výsledek jednání v redakci do páté hodiny odpolední, když se redaktor nevracel, vydal se do hotelu, do něhož ho den předtím přestěhovali. Podle jeho prohlášení se až druhého dne poté seznámil na Leicester Square s americkou dívkou Cindy.

Řekla mu, že je kaděrnice, přiletěla do Evropy se skupinou amerických turistů. Ani na přímou otázku mu prý neodpověděla, v kterém hotelu bydlí. Vanunu neměl co dělat, tak byl rád, že potkal tak hezkou ženu.

Redakce The Sunday Times čekala, stále ještě odkládala uveřejnění jeho rozhovoru, ověřovali si ještě některé údaje. Vanunu svou společnici nepodezíral. Nenapadlo ho, že by americká dívka tušila, že jméno Johnson, pod kterým v Londýně vystupoval, pod nímž byl také zapsán v hotelu, je jen jménem krycím.

Když zmizel, a pochopitelně současně s ním také mladá americká turistka, zjistili pracovníci Scotland Yardu, že v hotelu zůstal vzkaz „Cindy“. Telefonovala a spojovatelka text napsala na hotelový formulář:

Pro pokoj 105. Oznamte, prosím, panu Johnsonovi, že na něj budu čekat, jak jsme se domluvili.

Zřejmě se setkali v přístavu, vydali se společně na výlet na moře, Cindy zmizela, Vanunu se objevil v Tel Avivu.

V březnu 1988, tedy po dlouhé a pečlivé přípravě, odsoudil soud v Jeruzalémě Mordechaje Vanunua k trestu 18 let odnětí svobody se ztřeštěným režimem, protože ho shledal vinným z velezrady. Odhalil tajemství týkající se izraelského jaderného potenciálu. Obžalovaný ve své obhajobě prohlásil, že se rozhodl zveřejnit fakta o atomové továrně v Negevské poušti, aby upozornil světovou veřejnost na možnost rozpoutání nebezpečné atomové války v oblasti Blízkého východu.

Ani v tomto případě se nepodařilo proniknout hned do zákulisí únosu. V týdeníku Newsweek se nejdříve objevilo tvrzení, že Mordechaj Vanunu byl unesen agenty Mossadu na příkaz tehdejšího ministerského předsedy Šimona Perese. Jenže Vanunu zmizel z Londýna, a tak se objevil na scéně samozřejmě taky Scotland Yard. Veřejnost a především novináři se zajímali o podrobnosti případu a o jeho souvislosti. V tisku se objevily otázky, jestli nenápadný Vanunu měl pro Izrael takovou cenu, aby tajní agenti riskovali skandál s únosem.

Vanunu byl v Londýně hostem redakce Sunday Times, a tak se pochopitelně novináři tohoto listu pustili po stopě únosu. V Tel Avivu prohlásili, že byl Vanunu legálně zatčen a bude se za své činy zodpovídat před soudem.

Cindy byla návnada, na kterou se v lásce nezkušený Vanunu chytil. Atraktivní a chytrá tajná agentka izraelského Mossadu vystupovala pod několika jmény. Ve skutečnosti se jmenovala Cheryl Ben-Tovová, narodila se ve Spojených státech, byla židovského vyznání. Když zrovna nebyla v akci, žila s manželem Oferem v izraelském pobřežním městě Netanya.

Povolali ji do služby, poslali do Londýna, kde se měla seznámit s objektem jménem Vanunu. Ubytovala se v hotelu Excelsior, vykázala se cestovním pasem na jméno Cindy Haninová. Vydávala se za nedostudovanou kosmetičku z Floridy. Hned na počátku akce se však dopustila zásadní, v tajné službě neodpustitelné, chyby. Snad pro jednoduchost při kamufláži skutečné identity použila jméno i povolání své příbuzné. Pracovníkům Scotland Yardu netrvalo dlouho a byli na stopě její skutečné existence.

Vanunuovi zkřížila cestu na londýnském Leicester Square, okouzila ho půvabem, vykládala mu o své samotě a po první společné večeři a následující noci, mohla dát šéfům zprávu, že má Mordyho, jak Vanunuovi říkali přátelé, zcela ve své moci. Po několika dnech překypujících láskou, jakou Vanunu nikdy nepoznal, mu navrhla, že by se na čas mohli přestěhovat do Říma do prázdného bytu její sestry. Obstarala lodní lístky, slibovala, že na lodi budou moci prožít pár nádherných dní.

K líbánkám v apartmá luxusní lodi nedošlo. Vanunu se už s milenkou nesešel. Později se objevila v tisku fotografie černé limuzíny, v jejímž okně byla k rozeznání Vanunuova paže s napřaženou dlaní. Na ní měl napsanu propiskou zprávu:

Vanunu M. was hijacked in Rome ITL

30.9.86 21.00 came to Rome by BA, fly 504

což znamenalo, že Mordy tímto způsobem oznamoval, že byl unesen 30. září 1986 v Římě v jedenadvacet hodin, když přiletěl linkou 504 letecké společnosti British Airways z Londýna. Fotografie se objevila v mnohých novinách po celém světě, dokonce i v Izraeli. Tam pouze s nepatrnou změnou. Plochu jeho dlaně s významnou zprávou šikovně retušovali začernili.

„Bydlel v Římě s tou svou milenkou,“ prohlásil později, když už Vanunu seděl za mřížemi, jeho bratr Meir. „Tam ho přepadli a přemohli dva neznámí ozbrojení muži. Jeden z nich ho přidržel, druhý mu vpíchl injekci se silným uspávacím prostředkem. Pak ho spoutaného naložili na loď. Sedmého října přistála u izraelského břehu. Vyprávěl mi to, když jsme byli ve vězeňské návštěvní místnosti sami.“

„Oni vás nechali při návštěvě samotné?“ divil se italský prokurátor Domenico Sica, který případ přešetřoval.

„Taky jsem se divil,“ řekl Meir.

„Řekl vám, kde v Římě bydlel?“ zeptal se Sica.

„V nějakém bytě ve třetím patře. Se svou milenkou Cindy.“

„Bydleli tam sami?“

„Zřejmě ano.“

„Nenaznačil vám, kde ten byt byl?“

„Asi to nevěděl. Nechodil ven. Jen řekl, že to byla velice rušná ulice.“

„A oni ho tam dopravili v bezvědomí a spoutaného?“ pochyboval prokurátor Sica.

„Bratr to tvrdí.“

„Myslí si, že to byli profesionálové?“

„Zřejmě ano.“

„Ti by sotva udělali takovou chybu, aby táhli nehybné tělo do třetího patra domu, v němž nebydlel. V Itálii jsou domovnice velice zvědavé a všichni tři byli cizí chlapi. To by si profici dobře rozmysleli.“

„Třeba udělali chybu,“ řekl Meir.

Zprávu o únosu by si musel napsat na dlaň během akce. To však už byly jeho možnosti tlumeny injekcí. Byla napsána anglicky a přesně, což by se v tak složité situaci málokomu povedlo a oba únoscí by museli být slepí, aby si nevšimli, že má Vanunu v ruce propisku a něco si čmárá na dlaň.

Prokurátor Sica dodatečně zjistil, že Cindy koupila místo dvou lodních lístků dvě letenky třídou business class do Říma a oba milenci tak skutečně odletěli z londýnského letiště Heathrow linkou British Airways. Podle zprávy v Sunday Times z 16. listopadu 1986 zavolal prý Vanunu z letiště do redakce a oznámil jim, že odlétá z Londýna, ale za tři dny se vrátí a pak jim zatelefonuje.

Neohlásil se. Celých čtyřicet dní po jeho zmizení izraelské úřady mlčely. Teprve 9. listopadu oznámil tajemník kanceláře předsedy vlády Elyakim Rubinstein, že Mordechai Vanunu byl vzat do vazby. To bylo sice dobré sousto pro novináře, bylo však mizivě malé. A tak se začali reportéři předbíhat ve vymýšlení pravděpodobných verzí. Objevilo se jich najednou hned několik, proto byly podezřelé a neseriózní. Vanunu byl omámen, nácpan do bedny a jako diplomatická zásilka poslán leteckou poštou do Tel Avivu. Podle jiné se vypravil s milenkou na palubě luxusní jachty z londýnského přístavu na moře a byl zatčen až v mezinárodních vodách. Se stejnou vážností tvrdil jiný autor, že se objevil v Paříži, poznali ho v několika nočních podnicích na Pigalle, kde se „potopil“. Z Francie ho uspaného injekcí dopravili v letadle izraelské společnosti El Al do Tel Avivu.

Na seriózní informaci příliš mnoho atraktivních verzí, ale ještě méně důvodů, proč zmizela proč ho zavřeli. A tak novináři znovu začali na stránkách deníků a týdeníků spekulovat. Podle zákonů logiky se možná přiblížili k pravdě, když se domnívali, že romantické chýry pustili do éteru sami specialisté informačního oddělení zpravodajské centrály Mossadu, aby dokonale zamlžili scénu, na níž by je světové veřejné mínění znovu a už po bůhví kolikáté vypiskalo.

Ale proč tedy umožnili Mordyho bratrovi Meirovi návštěvu ve věznici a byť krátký, ale přece jen rozhovor mezi čtyřma očima. Anebo hrála i tato epizoda v dramatu předem připravenou roli, které se za žádnou cenu nemělo změnit ve frašku?

„Já jsem se pak sám vydal. po stopách únosu,“ prohlásil Meir Vanunu při výslechu prokurátorovi Sicovi. (Podle některých tvrzení byl Sica soudcem.)

„Letěli do Říma nebo tam jeli lodí?“

„Letěli linkou 504 British Airways na letiště Fiumicino, kde bratr nasedl se svou milenkou Cindy do přivolaného taxíku.“

„Řekl vám bratr, kam jeli?“

„Samozřejmě. Do prázdného bytu její sestry, kde měli bydlet sami.“

„Nezdálo se vašemu bratrovi, že je ve hře příliš mnoho náhod?“

„To nevím. Možná že si ani neuvědomil, co se s ním vlastně hraje. Řekl, že vstoupil do bytu, kde už čekali dva chlapi, ti po něm skočili, svázali ho, jeden z nich mu pichl injekci a odvezli ho do přístavu.“

„Takže se do Izraele nakonec přece jen dostal lodí. Řekl vám ještě nějaké podrobnosti té cesty?“

„Když se probudil, tak měl pouta na rukou i na nohou.“

„Kdy se probudil?“

„Po týdně. Přistáli 7. října, připoutali ho na nosítka, vynesli ho a položili ho na matraci v cele, kde nebylo ani okno ani světlo.“

„Nikdo mu neřekl proč?“

„Nemluvili s ním.“

„A on věděl proč?“

„Samozřejmě. A taky věděl, co ho čeká. Protože už den předtím, než ho odvezli k prvnímu výslechu, začaly v The Sunday Times otiskovat jeho přiznání pod titulem: Tajemství izraelského atomového arzenálu odhaleno.“

„Setkal se ještě s tajnou agentkou, která si říkala Cindy?“

„Ne. Ale já jsem se pustil po její stopě. Zajímalo mě, jaký má brácha vkus.“

„Našel jste ji?“

„Dokonce mi to ani moc dlouho netrvalo. Novináři totiž odhalili, že letenky do Říma byly vystaveny na jméno C. Chaminová a M. Vanunu, místa jim letecká společnost rezervovala v první řadě. Dál se mi podařilo vypátrat, že jakási Američanka Cheryl Chamin Ben-Tovová se vystěhovala ze Spojených států do Izraele, kde se vdala za kapitána vojenské zpravodajské služby Amana.“

„Vy jste věřil, že je to Cindy?“

„Nejdřív ne.“

„Proč?“

„Protože jsem ji nikdy neviděl. Ale pak jsem sehnal její fotku, byla totiž v novinách, tak jsem mu ji tajně ukázal a on kývl.“

„Proč si říkala Cindy?“

„Asi neměla dost fantazie. Nenapadlo ji jiné krycí jméno, a tak si začala říkat Cynthia Chaminová.“

„Proč právě tak?“

„Tak se jmenovala její švagrová, která má na Floridě kosmetický salon. Psali to v The Sunday Times.“

Mossad provedl únos na jedničku, a co bylo pro vztahy Izraele a Velké Británie velmi důležité, jeho agenti se neprohřešili žádnému britskému zákonu. Mordechai Vanunu byl 24. března odsouzen izraelským soudem pro špionáž a prozrazení státních tajemství na 18 let do vězení. Při posledním slovu, na něž měl právo, prohlásil, že není zrádce a neměl v úmyslu poškodit zájmy Izraele. Nebylo sice zřejmé, jak to myslel, ale pozoruhodnější bylo jeho tvrzení, když mu předložili fotografii Cheryl Chamin Ben-Tovové:

„Ne, tohle není Cindy, kterou jsem znal.“

Ještě větší záhadou byly výsledky šetření italského soudu. Domenico Sica, který měl za úkol objasnit okolnosti aféry, dospěl k názoru, že Mordechai Vanunu vůbec nebyl unesen. Zpochybil také zprávu napsanou na dlani. Nebylo možné, aby ji Vanunu tak krasopisně za tak dramatických okolností napsal.

Ve střeďečnīm vydání časopisu Economist ze dne 28. září 1988 se dokonce objevilo tvrzení, že celá Vanunuova aféra byla jen dezinformační akcí izraelské tajné služby. Geniálně inscenovaná operace měla prý jen jediný cíl. Bez toho, že by narušila mezinárodní vztahy spřátelených států s Izraelem, předložila arabským nepřátelům vážnou hrozbu: Izrael disponuje arzenálem atomových bomb.

Kdyby tomu skutečně tak bylo, pak by šlo o nejsložitější, nejzamotanější a dokonce i nepřesvědčivou kamuflážní akci, příliš kombinovanou, než aby byla pravdivá. Izraelští politici i vyzvědači z Tel Avivu měli dost jiných, prostších, a proto pravděpodobnějších možností, jak dát najevo svou sílu. A tak zůstal únos nepohodlného svědka dodnes záhadou.

Unesený únosce

Strašil svět dvě desítky let. Potvrdil pověsti, že je nepolapitelný. Spolupracoval s mnoha teroristickými skupinami. Měl výhodné a vzájemně užitečné styky se zpravodajskými službami. Ukrýval se tak chytře, že se k němu tajní agenti, sledující jeho stopu, nedostali na dostřel. V polovině srpna 1994 se však situace změnila. Na předměstí súdánského Chartúmu se objevili členové speciální jednotky francouzské zpravodajské služby DST a Carlose, známého jako Velký šakal, unesli údajně z jeho přepychové a dobře strážené vily.

„Víte, co mě na něm fascinovalo?“ řekl později Carlosův kolega Hans Joachim Klein. „Jeho obrovská pohotovost, smysl pro luxus, jeho zbraně, to, že uměl plyně lest řečí, že dokázal denně přečíst hromadu novin v dalších jazycích, jeho politické vzdělání, vědomosti o současném stavu celého světa, jeho báječná vila přečpaná granáty a pancéřovými pěstmi. Pro mne to byl nejslavnější teroristický gentleman.“

„Trochu něco jako James Bond?“

„Ano. Jako revoluční James Bond, který se dokázal vzdát pohodlného života v rodině venezuelského boháče a zvolit si nebezpečný způsob života guerillera. Pocházel z buržoazní rodiny a neskrýval to. Naopak, vysvětloval tím svůj sklon k pobytu v pětihvězdičkových hotelech a v restauracích, do nichž nebyl volný přístup.“

Jeho dobrodružná a zločinecká kariéra začala už v roce 1964, vyvrcholila v prosinci 1975 krutou teroristickou akcí ve Vídni. Jeho životní příběh je názornou ilustrací tvrzení, že v historii kriminalistiky existuje jen málo mrtvých případů. Ten jeho je navíc ojedinělý tím, že proslulý únosce byl nakonec sám unesen, aby mohl být postaven před soud.

První dějství dramatu se však odehrálo daleko od Súdánu.

Hamburk má snad tisíc hospod a ve všech se pije pivo. Zum Hirschen je jednou z nich. Vzadu ve výklenku, u stolku pro milence, seděli dva mladí muži.

„Dvakrát cikánský řízek, Charlie,“ řekl hospodskému ten vychrtlější a pak se zeptal druhého. „Jak ti vlastně říkají?“

„Angie,“ řekl pobledlý hoch s dlouhými vlasy a řídkým chmýřím pod nosem. „A tobě?“

„Bonni.“

„To přece není normální jméno.“

„Angie taky ne.“

„Je to moje krycí. Nom de guerre, jak říkají Francouzi. Nebudu přece vykřikovat po ulicích, že se jmenuju Hans-Joachim Klein.“

„Tak ty jsi Klein?“ řekl ten druhý a leptem se představil: „Wilfried Böse.“ Ohlédl se. „Už nám to nesou. Ted' budeme jíst.“

Vypadali jako ostatní hosté. Byli by se ztratili v davu dělníků vycházejících po směně z továrny, mohli se posadit do univerzitní posluchárny, aniž by vzbudili pozornost. Jedli cikánský řízek, nahlas se bavili o fotbale a pornofilmu Emanuela a tiše, aby to nikdo nezaslechl, o kamarádech za mřížemi a možnostech, jak jim pomoci. Bonni moc nemluvil, spíš poslouchal, nakonec však rozhodně konstatoval:

„Podívej se, Angie, nebudeme se opíjet rohlíkem, RAF se po akci ve Stockholmu dostala do krize. Ti nám nepomohou.“

„A Hnutí 2. června?“

„Mají svou práci. Dáme to dohromady sami.“

„My dva?“ divil se Angie.

„Ne, Angie. Na tak velkou akci bychom my dva nestačili.“

„Mluvíš, mluvíš, a nic neřekneš! Jak velká akce?“ naléhal Angie.

„Všechno se dozvíš.“

„Kdy?“

„Až bude čas.“

„Chceš, abych do toho šel, a nechceš říct, do čeho!“

„Nebud' netrpělivý, Angie. Každá hra má svá pravidla a tahle rána probudí svět.“

Uraženě odvrátil oči, dopil pivo a znovu zaútočil.

„Proč sis vybral zrovna mě?“

Nepřivedl ho do rozpaků. Bonni se shovívavě usmál jako učitel na hodného žáčka a řekl: „Před pár měsíci ses vrátil z vojny. Umíš zacházet s bouchačkou. A myslím si taky, že je na tebe spolehnouti. Anebo se mejlím?“

„Dovolte mi otázku, pane Kleine?“

„Ptejte se.“

„Takhle snadno jste se stal teroristou?“

„Teroristou? Členem teroristické organizace RZ.“

„Dovolte mi, abych čtenářům vysvětlil zkratku. Jde o západoněmeckou skupinu RZ, Revolutionäre Zellen – Revoluční buňky. Co to pro vás znamenalo, pane Kleine?“

„Jak to myslíte?“

„Práva, povinnosti? Co se tím změnilo ve vaše životě?“

„Všechno se změnilo. Naučil jsem se padělat průkazy. To byla moje první práce. Jinak jsem se musel držet ve stínu.“

„Zkouška důvěry?“

„Nesměl jsem se namočit. Kdyby mě poldové sebrali, byl by ámen. Byl jsem připraven pro velkou akci.“

„Věděl jste pro jakou?“

„Ne. Ani když jsem se seznámil s Velkým šakalem.“

„Můžete mi říci, jak a kde jste se seznámili?“

„Dnes už klidně. Tehdy to byla samozřejmě největší tajnost. Jednoho dne přišel Bonni k Charliemu a zeptal se mě, jestli bych s ním nechtěl jet do Paříže. Samozřejmě že jsem chtěl. No a tak jsme jeli a přišli jsme do bytu, kde nebyl skoro žádný nábytek a on stál u okna a koukal se ven. Pak se otočil a podal mi ruku.“

„Jak vypadal?“

„Já jsem myslel, že je to Američan. Někdo z mafie.“

„Carlos a Velký šakal byla jen krycí jména. Jak se jmenoval ve skutečnosti?“

„Ilijač Ramirez Sanchez.“

„Jaký na vás udělal dojem, pane Kleine?“

„Dojem? Byl to šéf. Velký šéf. Já jsem s ním nemohl mluvit, umím jen německy a on zase jen anglicky a španělsky, ale Bonni mi říkal, my jsme totiž hned ten večer jeli zpátky do Frankfurtu, že bojoval v jordánské válce jako jediný cizinec a teď vydělává spousty peněz padělanými dobropisy rakouských aerolinií na vrácené letenky. Tenkrát mě nejvíc mrzelo, že jsem byl prvně v životě v Paříži a nic jsem neviděl. Akorát jsem si u nádraží koupil dvě košile a kravatu.“

Sešli se ještě jednou či dvakrát v Paříži a uvažovali o únosu politiků. Plánovali přepadení některého z pařížských zastupitelských úřadů v době, kdy pořádá velvyslanec velkou recepci u příležitosti státního svátku své země. Počítali s tím, že by se jim najednou podařilo zadržet dostatek prominentních rukojmích a za ně pak vyměnit odsouzené teroristy. Chtěli postupovat tvrdě: ultimátum vládě i policii, za nedodržení podmínek okamžité popravy. Chtěli zastrašovat. Snad aby získali respekt, plánovali zaparkovat mikrobuse naložené traskavinou a láhvemi s plynem v podzemních garážích frankfurtské filiálky americké Chase Bank anebo ve dvoře budovy časopisu Quick v Mnichově a nálož na dálku odpálit. Chtěli se nastěhovat do několika pokojů luxusního hotelu, položit tam časované nálože a budovu i s hosty vyhodit do povětří.

„Dovolte mi ještě otázku, pane Kleine. Uskutečnili jste některé z těchto hrozných akcí? Vždyť třeba při výbuchu v hotelu mohlo přijít o život mnoho nevinných lidí.“

„Ne. Žádný z těchto plánů jsme nerealizovali.“

„Zúčastnil jste se jiné akce? Myslím předtím, než došlo k událostem ve Vídni.“

„Ano. V Londýně. Přijeli jsme tam a byli jsme očekáváni. Carlos, Michel Moucarbel a několik dalších všechno předtím připravili. Měli jsme unést velvyslance Spojených arabských emirátů El-Tadžira.“

„Proč právě jeho?“

„Někdo zjistil, že je velký pracháč. Soukromý majetek třináct až čtrnáct miliard marek. Za jeho propuštění jsme měli vyinkasovat 40 milionů dolarů.“

„Chtěli jste ho unést? Přepadnout jeho rezidenci?“

„Přesně jsme nevěděli. Strávili jsme celé hodiny v Kingstonském parku a pozorovali budovu velvyslanectví a rezidenci. Celé dva týdny jsme se tam střídali. Jen jednou se nám podařilo ho zhlédnout. Carlos pak akci odtroubil.“

Dnes ty neohrabané přípravy, romanticky laděné plány, tajná setkání v pivnicích a parcích připomínají klukovské hry na vojáky. Improvizovali, splétali sny a přání a stali se vážným nebezpečím. Velký šakal Carlos byl v roce 1975 jedním z nejhledanějších a také nejnebezpečnějších teroristů. Když ho v pařížském konspiračním bytě překvapili dva příslušníci francouzské tajné služby, bez váhání je zastřelil a pak ještě uváženě zavraždil svého přítele a spolubojovníka Michela Moucarbela, protože se domníval, že zradil.

Také příprava na přepadení budovy OPEC (Organisation of Petroleum Exporting Countries – Organizace států vyvážejících ropu) ve Vídni proběhla chaoticky. Rozjeli se do Švýcar a v jednom z nejlepších curyšských hotelů se Angie opět setkal s Bonnim. Pak se vydali každý zvlášť do Vídně, kde se měli ubytovat v různých hotelech. Plán nevyšel, nebyly volné pokoje, tak se ocitli ve stejném patře, předstírali, že se neznají, a čekali na Velkého šakala Carlose, od něhož měli dostat další instrukce.

A zase to vypadá jako klukovská hra na schovávanou. Carlos jel do Vídně stejným vlakem a oni to nevěděli. Stejně jako oni se potuloval ulicemi a prohlížel si výlohy. Setkali se náhodou. Carlos vyšel z luxusního obchodu, v nově čepici, a téměř do nich narazil. Objímali se, smáli se náhodě, vybrali si jednu z nejdražších restaurací a objednali si oběd o pěti chodech.

„Den D je 19. nebo 20. prosince,“ oznámil Carlos po želví polévce. „Musíme ještě počkat na Nadu. Objeví se každým dnem.“

Neobjevila se ani v pondělí, ani v úterý a Bonni i Angie dál bloumali vídeňskými ulicemi, a jak Angie řekl, „strašně se nudili“. Koncem týdne přijeli členové skupiny, která měla hlídat budovu, a někdo neznámý přivezl do Vídně zbraně a traskavinu. Angie se znovu sešel s Carlosem, ale moc se od něho nedozvěděl, protože se bez tlumočnicka nemohli domluvit. A tak se nakonec sešli v hotelu, kde bydleli, a byla to schůzka proti všem pravidlům konspirace. Porada se prodloužila na několik hodin, Carlos totiž mluvil anglicky a Bonni musel všechno překládat.

„Operace je rozdělena na dvě fáze,“ řekl Carlos. „Pro nás na dvě. Pro zdejší vládu a veřejné mínění půjde jen o

jedinou. V tom je ten vtip. Jinak bychom se asi z Vídně nedostali se zdravou kůží. Zajmeme ministry OPEC a na rakouské vládě budeme požadovat, aby zajistila opakované vysílání našeho prohlášení. Samozřejmě v určitých předem stanovených časových odstupech. Musí nám dát k dispozici letadlo a zajistit bezpečný start se všemi ministry na palubě.“

„Víc nic?“ zeptal se Angie.

„Ne. Pro tuto část operace nic víc.“! odpověděl Carlos. „Až opustíme vídeňské letiště, začne pro nás druhá část. Musíme docílit, aby letadlo vyměnili na letišti, které si sami určíme, za velké proudové dopravní, schopné dálkových letů. Pak postupně přistaneme na všech letištích států OPEC, všude propustíme jejich ministra, ovšem teprve tehdy, když napíše a namluví na magnetofonový pásek propalestinské prohlášení. A samozřejmě ho při čtení proklamace také budeme filmovat.“

„Co když neposlechnou? Když nebudou chtít vystoupit ve prospěch Palestinců?“ zeptal se překvapený Angie.

„Tak ministra zastřelíme pro výstrahu ostatním a poletíme dál,“ oznámil Carlos stroze a ještě dodal: „Mimo perského ministra Amusegara a ministra Jamáního ze Saudské Arábie. Ti budou tak jako tak zastřeleni.“

„A kdo ...?“ zeptal se nesměle Angie.

„Já!“ oznámil Velký šakal. „Já je zastřelím. Vlastnoručně.“

Chvilí mlčeli. Obdivovali rozhodnost Velkého šefa, ale Hans Joachim Klein zvaný Angie se později přiznal, že ho Carlosovo prohlášení pobouřilo. Nesouhlasil se zabíjením. Dokonce to prý Carlosovi řekl. Nicméně akce se zúčastnil, může tedy jít jen o výmluvu.

„Když se nám podaří obsadit budovu OPEC,“ pokračoval Carlos, „a o tom vůbec nelze pochybovat, necháme Kreiského a celý zbytek světa v domněnku, že několik pošetilých Palestinců s přáteli uskutečnilo pochybnou akci, která skončí propuštěním rukojmích, jakmile jim bude přislíbeno publikování jejich prohlášení a zajištěn bezpečný odlet. To prohlášení bude sepsáno dokonce tak, aby budilo dojem amatérského pokusu. Pro nikoho nebude srozumitelné. Takže, přátelé, obsazení budovy OPEC a zajištění ministrů, právě tak jako odlet, to všechno je především technický problém. Politická část akce se odehraje až na palubě letadla.“

„Dovolte mi otázku, pane Kleine. Vy dnes tvrdíte, že jste byl proti hrubému násilí. Jak jste se však zachoval? Vy jste přece z toho vlaku nevystoupil, jel jste s Carlosem dál. A společně jste připravovali vraždu.“

„Amusegar? Perský ministr vnitra,“ zamyslel se Angie. „Ne, v jeho případě jsem neměl výčitky svědomí. Věděl jsem, že by pro něj v jeho zemi nikdo netruchlil. Naopak, zpráva o jeho smrti by mnoha vězňům způsobila velkou radost. A v mučírňách iránské tajné služby SAVAK by pro něj sotvakdo plakal.“

„Nesouhlasím s vaším stanoviskem, i když se po pádu šáha Pahlaviho ukázalo, že iránská tajná služba patřila k nejkrutějším na světě. Její agenti se rozlezli do všech zemí světa, desítky jich pracovaly také ve Vídni a v Ženevě si SEVAK zřídila evropskou centrálu, jejíž členové vyvíjeli podvratnou činnost, někdy s vědomím místní policie, jindy na vlastní pěst. Ani taková situace však nikoho neopravňuje, aby vzal, jak se říkalo na Divokém západě, zákon do svých rukou. Ale co saúdskoarabský ministr Jamání? Proč ten měl zemřít?“

„Jamání?“ opakoval Angie. „To je složitější. Já jsem tenkrát věděl moc málo o Saúdské Arábii a o Jamáním jsem slyšel poprvé. Ale řekli mi, že Saúdská Arábie a především ministr Jamání svým zpátečnickým postojem brzdí snahu palestinského národně osvobozeneckého hnutí. A tak se mi zdálo, že mají právo bojovat. S Carlosovým rozhodnutím jsem se však jen smířil a jsem šťasten, že ministr Jamání dodnes žije.“

Velký šakal Carlos byl malý diktátor a podle toho se také choval. Na poradě oznámil, že on je šéfem plánované akce a vyžaduje bezpodmínečnou disciplínu a obětavost. Kdyby se mu snad něco přihodilo, stane se jeho zástupcem Palestinec Chalíd. Komando bude vyzbrojeno dvěma samopaly, šesti pistolemi, osmi ručními granáty. Účastníci budou seznámeni s vnitřní situací budovy, dostanou plány, budou přesně známa bezpečnostní opatření.

„Co se týče rukojmích: kdo se postaví na odpor, bude zastřelen. Kdo okamžitě neposlechne rozkazy, bude zastřelen. Kdo se pokusí o útěk, bude zastřelen. Kdyby snad některý příslušník komanda nesplnil rozkaz nebo předem dohodnutý postup a tím ohrozil průběh operace, bude zastřelen,“ řekl šéf. Carlos byl nebezpečný dobrodruh, hledaný Interpolem a policií mnoha zemí. Jeho minulost nebylo v té době možné ještě věrohodně rekonstruovat. Ale i ze skutečností, které se už před léty podařilo ověřit, je zřejmé, kdo vlastně byl „Král teroristů“, jak jej pokřtili někteří západní novináři. Když jsem se v Caracasu snažil vypátrat politické zázemí, z něhož vyrostl, uslyšel jsem neuvěřitelnou chválu. Venezuelané měli po dvou stech letech zase svého nového Simona Bolívara, ochránce slabých a utlačovaných, a povýšili zločince světové arény na hrdinu div ne národního. Byli pyšní na jeho pochybné činy, chránili jeho pověst i minulost, Carlosovu matku, Elbu Sanchezovou Ramirezovou, ochraňoval před zvědavými novináři muž, který prohlásil, že se Velký šakal stal pro venezuelskou veřejnost romantickou postavou, již si zdejší lidé váží. Carlosův otec, povoláním právník a původem Kolumbijec, sice vyjádřil zklamání, že se jeho syn nestal doktorem práv nebo politických věd, jak si rodina přála, s uspokojením však konstatoval, že je uznávaným „doktorem mezinárodního terorismu“. Odvaha, chytrost, s jakou plánoval a uskutečnil některé akce, mu vynesly kredit veřejného mínění jistých vrstev obyvatelstva. Pomohli mu také novináři, zbytečně heroizující jeho pochybné činy.

O přestřelce v pařížské rue Touillier dne 27. června 1975, při níž zastřelil dva příslušníky tajné služby DST (Direction de la Surveillance du Territoire) a Alžířana Michela Moucarbela, se v caracaském tisku pělý ódy. Trojnásobná vražda, kterou Carlos spáchal v silně podnapilém stavu, jej vynesla na piedestal falešné slávy. Byl pasován na místa světové teroristické fronty.

Přitom už celá léta nežil ve Venezuele. Už v roce 1966 se odstěhoval s rozvedenou matkou do Londýna a jako sedmnáctiletý se dostal do společnosti studentů koketujících s revolucí a anarchismem. Zámožný otec, který si v domácím prostředí hrál na salonního komunistu, posílal synovi dost peněz; aby se mohl stát playboyem. Přijel do

Londýna a rázně se postavil proti způsobu života, který zvolil jeho syn. Prostřednictvím známých mu dopomohl k přijetí na moskevskou Univerzitu Patrice Lumumby, kde studovali mladí muži z celého světa, zejména z rozvojových zemí. Budoucí Velký šakal se zde nechoval, jak měl, brzy se dostal do konfliktu s univerzitním řádem i předpisy koleje a v roce 1970 byl pro soustavné porušování disciplíny a nevalné studijní výsledky z vysokého učení vyloučen.

V srpnu téhož roku se objevil v Jordánsku, kde vyučoval na obchodní škole cizím řečem. O rok později prodělal v libanonském táboře základní výcvik a za tři měsíce se stal členem akční skupiny PFLP (Popular Front for the Liberation of Palestine), Lidové fronty pro osvobození Palestiny. Její sídlo bylo v Paříži. Vedl ji Muhammad Budia, někdejší ředitel alžírského Národního divadla, herec a krajně levicový revolucionář. Do kartoték policejních ředitelství se dostal pro mnohé akce, z nichž nejznámější bylo zničení ropných tankerů v italském přístavu Terstu 4. srpna 1972.

Budia nastoupil 28. června 1973 v pařížské rue des Fosses Saint-Bernard do svého vozu, časovaná bomba vybuchla a komando izraelské tajné služby Mossad mohlo ohlásit do centrály v Tel Avivu, že vyřídilo jednoho ze svých nepřátel. Velký šakal Carlos nastoupil na místo svého někdejšího učitele. Ale to ještě zdaleka nebyl hvězdou teroristické scény. Jeden z kronikářů soudobého terorismu, Franz Wörde mann, o něm napsal: „Carlos byl mladý maloměšťák s pochybnou potřebou protestovat a se značně silnou touhou po uznání. Hledal je u žen, v ozbrojených akcích, u svých obětí – byl to vrah, který chtěl být milován.“

17. prosince 1975 přinesli Carlos a Chalíd kabely se zbraněmi. Také Naďa, jak se později ukázalo, renomovaná západoněmecká teroristka Gabriela Kröcherová-Tiedemannová, se se zpožděním objevila. Carlos svolal operativní poradu.

„Politický cíl je jasný, to už jsme si řekli,“ začal.

„Věnujme se technice. Jak proběhne obsazení ústředí OPEC? Já jsem číslo jedna. Samopal a pistole. Chalíd je číslo dvě. Samopal a dva ruční granáty. My dva vpadneme do konferenčního sálu a zůstaneme tam. Číslo tři je Jusúf. Pistole a třaskavina. Bude nás sledovat do konferenčního sálu a připraví tam nálož. Zapálí ji na můj rozkaz. Číslo čtyři je Naďa. Bude mít pistoli. Bude držet v šachu rukojmí a odpovídá za blokování dvou výtahů. Angie je číslo pět. Bude mít pistoli, revolver a dva ruční granáty. Postará se o to, aby všechny, kdo budou v té době v budově, jakýmkoli prostředky dopravil do konferenčního sálu! Předtím samozřejmě osobní prohlídka, aby neměli zbraně. Jakmile se situace v zasedací síni uklidní, pomohou při prohledávání místností. Josef je číslo šest. Samopal a dva ruční granáty. Bude jistit Angieho a taky mu pomůže. Kdyby nás náhodou přemohli, dám Jusúfovi znamení a všechno poletí do nebe.“

20. prosince byla sobota. Angie a ostatní měli tedy tři dny volna. Nedovedu si představit, jak terorista prožívá tak dlouhé hodiny čekání. Jak se baví, co a s kým si povídá, jestli spí a jak. Může počítat hodiny, odškrtnout si jako ve vězení, kolik mu ještě zbývá času, než se stane vrahem? Nebo ve své bohorovnosti vůbec nepočítá, že by se mu někdo postavil na odpor? Hans-Joachim Klein vypovídal sice o své teroristické činnosti, o svém psychickém zákulisí se však nezmínil.

Psychologové se snaží najít vysvětlení příčin terorismu, každý, kdo se zabývá tímto problémem, by se chtěl dopracovat definice. Co je to terorismus, nebo co ještě je terorismus a co už ne? Dejme slovo jednomu z nejpovolanějších znalců problému, Brianu Jenkinsovi z americké Rand Corporation. „Mezinárodní terorismus lze definovat jako akt násilí nebo kampaň násilí mimo přijatelná pravidla a vymykající se diplomatickým a válečným zvyklostem. Mezinárodní terorismus je jistý druh války. Tak, jak je nyní provozován různými revolučními a disidentskými skupinami, je to nový druh boje bez front a bez armád, bez prostorového omezení, jednotlivé bitvy se mohou odehrávat kdekoli.“

Dodejme ještě, že nezbytnou podmínkou všech dnešních teroristických akcí je rychlá a dostatečná publicita. Kdyby se veřejnost o činu nedozvěděla, byl by nemyslitelný, a možnost rychlého pohybu teroristů z místa na místo, ze země do země, z nebezpečí do nebezpečí je podmínkou. Jak ale vyrůstá jedinec lišící se od ostatních svými agresivními sklony? Známa školní definice, že povahu člověka pomáhá vytvářet především prostředí, v němž vyrůstá, neztratila ani v tomto případě platnost. I když u některých, zejména západoněmeckých teroristů, potvrzují výjimky pravidlo.

Hans-Joachim Klein, zvaný Angie, měl truchlivé dětství. Nenávidí svého otce a nikdy ho nenazve jinak než jako svého „výrobce“, štítí se vyslovit slovo otec. Nevychovával ho, nehýčkal, nemiloval a nepohladil, odmalička ho jen bil. Starý Klein byl policajt, v tom špatném slova smyslu. „Uvnitř prázdná almara,“ řekl o něm syn. Nikdy se od svého otce nedozvěděl, kdo byla jeho matka. Až později mu vychovatel v dětském domově prozradil, že to byla Židovka, která prožila kus života v koncentračním táboře Ravensbrück. Angie neví dodnes o své matce nic víc. Ani kde se narodila, nebo jestli zemřela. Má čtyři její fotografie, nepovedené, ošmatané, s ošoupanými rohy. Nosí je stále s sebou. I na akci, jakou bylo přepadení vídeňské budovy OPEC. Ukradl je z domácího alba, když utekl z domu.

Nejhezčí léta prožil u pěstounů. Ale když se otec znovu oženil, musel se vrátit. Bylo mu devět let a výchova bitím pokračovala. Když se pod patnáctiletým Kleinem ve frankfurtském parku prolomil při bruslení led a lidé mu jen stěží zachránili život, zloukl ho doma otec k smrti. Báł se ho jako nikoho jiného a měl vztek, že nemohl proti násilí nic dělat. Přikrčil se do kouta a čekal ránu. Otec ho často zamykal. Ve všední den i v neděli býval odsouzen a zavřen.

Když mu bylo sedmnáct a otec za ním zase jednou zamkl dveře, otevřel klec a vypustil na svobodu andulku. Na „nářez“, jaký potom následoval, nikdy nezapomene. Sebral se tedy a šel na úřad. Požádal o ochranu. Nebylo to poprvé. Už dřív jim přišel ukázat, jak ho otec zřídil. Za dva dny poté už spal v domově pro mládež. Nebyl tam ještě ani hodinu, když ho zbil vychovatel.

Pobyl zde celý rok. Posílali ho na psychiatrická vyšetření, říkali, že trpí poruchami ve vývoji, předepsali mu prášky a hormony. Bylo mu přece už víc jak sedmnáct a na těle mu ještě nerostl jediný chloupek. V domově se nedalo žít. Raději se vrátil ke „starému“. A výchova pokračovala. Na setkání facka, za pozdní příchod samotka. Když přišel v deset, musel spát na schodech ve sklepech.

První dívku poznal, když mu bylo dvacet. Darovala mu řetízek na krk. Otec si toho všiml, řetízek mu serval a zahodil,

„protože se pro chlapa nehodí“. Hans-Joachim se neudržel a vrazil svému otci facku, že se zapotácel. Od té doby si na něho netroufal. Angie si tedy vyzkoušel onu „kouzelnou moc násilí“ a poprvé v životě se necítil jako poražený.

Ve dvaceti se ocitl mezi demonstrujícími studenty. Na vlastní oči viděl brutální zásahy policie. Byl při tom, když tři policajti mlátili osmnáctiletou studentku. Pochopil, že ti, kteří by měli ochraňovat slabé a bezmocné, si právě na nich vylévají vztek, a začal policajty ještě víc nenávidět, postavil se proti nim a rval se po boku studentů. Tak se dostal do společnosti, které nerozuměl. Chodil mezi ně, poslouchal jejich řeči a nevěděl, o čem si povídají. Styděl se, že je nevzdělaný, a měl strach, aby to na něm nepoznali. Aby byl jako on, naučil se aspoň kouřit černé a silné gitanky.

Dlouhá a strastiplná byla Kleinova cesta k terorismu. První potyčka s frankfurtskou policií při obsazování prázdných domů, první pistole v dlani, pár slušných zásahů na polní střelnici za městem, jedno vycházelo logicky z druhého, skoro se zdá, že by se huře vysvětlovalo, když by se teroristou nestal.

Možnost seberealizace, šance dokázat sám sobě, že není lidský šmejd, že jde za svým cílem. Jenomže – kde je jaký cíl? Klein to nevěděl. Prezenční službu zpoloviny proseděl ve vojenském vězení, když se vrátil do civilu, domníval se, že ho potkalo štěstí. Seznámil se s teroristou Bonnim a dalšími ostrými hochy. Najednou byl tady životní program, a jak se domníval, vznešený program pro nebojácného muže, najednou tady byl cíl, a ne ledajaký, najednou ho přemohl pocit, že už není zbytečně na světě, že ze všech svých sil pomůže dobré věci, bude bojovat na straně pokroku a proti zpátečníkům, postaví se po bok dobrým a na zlé bude střílet. Jak rozeznat dobré od zlých, o tom nepřemýšlel. Šel s těmi, kteří ho respektovali, kteří ho nepodceňovali, jednali s ním jako se sobě rovným. Když později pochopil, že naletěl, bylo to dvojnásob trpké zklamání.

Uprostřed Vídně, jen pár ulic od Dómu sv. Štěpána, leží široký bulvár dr. Karl Lueger Ring. Vedle staré budovy pojišťovny Riunione postavili moderní palác ze skla a oceli, ústřední budovu Organizace států vyvážejících ropu – OPEC. V sobotu v devět dopoledne se Angie poprvé šel podívat na jeviště chystaného dramatu. Prošel kolem skleněných stěn přízemí, dělal, jako by byl na zdravotní procházce, prohlédl si dveře, kterými vejdou, pak si koupil čtyři pomeranče a něco k jídlu a vrátil se do konspiračního bytu, kam ho před týdnem přestěhovali. Tam se dozvěděl, že se akce překládá na zítřek.

Ostatní odklad přivítali. Rozbalili balíčky s jídlem, otevřeli láhve a vytáhli karty. Angie později prohlásil, že nemohl ani jíst, ani pít, jen ležel a hleděl do stropu, a skutečnost, že měl v den D prázdný žaludek, mu zřejmě zachránila život. Jen o půlnoci, když Bonni otevřel další láhev whisky, aby si připil na Angieho narozeniny, hodil do sebe dvě tři skleničky a šel spát.

Druhého dne, rada OPEC zasedala i v neděli, byl Angie na místě první. Carlos ho totiž poslal na bulvár dr. Luegera, aby se přesvědčil, jestli se oba ministři, Amusegar a Jamání, kteří měli být bez milosti zastřeleni, zasedání zúčastní. Když předjely jejich nablýskané limuzíny a hubený Amusegar s výrazným nosem a prošeďivými skráněmi a zavalitější Jamání s bradkou vešli do budovy, vrátil se zpět a hlásil výsledek pozorování. Carlos dal povel k zahájení akce.

Chystali se pronajmout si u firmy Hertz dva vozy, ale pak si to rozmysleli. Pod kabáty skrývali přece celý arzenál a zkuste se posadit s granáty v kapsách a samopalem na břicho. Přijeli proto vestoje – tramvají. Stanice je před budovou OPEC. Carlos šel první, pokynul vrátnému a rychlým krokem muže, který je zde doma, vkročil do haly. Ostatní za ním. Vrátný se neptal po průkazkách ani proč přišli, snad je považoval za novináře. Teroristka Gabriela Kröcherová-Tiedemannová vypadala v módním kloboučku, v dlouhé sukni, luxusních kozačkách a v krátkém kabátku s límcem z polární lišky jako opravdová dáma. Usmála se a prošla. Vrátný jen aktivě zasalutoval.

„Ještě zasedají, pánové?“ zeptal se Carlos novinářů, postávajících v hale.

„Hned tak neskončí,“ řekl jeden z nich, Carlos kývl na souhlas, postavit na koberec sportovní kabelu, otevřel zip a vytáhl samopal. Ostatní rozepnuli kabáty a vylovili z kapes zbraně. Pak se podle plánu vydali ke schodišti. Mluvili málo, a když, tak jen anglicky, chtěli své oběti zmást. Brzy práskly dva výstřely – dávka ze samopalu. Není důležité, jestli první vystřelila Naďa, jistě je, že pobíhala v hale nedaleko výtahů a že zde už leželi dva muži na koberci. Hned poté se ozvala dávka ze zasedací síně.

Podle pozdějších výpovědí rukojmích se v otevřených dveřích zasedací síně objevil Carlos a Chalíd s odjištěnými zbraněmi. Vyzvali přítomné, aby se vzdali. Jeden z libyjských zaměstnanců OPEC, sám neozbrojen, se vrhl na útočníky. Ozvala se salva z Carlosova samopalu a Libyjec zasažený do ramene padl k zemi. Carlos namířil samopal a vystřílel do bezbranného obsah zásobníku.

Angie vpadl do přijímací místnosti a zvolal:

„Ruce vzhůru!“

Osm překvapených mužů se vzdalo. Úřednice u stolku telefonovala. Nedala se rušit, nevšímala si, co se děje, a mluvila dál. Angie rozkázal zajatcům, aby se s rukama nad hlavou postavili do rohu ke zdi: Hosteska stále telefonovala. Její klid Angieho znervózňoval. Namířil na telefonní aparát a rozstřílel jí ho pod rukama. Hosteska se po vetřelci jen škaredě podívala, vzvedla druhý telefon a začala vytáčet číslo. Angie se překvapením nemohl pohnout. Ta ženská nemá nervy. Když se vzpamatoval, šel k mužům stojícím v koutě a nařídil jim, aby si svlékli saka. Ani jeden neměl pod kabátem zbraň.

„Go, go!“ řekl jim anglicky, zatvářil se přísně a ukázal na dveře zasedací síně.

Pochopili, že nemají šanci. Jeden po druhém s rukama nad hlavou vcházeli dovnitř. Angie se rozhlédl po hale a všiml si dalšího muže. Ten sice také držel ruce poslušně nad hlavou, ale opatrně, krůček po krůčku, couval k východu. Angie se rozhodl: jít za ním, nebo dokončit svou práci?

Předešla ho Naďa. Objevila se v hale, pochopila situaci, vrhla se na uprchlíka a nasadila mu na prsa ústí pistole. Iráčan zkřivil obličej. Nezbyvalo mu nic jiného než obrana útokem. Ještě se rozhlédl, jako by hledal pomoc, pak prudce oběma pažemi Naďu objal.

Dva tři kroky se potáceli po koberci, Nadinu pistoli mezi sebou. Iráčan se pokoušel odtáhnout útočnici k východu.

Nedařilo se mu to. Gabriela Kröcherová-Tiedemannová se zmítala, kopala, po chvíli se ozval výstřel. Přece se jí podařilo zmáčkнуть spoušť.

V těsném objetí padli na koberec. Nadě se po chvíli vyprostila. Iráčan zůstal ležet v louži krve; která se stále zvětšovala. Při pádu se mu svezlo sako k ramenům. Pod paží měl pohotovostní pouzdro s pistolí. Nestačil ji vytáhnout, nedokázal se Nadě ubránit.

Angie byl hotov. Zavřel za rukojmími dveře, všiml si umírajícího Iráčana, spatřil pistolí, šel a sebral mu ji. Pak se vrátil ke dvěřím zasedací síně. Zdálo se, že akce probíhá přesně podle představ Velkého šakala. Teroristé nenarazili na podstatný odpor, nikdo se jich ani nezeptal, co zde pohledávají, v konferenčním sále měli nyní přes stovku rukojmích, náležitě vyplašených, a právě proto snadno ovladatelných. Angie žasl, jak všechno probíhalo hladce.

Pak se u vchodu objevila elitní jednotka vídeňské policie. Ještě než vstoupili do haly, ohlásili se výstřely. Najednou stáli proti teroristům čtyři po zuby ozbrojení muži v ocelových přilbách, chránících celou hlavu, v neprůstřelných vestách. S pláštěnkami splývajícími s ramenou a se samopaly v rukou vypadali jako mimozemšťané z vědeckofantastického filmu. Kdesi za nimi se ozval vztekly štěkot policejních psů. Hned v prvních sekundách nenechali obrněnci nikoho na pochybách, že jsou mistry svého řemesla. Jejich střelba překvapila. Angie stál stranou, byl by proti nim mohl použít ručních granátů, ale náhlá policejní akce mu zřejmě vzala odvahu. Stáhl se do rohu a vyčkával.

V hale, na schodišti a v přilehlých místnostech se odehrála bitva, v níž střídala jen jedna strana – elitní jednotka vídeňské policie. Hans-Joachim Klein zvaný Angie dostal hned tři zásahy: jeden do břicha, další do nohy a třetí kulka trefila jeho pistolí a vyrazila mu ji z ruky. Odbelhal se do vedlejší místnosti, zavolal na Jusúfa, ten křikl dvěřmi na Carlose, Velký šakal vyšel ze zasedací síně, dal pokyn a Jusúf hodil do haly ruční granát. Výbuch a po něm tma, kouř a mračna prachu. Teroristé dosáhli toho, co chtěli, teď měli převahu a diktovali podmínky.

Po několika hodinách vyjednávání rakouská vláda souhlasila, že odletnou s rukojmím do jiné země, kde zajatce za dohodnutých podmínek propustí na svobodu. Přijely malé autobusy značky Steyer, rukojmí nasedala, ale teroristé ztratili jistotu a rozhodnost, akce se podobala spíš překotné evakuaci a Carlos a členové jeho komanda se vůbec netvářili jako vítězové.

Tahanice vznikla ne o proklamaci, kterou měli vysílat v rozhlase, ale o zraněného Angieho. Průstřel žaludku bylo těžké a životu nebezpečné zranění. Jediným štěstím zraněného bylo, že celých čtyřiaadvacet hodin předtím strachy nejedl. Lékaři nechtěli povolit transport, navrhovali okamžité převezení do nemocnice na operační sál, rakouský kancléř Bruno Kreisky se prý dokonce zaručil, že terorista nebude stíhán, ale ihned, jak se uzdraví, odsunut do země, kterou si sám určí, ale Carlos nesouhlasil. Riskoval Angieho smrt cestou, ale rozhodl se vzít ho s sebou. A tak zajela sanitka na vídeňské letiště Schwechat až ke schůdkům letadla DC-9 OE-LDB a sanitáci vyzvedli před namířenými samopaly nosítka do letadla.

Akce Velkého šakala skončila fiaskem, i když se první dějství odehrálo podle předem připraveného scénáře. Ve druhém selhal hrdina v hlavní roli. Letadlo s rukojmími, teroristy a zraněným Angiem vzletlo, přistálo v Alžíru, kde Angieho dopravili do nemocnice, pak znovu odstartovalo, ale dál už nic. Proč? Co se přihodilo? Dal se Velký šakal přemluvit? Anebo byl jenom vykonavatelem objednané akce, kterou aranžovala ze zákulisí některá ze zemí vyvážejících ropu? Šakal změnil názor i další program únosu. Ministři Jamání a Amusegar nebyli zastřeleni, další represálie také odpadly. Politický cíl akce se náhle a nečekaně rozplynul. K čemu tedy byli mrtví? Pokusme se vystopovat příčiny.

„Vaše Excellence, pane ministře Jamání, mohl byste říci něco o průběhu letu z Vídne do Alžíru? Jak probíhal, jak se chovali vaši únosci?“

Měl jste tušení, jaký osud vám připravovali?“

„Považoval jsem Carlose za svého kata, a snad proto jsem se s ním dal do debaty.“

„Mohli byste tedy říci, jaký vlastně je?“

„Rozhodně není přesvědčeným komunistou, neváhal dokonce označit zásady dnešních komunistů za demagogické. Carlos nevěří na palestinské hnutí, nerespektuje boj některých arabských národů za nezávislost a chápe je jako historický mezičlánek, jako příspěvek k rozšíření mezinárodního revolučního hnutí.“

„Za co tedy bojuje? Anebo za koho? Čemu vlastně věří?“

„Carlos zestárl a změnil se. Jeho ctižádost a jeho inteligence ho svedly k chybě, které se dopustil, když se spokojil s tím, že se stal vykonavatelem cizí vůle, poslušným poddaným, místo aby si udržel vůdčí pozici.“

Hans-Joachim Klein vydal později toto svědectví:

„Akce OPEC vlastně po startu v Alžíru nepokračovala a Jamání ani Amusegar nebyli zastřeleni. Dnes jsem rád, že to tak dopadlo. To vše se však nestalo proto, že by naše komando nemělo dost sil. Ne, to, že politická část akce zkrachovala, mělo jiné důvody. Carlos mi řekl: „Slibili mi finanční a ještě jiné výhody, když nechám žít Jamáního a Amusegara a nebudu v akci pokračovat. Palestinská organizace PFLP mne nebude moci chránit, když saúdští Arabové a Peršané budou usilovat o moji hlavu. Proto jsem souhlasil. A to ještě předtím, než jsme odstartovali.“

Carlos zmizel ze scény. Ukázalo se, že není hrdinou teroristické fronty, ale jen žoldákem a dobrodruhem, který se dává najmout těm, kdo víc platí. Stal se klaunem arény světového terorismu, velká slova, která kdy pronesl, se ukázala jako planá.

Kleina operovali v alžírské nemocnici. Když se uzdravil, odsunuli ho podle úmluvy přes hranice. Brzy poté se objevil v jednom palestinském výcvikovém táboře. Přestože s ním zacházeli jako s hrdinou, který málem přišel o život, přestože si ho vážili, přestože mu přiznali výhody, necítil se v poušti dobře a brzy přemýšlel o tom, jak se vrátit do Evropy.

Nadě a Bonni se za čas objevili na prvních stránkách novin. Jak už jste se v této knize dočetli, v neděli 27. června 1976 nastoupili na athénské letiště Hellinikon do letadla společnosti Air France dva mladí lidé. Paní Ortegová a pan García. Letadlo odstartovalo a o dvě minuty později se posádka i cestující dozvěděli, že skupina teroristů s paní

Ortegovou a panem Garcíou v čele letadlo unesla. Cesta skončila na ugandském letišti Entebbe a světové veřejné mínění odsoudilo další velkou teroristickou akci. Paní Ortegaová byla Nad'a – Gabriela Kröcherová-Tiedemannová, García byl Bonni – Wilfried Böse.

Teroristé zveřejnili své požadavky: propustí rukojmí výměnou za kolegy, odpykávající si tresty v několika věznicích v Izraeli, Německé spolkové republice, Francii, Švýcarsku a Keni.

V sobotu 3. července odstartovala z Izraele obří letadla Lockheed C 130 Hercules se speciálními jednotkami na palubě. Došlo k vojenské operaci, která až do té chvíle neměla v historii terorismu obdoby. Jednotky cizí armády porušily suverenitu Ugandské republiky, na letišti v Entebbe se střelelo a na bojišti zůstali mrtví a ranění. Teroristé byli zneškodněni. Podle později vydané zprávy izraelského Mossadu zahynuli také Wilfried Böse a teroristka Kröcherová-Tiedemannová. Jistý izraelský voják po návratu barvitě líčil, jak ji, nic netušící, zastřelil ze zálohy. Střílel sice zezadu, ona se však v poslední chvíli otočila, takže ji určitě poznal.

Izraelský parašutista se jmenoval Ilan a byl to lhář. O rok později se ukázalo, že zpráva vydaná v Tel Avivu neodpovídá pravdě. V úterý 20. prosince 1977 přistihla totiž švýcarská policie poblíž hranice Švýcarska s Francií a NSR dva západoněmecké teroristy, kteří při zatýkání těžce postřelili dva policisty. Zatčení měli u sebe několik západoněmeckých pasů s vlastními fotografiemi, ale s fingoanými jmény, tři rakouské a jeden kyperský, byli ozbrojeni a měli u sebe 20 000 amerických dolarů. Muž se ve skutečnosti jmenoval Christian Möller, žena byla Nad'a – Gabriela Kröcherová-Tiedemannová. Ernst Wilfried Böse, zvaný Bonni, při přestřelce na letišti v Entebbe skutečně padl.

Angie-Klein byl výsledkem akce v budově OPEC zklamán. Když se později ve výcvikovém táboře kdesi daleko od civilizace v horké poušti dozvěděl o dalších chystaných akcích teroristických skupin, nevěřil v kladný výsledek. Měl pravdu. Většina plánovaných akcí se buď neuskutečnila, nebo zkrachovala na diletantské přípravě či neznalosti. Když poslali mladého a odhodlaného palestinského bojovníka se zprávou do Paříže, ztratil se hned na letišti v Orly. Hoch, který nikdy nebyl ve velkém městě, bloudil ve spleti odbavovacích hal, chodeb vedoucích k nástupním místnostem, nebyl schopen vymotat se z davu spěchajících k nástupišti autobusu, tak zvolil tu nejjednodušší cestu. Večerním letadlem se vrátil zpět. Zpráva, kterou měl u sebe, nebyla doručena. Zjistilo se, že neuměl jediné slovo francouzsky. Ptal se, ale nikdo mu nerozuměl.

Podruhé byli do Evropy posláni další dva členové komanda. Také oni se poprvé ocitli v evropském prostředí. Hned po přiletu zasedli do letištní restaurace, objednali si opulentní večeři a začali ji – podle zvyku své země jíst prsty. Ještě nedoedli, když se, po telefonickém upozornění obsluhujícího číšníka, objevila policie a zatkla je. V kapsách měli kompromitující dokumenty, prozrazující jejich nezákonné posláni.

Když se nezdařila akce OPEC ve Vídni, plánovali členové Revolučních buněk – RZ podobnou akci v budově Evropského hospodářského společenství v Bruselu. Také zde chtěli unést přítomné ministry. Hnutí 2. června se zase chystalo unést papeže Pavla VI., ale kdosi zkušený je přesvědčil, že po takovém zásahu by je nepřijala žádná země na světě. Bonni se měl zúčastnit operace, která měla teroristům zajistit finanční prostředky pro příští měsíc. Všichni totiž dostávali platy, a to nemalé.

Dva vybraní teroristé měli dopravit do letadla kufřík s třaskavinou, umístit jej pod sedadlo, spustit časovací mechanismus a při mezipřistání letadlo opustit. Letadlo i s cestujícími by ve vzduchu explodovalo, letecká společnost by hned poté dostala dopis s výhrůžkou: jestliže nesloží do čtyřadvaceti hodin na daném místě pět milionů dolarů, vyletí do povětří další letadla. Také tato akce ztroskotala. Když se pokusili podruhé, vybuchl kufřík s třaskavinou už v odbavovací hale.

Angie-Klein se rozhodl skončit kariéru teroristy také proto, že měl po operaci žaludku stálé zdravotní potíže. Jenže vystoupit z jedoucího rychlíku nebylo tak snadné. Snažil se jim namluvit, že si chce založit vlastní teroristickou skupinu a bojovat podle svých představ. Nevěřili mu. Sledovali ho. Když se odsunul do Rakouska a nastěhoval se do horské chaty, pověsili mu na paty špicla.

Jmenoval se Steve, přinejmenším mu tak říkali. Jednoho dne zaklepal na dveře a vešel. Mluvil zmateně a nebylo snadné uhodnout, co má za lubem. Angie-Klein musel počítat s trestem. Když se přesvědčil, že Steve nemluví pravdu, že není sám, jak tvrdil, ale že ve vesnici ve voze čekají další dva členové komanda, sbalil kufry, kolem půlnoci seběhl dolů do hospody a sehnal si taxi. Nejbližším vlakem pak odjel do Milána.

V květnu 1977 došel do redakce západoněmeckého týdeníku Der Spiegel neočekávaný balíček. Byla v něm Angieho pistole v koženém pouzdru, rezervní náboje a prohlášení, že Hans-Joachim Klein nadále nechce mít nic společného s teroristy a s terorismem. Na důkaz otiskl k podpisu ukazovák a prsteník pravé ruky. V prohlášení prozradil plánované vraždy dvou izraelských politiků Galinského a Lipinského, které připravovala skupina Revoluční buňky.

Tak skončila akce OPEC a některé jiné operace a její smysl dodnes není jasný. I kdyby bylo došlo k zavraždění obou ministrů, Jamáního a Amusegara, případně jejich dalších kolegů, byly by sice vyšly obsáhlé nekrology, ale byli by je nahradili jiní. Ti by samozřejmě pokračovali v dohodnuté politice Organizace zemí vyvážejících ropu a nic by se nezměnilo. Vše tedy zůstalo při starém a široce plánované přepadení se stalo bezvýznamnou epizodou v historii terorismu.

Ilijč Ramirez Sanchez zvaný Carlos nebo Šakal zmizel na čas z teroristické scény. Z milionového výkupného, které údajně vymámil za to, že nezastřelil ministra Jamáního, se dalo slušně žít. Na jeho osobní kartě v Interpolu se však objevily tyto zápisy: V roce 1973 těžce zranil bratra majitele velmi významné londýnské firmy Marks and Spencer, člena vážené britské židovské rodiny. O rok později velel atentátům proti redakcím pravicových listů L'Aurore a L'Arche a Minute v Paříži. V září byl jako velitel teroristického komanda v Haagu. Stál v pozadí atentátu proti pařížskému obchodnímu středisku na bulváru St. Germain s otřesnou bilancí: dva mrtví a 34 raněných.

I v červnu byl ještě v Paříži, kde zastřelil dva agenty francouzské DST, o nichž už byla řeč, a v roce 1992 byl za tuto dvojnásobnou vraždu v nepřítomnosti odsouzen na doživotí. V prosinci téhož roku zabil při přepadení sídla OPEC ve

Vidni tři lidi, unesl jedenáct ministrů a zinkasoval za ně obrovské výkupné.

V roce 1978 se rozešel s vedením Lidové fronty pro osvobození Palestiny, jejímž jménem dosud vraždil, a založil si vlastní teroristickou skupinu, jejíž členové se objevili ve východním Berlíně, Bukurešti a Budapešti a dokonce i v Praze. V roce 1981 realizoval za milionový honorář od rumunské Ceauceskovy tajné služby pumový útok na budovu Rádia Svobodná Evropa v Mnichově.

Později se podařilo prokázat, že Carlos byl ve styku s tajnými službami některých bývalých socialistických států. Měl možnost skrývat se před spravedlností v Maďarsku, Rumunsku, v NDR a dokonce snad i v Havaně, kde kdysi prodával teroristický výcvik.

V září 1978 se konal v jugoslávském Dubrovniku tajný sjezd teroristů ze všech končin světa. Carlos byl také přítomen. Krátce poté se přestěhoval do Budapešti, kde jeho skupina spolupracovala s maďarskou tajnou službou až do roku 1985. Ta obstarala teroristům levné a nákladně zařízené byty. Je pravda, že nájemné platili v dolarech, což bylo v osmdesátých letech v komunistických zemích vítáno, ale i pro ně to bylo výhodné, za hotelové pokoje by utratili daleko víc. Často přijížděl do Budapešti Carlos a jeho zástupce Johannes Weinlich, většinou se tam zdržoval i významný terorista Abdul Hakam a Carlos prokazatelně žil v městě na Dunaji v prosinci 1983 a v březnu 1984.

Když se teroristická skupina přesunula jinam, poslal Carlos maďarskému hostiteli János Kádárovi děkovný dopis za péči, které se jim dostalo. Jejich pobyt v Maďarsku právě tak jako i v Bulharsku, má prostý důvod. Nelegální obchod se zbraněmi. V zemích s komunistickým režimem nebylo složité načerno nakoupit jakékoli kvalitní zbraň s patričnou municí a jak je všeobecně známo, o československou trhavinu Semtex měli teroristé celého světa odjakživa velký zájem.

Carlos a jeho kolega Weinlich se objevili i v Praze. Nepodařilo se však prokázat, že spolupracovali s StB. Na to byli naši rozvědčíci příliš zkušení. Když se Carlos, jeho manželka Magdalena Koppová a Johannes Weinlich objevili, vybaveni diplomatickými pasy jedné z arabských zemí, na ruzyňském letišti, neměla pasová kontrola možnost zabránit jim ve vstupu na naše území. Přestože v letech 1983 a 1984 se už náčelníci bezpečnostních služeb východoevropských států domluvili, že Carlosovi a jeho kumpánům znemožní činnost na svém území. A tak 10. července 1986 došlo k následující události.

Carlos, jeho žena a Weinlich přiletěli do Prahy z Budapešti. Chovali se jako jiní arabští turisté. Ubytovali se v pražském hotelu Intercontinental, navštěvovali luxusní noční podniky. Carlos Ramirez měl diplomatický pas na jméno Watta Walid, jeho manželka Magdalena Koppová se jmenovala Maria Aziz, kumpán Weinlich se vydával za tajemníka a osobního strážce a i on vlastnil diplomatický cestovní pas údajně vystavený v Damašku. Trojice byla nápadná mimořádnou štědrostí, barman později vypověděl, že mu šejk, jak Carlosovi říkal, zaplatil za kávu u barového pultu pětistovkou a už nechtěl drobné zpátky.

Po třech dnech pobytu cizinců se na recepci hotelu dostavili dva mladí, dobře oblečení muži, zeptali se na číslo apartmá pana Walida, vyjeli do třetího patra a zaklepal. Otevřel jim turista se syrským diplomatickým pasem a pozval je dovnitř. Neznali se, ale nezdržovali se vzájemným představováním. Obě strany věděly, že by se dozvěděly jen jména do hry. Podle pozdějšího vyjádření svědka události, který nemůže být jmenován, trval rozhovor s Carlosem asi hodinu. Probíhal prý ve velmi nervózní atmosféře. Weinlich stál celou dobu u zdi, aby mohl sledovat každý pohyb, sako měl rozepnuté, bylo vidět, že má pod ním na obou stranách pouzdra s pistolemi.

Zazvonil telefon. Carlose volal rezident PLO Abu Hisham. Dlouho s Carlosem vyjednával arabsky. Naši poznali podle tónu rozhovoru, že se ti dva o něco přou. Když Carlos uprostřed věty praštil sluchátkem do vidlice, poprosil jednoho z agentů, aby česky tlumočil vzkaz do recepcie, aby nikdo nepřepojoval do jeho apartmá žádný telefonický hovor.

„Během našeho jednání se v místnosti objevila i Magdalena Koppová,“ vypověděl jeden z agentů později. „Očividně byla těhotná. Byla oblečená do honosného hedvábného arabského roucha. Carlos jí německy řekl, oč vlastně jde, že by se měli vrátit, že mu proto telefonoval i Abu Hisham, ale že on nezná vůbec žádný rozumný důvod, proč by měl opustit Prahu, když nechce. Nám řekl, jak moc se mu u nás líbí.“

Návštěva českých tajných agentů v hotelu Intercontinental nebyla náhodná. Carlos už před časem musel opustit Budapešť a naše ministerstvo vnitra také nestálo o teroristu, obžalovaného pařížským soudem z dvojnásobné vraždy a mnoha jinými zeměmi pro podobné delikty. Proto naši připravili a odstartovali „akci Turista“. Nepřišli však Carlosovi rovnou oznámit, že je pro ČSSR nežádoucí osobou, měli lepší scénář. Jejich dialog byl nazkoušen a velmi dobře vymyšlen, jejich argumentace elegantní a působivá.

„Když už jsme si řekli skoro všechno, když se i Carlos uklidnil, tak jsme na něj vytáhli připravený trumf,“ vypověděl tajný agent. „Důvěrně jsme mu prozradili, že jsme se před několika dny dozvěděli od jednoho z našich vysoce postavených informátorů, že se v Praze pohybuje několik agentů francouzské tajné služby DST a není nepravděpodobné, že se snaží nalézt právě Carlose. Strašně se rozčílil. Chvilí zuřil. Nesrozumitelně nadával. Vytáhl pistolí a všem s ní šermoval před očima. Když se uklidnil, telefonem objednal u pokojového servisu láhev francouzského koňaku, číšníkovi vstřelil do ruky za přinesení nejméně stovku. Pak ještě objednal pro všechny kávu a minerálku. Já jsem vypil jen šálek kávy a určitě to byla nejdražší káva mého života.“

Další přesvědčování bylo zbytečné. Magdalena Koppová, která byla ve čtvrtém nebo pátém měsíci těhotenství, začala balit první. Carlos a jeho strážce taky rozložili kufr na posteři a pustili se do skládání obleků.

„Já jsem se přitom ještě bavil německy s paní Koppovou,“ řekl tajný agent. „Zeptal jsem se jí, odkud pochází a ona mi odpověděla, že z malé vesničky nedaleko Augsburgu. Řekla, že vystudovala sociologii, a já jsem se jí zeptal, jestli způsob jejího života není příliš unavující. Kývla, ale řekla, že to je v pořádku.“

Nebylo možné dozvědět se všechny podrobnosti tehdejší akce. V červnu 1986 nebyl Carlos ještě odsouzen pařížským soudem, byl tehdy hledán Interpolem a zpravodajskými centrály několika států pro podezření z vražd. V té době byly ještě zpravodajské služby v komunistických státech všemocné. Je třeba však znovu zdůraznit, že ani tenkrát nebyl Carlos vítaným hostem ani v jednom ze států východního bloku. Naše tajná služba se ho taky chtěla co

nejrychleji zbavit, proto snad ještě na rozloučenou riskovala pochybnou akci. Odehrála se na letišti v Ruzyni. Lze ji dokonce doložit několika fotografiemi pořízenými šikovným reportérem nebo příslušníkem Státní bezpečnosti.

„Ještě než měli kompletně sbaleno,“ vypověděl důstojník StB, „odjel Carlos Ramirez dolů do haly a v doprovodu zaměstnance hotelu Intercontinental s ním zmizel v podzemí v místnosti, kde jsou bezpečnostní schránky pro hosty. Za chvíli byl zpátky v hotelovém pokoji s nevelkým kufříkem. Měl v něm balíček. Položil jej na stůl, plácnut do něj dlaní a řekl: milion dolarů ve stovkách. Zeptal jsem se ho, proč tahá s sebou tak velkou částku po hotelech. Není to přece rozumné. Řekl mi, že si je nestačil uložit, dostal je před několika dny jako honorář za určitou službu pro rumunskou Securitate. Nechtěl tu částku nechávat v Budapešti, kam mu balíček doručili, a proto ho vzal s sebou. Přitom ale prozradil skutečnost, která nás ani nenapadla. Byl přesvědčen, že ti, kdo ho v Praze hledají, nejsou Francouzi z DST, ale Rumuni, kteří mu peníze chtějí zase ukrást. Jejich Securitate má dlouhé prsty a používá nevybíravé metody.“

Poslední zádrhel pražské epizody s nezvaným hostem vznikl na letišti v Ruzyni. Carlos, jeho manželka i osobní strážce měli sice syrské diplomatické pasy, nepodléhali tedy celní kontrole, agenti Státní bezpečnosti však věděli, že oba muži, dokonce i těhotná Magdalena Koppová jsou ozbrojeni. Došlo k dramatické scéně. „Diplomati“ se nechtěli zbraní vzdát. Nesouhlasili ani s návrhem, že je odevzdají personálu letadla v Praze a dostanou je zpět při přistání v Moskvě, ani že je zamknou do kufrů, které budou uloženy v zavazadlovém prostoru. Nakonec prý se agenti dohodli s posádkou, pohraniční stráží i s celníky a nechali trojici s pistolemi usednout do první třídy. Ohlásili to však bezpečnostní ochraně moskevského letiště. Po přistání vstoupili do letadla dva uniformovaní muži, Carlose, jeho manželku i Weinlicha odzbrojili a odvedli je do salonku VIP pro velmi významné osobnosti. Tam jim sdělili, že nemohou zůstat na území Sovětského svazu. Nařídili jim, aby nejbližším letadlem odletěli do Damašku.

Celých 30 let poskytovali českoslovenští komunističtí pohlaváři stovkám tajných agentů z Afganistanu, Iráku, Keni, Vietnamu, Kambodže, Nicaragui a dalších zemí Asie a Afriky výcviky ve vedení partyzánské války, připravovali je na teroristické akce a brali za to školné v amerických dolarech. Jenom z Guiney přiletěla na dlouhodobé školení do Prahy najednou parta 45 nových studentů a v srpnu 1968 měli v brněnském výcvikovém zařízení 254 žáků. Po okupaci ČSSR vojsky Varšavské smlouvy se však situace změnila.

Těsně po akci tajných agentů v hotelu Intercontinental a na letišti v Ruzyni došlo k dalšímu zátahu. V Praze se objevil jeden z Carlosových arabských spolupracovníků. Také on měl diplomatický pas. Přestože podle mezinárodního statutu i běžných zvyklostí nepodléhal jako diplomat žádným prohlídkám, požádali ho celníci za asistence policistů v civilu o otevření příručního zavazadla. Arab se nebránil, pochopil totiž, že nemá šanci, a čeští celníci našli v jeho zavazadle 85 000 dolarů v malých bankovkách a několik dalších padělaných cestovních pasů s jeho fotografií, ale pokaždé s jiným jménem. Při výslechu se přiznal, že pracuje pro Carlose jako ubytovatel. Obstarává byty nebo najímá celé vily, aby šéfovi spolupracovníci nemuseli bydlet v hotelových pokojích.

„Dali jsme mu na vybranou,“ prohlásil později český tajný agent. „Nabídlí jsme mu, že může odjet do východního Německa nebo do Polska. Jeho pobyt v Praze je nežádoucí. Vzhledem k tomu, že jsme u něj našli padělané pasy, museli bychom ho vydat příslušnému soudu. Do východního Berlína nechtěl, řekl, že to se radši zastřelí, a odletěl prvním letadlem do Varšavy.“

Ibn Jubayr prohlásil už v roce 1984, že město Damašek je ráj na zemi. Tehdejší oáza se dobře zavodňovanými zahradami, olivovými a ovocnými sady byla známa už tisíc let před založením Říma. V Damašku zavraždil Kain svého bratra Abela, na úpatí pohoří Kassyun se narodil Abraham, bibličtí hrdinové Josef a Marie, Jan Křtitel a apoštol Pavel také pocházeli z tohoto bohem požehnaného kraje. Terorista hledaný policejními organizacemi několika států Iljč Ramirez Sanchez si vybral nejkrásnější město na světě za svůj nový domov.

K té volbě měl několik důvodů. V Sýrii žilo pár desítek aktérů teroristické scény. Sýrie má asi 13 milionů obyvatel, její bezpečnost zajišťuje půlmilionová armáda, o pořádek se stará dalších čtyři sta tisíc milicionářů. Armáda disponuje 4 800 tanky, pěti tisíci obrněnými vozy, letectvo vlastní 530 bojových letadel s patřičným počtem raket všeho druhu. V arzenálech skladují chemické zbraně, v zákulisí se objevily zprávy o pokusech s biologickými. Podle soudů západních novinářů byl Damašek hlavním městem světového terorismu. Carlos se v tomto ovzduší musel cítit jako ryba ve vodě.

Říká se, že syrský vojenský a policejní režim velí 50 000 tajných agentů. Objevila se však také tvrzení, že je jich třikrát tolik. Své mezinárodní aktivity prý tyto organizace financují obchodem s heroinem a hašišem, což ve své zprávě potvrdila i americká protidrogová centrála DEA (Drug Enforcement Administration). V jedné z operativních zpráv tajné služby číslo 114/815 z roku 1984 je toto sdělení:

„Carlos se delší dobu zdržoval v Damašku. Bydlel zde v jednom ze státních konspiračních bytů. Byl ve stálém styku se syrskou zpravodajskou službou. Jeho spolupráce však dostala nový směr. Írán a Sýrie plánovaly nasadit Carlose proti Saúdské Arábii. Aby se mohl dohodnout o podmínkách a technických podrobnostech plánované akce, byl koncem dubna 1984 pozván na poradu do Teheránu. Těsně před termínem však cestu odmítl s odůvodněním, že by se tam vystavoval nebezpečí zásahu agentů americké tajné služby.“

Manželé Ramírezovi se nastěhovali se svou malou dcerkou Rosou pod cizími jmény do bytu zpravodajské služby leteckých sil v damašské diplomatické čtvrti Mezze. Johannesi Weinlichovi, vystupujícímu jako Peter Schmidt nebo Steve, přidělili apartmá v nejbližším sousedství. Byt byl v moderním třípatrovém domě s balkony a terasou na střeše, nedaleko mešity Akram. Telefonní číslo Carlose bylo utajeno. Jeho tajemník a osobní strážce v jedné osobě Weinlich měl veřejné číslo 66 77 85.

Ramírezovi si žili v Damašku jako v ráji. Carlos tvrdil, že je ředitelem mexické obchodní společnosti zabývající se exportem a importem. Jezdil báječným Mercedesem 560 s poznávacím číslem 37-3672, chodil s rodinou na večere do hotelu Sheraton. Jeho adresa byla Al Mezze Villat Gharbieh, Al Akhtam Ben Saifi Street Al Jandali Building. Vystupoval pod jmény Al Jandali, Abu Achmed nebo Michael Assaf.

Carlos nebyl naivní. Velmi pozorně sledoval politický vývoj. Věděl nebo alespoň tušil, že je pryč doba, kdy se akci

teroristů bál celý svět. Ani bývalí kumpáni z komunistických zemí s ním nechtěli nic mít. Pak se dokonce objevil 28. prosince 1990 ve francouzském týdeníku L'Express článek, v němž autor tvrdil, že terorista Carlos, vlastním jménem Iljič Ramirez Sanchez, žije v Damašku s manželkou a dcerou. O jeho blaho i bezpečnost se stará důstojník syrských leteckých sil Haytham Said.

L'Express připomněl Carlosovy vraždy, hamburský týdeník Stern se přidal článkem s titulkem Kmotr terorismu, novináři znovu pitvali Carlosovu minulost a lavina se dala do pohybu. Zástupci Francie a Spolkové republiky Německo požádali o vydání zločince. Carlos se však choval, jako by neztratil jistotu. Rozvedl se s manželkou Magdalenou rozenou Koppovou a do luxusního bytu nastěhoval novou, o mnoho let mladší milenku. Weinlich považoval rozchod svého šéfa s rodinou za nehoráznost. Prožil s Magdalenou a malou Rosou tolik dramatických let, ale nyní Carlose opustil. Všichni tři se odstěhovali do Valencie ve Venezuele. Ani Carlos už neměl v Damašku pevnou půdu pod nohama, cítil nebezpečí, odletěl nejdřív do Ammánu a 15. srpna do Chartúmu s dalším falešným diplomatickým pasem na jméno Abdallah Barakat.

Jeho pobyt v Súdánu není zatím ještě jasný. Měl syrský diplomatický pas, libanonský nebo jordánský? V jedné zprávě se dokonce objevilo tvrzení, že předložil na hranicích jemenský se jménem Abdou Rabo Ali Mohamed. Francouzská tajná služba zjistila, že pod stejným jménem přicestoval do Káhiry a že se snad objevil i v Londýně.

Muhammad Mahzúb Harún napsal do súdánského týdeníku Sudan Focus, že tento diplomat středního věku s jantarovými očima bydlel v pronajatém bytě, za který platil 900 dolarů měsíčního nájemného. Místnosti byly zařízeny v arabském stylu, s barem a s velkým orientálním lůžkem na podlaze. Harúnův kolega přidal ještě pro čtenáře atraktivní maličkost, že nájemník nebydlí v luxusním apartmá sám, ale s krásnou mladou vdovou po vysokém důstojníkovi syrské armády. Jmenuje se Lana.

Carlos prožil za poslední rok dost hořkých zklamání. Starosti a strach ho potrápily tak důkladně, že shodil asi deset kilo. Zatím se nepodařilo zjistit podrobnosti akce francouzských tajných agentů při Carlosově únosu z Chartúmu. Je však pravděpodobné, že súdánské úřady byly o akci informovány a s vydáním mezinárodního teroristy souhlasily.

Jedna z dalších pravděpodobných verzí vypadá na první pohled romanticky, mohla by však být pravdivá. Carlos se měl 13. srpna podrobit v jedné chartúmské nemocnici kosmetické operaci. Když mu píchli uspávací injekci, odnesli ho přikrytého prostěradlem do jiného bytu, kde jej udržovali v bezvědomí až do neděle. Pak ho, stále ještě v narkóze, vložili do pytle pro mrtvé, zatáhli oba zipy a předali ho francouzskému generálovi Philippu Rondotovi a jeho pomocníkům. Ti už zločince čekali v Chartúmu třetí den.

Letadlo francouzského DGSE přistálo ráno kolem desáté hodiny na francouzském vojenském letišti Villacoublay u Paříže, generál Philippe Rondot a vedoucí protiteroristické skupiny DST Jean-Francois Clair teroristu Carlose předal pracovníkům technické skupiny, ti s ním v doprovodu policejní eskorty odjeli do ústředí DST v rue Nelaton, kde už na kořist čekal jeden z vedoucích důstojníků Philippe Parant.

Vyslýchali ho dvě hodiny, pak Carlose odvezla policejní eskorta do věznice La Santé v pařížském 13. obvodu do oddělení pro vyšetřované. Ještě téhož dne uspořádal francouzský ministr vnitra Charles Pasqua tiskovou konferenci a pochlubil se úspěchem francouzské tajné služby. Tak se unesený únosce konečně dostal tam, kam patří. Za mříže.

1[1] Rozhovory byly vedeny v angličtině a ne všichni účastníci jazyk dobře ovládali, proto zní některá sdělení kostrbatě. Přesto nepovažujeme za vhodné stylisticky je upravovat, rozhodli jsme se jen pro výběr. (Pozn. aut.)